

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_220564

UNIVERSAL
LIBRARY

The Book Was Drenched

ARABUM PROVERBIA

VOCALIBUS INSTRUXIT, LATINE VERTIT

COMMENTARIO ILLUSTRAVIT

ET SUMTIBUS SUIS EDIDIT

TOM. II.

A Meidanlo collectorum proverblerum

pars posterior.

Bonnac ad Rhenum.

UDCCCXXXIX.

Venditur apud A.Marcum bibliop. Bonnens.

Caput X T .

L i t t e r a D h a d .

ضَرَبَ اخْمَاسًا لِاسْدَاسٍ

1. Ostedit it aquationes, quae quinto die fiunt propter aquationes sexto die.

Quod si vir longum iter suscipere vult, ad sitim ferendam adsuescit camelos, ut per quinque dies aqua carere possint pergens indo ad sex dicrum spatium. Vocabulo **ضَرَبَ** hoc in proverbio significatio verbi **اظهر** ostendit tribuenda est, ut sensus sit: **اظهر اخماسا لاجل اسداس**. De eo proverbium adhibetur, qui unam rem ostendens aliam intendit et astutiam adhibet. Conf. Kam et Dj. s. **خمس**

٢ ضَرَبَ فِي جَهَارِهِ

2. Impegit se in utensilia sua.

Proverbium inde derivatum est, quod camelus sella ante ipsum in terram decidente timore percussus et pedem offendens aufugit et non redit. Praepositio **فِي** ex omisso **هائرا** „pedem offendens" pendet. Proverbium autera de oo dicitur. qui ad rem, quam fugit, postea non redit. conf. Kam

8. *جهر*, ubi legimus, verbum ضرب hoc in proverbio significationem verbi صار habere. Conf. d. Bertheau lib. p. 7.

٣ ضَرَبَ عَلَيْهِ جُرُوتَهُ

3. Adsuevit ad earn rem animam snam.

Vocabulo جرودة significationem animae hoc in proverbio tribuunt, ut eius sensus sit: *وطئ عليه نفسه* »Effecit, ut in ea re acquiesceret vel habitaret. anima sua.« Ebn-Alahrabius dixit; proverbii sensum esse: Patienter rem tulit. conf. Dj. s. جرى. Simili modo dicunt القى عليه »Proiecit super id animam suam.« جروده

٤ ضَعَّتْ عَلَى أَبَالَةٍ

4. Manipulus herbarum aridarum super lignorum fascem.

Loco vocis أبالة legitur ايبالة. Alii أبالة aut cum Teschdido aut sine Teschdido efferri posse dicunt. Proverbii sensus est: calamitas super calamitate. Conf. Dj. s. أبال conf. deSacy Chrest. Ar. A. HI. p. 196 sq. cd. alt. et Harir. p. v.

٥ ضَرَبَ غَرَائِبَ الْأَبْلِ

6. Percussit eum, quemadmodum peregrini camelum percutiuntur*

Peregrini camelum, quum ad aquae receptaculum accedunt, a possessore vehementia repelluntur et percutiuntur; adhibetur igitur de modo, quo iniustus vehementissime repellitur. Legitur quoque sic proverbium: *أضربه ضرب* »Percute eum, quemadmodum camela peregrina percutitur.«

٦ ضَلَّ دَرِيصٌ نَفْقَهُ

6. Erravit foelus muris in quaeiundo fornmine suo.

Legitur quoque الدريص cum articulo. Iu eum dicitur, qui in re sua rectam viam non invenit, ex gr. si quis inter litigandum argument! obliviscitur. Conf. Karo. et Dj. s. v. درص.

٧ ضَحَّ رَوِيْدًا

7. Lente sacrifica!

Proverbium a sacrificando derivatum et in alias res translation festinationem in rebus interdicat. Conf. Dj. s. ضحى. Samachscharius autem verbo significatioriem tribuit hanc: „Pascere sine pecus tempore meridiei" id quod praeferendum videtur, ut proverbii sensus sit: Paulatim pascere sine camelos tempore meridiei in itinera, ut advenientes ad locum destinatum satiati sint.«

٨ ضَلَّ حِلْمُ امْرَأَةٍ فَاَيْنَ عَيْنَاهَا

8. Erravit prudentia feminae et ubi eius oculi (erant).

Id est: Pone, feminae prudentiam abiisse, ubi autem eius oculi erant? Proverbium significat, prudentis consilium longe abessc. Mcid. In turbatum dicitur, qui rectum rei moduin non invenit.

٩ ضَرَبَتْ فَهَى تَخْطِفُ

9. Exercitus est (vultur); abrinat igitur.

Legitur quoque تخطف Samachschar, De co dicitur, qui ex more suo alteri male facit, qua in re naturae instinctum sequitur. Comparatur vir in proverbio cum vulture venando et rapiendo adsuefacto.

١. الضَّجُورُ قَدْ تَحَلَّبُ الْعَلْبَةَ

10. Camela multum vociferans in mulctram mulgetur.

In a varum dicitur, qui rem dare eogitur. Voci *علبة* infinitivi modo accusativi casus tributus est, quasi dictum esset: *قد تحلب للعلبة المدعودة وهي أن تكون ملاء العلبه* »Mulgetur modo consueo, ita ut mulctra impleatur.« conf. C. XXI, 92.

١١. ضَرَبَ وَجْهَ الْأَمْرِ وَعَيْنَهُ

11. Percussit faciem rei et eius oculum.

De eo dicitur, qui bene tractando rerum stalum omnino mutat.

١٢. أَضْحَكَ مِنْ ضَرْطِهِ وَيَضْرُطُ مِنْ ضَحْكِي

12. Rideo de eius crepilu ventris, et is ob meum risum crepitum ventris emittit.

Inter confabulantes quidani crepitum ventris emiserat, id quod in causa erat, cur alter rideret. Quod quumi pedens vidisset, in tantum risum erupit, ut crepitum ventris retinere non posset. Ridens Jmn ista verba dixit, quae postea in proverbii consnetudmem vencrunt. Moid. De re mira adhibetur. Scharaf - Aldin.

١٣. أَضْطَرُّ وَأَنْتَ الْأَعْلَى

13. Num crepitum ventris emit lis et tu superior es?

Solaico ben-Solacah Sahditac (conf. Hamas. 413. 415. 416.) noctu dormienti, vir quidam in cum decumbens dixit: te mihi captivum trade! Solaicus autem caput tollens dixit: »Nox longa est, ct lunam luccntem habesu (C. I, 117), quae verba in proverbium venerunt. Alter pugno eum percutiens, repetivit verba dicens: O turpis! Te mihi captivum trade! Solaicus manum protrahens, eum firmiter ad

so attraxit, ut crepitum ventris emittoret. Quern Solaicus audiens ista verba dixit, quae significant, sine causa hominem queri. Samachscharius hunc proverbii sensum esse dixit: يضرب لمن يستكين هو في موضع العز والمنفعة «De eo adhibetur, qui se submittit, dum est in loco potentiae et utilitatis.» Scharaf-Aldinus autem haec verba adnotavit: يضرب مثلا للرجل يجتمع له اسباب الغلبة والقهر وهو مغلوب مقهور «Proverbium adhibetur de viro, cui sunt omnes causae victoriae et potentiae, dum victus et subactus est.»

١٤ ضَرَحَ الشَّمْسُوسُ نَاجِرًا نِجَاجِرًا

14. Calcitravit refractarius (equus), dum ipse promptus est, contra promptum.

Proverbii huius explicatio talis est: الصرح الدفع بالرجل واصله التنحية يضرب لمن مثله يكأيد في الشراسة ونصب ناجرا واصله الضربة يضرب لمن مثله يكأيد في الشراسة ونصب ناجرا «Vocabulum ضَرَحَ significat: pede protrudit, dum primaria significatio removit est. In eum dicitur, qui sui simili insidiatur in malignitate. Accusativi casus autem voci نَجِرًا datus est, quod subiecti conditionem seu statum designat.

١٥ ضَرَطَ ذَلِكَ

15. Crepitus ventris is.

Arabes fabulaniur, Iconem conspectu asini terrorem concepisse, quod ungulas is robustas, aures longas, magnos dentes et magnum ventrem haberet. Interrogavisse autem leonem, ut rem noscetet, cuinam rei ungulae inservirent et asinum: locis duris, respondisse; turn: cui nam rei denies? colocynthidi; cuinam auris? muscis. Cuinam denique rei venter, quum iutorrogasset leo, asinum proverbii verbis respondisse. His autem verbis quum nil boni in asino esse intellexisset, Iconem cum laccrasse, dicunt. De viro dicitur, cuius externa forma timorem nobis iniicit

dum ipse omni virtute caret. In Samachscharii opere proverbium sic legitur: **صِرْطُ أَكْثَرِ ذَاكَ** »Peditum maxima pars eius est.«

١٦ الضَّبُعُ تَأْكُلُ الْعِظَامَ وَلَا تَدْرِي مَا قَدْرُ أَسْتِهَا

16. Hyaena ossa edit et podicis sui mensuram non noscit.

Hyaena si ossa cum aviditate vofat, ea excernere non potest, quapropter proverbium in cum dicitur, qui in re modum excedit. Verba autem hie poetae versus optime explicat:

فَلَا تَحْسَدِ الْكَلْبَ أَكَلَ الْعِظَامَ فَعِنْدَ الْفَرَاةِ مَا تَرْحِمُهُ

»Ne cani, quod ossa edit, invidias, nam, quum alvum deponit, ei misericordiam non tribuis.u

Versus metrum Motakarib est. c. 1. m. p. 281.

١٧ اضْطَرَّةُ السَّيْلِ إِلَى مَعْطَشِهِ

17. Torrens etim coegit fugere in locum, ubi sitit.

Bonum, quod possidebat, eum in malum coniecit. In opere Scharaf-Aidini, sivocalibus fides est habenda, **مَعْطَشُهُ** "terra aqua carcns« legitur. Sensus non differt.

١٨ أَضِيْ لِيْ أَقْنَحْ لَكَ

18. Accende mihi (lumen) et ego tibi igniarium fricabo.

Auxilium mihi praesta et ego tibi pari modo auxilio cro, ut de pari erga alterum agendi ratione adhibeatur. Alii dicunt scnsus esse: Ostende mihi rem tuara necessariam, ut ei operam dem. Loco vocis **أَقْنَحْ** legitur **أَكْدَحْ** »operam tibi dabo.« Junusus ben-Habib dixit, quosdam Arabes putare, hoc in proverbio ludribium essc, quod, qui igniarium

possidcat, ab alio luccm non petat. Meidanus autem sic proverbium intelligit, ut in voce اضى (accendo mihi lumen) maius quid insit, quam in voce اقدح (igniarium fricabo), quod mihi non item videtur.

١٩ ضَرَبَهُ فَرَكَبَ قَطْرَهُ

19. Percussit eum et tum is latere corporis vinctus fuit.

Id est: Percussit eum ita, ut in unum corporis latus decideret. Proverbialiter loquendi modus in verbis ركب قطره est.

٢٠ ضَعِيفُ الْعَصَا

20. Infirmo baculo praeditus.

Sic pastor appellatur, qui pecori commiseratione ductus parcat. Contrarium sensum habet صلب العصا »Duro baculo praeditus.« Conf. Kam. et Dj. s. عصا

٢١ ضَرَطُ الْبَلَقَاءِ جَالَتْ فِي الرَّسَنِ

21. Peditum (equae) pedibus usque ad femora albis praeditae, quae capistro relenta circumivit.

Ebn-Alahrabi dicit, de re vana, quae non existat, et de eo, qui rem vanam promittat, proverbium adhiberi.

٢٢ ضَرَبَكَ بِالْفَطِيسِ خَيْرٌ مِنَ الْمَطْرَقَةِ

22. Quod rnalleo ingctite percuteris, melius est, quam quod virga percuteris.

Id est: Quando te alius quis subiugat, sit maior quam tu! Sed in Samachscharii opere legimus. sensuni esse: in fortiore fiduciam ponas! Turn vcrendum: percutis.

۲۳ ضَغَا مِنِّي وَهُوَ ضَغَاءٌ

23. Vociferatus est de me; et hoc est vociferatio.
Vocabulum in cane, vulpe adbibetur, quando ob rem ipsi molestari leviter latrat, tum in omuciti hominem, qui rem perficere non potest, transfertur. Proverbium significat. quendam nonnisi clamore vindicare se potuisse.

۲۴ ضَلُّ بْنُ ضَلٍّ

24. Error filius erroris.
In cum dicitur, qui maiorem rei partem corrumpit,

۲۵ ضَرَبْنَا أَوْ يَمُوتُ الْأَعْجَلُ

25. Perculiendo et confodiendo (operum dabimus) aut moriatiur is, cuius fatum magis properat.
De hoste dicitur i. e. Gladio et hasta puguabimus, donec moriatur ex nobis is cuius fatum magis properat i. e. donec eum occidamus. Conf. C Will, 96. Verba autem Alaghlabo Ihdjlitae tribuntur. Versus est ad inetrum Hedjes pertiuens. Conf. I. in. p. 230. Samaehscliar.

۲۶ أَضَلَّلْتُ مِنْ عَشَرَ ثَمَانِيَا

26. E numero decern octo in errorem induxisti.
In cum dicitur, qui maiorem rei partem corrumpit.

۲۷ ضَرَطُ وَرْدَانٍ بِوَادٍ فِي

27. Pedilum Wardani in valie deserli.

Wardau nomen asini est. De eo dicitur, qui cum alio de re futili litigat.

۲۸ ضَرَطُ الْبَلَقَاءِ وَخَوَاجِ نَعَقٍ

28. Peditum (equae) pedibin usque ad femora
albis praeditae, debilis eeleriter fugiem.

De superbo. qui strepittim edit, adhibetur. Vocabulum
النفار explicatur vocibus السريع «celeriter fugiens.»
Vocabulum ضرب aut nominativi aut accusativi casus est.
Si nominativum admittis هذا «hoc» (est peditum) supplen-
dum; sin vero accusativum esse statuis, a verbo ضرب pe-
pedit omisso dependet. Proverbii metrum Raut est. c. l.
m. p. 238.

٢٩ الضربُ يجليَّ عنكَ لا الوعيدُ

29. Percussio te liberat, non minae.

Non te minae liberant a malo, percutiendum tibi est.
Similis ratio est proverbio: الصدق ينبي عنك لا الوعيد
«Sinceritas a te abigit, non minae.» Conf. XIV, 29.

٣٠ ضَاحَتْ قَرْدُهَا نَوْطًا

30. Mukum mugit ob molestiam; adde igitur ei
eophinum parvum !

A camelo above animali desumptum in cum transfertur.,
qui queritur do re sibi imposita petens, ut molestia mimi-
atur; nihilominus eius onus augetur. Conf. 44.

٣١ ضَاقَتْ عَلَيْهِ الْأَرْضُ بِرَحْبَتِهَا

31. Nimis angusta ei est terra, quamquam am-
pla est.

In eura dicitur, qui obstupefactus nescit. quo sc con-
vertat et quid agat.

٣٢ ضَرِمَ شَدَاتُهُ

32. Arsit eius lignum.

Magna fame adfectus fuit. Chalilus hunc intelligendi modum adnotavit. Samachscharius شذاه habet. Huic autem vocabulo fragmentorum ligni significationem tribueudam esse puto.

۳۳ ضَبُّوا لَصِيْبَكُمْ

33. Puero vestro cibum Dhabibah appellatum parate!

Dicitur quoque ضَبُّ لَاحِيكَ واستبقه »Para fratri tuo cibum Dhabibah et superslitem eum conserva! In codice Lugdun. لَصِيْبَتَكُمْ »pueris vestris« legitur. Proverbum hortatur homines, ut amicitiam et amorem colant et conservent.

۳۴ ضَرْبَةُ ضَرْبَةِ ابْنَةِ أَقْعَدَى وَقَوْمَى

34. Percussit eum percussione filiae: sede et surge!

Id est: percussione eius, cui dicitur: sede et surge! i. e. percussione servae, quae sedet et surgit in servitio domini.

۳۵ ضَبَابُ أَرْضِ حَوْشِهَا الْأَرَقَمُ

35. Lacertae terrae, cuius venando captae (Jacertae) sunt serpentes necantes.

Voci حَرْشُ hoc in proverbio eadem significatio quam voci حَوْشُ tribuitur. Nisi fallor, homines cum lacertis comparantur, quae re vera serpentes multum noxii sunt. In eos dicitur, quibus, quamquam exterior pulchritudine et dignitate praediti sunt, neque vicinus neque propinquus salutem dicit. His aulem verbis scholion significare videtur, omnes eorum propinquitateni fugere, quum periculosissimi sint.

٣٦ ضُرُوعٌ مَعَزٌ مَا لَهَا أَرْمَاتٌ

36. Mammae caprarum, quibus reliquiae lactis non sunt.

De eo dicitur, cuius exteriorum virtutis speciem beneficium non sequitur.

٣٧ ضَرَّةٌ حَبَّارٌ رَعَاهَا الْمُنْصَلُ

37. Agmen magnum pecorum potentis, quae gladius pastum eduxit.

In pauperem dicitur, qui in potentis tutelam se recipit et ab eo defenditur.

٣٨ ضَايِفُ اللَّيْلِ قَتِيلُ الْمَحِلِّ

38. Hospes leonis est a penuria occisus.

Leonis hospes nemo est, nisi quem penuria occidit. In virum dicitur, qui necessitate coactus vitae periculum non timet.

٣٩ ضَوَارِبُ بُسْتٍ لِعَرَفٍ بَلِيدٍ

39. Calcitrantes (camelae) leniter propulsae sunt ad ulcera in manu.

Vocabulo عَرَفَة uleus quod in vola manus est significatur. Vir autem, qui ulcere in vola manus adfectus est, inulgere non potest. Sensus proverbii est: Camelae calcitrantes, quae nonnisi cum magna difficultate mulgentur ad cum propulsae sunt, (ut eas mulgeat), cuius volae ulceribus adfectae sunt. De eo dicitur, cui res imposita est. quam perficere nequit.

٤٠ ضَبَّةٌ حَزْنٌ فِي حَوَامِي قَلْعٍ

40. Lacerta terrae durae in lateribus magnae petrae.

Lacerta, quae in tali loco degit, a venatore capi non potest, nam terra effodi nequit. Do prudente et cauto udhihetur. qui astutia non vincitur.

٤١ ضَبَّوْا الْغُرَّ أَسْتَهْ

41. Eius podicem incursio beliiica ungustum reddidit.

In timidum dicitur, qui in piigna pracsens est.

٤٢ ضَرْبَةٌ يَبْضَأُ فِي ظَرْفٍ سَوْءٍ

42. Mei album in vase pravo.

In eura dicitur, cuius externa forma prava, interna conditio pulchra est.

٣٤ أَضْرَطَّا آخِرَ الْيَوْمِ وَقَدْ زَالَ الظُّهْرُ

43. Num erepitum ventris (emitlis) postimo die et merities iam praeteriit.

Scharaf-Aldinus وقد زال الظهر omisit. Conf. C. I, 142.

٤٤ ضَجَّ قَوْدهُ وَقَرَأَ

44. Multum mugit oh molestiam; auge igilur cius onus!

Conf. prov. 30.

Forma comparative

٤٥ أَضْبَطُ مِنْ عَاشَةِ بْنِ عَثَمٍ

45. Firmius tenons quam Ahjiselralms hen-Ahfsm.

Virum illum, e gente Bahnu-Ahbd-Schams ben-Sahd oriunduni, ad puteum camelos adduxisse narrant et, quum pauca in eo esset aqua, fratrem implendae urnae causa in cum immisisse. Camelis vehementer urgentibtiS; factum esse, ut iuvenus camclus in puteum rictruderetur. Hunc autem cadentem Cauda arrepta retinuisse, et fratre in puteo clamante: o frater mi, mors! dixisse: ad caudam iuveni ilia est. Turn iuvenem rotraxisse. Hamsahus et Abu-l'Neda nomen Ahjischahefferunt; Almondscrius autem عابسة Ahbisah. Alii habent Ahjischahe ben-Ghanam.

٤٦ أضعف من يدي في رحم وأضل من يدي في رحم

46. Debilior quam manus in utero; magis errans cjuarn manus in utero.

Abu -Ahmruus dixit, proverbium embryonem spectare, cuius manus debilis sit. Alii dicunt, proverbiorum sensum esse: is, qui manum in utrum immittit, cavet, ne rem laedat. Conf. 54. Conf. XVIII, 210.

٤٧ أَضْيَعُ مِنْ قَمَرِ الشِّتَاءِ

47. Magis amissus (inutilior) quam luna hiemis.

Sic dicitur, quia hiemis tempore homines lima lucente non confabulantur, ut tempore aestatis Arabum mos est.

٤٨ أَضْبِعُ مِنْ غَمْدٍ بِغَيْرِ نَصْلٍ

48. Inutilior, quam vagina sine cuspidē*

Proverbii sensum poeta quidam in versu intexuit dicens:

وَأَنسَى وَاسْمَاعِيلَ يَوْمَ وَدَاعِهِ لَكَالْغَمْدِ يَوْمَ الرُّوحِ فَارَقَهُ النَّصْلُ
وَإِنْ أَغَشَّ قَوْمًا بَعْدَهُمْ أَوْ أَرَزَّهُمْ فَكَأَلَوْحِشٍ يُدْنِيهَا مِنْ لَأَنَسِ الْمَنَحْلِ

»Ego et Ismaihlus die valedictionis cramus ut vagina die terroris (pugnae), a qua cuspis discessit. Et si occurro *genti* post cos ant adeo earn (genteni), similis ero ferae, quam pabuli penuria homines adire cogit.«

Metrum versuum Thawil est. c. 1. m. p. 161.

٤٩ أَضْبِعُ مِنْ دَمٍ سَلَاغٍ

49. Magis perditus, quam sanguis Sallaghi.

Alii cum littera ع viri nomen, qui ad gentem Ahbd-Al-kais pertinet, enunciant. Alterum est proverbium a viro desumtum: دم سلاغ جبّار »Sanguis Sallaghi vindicta caret.« Proverbia haec duo Alnadhrus ben-Schomail in libro de proverbiis adnotavit.

٥٠ أَضَلُّ مِنْ مُوَدَّةٍ

50. Magis errans, quam puella vivens sepulta.

Hamzahus vocem مودة a radice واد »gravavit« derivavit, rectius vero a radice واد derivatur. Alhaistamus ben-Ahdi dixit, rnozem sepeliendi puellas vivas inter oranes Arabumgentes frequentem fuisse; paucas postea eum rctinuisse, multas reliquisse, ut tempore ante Mohammedem ranis esset, nisi apud gentem Tamim, apud quam invaluisset. Huiusce rei causa talis fuisse narratur: gens Banu-Tamim a rege Alnohmano irnpositum tributuni solvere recusaverat. Miserat igitur ad earn punien dam fratrem suum Alrajjanum cum

cohorte Dausar appellala, qui pecora eorum abegit, et uxores liberosque in captivitatem abduxit. His pcractis gens Tamim ad regem legatos inisit, qui peterent, ut homines redderentur. Rex decrevit, ut in voluntate captivorum res poneretur. Qui vellent, redirent, nolentes remanerent. Erat autem in eligendo dissensio inter captivos et filia Kaisi ben-Ahzim apud eum, qui cam captivam fecerat, remanere quam ad marilum redire malebat. Quod quum Kaisus ben-Abzim audiret, se omnes puellas, quae ipsi nascerentur, vivas sepeliturum esse iuravit. Decern filias vivas sepolivit. Qui mos in familia eius retentus in causa erat, cur in Corani libro res vituperaretur. Conf. Sur. 81, 8.

هـ أَضَلُّ مِنْ سِنَانٍ

51. Magis errans quam Sinanus.

Viri nomen est Sinanus ben-Abi-Haritsah Morrita. Quern quum gens propter beneficia in alios ab ipso collata vebementer vituperasset, camelam Aldjahulappellatam conscendit et in desertum iter direxit. Nunquam eius vestigia reperta sunt, ut nonnulli eum a daemonibus abreptum esse, putarent. Ei autem «صالَة غطفان» Errandum animal Ghathfani cognomendantes, dicere solebant: لا أفعل ذلك حتى يرجع صالَة غطفان «Non id faciam donec errandum animal Ghathfani redeat.» Habuit filium Harimum ben-Sinan liberalitate notum. conf. أجود من حرمر et prov. 52.

هـ أَضَلُّ مِنْ قَارِظٍ عَنَّةَ

52. Magis errans, quam folia Karaths colligens e gente Ahnsah.

Conf. C. I, 371. Nomen viri est Jadschorus ben-Almasali. Kbn-AIahrabius historiam narrans dixit: huiusce causa gens Kodhaah ex urbe Mecca emigravit. Chosaimalius ben-Malic ben-Nahd Fathimam filiam Jadschori ben-Ahnsah

amabat, sod impediabatur, quominus earn in matrimonium duceret. Illic quodam die cum patre pucllac folioirum Karaths colligendorum causa exierat. In puteo antiquo mcl ab apibus collectum inveniebantj et sorte ducta Jadscoreo in puteum, ut mel inde colligeret, descendendum erat. Chosaimahus aulem eum inde educere recusavit, nisi filiam Fathimam ipsi in matrimonium dedissct. Alter, se isto in statu rem non facturum esse dixit, scdsiipsumeduxisset, iterum petitulo earn dare promisit. Chosaimahus autem eum in puteo relinquens abiit, et quuni rediens de socio interrogaretur, dixit, eum alia via incessisse; sed quum ilium versus hos recitantem audivissent:

فَتَاةٌ كَانَتْ فَتَاتِ الْعَبِيرِ بِغِيْهَا يُعَدُّ بِهِ الرَّنَجِيمِلُ
فَتَلْتُ أَبَاهَا عَلَيَّ حُبَّهَا قَيِّمْنِي نَيْلَهَا أَوْ يُنِيلُ

«Puella, ac si ambari in eius ore cum vino rigata sint. Occidi eius patrem, dum cam amabam; et mihi earn aut recusare aut dare poterat.» ¹⁾

eum occidisse virum, putartint, et se viudicaturi eum occidere volcbaut. At cognali ilivenem defendebant. Haec erat causa, cur gens Beer et Kodhaah inter se pugnarent, et Tehamam postea relinquerent. Alter quoque est Harimusappcllatus, qui folia Karaths colligens periit. Quanam autem huic interitus causa fuerit, nescitur. Conf. Kam. et

Dj. s. v. قِرْط

أَضَلُّ مِنْ صَبٍّ وَمِنْ وَرَلٍ وَمِنْ وَلَدِ الْبِرْبُوعِ

53. Magis errans, quam lacerta Dhabb appellata; quam lacerta Waral appellata; quam foetus muris campestris.

1) Versmim metrum Motakarib est. C. 1 m. p. 281.

Accidit enim, ut illa animalia foramen suum invenire non possint. Conf. C. VI, 196.

كِرِه ٥٤ أَضَلُّ مِنْ يَدٍ فِي رَحِمٍ

54. Magis errans, quam maims in utero.

Conf. prov. 46. conf. V. IX, 47.

٥٥ أَضْيَقُ مِنْ ظِلِّ الرَّمْحِ وَمِنْ خَرْتِ الْأَبْرَةِ وَمِنْ
سَمِّ الْحَيَاطِ وَمِنْ رَجٍ وَمِنْ تِسْعِينَ

55. Angustior, quam umbra lanceae; quam foramen acus; quam foramen aeus;') quam inferior cuspis lanceae; et quam non-
iajmita.

Dicitur queque سَمِّ الْأَبْرَةِ. Ante تِسْعِينَ omissa est vox عَقْدٍ »quam numerus denarius nonaginta; hic enim angustissimus numerorum denariorum esse dicitur, ut mihi videtur, quia omnium postremus est.

٥٦ أَضْيَقُ مِنْ مَبْعَعِ الْقَتَبِ

56. Angustior, quam locus in latibulo lacertae, ubi id diffundit et dilatat.

Sic ~~latibulum~~ مَبْعَعِ in scholiis explicatum est: هو مستقر القتب في حجر حيث ينبجأ أي يستلج ويوسع
»Est locus lacertae in latibulo, ubi id diffundit et dilatat.«
In codice meo مَبْعَعِ et in scholiis ينبجأ legitur. Quae res fuit in causa, cur in lexico meo مَبْعَعِ adnotaverim, quod mihi, inspectis aliis codicibus, vitiosum videtur.

1) Barckhardtus p. 103 habet سَمِّ الْحَيَاطِ; id quod minus placet

٥٧ أَضْيَقُ مِنَ التُّخْرُوبِ

57. Angustior, quam vesparum habitaculum.

أَضْعَفُ مِنْ بَقَّةٍ وَمِنْ بَعُوضَةٍ وَمِنْ قَرَأْسَةٍ
وَمِنْ قَارُورَةٍ

58. Debilior, quam culex; quam culex; quam papilio parvus noclu ad candelas advolitans; quam ampulla.

٥٩ أَضْعَفُ مِنْ بَرَقَةٍ

59. Debihor, quam arbor Barvvakab appellata.

Conf. XIII. 140. Ad explicandam proverbii causam Scharaf-Aldinus adnotavit: شاجيرة ضعيفة لها ثمر أسود إذا أصابها المطر الغزير هلكت وإذا حميت عليها الشمس ذبلت «Est arbor parva (frutex fort.) debilis, fructus nigros proferens, quae pluvia abundante rigata perit et solis ardore adfecta flaccida ost super loco. Poetae autem lignum huius arboris frequentius adhibuerunt ad debilitatem significandam. Sic Djerirus in hoc versu:

كَأَنَّ سَيُوفَ قَتْلَيْنِ حِيدَانِ بَرَوَقٍ إِذَا نُصِيتَ عَنْهَا لِحَرْبٍ جُفُونَهَا

"Gladii gentis Taim ligno arboris Barwak appella'ac si miles sunt; quauddo ad bellum e vagina educuntur."

| Metruui versus Thawil est. Conf. 1. m. p. 161.

أَضْيَعُ مِنْ لَحْمٍ عَلَى وَصْمٍ وَمِنْ بَيْضَةِ الْبَكْدِ
وَمِنْ تَرَابٍ فِي مَهَبٍ رِيحٍ وَمِنْ وَصِيَّةٍ

60. Magis periens, quam caro super laniario;
quam ovum struthiocameli (vel lubera terrae¹);
quam terra in loco, ubi ventus flat; quam
mandatum.

Scharaf-Aldinus postremi proverbii hanc esse causam
adnotavit : لان الموصى اليه لا يهتم بالحاجة اهتمام صاحبها :
بها Quoniam is, cui mandatum datum est, de reperagen-
da non tam sollicitus est, quam qui mandatum dedit.

٦١ اضْطَرَّ مِنْ غَيْرٍ وَمِنْ عَنَزٍ وَمِنْ غَوْلٍ

61. Saepius pedens quam asinus; quam capra;
quam daemon.

٦٢ اضْطَرَّ مِنْ ذَرَّةٍ وَمِنْ نَمْلَةٍ وَمِنْ الْأَعْمَى
وَمِنْ صَبِيٍّ

62. Firmius tenens, quam parva formica; quam
formica; quam caecus; quam puer.

٦٣ أَضْوَأُ مِنَ الصُّبْحِ وَمِنْ نَهَارٍ وَمِنْ آبْنٍ ذُكَاءٍ

63. Clarior, quam Aurora; quam dies; quam
Aurora.

Scharaf-Aldinus habet من النهار.

1) Conf. C. IX, 60. ek 50.

Proverbia recentiora.

٦٤ ضَاحِكُ الْجَوْزَةِ بَيْنَ جَرَيْنِ

64. Risus nucis inter duos lapides.

٦٥ ضَيِّقُ الْخُوصَلَةِ

65. Angusta ingluvic praeditus.

De avaro dieitur; sod Burckhardto p 104. in cum dicitur, qui secreta divulgate dixit enim: "This is said of a person who blabs every secret. Conf. C I, p. 425.

٦٦ ضَرَطَتْ فَلَطَمَتْ عَيْنَ زَوْجِهَا

66. Crepitum vnlris emisit, et luni faciein mariti sui percussit.

٦٧ ضَعِ الْأُمُورَ تَهْنَعَكَ مَوْضِعَكَ

67. Sine res suo loco et eae tuo loco te sinent.

Proverbium quoque sic legitur: ضَعِ الْأُمُورَ مَوَاضِعَهَا
يَضَعُكَ مَوْضِعَكَ

٦٨ اضْرِبِ الْبَرَى حَتَّى يَعْتَرِفَ السَّقِيمُ

68. Percute sanum, donee agrotus confiteatur.

٦٩ الضَّرْبُ فِي الْجَنَاحِ وَالسَّبُّ فِي الرِّيحِ

69. Percussio in latere, convicium in vent is.

٧٠. ضَحِكَ الْآفَاقِي فِي جَرَابِ النَّوْرَةِ

70. Risus viperarum in sacco calcis vivae.

Burckhardtus (p. 104.) narravit, pueros in Aegypto ponere serpentes in sacco cum calce viva, cui aquam adderent, et sonos; quos serpentes ob dolores edercnt, serpentem turn risuini appellare.

Caput XVI.

L i t t e r a T h a.

ا طَوَّبَتْهُ عَلَى بِلَالٍ وَعَلَى بِلَلْتِهِ

1. Complicui cum (utrem) quum madidus esset.

Suffixum ad vocem السقاء utrem referendum est. Uter, qui complicatur, dum siccus est, rumpitur; sin vero complicatur, dmn madidus est, putridus fit et lac corrumpitur. Proverbium indicat. nos ferre virum, in quo vitium sit, quia in eo amor erga nos remanserit. Dixit poeta:

وَلَقَدْ ذُوِّبْتُمْ عَلَى بِلَالَتِكُمْ وَعَلِمْتُ مَا فِيكُمْ مِنَ الْأَذْرَابِ

فَإِذَا الْقُرَابَةُ لَا تَقْرُبُ قَاطِعًا وَإِذَا الْمَوَدَّةُ أَقْسَرُ الْأَنْسَابِ

"Iam vos complicui, dum madidi eratis et vitia vestra mihi nota erant. Propinquitas se segregantem propius non adducit, amor potius est optima generis conjunction

Vers mini inetrum Camil est. c. I. m. p. 212. Vario modo proverbium enunciatur. Mcidauius nomiisi duos aut ~~enunciandi~~ بالمتن modos adnotavit. In Kamusi opere multi adnotati sunt. Conf. lexic. meuin.

٢ طَارَتْ بِهِمُ الْعَنْقَاءُ

2. Eos volatu gryps abstulit.

Vocabulo العنقاء "longum collum liabens" avis magna fabulosa, quam antiquo tempore vixisse dicunt, designatur. Nomen aut eo inditum esse putant, quod in collo torqui simile album habuisset aut quod longo collo praedita fuisset. Alcalbius fabularum narrator sic retulit: In terra aboriginum (اهل الرس) mons erat altus Damch (altus) appellatus. In eo avis omnium maxima, longo collo praedita, pulcherrima et omnibus coloribus ornata sedem habebat et avium carne nutriebatur. Quae quum fame adflicta avibus deficientibus puerum abripuisset et postea puellam, incolae hac do re apud propbelam Henthselahum ben-Zafwan questi sunt. Deum igilur hie invocavit, ut earn fulmine misso perderet. Avis autem illa cognomen مغرب (Moghrib) accepit, quod omnia, quae rapuerat, in regionem longe remotam auferre solebat. Poetae istam avem in carminibus suis saepius respiciunt. Sic Ahntarahus ben-AIachras Thailiita mortem Chalidi ben-Jasid deplorans dixit:

لَقَدْ خَلَقْتُ بِالْجُودِ قَتْلًا كَاسِرٍ كَفَتْنَاهُ دَمْعٌ خَلَقْتُ بِالْخَزْوِ

„Iam in acrem abripuit liberahtatem unguibus largis praedita (avis), ossa frangens (i. e. mors), quemadmodum gryps montis Damch adolescentem robustum in aerem abripuit." 1)

De re, quae perijt aut evanuit, dicere solent: خَلَقْتُ
Gryps id in acrem abstulit. 2)

٣ طَالَ الْأَبْدُ عَلَى لُبْدٍ

1) Metrum est Thawil. Conf. l. m. p. 161. Corrigendus est hic versus in scholiis Harlil p. 504, ubi الجود legitur. Scholion falsc dixit: „Damch nomen viri est.“ Conf. C. IV, 28.

3. Tempus futurum super aquila Lobad appellate)
Longum fuit.

Dixit aquila Lobad, ut vita ipsi molesta esset. Lokmanus ille antiquus 'ben-Ahd appellatus, sic Arabes fabulantur, eligendi veniam accipit inter septem vultures et septem stercora ciuericiorum in monte difficili accessu phiviae guttis non adfecta, ut ipsi vitae spatium esset durans usque ad mortem ultimi vulturis aut dum stercora illa superessent. Elegit vultures, quorum singuli circiter quingentos annos vivebant, ultimus autem eorum, cui Lobad nomen erat, maius temporis spatium, ut totum vitae Lokmani spatium trium millium et quingentorum annorum fuisset dicatur. Huius fabulae mentionem saepius poetae fecerunt.

Dixit Alabscha:

وَأَنْتَ الَّذِي أَلْهَيْتَ قَبِيلًا بِكَاسِهِ وَلَقَمَانٍ إِذْ خَبَّرْتَ لُقْمَانَ فِي الْعَمْرِ
لِنَفْسِكَ أَنْ تَخْتَارَ سَبْعَةَ أَنْسَارٍ إِذَا مَا مَضَى نَسْرٌ خَلُوتَ إِلَى نَسْرٍ
فَعَمَّرَ حَتَّى خَالَ أَنْ نُسُورَهُ خُلُودٌ فَهَلْ تَبْقَى النَّفْسُ عَلَى الدَّهْرِ

„Tu is es, qui Kailu'm¹⁾ poculo suo oblectavit, et Lokmanuni, quum Lokmano vultures eligere permisisses (dicens :) Tibi concessum est, septem vultures eligere, quando unus periit, alium sumes. Diuturna autem eius vita erat, ut putaret, vultures sempiternos esse. Num vero animae diuturnitate tempus vincunt? °)“

Dixit Alnabegha:

أَخْتَى عَلَيْهَا الَّذِي أَخْنَى عَلَى لُبْدٍ

„Perdidit earn is, qui vulturem Lobad perdidit.“

Dixit Lebidus:

1) Conf. C. III, p. 40.

2) Mctnim ve'suum Tliawil est. Conf. 1. m. p. 161.

وَلَقَدْ جَرَى لَيْدٌ فَادْرَكَ جَرِيَهُ رَبُّ الْمَنُورِ وَكَانَ غَيْرَ مُتَقَبِّلٍ
لَمَّا رَأَى لَيْدَ النَّسُورِ تَتَلَايَرَتْ رَفَعَ الْقَوَائِمَ كَالْفَقِيرِ الْأَعْوَلِ
بَيْنَ نَحْتَيْهِ لَقَمَانٌ يَرْجُو نَهْضَهُ وَلَقَدْ رَأَى لَقَمَانٌ أَنْ لَا يَأْتِلِي

„Profecto cucurrit vultur Lobad et cius cursum mors, oncre hand gravata, assecuta est. Quum vultur Lobad vidisset vultures inter se volatu certantes, anteriores pennas sustulit sicut pauper biennis. Sub eo positus erat Lokmanus sperans fore, ut in aerem se attolleret et iam viderat Lokmanus, eum baud cunctari."

Narrant autem, patruelem Lokmani, quum non nisi hie ultimus vultur superesset, dixisse: o patre mi, non restat tibi vitae spatium nisi vitae huiusee spatium; at Lokmantim respondisse: at hie Lobad est, quo vocabulo aeternitatem in sua lingua significasset. Simili modo in proverbio dicitur: **أتى ايد على ليد** „supervenit tempus futurum Lobado“ i. e. Lobadus tandem mortuus est.

٤ أَطْرِي فَأَنْكِ نَاعِلَةٌ

4. In viae latere incede (o femina), nam tu soleas habes!

Verbum **اطر** In lateribus viae (طرى) incessit significat. Ebn-Alsiccitius dixit, vocem **اطرى** significare **ادى** „getibus amantis uteror“ Abu-Ohbaidus autem dixit, proverbii sensum esse: „Suscipe rem difficilem, nam tu eam perficere potes.“ Causam proverbii eam fuisse, quod vir feminae, quae pascens in solo aequali et molli incederet, haec verba dixisset, ut in latere iluvii, ubi terra aspera esset, incederet. Almobarredus et Ebn-Alsiccitius putant, in eo aequalcm esse allocutionem viri et feminae, duorum et plurium. Sunt autem, qui **اطرى** enunciant, quod a **طرى** lapis acuminatus derivandum, „incede in lapidibus

acuminatis⁴* vertendum est. Kamusi auctoret Djeuharius etiam طرقي legi adnotaverunt. Abu-Ohbaidahus* dixit, in proverbio vocem فاعلة de solcis non proprie intelligendam esse, sed de \$\$\$\$ibus duris. Scharaf-Aldinus dixit, ista verba servain camelos pascentem alteri pascenti dixisse.

ه أطرفي وميشي

5. Percute (o femina) lanam et lanam cum pilis misce!

Verbum طارق significat: instrumento مطرقة appellato lanam percussit. In eum dicitur, qui in sermone verba vera cum falsis miscet. Abu - Ohbaidahus haec adtulit: الميش ان تخلص صوفاً حديثاً بنكت صوف عتيق لم تلترقه اى تندغه Verbum ماش significat te miscere lanam novam cum partibus dissolutis lanac veteris, quam instrumento متدغه appellato non concussisti. Proverbium in eum dicitur, qui rei ipsum non spectanti operam dat.

Dixit Rubahus:

عاذل قد، اولعت بالترقيش الى سراً فاطرقي وميشي

„O reprehendens! tu operam das, ut ad me secreto nuntios fucatos perferas. Percute lanam et lanam cum pilis misce!“

Vox عاذل est pro هاذلة. Istam particulam abiicere et vocem abbreviare non licet nisi in nominibus propriis; sed in duabus vocibus صاحبة et عاذلة ob frequentem usum rem admiserunt. Versuum metrum Sarih est. C. l. m. p. 246. Scharaf-Aldinus et Samachscharius proverbium sic explicarunt: اى اصلحى وافسدنى ولا يكن فعلك كله فسادا Id est: repara et corrumpere! et ne sit agendi ratio tua omnino corruptens. De corruptente adhibetur, qui nil reparat.“

أَطْعَمْتَك يَدٌ شَبِعَتْ ثُمَّ جَاعَتْ وَلَا أَطْعَمْتَك
يَدٌ جَاعَتْ ثُمَّ شَبِعَتْ

6. Cibet te manus, quae satiata i'uit, turn esurivit, et non te cibet manus, quae esurivit, turn satiata fuit.

Dixit Alscharkius: Verbis filio suo bene precata est mater, quum ad victum quacrendum se exiturum esse dixisset.

طَارَ بِأَسْتِ فِرْعَوْنُ ٧

7. Avolavit cum podice meluente.

De eo dicitur, qui timens fuga evadit, postquam parum abfuerat, quin in calamitatem incideret.

٨ طَلَبَ الْأَبْلَقَ الْعُقُوقَ

8. Petiit variegatum praegnantem.

Vocabulum اَبْلَقٌ nonnisi in mare adhibetur, quaproptei cum praegnantc ilia vox comungi non potest. Proverbium igitur rem absurdam. impossibilem significat. Narrant, virum quemiam ad Moahwijjahum venisse, dicentem: *Da mihi stipendium; respondissc ilium: faciam; turn virum dixisso: et filio meo; et quum Moahwijjahus se hoc non facturum esse dixisset. virum addidisse, et familiae mcae; turn denique Moahwijjahum hunc versum dixisse:

طَلَبَ الْأَبْلَقَ الْعُقُوقَ فَلَمَّا لَمْ يَنْلَهُ أَرَادَ يَبِصَ الْأَنُوقَ

„Petiit variegatum praegnantem (rem absurdam) et quum non accepisset illam rein, voluit pvum avis Anuk. (i. c-rem, quae difficilis inventu est.)

Versus metrum Chafif est. C. 1. m. p. 262.

أَطْعِمْ أَخَاكَ مِنْ عَقْنَقِلِ الضَّبِّ
إِنَّكَ إِنْ تَمَنَعَ أَخَاكَ يَغْضَبُ

9. Edendum da fratri tuo e ventriculo lacertae Lybicae; et si non dabis fratri tuo, iraseetur.

Vocabulum عَقْنَقِلِ ventriculum lacertae Lybicae significat, in quo res, quas edit, collectae sunt. Proverbiuni in consolatione adhibetur. Conf. prov. 19. Versus est metri Sarih. «. 1. m. p. 246. Versus autem in Scharaf-Aldini opere sic legitur:

أَطْعِمْ أَخَاكَ مِنْ عَقَائِلِ الضَّبِّ إِنَّكَ إِنْ لَمْ تَطْعَمْهُ يَغْضَبُ

Proverbiū, omissa posteriore parte, sic quoque legitur:

أَطْعِمْ أَخَاكَ مِنْ عَقْنَقِلِ الضَّبِّ

Addit Scharaf-Aldinus, istum ventriculum lacertae abijci, ut proverbium in ludibrio (في الهزء) adhibeatur.

١. أَطْرَقَ أَطْرَاقَ الشَّجَاعِ

10. Siluit modo serpentis.

De viro intelligente et in rebus versuto dicitur. Cecinā poeta Almotalammes appellatus:

وَأَطْرَقَ أَطْرَاقَ الشَّجَاعِ وَلَوْ رَأَى مَسَاغًا لِنَائِيهِ الشَّجَاعِ لَصَمًا

,;Et siluit mono serpentis et si locum dentibus suis licitum vidisset serpens, profecto momordisset. ^

Versus metrum Tliawil est. c. I. m. p. 161. Scharaf-Aldinus et Samachscharius adnotarunt, proverbium deirato adhiberi.

١١. أَطْرَقَ كَرًا إِنَّ النَّعَامَ فِي الْقَرَى

11. Sile te deprimens, o perdix ! nam in pagis struthiocameli sum.

Sunt, qui dicant, کرا eandem significationem habere, quam کروان; Alchailus autem, کرا marem avis کروان appellatae esse, contendit. Narravit idem, venatores in venanda ista ave adhibere verba: سile o perdix, non te videbunt. Auditis istis verbis avem corpus ad terram deprimere, ut iniecto panno capi posset. Abul-Haitsamus dixit, avem similem esse anati, et per noctem non dormire. Nomen inditum esse a re naturae suae contraria sc. a dormiendo (کرا). De eo proverbio utuntur, qui sine utilitate loquuntur, ut ei sermo interdicatur. Verba autem in proverbio „in pagis struthiocameli sunt“ significant: timendum tibi est, ne struthiocameli adveniant, et te pedibus conculcent. Sic Meidanus; at vero Scharaf-Al-dinus et Samachscharius proverbium sic explicarunt: Voce کرا marem avis حباری appellatae significari longum collum habentem. Verba autem proverbii venatorem dicere, ut significet, aves maiores et longiore collo praeditas (sc. struthiocamelos) venando captas et a deserto in pagos trans portatas esse. Adhiberi proverbium de superbo, dum nobilior se submiserit. Dixit poeta:

إِذَا رَأَى كُذُّ بَكْرِي بَكَأَ أَطْرَقَ فِي الْبَيْتِ خَاطِرُ الْكُرَا

„Quando me conspiciunt Becritae omnes; plorant, silent in domo so deprimentes modo perdicis.,,

Metruin versus et proverbii Redjes est. Conf. I. m. p. 230.

In Kamusi autem opere legimus* proverbium adhiberi de eo, qui verbis Icibus et blandis decipialur, ut obrui possit. Djeubarius denique, proverbium adhiberi de homine sui admiratione pleno (للمعجب بنفسه), adnotavit.

١٣ أَطْرَقَ كَرَا يُحْتَلَبُ لَكَ

12. Sile o perdix tibi mulgebilur.

In stultum dicitur, queni, ut rem inanem optet, incitas et qui fidem tibi habet.

١٣ طَارَتْ عَصَافِيرُ رَأْسِهِ

13. Avolarunt passerres capitis sui.

De eo dicitur, qui commotus et terrore percussus est.

١٤ طُيُورٌ قَبِيْءٌ

14. Volans rediens.

In eum dicitur, qui celeriter irascitur; sed ab ira celeriter recedit. Non est silentio praetereundum, in Kamuso tam Calcuttensi, quam Turcico طيور فيور legi, ita ut in utraque voce littera باء signum Teschdidi habeat. Videtur igitur hoc in loquendi modo فيور ob Homoioteleuton e voce قبوء ortam aut a radice فار efferbuit derivandum esse. Sed hoc sensui proverbii, quem ipso Kamusi auctor adnotavit, aptum non esset.

١٥ طَامِرٌ بَنٌ طَامِرٍ

15. Abiens filius abientis*

Abu-Ahmruus dixit: i. e. „longinquus fdius longinquu a verbo ضم abiit ad regionem. De eo dicitur, qui, quamquam genere ignoto ortus est, in homines insilit. conf, Djeuhar.

١٦ طَمَعُوا أَنْ يَنْأَلُوهُ فَاصَابُوا سَلْعًا وَخَارًا

16. Eum capere cupierunt, et arborem Salah et Kar assecuti sunt.

Sunt nomina duarum arborum amararum. In eum dicitur, qui desiderii sui particeps baud factus est. In Samachscharii opere legitur: اوى شجرتى سمر فهلكوا بضرب

لَمَنْ تَوَقَّعَ خَيْرًا فَاصَابَهُ شَرٌّ, i. e. duas arbores venenatas et tum periere. De eo adhibetur, qui bonum exspectans malum adsequitur.

١٧ الطَّعْنُ يَظَارُّ

17. Confossio propensum reddit.

Id est. Quod cum hasta confodis efficit ut timore percussus ad pacem faciendam paratus sit. Samaehscharius et Scharaf-Aldimis dieunt, proverbium de avaro adhiberi, qui metu percussus dona det. In Djeuharii codice يَظَارُّ legitur; id quod Firuzabadius vituperavit. In Kamuso autem legitur: الطَّعْنُ ظَارُّ قَوْمٍ; id quod idem significat. Conf. Cap. XVII, 1.

١٨ أَطْيَبُ مَضْغَةٍ صَبَّاحَانِيَّةٍ مُصَلِّبَةٍ

18. Optima res, quae manducatur, est daclylus Medinensis cum medulla conimixtus*

Proverbii verba significant, duas res esse convenientes et aptas. In Scharaf-Aldini et Samachscharii operibus مَصْلِيَّةٌ, sole coctus legitur. Proverbium. quod filiac Alchossi¹⁾ ibi adscribitur, significant dixerunt, rem bonam esse habendam.

١٩ أَطْعِمُ أَخَاكَ مِنْ كُلِّيَةِ الْأَرْنَبِ

19. Edendum da fratri tuo e rene leporis.

In consolatione adhibetur. Frater tuus a te consolandus est. conf. prov. 9.

٢٠ طَعَنَ فُلَانٌ فُلَانًا الْأَثَجَلَيْنِ

20. Adflixit quidam alter urn infortunio sermonis*

1) Hind filia Alchossi ad gentem Jjad, secundum aliorum opinionem ad gentem Alimalekitaruni pertinebat.

Sic in scholiis proverbium explicatum est: **أى رماء** بداهية من الكلام وهو الشجلة وهى عظم البطن وسعته قلت ويروى هذا على وجه التثنية والصواب الاثنان على وجه الجمع مثل الاقربين والفكرين والبلغين واشباهها والعرب تجمع اسماء الدواهي على هذا الوجه للتاكيد والتهويل والتعظيم. **Id est: afflixit eum calamitate sermonis et haec est الشجلة**, id quod magnitudinem ventris et eius amplitudinem significat. Haec quidem vox modo Dualis effertur; sed rectus est pluralis in enunciando modus, quemadmodum **الاقربين**, **الفكرين**, **البلغين** etc. dicitur; Arabes enim vocibus, quae infortunium designant, pluralis numerum dederunt, ad vim vocabulorum augendam et metum aliis iniiciendum et amplificandam significationem.“ Conf. Kam. s. **شَجَل**

٢١ طَارَتْ عَصَا بَنِي فُلَانٍ شِقْقًا

21. Avolavit. baculus genlis cuiusdam, ut schidia fierent.

Gens in varias regiones dispersa fuit. Dixit poeta e gente Asad:

عَصِي الشَّيْلِ مِنْ أَسَدٍ أَرَاهَا قَدْ أَنْصَدَعَتْ كَمَا أَنْصَدَعَ الرَّجَاجُ

"Baculos agminis gentis Asad video diffisos quemadmodum vitrum fractum est.,

Metrum versus Wafir est. Conf. I. m. pag. 204. Proverbii originem in more duorum agasonum camelorum vident, qui, si societate coniuncti sunt et diversis viis incedunt, baculum frangunt, ut singuli singulam baculi partem accipiant. Sainachschar.

٢٢ طَرَقَتْهُ أُمُّ الْلَّهِيمِ وَأَمَّ قَشْعَمَ

22. Noctu ad eum venit mater magni infortunii (mors) et mors.

Duo sunt proverbia. *ام قشعر* et *ام اللهم* mortis cognomina sunt. Arabes quoque ad rem magnam designandam deminutivi forma utuntur, id quod in voce *اللهم* factum esse videtur. Quid proprie in cognomine vox *قشعر* significet, vix ausus sim dicere.

٢٣ طَعْنُ اللِّسَانِ كَوَخَزُ السِّنَانِ

23. Confossio linguae levi vulncrationi, quae cus-
pittle fit, similis est.

Oiioniani vulncratio, sic legitur in scholiis, quae verbis fit, ad cor penetrat, dum confossio canicm et cuteni lacdit. Quae autem. proverbii explicatio verborum signification! baud apta esse videtur. Canvniuret potius cum proverbio, quod Samachsebarius adnotavit: طعن اللسان انفذ من طعن السنان «Confossio linguae penetrantior est quam confossio cuspe facta.»

٢٤ طَرَانِيْتُ لَا أَرَطَى لَهَا

24. Fungi, quibus arbores Artha appellatae non
sunt.

Nomine طرثوث fungi species significatur, qui sub ar-
boribus ارطى appellatis nasci solent; proverbium igitur vi-
rum designat, cui origo non est, ad quam redeat.

٢٥ أَطَاعَ يَدًا بِالْقَوْدِ فَهُوَ ذَلُولٌ

25. Obsequens fuit manui in ducendo, et turn
commodum iumentura fuit.

Proverbium adhibetur ad significandum virum difficilem,
qui obsequens et submissus iam est.

٢٦ طَالِبٌ عُذْرٍ كَمُنْجِحٍ

26. Qui excusationem petit, ei similis est, qui voti compos est.

Abu-Ahmruus dixit: Qmun homines tibi irascuutur, et excusationem tiam admittunt, in eo. quod petiisti, bono successu gaudes.

٢٧ طَلَبَ أَمْرًا وَلَا تَأْوَانُ

27. Petiit rem et tempus non erat.

De eo dicitur, qui rem petit dum petendi tempus iam praeteriit. Dixit poeta:

طَلَبُوا مِدْحَنَا وَلَا تَأْوَانُ فَأَجَبْنَا إِنَّ لَيْسَ جِيعَ بَقَاءِ

„Pecunia petierunt el tempus non erat, et respondimus: non est tempus ieiunandi hi vita.”

Ebn-Djinnius dixit, quosdam Arabes post verbum لَا تَأْوَانُ genitivi casum ponere, et rei probandae causa hunc verbum adduxit.

٢٨ طَارَ طَائِرٌ فُلَانٍ

28. Volavit avis cuiusdam.

In levem et inconstantem hominem dicitur. Contrarium sensum habent verba: وَقَعَ طَائِرٌ „Decidit avis chis” gravis et constans fuit. Moid. Samachscharius habet طَارَ طَائِرُهُ „Volavit eius avis” et proverbium de fugate adhiberi dixit.

٣٩ طَاعَتْ بِكَ الْبَطْنَةُ

29. Te abripuit ventris impletio.

De eo dicitur, qui ob divitiarum copiam petulans et insolens est. Eundem sensum habent verba: نَسَزَتْ بِكَ الْبَطْنَةُ

٣. اَطْلَعَ عَلَيْهِ ذُو الْعَيْنَيْنِ

30 Ei supervenit possessor **duorum oculorum***

Id est: homo ei supervenit. Adhibet proverbium is, qui alterum cavere iubet.

٣١ طَمَسَ اللَّهُ كَوْكَبَهُ

31. Delevit Deus eius stellam,

De eo dicitur, cuius splendor et potentia evasiuit.

٣٢ طَمَحَ مَرْتَمَهُ

32. Eius nasus datus est.

Locum dignitatis occupavit, quem occupare non debebat.

٣٣ طَارَ أَنْضَجُهَا

33, Maxime coctus eorum avolavit.

Vir quidam, sic narrant, pullos bubonis cepcrat, eosque vivos in cinere extincto, ut assarentur posuerat. Unus eorum fuga evasit ; sed vir cum non observavit, antequam volabat. Eum videns proverbii dixit verba. Turn alter prodiit etirrens, ut unus tantum sub cincrc rcmanceret pipiens. Vir autem dixit: **أَصَى صَوْبَانِ فَالِدَوِيرْجَانِ أَنْضَجِ** ('**منك**). **Ab**—**Abmruus** haec esse proverbial dicens, qui in re adhiberentur, non addidit.

٣٤ طَاطُ بِحَرَكِ

34. Demitte mare tuura!

Commode affas et no festincs! Irato verba dicuritur.

1) Verborum sensum uon intelligo.

٣٥ أَطْلَقَ يَدَيْكَ يَنْفَعَانِكَ يَا رَجُلَ

35 Demitte manus tuas, commodo tibi erunt, o vir!

In proverbio vocabulo اطلق conjugationis primae aut quartae forma tribuitur. In codibus B. P. تنفعك, in codice L. تنفعاك legitur. Utrumque ferri potest. Proverbium nos hortatur, ut beneficia, quibus laudem mereamur, in alios conferamus.

٣٦ طَوَيْتُهُ عَلَى غَرِّهِ

36. Complicui eum super rapturam suam.

Vocabulum غر vestigium rapturae in panno significat. Dicitur: „اطوه على غره“ Complica eum super rapturam suam!“ De eo dicitur, in cuius prudentia fiduciam ponimus i. e. Reliqui eum consilium, quod ceperat, non mutans.

٣٧ طَعْمُ ذِكْرِكَ مَعْسُولٌ بِكُلِّ قَمٍ

37. Gustus commemorationis (gloriae) - tuae melle conditus in omni ore (sit)!

Bene loquaris et bene agas!

٣٨ طَالَ طَوَّكَ

38. Longa sit aetas tua!

Vocabulum طول Thoul quoque effertur, nec non طيل duplici ratione Thil et Thijal effereendum legitur. Tum quoque طال طياله et طال طياله dicitur. Duplicem sensum verbis inesse putant, aut: longa sit aetas tua aut longa sit absentia tua! Dixit poeta Alkathami appellatus:

أَنَا مُخَيِّوْكَ قَاسَمٌ أَهْيَا الظَّلْدُ وَأَنْ بُلَيْتَ وَأَنْ طَالَتْ بِكَ الظِّلُّ
 „Nos tibi salutem dicimus. Salvus sis, o domus vesti-
 gium! etsi paeno deletum es, et longa est absentia tua.“

Hoc in versu, cuius metrum Basith est (c. l. m. p. 190), vocem طيل pluralis formam esse, putasse videtur poeta, nam cum eo singularem femini in verbo طالت coniunxit.

٣٩ طَعَنْتَ فِي حَوْصِ أَمْرِ لَسْتَ مِنْهُ فِي شَيْءٍ

39. Confodisti suturam rei, quae ad te non spectat.

Appono scholion: الحوص الخياطة في الجلد لا يكون في غير ذلك قاله أبو الهيثم ومنه حص عين البازي وحص شق كعبك وقيل لا تعني في حوصهم أي لا تحرق ما خاضوه ولغفوه من الأمر والحوص المصدر ويجوز أن يكون بمعنى الحوص كالقول بمعنى المقول والنول بمعنى المنول يصرب لمن تناول من الحوص suturam in cute significat, non est in alia re. Dixit Abu-El-Haithamus: inde dicitur: „Consue oculum falconis“ et „Consue fissuram mammae tuae.“ Dixit quidam: „Profecto confodam suturam vestram i. e. disruptam rem quam consueverunt et coniunxerunt.“ Vocabulum حوص infinitivus est et fieri potest, ut eandem significationem quam vocabulum محوص consutum habeat, quemadmodum قول significationem vocis مقول et نول significationem vocis منول habet. De viro dicitur, qui rei partem accepit, qua dignus non est. Kamusi auctor dicit, vocabulum حوص duplici modo Haуз et Huз efferrī posse, nec non legi حوصي. Ibi proverbio sensus tribuitur hic: Aggressus est rem ad ipsum non spectantem. Non est silentio praetermittendum, pro voce امر rei legi in Samachscharii opere امری viri.

٤. طَاعَةُ النِّسَاءِ نَدَامَةٌ

40, Obsequium, quod mulieribus praestatur, poenitentia est.

Id est: causa poenitentiae. Proverbium viros monet, ne mulieribus obsequium iribuant. Conf. prov. 86.

٤١ طَوْلُ التَّنَائِي مَسَلَةٌ لِلتَّصَاغِي

41. Diuturnitas absentiae mutuae est causa, cur mutuus amor cesset.

Proverbii sensum poeta expressit:

يُسْلِي لِحَبِيبِي طَوْلُ النَّأْيِ بَيْنَهُمَا وَتَلْتَفِي طَرْفُ أُخْرَى فَتَتَلَفِ
فَيَحْدِثُ الْوَاصِلُ الْأَدْنَى مَوَدَّةً وَيَقْبِرُ الْوَاصِلُ الْأُنْأَى فَيَنْصَرِفُ

„Absentiae longum tempus duos amantes separat et aliae res novae conveniunt et conjunguntur. Renovat consors propinquus amorem suum, et consors longe remotus abripit (amorem), turn so convertit (ad alium).“

Versuum metrum Basith est. c. 1. m. p. 190.

٤٢ طَالَ مَا مُتَعَ بِالْغِنَى

42. Diu divitiis oblectamur.

Proverbio divitiarum laus inest. Legitur quoque امتع Gens Bauu-Alunir formae quartae eadem significationem, quoin formae quintae tribuit.

٤٣ اُطْمِئِنَّ عَلَى قَدْرِ أَرْضِكَ

43. Tranquillus sis secundum terrae tuae mensuram.

Simili ratione vulgus dicit: مد رجلك على قدر الكساء

Extende pedem tuum secundum tegumenti tui mensuram.

Proverbium docet, modum rectum in rebus tenendum esse.

Videre auiem licet ex hoc proverbio, quartam verborum quadrilitt. formam modo verborum trilitt., quorum secunda el terlia radicalis eadem est, formari.

٢٤ طَرَفَةٌ يُوَلِّعُ فِيهَا الْقَعْدَدُ

44. Nobilitas longa avorum serie, cui homo ignobilis obtrectare cupit.

Proverbii sensus est: اولع هذا القعدد بالويعنة في طرفة, Cupit hic ignobilis obtrectare nobilitatt hums nobilis camque diminuere." In cum dieitur proverbium, qui virtutes alius, quarum particeps non est, parvi habet el despicit.

٢٥ طَلَيْتَ عَنْ فَيْقَنَةِ الْعَجِيِّ

45. Prohibuisti a lade in uberibus collecto infantem matre orbaturn.

De eo dicitur, qui erga eum, qui auxilio deslitutus rcsistcre non potest, iniustus est.

٢٦ أَطْلُبُ تَضَفَّرَ

46. Quaere, invenies!

Proverbium hortatur, ut rem a nobis desidcratam et optatam cum studio et diligentia quaeramus. Proverbii sensus versibus-Abu-l'Aswadi explicatur:

وَمَا طَلُبُ الْتَعِيشَةِ بِالتَّمَنَى وَلَكِنْ أَلَسْ دَلُّوكَ فِي الدِّلَالَةِ

تَجِسَّى بِمِثْلِهَا يَوْمًا وَيَوْمًا تَجِسَّى بِحَمَاءَةٍ وَقَلِيلٍ مَاءٍ

„Victus optando non quaeritur; sed urnam tuam inter urnas demitte! modo aqua, plena adscendet, modo coeno impleta et parum aquae habens."

Versuum metrum Wafir est. c. 1. m. p. 204.

٤٧ أَطْلُبُهُ مِنْ حَيْثُ وَلَيْسَ

47. Quaere id ubi (invenitur) et non (invenitur).

Quocunque modo potes, rem quaere!

٤٨ طَرَفُ الْفَتَى يُخْبِرُ عَنْ لِسَانِهِ

48. Oculus viri, qualis eius lingua sit, indicat.

Loco verborum عن ضميره „qualis sit eius animus“. Sapiens quidam dixit: لا شاهد على غائب „Nullus testis de absente iustior est, quam oculi testis de corde.“

٤٩ طَرِيقٌ يَحْسَنُ فِيهِ الْعُودُ

49. Via, in qua annosus camelus alacer est.

In scholiis proverbium sic explicatum est: ويرى يحسن فيه الى العود بمعنى الاول يحسن اى ينشط فيه العود لوضوحه ومعنى الثانى يحتاج فيه الى العود لدروسه والعود اهدى في مثله من غيره ويجوز ان يكون العود في معنى الاول يحسن لصعوبته يحسن فيه الى العود „Legitur quoque“ فيكون المعنيان واحدا In priore legendi modo يحسن significat: alacer in eo est camelus annosus, quoniam manifesta sit. Sensus posterioris legendi modi est: Necessarius est in eo camelus annosus, quoniam oblitterata sit, nam annosus camelus in tali via melius invenit viam quam iuventus camelus. Admitti quoque potest in priore legeudi modo, annosum camelum esse necessarium, quoniam via difficilis sit, ut uterque sensus unus idemque sit.“ Aliter in Samachschari opere: اى يويسه وعودته من السلامة وبلوغ الوطن فيبعثه ذلك على الحنين ويهيج Id est: Ad desperationem adducit eum eiusque amosam camelam de incolumitate el adventu et id eum, ut suspiria trahat. commovet et eius

desiderium excitat. De re difficili et intricata adhibetur."
Sed معتاص lego.

ه. طًا مُعْرِضًا حَيْثُ شِئْتَ

50. Calca copiam sui concedentem, ubicunque vis.

Id est: Pedem ponas ubicunque vis, et non timeas reni, quae in potestate tua posita est. Vocabulum معرض proprie feram latus nobis obvertentem significat, tit petenti iaculandi copia sit. Hocin proverbio in viam translatum videtur, quae se nobis quasi ultro offert et facilis in-cessu est, Djeubarius en im proverbium sic explicavit: Po-
ne pedem ubi vis, et ne relinque rem, nam tu earn pcr-
ficere potes. De viro dicitur, qui rei quam petit, propitiqus
est, ut earn facile consequatur.

Forma comparativi.

اه أطول من ظل الرمح

52. Longior quam umbra lanceae.

Hoc c versu Jasidi ben-Altbatsrijjah desumtum esse dicunt:

وَيَوْمَ كَطِلَ الرَّمْحُ فَصَرَ طَوْلَهُ دَمُ الرِّقِّ عَنَّا وَاصْطَفَقَ الْمَرَاهِمُ

„Quot dies crant ut umbra lanccae, cuius longitudincm nobis brevem reddidit sanguis utris (vinuni) et motus cbordamm in citharis."

Metrum versus Thawil est. c. 1. m. p. 161. Homo.

quum multum longus est, cognominatur ظل النعامة „Umbra struthiocameli“; quum crassus est et foedus, ظل الشيطان „Umbra Satanae“, quum vero morbo لقوة appellato laborat, „In facie a Satana percussus.“

٥٢ أَطْوَلُ مِنْ طُنْبٍ لِحَرْقَاءَ

52. Longior, quam funis stolidae.

Legitur quoque لِحَرْقَاءَ من جبل. Sic dictum est, quoniam stolidam nesciens mensuram, funem longum facit. Mentio stolidae, quam hoc in proverbio fecerunt, similis est mentioni stolidae in verbis: إذا طلع السماك ذهب العكاك ورد: „Quando sidus Simae oritur, vehemens aestus cessat, et aqua stupidae irigida est.“ Sic dicunt, quoniam stupida aquam frigidam sibi non parat; eius aqua frigida est isto tempore frigido, quamquam ut frigida esset; operant non dedit.

٥٣ أَطْوَلُ مِنَ الصَّبْحِ وَمِنَ الْغَلَقِ

53. Longior quam Aurora; quam lux Aurorae erurapens.

Sic dicitur, quod lux 'Aurorae longe lateque se diffundit.

٥٤ أَطْوَلُ مِنَ السَّكَاكِ

54. Longior quam aura coeli.

Vocabulo سكاك aura coeli, quae nubibus occurrit, designatur. Inde dicitur: لا أفعل ذلك ولو نزلت „Non faciam illud et si in coelum assilire debeam. Conf. prov. 85.

٥٥ أَطْوَلُ ذِمَاءَ مِنْ الضَّبِّ

55. Magis durans quoad extremae vitae motum, quam lacerta.

Vocabulo ذَمَاءٌ est significatio motus, qui relinquitur in occiso animali; ut quaedam vitae pars reliqua esse in eo videatur. Narrant autem lacertam mactatam, quum iam per noctis spatium membrorum motus quievcrat, mane in ignem iniectam rursus moveri; ut in vitam rediisse videatur. Conf. Djeuli.

٥٦ أَطْوَلُ ذَمَاءٍ مِّنَ الْأَعْيِ

56. Magis durans quoad extremae vitae motum, quam vipera.

Viperac occisae per plures dies motus inesse dicitur.

٥٧ أَطْوَلُ ذَمَاءٍ مِّنَ الْحَيَّةِ

57. Magis durans quoad extremae vitae motum, quam serpens.

Saepius lerlia pars corporis a latere caudae serpentis amputating et nisi formicae cum attingunt, vivit.

٥٨ أَطْوَلُ ذَمَاءٍ مِّنَ الْخَنَفْسَاءِ

58. Magis durans quoad extremae vitae motum, quam scarabaeus niger.

Hic saepius frangitur, et nihilominus incedit.

٥٩ أَطْوَلُ مِّنْ فَرَسِيخٍ دَيْرِ كَعْبٍ

59. Longior, quam paransangae Dair-Cahbi.

Utrum Dair-Cahb nomen personae an, quod verisimilius videtur, loci nomen sit, pro certo affirmare non ausus sim. Proverbium e versu poetae originem duxit:

ذَهَبْتَ تَمَادِيًا وَذَهَبْتَ طَوْلًا تَأْتِكَ مِنْ فَرَسِيحٍ ذَبِيرٍ كَعْبٍ

„Abiisti moram trahens et abiisti in longum, quasi lu una e parasangis Dair-Cahbi esses.”

Metrum versus Wafir est. Conf. I. m. p. 204.

٦. أَطْوَلُ طُحْبَةٍ مِنَ الْفَرْقَدَيْنِ

60. Magis durans in societate quam stellae duae Alferkadan appellatae.

Stellae istae in coelo semper coniunctae tanquam sociatae conspiciuntur. Proverbium ex versu poetae Hedhremii ben-Ahmir derivatum est:

وَكُلُّ أَحٍ مُفَارِقُهُ أَخُوهُ لَعَمْرُ أَبِيكَ إِلَّا الْفَرْقَدَانِ

„A quolibet fratre frater eius separat, per vitam patris lui! exceptis stellis Alferkadan appellatis.”

Conf. doct. Bertheau lib. p. 2. et eel. Ideleri lib: Unters. fiber die Sternnamen p. 12. 328. Versus metrum Wafir est. C. 1. m. p. 204.

٦١. أَطْوَلُ طُحْبَةٍ مِنَ ابْنَيْ شَمَامٍ

61. Magis durans in societate quam duo filii Schamarn.

Schamam (et Schimam enunciatur Dj.) nomen moutis esl, cuius duo codes illud cognomen habent. Sempilcristi autem socii sunt. Dixit poeta:

وَكُلُّ أَحٍ مُفَارِقُهُ أَخُوهُ لَعَمْرُ أَبِيكَ إِلَّا ابْنَيْ شَمَامٍ

„A quolibet fratre frater eius se separat exceptis duobus filiis Schamami.”

Versus metrum Wafir est. c. 1. m. p. 204.

٦٢. أَطْوَلُ طُحْبَةٍ مِنْ تَحَلَّتِي حُلْوَانَ

62. Magis durans in societate quam Hulwani duac palmae.

Halwan nomen oppidi inter Hamadanum Bagdadumque in Iraca siti est. In colic apud illud oppidu in sito duac palmae Persarum tempore plantatae stabant. Mothius ben-Ijas desiderio pucllae, quam vendidcrat, commotus hosce versus palmarum illarum mentionem faciens cecinit:

أَسْعِدَانِي يَا تَخَلَّتِي حُلْوَانٍ وَابْكِيَا لِي مِنْ رَبِّبِ هَذَا الزَّوَانِ
وَأَعْلَمَا أَنَّ رَبِّيهِ لَمْ يَزَلْ يَفْرُقُ بَيْنَ خَلِيْوَةٍ وَخَلِيْوَانِ
وَأَعْمَرِي لَوْ لَقْنِمَا حَرَقَ الْفَرْقَةَ أَبْكَاكَمَا الَّذِي أَبْكَانِي
أَسْعِدَانِي وَأَيِّفِنَا أَنَّ نَحْسًا سَوْفَ يَلْقَاكَمَا فَتَقْتَرِفَانِ
كَمْ رَمْتِي مُسْرُوفَ هَذِي اللَّيَالِي بِفِرَاقِ الْأَحْبَابِ وَالْقَدَانِ
غَيْرَ أَنِّي لَمْ تَلَوْ نَفْسِي كَمَا لَا قَيْتَ مِنْ فَرْقَةٍ أَبْنَةِ الدَّهْقَانِ
وَبِرْغَمِي أَصْبَحْتُ لَيْسَ قَرَأَهَا أَلْعَيْنُ مِنِّي وَأَصْبَحْتُ لَا تَرَانِي

„Beate me, o palmae dime Hulwani et plorate pro me ob infortunium huius temporis et scitote; infortunium vitam et animal semper separare! Et per vitam meam! si vos ardorem separationis gustavissetis, vos ad lacrymas id, quod me commovit, commovisset. Beate me et certo cognoseite, infelicitatem vobis occurrentem esse, ut scparemini! Quoties fiarum noctium vicissitudines separationis amatorum et amicorum me adflixit, sed ex nulla re tantum dolorem concept quantum ex separatione liliae praefecti pagi, nam ob iram raeam mens oculus eam iam non videt, et ea me non conspicit.“¹⁾

1) Versum metrum Chafif est. c. I. m. p. 262. seqq.

Ob hos autem versus Almanzurus filio suo Almohdio, no eas amputaret, interdixit. Alraschidus in itinere suo ad oppidum Rei, quum ipsi aestu afflicto ad sedandum sanguinem palmarum medulla opus esset, unius haruni medulla usus est. Haec autem erat causa, cur arida fieret. Non multo autem post altera quoque periit. conf. quoq. el. Uylenbrockii specimen geogr. histor. p. 30. 31. text. p. 39 vers*

٦٣ أَطِيرُ مِنْ عَقَابٍ

63, Celerius volans quam aquila.

Mane in Iraca est, vespera in Arabia felico.

٦٤ أَطِيرُ مِنْ حَبَارَى

64. Celerius volans quam avis Hobara.

Avis haec in regione Bazrae capitur, et ingluvius eius granis viridibus impleta est, quae in terris remotissimis collegia

٢٥ أَطِيْشُ مِنْ فَرَّاشَةٍ

65. Levior, inconstantior (inconsiderantior), quam papilio ad candelas accensas advolitans.

Sic dicitur, quod nil curans se in flammam iniicit. conf

C. VII, 107.

٦٦ أَطِيْشُ مِنْ ذُبَابٍ

66. Levior, inconstantior (inconsiderantior) quam musca.

Similis huic proverbio ratio esse videtur, quam praecedenti. Legitur in versu poetae:

وَلَا تَنْتَ أَطِيْشُ حِيْنَ تَعْدُوْ تَسَادِرُ
رَعِشَ الْجَمَانِ مِنَ الْقُدُوْحِ الْأَقْرَحِ

„Tu profecto levior es, quando curris nil curans tremente corde, quam musca.“

Metrum versus Camil est. c. l. m. p. 212. القُدُوح
القُدُوح cognomina sunt, quae muscae dantur. Vocabulum
قُدُوح proprie cum significat, qui igitabulum percutit,
quippe musca modo igitabulum percutientis unum pedem
altero fricat. Vocabulum الاقْرَح maculis distinctum de-
signat. Muscae autem in capite macula est.

٦٧ أَطْيَبُ نَشْرًا مِنْ عَفْرِ

67. Levior (inconsiderantior) quam porcus (vel daemon).

Ebn-Alahrabius dixit, vocabulum عَفْر porcum significare;
sed et satanam et daemonem significat.

٦٨ أَطْيَبُ نَشْرًا مِنْ الرَّوْضَةِ

68. Fragrantior quam hortus,

٦٩ أَطْيَبُ نَشْرًا مِنْ الصَّوَارِ

69. Pulchrior odore quam muscus.

٧٠ أَطْمَعُ مِنْ قَالِبِ الصَّخْرَةِ

70. Avidior quam lapidem volvens.

Vir e gente Maahdd in terra Jemen lapidem invenit, in
quo caractere scripturae Himjariticae scriptum erat: اقلبني
,,Verte me et tibi utilitati ero.“ Quam cum vertisset,
in altero latere scriptum vidit: رب طمع يهدى الى طمع
,,Cupido saepe ad dedecus ducit.“ Dolens autem, quod nil
sub eo invenisset, caput lapidi impexit, donec cerebrum
effunderetur.

٧١ أَطْعَمُ مِنْ أَشْعَبَ

71. Avidior quam Aschahbus.

Aschahbus ben-Djobair, qui Abu-Ahla nee non avidus cognominatus erat (conf. Abulf. Ann. If, p. 632.) cliens Ahbd-Allahi ben - Alsobair et incola urbis Medinae erat. Interrogans, qualis eius cupiditas fuisset, Abu-Ohbaidahus sic narravit: Venerant ad eum adolescentes ioci causa, erat enim loco deditus, ingeniosus et musicus. Qui quum eum noxa adficerent, ut eos a se removeret, dixit: in domo gentis cuiusdam nuptiac sunt; ad me igitur in istum locum venite, nam vobis maiori commodo erit. Abierunt igitur eum relinquentes. Absentibus adolescentibus dixit: Fortasse quod dixi, verum est. Eos igitur secutus ad istum locum pervenit nil praeter adolescentes inveniens, qui cum noxa adficebant. Abu-Salimo ben-Ahbd-Allah eum interroganti, qualis ipsius Cupiditas esset, respondit: Se, quotiescunque conspexisset homines duos de area ferali clanculum loquentes, putasse, mortuum ipsi testamento rem legasse, et quem virum nianuni in manicam immittentem videat, eum se putare, ipsi donum daturum esse. Ebn-Abi-l'Sinado autem, qui eum interrogasset, qualis ipsius cupiditas esset, respondisse dicitur: Non est deducta sponsa ad novum maritum, nisi scopis domum meam verri spe adductus fore, ut errore quodam ad me sponsa deducatur. Quodam die quum ad virum transiret discum sibi conficientem, eum rogavit, ut illi disco oram adderet. Viro interroganti: quare? respondit: Fieri potest, ut in hoc disco ad me res portetur. Virum quendam manducantem per manus quam milliaris spatium secutus est, donec, eum resinam علك appellatam manducare, cognovisset.

٧٢ أَطْعَمُ مِنْ طَقِيلَ

72. Avidior quam Thofailus.

Thofail incola Cufae erat aviditate et gulositate notus. Ab eo is, qui non invitatus ad cpulum venit, cognomen ثَفَيْلِي accepit. Conf. C. XXVI, 104.

٧٣ أَطْمَعُ مِنْ فَلَحَسٍ

73. Avidior qunm alhasus.

Conf. C. XII, 100.

٧٤ أَطْمَعُ مِنْ قِرِّي

74. Avidior quam avis Kirilla,

Conf. C. VII, 136.

٧٥ أَطْمَعُ مِنْ مَقْمُورٍ

75. Avidior, quam is, qui alearum ludo victus est.

Cupit enira, ut, quae ludo perdiderit, ad cum redeant.

أَطُوعٌ مِنْ تَوَابٍ

76. Obedientior quam Tsawabus.

Viri huius obedientia in proverbii consuetudinem venit. Cecinit Alachnasus bon-Schehab:

وَكُنْتُ الدَّاهِرَ نَسْتُ أَطِيعُ أَتَيْتُ فَصِرْتُ أَلْيَوْمَ أَطُوعُ مِنْ تَوَابٍ

„Nunquam mulieri obediens fui; sed factus sum obedientior quam Tsawabus.“

Motrum versus Watir est. Conf. I. m. p. 204. Conf. Kam. v. ثَوْب

٧٧ أَطُوعٌ مِنْ قَرَسٍ وَمِنْ كَلْبٍ

77. Obedientior quam equus; quam canis.

٧٨ أَطْبُّ مِنْ أَيْنٍ حَدِيمٍ

78. Melior medicus, quam Ebn-Hidsjaraus.

Ebn-Hidsjamaus nomen viri erat medicinæ scienlia clarissimi. Dixit Aus ben-Hadjar:

فَهَذَا لَكُمْ فِي مَا آتَى فَانْتِزِعْ طَبِيبٌ بِمَا أُعِيِيَ النَّطَاسِي حَيْدِيْمًا

,Num vos in me fiduciam pouitis in eo, quod in me confertur, nam ego medicus sum in morbis, quos Hidsjamaus Nathasita curare non potest."

٧٩ أَطْعَى مِنَ السَّيْلِ وَمِنَ اللَّيْلِ

79. Exundantior quam fluctus; quam nox.

Nox hoc in proverbio cum fluctibus omnia tegcutibus comparatur. Scharaf-Aldinus من السَّيْلِ تَحْتَ اللَّيْلِ, quam fluctus sub nocte" habet.

٨٠ أَطِيرُ مِنْ جَرَادَةٍ

80. Magis volans quam locusta.

Scharaf-Aldinus habet من الجَرَادِ

٨١ أَطْمَرُ مِنْ بَرْغُوْثٍ

81. Magis saliens quam pulex.

Samachscharius من بَرْغُوْثٍ أَطِيْشٌ, Inconstantior quam pulex" habet; quia pulex uno eodemque loco non manet (ut mihi videtur). Conf. prov. 65. 66.

٨٢ أَطْوَلُ مِنْ يَوْمِ الْفِرَاقِ وَمِنْ شَهْرِ الصَّوْمِ وَمِنْ
السَّنَةِ الْجَدْبَةِ

82. Lougior quam dies separations; quam mensis ieiunii; quam annus infertilis.

أَطْفَلٌ مِّنْ لَّيْلٍ عَلَى نَهَارٍ وَمِنْ شَيْبٍ عَلَى
الشَّبَابِ وَمِنْ ذَبَابٍ

83. Magis ingrediens (ita ut nemo id videat) quam
nox in diem; quam canities in iuventutem;
quam musca.

Scharaf-Aldinus et Samachscharius nec non codex meus
habent. Vocabulo أطفل importunioris quoque
significatio tribui potest.

أَطْيَبُ مِنَ الْحَيَاةِ وَمِنْ الْمَاءِ عَلَى الْظَّمَاءِ ٨٤

84. Melior quam vita; quam aqua sitientibus.

أَطْوَلُ مِنَ الدَّهْرِ وَمِنْ الْلُوحِ ٨٥

- 85* Longior quam ternpus; quam ama eoeli.
Conf. prov. 54.

Proverbia recentiora.

٨٦ طَاعَةُ اللِّسَانِ نَدَامَةٌ

86. Obsequium in linguam est poenitentia.
Id est: est poenitentiae causa. Conf. prev. 40.

٨٧ طَبِيبٌ يُدَاوِي النَّاسَ وَهُوَ مَرِيضٌ

87. Medicus medicatur hominibus et ipse aegro-
(us est.

Legitur quoque وهو عليل . Conf. Burekhardt. p. 107.

٨٨ طَرِيقُ الْحَايِ عَلَى أَصْحَابِ النِّعَالِ وَطَرِيقُ الْأَصْلَعِ
عَلَى أَصْحَابِ الْقَلَانِسِ

88. Via nudipedis eis, ineedendmn est, qui so-
leas habent et via ealvi eis, qui galeros habent.

٨٩ طَبَّلَ بِسِرِّي

- 89- Tympani sono secretum meum indicavit.
Divulgavit secretum meum.

٩٠ طَوَّلَ اللِّسَانَ يَقْصُرُ الْأَجَلَ

90. Longiludo linguae vifae spatium breve reddit.

٩١ طَوَّاهُ عَلَى الرِّدَاءِ

91. Complicavit earn, quemadmodum pallium
complicatur.

٩٢ طَلَّابُ الْعُلَى بِرُكُوبِ الْغُرَرِ

92. Petitio celsitudinis (fit) susceptione rerum
praestantissimarum.

Sic quoque auditur: بِرُكُوبِ الْغُرَرِ „susceptione pericu-
lorum.“

٩٣ طَعْمُ الْأَسَدِ تَحْمَةُ الذِّئْبِ

93. Esca leonis est indigestio lupi.

Conf. Burckhardti libr. p. 107.

٩٤ طَوَّلٌ بِلَا طَوْلٍ وَلَا طَائِلٌ

94. Longitudo sine merito et sine ulilitate.

٩٥ طَاعَةُ الْوَلَاةِ بَقَاءُ الْعِزِّ

95. Obsequium in praefectos est duramentum potentiae.

٩٦ طَوَّلُ التَّجَارِبِ زِيَادَةٌ فِي الْعَقْلِ

96. Longitudo experientiarum est augmentum prudentiae.

٩٧ الطَّمَعُ الْكَاذِبُ فَقْرٌ حَاضِرٌ

97. Cupiditas menliens est paupertas praesens.

Hoece proverbio cupiditas vituperatur. Scharaf-Aldin.

٩٨ الطَّمَعُ الْكَاذِبُ يَدِقُّ الرِّقَبَةَ

98. Cupiditas menliens collum frangit.

Hacc verba Chalidus bcn-Zafwan dixisse fertur. Vir iste locum altiorcm sibi extruxerat, quern pedibus incedens attingere non poterat et in quo nemini nisi ipsi sedendi locus erat. Hoc in loco ob avaritiam solus edere solcbat. Accidit autem, ut Arabs in cam el o vcliens tempore cdendi adveniret et manum sumendi causa extenderet. Eedem momento uter vento commotus caraelum terruit ut aufugeret. Arabis deiecti collum fractum est. Quod videns Chalidus ista verba dixit.

٩٩ الطَّيْرُ بِالطَّيْرِ يُصْطَادُ

99. Aves ad aves venandas adhibentur.

Auditur quoque يصاد

١٠٠ الطُّيُورُ عَلَى الْأَفْهَامِ تَقَعُ

100. Aves super familiares suos decidunt.

١٠١ الطَّبْلُ قَدْ تَعَوَّدَ اللَّطَامَ

101. Tympanum ad palmā percutiendum adsuefactum est.

Legitur quoque اللطام.

١٠٢ أَطْرَحْ نَهْدَكَ وَكُلْ جَهْدَكَ

102» Ptoicfc invasionem et ede diligentiam tuam.

Quod si proverbium recte intelligo, sensus est: omite invadere hosles (i. e. res remotas et periculosas) et ede quod diligentia tua comparare potes. Sed dubito de vocis نهْد significacione.

١٠٣ أَطَّلَعَ الْقَرْدُ فِي الْكَنِيفِ فَقَالَ هَذِهِ الْمِرَاةُ لِهَذَا

الْوَجِيهِ

103. Inspexit sitnia in Jatrinam et dixit: hoc est speculum huic spectabili.

In Meidanii codice Berolin. الوجه facies legitur. In codice Berolinensi, in quo proverbia recentiora collecta sunt, hoc proverbium sic adnotatum est: طلع قرد في مغاليتة قال ما لهذا الوجه الا هذه المرآة

اَطْرَحْ وَافْرَحْ ١٠٤

104. Proiice et laetus esto!

طَفِيْلِي وَمَقْتَرِحْ ١٠٥

105* Hautl invitatus ad epulum veniens et importune postulans.

Do eo dicitur, qui rebus ad ipsum spectantibus occupatus non est.

Caput XVII.

L i t t e r a T h s a.

١ فِثَارُ قَوْمٍ طَعَنَ

1. Percussio gentem propensam reddit.

In Kamusi opere الطعن طَارَ قوم legitur. Samachscharius cum nostro legendi modo consentit, et dicit, proverbium adhiberi de vili, qui nonnisi per despectum et oppressionem ad consensum commoveatur. Verbum طَارَ significat propensam reddidit (camelam) in alicuium pulum. Hoc in proverbio in homines translatum est, qui percussione i. e. metu ad pacem faciendam propensi redduntur. Idem sensus inest verbis الطعن يطار. Conf. Cap. XVI, 17.

٢ ظَلَّتْ عَلَى فِرَاشِهَا تَكْرِي

2. Interdium in lecto suo dormitat (femina).
De eo dicitur, qui otiosus est et opus non facit.

٣ أَظُنُّ مَاءَكُمْ هَذَا مَاءَ عِنَاقٍ

3. Puto hanc **vestram** aquam esse aquam amplexus.

Proverbio huic talem fuisse originem narrant. Vir quidam aquam dam hauriebat, in aqua virum in domo sua conspexit; qui uxorem amplexabatur et osculabatur. Arripuit igitur baculum celeriter accurrens. Uxor autem, quae rnaritum isto modo accurrentem videret, virura istum inter fulcrum ientorii et utensilia abscondidit. Vir adveniens sinistrorsum et dextrorsum se convertens, quem putabat adesse virum; non vidit. Abiit igitur, se errasse putans. Mulier autem ut suspicionem, quam rnaritum concepisse sciebat, omnino tolleret, cum quid esset; interrogavit. Vir autem rem celabat et ad opus faciendum redibat. Turn quum cameli ad aquam redirent et iterum aqua haurienda esset, uxor dixit. Permittas me pro te aquam haurire, tu enim fatigatus es. Maritus in donium ivit. Uxor autem baculo arripit; quum maritus non animadverteret, occurrit eumque in capite vulneravit. Maritus, Vae tibi! quid tibi est? dixit; et uxor, quid mihi? respondit, ubinam mulier illa est; quam tu amplexus es? nam ego hisce oculis meis rem vidi, dum ad aquam stabam. Maritus autem, si verum dicis, respondit, haec aqua vestra aqua amplexus est. Quae verba postea in proverbii consuetudinem venerunt. et in astutum adhibentur. Sic Abu-Ahmrus proverbium explicavit. Alius quidam **عِنَاق** cum vocali Fatha enunciandum legit, et dicit: **عِنَاق** et **عِنَاقَة** idem significare quod **خِيبة** „frustratio.“ Tum vertendum est proverbium: „Puto aquam hanc vestram esse aquam frustrationis seu infortunii.“

٤ ظَمًا قَامِحٌ خَيْرٌ مِنْ رِيٍّ قَاضِحٍ

4. Sitis multum adfligens melior est, quam satiatio ignominia adficiens.

Chalilius dixit: voces قامح et مقامح vehementem sitim, qua camelus multum afflictus sit, significare, dum alii dicunt, significare sitim, qua adfectus camelus ad aquae receptaculum accedens non bibat. Legitur quoque sic proverbium: *طما فادح خير من رى فاضح* »Sitis multum premens melior est, quam satietas ignominia adficiens«; voci enim فادح eadem significatio quae voci مثقل tribuitur. Proverbium contentum animum laudat et paupertatem occultare iubet. Meid. Samachscharius proverbium sic adnotavit: *الظما القامح* »Sitis vehemens melior est quam satietas cum fastidio aquae coniuncta«, et legi quoque *الظما من الرى القاضح* dixit. Vitiosum esse loquendi modum *الظما القامح*. Monere autem proverbium, ut homo honorem suum conservet, etsi honor cum molestiis coniunctus sit, et opprobrium fugiat, etsi vitam commodam adducat. Scharaf-Aldinus denique habet: *الظما القامح خير من الرى القاضح* et eundem proverbii usum, quain Samachscharius adnotavit. Ista autem Samachscharii interpretandi ratio textui Arabico, quern habet, accommodata non esse videtur

٥ الظلم مرتعد وخيم

5. Iniustitiae pratum noxium est.

Intustitia nobis uoxam adfert. Verba proverbii Ilonaino ben-Cheschram ad gentem Sahd pertineuti adscribuntur. sic enim dixit:

الْبَغْيُ يَصْرِغُ أَقْلَهُ وَالظُّلْمُ مَرْتَعَدٌ وَخِيمٌ
وَلَقَدْ يَكُونُ لَكَ الْبَعِيدُ أَخًا وَيَقْطَعُكَ الْخَلِيمُ

„Insolentia cultures suos prosternit, et iniustitiao pratum noxium est; et remotus tibi frater est et propinquus te relinquit.u

Metrum versuum Camil est. c. i. m. p. 214.

Kaisus ben-Sohair Ahbsita proverbio usus est in versu hoc:

وَلَكِنَّ الْغَتَّى حَمْدُ بْنُ بَدْرٍ بَغَى وَالْبَغَى مَرْتَعُهُ وَخَيْمُهُ

«Sed vir Hamal ben-Badr insolens fuit, et insolentiae pratum noxium est.»

Metrum versus Wafir est. c. l. m. p. 204.

٦ الظُّلْمُ ظَلَمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

6. Iniustitiae die resurrectionis tenebrae sunt.

Proverbium, in quo verborum lusus est, Mohammedi tribuitur.

٧ ظَلَّتِ الْغَنَمُ عَيْبَةً وَاحِدَةً

7. Oves factae sunt agmen miscellum unum.

Ovium grex occurrens alteri et cum illa mixta proverbiali locutione significat, turbas inter gentem ortas esse, ut perturbarentur. Dicitur quoque ظلت الغنم بكيلة واحدة «Oves factae sunt agmen miscellum unum.» conf. Djeuh.

٨ الطِّبَاءُ عَلَى الْبَقَرِ

8. Dorcades contra vaccas.

Proverbium significat, amicitiam et propinquitatem inter duos viros ruptam esse. Tempore ante Mohammedem verba haec uxori dicta inter Arabes divortii vim habebant. Accusativi casum in voce الطِّبَاءُ e verbo اختبرت elegi aut اختار elexit omisso pendere statuant. Voce البقر vaccae mulieres significari dicunt, ut in hisce verbis: جاء يجبر بقرة «Venit trahens vaccas suas i. e. venit addacens familiam. Moid. At vero Samachscharius, quocum Scharaf-Aldinus consentit, proverbium aliter interpretatus est. Vaccas silvestres, quae uno loco cum dorcadibus simul pascantur significari dixit, et unam partem alteri maxime convenire.

Proverbium autem interdicere, ne quis genti se immisceat, cuius una pars alteri maxime conveniat. Legi quoque: الكلاب على البقرة «canes contra vaccam», ut sensus sit: Quum canes vaccae silvestres venentur, ita ut una pars alteri conveniat, earum rebus ne te immisceas. Legi denique: الكراب على البقر «Sulcare super vaccis». Terram nonnisi a bovis, sulcari, ut proverbium doceat, omnem rem per instrumentum ipsi conveniens tractandam esse. In hoc vero tertio legendi modo aut nominativi casus modo, qui a grammaticis ابتداء appellatur, aut accusativi, ut verbum suppleatur, admittere licet. In Kamusi autem opere voci الكراب eadem significatio quam voci الكلاب tributa est. conf. Kam. s. v. كلب.

٩ ضُّوْا بَنِي اَلظَّنَّانَاتِ

9. Opinionem adferre, o filii mulierum, quae loquantur quod nesciunt.

Meidanus dicit, الظنَّانة feminam esse, quae res, quas nesciat, proferat. Narrant, viri cuiusdam fratrem absentem fuisse, dum reliqui fratres domi essent. Quum ille absens non reverteretur, tempore quo promisisset, unum eorum verba quae postea in proverbium venerint, dixisse. Opinionem igitur adferretium unum dixisse¹⁾: اظنه لقيه «Puto, dominum sagittarum multarum (sc. herinaceum) ei occurrisse et eum occidisse», alterum dixisse: اظنه لقيه الذي رمحه في استه فقتله. «Puto, eum occidisse animal, cuius lancea in podice est (sc. murem); tertium vero dixisse: اظنه لقيته جاحمة عينين فاكلته. «Puto ardentibus oculis praeditum animal (leporum aut lupam), eum occurrentem vorasse»; quartum denique dixisse:

1) Vocabulo النباله sagittarum significatio hoc in loco tribuenda videtur.

„Puto cum fluctus coegisse, ut ad collem confugeret, ubi siti perierit.“ Proverbium adhibetur de iudicio, quod nonnisi opinione nititur.

١. ظَنُّ الرَّجُلِ قِطْعَةٌ مِنْ عَقْلِهِ

10. Opinio viri est pars ingenii (prudentiae) eiusdem.

Alazmāihus dixit: Cauda lumbi vertebra est; uber ventriculi nodus (ابنة) est et opinio viri est pars ingenii (prudentiae) eiusdem. Ohmarus dixit لا يعيش احد بعقله حتى «Non vivit unus per ingenium (prudentiam) suum, ut vivat per opinionem suam.» Solaimanus ben-Ahbd-Almalic dixit: جودة اللسان بلا عقل خدعة وجودة «Praestantia linguae sine ingenio (prudentia) est deceptio et praestantia ingenii (prudentiae) sine lingua est vitium; sed (rectum) est inter illud.»

١١. ظِلُّ سَيْبَالٍ رِيحُهُ حَرُورٌ

it. Quod ad umbram arboris Sajal appellatae atlinet, eius yentus fervidus est.

Sajal arboris nomen est ad genus عضاء appellatum pertinentis, quae rosam pulchri odoris profert. In virum dicitur, in quo nil boni est, quamquam pulchrâ formâ gaudet.

١٢. طَالِعٌ يَعُودُ كَسِيرًا

12. Claudicans visitat eum, qui fractum pedem habet.

Proverbium significat, virum debilem ipso debiliori opem ferre.

١٣ ظُفْرُهُ يَكِلُ عَنْ حَكِّ مِثْلِي

13. Ungula eius nirnis obtusa est, quam ut sirni-
lein irici scabat*

Mihi adversatur, sed noxam inferro mihi non potest.

١٤ ظِلَالُ صَيْفٍ مَا لَهَا قَطَارٌ

14. Nubes aestatis, cui gultae non sunt.

la cum dicitur, qui quamquam divitias possidet, in alios
beneficus non est.

١٥ ضَرَّ رَوْومٌ خَيْرٌ مِنْ أُمِّ سَوُومٍ

15. Nutrix amans melior est, quam mater taedium
capiens.

In defectu amoris et curao proverbium adhibetur.

١٦ ظَاهِرُ الْاِعْتَابِ خَيْرٌ مِنْ بَاطِنِ الْحَقْدِ

16. Manifesta obiurgatio melior est quam clandes-
tinum odium.

١٧ ظِلُّ السُّلْطَانِ سَرِيعُ الزَّوَالِ

17. Umbra regis citius cessat.

De eo dicitur, qui debilis habetur.

١٨ الظُّفْرُ بِالضَّعِيفِ هَزِيمَةٌ

18. Victoria de debili reportata fuga est.

١٩ ظَنُّ الْعَاقِلِ خَيْرٌ مِنْ يَقِينِ الْجَاهِلِ

19. Opinio intelligentis melior est quam certitudo
ignorantis.

Forma comparative

٢. أَظْلَمَ مِنْ حَيَّةٍ

20. Iniustior, quam serpens.

Sic dicitur, quoniam serpens in alius latibulum intrans, eum depellit. Conf. Cap. XVIII, 221. Sed dicitur quoque: أَظْلَمَ مِنْ حَيَّةٍ الْوَادِي «Iniustior, quam serpens vallis» et huiusce proverbii hanc fuisse causam narrant. Serpens frigore, ut non amplius so moveret, adflictus oral. Vir istura misericordia commotus sub vestibus suis calefocerat. Serpens quum vires suas recepisset, virum momordit. Fabulam hanc libri Fakibat-Alcholafa auctor eleganter descripsit. Conf. editionem nicam Bonnae 1832. p. Iff

٢١. أَظْلَمَ مِنْ أَفْعَى

21. Iniustior quam viperæ.

Dicitur أَنْكَ لَتَظْلِمَنِي ظَلَمَ الْاَفْعَى: Tu iniuriâ me adflicis modo viperæ. Proverbio huic eadem quæ præcedentis ratio est. Dixit poeta:

وَأَنْتَ كَالْاَفْعَى الْاَنْبَى لَا تَحْتَفِرُ ثُمَّ تَجْبَى سَادِرَةً فَتَنْجَحِرُ

„Tu viperæ similis es, quæ non fodit; tum non curans venit et in latibulum (alius) intrat.“

Versus metrum Rodjes est. c. l. m. p. 230. Ob metrum تَجْبَى Tadjî enunciandum est.

٢٢. أَظْلَمَ مِنْ وَرَلٍ

22. Iniustior, quam lacerta W'aral appellata.

Sic dicitur, quia hacc lacertae species, quae tenuior corpore praedita est, serpentes in spelunca viventes invadit et repente vorat.

٢٣ أَظْلَمَ مِنْ ذَنْبٍ

23. Iniustior quam lupus.

Malta in proverbii et versibus ab Arabibus lupi iniustitiae menitio facia est. Proverbiali locutione sic dicunt: „Qui lupum pastorem esse iubet, iniuste agit (erga oves)“ „مستودع الذئب اظلم“ „Qui lupo depositum servandum tradit, multum iniustus est.“ „كافاه مكافاة“ „Retribuit ei lupo modo.“ Ex phuribus, in quibus lupi iniustitia tractata est, versibus, hos addere placet:

وَأَنْتَ كَذِبُ السُّوءِ إِذْ قَالَ مَرَّةً بَعْمُرُوسَ وَالذَّيْبُ غَرَّانُ مُرْمَلٍ
أَنْتَ الَّذِي مِنْ غَيْرِ جُورٍ سَبَيْتَنِي فَقَالَتْ مَتَى ذَا قَالَ ذَا عَامٍ أَوَّلٍ
فَقَالَتْ وَلَيْدَتِ الْعَامَ بَلْ رُمْتَ ظِلْمَنَا قَدَوْنَكَ كُلِّي لَا هُنَاكَ مَا كُلُ

„Et Iupo pravo similis es, quum aliquando diceret agno, lupus autem erat fanielicus extemiatus: Num In is es, qui sine crimine mihi convicialus est? et dixit (agnus), quando hoc? dixit (lupus): anno ante; dixit (agnus): ego hoc anno natus sum; sed tu iniustitiam meam voluisti; cape igitur meque vora, cibis hie non est.“

٢٤ أَظْلَمَ مِنْ تَمَسَاحٍ

24. Iniustior quam crocodilus.

Proverbium hoc in fabula causam habere dicitur. Dicitur quoque: „Retribuit mihi quemadmodum crocodilus retribuit.“ „كافأني مكافاة التماسح“

٢٥ أَظْلَمُ مِنَ الْجَلْدِ

25. Iniustior quam Aldjolanda.

Proverbitim hoc apud incolas Ohmani in usu est. Pulant autem viri huius mentionem faciam esse in Corani (Sur. XVIII, 78.) verbis : *وكان وراءهم ملك يأخذ كل سفينة غصبا* „Et erat post eos rex, qui omnem navem vi cupiebat.“ Multi autem putant, unum Aldjolandam tempore Islamisri ripam Persiae invasisse, alterum, qui naves vi cepisset, in mari Aegyptiaco navigasse. Cecinit poeta Alahischa:

وَجَلْدَاءُ فِي عَمَانَ مُقِيمًا ثُمَّ قَيْسًا فِي حَضْرَمَوْتَ الْيَنْبِيفِ

„Et Djolandam in Ohmano stationem habentem, tum Kaisum in Hadhramauto alto.“

Metrum versus Chafif est. c. l. m. p. 262.

In Kamuso جَلْدَاءُ scribendum esse nomen legitur, quod Ohmani rex gessisset; sed duplici modo nomen scribi posse, ab aliis adnotatum est.

٢٦ أَظْلَمُ مِنَ فَلَحْسٍ

26. Iniustior quam Falhasus.

Viri huiusce mentio iam facta est. conf. C. XII, 103

٢٧ أَظْلَمُ مِنَ صَبِيٍّ

27. Iniustior quam puer.

Sic dicitur, quia puer petit, quod consequi nequit. Dicitur *الحكم الصبي* „Dedit ei, quod habere voluit.“

٢٨ أَظْلَمُ مِنَ كَيْدٍ

28. Obscurior quam nox.

Vox *ظلمة* a *ظلم* obscuritas derivanda est.

٢٩ أَظْلَمَ مِنَ اللَّيْلِ

29. Iniustior, quam nox.

Sic dicitur, quia nox fures etc. contra probos legit et abscondit. In Scharaf-Aldini et Samachscharii opere ليل legitur.

٣٠ أَضْمًا مِنْ حُوتٍ

30. Magis sitiens quam piscis.

Cecinit poeta :

كَأَلْحُوتٍ لَا يَرِدِيهِ شَيْءٌ يَلْبَهُمْ يُصْبِحُ ظَمَانٌ وَفِي الْبَاحِرِ قَمَّةٌ

„Sicut piscis, cuius sitim non exstinguit res, quam deglutit; sitibundus est ille cuius os in mari est.“

Metrum versus Redjes est. c. l. m. p. 230.

Contrario autem sensu dicunt: ارْدَى مِنْ لَحُوتٍ „Magis potu satius quam piscis.“ c. Cap. X, 182.

٣١ أَضْمًا مِنْ رَمْلِ

31. Magis sitiens quam arena.

٣٢ أَظْلَمَ مِنَ تَحَجَّرٍ

32. Densiolem umbram faciens quam lapis.

Quoniam prima verbi forma ظل in usu non est, rectius dicendum erat اشد اظلالا.

٣٣ أَظْلَمَ مِنَ الشَّيْبِ

33. Iniustior quam senectus

Quia homini ante tempus supervenit.

Proverbia recentiora.

٣٤ ضَرِيفٌ فِي جَيْبِهِ عُدَّةٌ

34. Elegans in cuius sinu scrophulae sunt.

De eo dicitur, qui res tractat, quae eum non decent.

٣٥ ظَلَمَ الْأَقَارِبَ أَشَدَّ مَضَضًا مِنْ وَقَعِ السَّيْفِ

35. Iniuslitia propinquorum mugis adtligit quam gladii ictus.

Caput Will.

L i t t e r a A h i n.

ا عِنْدَ الصَّبَاحِ يَحْمَدُ الْقَوْمَ السَّرِي

1. Tempore inatutino noeturnuin iler Jaudat gens.

Proverbii huius, quod de viro, qui spe quietis adductus molestias pertulit, adhibetur ot hortatur, ut opcram in rebus peragendis cum patientia coniungamus, originem a Chalido ben-Ahvalid Almofadhdhelus deducit. Qui quum in provincia Aljemamah versaretur, Abu-Becrus ei mandaliim in Iracam proficiscendi miscrat. Voluit autem per desertum iter faccre. Rafihus Thajjita,, quem consilium rogaverat, dixit, cum rem non perfecturum esse, nisi secum aquam sumsisset. Emit igitur centum camelos generosos et siti summopere adfectos aqua satiavit. Turn iter ingressus est. Post bidui spatium quum tirneret ne et homines et cqui siti adfligerentur, et aqua in camelorum ventribus periret, camelos illos mactandos curavit et aqua indeeducta homines et equos satiavit. Nocte quarta Rafihus dixit: Videte,

num lotum magnam conspiciatis? Si eam non videtis, per-
cundum nobis erit. Conspecta autem arbore Deo gratias
egerunt. Chalidus autem Rafihum per desertum ducentem
versibus laudavit, quorum postremus est:

عِنْدَ الصَّبَاحِ يَحْمَدُ الْقَوْمَ الشَّرِيَّ وَتَتَجَلَّى مِنْهُمْ غَيَابَاتُ الْكَرَى

«Matutino tempore gens iter nocturnum laudat, dum remo-
ventur ab iis res, quas propensio in somnum velavit.»

Versus metrum Redjes est. Conf. l. m. p. 230. Conf.
Erpenii prov. C. I, 91. Harir. p. 484.

٢ عِنْدَ جَهَنَّةِ الْخَبَرِ الْبَقِيْنَ

2. Apud Djoliainahum nuntius cerhis est.

Heschamus ben-Alcalbi sic narravit: Alachnasus *)ben-
Cabb e gente Djobainah ob rem quamlam quam peregerat,
gentem suam relinquere enactus oral. Fugienti Hozainus
ben-Ahmru ben-Moabwjjah ban-Cilab occurrit. Hie cum
allocutus dixit: »Quisnam tu es? mater tua te orbata sit!
Alter iisdem verbis respondit. Multis inter utrumque ver-
bis factis Alachnasus nomen suum indicans dixit: Profer
nomen tuum, aut ego cor tuum hac cuspidē confodio. Tum
Alhozainus nomen suum dixit, quod alii Albozainus ben-
Sobaib Algalbfani fuisse contciiduit. Quum uterque vi-
deret, alterius in itinere scopum eundem praedendi ac suum
esse, inter se foedus pepigerunt ea conditioner ut quemlibet
gentis suae, uterque praedaretur. Nibilo minus tamen alter
socio fidem non habens occasionem, qua eum obrue-
ret, captabat. Virum obviam venientem quum praedati es-
sent, hic, si praedae partem ipsi reddidissent, se eis prae-
dam indicaturum esse promisit. Indicavit illis vir Lacb-
niitam. quern sub arbore edentem invenerunt. Utrumque ut

1) In codice Lugd. الْأَخْش legitur.

cibi participes essent, ille invitavit. Uterque alterius dolum timens uno eodemque momento ab equo desiliit et ad cibum accessit. Cibum potumque quum sumsissent, accidie ut ob rem ipsi necessario peragendam Alachnasus in latus secedere cogeretur. Rediens Lachmitam in sanguine se volutantem invenit. Quod videns Alachnasus gladium ducens, alter enim quoque gladium evaginatum tenebat, dixit: Vaeh tibi! Tu virum occidisti, cuius cibum et potum sumseramus. Alter autem: Sede, dixit, nam ut tales res peragcremus, exivimus. Aliquo tempore post Alhozainus dixit: Num scis, quid **جعل et جعل** sit?) Alter respondit: Nunc est tempus edendi et bibendi. Alhozainus autem silens, donec illum oblitum esse, quid istis verbis significaretur, putaret, interrogavit, num ex avibus hariolandi scientiac gnarus esset, et, quum alter diceret, quid est V iterum interrogavit, quid illa aquila ossifraga significaret? Djohainila autem dixit, ubi eam vides? Alter dixit: Haec est, et se extendit et in coelum caput erexit. Illius momenti occasionem eaptans Djohainita eius iugulum gladio percussit dicens: Ego sum hariolus et iugulans. Turn omnia utensilia secum auferens ad gentem suam iter direxit. Transiens autem ad duas tribus, ad Kais pertinentes, Meradj (in meo codice **مراب** Merab est) et Aumar appellatas feminam vidit Alhozainum ben-Sobaih oornmemorantem. Interroganti, quatenam esset? respondit, se Zahrah Alhozaini uxorem esse. Aldjohainita se cum occidis, dixit. Illa autem, mentitus es, dixit, nam tui similis talem, qualis ille est, occidere non potest, sed nisi gens absens esset, tu hoc dicere non ausus, esses. Turn ad gentem suam rediens hosce dixit versus:

وَكَمْ مِنْ صَيِّغٍ وَرَدَ قَمُوسٍ أَيْ شَيْئَيْنِ مَسْكُنَهُ الْعَرَبِينَ

1) Quid haec verba hoc in loco significant, non video.

وَكَمَرٌ بَيْنَ فَارِسٍ لَا تَزْدْرِيه إِذَا شَاخَصَتْ لَوَاحِيهِ الْعَيْسُونَ
 عَلِمْتُ بَيَاضَ مَفْرِقِهِ بِعَضْبٍ قَاضَى فِي الْفَلَاكِ لَهُ سَكُونٌ
 وَتَحَنَّنَتْ عِوَسُهُ وَلَهَا عَلَيْهِ بَعِيدُ هُدُودِهِ كَيْلَتِهَا رَنِينٌ
 كَصَاخَرَةٍ إِذْ تُسَائِلُ مِنْ مِرَاجٍ وَأَنْمَارٍ وَعَلَيْهِمَا طُنُونٌ
 تُسَائِلُ عَنْ حُصَيْنٍ كُلِّ رَكْبٍ وَعِنْدَ جُفَيْنَةَ الْخَبَرِ الْيَقِينُ
 فَمَنْ يَكُ سَائِلًا عَنْهُ فَعِنْدِي لِصَاحِبِهِ الْبَيَانُ الْمُسْتَبِينُ
 جُفَيْنَةُ مَعْشَرِي وَهُمْ مُلُوكٌ إِذَا طَلَبُوا الْعَالِي لَمْ يَهُونُوا

Quot leouibus fulvis praedam diffringentibus, duorum catulorum patribus, quorum habitacula lustra sunt, et quot equitibus, quos tu non despicias, quum oculi in locum, ubi ceciderunt, directi sunt, album capitis verticem ense acuto diffregi, ut die in deserto quics eis esset. Eorum coniuges autem eiulabant die ob eius mortem, haud quiescentes per noctem vociferantes; ut Zachra quum tribum Merah et Anmar interrogaret, quorum scientia nil nisi opinio crat, de Hozaiuo interrogans omnes equites, dum genti Djohainah nuntius certus erat. Si quis de eo interrogat, scito, apud me socium eius esse explicationem claram. Djohaiuah gens mea est, et gentis huius viri reges sunt; quum gloriae loca excelsa petunt, non despiciuntur.,,

Versuum metrum Wafir est. c. I. in. p. 204.

Alazmaihus et Ebn - Alahrabius جُفَيْنَةُ Djofainah scribendum esse dixerunt reique probandae causa huncversum citarunt:

تُسَائِلُ عَنْ أَبِيهَا كُلِّ رَكْبٍ وَعِنْدَ جُفَيْنَةَ الْخَبَرِ الْيَقِينُ

„interrogat de patre suo omnes equites, et apud Djofainahum nuntius certus est."

Metrum versus Wafir est. Conf. 1. m. p. 204. In Samachscharii opere جفينة legimus cl Djofainahum ocnopolii dominum fuisse. Apud quem inter duos ebrios rixa orta tertius pacem compositionis ab uno eorum occisus est. Iudex autem dubitans. liter occisor esset, Djofainahum adduci iussit. Alii denique حفينة Hofainah scribunt. Proverbium autem in cognitione rei vera adhibetur.

٣ عَثَرْتُ عَلَى الْغَزْلِ بِأَخْرَةٍ فَلَمْ تَدَعْ بِنَجْدٍ قَرْدَةً

3. Tandem in fila ducere volebat; sed in terra Nedjd lanulam non reliquerat,

Verbum عثر proprie significat offendit ad rem; tum in animum translationem invenit rem subito, subito voluit suscipere. Vocabulum قرد pilorum, lanae, crinium partes, quae deciderunt, significat. Alazmaius proverbii origine in eo quaerendam esse censet, quod in icridum mulier filia trahere omittat, quum lanae aut gossipii deciduas paries colligat. Proverbium significat, nos rem necessariam, quam suo tempore omiserimus, postea peragere velle. Kamusi auctor loco vocis تترك habet; Djebbarius عكرت reversa incidit in rem habet.

٤ عَادَتْ لِعَنْزِهَا لَيْسَ

4. Ad originem suam Lamisa rediit.

Lamis nomen feminae est. Significat proverbium, hominem ad inalani agendi consuetudinem rediisse. Conf prov. 147.

٥ عَبْدٌ صَرِيحٌ أَمَةٌ

5. Sei vus, cui serva opem fert.

Adhibetur proverbium ad significandum, quendam ab homine ipso viliori et infirmiore auxilium petisse.

٦ عَبْدٌ غَيْرَكَ حُرٌّ مِثْلَكَ

6. Servus alius quam tuae personae liber est aequae ac tu.

De eo dicitur, qui se aliis praestantiorum esse putat, licet in eo nil praestantiae sit. Conf. Cap. XII, 6.

٧ عَبْدٌ وَخَلَى فِي يَدَيْهِ

7. Servus hic est et pabulum viride in eius manibus est.

Proverbium diverse ab auctoribus adnotatum est:

1) خلا planta viridis, recens. 2) خلى (Passivum secundae forma) Plantis viridibus donatus est, plantas virides possedit. Quem autem legendi modum grammaticus Jacobus reiecit. Conf. Djauh. s. خلى 3) خلا i. e. وملك نفسه propria ipsi fuit, res et se ipsum possedit. 4) خول (chuwwila) divitiis donatus est et factus est opum administrator. 5) حلى ornamenta. Duo priora significant, eum pabulo abundare et divitem factum esse; tertium, eum non amplius servum esse; sed dominum factum; quartum, eum, qui antea aliorum opibus occupatus fuisset, iam suas administrare; quintum, eum opum possessione ornatum esse. In initio proverbii هو is vel هذا hic supplendum est. conf. Samachschar. Meidan. De eo dicitur, qui divitiis potitus est, quibus haud dignus est habendus.

٨ عَبْدٌ مَلِكٌ عَبْدًا فَأُولَاهُ ثَبَا

8. Servus servum possidet et detrimento euni adficiat!

De eo dicitur, qui divitiis, quas possidet, indignus est.

٩ عَبْدٌ أُرْسِلَ فِي سَوْمِهِ

9. Servus qui libere diraiissus est, ut arbitrio suo uleretur.

Vocabulum *سوم* nomen esse dicit scholion a *تسويم* (quod idem est quam *أهمال* neglectio) derivatum. Id est dimissus est, ut a te negligeretur et arbitrio suo in opere uteretur. Samachscharius autem voci *سوم* eandem significationem quam voci *ذهاب* abitus tribuit. i. e. dimissus est in habitu suo. Hisce autem verbis utuntur contra eum, qui fiduciam et spem in eo positam omnino fallit, non recte et probe in re ipsi commissa agens.

١٠. أَعْطَاهُ بِقُوفٍ رَقَبَتِهِ

10. Dedit illud cum crinibus colli sui (et cum lana colli sui).

In proverbio *قوف* nomen collectivum esse videtur vocis *قونه*, quod crinem dependentem in scrobe occipitis significat. Dicitur quoque: „نجوت بقوف نفسك“ Vix salvus evasisisti“ et *أخذه بقوف رقبتة* „Totam rem cepit.“ Eodem modo vocabulis *طوف* et *طاف* utuntur. Conf. Alb. Schultens. Meidan. prov. 406. Placet addere proverbii explicationem a Scharaf-Aldino et Samachschario prolatam: Vocibus *بقوف رقبتة* eius (cervicis) entis vel ut alii contendunt crinis significatur. Aliis autem est res in osse eius ut medulla, aliis pars occipitis antiis opposita. Legitur quoque *بطوق* et *بصوق*, quae vox postremam eius partem designat, ut derivetur a radice *طاف* pro *طاف*, cuius significatio est „secutus fuit.“ Vox *قوف* quoque a *قاف*, cui significatio verbi *قفا* tribuitur, derivari potest. Sensus proverbii est: „أعطاه برمته و كليته“ dedit eum cum fune trito

et totum", ut nil retineatur. Alii autem dicunt, sensum esse: Sui potestatem plenam ei concessit, ul cervicem eius tene- ret. Qbad si hunc proverbii sensum admittis, praepositio ب superflua est et suffixum ي in voce اعطاء ad virum re- ferendum est, ut in voce رقبته ad rem. Si prior proverbii sensus tibi magis arridet, pronomina duo ad rem referas, praepositioni ب autem significationem praepositionis مع cum tribuas. Observandum est Scharaf-Aldinum بطرف, ut a radice طاف pro طفا derivetur, habere. Uterque legendi modus reperitur. Hic duplex loquendi modus significat, rem totam nullo pretio accepto datam esse.

۱۱ اَعَوْرُ عَيْنِكَ وَاتَّحِجِرْ

11. O luscce! (time) oculo tuo et (cave) lapides!

De cautione necessaria adhibetur, luscus enim uno oculo laeso nil videre potest. Sic proverbium explicandum est: يا اعرور احفظ عينك واحذر الحجر

۱۲ عِنْدَهُ مِنْ اَمْالٍ عَابِرَةِ عَيْنٍ

12. Apud eum divitiae sunt oculum obcaecantes.

Hoc in proverbio participiura primae coniugationis si- gnificationem secundae obcaecans habere dicitur. Sen- sus autem proverbii talis est: tantae autem sunt divitiae, ut ob magnam multitudinem, qua oculum impleant, paene obcaecent. Abu-Hatimus autem verbo عار abeundi signi- ficationem tribuit, ut proverbii sensus sit: tantae autem eius sunt divitiae, ut oculus intuitu obstupefactus abeat. Alfer- rāus denique dixit, proverbium triplici modo enuntiari: عابرة عين عَيْنَيْنِ et عابرة عَيْنَيْنِ et proverbii originem ex- plicavit dicens: Quum pecorum numcrus (mille) perfectus est, camelo oculum eruere solent, ne perfecto rerum statu cala- mitas adducatur. Opibus autem obcaecatio adscribitur, quia

in perfecto numero causa est. Conf. Kam. et Dj. s. v. عور
 Loco vocis عند in Kam. عليه legitur.

عَيْنٌ عَرَفَتْ فَدَرَفَتْ ١٣

13. Oculus cognovit et turn lacrymas effudit.

Do eo diciur, qui rem videns veram conditionom cognovit. Moid. Samacbscbarius dixit, proverbium adhiberi de viro, qui malum cognoverit et tristitia adfectus sit.

أَعْيَيْتَنِي بِأَشْرِ فَكَيْفَ بَدَرَدِر ١٤

14. Fatigasli me dentibus acutis et quomodo dentibus excisis?

Proverbii huius originem talem fuisse tradunt. Viro cuidam uxor oxosa erat, dum ea ipsum amabat. Quum uxor puerum peperisset, maritus loco, ubi domes nascuntur. oscula infanti dedit dicens: „Redimam locum, ubi dentes tui nascuntur.“ Mulier, ut mariti amorem sibi compararet, dentes sibi in ore fregit. Quod quum vir vidisset, ista verba, quae in proverbii consuetudinem venerunt, dixit indicaturus, uxorem sibi hoc vitio addito exosiozem factam esse. Abu-Saidus autem dixit, proverbii sensum esse: tu adolescentula, quum dentes tui acuti essent, admonitionem meam non admisisti; quomodo (eam admittes) aetate proecta? Vocabulum دردر locum significat in ore, ubi dentes nascuntur, antequam prodierunt aut postquam deciderunt, ut locus dentibus destitutus sit. conf. Kamus. et Djauh.

أَعْيَيْتَنِي مِنْ شَبٍّ أَلَى دُبٍّ وَمِنْ شَيْبٍ أَلَى دُبٍّ ١٥

15. Fatigasti me inde a tempore adolescentiae usque ad senectutem.

Proverbium de homine exoso adhibetur. Vocibus شب et دب aut forma verbi passivi tribuitur aut casus genitivi

cum nunnatione. Id est: a tempore, ubi atlolescens eras, usque ad tempus, quo scipione utebaris in incedendo, male semper agebas, ut spes nou sit fore, ut to corrigas. Vocem

شب a شَبَّ adolescens fuit, derivari non posse dicunt, quum verbo passivi forma tribui non possit. Derivandum esse a شب, cui eadem significatio sit, quam verbo اظهر „effecit ut appareret“, ut sensus sit: tempore quo apparuit i. e. natus est. Tum verbo similem rationem, quam nomini habitam esse coniuncta praepositione من. Verbo autem دَب, cui nunquam transitivi significatio conveniat, passivi vocales datas esse ob coniunctionem cum verbo شب. Caeterum voces شب et دَب in prima syllaba vocali fata adficere licet, ut nomina actionis aut verba activa sint. Legitur quoque sic proverbium: مَنْ لَدُنْ شَبَّ إِلَى دَبٍّ. In Samachscharii libro اعياء fatigavit reperitur.

١٦ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ لِسَانٌ صَاحِدٌ

16. Super eo a Deo lingua proba.

De eo dicitur, qui laude ornatur.

١٧ عَضَّ عَلَى شِبْدَعِهِ

17. Mordit super scorpionem suum.

In cum dicitur, qui de rebus ipsum non spectantibus non loquitur. Meid. Lingua hominis cum scorpione comparatur. Dicitur: سَرَتْ إِلَيْنَا شِبَادَعُهُمْ, „Noctu ad nos eorum scorpiones venerunt“, et vituperationes et calumniae intelligendae sunt. Samachscharius dixit, proverbium de homine mansueto, intelligente (حليم) adhiberi.

١٨ عَلَى يَدَيَّ دَارَ الْحَدِيثُ

18. Per manus meas nartatio circumvivit.

De eo dicitur, qui rei gnarus est. Djabiro ben-Ahbd-Allah Alanzari proverbium hoc tribuitur. Eo usum esse dicunt in traditione المتعذرة dicta.

١٩ عَلَى يَدَيَّ عَدْلٍ

19. Per manus Ahdli.

Ebn-Alsiccitus dixit: Vir Ahdus ben-Djos ben-Sahd Alahschirah appellatus satellitibus regis Jemanensis Tobbah praeraf. Rex eum, quem occidere volebat, huic viro tradebat, ut postea homines de omni re, cuius conservandae spes non esset, ista verba dicerent. Kamusi auctor Bjeuhariusque proverbium sic adnotarunt: وضع على يدي عدل, Manibus Ahdli traditus est.

٢٠ أَعْطَى مِنْ ظَهْرِ يَدٍ

20. Dedit a tergo manus.

Id est: Primus dedit neque vendendo neque retribuendo. Alazmäihus dixit: أعطيتك ما لا عن ظهر يد, Opes ei muneri dedi. Meidanus autem loquendi modum a tergo manus sic interpretatus est: Res, quae in interiore manus latere est, ab homine retineri potest, quae autem super exteriore manus lateri seu tergo manus est, eam tenere non potest, ut eam capiat, qui vult. Proverbium in eum dicitur, cuius bonum aut beneficia sine molestia accipiuntur.

٢١ عَى أَبْسْ مِنْ شَلَلٍ

21. Difficultas linguae misenor est, quam anditas manus.

Huiusee proverbii originera talem fuisse narrant Duo viri, quorum unus lingua impeditus erat, sed dives, alter manum aridum habebat, sed pauper erat, mulierem in matrimonium petebant. Nupsit aridam manum habenti ista verba dicens.

٢٢ عَرَّكَتْ ذَلِكَ جَنْبِي

22. Id latere meo fricui!

Patienter illud tuli et occultavi. Dixit Mohammedes ben-Abi-Sadjjad:

إِذَا أَنْتَ لَمْ تَعْرِكَ جَنْبِيكَ بَعْضَ مَا أَنَاكَ مِنَ الْأَدْنَى رَمَاكَ الْآبَاعِدُ

«Quod si partem eius, quod tibi a propinquo infertur, latere tuo non fricas, longe remoti te petent.»

Versus metrum Thawil est. c. l. m. p. 161.

٢٣ عَرَفَ بَطْنِي بَطْنَ تَرْبَةٍ

23. Cognovit venter meus ventrem Torbae.

Vir quidam, qui per temporis spatium absens fuerat, in terram suam rediens ventrem suum isti terrae imposuit, pro-verbii verba dicens. Vocabulum تَرْبَةٍ Torbah regionis nomen est, quae genti Kais erat. In re usurpatur, quam, postquam eius desiderio affecti eramus, assecuti sumus.

٢٤ عَيْرٌ جَبِيرٌ جَبْرَةٌ

24. Magnā umbilici herniā laborans umbilici nodos vituperavit.

Sic proverbium in scholiis explicatum est: Vocabulum جَبْرٌ pluralis vocabuli جَبْرَةٌ est, quo protuberantia umbilici significatur. Vox جَبِيرٌ diminutivi forma, quae amplificandae significationi interdum inservit, a voce جَبْرٌ hernia laborans derivanda est. Sed aliis in proverbio جَبْرَةٌ et جَبِيرٌ nomina propria sunt. Legitur quoque جَبْرٌ cum vocali Fathae litterae با. Proverbii sensus est: Unus alterum ob vitium, quo ipse vel etiam maiore laborat, vituperat conditionis suae rationem non habens. Verbum autem عَيْرٌ Meidanio idem est quam كَفَرٌ in fugam coniecit. Dicitur عَسَارُ الْفَرَسِ «Fugit equus,» quasi vitiorum alicuius mentionem faciens

ab eo homines depellat. In proverbio autem alterum verbi obiectum, tanquam cognitum, omissum est. Observandum est, in codice Samachscharii verba: «نَسِيَ بِجِيرِ خَيْرِهِ» Oblitus est Bodjairus conditionis suae statim post proverbium rubro colore distincta legi, ut proverbii pars esse vidcantur; at vcrò in Meidanii codicibus ita in scholiis scripta sunt, ut explicandi proverbii gratia addita videantur. Alas-harius grammalicus Bodjair et Bodjarah duorum fratrain antiquo tempore viventium nomina fuisse contendit.

٢٥ عَلَى أُخْتِكَ تُطَرِّدِينَ

25. In sorore tua vehens te persequitur.

Equum, qui fugerat, in sorore huius equi vehens persequcbatur. In virum dicitur, qui scientia et ingenio, vel ignorantia et stupiditate sibi pari occurrit. conf. C. I, 13; XXV, 25.

٢٦ عَرَفْتَنِي نَسَاَهَا اللَّهُ تَعَالَى

26. Cognovit me (equa); Deus ei vilam proroget!

Proverbii originem talem fuisse legimus. Viro cui-dam equus ercptus erat. Aliquo tempore post quum equum videret, is vocem audiens et dominum cognoscens alteri obedire noluit. Sic Alazmaihus proverbium interpre-tatus est. Alii autem dicunt, proverbium Baihaso cognominato Naahmah adscribendum esse. Cognomen ob longa crura eum acccpissc. Hamsahus cognominis causam in magna surditate vidit. Conf. C. IV, 1 adnot. Nocte qua-darn perobscura quum ad uxorem subito veniret et illa نَعَامَةٌ diceret, Baihasus ista verba dixisse fertur. Alii dicunt, gentom incursionem hostilem fecisse. Mane autem mulierem dixisse viro ex iucurrentium numero: «خَالَاتُكَ يَا عَمَاه» Matertcræ tuac, o patrue! et virum ista proverbii verba admirantem protulisse. Sunt, qui hoc in proverbio vcrbo

نساها eandem significationem, quam verbo قواها probu-
tam eam reddata tribuant. Samachschar.

٢٧ أَتَجَبَّ حَيًّا نَعْمَ

27. Pecora Hajjum admiratione adfecerunt.

Ad virum Hajjum alius quidam rogatum venerat. A
quo quum nil accepisset et ista do re questus esset, hoc
responsum tulit: Pecora sua iste vir amat et banc ob cau-
sae nil tibi dedit. De avaritia adhibetur. Schar af-A Idin.
S a m a chschar.

٢٨ الْعَاشِيَةُ تَهَيَّجُ الْآيَةَ

28. Pabulum vespertinum sumens (camela) insti-
gat nolentem (camelam).

In Djeuharii opere تَهَيَّجُ legitur. Almosadidhelus re-
tulit: Alsolaicus ben-Alsolacah (conf. C. XV. 13.), cuius
nomen erat Alharits ben-Almru ben-Said Menat ben-Ta-
mim, cognominatus quoque سَلِيكُ الْقَائِبِ "Solaicus agni-
num" homo callidissimus et bonus pocta, regionum optime
gnarus et celeriter currens, ut equus eum assequi non pos-
set, cum sociis quibusdani practlatum exierat. Ad Schai-
banitarum gentem vespera nebulosa et pluviosa transiens
domum magnam conspexit a caeteris remolam, quae Jasidi
ben-Rowaim Schaibanitac erat. Dixit turn sociis: Hoc loco
consistite, ut ad illam domura aceedam et fortasse bono
potiar. Intravit a posteriore dotnus latere nemine vidente,
quum nox obscura esset. Audivit ibi dominum, qui fi-
lium camclos eodem momenta a prato reducentem compcl-
labat, dicentem: هَلَا كُنْتَ عَشِيَّتَهَا سَاعَةً مِنَ اللَّيْلِ "Cur non
potius per noctis horum eis pabulum vespertinum praebu-
isti?" et quum filius: أَتَيْتُ الْعِشَاءَ "li pabulum vesper-
tinum volebant", responderet, verba protulit, quae postea in
proverbii consuetudinem venerunt. Tum camclorum do-

minus veslem excutens camelos in pratum repulit. Ibi consedit faciem ob frigus veste tegens. Solaicus autem virum a domo abeuntem secutus, gladii ietu occidit et camelos ad socios abegit. Proverbium significat. unura, qui alterius in opus facientem videat, ad idem faciendum instigari. Scharaf-Aid in. Samachschi.

29. Camelus annosus, cuius in dentibus ilavedo lollitur.

In annosum dicitur, qui exorcitur et condocetur. Quod facere in annoso difficile et inconveniens est. Conf. Kam. et Dj. s. يُجْلَح.

٣٠. عَوْدٌ يَعْلَمُ الْعَنْجَ

30. Camelus annosus docetur exercitium.

Vocabulo العنج exercitium in camelis adhibitum significatur. In eo consistit, quod vehens habenam retrahit, ut in pedes posteriores repellatur. Proverbii sensus antecedenti similis est, nam istud عنج appellatum exercitium nomen in iuvenis adhiberi debet.

٣١. عَرَضَ عَلَيَّ الْأَمْرَ سَوْمَ عَالَةً

31. Obtulit mihi rem modo, quo camelis iterum bibentibus potus offertur.

Id est: Ita rem mihi obtulit, ut me non urgeret, sed potius exspectare videretur, me eam non accepturum esse. In Kam. i opere legitur: عرض على سومة عالة et verbo vocales passivi datae sunt. Alazmäihus dixit, camelis iterum bibentibus non instanter potum offerri et inde in homines translatum esse. Quum verbo عرض significatio verbi كلف 'imposuit' insit, nomen actionis سوم cum eo coniunxit,

هرض على الامر فسامى ما يسام من الابل اتى
 «Obtulit mihi rem, et tum mihi imperavit
 id, quod postulatur a camelis, qui iterum bibunt, postquam
 priorem potum sumserunt». Legitur quoque الامر سامى
 سوم, cui idem sensus est.

٣٢ اَعْطَانِي اَلْفَاءَ غَيْرَ الْوَفَاءِ

32. Dedit mihi rem vilem et non rem completam.

In eum dicitur, qui iniuste agens alteri de iure aliquid
 detrahit.

٣٣ عَرَفَ حَمِيْقًا جَمَلَهُ

33. Multum stupidus camelum suum cognovit.

Id est: Stupidus, etsi prudentia caret, tamen quid
 camelus valeat, scit. Legitur quoque sic proverbium: عرف
 «Stupidum camelus ipsius cognovit: i. e. ob eius
 stupiditatem, quam camelus cognovit, audax in dominum est.
 Forma deminutivi amplificandae significationi inservit. Pro-
 verbium in nimia cum hominibus consuetudine adhibetur.
 Alii putant proverbium de eo adhiheri; qui hotnini, quem
 debilem esse putet, iniuriam et noxam inferre cupiat. Conf
 Meidan, et Kam. At vero Samachscharius, qui عرف حميقًا
 جملہ habet, Homaik viri nomen fuisse dicit, cuius came-
 lus in eum impetum fecerit. Proverbium autem de viro
 adhiberi, qui ob consuetudinem rem parvi habeat.

٣٤ عَجَبًا تُحَدِّثُ أَيُّهَا الْعَوْدُ

34. Rem miram narras, o annose!

Accusativus عَجَبًا modo, quem Arabum grammatici مصدر
 تُحَدِّثُ حديثًا عَجَبًا: appellat, positus est, ac si dictum esset:
 »Narras narrationem miram«. In eum dicitur, qui aetate
 propectus mentitur. Ad metrum Camil referri potest. c. p. 214,

٣٥ أَعَدَّيْنِي مَنْ أَعْدَاكَ

35. Tu me infecisti, quis autem te infecit?

Pur virum in camelo vehehtcra et secum opes dueentem secutus crat. Fure oscitante camclus quoque oscitavit et ista re infectus quum cques quoque oscitaret, ista verba dicens furis praesentiam sensit et ad cursurn camelum adegit. **Samachscharius** proverbium sic adnotavit: **أَعْدَيْتَنِي فَمَنْ** „Tu me infecisti, et quemnam vides, qui te infecit?“ Proverbium, malum contagio inficere, significat. Dicitur quoque: **أَعْدَى مِنَ الشَّوَاءِ** „Magis inficiens quam oscitatio.“ Conf. XVIII, 222.

٣٦ الْعُنُقُ بَعْدَ النَّوْقِ

36. Capellae post camelus.

In cum dicitur, cuius pulcher status dterior cvasit. I. e. Possidebas camelos et nunc capellas possides. Conf. **Kam. s. عَنَقَ**.

٣٧ الْعَيْرُ أَوْقَى لِدَمِهِ

37. Onager sanguinem suura magis cuslodit.

De eo dicitur, qui multum cavct, onager enim quani maxime cautus est. Proverbium hoc mulieri Sarka Aljemamah (conf. C. II, 145.) appellatae adscribitur. Viderat e longinquo hosiles advenieules, quorum quilibet ramo se tegebat. ut sylva accedere videretur. Cuius de re certiores facti socii quum eius verbis fidem non haberent, et ipsa fugientem onagriim codem tempore conspexisset, dixit: **„Onager sanguinem suum magis custodit, quam pastor in grege sua.“** Simili ratione dicitur: **الْمُحْجَنُونَ أَعْرَفَ بَشَرًا مِنْ الْعَاقِلِ بِشَوْنِ النَّاسِ**

„Insanus quam ipsius rem melius noscit quam intelligent hominum res." Cecinit poeta:

وَكُلُّ أَمْرٍ فِي عَيْشِهِ ثَاقِبٌ أَلْعَقْلِ

„Quilibet vir in rebus vitae suae penetrante ingenio est."

Hemistichium metri Thawil est. Conf. 1. m. pag. 161.

Scharaf-Aldin.

٣٨ عَيْرٌ بِعَيْرٍ وَزِيَادَةُ عَشْرَةٍ

38. Princeps pro principe et augurientum decern (Drachnariim).

Abu-Ohbaidahus (noster codex Abu-Obbaidus) dixit, proverbium hoc Syriae incolis proprium, in aliis regionibus inusitatum fuisse. Quoties Chalifa (princeps) mortuus esset, in locum mortui succedens stipendio decern (drachmas) addebat. Rem praesentem bonam esse, ut homines ea contenti sint et praeteritam oblivioni tradant, proverbium docet. Samachschar. Huic simillimum est: *أن ذهب عير* «Si abijt onager; at onager alter in vinculis.»
conf. doct. Bertheaui libr. p. 19. text.

٣٩ عَيْرٌ عَارَةً وَتَدَةً

39. Asinus quem abstulit (perdidit) paxillus suns

Proverbii originem talem fuisse narrant. Vir quidam misericordia ductus asinu suum ad paxillum adligaverat. Quum autem ferae irrucirent et a paxillo retentus aufugere non posset, haec viri cura interitus causa erat. Proverbium docet, periculum in loco, ubi securi sumus, oriri posse. Samachschar. Conf. Cap. XXII, 199.

٤٠ عَيْرٌ رَكَضَتْهُ أُمَةٌ

40. Asinus, quem mater sua ad cursum adegit.

Loco vocis رَكَضَتْهُ legitur رَكَطَتْهُ, pede percussit et ad

cursum eum adegit." De eo dicitur, quern adiutor inkiria adfecit.

٤١ عَيْبَرٌ وَحْدَهُ

41. Asinus parvus solus.

Verba de eo adhibentur, qui hominibus se non miscet. Alii dicunt, proverbium significare, virum non nisi suum consilium sequi. Eodem modo dicitur: جَعِيشٌ وَحْدَهُ „Asini pullus parvus solus“ Proverbia vituperando inserunt. Conf. Kam. Dicitur quoque جَعِيشٌ نَفْسَهُ.

٤٢ عِنْدَ النَّطَاحِ يُغْلَبُ الْكَبِشُ الْأَجْمَرُ

42. In feriendo aries cornibus carens vincitur.

Dicitur quoque: „hircus cornibus carens.“ In eum adhibetur, qui ab adversario victus est rebus, quas contra eum comparaverat. Meid. Proverbium hortatur, ut ante infortunii adventum nos contra id armemus. Samach-schar. Proverbium ad metrum Redjes referri potest. c. p. 231.

٤٣ عَزَّ بَيًّا كُلُّ دَاءٍ

43. Caprae omni morbo adfectae.

In eum quadrat, qui multis vitiis laborat. Capris nonaginta novem morbos esse Arabes dicunt, pravam pastorem centesimum habendum esse morbum.

٤٤ عَيْبَى جَعَارٍ

44. Damnum infer, o hyaena!

Proverbium do perdilore adbibetur. Saiftachschar. Abu-Ahmruus grammaticus adnotavit, hyaenae in oves irrumpenti dici:

أَفَرَعْتَ فِي قَرَارِي، كَأَنَّمَا صِرَارِي، أَرَدْتَ يَا جَعَارِ

„Sanguinem effudisti in ovibus meis quasi damnum meum,
o hyaena! intendens."')

Dixit poeta:

فَقُلْتُ لَهَا عَيْثِي جَعَارِ وَأَبْشِرِي بِدَلْحَمِ أَمْرِي، لَمْ يَشْهَدْ الْيَوْمَ نَاصِرِي

„Et ei dixi, damnum infer, o hyaena! et delectare carne
viri, cuius adiutor hodie non aderat." ²⁾)

Ahbd-Allahus ben-Alsobair de morte fratris sui Mo-
zihb appellati certior factus, quum audivisset, neminem
ex eius adiutoribus adfuisse, istum versum recitavit. Ka-
musi auctor huic proverbio eundem sensum quam prover-
bio جعار تيسى (conf. Cap. III, 93.) tribuit.

٤٥ عَرَّضَ عَلَيْهِ حَصَلَتْنِي الضَّبْعُ

45. Obtulit ei duas hyaenae res.

Duas ei res, in quarum nulla utilitas erat, eligendas
proposuit. Fabulam sequentem Arabes narrant: Quum hy-
aena venando vulpem cepisset, vulpes hyaenam rogavit,
ut ipsi favorem faceret. Respondit hyaena: Eligere potes,
utrum te vorem an occidam. Conf. C. XXII, 236.

٤٦ عَلَى أَهْلِهَا تَجَنَّى بَرَأْفَشُ

46. Contra gentem suam Barakisclia iniuste agit
(crimen commitlit).

Barakisch causis Arabian genti erat. Ista gens quum
fugam cepisset ab hoslibus irruentibus, canis balatus in causa
erat, ut hostes locum gentis cognoscereut et earn delercnt.
Iunusus ben-Habib retulit, Abu-Ahmruum ben-Alahla di-
xissc: Barakisch nomen uxoris regis cuiusdam fuisse.

1) Ad inetnun Monsarilt pertinent, c. 1. m. p. #56.

2) Metrtim versus Thawil est. c. 1. m. p. 116.

Qui rex ¹⁾ quura iter suscepisset, eum uxorem suo loco reli-
quisse regnantem. Fuisse autem locum, in quo si fumum fe-
cissentj hoc militibus conveniendi signum esset. Nocte
quadam reginae puellas ludentes fumum igne accenso ex-
citavissc, ul milites convenient et reginae a consiliariis
consilium datum esse, milites ad opus adhibendi, ne illi, si
postea fumum viderent, hoc ioci causa factum esse puta-
rent. Regem autem do re certiozem factum ista dixisse
verba. Hem Alscharkijjus ben-Alkathami aliter narravit:
BARakisch nomen uxoris Lokmani Ahditae eral. Lokma-
nus e gente Banu-Dhad oriundus erat, quae camelorum
carne non vescebatur. Filius ex uxore Barakisch genitus
ad matrisgentemprveniens cibo excipiebatur. Rediens mactati
cameli os reportavit, cuius gustatum quum optimum invc-
nisset Lokmanus, filium, quid esset, interrogavit. Filius
respondit: Cameli os, quern avunculi mei mactarunt. Lok-
manus autem dixit: Cameli carnes bonae sunt, quomadino-
dum video. Ista verba uxor Barakisch audieus dixit:
جملنا واجتمل „Cameli carnes edendas nobis da, et tu ipse
cameli carnes ede!“ ²⁾ quae verba in proverbii consuetudinem
venerunt. Quum autem hisce verbis commotus Lokmanus
Barakischi gentisque eius camelos carnis vescendae causa
trueidaret, et cognati Lokmani eius exeniplum imitarentur,
verba illa dicebantur, quibils significatur, I ominein opus fe-
cisse sibi noxium. Cecinit Hamsahus ben-Bidh:

لَمْ يَكُنْ مِنْ جَنَابَةِ لِحَقَّتَنِي لَا يَسَارَى وَلَا يَمِينِي جَنْتَنِي
بَلْ جَنَابَا أُرْ عَلَى كَرِيمٍ وَعَسَى أَهْلُهَا بِرَأَقَشْ تَجَبِي

„Non propter crimen, quod commiseram, ista calamitas me
adfligit, neque sinistra neque dextera manus in me in-
iusta erat; sed frater generosus id contra me commisit,
et contra gentem suam Barakischa crimen commisit.“

1) Kamusi auctor, istum regem Lokmanum Ahditum fuisse adnotavit.

2) In scholiis verbum جمل a جميل omentum liquefactum de-
rivandum esse dicitur. c. Cap. V, 59.

٤٧ عَجَلَتْ الْكَلْبَةُ أَنْ تَلِدَ ذَا عَيْنَيْنِ

47. Cam's feslinat, ut felum cluolms oculis prae-
titum paiiat.

Canis fetum celerrime enititur, quae causa esse dici-
tur, cur fetus oculi clausi sint. Proverbiura igitur de viro
minium festinantej ut opus non bene perficiat, adhibetur.
In Samachscharii opere عجلت ما عجلت الكلبة etc. »Festinat
modo quo festinat canis« etc. legitur.

٤٨ عَلَقَتْ مَعَالِقَهَا وَصَرَ الْجُنْدُبُ

48. Adhaeret (situla) loco, ubi adhaerere debet,
et strident locustae.

Proverbii sensus est: Res necessario peragenda est;
sed debilis gentis timore perculsus est. Meid. Samachscha-
rius dixit, proverbium adhiberi de re bene firmata et in-
stituta وانبرامه الامر في استحکام الامر. Proverbii originem talem
fuisse narrant: Vir quidam ad puteum accedens situlam
suam ad putei situlam adhaeserat. Turn ad putei dominum
tendens se eius vicinum esse dixit. Ille, quam ob rem?
interrogans, quum alter, se situlam suam ad putei situlam
odliaesisse, diceret, vicinitatem non agnovit et alterum ab-
ire iussit. Alter an torn se abire non posse ob summum
aestum significaturus verbis istis usus est. Conf. Djeuh.
s. علق et Samachs. Ebn-Alahrabius dixit: Vir quidam
mulierem comam demissam quae habebat, perfecto corpore
pracditam in matrimonium petierat. Matrimonio contracto
ad eum mulier parva et deformis deducebatur. Quam quum
conspiceret, dixit, se aliam in matrimonium petiisse. At
uxor proverbii verbis utebatur signiftcatura, rem peractam
mutari non posse. Quod ad vocem معالق attinet, cam
pluralem esse aut a voce معلق, locus ubi appensum est
aut a معلق, locus ubi quid appenditura derivari pos-
se putant. Littera ت feminini signum in verbo هلقن aut

ad *situlam* aut ad *ارشية* «*funes*» referri potest, ut *sensus* sit: «تعلقت الارشية بموضع تعلقها» Appensi sunt *funes* in locis, ubi appenduntur. Proverbio metrum *Camil* est. p.212. /

عِنْدَ اللَّهِ تَحْمُ حَبَابَاتٍ وَعِنْدَ اللَّهِ تَحْمُ ٤٩
قَطَا سِمَانِ

49. Apud Deum sunt carnes otidum et apud Deum sunt carnes avium pinguiura *Katha* appellatarum.

Duo proverbia esse videntur, quae in re adhibentur, quam optamus. sed assequi non possumus.

هـ. أَلْعُقُوقُ تُكَلُّ مَنْ لَمْ يَنْكَلْ

60. Inobcuiencia erga parentes est orbalium eius, qui infantibus orbatus non est.

Contra quem infantes inobedientes sunt, is ab eo non differt, qui infantibus orbatus est. Proverbium liberorum iuobcdieuliam vituperat. *Scharaf-Aldiu*. *Samaefisch*.

هـ. عَشَّ وَلَا تَغْتَرَّ

51. Pabulum vespertinum praebe et ne vana spe decipiavis!

Verba hacc viro dicebantur, qui noctu camelos in desertum abducere volebat sperans fore, ut ibi pabulum inveniret. Proverbium nos monet. ut cauti simus, neque in re futura et incerta spem ponamus. Rebus, quae in potestate nostra sint. diligenter nobis utendum esse.

هـ. عَشَّ رَجَبًا تَرَجَّبَا

52. Si vivis mensem *Redjeb*, miraculum videbis*
Conf. C 1 p. 261. Narrant, *Alharitsum* bcn-Ahbbad

ben-Kais ben-Tsahlab, quum senex et mente alienatus csset, unam ex uxoribus suis rcpudio" dimisisse. Kam quum in matrimonium duxisset vir quidam, Alharitso sibi occurrenti ilium narrasse, quomodo ea in ipsuni amorcm singularem manifestaret. Alharilsuru proverbii verbis respondisse. Proverbii aulcm verba hunc sengum praebent: Quod si per longi temporis spatium cum ea vitam duxeris, res videbis, quae le admiratione implebunt. Redjeb nomen mensis est. Abu-l'Hasanus Althusi igitur verba **بعد رجب** „post mensem Redjeb" omitta esse putat. Alii dixerunt, Redjeb hoc in proverbio anni significationem habere. Imperativo autem, quemadmodum latine verti, conditionis (si) et consecutionis sensus inest. Samachschanus et hunc legendi modum adnotavit: **Si vivis, videbis id quod non vidisti**. (Conf. prov. 101.) Proverbia nos docent, rerum praesentem statum tempore mutatum iri.

٥٣ عَلَى مَا خَيْلَتْ وَعَثُ الْقَصِيمِ

53. (Incedo) in re, quam mini proposui, campis arenosis mollibus!

Scholion proverbium sic explicat: **اى لاركنى الامر على ما فيه من الهول والقصيم** الرمل والوعث المكان السهل الكثير الرمل تغيب فيه الاقدام ويشق المشى فيه وقوله على ما خيلت اى على ما شبهت من قولهم فلان يمضى على الخيل اى على غرر من غير يقين والثناء فى خيلت للسوخت وهى جمع وعثة وعلى من صلة فعل محذوف اى امضى على ما خيلت i. e. Profecto rem suscipiam, licet terribilis sit. Vox قصيم arenam et وعث locum mollem, arenosum, ut pedes immergantur et difficilis sit incesso designat. Verba autem على ما خيلت idem significant, quod على ما شبهت a loquendi modo desumpta: **فلان يمضى على الخيل** i. e. in via incedit incerti eventus. Pronomen autem **ت** in voce خيلت referendum est ad vocem وعث quae est pluralis forma a

derivanda; praepositio على vero coniungendae vocis
omisso verbo امضى inservit i. e. خيلت على ما خيلت
„Incedam viâ incerti eventus.“ Samachscharius, in cuius
codice nil nisi خيلت على ما خيلت reperitur, proverbii explicati-
onem talem adnotavit: التصبير للنفس أو للحال والمعنى الفعل
ذلك على ما ارتكك نفسك أو همتك من سهولة أو صعوبة يضرب
Pronomen ad animam vel statum referen-
dum est et sensus est: Fac illud sive facile sive difficile
ex ani-ae sententia tua tibi videtur. Adhibetur de facto
necessario.“ Tum versum Sohairs adduxit:

تَرَاهُمْ عَلَى مَا خَيَّلَتْهُمْ أَرَاءَهَا وَإِنَّ أَهْلَكَ النَّاسَ لِلْجَسَاعَاتِ وَالْأَزَلِ
„Vides eos in consilio capto perseverantes, et si agmina
et penuria homines perdunt.“

ex quo videre licet, ex Samachscharii sententia vocem
خيلت in proverbio vocalibus activi enunciandam esse. In
initio autem proverbii alii primam verbi personam امضى,
alii امص imperativum supplent. Proverbio metrum Wafir
est. p. 204.

ه عَسَى الْغَوِيرُ أَبُو سَا

54, Fieri potest, ul yarva spelunca calamitates
contineat.

Haec verba reginae Alsabbae adscribuntur, quae populo
suo dixisse fertur Kozairo cum viris redeunte, qui cistis
inclusi erant, ex Iraca; erat enim parva spelunca in via
redeuntis. Verborum igitur sensus hic esset: Fortasse e regione
speluncae ad vos malum venit. Accusativum أبو سَا vario
modo interpretes explicant. Statuunt eum pendere e verbo
عسى الغوير ان aut صار omisso, quasi dictum sit: عسى
أبو سَا vel يصير أبو سَا. Abu-Ahlius dixit, verbum
عسى verbi كان significationem hoc in proverbio habere
et hanc esse causam, cur accusativus sequatur. Samach-
scharius aliam proverbii originem adnotavit. Hominibus ob

pluviam vehementem in antrum fugientibus unus ex eorum numero remansit dicens: عسى أن يكون في الغار بأس. „Fortasse in spelunca malum est.“ Intrantes quum aut decedente monte obruti aut ab hostibus supervenientibus occisi essent (sic Alazmaïhus), gens quibus ille unus nuntium rei adtulisset, dixit: كان هذا أبوسا لا بأسا واحدا. „Haec erant mala plura, non unum malum erat. Istis autem verbis regmam oabbam, quum e tentorio suo camclos cislas portantes contemplaretur, usam esse. Proverbium docet, rem nobis suspicionem mali timendi dare. Kamusi vero auctor Ghowair aquae, quae genti Calb esset, nomen esse dixit, et istam aquam proverbii verba fortasse spectare, dum via magna relicta Kazirus ad istam aquam iter deflexisset. Cum hoc Djeuharius consentit. Alcomaitus proverbium versui inseruit sequenti:

قَالُوا أَسَاءَ بَنُو كُرَزٍ فَقُلْتُ لَهُمْ تَمَسَّى الْغَوِيرُ بِبَابِ وَأَغْوَارِ

„Dixerunt: Gens Banu-Cors male fecit. Turn iis dixi: Fieri potest, ut parvum antrum plura mala et speluncas amplectatur.**

Conf. Kam. et Dj. in غوير et بأس

هه عَيْصُكَ مِنْكَ وَإِنْ كَانَ أَشْبَاهًا

55. Loti tui ex te sunt, et si invicem perplexi sunt.

Vocabulum عييص lotorum copiam in uno loco congregatarum designat. Quod aibores perplexae sunt, in co vitium est, quia radices viribus destituuntur; interdum vero hoc ob multitudinem laudi inservit. Abu-Ohbaidus sequentem proverbii sensum esse statuit: Origine tecum coniuncti sunt propinqui tui, ctsi diversam vivendi rationem sequantur. Patiencia igitur utaris, eos enim a te remove non potes.

٥٦ عَصَبُهُ عَصَبَ السَّلَامَةِ

56. Constrinxit eum modo, quo arbor Salamali constringitur.

Sunt, qui عَصَبُهُ imperativi modo „constringe eum“ legant. Arborem spinosam Salamah appellatam quum amputare volunt, eius ramos firmiter constringere solent, ut ad arborem eiusque radicem perveniant. Samachscharius pro-verbium sic adnotavit: عَصَبَ فُلَانٍ عَصَبَ السَّلَامَةِ. „Constrictus est quidam modo, quo arbor Salamah constringitur“. Alhadjdadjus dixisse fertur: لَاعَصِبْنَكُمْ عَصَبَ السَّلَامَةِ. „Profecto vos constringam modo quo arbor Salamah constringitur“. Djeuh. In avarum dicitur, a quo dona extorquentur.

٥٧ عَثَرْنَا بِشُرُسِ الدَّخْرِ

57. Offendimus plantas spinosas temporis.
Temporis calamitatibus afflicti sumus.

٥٨ عُشْبٌ وَلَا بَعِيرٌ

58. Herbae et non camelus.

Id est: Hae sunt herbae et non camelus adest, qui eas depascit. In virum dicitur, qui opes multas, quas possidet, neque sibi neque aliis commode erogat. Samachscharius.

٥٩ عَادَ غَيْثٌ عَلَى مَا أَفْسَدَ

59. Reparavit pluvia id quod corruerat.

Voce عَادَ corruptit significant, pluviam raram et nimis paucam fuisse (أَمْسَاكَةً), voce autem عَادَ (rediit), cam herbas novas producere (أَحْيَاةً). Hoc vero modo proverbii verba interpretati sunt, quoniam noxa pluviae plagà orta

eius reditu non reparatur. Alii autem aliter. Dicunt, plu-
viam cvertere et corrumpere aquae receptacula, plantis
autem crescentibus noxam illam reparari. 'De viro adhiberi
proverbium, cuius utilitas maior sit quam noxa. Sed legi-
tur quoque فسد corruptum fuit et خبل, cui vocis cor-
rumpendi significatio tribuitur. Sunt denique, qui ما افسد
البرد, id quod frigus corrumpit, habeant. Quod si hunc le-
gendi modum admittis, proverbium de viro adhibendum est,
qui ab alio orta mala sua virtute reparat. Conf. Meidan.
Samachsch. confer. append. prov.

٦. أَعْطَى غَيْضًا مِنْ فَيْضٍ

60. Dedit exiguam quantitatem e copia.

Utraque vox غيض et فيض de pauca et multa aqua
usurpatur. Id est: Paucum dedit, quum multum possideret.
In eum dicitur, qui, quamquam opibus abundat, tamen par-
va dona dat. Conf. Kam. Dj. et C. XIX, 16.

٦١. عَنَيْتُهُ تَشْفِي الْجَرَبَ

61. Urina eius (cameli) in sole siccata scabiem
medicat.

Vocabulum عنية urinam cameli in sole sicca-
tam, qua scabiem medicant, significat. In virum
excellentem dicitur, cuius consilio ad calamitates depellen-
das utuntur. Meid. Dj.

٦٢. عَى بِالْأَسْنَانِ

62. Haesitavit in ligando cingulo pectorali.

Vocabulum سنان antilenam significat, quae cameli pe-
ctus prope iugulum cingit, ne sella commoveatur. Huius
proverbii originem ex eo ortam esse narrat, quod vir at-

tonitus nesciverit, quomodo illud cingulum ligaret. De eo dicitur, qui timore vel stupore omnino percussus, quomodo rem agat, nescite

٦٣ عَادَ السَّهْمُ إِلَى التَّرْعَةِ

63. Rediit sagitta ad iaculantes.

Id est: Rediit ius ad eos, quibus debebatur. Quando autem dicunt: عاد الرمي على التركة, Rediit iactus contra iaculatores, horum verborum sensus est: Adflixit in fine iniustitia cum, qui ipsam exercebat. In Samachscharii codice loco vocis على legitur إلى. His quoque verbis fuga hominum in pugna designatur. Conf. Kam. v. نزع

٦٤ أَعْطَى الْقَوْسَ بَارِيهَا

64 Da arcum dolanti.

Legitur باريها nonnisi cum quiescente littera ي. Proverbum desumptum esse dicitur e versu poetae:

يَا بَارِي الْقَوْسِ بَرِّهَا لَيْسَ نَحْكُمُهُ لَا تُظْلِمَ الْقَوْسَ وَأَعْطِ الْقَوْسَ بَارِيهَا

..O arcum dolans modo, quem non bene perficis! ne arcum corrumpas; sed arcum dolandi gnaro trade!')

Metrum versus Basith est. c. l. m. p. 190. Sensus autem proverbi est: Auxilio adhibe eos, qui rerum cognitione imbuti sunt.

٦٥ عَصَا الْجَبَانِ أَطْوَلُ

65 Baculus timidi multum longus est.

1) In Meidanii codice loco vocis بِحْكُمِهِ legitur بِحَسْنِهَا, ut ad arcum suffixum referatur; loco vocis تَظْلِمَ legitur تَفْسِدُ, sed Scharaf-Aldini modus praeferendus est, quod Meidanii verba explicandi speciem habent.

Timidum longum sibi baculum ebgerc dicunt, ut in percutiendo ab hoste suo remotior sit. Hac igitur in re timoris signura vident. Conf. doct. Bertheau libr. p. 14 text.

العَبْدُ يَقْرَعُ بِالْعَصَا وَالْحُرُّ تَكْفِيهِ الْمَلَامَةِ

66. Servus baculo percutitur, et in libero vituperium sufficit.

Loco vocis الملامة legitur quoque الإشارة „nutus“. Hisce verbis servi vilitas significatur. Observare mihi liceat, quae Almofadhdhelus adnotaverit de cognomine gentis Banu-Asad عبيد العصا „servi baculi“, ea in codice meo et Berolinensi nonnisi explicando proverbio praecedenti inserviro. In codice Iugdamensi عبيد العصا „servi baculi“ tanquam novum proverbium scriptum reperitur. Cognominis causam banc fuisse, Almofadhdhelus narravit: Filius quidam Moahwijjahi Meccam proficiscens desiderabatur. Cuius rei suscipio quum in virum e gente Banu-Asad Hibal appellatum caderetj Haritsus rei certior factus 'in regionem Tebamaly, sedem gentis Banu-Asad tempore, quo Meccam proficisci solebant, profectus est. Gens Banu-Asad fugam cepit, et Haritsus publice nuntiavit, qui unum e gente Asad in hospitium recepisset, eins sanguinem sine vindicta efundi posse. Hac vero re in summum discrimen adducta gens Hibalum ad Haritsutn adduxit. Haritsus buic veniam dedit, caeteros occidi iussit. Erat autem ei uxor Obzajjah (parvus baculus) appellata ad gentem Cendah; quae pars gentis Wabab ben - Albarits eratj pertinens, quae gens Banu-Asad avunculorum loco babebat. Huiusce precibus commotus Asaditis libertatem dedit, in cuius rei signum quilibet eorum baculum accepit. Pauci turn temporis erant Asaditae et regionem Tebamam usque ad mortem Albaritsi incolbant. Post gens Ccuanah eos ex oppido Mecca expulit. Cognominis autem causa turn nomen mulicris illius

Ohzajjah (parvus baculus) appellatae, turn baculus, quom quilibet acceperat, fuisse dicitur. Kamusi auctor verba *هم عبيد العصا*, *servi baculi sunt* significare dixit, eos baculo percuti.

٦٧ أَعْرَضَ ثَوْبُ الْمَلِيسِ

67. Appaunt vestis suspecti.

Proverbium hoc scholio explicatur, quod addero placet, quum in interpretando dubium sit: فلم اذا عرض القرفة فلم يدر الرجل من ياخذ ويروى عرض فمن روى اعرض (اكان معناه ظهر كقول عمرو بن كلثوم واعرضت اليمامة واشمخرت ومن روى عرض (كان معناه صار عريضا والملبس المغطى وهو المتهمر كانه قال ظهر ثوب المتهم يعنى ما هو فيه واشتمل عليه من التهمة وهذا قريب من قولهم اعرضت (القرفة وذلك اذا قيل لك من تتهم فتقول بنى فلان للقبيلة بأسرها وهذا قريب من قولهم اعرضت) الشى اذا جعلته عريضا قال ابو عمرو وكان ابو حاضِر الاسيدى من بنى اسيد بن عمرو بن تميم من اجمل الناس واكملهم منظرًا فراه عبد الله بن صفوان بن امية الجهمى يظوف بالمبيت فراعته جماله فقال لغلّام له وجحك ادنى من الرجل فانى اخاله امرأ من قريش العراق فادّاه منه وكان عبد الله اعرج فقال ممن الرجل فقال ابو حاضِر انا امرؤ من فزار فقال عبد الله اعرض ثوب الملبس فزار كثير ايهم انت قال امسرو من مضر قال مضر كثير ايهم انت قال احد بنى عمرو بن تميم ثم احد بنى اسيد بن عمرو وانا ابو حاضِر فقال ابن صفوان افّة لك عهيرة تياس والعهيرة تصغير العهر وهو الزنا قلت لعله ادخل الهاء فى عهيرة للمبالغة او ارادة القبيلة ونصبه على الذم او اراد يا عهيرة تياس قال ابو عمرو وترعرع العرب أن

1) Verba inclusa in codice Lugd. non sunf.

2) Verba inclusa nonnisi codex Berol. habet.

بنی اسید نیاسوا العرب وقال الغززدق فی ابی حاصر وبعضهم
یرونها لزیاد الأعجم وكان أبو حاصر أحد المشهورین بالنزاع

أَبَا حَاصِرٍ مَا هَالُ بُرْدِيكَ أَصْبَحَا عَلَى آبِنَةِ فَرْوَجٍ رِدَاءٌ وَمِيزَرَا

أَبَا حَاصِرٍ مَنْ يَزْنَ يَظْهَرُ زَنَاؤُهُ وَمَنْ يَشْرَبُ الصُّهْبَاءَ يُصْبِحُ مُسْكِرَا

وبنت فروج اسمها حماسة وكان أبو حاصر يتهمهم بسهسا

»Id dicitur, si suspicio lata est, ut vir nesciat, quem capi-
at. Et legitur عرض. Lectioni اعرض significatio apparendi

tribuenda est, ut in verbis Ahmru ben-Celsum: »Appa-
ruit regio Aljemamah et alta fuit.« Sin vero lectionem

عرض admittis, significatio »factus est largus« voci tribuenda est.

Vocabulum المليس idem est, quam المغطى et is suspectus

est, quasi dixit: »Apparuit vestis suspecta« id est: id quod

in ea est et quam complectitur, suspicio. Hoc autem non

multum recedit a loquendi modo اعرضت القرعة, Suspicio

larga fuit.« (Conf. prov. 90.) nempe, quum interrogatus:

De quonam suspicionem habes? respondes: De qui-
busdam, totam gentem complectens. Et hoc non diver-
sum est a loquendi modo: اعرضت الشىء, Largam feci rem.«

Dixit Abu-Ahmruus: Abu-Iladhirus Osaidita ad genlem

Osaid beii-Alimru ben-Tamim pcrthiens pulcherrimis bomi-
nibus et cetero corporis habitu perfectissimis accenseba-

tur. Quein [videns Ahbd-Allahus ben-Zafwan hen-

Omajjab Aidjomahita, quum ia templo sacro Meccao cir-
cumiret, et viri pulchritudinem adinirans servo dixit. Eheu!

Adduc mihi istum virum! puto enim eum esse e Koraischi-

tarum in Iraca numero. Adduxit igitur eum. Ahbd-Alla-

lius autom natura claudus erat. Interrogavit autem advenieu-

tem: Cuiusnam gentis est vir? Dixit Abu-Iladhirus: Ego sum

unus genlis Nesar. Dixit Ahbd-Allahus: „Apparuit vestis

suspecti.“ Nesar nomen est, quod multas gentes complecti-

tur; ad quamuam earum tu pertines? dixit: Ego vir gentis

Modhar sum. Dixit alter: Et Modbar gentes multas com-

plectitur; e quam autem earum tu oriundus es? Dixit: Ego sum unus gentis Banu-Ahmru bcn-Tamim, turn unus gentis Banu-Osaid ben-Ahmru et ego sum Abu-Hadhira. Dixit Abu-Zafwan: Phui! O adulterium hircuin regens! Vocabulum عهيرة est deminutivi forma a voce عهر derivanda, cui vocabulo adulterii significatio est. Dixit: Fortasse litteram s addidit, ut vis significationis augetetur aut gentem designare voluit, et accusativi casum posuit vituperii causa, quod vocinesse voluit, ut esset pro يا عهيرة تياس. „O adulterium hircum regens.“ Dixit Abu-Ahmrus: Arabes contendunt, gentem Banu-Asad esse hircos regentes inter Arabes. Poeta Alferasdakus Abu-Hadhira versibus, quos alii Sijado Alahdjam adscribunt, designavit. Abu-Hadhira stuprum divulgatum erat.

O Abu-Hadhira! cur vestes tuae duae striatae sunt matutino tempore super Ebnat-Alfarrudja tamquam pallium et velamen? O Abu-Hadhira, qui adulterium facit, eius adulterium adparet et qui vinum bibit, ebrius fit!')

Nomen feminae cognominatae Bint-Farrudj, erat Hemamah. Adulterii cum ea commissi Abu-Hadhirus suspectus erat“. Kamusi auctor, qui sub radice ليس proverbium hoc adnotavit et triplici modo vocem الملبس²⁾ enuncitari posse dixit, de eo proverbium adhiberi contendit, qui multis suspectus sit. Kamusi autem interpret Turcicus, qui, ut mihi videtur, falso modo proverbium عرض الثوب الملبس adnotavit, fusius rem explicans dixit, عرض hoc in proverbio significare صار. „Largus factus est“ nempe suspecti vestimentum largum est, ut ad omnes pertineat, qui cum suspectum habeant. Vocabulum ملبس idem quod مغطى, „tectus“ signifi-

1) Versuum metrum Thawil est. c. 1. m. p. 101.

الملبس et الملبس الملبس 2)

cat i. e. suspicione circumdatus. At مفلس et منير ut مليس participii activi sc. tegentis significationem praebent. Sunt autem, qui verbo اعرض significationem verbi ظهر „apparuit“ tribuant, i. e. Suspecti suspicio apparuit. De eo proverbium adhibetur, qui multis suspectus est. Samachscharius dixit, proverbium de eo adhiberi, qui rem haud accurate verbis descriperit; sed vago tantum modo dixerit. c. prov. 90.

٦٨ اَعْلَلَّ تَخَطَّبَ

68. Iterum bibc, pinguis fies !

Si una vice post alteram bibis, pinguis lies. Ilaec verba, quae camelum spectant, cum otio rem peragendam esse docent, ut bonus successus sit. Meid. Dj. Samachscharius dicit, proverbium significant quamlibet rem sive bona sit, sive mala, fructum suum ferre. Scharar-Aldinus autem conteudit, proverbium adhiberi de viro avido, qui opes colligat et non satietur.

٦٩ عَنْ صَبُوحٍ تَرَقَّقُ

69. Propter polum matutinum metonymiam adbihes.

Vocabulum رَقَقَ significat „exornavit“ i. e. Exornas sermonem tuum per metonymiam propter potum matutinum. Proverbii huius originem talem fuisse tradunt: Vir quidam Djaban appellatus a quibusdam nocte hospitio exceptus quum cibo et potu vespertino (غَبُوقٍ) satiatu esset, dixit: „Quum potum matutinum mihi praeberitis, quomodo via mea incedam et opus meum perficiam? „ Illi autem protulerunt proverbii verba significaturi, cum potum matutinum dixisset, ut intelligerent, potum matutinum ei praebendum esse. Verbum autem رَقَقَ cum praepositione عَنْ coniunctum est, quia verbi كُنِيَ

significationem habet. In eum dicitur proverbium, qui per metonymiam aliam rem indicare vult. In Scharaf-Aldini et Samachscharii opere **عَنِ** legitur, ex quo videre licet, in proverbio interrogationem esse.

v. **عَدَا الْقَارِصُ فَحَزَرَ**

70. Transgressum fuit lac acre (fines) et lum valde acidum fuit.

Vocabulum **قَارِص** lac acre, linguam pungens significat. Proverbium in re gravi adhibetur. *conf. Dj.* In proverbio autem voci **القَارِص** aut nominativi aut accusativi casus tribuitur. Quod si nominativi casum admittis, obiectum omissum est, scilicet **حَدَّهُ** finem suum, sin vero accusativi casum esse statuis, subiectum **اللَّبَن** lac supplendum erit; i. e. **عَدَا اللَّبَنُ الْقَارِصُ**, Lac transgressum est lac acidum i. e. lactis acidi finem. Dixit poeta Alahdjadjadj appellatus:

يَا عُمَرُ بْنُ مَعْمَرٍ لَا مُتَنَظِّرُ بَعْدَ أَلْبَنِي عَدَا الْقَرُوصِ فَحَزَرَ

„0 Ohmare fili Mahmari! non est tempus expectandi, postquam lac pungeitis iines transgressum est et acidum factum est,"

Versus metrum Redjes est. c. 1. m. p. 230.

v. **أَسْتَعْجَلْتُ قَدِيرَهَا فَأَمْتَلْتُ**

71. Acceleravit carnem suam in olla coctam; sed earn in cineres coniecit.

In eum dicitur, qui ob festinationem in re peragenda tantum parte voti potitur. In meo codice vocales primae praeteriti personae adscriptae sunt, ut verti possit: „Rogavi. ut carnem coctam acceleraret; sed carnem in cineres coniecit. In Scharaf-Aldini opere **قَدِيرَهَا**, 01-

lam suam" legitur; Samachscharius cum nostro legendi modo consentit. Uterque proverbium sic explicarunt: اصله ان امرأة كانت تطبخ قدرا فتناولت قطعة فملتها يوضع في الامر يعجل به قبل اوانه قال

وَإِذَا الْعَذَابُ بِالدُّخَانِ تَقَنَعْتُ وَأَسْتَنْجَلْتُ نَصَبَ الْقُدُورِ فَمَلَّتِ

„Proverbii origo talis erat: Mulier ollam coquebat. Turn segmentum (carnis) sumsit idque cincribus coquendum supposuit. Adhibetur in re, quae ante tempus suum accelerator. Dixit poeta:

Quando virgities fumo tanquam velo tectae sunt, accelerant ponere ollas, et turn in cineres (carnes) conii-ciunt." Versus metrum Camil est. c. I. m. p. 212.

٧٢ عَرَفَ النَّخْلُ أَهْلَهُ

72, Cognoverunt palmae gentem suam.

Proverbii origo talis fuisse traditur: Gens Ahbd-Al-kais et Schanu ben-Afza quum c suis regionibus in meliorem terrain Al b a h r a i n appellatam profecti scu in ibi degentes Ijaditas et Asditas coniunxissent, ad palinarum amputatos ramos equos suos alligarunt. Id quod videntes Ijaditac verba dixerunt, quae postea in proverbii consuetudinem venerunt. Significant, rem commissam esse ei, qui cam perlicere possit.

٧٣ أَعْطِ أَخَاكَ مِرَّةً فَإِنَّ أَبِي فُجِمَرَةٌ

73. Fratri tuo dactylum da; si recusal, prunam.

Metrum Redjes (conf. 1. m. p. 231) habens in eum dicitur, qui contemptum honoris dignitati praeferat.

٧٤ عَرَفَتْهُ بِفِيهِ لَعَلَّ يُلْهِيه

74. Paupertatem ori eius illini, fortasse haec cum occupabit.

De paupere dicitur, qui in vitiis perseverat, quaraquam opibus adjuvatur. Ne igitur ad eum adjutivandum opes eroga, fieri enim potest, ut paupertate sua occupatus et pressus a prava agendi ratione recedere cogatur. Verbum **عَرَّ** hoc in proverbio illiniendi, tegendi significationem habet. Alii autem **اَغْرَ** legunt, quod Meidanio praeferendum videtur. Dicitur **غُرُوتُ السَّهْمِ** „glutine pennas ad sagittam affixi." Alasharius dixit, proverbii sensum esse: Sine cum in errore suo perseverare, si cum in viam rectam dirigere non potes. Fortasse in interitum incidet, ut te non amplius adfligat.

٧٥ عِنْدَ النَّوَى يَكْذِبُكَ الصَّادِقُ

75. Apud migrationem verax tibi mentitur.

Almofadhdhelus dixit, viro servum fuisse, qui nunquam mendacium proferret. Alius quidam, se illum servum ad mendacium profereudum impulsurum esse, quum dixisset, uterque pignore dato certabat. He coistiluta alter ille dominum rogavit, ut servus apud ipsuni pernoctaret. Factum est. Servo earnem pulli caineli (**حوار**) et lac dulce, quod iii utrinque acidum immiserant, apponbant. Turn postero mane impedimentis subPatis servum ad dominum remittentes, iter ingressi sunt; sedquum servus e conspectu abiisset, substituerunt. Servus a domino interrogatus dixit, illos sibi carnem neque macram neque pinguem cibo dedisse, lac autem neque meruin neque affusum oxygalae sibi bibendum obtulisse. Illos autem, quum ipseabiret, castrismotis iter suscepissc. Turn aut in itinere fuisse aut castra **posuisse. His autem verbis addidit: وَفِي النَّوَى يَكْذِبُكَ الصَّادِقُ** „et in migratione verax tibi mentitur" quae postea in proverbium venerunt. Sic dominum, ut caveret, monuit. Adhibetur autem proverbium de eo, qui verax ad mendacium compellitur. Abu-Saihdus dicit, proverbium de eo adhiberi, qui ad extremum eius, quod ipsi notum sit, perveni-

ens nil amplius addat, ne mendacium proferat. Legitur quoque sic proverbium: وفي النوى ما يكذبك »et in migratione est id quod te ad mendacium impellit.« Verborum autem sensus est: في نواهم يكذب الصادق ان أخبر ان »Quod attinet ad eorum migrationem, verax mentitur, si nuntiat, se eos tales postremum vilisse.« vid. Erpen. prov. II, 53. Samachscharius dicit, proverbium adhiberi de viro, qui veracitate notus ad mendacium cogatur.

٧٦ عَدُوُّ الرَّجُلِ حُمُقُهُ وَصَدِيقُهُ عَقْلُهُ

76. Viri inimica est ipsius stultitia, et prudentia est amica.

Verba haec Aetsamo ben-Zaifi adscribuntur.

٧٧ عَلَى الشَّرَفِ الْاَفْقَى وَابْعَدُ

77. Super summo cacumine, tam peri!

Male precantur hisce verbis. Idem est ac si quis dixerit: اهلك كماينا او مثلا على المكان المرتفع »Peri, dom es vel immines super loco alto sc. decidens.«

٨ هُ عَيْلَ مَا هُوَ عَايِلُهُ

78. Victa sit res eum vincens!

Verbis hisce viro bene precantur, cuius verba aut facta admiratione adflectunt. Legitur quoque sic proverbium: عيل ما هو عالهُ »Victa sit res, quae cum vicit et adflixit.« Samachschar.

٧٩ اَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْخِيْبَةِ وَمَا الْهَيْبَةُ فَلَا هَيْبَةَ

79. Ne me frustreris, precor! quod ad tiraorem attinet, nullus est timor.

Verba haec Solaico bcn-Solacah adscribuntur, qui timidum se non esse, hisce verbis significavit.

٨٠ عِلْمَانِ خَيْرٌ مِنْ عِلْمٍ

80. Duae scientiae meliores sunt, quam una scientia.

Vir in via incedens filio comitanti dixit: O fili mi! de via nobis interroga! Filius quum respouderet, se viam nosse, pater verba ista dixit indicaturus, bonam esse rerum investigationem aliis in consilium adhibitis.

٨١ عَصْلَةٌ مِنَ الْعُضْلِ

81. Infortunium ex infortuniis.

Hoc de viro multum versuto adhibetur, quemadmodum *بقعة من البواقع* (conf. C. II, 40.) dicunt. Vocis *عصلة* significationem cohaerere putant cum loquendi modo *عصل به* انقضاء «Nimis angustus fuit ei campus apertus» vel *عصلت المرأة* «difficilem partum habuit mulier», quum ei infans quasi adhaereret, ut nomen *عصلة* istam significationem accepisse videatur, quoniam in rebus adhaeret aut quoniam rem tractanti difficilem reddit. Conf. Dj. s. *عصل*.

٧٢ عَادَ الْحَيْسُ بِحَاسٍ

82. Rex mixta iterum miscetur.

Dicitur *هذا الامر حيس* «Haec res non firma est.» Vocabulum *حيس* cibi nomen est parati ex dactylis mixtis cum butyro et oxygala cibi, quo edentis vires non multum augentur, tum vocabulum *حيس* rem mixtam designat. Proverbiu sensus autem hic esse dicitur: Corruptum iterum corrumpitur *عاد القاسد يفسد*. Proverbiu originem hanc fuisse tradunt: Vir, cui ut rem perficeret, imperatum erat, eam non bene peregit. Ab imperante hanc ob causam quum vituperatus esset, alius quidam rem correcturus peiorem reddidit. Hoc videns dixit imperans verba, quae postea in

proverbii consuetudinem venerunt. Samachscharius rem paulo aliter explicat; sed sensus idem est. Kamusi auctor diversum praeterea explicandi modum adnotavit.

أَعْتَبَرَ السَّفَرُ بِأَوَّلِهِ

83. Iter initio suo edocuit.

Proverbium significat, omnem rem initio suo, qualis futura sit, hominem docere, Samach. Scharaf-Aldin.

عَلَى الْخَبِيرِ سَقَطَتْ

84. Gnarum rei invenisti.

Verbum سقط hoc in proverbio locum verbi عشر »pede offendit« tenet, quia pede offendens super id, quod offendit; cadere solet. Proverbium Almalico ben-Djobair¹⁾ Alahmeri tribuitur, qui Arabum sapientibus accensebatur. Interrogatus erat de viro, cui primum pulsatus fuisset baculus. Proverbii verbis Ferasdakus usus est, quum in Iracam profecturus Alhosainus Ahlii filius cum in regionem Hidjasi tendentem, quacum incolarum Cufacerga ipsum mensisset, interrogasset. Significant verba, se opinie rem scire. Proverbium Haririus p. 14v adhibuit. Djeuharius (s. v. نوط) dixit, cum hoc alterum proverbium consentire: كَالْحَادِيِ ut camelorum ductor, cui camelus non est; at vero sub radice عَطَلٌ sic proverbium explicavit: أَيِ يَتَنَاوَلُ مَا لَا مَطْلَعَ فِيهِ وَلَا مَتَنَاوَلُ si. e. capit id, quod desiderabile non est et in quo locus capiendi non est. Samachscharius denique de formante (vel aurifabro) instrumentis carente adhiberi dixit: يَصْرِبُ لِلصَّايِغِ بَغَيْرِ الْهَـ

عَاطٍ بِغَيْرِ أَنْوَاطٍ

85. Capiens et non sunt res suspensae.

1) Sic in Meidanii codicibus. In Samachscharii codice حَيِّى, in Hariri opere p. 14v حَيِّى legitur.

In eum dicitur, qui res sibi arrogat, quas non possidet.

٨٦ عَادَةُ السُّوءِ شَرٌّ مِنَ الْمَعْرَمِ

86. Consuetudo prava peior est quam debitum.

Si virum re adsufecisti, turn ci rem recusas, maiorem tibi molestiam res parat, quam debitum. Alii causam in eo vidcnt, quod creditor debito soluto contentus sit, consuetudq autem hominem non relinquat. conf. Golii Adag. 77.

٨٧ الْعَجَبُ كُلُّ الْعَجَبِ بَيْنَ جُمَادَى وَرَجَبٍ

87. Res admiranda, omnino res admiranda inter mensem Djumadam et Redjebum.

Verba haec Alizimus ben-Alinokschaihrr Dhabbita dixit. Eius frater Abidahus amore uxoris Alcbonaifisi ben-Cheschrem Schaibanitae captus erat. Chonaifisus vir multum suspiciosus et fortis quum audivisset, Abidahum ad uxorem suam ivissc, sumta lancea equum conscndens Abidaho insidias paravit. In Abidahum, qui votis potitus et versus canens, quibus ipsum Chonaiiisum perstringcret, revertcretur, impetum fecit. Abidahus eum videns dixit : Memor sis reverentiae (حُرْمَةِ) Cheschrcmi. At ille rcspondit: Per Cheschremi rcvcrentiam te occidam! Dixit: Moram mihi concede, donec lorica mihi induerim. Sed Chonaiifisus respondens: Num armis carens lorica sibi induet? eum occidit. Ahzimus de fratris caede certior factus vestes Iaceras sumens, gladium cingens, equum conscndit et ad atrium occisoris fine mensis Djumadac posterioris tetendit; voluit enim eum statim occidere, nc mensis Redjeb intercederet, quo hominem occidere nefas erat. Ibi alta voce clamavit: O fili Cheschremi! opem for viro, qui rem sibi impositam periicere non potest. Intcivoganti Chonaifiso, quis ille sit, alter respondit: Vir e gente Rami - Dhabbah, cui violenter eripuerat frater meus uxorem, hunc occidit. Ego

solus vindictam aumere non possum. Chonaifisus igitur sunita lancea cum eo exiit. Ahzimus, quum a genle eius satis longo spatio abesset, propius accedens capite cum truncavit et ista verba dixit, quae in proverbii consjjetudinem venenmt.

٨٨ عَى الصَّمِتْ أَحْسَنُ مِنْ عَى النَّطِقِ

88. Impeditâ linguâ esse cum silentia melius est quam impeditâ linguâ esse cum sermone.

Simili modo dicitur: السكوت ستر ممدود على العى وفدام على القدامة „Silentium est velum extensum super linguae impotentia et tegumentum super linguae difficultate.“ Proverbii sensus est: Si quis, qui clare et distincte non loquitur, omnino silet, melius hoc habendum est, quam si verba faciens clare et distincte non loquitur. Dixit poeta:

خَبِلَ جَنْهَيْكَ لِزَامِ وَأَمَضِ عَنْهُ بِسَلَامِ
مَنْ بَدَأَ الصَّمِتَ خَيْرٌ لَكَ مِنْ دَأَى الْكَلَامِ
عِشْ مِنَ النَّاسِ إِنْ اسْتَطَعْتَ سَلَامًا بِسَلَامِ

„Fac, ut iaculans locum laterum tuorum vacuum inveniat et ab eo noxa liberatus cris. Morbo silentii morer! Melius tibi erit, quam morbo sermonis adfligi. Vive incolumis ab hominibus, si incolumitatem acquirere potes!“

Versuum metrum Rami est. c. I. m. p. 239. Tertius versus in codice Bcrol. tanquam novum proverbium scriptus est.

Narravit Ebn-Auhnus, se cum aliis apud Rabiahum ben-Ahbd- Alrahman consedissee, qui sermones caceret et Arabem campestrcm interrogaret: Qualis inter vos eloquentia est? Ilumrespondisse: Breviteretsimul recte loqui. Tuinalterum sic perrexissc: Quale autem cloquentiaecontrariumi(عَى) vo-

bis videtur? Arabem respondisse: Talis est vester loquendi modus. Conf. prov. 113.

٨٩ الْعَلْقُوفُ مُوَلِّعٌ بِالصُّوفِ .

89. Senex delirus lanae deditus est.

In senem delirum dicitur, qui lusui cuidam deditus est.

٩٠ أَعْرَضَتِ الْقِرْفَةُ .

90. Lata facta est suspicio.

Si quis dicit: سُرِقَ ثَوْبِي مِنْ رَجُلٍ مِنَ الْعِرَاقِ أَوْ خُرَّاسَانَ „S uratus est vestem meam vir ex Iraca aut Chorasana" proverbii verba ei dicuntur, suspicio enim regionem amplectitur, ut proverbium in eum dicatur, cuius suspicio in plures cadit. In meo codice vocales additae sunt, ut vertatur: „Suspicionem largam feeisti." Quern secutus sum cmiii-ciandi modum, is in codice Scharaf-Aldini adnotatus est. Conf. Samachschar. et prov. 67. schol.

٩١ اِعْقِلْ وَتَوَكَّلْ .

91. Alliga et fiduciam habe!

Proverbium nos monet, ut prudentia et cautione in rebus utamur. Narrant, virum Mohammedem interrogasse: „Num dimittam camelam meam et confidam?" Mohammedem respondisse: اِعْقِلْهَا وَتَوَكَّلْ „Alliga eam et fiduciam habe!" In meo codice proverbium hoc post sequens locum habet.

٩٢ عَادَ مُؤَخَّرَ الْأَمْرِ إِلَى الْوَزْعَةِ .

92. Rediit postrema rei pars ad prohibentes.

Sic proverbium explicatur: الوَزْعَةُ جمع وازع يعنى اهل Vox pluralis est a

singulari وازع derivandus i. e. prudentes, qui ignorantes repellunt.

٩٣ عَدُوَّكَ إِذْ أَنْتَ رُبَعٌ

93. Cursum tuum! (sc. curre) nam pullus camelus es.

Id est: Curre, dum juvenis es. Accusativus عَدُوَّكَ ex omisso imperativo اعد curre! pendet. Monet nos proverbium, ut in isto tempore et perficiendi potestate data rem agamus. Enunciatur quoque عَدُوَّكَ „inimicum tuum“, tum imperativus احذر „cave“ supplendus est i. e. Cave inimicum tuum, dum debilis es.

٩٤ عَيْرَ رَعَى أَنْفَهُ الْكَلَاءُ

94. Asinus, cuius nasus herbas pavit.

Id est: Herbarum odorem percepit et eas quaesivit. In eum dicitur, cui res indicibus apparentibus indicatur.

٩٥ عَلَقَتْ بِتَعَلِّيهِ الْعَلُوقُ

95. Tsalabaho mors adhaesit.

Tsalabah viri nomen est. De eo dicitur, qui in rem gravem et perniciosam incidit. Conf. Dj. v. علق

٩٦ عَنْ ظَهْرِهِ يَحْذِرُ وَقَرًا

96. A dorso suo onus grave solvit.

Suo commodo inservit, quomodo camelus onustus celeriter incedit, ut onus mox a dorso suo deponatur. Nec non voci يحذر quartae formae vocales tribuunt et significationem يضع deponit ei esse dicunt. In Samachscharii opere عن ظهرها يحذر وقرا est, ut suffixum et pronomen in ver-

bo ad iumentum (دابة) referatur. Idem proverbium de viro, qui se defendat, adhiberi dicit.

٩٧ عَضَّ مِنْ نَابِيهِ عَلَى جَدْمٍ

97. Momordit super radicem dentis sui.

De eo dicitur, qui diu vivens multa expertus est. Dixit poeta:

أَلَا نَ لَمَّا أَبْيَضَ مَسْرِيَّتِي وَعَضَضْتُ مِنْ نَابِي عَلَى جَدْمٍ

„Nunc, quum crines in pectore albi sint, et radices dentium meorum momorderim.”

Versus, qui in Hamasa a Bohtario collecta legitur, ad mctnim Sarih pertinet. c. 1. m. p. 245.

٩٨ عَجِّلْ لَيْلَكَ صَحَاءَهَا

98. Celeriter para camelis tuis prandium!

Monet proverbium, ut celeriter rem agamus non cunctantes.

٩٩ عُوْدِي إِلَى مَبَارِكِكَ

99. Redi, o camela! ad locum, ubi procumberes soles.

A camelis fugientibus desumptum proverbium in eum translatura est, qui rem vehementer fugit.

١٠٠ عَادَ فِي حَافِرَتِهِ

100. Rediit in via sua.

In eum dicitur, qui pravam agendi rationem reliquit, turn ad cam rediit. In Firuzabadii Djcuhariique operibus loco vocis على legitur.

أما عِشْ قَرَمَا لَمْ تَر

101. Vive, videbis quod non vidisti.

Cuius vita longa est, is rerum experiētiā docetur.

أما عَمُّ الْعَاجِزِ خُرْجَه

102. Patruus viri debilis eius hippopera est.

Legitur quoque sic proverbium: **عَمُّكَ خُرْجَك** «Patruus tuus est hippopetra tua.» Sic Sarnachscharius habet. Proverbii huius originem talem fuisse narrarunt. Vir quidam cum patruo suo iter suscipiens nil commcatus secum sumserat, quod in patruo spem poneret. Esuriens autem quum diceret: O patruemi! cibum mihi da! ille respondit: **عَمُّكَ خُرْجَك** «Patruus tuus hippopetra tua est.» In cum dicitur, qui ab alio se cibum accepturum esse confidit. Sarnachscharius dixit; proverbium iubere hominem, suas ipsius opes erogare.

١٠٣ عَلَى هَذَا دَارَ الْقَمَقَمَرِ

103. Super hoc circumversus est urceus.

Proverbii huius originem hanc fuisse narrant. Hariolus, ut in domo furti auctorem cognoscat, inter duos digitos indices positourceofasciinationibus, quae flando fiunt et incantationibus utitur. Turn si furcm se invenisse putat, urceus circumvertitur, (dum hariolus ista verba dicit,) et ad personam furti ipsi suspeclari pervenit. Proverbium significat, personam rei notitiam habere vel ad eam rem spectare. Sarnachscharius sic proverbium explicavit: **هو للجمع الكثير والقمامان** مثله يضرب من يسأل عن الشيء فيخبر بقمقمار عليه «Hæc vox (قمقمر) copiam magnam significat, ut قمقماران Proverbio is utitur, qui rem interrogatus tantum nuntiat, quantum scit.»

١.٤ عَلَّقَ سَوْطَكَ حَيْثُ يَرَاهُ أَهْلَكَ

104. Flagellum tuum ibi suspende, nbi id gens tua videt.

Hoc Mohammedi adscribitur. Proverbii sensus est: Talem te erga gentem tuani gcre, ut to raetuant.

١.٥ أُعْطِيَ مَقُولًا وَعُدِمَ مَعْقُولًا

10b. Loquendi facultate donatus est, ingenio caret.

In eum dicitur, in cuius verbis, quae multa profert, prudentia non est. Conf. 138.

١.٦ عَاثُولُ حَدِيثٍ

100. Anfractus narrationis.

Vox عَاثُولُ aut vallis pars curva estj quae res ibi latentes custodit et servat, quapropter proverbium hominem designat qui rei ipsi narratae non obliviscitur.

١.٧ أَعْشَارُ أَرْضِي

107. Segmenta disprgebantur.

Vocabulum أَعْشَارُ partes dissectas mactat animalis significat. Dicitur quoque أَعْشَارُ in plurcs partes fractas Proverbium in gen tem adhibetur, quae in varias regiones dispersa est.

١.٨ عِزُّ الرَّجُلِ اسْتِغْنَاؤُهُ عَنِ النَّاسِ

108. Viri potentia in eo consistit, quod hominibus carere potest.

Verba hacc sapienti antiquo tempore viventi adscribuntur.

١٠٩ عَلَى غَرِيبَتِهَا تُحْدِي الْأَيْلُ

109. Propter peregrinam inter eos cameli impellim-

In meo codice «تَجْرِى» ad cursum adiguntur « legitur. Peregrina camela percutitur, ut currat. Turn quod ilia currit; caeteri cameli currunt. Saniachscharius dicit, proverbium docere, cxemplum severitatis in inobsequentem edendum esse, ut caeteri deterreantur et adbibcri in oinni re, quam caeteri uno praecedente imitantes faciaut.

١١. عَطْشًا أَحْشَى عَلَى حَانِي كَمَاءَ لَا قَرًا

110 Silim tuhera lerrae colligenti medio, non frigus.

In fine veris tubcra terrae colliguntur. Mane exiens isto tempore frigore adficilur, post vero sole ardente sitis tolcranda est, quae nisi exstinguitur, duraL l'roverbiunt nos monet, ut finis et exitus rei rationem habeanius, neque propter bonuni rei initum socordes simus.

١١١ لِعَذْرِ تَحَبُّ

111. Excusa, o Almjabe!

Ahdjab nomeu fratris Scharichi iudicis ¹⁾ erat, qui exercitus commeatui praepositus erat. Ahdjabus fratrem, ut ipsi cibi portionem augeret, rogaverat. Quod quum ille sc posse negaret, Alidjabus malae voluntatis eum accusavit. Tentavit igitur facere; sed quum ab aliis prohibitus esset, fratri ista verba dixit significaturus, rem fieri non posse. Abu-Abmruus paulo diverso modo rem sic narra-

1) Hoc ill Sainachscharii et Scharaf-Aldini commentario Icgitur.

vit: Frater Ahdjabo dixerat, se eadem nocte, dum dorsum cultri adhiberet, secantem imitaturum esse. |Si gens istius rei nullam rationem haberet se precibus fratris satisfacere posse; sin vero eam animadverteret, se scire, gentem sibi debitam commeatus portionem conservaturam esse. Quum igitur gens illud tentanti inelamasset fratri ista verba dixit. Verbis proverbia ulitior se excusans manifesta excusatione.

۱۱۲ عَمِيَّةٌ تَقْرُمُ جِلْدًا أَمَلَسَا

112. Tinea parva cut em glabram adrodit.

Metrum Redjes est. In virura dicitur, qui vim suani exserere in rem teutat, rem autem perficere non potest. Alahnafus ben-Kais, qui principem Ahlijum ben-Abi-Tlialeb rogaverat, ut praeffecturam ipsi traderet et hac de causa ab Haritsalio ben Badr absens vituperates erat, contra Haritsalium haec verba adhibuit. Dixit poeta Alinochajjclus;

فَإِنْ تَشْتَمُونَا عَلَى لَوْمِكُمْ فَقَدْ يَقْدِرُ أَعْيُ مَلَسَ الْأَدَمَ

!Ouod si nos, quum ipsi vilessitis, vituperatis, scitote, tinea cutem glabram arrodere." (Metrum Motakarib est. est. c. 1. ir.. p. 281.)

Proverbium significat, virum eiusque sermonem con- temnendum esse. Djubarius dicit, proverbium de viro, qui vim suam exserere tentet, sed nil valeat, adhiberi. Samach- scharius dicit, proverbium de vili adbiberi, qui nobilis dignitatem diminuere tentet et de eo, qui in re, quam susceperit, nil valeat-

۱۱۳ عِيٌّ صَامِتٌ خَيْرٌ مِنْ عِيٍّ نَاطِقٍ

113. Linguae difficultate laborans, qui silet, melior est, quam linguae difficultate laborans, qui loquitur.

Enunciatur quoque عِيٌّ »linguae difficultasw. Proverbium

ei, qui bene loqui nescit, silentium commendat. Conf. prov. 88.

۱۱۴ اَعْدَرَ مَنْ اَنْدَرَ

114. Excusatus est, qui monuit.

Qui te iussit cavere res, quae tibi superveniunt, is a te excusaudus est.

۱۱۵ اَعْمَى يَقْدُ شَجَعَةً

115. Caecus dicit paralysi laborantes.

Debilis debili opem fert. Vocabulum شَجَعَةً pluralis a شاجع derivandus, ut videtur, paralysi laborantes significat; sed Alashario شَجَعَةً debilis, infirmus est.

۱۱۶ اَلْعِدَّةُ عَطِيَّةٌ

116. Promissum est donum.

Id est: Turpe est, promisso non stare, ut turpe est. donum repetere. Proverbium igitur nos monet, ut promissa perficiamus. Alii dicunt. proverbii sensum esse: Promissum dono aequale est putandum, quemadmodum dicitur: سرور الناس بالامال أكثر من سرورها بالاموال. Gaudium, quod homines ex spe percipiunt, maius est, quam gaudium, quod ex opibus percipiunt.

۱۱۷ عِلَّةٌ مَا عِلَّةٌ اَوْتَادٍ وَاَخِلَّةٍ وَعَمِدٍ اَنْظَلَةُ اَبْرُرُوا لِيَصْهَرَكُمْ ظِلَّةٌ

117. Praetextus ! quomodo est praetextus paxillorum, thecarum et columnarum umbraculi? Procedite ! propinquo vestro est umforaculum.

Mulier in matrimonium viro data erat, sed a suis ad

novum maritum non ducebatur, dicebant enim, ipsis deesse utensilia domus. Mulier igitur illos impeilens ista verba dixit, quae praelextum, cur res intermittatur, falsum esse significant.

عَجَلْتُ بِخَارِجَةِ الْعَجُولِ ١١٨

118. Alahdjula in Cliaririjalio properavil.

Charidjahum mater Alahdjula ante terapus quuni pcrissct nondum pcrfecto infantis corpore, istis proverbii verbis significant, rem ante tempus suum properanter actam esse. Est lusus verborum inter عَجُولٌ et vcrbum عَجَلْتُ.

عَنْ مُهَاجَتِي أَجَاحِشُ ١١٩

119. A sanguine meo depello.

Eadem ratione dicitur: جَاحِشٌ عَنْ خَيْطٍ رَقِيبَتِهِ „Repulit a medulla spinæ dorsæ“ i. e. Vitam suam defendit.

عَلَقْتَنِي مِنْ هَذَا الْأَمْرِ قَبِيرَةً ١٢٠

120. Pix mihi propter hanc rem adhaeret.

Id est: Id quod mihi ingratum et molestum est.

عِنْدَ رُووسٍ الْأَيْلِ أَرْبَابُهَا ١٢١

121. Apud capita camelomrni domini eorum sunt.

Proverbium, quod nonnisi in codice Bcrol. et Pocock, legitur, de eo adliibetur, quidecipit et conyra alterum iniustus est. Id est: Apud me est. quo te repellam.

عَنِ الشَّرِّ لَا تُنَاسِبَنَّ ١٢٢

122 A malo (eura repellere) ne intermittas!

Scholion proverbium sic explicat: وَيَسْرُدِي لَا تَنْسِينَ: يضرب لمن لا يردعه عن الشر زجر زاجر وعن من صلته الزجر لا تنسين. Legitur quoque: «كانه قال زجره عن الشر لا تتركن». Adhibetur de eo, quem a malo increpantis increpatio non repellit. Et praepositio عن e nomine الزجر pendet; quasi dixisset: «زجره عن الشر لا تتركن».

١٢٣ أَعْرِفْ ضَرْطِي بِهَلَالٍ

123. Cognoseo crepitum ventris meum per Helalum.

Junusus ben-Ilabib dixit: Narraiit, Hokjah filiam Djoschami ben-Moabwijjah quoniam Tsomairum (al. Nomairura). Helalum et Suwaahum peperisset, turn autem per temporis spatium non concepisset, adiisse fatidicam in loco Dsul('Chalazah') degentem, quacum postquam eam inspexisset eiusque ventrem palpasset, tale responsum dedit: «رب قبائل فرق، ومجالس حلق، وضعن حرقاً في بطني»، «Fortasse gentes agminum et conventus hominum multorum et pilenta agminum in ventre tuo sunt tenue.²⁾ Postea mulicrem. paratus dolores quum sentiret; ista verba dixisse signittaturam. infantem puerum futurum esse,*queniadmodum Helalus puer fuisset. Proverbio utuntur, ut rem, de qua alter dubitat, confirmet; fieri enim dicunt. ut ex una rei parte altera cogoscatur.

1) Chalazah nomen idoli fuisse dieting quod in templo hauc ob causam Dsul-Chalagah appellato a Chasalimitis coleretur. Templum illud inodo tenipli Mecceiis Ca;ihbam Jemanensem appellabant. Alii nomen a planta Chalazah ihi eresciente deductum esse contendunt.

2) Ex hoc exemplo videre licet, ut apud caeleras gentessic apud Arabes responsa talia esse rhythmica et ambigua.

١٣٤ اَعِنْ اَخَاكَ وَلَوْ بِالصَّوْتِ

124. Opem fer fratri tuo, et si voce!

Incitat nos proverbium, ut fratri omni modo auxilium feraraus.

١٣٥ عَلَى شَصَاصَةٍ تَرَى عَيْشَ الشَّقِيِّ

125. In inopia miseri vitam vides.

Miser semper pressus et adflictus est.

١٣٦ عِنْدَ التَّصْرِيحِ تُرِيحُ

126. Quum Veritas manifesta est, quietem capis.

Quum Veritas manifesta est, nil restat dubii in animo tuo et quietus es.

١٣٧ الْاِعْتِرَافُ يَهْدِمُ الْاَقْرَابَ

127. Confessio (vitii in merce) lucrum perdit.

١٣٨ عَجَّجَ مَا بَعْضُهُ الظَّعَانُ

128. Clamavit, quum cum. funis, quo pilenum adstringitur, premerel.

In eum dicitur, qui clamat, quum officia exequi debet. Similis ratio est proverbio est. C. VIII, I. Conf C. V, 143.

١٣٩ عَطَوْتُ فِي الْحَمِضِ

129. In depascendis salsis et amaris plantis manu sumsisti.

In cum dicitur, qui in verbis modum excedit.

عَارِيَّةٌ كَسَبَتْ أَهْلَهَا ذَمًّا ١٣٠

130. Res inutuo data, quae in causa erat, ut ii, qui earn dedissent, vituperarentur,

Quidam, quum rem mutuo datam repetentes vituperarentur, haec verba dixcrunt. In eum dicitur qui ipsi benefacientem vitupcrat.

عَرَفَتِ الْخَيْلُ قُرْسَانَهَا ١٣١

131. Equi eqaites suos noscunt.

In cum dicitur, qui adversarium pugna non aggreditur, quum eius notitiam habcat.

الْعَبْدُ مَنْ لَا عَبْدَ لَهُ ١٣٢

132. Servus est is, cui scrvus non est.

De eo dicitur, qui opus suiini ipse facit, quum nemi-
iimhabeat, qui id perficiat. Talis vilis est. Samachscharius
Scharaf-Aldiu.

عِنْدَكَ وَهِيَ قَارِعِيه ١٣٣

133. Apud le est ruptuict; repara earn (o femina!)

In eum dicitur, qui vitiorum suorum immemor alios vituperat.

عَنَاقُ الْأَرْضِ إِنْ ذَنْبِي أَتَفَرَّ ١٣٤

134. Meles ego sura, si crimen meum investiga-
tum erit.

Nomine عناق animal parvi canis magnitudine et
quoqueappellatum designator. Quod quum ungulas contra-
hat, vestigia nulla in terra relinqueri dicitur. Proverbii verbis
is utitur, qui crimine liber est, ut sensus sit: Si crimen meum

investigastigas, pullum fuisse videbis, quum vestigia relicta non sint.

١٣٥ عَوْدَكَ وَالْبَدءَ دَرَن بِيَدَن

135. Reditus et initium tuum est sordes in corpore.

Celeritatem quum Arabes designare volunt, dicere solent: «Non est hoc nisi sordes in corpore» quia corpus sordibus celeriter contaminatur. Proverbiū autem sensus est: Reditus tuus ad hanc rem et eius aggressus celer est. De eo dicitur, qui rem, in quam incidit, sive mala sive bona sit, celeriter aggreditur.

١٣٦ عَلَى فَاضٍ مِّنْ نَّتَاقِ الْأَلْبَةِ

136. Contra me accrevit ex prole mea turba.

Scholion proverbium sic explicavit: فاض الشيء يفيض فيضاً كثيراً وتفتت المرأة تنفق تنفاقاً إذا كثرت أولادها والألبة جمع ألبة يقال ألبة يألبن إذا رجع والنتاق والنتاق واحد وهذا من قول امرأة اجتمع عليها ولدها ورؤد ولدها فظلموها وقهروها فكانت أنا التي فعلت هذا بنفسى حيث ولدت هؤلاء يضرب لمن جنى أنا التي فعلت هذا بنفسى حيث ولدت هؤلاء يضرب لمن جنى فاض F. J. n. a. ففيض, quum multa est et de femina نتقت F. J. n. a. نتقت, quum magnam prolem habet. Vox ألبة pluralis vocis ألبة est. Dicitur ألبة F. J. i. e. rediit. Vocabulum نتاق idem significat quod نتاج. Verba autem proverbii mulieri tribuuntur, cui ipsius filii nepotesque congregati malum intulerant et quam iniuste tractaverant, quae mulier dixit: Ego per me ipsam hoc feci, quum tales pepererim. De eo adhibetur, qui sibi ipsi malum infert. Quae in scholiis legitur vocis ألبة rediit significatio, ea in lexicis non reperitur. Vox ألبة, quae pluralis vocis ألبة, cui in codice Berol. Meddæ

signum litterac Elif superscriptum est, esse dijjitur, rede-
untcs proprie significat. Cui autem significationi verbum
فاصل, quo de aquae copia exundante utuntur, non bene con-
venire videtur.

١٣٧ اَعْرِزْ لِلْحَدِيثِ نَزْلَ الْخَطِيبِ الْاَوَّلِ

137. Refer narrationem ad primura auctorem !

Haec verba in cum dicuntur, qui rem dubiam aliis
narrat, ut ei dicant, quemnam huius rei auctorem habes?

١٣٨ عَلَى بَدْءِ الْخَيْرِ وَالْيَمِينِ

138. Cum initio bono et felicitate!

Haec verba in nuptiis dicuntur i. e. Sit eius initium
bonum et fortunatum. Legitur quoque : عَلَى يَدِ الْخَيْرِ وَالْيَمِينِ
i. e. Sit res tua in boni et felicitatis potestate. In Sa-
machscharii opere legimus, verba ista Olibaid-Allahum ben-
Ahmir dixisse.

عَلِّمُوا قَبِيلًا وَلَيْسَ لَهُمْ مَمْنُونٌ

139. Sermonem edocli sunt; sed iuudenlia ca-
rent.

Conf. prov. 105.

١٤٠ اِسْتَعَنْتُ عَبْدِي فَاسْتَعَانَ عَبْدِي عَبْدِي عَبْدَهُ

140. Servum meum in auxilium vocavi; turn ser-
vus meus servum suum in auxilium vocavit-

Servo is designator, qui potestate inferior altero est;
servus autem servi duobus gradibus inferior est.

١٤١ اَلْعِتَابُ قَبْلَ الْعِقَابِ

141. Objurgatio ante poenam.

Vox العتاب aut nominativi aut accusativi casum obtinet. Quod si accusativum admittis, imperativus استعمل adhibe supplendus est. Verba proverbii Ausus ben-Ilaritsah filium suum Malicum adhortans dixisse fertur. Monet nos proverbium, ne ad malum aliis inferendum propcremus.

١٤٢ العِتابُ خَيْرٌ مِنْ مَكْتُومٍ لِلْحَقِّدِ

142. Objurgatio melior est, quam odium occultum

Legitur quoque خَيْرٌ مِنْ مَكْتُومٍ لِلْحَقِّدِ id quod eundem sensum praebet. Proverbium sapienti antiquo tempore viventi adscribitur.

١٤٣ أَعْمَرْتَ أَرْضًا لَمْ تَلَسْ حَوْذَانَهَا

143. Cultam dixisti esse terram, cuius bonum olus tu non edisti.

حَوْذَانٌ oleris nomen est boni odoris et gustus. In eum dicitur, qui rem, quam non expertus est, laudat. Metrum proverbii Redjes est. Conf: l. m. p. 231.

١٤٤ اَلْمُعْتَذِرُ اَعْبَى بِالْقَرَى

144. Excusans se cibum, quo excipitur hospes, pessime parat.

Apud Arabes laudi inservit, quod hospes ante verba cibo excipitur, vituperant vero Arabes, quod si quis verbis et excusatione et tussiendo excipitur. Dicunt, avaro rogato anhelationem et tussim supervenire. Poeta Djerirus sic cecinit:

وَالْتَغْلِبِيُّ إِذَا تَنَحَّنَجَ لِلْقَرَى حَكَّ أَسْتَهْ وَتَمَثَّلَ الْأَمَثَلَا

„Tahglebita quum tussiendo vocem oh oh! emittit loco cibi hospiti oblato, anum suum fricat et parabolas usurpat.“)

Saidus Alaranib interrogatus de gente Chosaah dixit:
 „Names et narrationes“ Praeterea ad rem
 explicandam alius poetae verba citarunt:

وَرُبَّ ضَيْفٍ طَرَقَ لَحَى سُرَى صَانَفَ زَادًا وَحَدِيثًا مَا أَشْتَهَى
 إِنَّ لِحَدِيثِ جَانِبِ بْنِ الْقُرَى

„Saepe hospes nocturno itinere ad gentem veniens com-
 meatura et narrationem, quamdiu cupit, invenit; nam nar-
 ratio est latus cibi hospiti oblato.^a Metrum Redjes est. p. 231.

Observandum est, commcatus ante narrationem men-
 tionem factam esse; ut ordo rei indicetur. Hoc vero pro-
 verbio excusatio in hospitio vituperatur, nam in illa avaritiae indicium est. Hoc probat sequens proverbium.

۱۴۵ الْمَعْدِرَةُ طَرَفٌ مِنَ الْبَخْلِ

145. Excusatio est latus avaritiae.

Proverbium hoc explicandi causa cum praecijlente in co-
 dice Berol. et Pocock. coniunctum est. In meo tamcn co-
 dice et in Lugduuense separatim legitur. Nee non in
 opcribus Scharaf-Aldini et Samachscharii tanquam pro-
 verbium adnotatum est.

۱۴۶ عَقْرَةُ الْقَدَمِ أَسْلَمٌ مِنْ عَقْرَةِ اللِّسَانِ

146. Caespitatio pedis non tam perniciosa est,
 quam linguae caespitatio.

۱۴۷ عَقْرَةُ الْعِلْمِ النِّسْيَانُ

147. Amuleturh sterilitatis in scientia est ohlivio.

Vocabulo gijift amuletum designator; quod mulier, ne
 concipiat[^] ad hypochondria appendere solet.

١٤٨ عَادَ إِلَى عِكْرِهِ

148. Rediit ad radicem suam.

Conf. prov. 4. quod idem significat. Conf. prov. 162.
Dicitur quoque eodem sensu رَجَعَ إِلَى عِكْرِهِ

١٤٩ عَلَى حَارَتِي عِقْفٌ وَلَيْسَ عَلَيَّ عِقْقٌ

149. Super vicina mea sunt crines et non sunt
super me crines.

Vocabulum عِقْفٌ, quod idem est ac عَقِيْقَةٌ, crinium partem significat, in proverbio autem antea intelligenda sunt. Verba haec mulier dixit, quae alteram iuariti uxorem odio habebat, quod ilia a marito multum verberabatur. Proverbii autem sensus est: Illa a marito verberatur, diligitur et in honore liabetur. De eo dicitur, qui alteri invidia haud digno invidet.

١٥٠ عِتَابٌ وَحُبٌّ

150. Objurgatio et amor.

Quamdiu unus alterum obiurgat, tamdiu am oris vinculum non ruptum est.

١٥١ عَذَّرْتَنِي كُلُّ ذَاتِ أَبِي

151. Excusavit me quaelibet patrem habens.

Quum patrem cum filiasua rem habuisse dicerent, haec verba ilia filia protulit significatura, quamlibet filiam rem negaturam esse. In re adhibetur, cuius existentia omnino negatur.

١٥٢ عَمَّكَ أَوَّلُ شَارِبٍ

152. Patruus tuus primus bibentium est.

Id est: Patruus tuus omnium dignissimus est, qui ex

te commodum capiat; ei igitur ante omnes utilis sis. Proverbium significat, cuidam prae caeteris rem peculiaritertribuendam esse.

١٥٣ أَعِنْدِي أَنْتَ أَمْ فِي الْعَمِّ

153. Utrum apud me es an in vinculo, quo sarcina ligatur?

Verba haec significant, verba tua parum intelligere eum, quem alloqueris. Huic simillimum est: أَعِنْدِي أَنْتَ أَمْ فِي الرِّبْوِ «Utrum apud me es an in laqueis» Scharaf-Aldin.

١٥٤ أَعْضِرْ بِهِ الْكَلَالِيْبَ

154. Fac forcipes eum mordere!

Malum ei infer!

١٥٥ عَلَى وَضْعٍ مِنْ ذَا الْأَنَاءِ

155. Super sordibus ex hoc vase.

Praepositio عَلَى e verbo اَرْجَى الدَّهْرَ «Tempus transigam» pendere dicitur. In eum dicitur, qui paucis contentus est.

١٥٦ عَرِّضْ لِلْكَرِيمِ وَلَا تُبَاحِثْ

156. Nutu tautum propone generoso (rem); sed ne dilucide expone!

Dilucide rem iuam generoso exponas necesse non est; simpliciter ei rem proponas.

١٥٧ عَمِلَ بِهِ الْفَاقِرَةُ

157. Res vertebrae frangens eum adfecit.

Vocabulum فَاقِرَةٌ res vertebrae frangens cognos-

men magni infortunii est. Proverbii sensus est: Maxima calamitate cum adflixit. Similis loquendi modus in Alcor Sur. 75 v. 25 est. Conf. Abulf. Ann. III p. 54.

١٥٨ عَرَضَ مَا وَقَعَ فِيهِ حَمْدٌ وَلَا ذَمٌّ

158. Corpus est, in quod neque malum neque bonum incidit.

In eum dicitur, in quo neque bonum neque malum est.

١٥٩ عَذَابٌ رَعَفَ بِهِ الدَّهْرُ عَلَيْهِ

159. Poena, quod tempus celeri cursu ei adtulit.

In eum dicitur, quem tempus magno malo adflixit.

١٦٠ أَعَادَ أَحْمَدٌ

160. Iteratio maiore laude digna est.

Vocabulum أحمد derivari potest aut a حامد, ut sit magis laudans aut a محمود, ut sit magis laudandus. Si quis beneficium alteri infert, laudem meretur, sin autem beneficia repetit, maiore laude digitus est. Primus, qui haec verba dixerit, Chidaschus ben-IIabis Tamimita fuisset dicitur. Hic puellam Rebab appellatam c gente Sadus, quae pars gentis Dsohl erat, in matrimonium petens repulsam passus erat, parentes enim ob puellae pulchritudinem divitem generum petebant. Post aliquot tempus, amore quo in puellam flagrabat, commotus, propius ad amatae habitaculum accessit et versus cecinit, quibus querebatur, quod ipsi viro virtute praedito alius quidam dives vilis praeferretur. Puella, quae eius voceih cognosceret, bis versibus commota, ad eum misit rogans, ut postero mane parentes ipsam in matrimonium petens adiret. Puella autem matrem rogaverat, ut ipsa Chidascho nuberetur. Postero mane Chidaschus ad parentes venit et salutans dixit:

Reditus maiore laude dignus est, et vir in viam rectam dirigitur et aditus ad aquam laudaturus? quae verba in proverbii consuetudinem venciunt. Verborum causam in eo viderunt Samachscharius et Scharaf-Aldinus, quod plerumque experientia edoctus ad rem redit. Poetae proverbii verba de beneficiis iterum dandis saepissime adhibuerunt. Sic Alachthalus:

فَقُلْتُ لِسَائِقِنَا عَلَيْكَ قَعْدٌ بِنَا إِلَى مِثْلِهَا بِالْأَمْسِ قَالَعُودٌ أَحْمَدُ

„Et dixi potum nobis praebenti: Agcdura! Hcduc nos ad similem ei, quern hesterno die accepimus; nam rcditus maiori laude dignus est 1)

Et Morakkischus:

وَأَحْسَنَ سَعْدٌ فِي الَّذِي كَانَ بَيْنَنَا فَإِنَّ عَادَ بِالْأَحْسَانِ قَالَعُودٌ أَحْمَدُ

„Sahdus in nostro mutuo statu pulchre egit. Si iterum pulchre ageret; nam iteratio maiori laudi est.**

Nee non Rubahus:

„Eius initium, quod fecit, suffecit, et si rem repcteret, maiori laude dignus esset.”““)

١٦١ عِنْدَ الرَّهْطَانِ تُعَرَفُ السَّوَابِقُ

161. In certamine praecedentes (equi) cognoscuntur.

In eum dicitur, qui rem, quam non possidet, sibi arrogat. Ad metrum Redjes referri potest. Conf. p. 231.

١٦٢ عَلَيْكَ وَطَبَّكَ قَاتِيهِ

1) Versuum illorum metrum Thawil est c. 1. in. p. 161.

2) Versus metrum Redjes est. c. I. m. p. 231.

162. Utrein taum cape! turn Jac eius ede!

Verbum ادوى *adwā* significat »rem دواية i. e. superiorem pulmenti seu lactis etc. partem edit.« In codice Lugdun. وطمك legitur. De construendae vocis عليك modo conferas prov. 177. Monet nos proverbium, ne aliorum opibus confidamus.

١٦٣ عَادَ الْأَمْرُ عَلَى نَصَائِهِ

163. Rediit res ad principium suum.

In re adhibetur, cui praepositi sunt, quos res spectat. Conf. prov. 147.

١٦٤ الْعَزِيمَةُ حَرَمٌ وَالْاِخْتِلَاطُ ضَعْفٌ

164. Constans consilium est firmitas animi; perturbatio autem est infirmitas.

Verba haec Aetsamo ben-Zaifi adscribuntur. Vituperat proverbium perturbationem et incertitudinem in consilio capiendo. Cecinit poeta:

إِذَا كُنْتَ ذَا رَأْيٍ فَكُنْ ذَا عَزِيمَةٍ فَإِنْ فَسَادَ الرَّأْيِ أَنْ تَتَرَدَّدَا

„Quum consilium cepisti, firmus in consilio sis; consilium enim corrumpitur, si incertus haeres.“

Versus metrum Thawil est. Conf. l. m. p. 161.

١٦٥ عَلَى الْحَاذِي هَبْطَتْ

165. In hariolum incidisti.

Voce الحازي is designatur, qui ex faciei et membrorum signis futura cognoscit. Proverbii sensus est: Rei peritissimum invenisti. Conf. p. 84.

١٦٦ عَاشَ عَيْشًا ضَارِبًا بِجَرَانِ

166. Vixit vitam pectus suum in terrain demittentem.

Hic loquendi modus a camelis derivatus est, qui pectore in terram posito quiescat. Vita comoda et tranquilla cum caeli pectus in terram demitteat comparatur. **Vocabulum** جَرَان interior colli pars in camelo est pectus versus, quae terram, quum decumbit, tangit. Proverbii sensus est: Vixit vitam commodam et tranquillam.

١٦٧ أُعْطِيَ حَظِّي مِنْ شَوَايَةِ الرِّضْفِ

167. Da mihi portionem meam coeli in lapide aidentel

Junusus dixit: Verba haec protulit mulier quaedam multum a marito suo dilecta et honorata cibo et vestitu, ut aliis in invidia esset. Alia quaedam mulier dedecore cum afflectura ipsam interrogaverat quomodo maritus crederetur ipsam se gereret. Quam optime, respondeus, ei agendi rationem narravit. Altera autem dixit: Quoniam est in marito tui pulchra erga te apud ratio, quoniam tibi recusaverit portionem tuam cocti in lapide ardente. Illa quum verborum sensum nesciret, interrogans audivit, optimum cibum esse. Turn verbis istis fidem habeas, a marito suo istum cibum petiit. Maritus autem statim cognovit, uxori dicens ceptam esse, sed rem recusare noluit operans. ut, se non nisi amore commoti rem non dedisse, intelligeret; dixit igitur: Summa cum voluptate banc tibi rem concedo et faciam quidem hac nocte, quum pastores domum venerint. Quum pastores potum vespertium sibi parassent, uxorem advocari iussit, et lapidem candentem, super quo lac coctum erat, in manibus eius posuit. Mulier autem illam dicens cepiens dixerat, calidum esse in manu quando se accipiam lapidem, ne illum abiret, sed manum alteram et linguam in asum adhibere! Quod consilium quum secuta esset, factum est, ut et manum et linguam laederet. Dolorem istui -

percipiens et poenitentiam manifestans dixit: قد كان عيبي Quod loqui non poteram et debilitas inea (silcntium meum) a malo me defendebat", quae verba in proverbium venientia caespitantem vituperant, qui cum studio rei incurrit; in qua ei iam satisfactum fuit. Ista autem priora proverbii verba in eum adhibentur, qui ad illam rem se adtollit, in qua ei felicitas (portio bona) non est. Vocabulum شواية الرصف significat lactis portionem, quae in lapidem candentem funditur, cuius pars tantum exigua remanet.

١٦٨ أَعْلَةً وَخَلًّا

168. Num praetextus et avaritia?

Mohammedes, quum uxori suae Ahjeschae dixisset: ارجى على مرطك Jaxa super me indumentum tuum, et illa se menstruis excusasset proverbii verba, dixisse narratur.

١٦٩ أَعْشَبْتَ فَأَنْزِلْ

169. Pabulum invenisti; descende igitur!

Votis tuis potius contentus sis!

١٧٠ الْعُقُوبَةُ أَلَامُ حَالَاتِ الْقُدْرَةِ

170. Poena est potestatis vilissima conditio.

Veniam dare peccatis generositas est.

١٧١ الْجَلَّةُ فُرْصَةُ الْجَعْرِ

171. Festinatio est occasio debiliū.

Mora laudatur et festinatio vituperatur.

١٧٢ الْعَافِلُ مَنْ يَرَى مَقَرَّ سَهْمِهِ مِنْ رَمِيهِ قَبْلَ

إِرْسَالِهِ مِنْ فَوْئِهِ

172. Prudens est is, qui locum ubi decedit sagitta videt, antequam ilia a crena demittitur.

Eum describit proverbium, qui rerum exitum cognoscit.

الْعَيْنُ أَدْرَمَ مِنْ أَلْسِنٍ ١٧٢

173. Oculi prior est, quam dens.

Novum non vincit antiquum.

عِنْدَ الْأَمْتَحَانِ يُكْرَمُ الرَّجُلُ أَوْ يَهَانُ ١٧٣

174. Quum vir tentatur, honoratur aut despicitur,

عِنْدَ النَّارِ تَعْرِفُ أَخَاكَ ١٧٤

175. In calamitate fratrem tuum cognoscis.

عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى أَصْبَعٌ حَسَنٌ ١٧٥

176. Ei a Deo optimo maximo pulcher digitus est.

Simili ratione dicitur de pastore: للمراعى على ماشيته أصبع. „Pastori pro pecore suo digitus est“ i. e. pecoris curam habet. Proverbii autem sensus est: Talis eius conditio est, ut Deum eum tutum esse cognosci possit.

عَلَيْهِ رَاقِيَةٌ كَوَاقِيَةُ الْكَلَابِ ١٧٦

177. Qualis canum custodia est, talis ei custodia est.

Id est: Ut canis catulos suos custodit, sic custoditur. In vilem custoditum et defensum dicitur.

عَلَيْكَ نَفْسُكَ ١٧٧

178. Tuam rem gere!

Post vocem عَلَيْكَ, quae excitandi significationem

habet, ut post عندك et دونك, accusativi casum ponere licet, quum verbi خذ „cape“ locum teneat. Nec non nominativi casus admittitur, ut pronomini vis addatur, quasi diceret: زيداً عليك انت نفسك زيداً. Denique genitivi casus poni potest, si nonnisi pronomen ك firmare vis زيداً عليك نفسك, ut على عليك نفسك cum praepositione على cohaereat.

١٧٩ عَقْرِي حَلْقِي

179. Pedes ei incidat (Deus) et gutturis dolore eum adficiat!

Sunt verba, quibus Arabes male precantur, proprie a camelo desumpta. Eorum sensus est: Pereat! Dubitant de proverbii legendi modo; sunt enim, qui عَقْرًا وحلقًا, ut verbum suppleatur, legendum esse dicant, dum alii contendunt, Mohammedem ipsum ista verba عَقْرِي وحلقِي protulisse, quae a عَقِير et حَلِيف tanquam plurales derivari possint. Conf. Kam. et Dj. v. حلق et عقر

١٨٠ عَرَّكَ عَرَّكَ الْأَدِيمَ وَعَرَّكَ آلَ رَحَى يَثْقَالُهَا وَعَرَّكَ
الَصَّنَاعَ أَدِيمًا غَيْرَ مَدَّهُونٍ

180. Fricuit cum quemadmodura cutis fricatur; quemadmodum mola inferiorem lapidem fricat; quemadmodum opifex cutem non unctam fricat.

١٨١ عَالَى بِهِ كُلَّ مَرْكَبٍ

181. Omne iumentum eum conscendere iussit.

Omni rem molestam eum subire iussit.

١٨٢ عَسَىٰ غَدًا لِّغَيْرِكَ

182. Fortasse crastinus dies alii (quam tibi).

Ne usque ad crastinum diem rem tuam differ; fieri enim potest, ut ante crastinum diem moriaris.

١٨٣ عَسَى الْبَارِقَةُ لَا تُخْلِفُ

183. Fortasse nubes fulgurans spem non tollit.

Proverbium adhortatur, ut spem benefactorum non abiciamus.

١٨٤ عَذَرْتُ الْفِرْدَانَ فَمَا بَالُ الْحَلَمِ

184. Excusavi ricinos magnos et quid volunt ricini parvi?

In scholiis ad explicandi proverbii causa legitur praeter hoc: هذا قريب من قولهم استننت الفصال حتى القصرى „Hoc non multum differt a proverbio“ Currunt pulli camelorum a matre ablactati et ipsi pulli pustulis laborantes.“ Conf. C. XII, 23. Secutus sum codices Lugdun. et Berolin. In meo غدوت, in Pocockiano عادت legitur. Pocockius vertit: Assueti sunt redivi et quid volunt حلم, addens: Num forsitan vult sanguinem sugere adsueta sunt maiores, num et minores idem facient.

١٨٥ عَاتَ فِيهِمْ عَيْتَ الْخِيَابِ يَلْتَبِسْنَ بِالْغَنَمِ

185. Grassatus est in iis modo luporum, qui ovibus se immiscent.

In eum dicitur, qui omni modo gentis res perturbat.

١٨٦ أَعْرَبَ عَنْ ضَمِيرِهِ الْفَارِسِيُّ

186. Dilucide (vel arabice) men tern suam Persicam explicavit.

In eum dicitur, qui omnia, quae in anirno habet, loquitur.

عِنْدَ فُلَانٍ كَذِبٌ قَلِيلٌ ١٨٧

187. Apud quendam paucum mendacii est.

Verax est, non mentitur. Verbis autem *اندىبتدق* significant, eum mendacem esse.

عَلَيْهِ الْعَقَارُ وَالْذِّبَارُ وَسُوءُ الدَّارِ ١٨٨

188. Contra eum sit terra, interitus et pravitas domus !

Vocibus *سوء الدار* „Pravitas domus“ interpretes infernum intelligendum esse dicunt. Sensus est: Pereas !

عَلَيْهِ الْعَقَاءُ وَالذِّيبُ الْعَوَاءُ ١٨٩

189. Contra eum sit interitus (vel terra) et lupo latrans !

Et haec verba male imprecando inserviunt.

عَرَفْتُ شَوَاكِرَ ذَلِكَ الْأَمْرِ ١٩٠

190. Vias parvas istius rei nosco.

Omne id quod obscurum aut aliis dubium est, ego nosco.

عَجَبٌ مِنْ أَنْ يَجِيَّ مِنْ حَاكِنٍ خَيْرٌ ١٩١

191. Mirum est, quod e planta parva commodum proveniat.

hi pumiluini dicitur, qui aliis utilitati non cōt.

١٩٢ أَعَانَكَ الْعَوْنُ قَلِيلًا أَوْ أَبَاهُ وَالْعَوْنُ لَا يُعِينُ
إِلَّا مَا أَشْتَهَاهُ

192. Auxiliator tibi parum auxilii praestitit, aut illud recusavit; nam auxiliator non nisi in eo, quod cupit, auxilium praestat.

Sic scholion proverbium explicavit: قال أبو الهيثم يعني من أعانك من غير أن يكون ولدا أو أخا أو عيدا يهيم ما أهمك ويسعى معك فيما ينفعك فانما يعينك بقدر ما يحسب
Dixit Abu-l-Haitsamus: I. e. qui tibi auxilium fert, dum tibi non est aut filius aut frater aut scrvus; ut earundem rerum quam tu curam habcat et rebus, quae tibi utilitatem adferant; tecum occupatus sit, is in auxilio tibi ferendo suam ipsius voluntatem desiderium-que sequetur, turn VLT0 a te recedet." In codice Berolin. proverbium post vocem أباه abruptum est, tum legitur: العون المعين والعون لا يعين إلا من اشتهاه قال أبو الهيثم يعني etc.

١٩٣ الْعَجْزُ وَطِي

193. Debilitas est mollis (lenis).

De eo dicitur, qui ignaviac indulget, ut victui sibi non quaerat et laudem sibi non paret, aut qui litem timens rem sibi debitam non postulat.

١٩٤ الْعَجْزُ رَيْبَةٌ

194. Debilitas est dubium.

Qui rem sibi proposuit, viam, qua ad eam perveniat, inveniet; sed qui debilem se esse confitetur, in eius re est dubium. Abu-fHailsamus dixit, verissimum hoc esse proverbium.

١٩٥ عَهْدُكَ بِالْغَالِيَاتِ قَدِيمٌ

195. Diu est, quod caput tuum perscrutantes (feminas pediculorum causa) vidisti.

Pocockius عهدي legisse videtur. In eum quadrat proverbium, cui rei perficiendae occasio, quae nonnisi cum difficultate reparari potest, praeterlapsa est.

١٩٦ عَرْفُطَةٌ يُسْقَى مِنَ الْغَوَاقِقِ

196. Arbor Ohrfuthah aquosis nubibus irrigatur.

Arbor ista aspera tactu est. Verba de pravo dicunt, qui honore adficitur. Proverbium hoc in codice Berol. post 140 legitur. Ibi تسقى legitur. Pocockius عرْفُطَ habet. Utrumque ferri potest. Ad metrum Redjes referri potest. c. p. 231.

١٩٧ عَوْرَاءُ جَاءَتْ وَالْندَى مَقْفَرٌ

197. Obscoenum verbum venit et consessus erat vacuus.

Proverbio metrum Redjes est. Conf. l. m. p. 160. In scholiis sic legitur: العوراء الكلمة الغاشية والندى والنادى والمجلس والمقفر الخالى يضرب لمن يودى جليسه وتعظمه عليه من غير استحقاق. Vocabulum عوراء verbum obscoenum significat et vocabulum ندى et ناد consessum designat, مقفر idem est, quod خال vacuus. Adhibetur (proverbium) de eo, qui socio in consessu noxam infert et quem tu contra eum, licet eo dignus non sit, honore adficias.

١٩٨ عَرَجَلَةٌ تَعْتَقِلُ الرِّمَاحَ

198. Pedites lanceas cruribus supponunt.

Vocabulum العرجالة in scholiis vocibus الحرب

pedites in bello explicatur; in Kamuso autem vocibus
 الخيل agmen equorum s. equitum. Nec non
 designat ovium et caprarum agmen. Haec vox in
 meo lexico nescio quo casu omisa est. Verbum اعتقل
 significationem supposuit eques lanceam inter equi
 latus et crus suum habet. De eo proverbium adhibetur,
 quirem de se praedicat, quae non est in sua potestate posita,

١٩٩ اَعْتُوْبَةُ بَيْنَ ضَمَاءٍ جُوْعٍ

199: Causa obiurgationis inter sitientes famelicos.

Scholion proverbium sic explicavit: يقال بينهم اعتوبة
 يتعاتبون بها أى اذا تعاتبوا اُصلح ما بينهم العتاب يضرب
 بينهم Dicitur لقوم فقراء اذلاء يفتخرون ما لا يملكون
 Inter eos est causa obiurgationis, ob
 quam uivieem se obiurgant" i. e. Quum invicem se obiur-
 gant, mutua ipsorum conditio obiurgalionem reparat. De
 hominibus pauperibus, vilibus dicitur, qui res, quas non
 possident. gloriantur⁴¹. Ad metrum Redjcs refcrrri potest.

٢٠٠ عَارِيَةُ الْفَرْجِ وَبَتُّ مَطْرَحٍ

200. Femina nuda pudenda habens, et cilicium
 est proiectum.

In cum dicitur,, qui tenui victu et sordido amictu con-
 tentus est, quamquam meliorem vitae conditionem sibi com-
 parare potest.

٢٠١ عَشِيْرَةٌ رَقَاعُهَا تَوَسَّعَ

201. Gens cuius Rikahus se dilatavit.

Ex scholiis ad Cap. XXVI, 45. videre licet, vocem رَقَاعٍ
 nomen viri esse maligni. Ibidem persona viri verbi توسع
 subiectum est. Haec vero res, nee non verborum ordo in

nostro proverbio in causa erat, cur a vocalibus, quae in codice Berol. voci توسع, sunt enim ibi vocales feminini secundae formae superscriptae, recederem. A Meidano proverbium hisce verbis explicatum est: يعني ان افنية العشيرة اوسع واحمل لجناياته يصرب لمن يرجع بجنايته الى العشيرة ويوليهم بالقول والفعل i. e. Campos gentis ampliores esse et magis portantes eius crimon. De eo adhibetur, cuius crimon gentem spectat, et qui ei tum verbis tum factis nocet.“

٢٠٢ عَيْنٌ بِدَاتِ الْحَبَقَاتِ تَدْمَعُ

202. Fons in loco Dsat-Alhabakat plorat.

Vocabulum لَحْبَقُ nomen oleris est in terra plana et salebrosa crescentis (pulegii). دَاتِ الْحَبَقَاتِ proprie est „abundans pulegio (terra)“, tum nomen proprium esse videtur. Vocabulum تَدْمَعُ plorat de aqua panca intelligendum est. Proverbium, cuius metrum Redjes (c. l. m. p. 231) est, de viro opulento adhibetur, qui parum utilis est et nonnisi vilibus opem fert; sequitur enim versus hic:

وَارْدَقَا أَلْدَثْبُ وَكَلْبٌ أَبْقَعُ

„Perveniant ad cam (aquam) lupus et albo nigroque variegatus canis.“

٢٠٣ عَيْشُ الْمُضَرِّ حُلْوَةٌ مَرِّ مَقْرٍ

203. Dulcedo vitae viri plures uxores habentis amara, valde araara est.

Proverbium, quod ad metrum Redjes (c. l. m. p. 160) referri potest, in cum dicitur, qui tantum habens, quantum ad vitam sustinendam necessarium est, altiora petit et in res ingratas incidit.

٢.٤ عَيْنُكَ عَبْرِي وَالْفَوَادُ دَدُ

204. Oculus tuus lacrymatur et animus tuus in lusu est*

In cum dicitur, qui laetus ob aliena mala tristitiam ostendit.

٢.٥ أَعْلَامُ أَرْضٍ جُعِلَتْ بَطَاجِيَا

205. Montes terrae in valles mutati sunt.

Versus est metri Hedjes (c. 1. m. p. 161). De nobilibus, qui humiles et viles facti sunt, nee non de eo, qui gratias merens nullam accipit, adhibetur.

٢.٦ عَافِيكُمْ فِي الْقَدْرِ مَاءٌ أَكْثَرُ

206. Pars redundans, quam in ollae fundo reliquistis, aqua turbida est.

In cum dicitur, qui pro beneficiis ipsi illatis gratias debitas non persolvit 5 mos enim erat, in olla, quam mutuo acceptam reddebant, iuris partem relinquere.

٢.٧ عَرَاضَةُ تُورِي الزِّنَادَ الْكَأِيلَ

207. Donum, quod ex ignitabulo pravo ignem elicit.

In cum dicitur, qui pulchro sermone homines decipit. Adhibent quoque proverbium, ut significant, dona favoris conciliandi causa data vim habuisse. Quod adiectivum masculinum cum voce زِنَادُ pluralis coniunctum sit, huiusce rei causam Meidanius in eo videt, quod زِنَادُ quoque singularis forma sit. Quae vero ex Schairi versu *إِذَا مَزْنَمُ* „cameli iuveni partem auris amputatam habentes“, aut Amru-1'Kaisi *نَزُولُ الْبَهَائِي نَدَى الْعِيَابِ لِحْمَلِ* Descensus

Jemanensis possessoris cophinorum camelis impositorum", illustrandi causa adduxit, ca licentia poetica niti videntur. Vox autem زناد, quamquam pluralis forma, tamen de uno ignitabulo adhibita cum masculino coniungi potest.

٢٠٨ عَشَرَ وَأَمُوتُ شَجَى الْوَرِيدَ

208* Asini ruditum decies imitatus est et mors venam eius iugularem compresserat.

Mors ad cum adpropinquaverat. De eo dicitur, qui moerore adfflictus est, quum moeror ei inutilis sit. Ad oppidum accedentes, in quo pestis grassabatur, decies asini vocem imitantes baud interrupt im clamare solebant sperantes fore, ut hoc ipsis utilitati esset. Dixit poeta:

أَعْمَرِي لَيْسَ عَشْرَتٌ مِّنْ خَيْفَةِ الرَّدَى نَهَيْفَ الْخَمِيرِ إِنِّي تَجَزَّوُعُ

„Per vitam meam I Si ob mortis timorem decies asini ruditum imitor, turn ego timidus sum."

Versus raetrum Thawil est. c. I. m. p. 161.

٢٠٩ أَعْلَمُ بِمَنْبِتِ الْقَصِيبِ

209. Bene sciens locum, ubi plantae Kaziz proveniunt.

Ad latus plantae قصيبس appellatae tubcra terrae nasci solent, quern locum nonnisi plantarum gnarus scit. Sensus proverbii est: Locum rerum ipsi necessariarum bene scit. Proverbium hoc nonnisi in codicibus Berol. et Pocock. legitur. In codice meo et L. post prov. 243. eius mentio facta est.

٢١٠ أَعْلَمُ مِّنْ أَيْنَ تُوَكَّلُ الْكَتِفُ

210. Bene sciens a quonam loco in edenda scapula incipiendum sit.

Proverbium normisi; jn codicibus Berol. et Pocock. legitur; sed conferas C. I, 164. Alazmaius dixit, Arabes inde de imprudente dicere solere: Nescit bene edere carni scapulae (ita ut ius pingue non deflaet). Hamaus hoc et praecedens proverbium sub forma comparativi adduxit, sed quum sequente praepositione quae comparativi formam sequitur, destituta siut, vix illum locum occupare possunt

Forma comparative

۲۱۱ اَعَزُّ مِنْ كَلَيْبٍ وَاجِل

211. Potentior, quam Colaibus Wajil.

Nomen viri, tempore suo „gentis Rabiah principis et ducis omnium Nisaritarum, Wajil ben-Rabiah ben-Alharits erat, Tanta autem potentia erat, ut si prato interdixisset, nemo ad id accederet, aut si feram in tutejam recepisset nemo earn venaretur. In prato aut ad aquae receptaculum, quod ipsi placeret, cantulam mutilatam inclinare solebat, cuius balatu omnes monerentur. Quo autem balatus vox pertinebat, ibi ab aliis non violandum locum esse putabant. Huius caniculae causa Wajilus cognomen كَلَيْب Colaib (canicula) accepit. Tanta quoque eius digressitas erat, ut nemo ad aquara nisi iussu eius ipsuui praece-

deret, nam in ipsum praecedentem ad puteum aquam hau-
riens canes ad merdendum instigare solebat; nemo in pa-
buli copia alium incitarct, ut pabulo nisi ab ipso relicto
uteretur, nemo ad ipsum sedentem practerirc auderet, ne-
mo coram ipso alta voce loqueretur, nemo in eius con-
sessu loqui auderet. Colaibo igitur a Djassaso occiso (c.
C. XIII, 114.) Mohalhelus hos dixit versus:

نَبَّيْتُ أَنَّ النَّارَ بَعْدَكَ أَوْقَدْتُ وَأَسَدْتُ بَعْدَكَ يَا كَلِيبُ أَتَجْلِسُ
وَتَكَلِّمُوا فِي أَمْرِ كَيْدٍ عَظِيمَةٍ لَوْ كُنْتُ شَهِيدَهُمْ يَهَا لَسَمُّ يَنْبِسُوا

„Certior factus sura, ignem te mortuo esse accensum, et
te mortuo, o Colaibe! convenientes in consessu se invi-
cem probrosis verbis petiisse, et locutos esse de omni
re gravi. Quod si tu praesens fuisses, ne unum quidem
verbum protulissent." Conf. Hamas, p. ff* sqq. Harir.
p. 192.

٢١٢ أَعْيَى مِنْ بَاقِلٍ

212- Maiore cum difficultate loquens, quam Ba-
kilus*

Bakilus e gente Ijad oriundus erat. Abu-Ohbaidus
dixit, eum ad gentem Rabiah pertinuisse. Tanta eum ser-
monis impotentia laborasse narrant, ut interrogates,
quanto dorcas ab ipso emta, quam sub brachio tenerct,
constaret, manus extenderet et linguam exereret signifi-
caturus: undecim drachmis. Dorcadem autem ita dimissam
aufugisse, narrant. Hanc ob causam vituperatus hos ver-
sus eum dixisse contendunt:

يَلُومُونَ فِي حُمِيهِ بَاقِلًا كَأَنَّ لَلْهَمَّةَ لَمْ تُخْلَفِ
فَلَا تَكْثُرُوا الْعَدْلَ فِي عِيِهِ قَلْبِي أَجْمَلُ بِالْأَسْرَقِ

خُرُوجُ الْبَنَانِ وَقَتَحُ الْبَنَانِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الْتَطِيبِ

„Vituperant* & b stupiditatem Bakilum, quasi stupiditas a natura non indita sit. Ne ob linguae difficultatem cum multum vituperate, nam profecto linguae difficultas stuide pulchrior est. Exserere linguam et digitos aperire, mihi loquelac praeferendum videtur.

Versus metrum Motakarib est. Conf. I. m. p. 281 sq

٢١٣ أَعَزُّ مِنِّي الرَّبُّ

213. Potentior, quam Alsabba.

Femina haec ex Amalekitarum gente, cuius mater Graeca csset¹⁾, fuisse dicitur. Mesopotamiae regina erat et inde cum exercitu in Arabum regiones irruptiones faciebat. Duas quoque arces, Marid et Alablak, quae sub ditione Samuelis ben-Ahdija Iudaei crant, invasit. Quum fortiter ei resisterent, dixit: **Adversata est arx Marid et potens fuit Alablak**, quae verba in proverbii consuetudinem venerunt. Djasimahum occidit. Conf. Cap. VII, 2.

٢١٤ أَعْيَى مِنِّي يَدٌ فِي رَحِمٍ

214. Magis haesitans, quam manus in utero*

De eo dicitur, qui in re haesitat. Qui in cameli uleum manuni immittit, multum cavet, ne eum laedat. Conf. XV, .46 et plur. locis.

1) In Scharaf-AIdini opere legimus, eam Graecam fuisse et matrem ex Amalekitarum gente ortam habuisse. Arabico sermone utens Kinuisrini provinciam Mesopotamiamque sub ditione tenebat et In utraque Euphrates ripa oppida situ possidebat.

٢١٥ أَعْرَ مِنْ الْأَبْلَقِ الْعَقُوقِ

215. Rarior, quam variegatus praegnans.

De re dicitur, quae rarissime invenitur, nam vocabulum أبلق in maribus, عقوق non nisi in feminis attribetur, ut ista coniuncta vocabula rem, quae non existit, designent. Almofadhdlielus dixit, proverbium Chalido ben-Malic Al-nahschali adscribendum esse. Rex Alnohmanus quum quosdam e gente Banu-Masin ben-Ahniru ben-Tamim captivos fecisset, quis eorum sponsor esset, interrogavit. Chalidus respondit, se esse sponsorem et quum Alnohmanus iterum interrogasset وبما أحدثوا «et earum rerum, quas denuo fecerunt», Chalidus respondit: نعم وإن كان الأبلق «Certe et si res inaudita fuit». Arabes autem fidei, quum rarissime inveniatur, cognomen الأبلق العقوق «variegati praegnantis» dederunt. Conf. XVII, 8. Conf. Harir. p. 411.

٢١٦ أَعْقَرُ مِنْ بَعْلَةٍ وَأَعْقَمُ مِنْ بَعْلَةٍ

216. Sterilior, quam mula.

Duplex est proverbium eundem sensum habens.

٢١٧ أَعْرَ مِنْ بَيْضِ الْأَنْوَقِ

217. Rarior, quam ova avis Anuk appellatae.

أنوق nomen alterum avis رخمة appellatae est. Species est vulturis, qui in montium cacuminibus, aditu difficillimis et ab hominibus remotissimis nidum extruit. Cecinit poeta Alachthal:

مِنْ الْجَارِيَاتِ الْخَوَرِ مَطْلَبٌ سِرِّهَا كَبَيْضِ الْأَنْوَقِ الْمُسْتَكْنَةِ فِي الْوَكْرِ
„Ex dorcadibus nigris oculis praeditis, quarum secretum

quaeritur, ut quaeruntur ova avis Anuk, quae in nidis defensa sunt." Versus metrum Thawil est. Conf. 1. m. p. 161.

Narrant, virum quondam Moahwijjahum rogasse, ut ipsi donum daret. Quod quum Moahwijjahus se facturum esse promisisset, virum illum filio quoque suo, et Moahwijjaho denegante, genti suae donum postulasse. Turn Moahwijjahum dixisse:

سَلَبَ الْاَبْلَقُ الْعُقُوقُ فَلَمَّا لَمَّ يَنْتَلُهُ ارَادَ يَبِصُ الْاَنْوَقُ

„Petiit varicgatum praegnantem et quum eum nonaccepisset, ova avis Anuk voluit."

Vc-sus metrum Chaftf est. c. 1. m. p. 262.

أَعْرَ مِنْ الْغَرَابِ الْأَعْصِمِ ru

218 Rarior, quam corvus unum pedem album habens.

Corvus minquam pedem album habet. De re igitur rarissima adhibetur, quam ob causam Ahjischam Mohammedis uxorem inter feminas talis corvi locum tenere dixerunt.

٢١٩ أَعْرَ مِنْ قَنْوَعٍ

219. Potentior, quam contentus.

Proverbium hoc ex versu poetae desumptum est:

وَكُنْتُ أَعْرَ عِزًّا مِنْ قَنْوَعٍ تَرْفَعُ عَنْ مُطَالِبَةِ الْمَلُولِ

„Fui potentior, quam contentus, qui nimis superbus est, quam ut fastidiosum roget."

٢٢٠ أَعْرَ مِنْ الْكِبْرِيتِ الْأَحْمَرِ

220. Rarior, quam sulphur rubrum.

Sulphur rubrum aurum esse contendunt. Alii autom

dicunt, sulphur rubrum non existere, quamquam eius mentio fiat. Cecinit poeta:

عَزَّ الْوَفَاءُ وَلَا وِفَاءَ وَأَنَّهُ لَاعَزَّ وَجَدَانَا مِنَ الْكِبَرِيَّتِ

„Rara est fides, et non existit, nam rarius invenitur, quam sulphur.“

Versus metrum Camil est. C. l. m. p. 212.

٢٢١ عَزَّ مِنْ مَرَّانِ الْقَرْظِ

221. Potentior, quam Merwanus Alkarats.

Vocabulo الْقَرْظِ fructus acaciae et folia arboris, quibus coria concinnantur, significant. Merwanus ben-Sinbah Ahbsita isto cognomine Alkarats appellabatur, quia tanta eius potentia erat, ut folia illa Karats appellata hominibus colligere interdiceret. Alii autem dicunt, cognomen cum inde accepisse, quod in regionem Jemanae, quae illius arboris قَرْظِ appellatae patria esset, irruptiones fecisset.

٢٢٢ عَزَّ مِنْ حَلِيمَةَ

222. Potentior, quam Halima.

Halima erat filia Alharitsi ben-Abi-Schamr regis Arabum in Syria degentium. Cum hoc alterum proverbium cohaeret: مَا يَوْمَ حَلِيمَةَ بِسَرٍّ Non est dies Halimae secretum“ (c. C. XXIV, 64) Hic dies inter Arabes proelio celeberrimus erat; occidebatur enim isto die Almondsirus ben-Almondsir ben-Mäissema rex Iracae. Dies ab Halima nomen accepit, quia illa patris sui copias ad pugnam excitaverat. Dicunt, isto die tantam pulveris copiam fuisse, ut sole obscurato stellae apparerent. Inde proverbium ortum: لَا يَنْكُرُ الْكَوَاكِبَ ظَهْرًا Efficiam, ut meridie stellas videas.“

٢٢٣ اَعْدَى مِنْ اِمِّ قِرْفَةٍ

223. Potentior, quam Oram-Kirfah.

Mulier haec e gente Fesarah oriunda Malico ben - Hodaifah ben -Badr nupta erat. In eius doirio quinquaginta gladii quinquaginta virorum ipsi sacrati suspensi crant.

٢٢٤ اَعْدَى مِنْ الظَّالِمِ

224. Celerius currens, quam struthiocamelus mas.

٢٢٥ اَعْدَى مِنْ الْحَيَّةِ

225. Iniustior, quam serpens.

Conf. XVII, 20.

٢٢٦ اَعْدَى مِنْ الذَّيْبِ

226. Iniustior, quam lupus.

Vocabulo اَعْدَى triplex significatio tribui potest, iniustior, infestior et celerius currens. conf. XVII, 23.

٢٢٧ اَعْدَى مِنْ الْعَقْرَبِ

227. Iniustior (aut infestior), quam scorpio.

٢٢٨ اَعْدَى مِنْ الْجَرَبِ

228. Contagiosior, quam scabies.

٢٢٩ اَعْدَى مِنْ الثَّوْبَاءِ

229. Contagiosior, quam oscitatio.

Conf. prov. 34.

٢٣٠. أَعْدَى مِنَ الشَّنْفَرَى

230. Gclerius currens, quam Alschanfara.

Do hoc viro vide llamasa 242, 243, 244.

٢٣١. أَعْدَى مِنْ سُلَيْكٍ

231. Gelcrius currens, quam Solaicus.

Ad explicandum proverbium Abu-Ohbaidahus haec adnotavit; Quum procubitorcs oxrcitus gentis Beer ben Wajel in gentem Tamim incursionem facturi, Solaicum vi-
dissent, di. verimt: Si Solaicus nos cospicit, gentem suam eertio-
rem faciet. Miscrunt igitur duos equites in celeribus equis
vehentes, qui cum caperent. Ille dorcadi similis cursu
aufugit. IHi auleiu eura per totum diem pcrsequentes pu-
tarunt, eum fatigatum esse, ut, si cecidisset, cum capcrnt.
Mane eius vestigia invenientes vidcrunt, cum arboris ra-
dicni pede offendisse et assiliisse, ut arcus in terram de-
cidens frangeretur. Dixerunt autem: Fortasse hoc initio
uocis accidit, post hissus factus erit. Denuo igitur cum
sequences invenerunt eius vestigia multum distantia et vi-
derunt, cum urinam in terram demisisse et vestigia terrae
altius impressisse. Qua ex re quum cognoscerent,
cum nullo modo fatigatum esse, a persequendo desti-
terunt. At Solaico gentem suam de hostis adventu
certiorem facienti propter viae magnam distantiam fi-
des non habebatur. Solaicus ad gentem Banu-Sahd pcr-
tinebat, quae pars gentis Tamim erat. Mater eius, a qua
nonien accepit, Solacah appellata, nigra erat. Abu-Oh-
baidahus cum simul cum Almontaschiro ben-Wahab Ba-
lielita ef Aufo ben-Mathr Masenita, qui ob cursum cele-
rem celebres erant, nominavit.

٢٣٢. أَعْقَى مِنْ ضَبٍّ

232. Crudelior in prolem, quam lacerta.

Narrant, lacertam multum custodire ova sua, ne a serpente autmaioris specilacerta vorarentur. Quum vero pullos ex ovis prodeuntes conspiciat, eam putare, pullos esse animalia in ova irruentia, ut eos in errorera iuducta occidat.

٢٣٣ أَعْقُفُ مِنْ ذِيْبَةٍ

233. Crudelior in propinquum, quara lupa.

Warrant lupam, quum conspiciat lupum cum ipsa degentem vulneratum et sanguine infectum, irruere cumque vorare. Cecinit poeta:

فَتَى لَيْسَ لَهَايِ اَلْعَم كَالذِّئْبِ اِنْ رَأَى بِصَاحِبِهِ يَوْمًا دَمًا فَهَوَّ اَكَلَهُ

„Vir, qui erga patruelcm suuin non agit lupi niodo, qui quum in socio suo sanguinem vidit, eura vorat.

Versus metrum Thawil est. c. 1. in. p. 162.

٢٣٤ اَعْطَشُ مِنْ ثَعَالَةٍ

234. Magis sitiens, quam vulpes.

Mohammedes ben-Habib voce ثَعَالَة vulpem designari dixit, Abu-Alahrahms autem Tsoahlah (ثَعَالَة) viri nomen ad gentem Banu-Mudjaschih pertinentis esse putavit. Virum hunc cum Bohaiho ben-Ahbdallah ben-Modjaschih praedatum exiisse narravit. Summopere fame sitique in deserto afflictos coactos fuisse, ut alter alterius urinam biberet. Aucto autem siti utrumque periisse.

٢٣٥ اَعْطَشُ مِنَ النَّقَّاتَةِ

235. Magis sitiens, quam coaxans (rana).

Legitur quoque النِّقَّاتِ. Ranae sitis magna tribuitur, quod omnino aqua destituta vivere non potest.

٢٣٦ اَعْطَشُ مِنَ النَّمْلِ

236. Magis sitiens, quara formica.

Sic dicitur, quod formicac in locis aqua carcentibus degunt.

٢٣٧ اَعَذَبُ مِنْ مَّاءِ الْبَارِقِ

237. Dulcior, quam aqua nubis fulgurantis.

Dicitur quoque من ماء الغادية „Dulcior, quam aqua nubis matutinae“ et ماء المقاضل „aqua inter arenarum colles“ et ماء الخشرج „aqua glareae.“ De vocis حشرج significatione non consentiunt, alii voce حصى, alii voce حصى eam explicant. conf. lex. m.

٢٣٨ اَعْجَلُ مِنْ نَجَّةٍ إِلَى حَوْضٍ

238. Magis festinans, quam ovis ad aquae receptaculum.

Dicunt ovem aquam videntem inde nullo modo averti posse.

٢٣٩ اَعْجَلُ مِنْ مُعَجِّلٍ اَسْعَدَ

239. Magis festinans, quam qui Asahdum ad festinationem impulit.

Conf. X, 184.

٢٤٠ اَعْيَتْ مِنْ قِرْدٍ

240. Magis lusui deditus, quam simia,

Sic dicitur, quoniam simia hominis factum semper imitatur.

٢٤١ اَعْيَتْ مِنْ جَعَارٍ

241. Magis corrumpens, quam hyaena.

٢٤٢ أَعْقَدُ مِنْ ذَنْبِ الصَّبِّ

242. Plures nodos habens, quam Cauda lacertae.

Narrant Arabem oppidanum campestri vestimentum dedisse. Campestem oppidano dixisse: لا كافيئك على فعلك „Gratias tibi solvam pro facto tuo eo, ut te doceam, quot nodi in lacertae cauda sint“. Quum oppidanus se nescire respondisset, campestem viginti et unum dixisse.

٢٤٣ أَعْرَبُ رَأْيًا مِنْ حَاقِنٍ

243. Remotior a prudente consilio, quam urinae difficultate laborans.

Simile est proverbium: لا رأى لحاقن „Non est prudentia urinae difficultate laboranti.“

٢٤٤ أَعْرَبُ رَأْيًا مِنْ صَارِبٍ

244. Remotior a prudente consilio, quam alvo suppressa laborans.

In Scharaf-Aldini opere عَقْلًا loco vocis رَأْيًا legitur.

٢٤٥ أَعْمَرُ مِنْ قَرَادٍ

245. Longiorem vitam habens, quam ricinus camelos infestans.

Arabes riciuum septingentos annos vivere dicunt. Huiusce falsae opinionis causa in eo est, quod ricini eis semper molesti sunt, ut non cessare videantur.

٢٤٦ أَعْمَرُ مِنْ ضَبِّ

246. Longiorem vitam habens, **quam** lacerta.

Alsidjadjus Alazraaihi auctoritate mxus dixit, lacertae factum, quum centesimuni actatis annum attigcrit, denies amittere el isto dcmum tempore nomine lacertae appellari. Rubahus poeta cecinisse dicitur:

لَوْ أَنِّي عَمِرْتُ سِنَ الْخَيْلِ أَوْ عُمُرَ نُوحٍ زَمَنَ الْفُطُوحِ
وَالصَّخْرِ مُبْتَلًى كَطِينِ الْوَحْلِ صِرْتُ رَهِيْنٌ هَرِمٌ أَوْ قَتْلِي

„Si mihi vitae anni concessi fuissent, ut foctui lacertae aut Noaclii vita tempore Alfithahl, quo saxa liumida erant ut lutum, tamen ego decrepitac aetatis aut caedis oppignrcralus faclus cssem."

Versuum metrum Sarih est. c. 1. m. p. 246.

٢٤٧ اَعْمُرْ مِنْ نَسْرِ

247. Dmtius vivens, quam vultur.

Arabes vultures quingentos aunos vivere dicunt. conf, C. VII, 47.

٢٤٨ اَعْمُرْ مِنْ نَصْرِ

248. Diutius vivens, quam Nazrus.

Nazrus ben-Dohman. sic tradidit Abu - Ohbaidahus, princeps genlis Ghathfan erat. Quum ad sumnam sencctutem pervenisset, in adolesuciitcm mutatus esse dicitur. Poeta quidam *cecinit:

كَتَمَ بَنَ دُحْمَانَ الْهَيْدَةَ عَاشَهَا وَتَسْعِينَ حَوْلًا ثُمَّ قَوْمَ قَانَصَاتَا
وَعَادَ سَوَادُ الرَّأْسِ بَعْدَ بَيَاضِهِ وَرَاجَعَهُ شَرُّ الشَّبَابِ الَّذِي قَالَا
فَعَاشَ بِخَيْبٍ فِي نَعِيمٍ وَغَبَتِ وَلَكِنَّهُ بِنَ بَعْدِ ذَا كُلِّ مَانٍ

„Ut Nazrus ben-Dohman, qui centuriam annorum et no-

naginta annos vixit; turn erectus est, et caput album iterum nigrum factum est, ut ad iuventutis, quae transierat, initium reverteretur. Tempus igitur peregit com-
moditate et bono statu gaudens. Sed posthac mortuus est, ut nil eius remaneret."

Versuum metrum Thawil est. C. I. m. p. 161. Littera
I in fine vocabulorum فانصاتا , فاتا , ماتا metri causa addita est.

٢٤٩ أَعْمَرُ مِنْ مُعَاذٍ

249. Diutius vivens, quam Moahdsus.

Proverbium hoc seriore aetate et quidem post Moham-
medis tempus ortum est. Moahdsus ben-Muslim Merwanidarum
et Ahbbasidarum tempore vixit. Centesimo et quinquage-
simo anno confossus est. Poeta in hunc virum plures ver-
sus dixit, quorum priores tres hi sunt:

إِنَّ مُعَاذَ بْنَ مُسْلِمٍ رَجُلٌ لَيْسَ لِمِيقَاتِ عُمَرِ أَمَدٌ

قَدْ شَابَ رَأْسُ الثُّمَانِ وَاتَّهَلَ الدُّهْرُ وَأَثْوَابُ عُمَرِ جُدُدٌ

قُلْ لِمُعَاذٍ إِذَا مَرَّتْ بِهِ قَدْ صَحَّحَ مِنْ طَوْلِ عُمَرَ الْآبَدُ

„Moahdsus ben-Muslim vir est, cuius vitae tempori finis
non est. Temporis caput albuit et aetas canescere in-
cepit, dum ei vitae vestes novae sunt. Die Moahdso,
quum ad cum transis: Aeternitas ob spatium vitae tuae
longum territa exclamat."

Versus metrum Monsarih est. c. 1. m. p. 255.

٢٥٠ أَعْقَلُ مِنْ آيْنٍ تَقْنٍ

250. Ingeniosior, quam Ibn-Tikn*

Unus Ahditarum erat. Lokmanus ben-Ahd came-
los, quos ille vendere nolebat, furari cupivit, sed ob sum-

mam oius prudentiara nulla furandi occasions potitus est. Dicitur quoque : *Doctior, quam Ebn-Tikn.*“

٢٥١ أَجْزُ مِنْ هِلْبَاجَةٍ

251. Debilior, quam fatuus (omnia vitia habens).

Vocabulum virum nihili, qui in omni vitio est, designat. Multitudo autem vitiorum in causa esse videtur, cur in eo describendo Arabes dissentiant.

٢٥٢ أَجْزُ مِمَّنْ قَتَلَ الدُّخَانَ

252. Debilior quam is, quern furas occidit.

In operibus Scharaf-Aldini et Samachscharii „oc- cidit *cum*“ legitur. Conf. I, 134. XXIII, 7.

٢٥٣ أَجْزُ عَنِ الشَّيْءِ مِمَّنْ التَّعَلَّبَ عَنِ الْعَنْقُودِ

253, Debilior in re assequenda, quam vulpes, quae uvarum racemum attingere nequit.

Arabes vulpern, quum uvas conspexerit, quas attingere non potuerit, eas acidas esse dixisse, fabulantur. Dixit poeta:

أَيُّهَا الْغَائِبُ سَلِّمْ أَنْتَ عِنْدِي كَتَّالُهُ

رَأَى عَنْقُودًا فَلَمَّا أَبْصَرَ الْعَنْقُودَ طَالَ

قَالَ هَذَا حَامِضٌ لَمَّا رَأَى أَنْ لَا يَنْالُهُ

„0 tu, qui Sulmam vituperas, vulpi ex rnea sententia si- milis es, qui racemum cupivit. Qui quum intellexisset, ra- cemum nimis remotum esse, dixit: Hie acidus est, quum sciret, se eum attingere non posse.

٢٥٤ أَجْزُ مِنْ مُسْتَطْعِمِ الْعَيْنِ مِنَ الدِّفْلَى

254. Debilior, quam qui uvas e nerio edere vult.

Hoc ex poetae versu des am turn est:

هَيْهَاتَ جِئْتَ إِلَى دِفْئِي تَحْرِكُهَا مُسْتَطْعِمًا عِنَبًا حَرَكْتَ قَالَتْ قَطِ
„Apagel venisti ad nerium movens id, dum uvas edere
cupis. Movisti, carpe igitur!

Versus metrum Basith est. c. I. m. p. 190.

٢٥٥ أَجْزَمُ مَنْ جَانِيَ الْعِنَبِ مِنَ الشُّوكِ

255 Debilior, quam qui uvas e rubeto colligit.

Proverbium cum versu sequente cohaerere putant:

إِذَا وَتَرْتَ أَمْرًا فَآخِذْ عِدَاوَتَهُ مَنْ يَزْرَعُ الشُّوكَ لَا يَحْصُدُ بِهِ عِنَبًا
„Si virum malevolum tibi reddis, ems inimicitiam cave;
nam qui spinas serit, is uvas inde non colligit."

Hamsahus dixit, poetam proverbium a verbis hisce sapientis derivasse: من يزرع خيرا يحصد غبطة ومن يزرع شرا
Qui bonum serit bonum statum inde metet et qui malum sent, poenitentiam demetct et quomodo a spinis uvae decerpuntur ?

٢٥٦ أَعْطَفُ مِنْ أَمْرِ أَحَدِي وَعِشْرِينَ

256. Propensior, quam mater viginti et unius.

Id est: Quam gallina in pullos propensa est.

٢٥٧ أَعَزُّ مِنْ أَسْتِ النَّمْرِ

257. Magis defensus, quam podex pardi.

Dicitur quoque اَمْنَعُ

٢٥٨ أَعَزُّ مِنْ أَنْفِ الْأَسَدِ

258. MAGis defensus, quam leonis nasus.

٢٥٩. أَعْطَشُ مِنْ قَمْعٍ

259. Magis sitiens, quam infundibulum.

٣١٠. أَجْدُ مِنْ كَلْبٍ إِلَى وَلُوعِهِ

260. Magis festinans, quam canis in cibo sorbendo.

Sic dicunt, quod canis in sorbendo summa cum cele-
ritate linguam movet.

٣١١. أَعْرَضَ مِنَ الدَّهْنَاءِ

261. Amplior, quain locus Aldahna*

Vocabulum الدَّهْنَاءِ aut brevius; omis-
sa Medda aut longitis enuncian-
dum nomen proprium deserti in terra Nedjd
ditionis gentis Tamim est. Kara. Samachscharius
arenae nomen in terrae gentis Salid esse
contendit, sed Sahditac pars gentis
Tamim sunt.¹⁾ Nomen proprium in
proverbio significari. Scharaf-AIriinus
dixit.

٣١٢. أَعْرَى مِنْ أَصْبَعٍ وَمِنْ مِغْرَلٍ وَمِنْ حَيْةٍ وَمِنْ
الْأَيْمِرِ وَمِنْ الرَّاحَةِ وَمِنْ الْحَجَرِ الْأَسْوَدِ

262. Nudior, quam digitus; quam colus; quam
serpens; quam vola manus; quam lapis
niger.

Colo nuditas tribuitur, quoniam mulier nendo nil in
eo relinquit. Dixit poeta:

1) In pluribus gentibus sunt familiac, quae Sahd nomen gerunt ex
gr. Sahd gentis Hodsail, gentis Kais, gentis Becr, gentis Tamim.

وَأَبْلَغُ سَلَامَانَ إِنْ جِئْتَهَا فَلَا يَكُ شَيْئًا لَهَا أَلْمُغْرُلُ
يُكْتَسَى الْأَنَامُ وَيَعْرِى أَسْتَه وَيَنْسَلُ مِنْ خَلْعِهِ الْأَسْفَلُ

„Perfer nuntium Salamanae, si ad eam venis! No colus ei similis sit, qui gentes vestit, dum ipsius podex nudus est, et inferius tegumentum spoliando ei delrabilur.”

Versus nietrum Motakarib est. c. l. m. p. 281 sq:

Vocabulum مغرل proprie instrumētum, quo neUir, designans, turn do colo turn de fuso adhiberi potest.

Lapis niger est ille lapis in templo Meccano situs in angtilo, qui Bazram respicit. Kum Arabes in templo ex rilii circumeuntes osculantur.

٣٦٣ اَعْلَفُ مِنْ قَرَادٍ وَمِنْ الْحَمَاءِ

263. Firmius adhaerens, quam ricinus; quam cyprus (quo tingitur manus).

٣٦٤ اَعْطَى مِنْ عَقْرَبٍ

264. Magis donans, quam Ahkrabus.

Nonnisi in codice Berolinens. scholion hoc legitur: لم يذكر حمزة معنى قوله اعطى من عقرب ويمكن انه يقال انه اسم رجل معطاء او يقال ارادوا هذه العقرب المعروفة واعطى على هذا من المعطو الذى هو التناول اى انه اكثر تناولا لاعراض الناس من العقرب الذى (التي) تطير كلما مرت به فلما عقرب الذى يضرب به المثل فيقال اتجر من عقرب وامتلئ من عقرب فهو ممن لا يضرب به المثل في كثرة العطاء هذا ما Hamsahus proverbii «سنج لى فى معنى هذا المثل والله اعلم» Magis donans quam Ahkrabus“ sensum non explicavit. Nil obstat, quin vox عقرب viri multum donantis nomen sit aut quin scorpionis omuibs noti signi-

Hcationem habeat. Hac significatione admissa, vocabulum **اعطى** a radice cepit, arripuit derivandum est, ut proverbii sensus sit: Magis laedens hominum honores, quam scorpio. qui in omnem rem, ad quam transit, assilire solet. Quod vero attinet ad virum Ahkrab appellatum, do quo duo proverbia: **اعطى من عقب** et **اتجر من عقب** in usum venerunt, eius liberalitas in proverbii consuefudinem non venit. Hacc sunt, quae de proverbii sensu sese mibi obtulerunt. *Quid rectum sit, Deus uptime seir*".

٢٦٥ **أَعَدُّ مِنَ الْأَمِيرَانِ**

265. Aequior, quam bilanx.

٢٦٦ **أَعْتَقَ مِنْ بَرٍّ**

266. Antiquior, quam trilicum.

Sic dicunt Arabes, quod Iriticum primum omnium semen, quod in terrain homines sparserintj fuisse putant.

٢٦٧ **أَعْلَمُ مِنَ دَعْفَلٍ**

267. Doctior, quam Dughfulus.

Daghfal fdus Ilentselahi ad gentem Schaiban pertinens vir gencalogiae peritissimus erat. Moahwijjahus ob scientiam eius admiratione adfectus, interrogavit virum: **بلسان سول**, *Quomodo seis? Vir sic respondit: بلسان سول* وقلب عقول على ان للعلم افة واضاعة ونكدا واستجاعة فافتة النسيان واضاعته ان يحدث به غير الله واستجاعته ان *Per linguam interrogantem et animum intelligentem; sed scientiac est damnum et perditio et impeditio et famis instigatio. Damnum est oblivio, perditio est, quod indignos doces, [famis instigatio, quod sciens avidus est et nunquam satiatur, dene-*

gatio est meiidaeium in ca." Poeta Alcornait huiusco viri
in versu sequente mentioicm fecit:

فَمَا أَتَى الْكَيْسَ النَّمِرِيَّ فَيْكُمُ وَلَا أَنْتُمْ هُنَا بِدَعْقَلِينَا

„Non est inter vos Ebno-l'Cajjisus Namirita, el vos not)
estis Daghfali'*.
Versus melrum Wafir est. c. I. m. p. 204. Dejviro

conf. Hamas, p. 124. I. 2.

٢٦٨ أَعْمَرُ مِنْ ابْنِ لِسَانَ الْحَمْرَةِ

2(38. Longaeior, quam Ibn-Lisan Alhommarali.

Vir isle ad gcntem Beer ben-Wajel pertinens scientia
et. clotpientia insignis erat. In Schuraf-Aldini el. Samaeh-
scharii opcre loco vocis اعمر legitur اعلم, doctor Conf.
quoque C. XIX, 5 schol.

٢٦٩ أَعْلَمُ مِنْ دَعِيٍّ

269. Melius sciens, quam is, qui de origine, quam
de se praedicat, suspectus est.

٢٧٠ أَعْمَقُ مِنَ الْبَاحِرِ

270. Profundior, quam mare.

٢٧١ أَعَزُّ مِنَ التَّرْيَاقِ وَمِنْ ابْنِ الْخَصِيٍّ وَمِنْ مَنَعِ
الْبَعُوضِ وَمِنْ عَقَابِ الْجَوِّ

271. Rarior quam theriaca; rarior quam filius eu-
nuchi; rarior, quam medulla culicum;
Potentior quam aquila aeris,

In opere Scharaf-Aldini legitur: اعز من الترياق الاكبر

„Rarior quoin theriaca maior (vel maxima). Neque films eunuchi neque culicorn medulla reperitur. Causa haec est, cur rarissima dicatur. Aquilae aeris aulom potentia tribui videtur. quod, quamdiu in aerc est, in nullius potestatem venit.

Proverbia recentiora.

٢٧٢ عَزَّ الْمَرْءُ مِنْ ابْتِغَايِهِ عِزَّ النَّاسِ

272. Viri honor e desiderio eius oritur, quo hominum Lionorem cupit.

In hoc proverbio multum discrepant codices. Codex Berol. „Credentis Mohammedani honor in eo consistit, quod homines non desiderat.“ Codex P. „Credentis Mohammedani honor in eo consistit, quod ab hominibus remotus est.“ In codice Berol. B. legitur: „عز الرجل استغناؤه عن الناس“ „Potentia viri in eo consistit, quod hominibus carcere potest.“

٢٧٣ عَارُ النِّسَاءِ بَاقٍ

273. Dedecus mulierum manet.

٢٧٤ عَيْنُ الْقَلَادَةِ وَرَأْسُ النَّخْتِ وَأَوَّلُ الْجَرِيدَةِ
وَعَيْنُ الْقَصِيدَةِ وَنُكْتَةُ الْمَسَائِلِ

274. Oculus collaris; caput throni; initiutn agminisequitum; versus carminis; punctum quae-stionis.

In hisce verbis nonnisi proverbialiter luquondi modi esse videntur, noa ipsa proverbia.

عِنايةُ القَاضِي خَيْرٌ مِنْ شَاهِدَي عَدْلٍ ٢٧٥

275. Cura iudicis melior est, quam duo testes iusti.

In codice Berol. proverbiorum recentiorum شاهدين legitur.

عَيْنُ الْهَوَى لَا تُصَدِّقُ ٢٧٦

276. Oculus amoris verax non est.

In codice proverbiorum recentiorum تصدق legitur Teschdidō non addito et sic in Berol.

عَلَيْكَ بِالْجَنَّةِ فَإِنَّ النَّارَ بِالْكَفِّ ٢٧٧

277. Pete tibi paradisum, nam ignis in manu est.

عَصَاةُ مُؤْمِرٍ فِي قُرَارَةٍ خُبِيثَةٍ ٢٧٨

278. Succus vilitatis in aqua frigida turpitudinis.

قُرَارَةٌ est aqua frigida, quae ollae affunditur, ne cibus aduratur, nec non pars cibi in ollae fundo adhaerens. Dubito vero, num voci قُرَارَةٍ eadem significatio, quam قَارُورَةٌ ampulla hoc in proverbio potius tribuenda sit.

عَلَيْهِ الدَّمَارُ وَسُوءُ الدَّارِ ٢٧٩

279. Super eo (sit) interitus et pravilas domus (Gehenna)!

Conf. prov. 188. Verba malo precando inserviunt.

٢٨٠ عَلَيْهِ مَا عَلَى الطَّبْلِ يَوْمَ الْعِيدِ

280. Super eo sit, quod est super tympano die festi!

Id est: Verberetur!

٢٨١ عَلَيْهِ مَا عَلَى أَصْحَابِ السَّبْتِ

281. Super eo (sit) idem, quod est super iis, qui Sabbathum venerantur!

Iudaei hoc modo significantur. Id est: Dira imprecatio.

٢٨٢ عَلَيْهِ مَا عَلَى أَبِي لَهَبٍ

282. Super eo (sit) idem, quod super Abu-Lohabo est.

Abu-Lohabus Mohammedis inimicissimus persecutor erat; quapropter Mohammedes capite centesimo undecimo Curani, quod aut أبو لهب aut تبت inscriptum est, cum viris devovit.

٢٨٣ عَلَى هَذَا قَتِلَ الْوَلِيدُ

283. Propter hoc Alwalidus occisus est.

Viri nomen est Alwalidus ben-Tharif Alcharedji. De re magna dicitur, quam indignus petit.

٢٨٤ عَذْرٌ لَمْ يَتَوَلَّ لُحْفٌ نَسَجَهُ

284. Excusatio, cui faciendae veritas non praefuit.

٢٨٥ عُقُولُ الرِّجَالِ تَحْتَ أَسْنِهِ أَقْلَامُهَا

285. Ingenium virorum sub cuspidibus penna-
riini est.

٢٨٦ عَلَى حَسْبِ التَّكْبَرِ فِي الْوَلَايَةِ يَكُونُ التَّدَلُّ

فِي الْعَرْلِ

286. Ut superbia in praefectura erat, sic despe-
ctus adempta provincia erit.

٢٨٧ عَلَيْكَ مِنَ الْأَمَالِ مَا يَعُولُكَ وَلَا تَعُولُهُ

287. Super te ex opibus tantum, quantum te alit
et non tu alis.

Tantas opes tibi compares, quantae ad te alendum
sufficiunt, non quantae molestae tibi sunt.

٢٨٨ الْعَادَةُ تَوَامُ الطَّبِيعَةِ

288. Consuetudo est naturae frater cum ea natus.

٢٨٩ الْعَرْلُ طَلَّاقُ الرِّجَالِ وَحَيْضُ الْعَمَالِ

289. Remotio a munere est virorum repudium
et menstrua praefectorum.

Dixit poeta:

وَقَالُوا الْعَرْلُ لِلْعَمَالِ حَيْضٌ لِحَاءِ اللَّهِ مِنْ حَيْضِ بَغِيضٍ

„Dixerunt: Remotio a munere praefectis est menstruus
sanguis. Pedecore adliat eum Deus per oculos men-
struum sanguinem!”

Versus metrum Wafir est. c. 1. m. p. 204.

٢٩٠ الْعَادَةُ طَبِيعَةٌ خَامِسَةٌ

290. Consuetudo est quinta natura.

٢٩١ الْعَرَقُ نَزَاعٌ

291. Natura similis est camelo mansionem suam desideianli.

Nisi fallor, natura, quod semper ad primatn suam conditioncni redil, cum caniclo comparator, qui desiderio consuet i loci adfectus est. Pocockius vertit: „Natura attractiva est" et explicandi gratia addidit: sc. natnra originis primae ad se trahit frequentes posteros, ill; sc. referant genitorcs suos, ut Mud Senecae: Generosa in ortus sumina exsurgunt suos.

٢٩٢ الْعَرَقُ فِي نَوَاصِي الْخَيْلِ

292, Honor in antiis equorum (est).

٢٩٣ الْعِفَّةُ حَيْشٌ لَا يَهُودُ

293. Castitas vitae est exercitus, qui in fugam non convertitur.

٢٩٤ الْعَرَقُ يَسْرِي إِلَى النَّائِمِ

294. Natura ad dormientem noctu venit.

٢٩٥ الْعَقْلُ يَهَابُ مَا لَا يَهَابُ السَّيْفُ

295. Ingenium magis venerantur (timent), quam ensem venerantur.

٢٩٦ الْأَعْمَى يَخْرُأُ فَوْقَ السَّطْحِ وَحَسِبَ النَّاسُ

لَا يَرُونَهُ

296. Caecus super tecto cacat et ipsum homines non videre putat.

٢٩٧ الْعَجِيزَةُ أَحَدُ الْوَجْهَيْنِ

297. Podex est altera facies.

٢٩٨ عَادَةُ تَرْضَعُتْ بِرُوحِهَا تَنْوَعُتْ

298. Consuetudo, quam sugens matrem accepit, nonnisi cum vita renouetur.

Conf. Proverb. Salom. C. XXII, 6.

Caput XIX.

L I t t e r a G h a i n.

١ غُرَّةٌ بَيْنَ عَيْنَيْ ذِي رَحِمٍ

1. Macula alba inter oculos titerim.

Sic proveibium in seholio explicatum est: Id est: JVon latet amor et sinceritas tua, quemadmodum tibi non latet amor uterini tui, dum cum observas, hie enim adspicit oculo claro, dum inimicus a latere adspicit. Huic simile est, quod Cap. V., 10. legimus. Proverbii aulem verba sunt pro „Macula eius alba in fronte est macula alba uterini.“

٢ غَضَبَ الْخَيْلِ عَلَى الدَّجَمِ

2. Irascitur, quemadmodum equi habenis irascuntur.

In eum dicitur, qui ira inutili ardet. Accusativus غضب ex omisso verbo غَضِبَ pendet i. e. غَضِبَ الْخَيْلَ

"Irascitur ira equorum., In Samachscharh codice legitur
الدلاص,, اللجم الدلاص,, firmis habenis."

٣ غَلَبَتْ جُلَّتَهَا حَوَاشِيَهَا

3. Vicerunt magni cameli parvos camelos.

Suffixum ھا ad camelos قبل referendum est. In eum
dicitur, cuius res magna evasit, postquam parva fuerat.

٤ عَشْمَشْمَرٌ يُغَشِّي الشَّجَرَ

4. Torrens (est), qui arbores obruit.

Vocabulum عَشْمَشْمَرٌ proprie audacem tum hoc in
proverbio torrentem, qui arbores evellit designat, at
سيل suppleatur. In camelum furentem transfertur. Pro-
verbium in virum dicitur, qui non curat, quid iniuste per-
agat. Suppleendum autem est هذا hic vel هو is est tor-
rens etc.

٥ عَرْنَانٌ قَارِبُكُوا لَهُ

5. Esuriens (est); cibum igitur Rabicah ei parati'!

Rabicah cibi species est, qui vario modo paratur. Kbu-
Doraidus قَارِبُكُوا legit i. e. parat eibum Bacil, qui lacte
schisto et butyro illi addito paratur. Proverbium docere
videtur, ante omnia rei quatinus nuixime necessarius satisfac-
ciendum esse. Nomen Ebn-Lisan Alhoimarrah esurien-
tium et sitientem ad suos intrasse et, quum ei puer rccus
nutus adferretur, dixisse: Per Deum! Nescio, num euin
edam an bibam? Uxorem eius ista verba audientem dixisse
ilia, quae post in proverbii consuetudinem venerint. Cibo
uteinque potus satiatum eum dixisse: كيف الظلا واسمه. "Quomodo
in fans et mater se habet?" Quae quoque verba in provcr-
bium venientia significant, curam viri abuisse, ut ad aliani
rem animuni adnlicare posset. Conf. C, XXII, 197.

٦ غَرَوْ كَوَّلَعِ الدَّثْبِ

6. Impetus liostilis, ut sorbilio lupi.

Vocabulum **وَلَع** sorbitionem ferarum, dum lingua repetitis vicibus lambiunt, significat. Comparatione igitur, imptuin hostilem una vice post alteram factum et baud interruptum esse, indicant.

٧ غَدَّةٌ كَغَدَّةِ الْبَعِيرِ وَمَوْتُ فِي بَيْتِ سَلُولِيَّةٍ

7. Carbunculus pestilentialis ut carbuneulus cameli et mors in domo feminae Saluliticae.

Proverbii causam talcm fuisse narrant. Ahmirus ben-Althofail et cum eo Arbadus ben-Kais, qui frater germanus una matre natus Lebidi ben-Rabiah Ahmeritae erat, ad Mohamniedem accesserat. Ahmrus aulem Arbado imperaverat, ut tempore, quo ipse cum Mohammede sermonem haberet, cundem a tergo veuiens occideret. Arbadus rem peracturus, quum gladium e vagina extrahere vellet, non potuit. Moliammedes autem, qui Alimirum Arbado signa facientem videret, se circumvertens pone so Arbadum **conspiciens** dixit: **اللهم اكفنيهما بما شئت**: „O Deus! Serva me ab his duobus per id, quod vis!" Demisit igitur Deus die sereno fulmen, quo Arbadus combureretur. Ahmirus igitur fugam capiens dixit: „O Mohammedes! invocasti Dominum tuum et iste Arbadum occidit. Per Deum! Ego implebo terram contra te et tuos "dabris et iuvenibus imberbibus. Mohammedes autem haec audiens dixit: **يمنعك الله**: „Deus te et filios Kailae (i. e. gentes Aus et Chesredj) impedibit, quominus idfaciatis!" Ahmirus turn e domo feminae Saluliticae'), ubi pernoctaverat, mane exiens in genu suo ortum carbunculumpestilentialem conspexit, quo ut in earn rediret, coactus ista verba dixit, quae postea in proverbium venerunt. Vocibus **غَدَّةٌ**

1) Geus Malul apud Arabos multum contemta erat.

et **موت** duplex in proverbio casus tribui potest aut nominativi aut accusativi. Si nominativi casum esso statuis, **غدتى** et **موتى** supplendum est, ut sit pro **غدة** **غدتى** **موت** „Carbunculus meus est carbunculus ... et mors mea est mors Sin accusativum admittis, verbum supplendum est ... **اغد غدة واموت موتا** „Laboro carbunculo ... et morior morte Proverbium duas res malas designat, quarum una altera peior est.

٨ غَمَرَاتٌ ثُمَّ يَنْجَلِينَ

8. Aquarum gurgites, tum recedunt.

Vocabulum **غمرة** magnam aquae molem significat, qua res teguntur, tum in infortunia transfertur, quibus homines obruuntur. Ante **غمرات** supplendum est **هذه** „haec res sunt aquarum gurgites.“ Legitur quoque **والغمرات** ut **هى** supplendum sit „haec sunt gurgites aquarum.“ Potest quoque verbum post **الغمرات** suppleri ex gr. **الغمرات تظلم** „Gurgites aquarum (infortunia) iniuria adficiunt i. c. lacdunt. Proverbium, quod de rebus magnis, gravibus, in* quibus ferendis patientia utendum est, adlubetur, Alaghlabo Ihdjlitac adsmbilur.

٩ غَنِيَتِ الشَّوْكَةُ عَنِ التَّنْقِيحِ

9. Non opus est. aculeis spinas privari.

Proverbium ei dicitur, qui virum docendo intelligentem reddere sludct, cui id opus non est.

١٠ أَغِيرَةٌ وَجَبْنَا

10. Nam zelolypiam et ignaviam (coniungis)-

Proverbii, quod duo mala coniuncta esse signiicat, originem talem fuisso dicuit. Viro ignavo, qui quum pu-

gnaretur, domi manserat, et uxorem eminus conspicienteni dimicantes ob zelotypiam, qua laborabat, vcrbraverat, uxor ista dixit verba. Accusativus ex omisso verbo pendet, ut sic enuntiandum sit: **اتغار غيره وتجن جينا** „Num zelotypia laboras et ignavia adfectus es?“ aut **اتجمع غيره** „Num zelotypiam et ignaviam in te coniungis?“ **وجينا** Zelotypiam in aliis locis Arabes laudi habent, quam in ea studium defendendi iuris sui videant.

١١ عَرْنِي بُرْدَاكِ مِنْ خَدَافِلِي

11. Vestes tuae duae esleccerunt, ut vestimenta trita mea non curarem.

Vocabulum **خَدَافِلِي** „vestimenta trita“ singulari caret. Nonnulli **عَدَافِلِي** enunciant; sed **خَدَافِلِي** rectior enuncianti modus est. Vir quidam a muliere vestes duas mutuo accipiens suas tritas abiecit et mulieri, quae vestas suas peteret, ista dixit verba. Proverbium in eum dicitur, qui alius opes cupiens suas perdidit.

١٢ عَثَّكَ خَيْرٌ مِنْ سَمِينٍ غَيْرِكَ

12. Emaciatu tuus melior est, quam pinguis alius.

Almofadhdhelus dixit, horum verborum auctorem Mahnum ben-Ahthijjah Almodshidjitam esse. Erat inter gentem Modshidj aliarnque gentem bellum velicmens. Impetu in istam gentem facto Mahnus ad virum in terrain prostratum, ab ipso aiixilium petentem transiit. Mahnus precibus illius viri hisce verbis: **على كفت البلاء** „Te ab infortunio defendam“, quae postea in proverbii consuetudinem venerunt, respondit. Aliquo tempore post accidit, ut ista gens gentem Modshidj in fugam coniiceret et plures, inter quos Mahnus esset, eiusque frater Rank appellatus, qui infirmus

ct stupidus habcretur, captivos faceret. Mahnus ilium vi-
rum, quern liberaverat, conspicicns rogavit, ut beneficii
praetcriti baud immemor esset hisce versibus uteris:

يَا خَيْرَ جَارٍ بَيْدِ أَوْلَيْتَهَا أَنْجِ مُنْجِيكَ
قَدْ مِنْ جَزَاءِ عِنْدَكَ الْيَوْمَ لِمَنْ رَدَّ عَوَادِيكَ
مِنْ بَعْدِ مَا فَالْتَنَكَ بِالْكَفَمِ لَدَى الْخَرَبِ غَوَاشِيكَ

„O optimo remimerator! Propter beneficium in te colla-
turn cum, qui te liberavit, libera! Num hodie remune-
ratio apud te est viro, qui noxam tibi inlatam avertit,
posteaquam vulnere in bello morbo adfectus eras".')

Vir, qui frater priucipis illius gentis erat, statim a fratre
petiit, ut captivum ipsi daret. Libertate eum donavit
ct alterum captivum, quern liberum quoque dimitteret, sibi
eligere iussit. Fralrem suura, istum stupidum et debilem
nullani priucipis et poetac gentis suae qui inter captivos
erat, rationem habens sibi elegit, et hac de causa ab aliis,
quod principern gentis suae neglexissct, vituperatus, ista
proverbii verba protulit.

١٣ الْغَبْطُ خَيْرٌ مِنَ الْهَبْطِ

13 Elatio melior est, quam deiection.

Traditione ad nos delata Mohammedis verba sunt:
اللَّهُمَّ اَرْتَفَاعًا لَا اَنْتَاصَاعًا, quorum sensus esse dicitur: اللهم
„O Deus! elationem non deiectionem (te
rogamus).“

١٤ غُلٌّ قَمَلٌ

14. rediculosum vinculum cervicis.

Proverbum hoc de nuiliere prava, quae aliis multum
molesta est, adhibent. Alazniihus dixit, Arabes captivum

1) Versus sunt hypercatalectici, quos, quamquam pede مستفعلن et
مفتعلن metro Redjes similes sunt, tamen ad metrum Camil refer-
re debemus. c. p. 215.

vincire solitos esse vinculo pilis tecto. Si din tali vinculo homo vinciobatur, pediculi interdum orti caplivum multuni cruciabant, ut tali vinculo omnis res, qua homo vcxaretur, siffnniicafe solerent.

١٥ غَيْضٌ مِنْ فَيْضٍ

15. Parum de multo.

Vocabulum غَيْض diminutionem, decrementum, (et de aqua), فَيْض autem copiam magnam (et de aqua) significat. Simili ratione dicitur: "Parum de aqua perenni." conf. II, 44. et XVIII, 60 et Kum.

١٦ غُلَّ يَدَا مُطْلَقَهَا وَاسْتَرْقَ رَقَبَهُ مَعْتَقَهَا

16. Vinctam manum habet is, qui dimissus est e vinculis et in servitutem red act us es is, qui liherlate donatus est.

In cum dicitur, qui beneficiis in ipsum collatis in servitutem redigitur.

١٧ غَادِرٌ وَهْيَةٌ لَا تَرَقُّعُ

17. Rupturam reliquit,¹ quae non reparatur.

De magno infortunio et crimine, quod reparari non potest adhibetur.

١٨ غَضْبَانٌ لَمْ تُؤْمَرْ لَهُ الْبَكِيلَةُ

18. Iratus, cui cibus Bacilah opsonio non datus fuit.

Proverbium, cui metrum Sarih est (c. I. m. p. 246), Djcuarius tanquam versum citavit. Conf. Djeuh. s. بكّل: Vocabulum بكيلة (Bacilah) cibus est, paratus ex lacte schisto (اَقْط) cum farina mixto, qui haud coetus cum

butyro editur. Similis est proverbii ratio, quam quiuto huius capitis.

١٩ الغَمَجُ أَرَوَى وَالرَّشِيفُ أَشْرَبُ

19. Qui cum vehementia bibit, is citius sitim explet, qui panlalim sugendo bibit, is plus bibit.

Sic proverbium in scholiis explicatum est: الغمَجُ الشرب الشديد والرشيف القليل قال ابو عمرو اى انك اذا اقبلت ترشف قليلا قليلا أو شك ان يهاجم عليك من ينازعك فاحتكر لنفسك Vocabulum غمَج signi-
ficat vehementer bibere, رشيف parum bibere. Dixit Abu-Ahmruus: Id est: Quum ad aquam accedens paulatim paulatim bibis, fieri potest, ut is, qui tibi adversetur, in te irruat; retine igitur et conserva tibi commeatum. Proverbium monet, ut rem prudenter et caute aggrediamur.

٢٠ غَلَبْتَهُمْ إِنِّي خُلِقْتُ نُشَبَةً

20. Vici eos; ego vir rei omnino deditus a Deo creatus sum.

His verbis proverbium explicatum est: يضرب لمن طلب ,,Adhibetur de eo, qui rem petit et rei insistit, donec desiderio potiatur“. Ad metrum Redjes referri potest.

٢١ اسْتَغَاثَ مِنْ جُوعٍ بِمَا أَمَاتَهُ

21. Contra famem in auxilium petiit, quod eum occidit.

In eum dicitur, qui id auxilio petiit, quod ipst pernici ei erat.

٢٢ عَدَا عَدَاهَا إِنَّ كَمْ يَعْقِبِي عَائِقٌ

- 22 Cras est crastinus dies eius (facti), si impediens me non impediverit*

Suffixum **ها** ad factum (فعلنا) referendum est. Id est :
Cras istam rem periticiam, si nil me impedit.

٢٣ اَغْفِرُوا هَذَا الْأَمْرَ بِغُفْرَتِهِ

23. Tegite hanc rem tegumento suo!

Modo ipsi conveniente rem tractate!

٢٤ الْغَضَبُ غَوْلٌ لِلْحِلْمِ

24. Ira est daemon mansuetudinis (intelligentiae).

Ira mansuetudiniem (intelligentiam) perdit. Dicere solent: الغضب: أَيْةُ غَوْلٍ أَغْوَلَ مِنْ الْغَضَبِ, Quis daemon magis obruit inopinantem, quam ira? Omnis autem res, quae hominem subito irruens perdit, eius daemon seu Ghul appellatur.

٢٥ غَلَقَ الرَّهْنُ بِمَا فِيهِ

25. Pignus cum eo, pro quo datum erat, cessit.

Verbum **غلق** proprie significat, pignori datam rem reposci non posse, quum sub ista conditione ut nisi intra certum tempus redimeretur, reposci non posset, data esset. Quam vero consuetudinem Islamiticae religionis leges aboluerunt. De eo proverbium dicitur, qui in rem incidit, e qua non egreditur.

٢٦ غَنَظُوكَ غَنَظٌ جَرَادَةٌ الْعِيَارِ

26. Moerore te adfecerunt simili moerori oh locustam Alahjjari.

Abu-Ohbaidahus dixit: Hoc significat, viruni, qui oh summum moerorem morti propinquus esset, liberatum esse. Proverbii originem talem fuisse narrant. Alahjjarus vir dentes fractos habens quum frigida nocto locustas invenisset, carum copiam in ignem coniecit, ut assarentur. Ex iis, quas in os sibi iniecisset, una avolavit. Vir banc ob causam magna ira exarsit. Illa autem res apud Arabos proverbii locum obtinuit. Adduxit Albajarius versus Masruhi Calbitae, quibus Djeririum poetam perstrinxerat:

وَلَقَدْ رَأَيْتَ قَوَارِصًا مِنْ قَوْمِنَا غَنَطُوكَ غَنَطَ جَرَادَةِ الْعِيَارِ

وَلَقَدْ رَأَيْتَ مَكَانَهُمْ فَكَّرْتَهُمْ كَكَرَاهَةِ الْخَنَزِيرِ لِلْإِعْيَارِ

„Profecto tu vidisti e gente nostra equites, qui mocrorale adfuerunt, qualis moeror ob locustam Alahjjari erat; et profecto eorum locum vidisti, et turn eos aegre tulisti, quemadmodum sus aegre fert, quod aquam bullicentem praeparant (ad mactaidum).”

Adhibetur autem proverbium in eo, qui timidus se submittit. Sunt quoque, qui riicant Djcradah * (locustam j iionica equi Alahjjari fuisse, qui in pugnac augustiam undo exitus non esset, incidisset. Proverbium hemistichium metri Camil est. c. 1. m. p. 213.

٢٧ غَنَى حَتَّى غَرَفَ الْبَحْرَ بِدَلَوَيْنِ

27. Dives est, ita at mare duobus situlis hauriat*

De eo dicitur, qui ob conditionem bonam elegantiam nimiam ostendens, se iactavit.

٢٨ الْغَرَّةُ تَجْلُبُ الْحِدْرَةَ

28. Lactis paucitas lactis copiam adducit.

Meidanus dixit, vocem غَرَّة nomen esse a tertia verbi forma غَار derivandum. Quod si camelae lac paucum est.

sperare licet, fore ut augeatur. De eo adhibetur, cuius quum dona pauca siut. futura esse multa speratit.

٢٩ غَاثُ ابْنِ بَاطِ

29. Gathus filius Bathi.

. Sic proverbium in scholiis explicatur: يقامال غايط في الشى يغيط ويغوط اذا دخل فيه يقال هذا رمل تغوط فيه الاقدام اى تغوص وباط مثل قاص من بطا يبطو اذا اتسع futurum غايط في الشى Dicitur: ومنه الباطية لهذا الاناء هذا رمل i. e. intravit in rem. Dicitur: رمل الاقدام تغوط فيه الاقدام i. e. submerguntur. Et vocabulum باط (Bathi) ut قاص Kadhi (index) enuntiandum derivari potest a بطا futurum amplius est. Inde nomen باطية ortum est, quo vas appellatur." Proverbium rem perturbatam significat, in qua rectum non cognoscitur. Proverbium quoque adhibet is, qui alterui in narrando res miscentem et turbantem mendacii arguere vult.

٣٠ عَرِيَتْ بِالْأَسْوَدِ وَفِي الْبَيْضِ الْكَثْرُ

30. Deditus es nigris et in albis est multitudo).

In eum dicitur, qui semper rei ob propensum in earn animum deditus est earn nunquam relinquens.

٣١ غَذِيْمَةٌ بِالْظُّفْرِ لَيْسَتْ تُقَطَّعُ

31. Planta Ghadsm est, quae e terra unguibus non evellitur.

Planta Ghadsm in segetibus crescens evellitur et abicitur. Supplendum autem est ante vocem غَذِيْمَةٌ, terra plantae غَذْمٌ ferax i. e. haec est planta etc., quae unguibus non evellitur. Proverbium desi-

gnat malum grave, quod depelli tion potest, ita ut malum cum ilia planta, quae difficile evellitur, comparatum sit.

٣٣ غَمَامُ أَرْضِ حَادٍ آخِرِينَ

32. Nuhes terrae benefica fuit erga postremos (multum dissitos).

In cum dicitur, qui propinquos negligens iu peregrinos beneficia confert.

٣٣ الغرابُ أَعْرَفُ بِالتَّمْرِ

33. Corvus dactylos optime novit.

Optimos dactylus corvus sibi eligit. Inde proverbiali modo dicunt: وجد تمر الغراب. Invenit dactylum corvi. i. e. rem praestantem invenit.

٣٤ غَيْبٌ غَيْبٌ

- 34* Occultet eum res **ipsum** tegens!

Vox غياب id designat. quo res led a est, nl conspicit nou possit, turn in sepulcriim tratisfertur. Id est : Sepeliatur Verbis hisco dira imprecantur.

٣٥ غَايَةُ الْوَهْدِ قَصْرُ الْأَمَلِ وَحُسْنُ الْعَمَلِ

35. Extremitas (seu finis) devotionis est spci bre-vitas et pulchritudo agendi rationis.

٣٦ غَرِيْلٌ فَقَدَ طَلًا

36. Dorcas parva desideravit pullum recens natum

Id est: Molliter cducatus vitara suam delicatam desideravit. In cum dicitur, qui molliter cducatus acrumnam. in quam incidit, patienter non fort.

٣٧ غَبَرَ شَهْرَيْنِ ثُمَّ جَاءَ بِكَلْبَيْنِ

37. Cunctatus est absens duos menses, tuna duos canes apportavit.

In eum dicitur, qui diu cunctans rein pravam apportat. Huic simile proverbium est: صَامَ حَوْلًا ثُمَّ شَرِبَ بُولًا
«Jejunavit annum, tam bibit urinam.»

٣٨ أَغْلَظُ الْمَوَاطِي لِحَصَا عَلَى الصَّفَا

38. Durissimus locus, in quo inceditur, glarea super petra est.

مَوَاطِي لِحَصَا est loco verborum لِحَصَا. De re dicitur, in quam introire, et inde exire difficile est. In codice Lugdunensi scholion praecedentis proverbii et hoc ipsum proverbium desunt, ut verba يَحْتَرِبُ لِلْأَمْرِ يَتَعَذَّرُ الدِّخْوَلُ فِيهِ
وَالْخُرُوجُ مِنْهُ cum praecedente proverbio coniuncta sint.

Forma comparative

39. Minus indigens re, quam calvus pectine indiejet.

Hoc desumptum esse dicunt e versu Saihdi ben-Alibd-Alrahnian ben-Hassan:

قَدْ كُنْتُ أَغْنَى ذِي غِيٍّ عَنْكُمْ كَمَا أَغْنَى الرِّجَالُ هُنَّ الْبِشَاطِ الْأَفْرَعُ
 »Iam inter omnes ego vobis potissimum carere potui,
 quemadmodum calvus pectinibus non indiget.“

٤٠. أَغْنَى عَنْهُ مِنَ التَّفَةِ عَنِ الرِّفَةِ

40. Eo minus indigens, quam animal Toffah stramine.

Animal illud quale sit definire non ausus sim. Non-nisi carne vescitur, stramine igitur omnino carere potest. Dicitur quoque: *استغنى عن الرفة* „Ego te melius carere possum, quam animal Toffah stramine.“ Aliud proverbium est: *استغنت التفة عن الرفة* „Animal Toffah stramine carere potest.“ Conf. Kam. s. v. *نف*.

٤١. أَغْرَى مِنَ الدَّبَا فِي الْمَاءِ

41. Magis decipiens, quam cucurbita in aqua.

Alterum huic simile proverbium est: *لا يغرنك الدبا* »Ne te decipiat cucurbita, et si in aqua est.« Hamsahus dixit, se horum proverbiorum sensum nescire. Dixit autem Meidanus, prius proverbium a posteriore derivatum esse. Arabs campester coctam cucurbitam capiens quum os summi lacsisset, dixit: »Ne cucurbita et si in aqua est, te decipiat! Inde illud alterum proverbium derivatum est.

٤٢. أَغْرَى مِنَ سَرَابٍ

42. Magis decipiens, quam vapor mendiet tempore in deserto.

Iter facientes vaporem in desertu aquam esse, quum aquae speciem habeat, pntant. Alteram est proverbium:

«Ut vapor meridianus,
qui decipit videntem, et fallit sperantem.»

٤٣ أَغْرَ مِنْ الْأَمَانِ

43. Magis decipiens, quam spes.

Proverbium ex hisce poctae verbis desumptum esse dicunt:

إِنَّ الْأَمَانِي غُرَّرَ وَالذَّهْرَ عُرِفَ وَنَكَرَ
مَنْ سَابَقَ الذَّهْرَ غُرَّرَ

«Desideria sunt deceptiones et tempus est donum et abnegatio. Qui cum tempore cursu certat, is pedem offendit.»

Versuum metrum Redjes est. Conf. l. m. p. 231.

٤٤ أَغْرَ مِنْ ضَبِّي مُقْمِرَ

44: Magis socors, quam dorcas funa spiendeule.

Dicunt pullum dorcadis noctu non cavere, ut a fcris vorctur. Alii dicunt, dorcadem facilius venando capi posse luna lucenC; quam nocte doscura. quia luna lucenteccrncrc non possit. Vocem اغر aut a غارة socors fuit aut ab اغتر deceptus fuit derivandam esse putant. conf. Cap. XXV, 117.

٤٥ اَعْدَرُ مِنْ عَدِيرَ

45. Magis decipiens, quam aquae receptaculum.

Hamsahus dixit, proverbiuni hoc cohaerere cum Alcomaiti versu:

وَمِنْ عَدِيرَ نَبْرَ الْأَوَّلُونَ بَأْنْ لَقَبُوهُ الْعَدِيرَ الْعَدِيرَا

„Propter eius perfidiam conviciati sunt veteres eo, quod ei cognomen receptaculi aquae dederunt.“

Proverbii metrum Motakarib est. c. I. m. p. 281.

٤٦ أَغْدَرُ مِنْ كُنَاةِ الْغَدْرِ

46. Pei-fidiores, quam qui cognomine perfidiam ulebautuv.

Meidanius scholio sequente proverbium explicavit:

هم بنو سعد تميم وكناؤهم يغدر فيما بينهم إذا راموا استعماله بكنية هم وضعوها له وهي كيسان قال النمر بن تولب

إذا كنت في سعد وأنتك منهم غريبا فلا يغدرك خالك من سعد

إذا ما دعوا كيسان كانت كهولهم إلى أغدر أدنى من شباههم المرد

„Ii sunt Banu-Sahd, qui ad gentem Tamim pertinent. Appellabant autem perfidiam inter ipsos, quum ea uti volebant, cognomine, quod ei imposuerant, nempe كيسان. Dixit poeta Alnamir ben-Taulab:

„Quum in gente Sahd, dum mater tua ad eam pertinet, peregrinus es, ne avunculus tuus e gente Sahd socordem te reddat! Quotiescunque كيسان vocant, eorum senes propius ad perfidiam accedunt, quam adolescentes eorum imberbes.“

Versuum metrum Thawil est. c. I. m. p. 161.

Grammaticus Abu-l'Nada haec de cognominis causa retulit: أصل هذا أن بني زارة خرج بعير لكسرى يطلب بها اليمين فحدثت سعد أنفسهم بأخذها فقال بعض شيوخهم اتغدرون يا بن عمكم وهو فيها فأجاب بعضهم الغدر في بعض Huiusce causa in eo posita erat, quod gens Banu Sorarah camelorum agmen, a Cosroe in Arabiam felicem missum eduxerat. Gens Ba-

tm-Sahd q̄tium de illo capiēdo inter se sermones faceret, senex quidam eorum dixit: Num erga patruelem vestrum, qui in eo est, perfide agere vultis? Quidam respondit: „Perfidia quibusdam locis astutior est.” Haec ob verba vocem كيسان signum, quo se distinguerent, fecerunt, Scharaf-Aldin. Samachschar. Silentio praetermittendum non est, et in codice Lugd. et in opere Samachscharii كنانة الغدر „pharetra perfidiae” loco verborum كنانة الغدر in pro-verbio legi.

٤٦ مَعْدٍ أَغْوَى مِنْ غَوَاةِ الْجَرَادِ

47. Magis errans, quam confusum locustarum parvarum agmen

Vocabulum غوغاء locustas fluctuantes inter se antequam volant, significat. Dixit Abu-Ohbaidahus, voce غوغاء significari animalia culicibus similia, sed non mordentia, et non nocentia. Aliis autem sunt locustae acutate iis succedentes, quae دبا appellantur.

٤٨ أَغْرَلُ مِنْ عَنَكَبُوتٍ وَأَغْرَلُ مِنْ سَرْفَةٍ

48. Melius filia ducens, quam aranea; quam animalculum Sorfah appellatum.

Conf. XIV, 86.

٤٩ أَغْرَلُ مِنْ أَمْرِ الْقَيْسِ

49. Magis excelsus carmine amatorio, quam Aiiiru-l'Kaisus.

De hoc celeberrimo poeta conf. Amm-PRaisi Moall. ed Hengstenberg. Bonnae 1823. p. 5. Huiusce poetae Diwālium Parisii nuper edidit vir ill. deSlane conf. Pocock. Togrāi p. 133.

٥٠ أَغْرَلُ مِنْ فُرْعَلٍ

- 50* Magis attonitus, quam hyaenae pullus.

Dicitur غزل الكلب „Attonitus substitit canis, territus voce dorcadis, quam secutus erat“. Hoc pullus hyaenae praedam sequens fortasse facit, ut inde proverbium desumptum esse videatur. Alii فعل Foroh! viri antiquo tempore viventis nomen fuisse putant.

اه اَعْدَرُ مِنْ قَيْسِ بْنِ عَاصِمٍ

51. Perhclior, quam Kaisus ben-Abzim.

Abu-Ohbaidahus dixit, virum hunc fuisse perfidissimum. Viri nomeu erat Kaisus ben-Ahzim beii-Sinan ben-dialed ben-Minkar Tamimita Alhalim (mansuetus). Cognomen erat البديع, id est: inquinatus merda humana. Narrant eum vicini sui, mercatoris, quem ligavisset, merces sumsisse, vinum bibisse, donec ebrius esset et ipsam carnem sumere incepisset جعل يتناول الناجم hunc versum dicentem:

وتاجر فاجر جاء الاله به كان عثمونه اذتاب اجمال

„Quoties mercatorem impium Deus adduxit, cuius barba caudis camclorum similis erat.“

Versus nictrum Basith est. Conf. I. m. p. 190. Trito gentis Banu-Minkar colligendo praepositus qumr. de norte Mohammedis certiur factus csset, tribuium collectum utcr gentem suam distribuit, hos versus recitans:

الا ابلغا عني قريشا رسالة اذ ما اتتهم مهاديات الوداييم
حبوت بما جمعتهم آل منقر واياسست منها كل اطلس طامع

„Eheu! Genti Koraisch de me nuntium perferte, quotiescunque adducta deposita iis adferuntur. Tributuni a me collectum genti Miukar dono dedi, et omni lupo avido eius spem cripui.“

Versuum metrum Thawil est. c. 1. m. p. 161.

Turn a rehgiene Mohammedica deficiens prophetissae

Sadjahao filiae Ohkfaniae ditius (موئن) factus est. Schah-
raf-Aldin.

هـ أَعْدَرُ مِنْ عَتِيْبَةِ بْنِ الْحَارِثِ

52. Perfidior, quam Ohtaibabus ben-Alliurils.

Quum Onaisus ben-Merdas Solamita cum agmine gen-
tis Bami-Solaim ad cum tanquam hospitem venisset, co-
rum opibus potius viros in viucula coniecit, ut se ex ca-
ptivitate redimere cogerentur. Quapropter Ahbbasus ben-
Merdas frater Onaisi sequentes versus dixit:

كَثُرَ الْخَنَاءُ فَمَا سَمِعْتُ بِغَادِرٍ كَعَتِيْبَةِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ شَهَابٍ
جَلَلْتُ حَنْظَلَةَ الدَّنَاءِ كُلَّهَا وَدَنَسْتُ آخِرَ عَيْدِهِ الْأَحْقَابِ

„Multae sunt noxae; sed non audiui perfidum fuisse, quem-
admodum Ohtaibabus ben-Alharits ben-Schahab erat. Gen-
tem Hentselah vilitate omni operuisti et tu postremus
horum temporum contaminatus es.“

Versuum metrum Camil est. c. l. m. p. 212.

هـ أَعْلَى فِدَاءٍ مِنْ حَاجِبِ بْنِ زُرَّارَةَ وَأَعْلَى فِدَاءٍ
مِنْ بَسْطَامِ بْنِ قَيْسٍ

53. Cariore pretio redemlus, quam Hadjibus ben-
Sorarab; el cariore ptelio redemlus, quam
Bisthamus ben-Kais.

Conf. Cap.. I, 146. adnot. 1. Abu - Obbaidabus
dixit; cos fuissej qui maximo pretio in foro Ohcats
redimerentur. Qui minimum dicunt, ducentos camclos
prctium fuisse, qui summum, quadringentos. In eodi-
ce fierolinensi addit". Adnotavit Abu-l'Ncda, di-
ci quoque: „أعلى فداء من الأشعث بن قيس الكندي“ Ma-

iori pretio redemptus, quam Alasbahtsus ben-Kais Cendita" Hie vir quum gentem Mudsbidj invadens captivus factus esset, se pretio duorum raillium camejorum et mille alianuu opum redemit. Dixit poeta:

فَكَانَ فِدَاؤُهُ أَلْفَى بَعِيرٍ وَأَلْفًا مِنْ حَلِيفَاتٍ وَقَتْلٍ

„Pretuim redemtionis eius crant duo millia camelorum et mille ex opibus recentibus et antiquis."

Versus metrum Wafir est. c. I. m. p. 209.

Bisthamus ille ab Ohlaibaho bcn-Alharits captivus factus, (sic Scharaf- Aldinus adnotavit), quadringentis camelis et triginta equis redemptus est. Saidus bcn-Sorarah autem, Abu-Abcraschah cognomiiiatus et propter magna superoilia حاجب cognomen gerens a Dsu-l'Rokaibaho et a l'ratribus e gente Abbs Alsahtdaman appellatis captivus factus duo millia camelorum et mille captivos, qui dimittebantur, tanquam libertatis pretium dedit. Dixit Bahelita:

حَتَّى أَقْتَدُوا حَاجِبًا مِنَّا وَقَدْ جَعَلَتْ سُمْرُ الْقَيْوَدِ بِسَاقِي حَاجِبٍ أَثَرًا
يَأْلِفُ عَبْدٌ وَالْفَى رَايِمٌ جَعَلُوا أَوْلَادَهُنَّ لَنَا مِنْ لَوْمِهِمْ جُزْأً

„Donec ex captivitate redemerunt Hadjibum a nobis, et iam cruribus lladjibi fusca vincula vestigia iraprcsserant, datis mille servis et duobus millibus pullos amantium camelarum, quarum pullos ob vilitatem suammactandos nobis dederant."

Versuum metrum Basith est. c. 1. m. p. 1510.

هَ أَغْلَمَ مِنْ تَيْسٍ بَنِي حِمَانَ

54* Libidinosior, quam hircus gentis Banu-Himman*¹⁾)

1) Familia Bauu-Himnian ad genteni Taraiui pertinebat. Auctor fam iliac erat Ahbd-Alohssa ben-Cahb. Cognomen Himman accepit eo, quod labia nigro colore tingebat ()

warrant hircum ilium septuaginta capras mivisse, postquam eius venae in collo incisae fuissent eosque hanc rem sibi gloriae duxisse. Narrant Malicum ben-Masmah Alahnafo, dum genii Rabiah maiorem, quam genti Modhar gloriam tribueret, jocando dixisse: Stultus gentis Beer ben-Wajel (Habannakah) celebrior est, quam princeps gentis Tamim (Alahnaf) et statim Alahnafum respondisse: Ilircus gentis Banu-Himman celebrior est, quam princeps gentis Beer ben-Wajel (Malic ben-Masmah). Dixit pocta:

وَأَتَى بَنِي حِمَّانَ عَسْبُ عَتُودِهِمْ عَنِ الْمُجَدِّ حَتَّى أَحْرَزَتْهُ الْأَكَارِمُ

„Gentem Banu-Himman hirci sui initus ita oblectavit, ut laudis obliviscntes ipsi nobilissimi cum custodirent.”

Versus metrum Thawil est. c. 1. m. p. 161.

Conf. C: XXI, 137 et III, 152 sqq. XXI, 136.

هـ أَغْبِرْ مِنْ دِيكَ وَمِنْ عَقِيلٍ وَمِنْ حَمِلٍ وَمِنْ الْفَحْلِ

55. Magis zelotypus, quam gallus; quam Ohkailus; quam camelus; quam admissarius.

Ohkailus ben-Ohlfah in proverbio dictus est.

هـ أَغْرِبْ مِنْ غَرَابٍ

56. Nigrior, quam corvus.

هـ أَغْوِصْ مِنْ قِرْوَى

57. Magis se in aquam immergens, quam avis Kìrilla.

Conf. C. VI, 203, XVI, 74.

هـ أَغْنِجْ مِنْ مَفْنَقَةٍ

58. Pluribus gestibus amatoriis uteris, quam molli-ter edueata*

Legitur quoque مَغْنَمًا „calantica induta“

٥٩ أَغْلَظُ مِنْ حَبْلِ الْجَسْرِ

59. Crassior, quam ponlis funis.

Codices in legendo proverbio non consentiunt. Codex meus habet جَمَلٌ; codex Berol. حَمَلٌ, codex Lugdun. حَبْلٌ. Hunc codicis Lugdun. legendi modum, et Scharaf-Aldini et Samachscharii operibus consentientibus, praefерendum esse putavi.

٦٠ أَغْشَمُ مِنَ السَّبِيلِ

60. Impetuosius proruens, quam torrens.

٦١ أَغْدَرُ مِنَ الذِّئْبِ

61. Perfidior, quam lupus.

Conf. Cap. VII, 126. In codice Berol., Pocock., Scharaf-Aldini Samachschariique operibus ذَيْبٌ legitur.

٦٢ أَغْلَمُ مِنْ خَوَاتِ

62. Libidinosior, quam Chawwatus.

Hic est Chawwatus ben-Djobair, cuius mentio iam praeteriit.

أَغْلَمُ مِنْ هَجْرَسٍ وَمِنْ ضَبُونِ

63. Libidinosior, quam simius; quam felis mas.

Proverbia recentiora.

٦٣ غَيْرَةُ الْمَرْأَةِ مِفْتَاحُ طَلَاقِهَا

64. Zelotypia uxoris clavis repudii est.

٦٥ عَدَاوَةُ مَرْهُونٍ بَعْشَايِهِ

65. Cibus matutinus eius oppigneratus est oh cibum vespertinum.

De paupere dicitur.

٦٦ غُرَابٌ نُوحٍ

66. Corvus Noae.

٦٧ غَضَبُ الْعَشَّاقِ كَمَطَرِ الرَّبِيعِ

67. Ira amantium similis est veris pluviae.

Pluvia veris cito cessat.

٦٨ غَضَبُ الْجَاهِلِ فِي قَوْلِهِ وَغَضَبُ الْعَاذِلِ فِي فِعْلِهِ

68. Ira stulti in verbis et ira prudentis in factis.

٦٩ غُبَارُ الْعَمَلِ خَيْرٌ مِنْ زَعْفَرَانِ الْعَطَلَةِ

69. Pulvis operis melior est, quam crocus otii.

٧٠ غَاصَ غَوْصَةً فَجَاءَ بِرَوْثَةٍ

70. Immersit se in aquam, et iirnum reportavit.
Mannas moleslias sine utilitate perpressus est.

٧٠ غَابَ حَوْلَيْنِ فَجَاءَ بِخَفَى حُنَيْنٍ

71. Absens eiat per duos annos el Ilonaiui ocre.
as reportavit.

E ditifurna absentia nil commodi eepit. Coiif. Cap
VII, 181.

٧١ غَشَّ الْقُلُوبَ يَضْبِرُ فِي فَلَتَاتِ الْأَلْسِنِ وَصَفَحَاتِ
الْوُجُوهِ

72. Odium animoiuni in ineursu inopinalo Jinguar-
rmn et in tabulis iacierum adparet.

Posterior proverbii pars in codicc Berol., qui prover-
hia recentiora contiuet, omitta est.

٧٢ غُلُولُ الْكُتُبِ مِنْ ضَعْفِ أُمُورِهِ

73. Perfidia (odium) librorum (oritur) ex infirmi-
tale virtutis viri.

٧٣ غِنَى الْمَرْءِ فِي الْغُرْبَةِ وَطَنٌ وَفَقْرُهُ فِي الْوَطَنِ
غُرْبَةٌ

74. Opuemia viri in peregrinations est domiri-
lium et eitit paupertas in domieilio est pere-
grinatio.

٧٥ غَبْنُ الصَّدِيقِ نَذَالَةٌ

75. Fraus amici turpitudine est.

٧٦ الْغِيَرَةُ مِنَ الْإِيمَانِ

76. Zelotypia pars fidei Mohammedicae est.

٧٧ الْغَزْوُ أَدْرُ لِلْقَاحِ وَأَحَدُ الْمَسَلَّاحِ

77. Incursio in terram hostilem efficit, ut camelae quae mulgentur, plus lactis emittant et arma acutiora sint.

٧٨ الْغَايِبُ حُجَّتُهُ مَعَهُ

78. Absens argumentum suum secum habet.

٧٩ الْغَنَاءُ رَقِيبَةُ الْبِنَاءِ

79. Opulentia est incantamentum scortationis.

٨٠ الْغَلَطُ يَرْجَعُ

80. Error redit.

٨١ الْغُرَبَاءُ بُرْدُ الْأَفَاقِ

81. Peregrini regionum legati (vel tabellarii, cursores) sunt.

٨٢ الْغُرَبَانُ لَا يَمَعَكَ

82. Famelicus moram solvendi non prorogat.

In codice Berol. vocales passivi sunt. In codice mco, quociim codex Lugd. censentit, proverbium hoc scholio explicatur: **مثَل يضرب للملح في طلب الشيء** «Proverbium est, quod adhibetur de viro, qui rem petens instanter urget.» At vero in codice Berol. non nisi **اي يمتل**, i. e. moram concedita sequitur. Tum legitur tanquam novum proverbium **غريمه لا ينام** «Debitor eius non dormit», quae verba scholio **مثَل يضرب للملح في طلب الشيء** «proverbium, quod adhibetur de viro, qui rem petens instanter urget» explicata sunt. Quamquam in hoc Pocockii codex consensisse videtur, dubitare tamen licet, num verba **غريمه لا ينام** ad proverbium pertinent an potius praecedentis proverbii causa appositae sint, fieri enim potuit, ut scriba errore ductus, quod ipsi **يتمل** novum proverbium videretur, vocem **يتمل** praecedentis proverbii explicandi gratia adscriberet. Quid verum sit, affirmare non ausus sum.

عَضْبُهُ عَلَى صَرْفِ أَنْفِهِ

38. Ira eius super nasi extremitate est.

De eo dicitur, qui pronus ad iram est.

Caput XX.

L i t t e r a F a .

فِي بَطْنِي زُهْمَانَ زَادَهُ

1. In ventre Sohraani ipsius ulimentutn est. C[^]»

Abu-l'llaitsamus et Ebn - Doraidus Sohman; Abu-iWeda et Ebn - Alabrabiis Sailman canis nomen fuisse retulerunt. De eo dicitur, qui res ipsi necessarias possideL Abu-Abmruus autem proverbii originem in banc fuisse narravit: Air quidam cainelum mactatum quum dissecaret, caui suo Sobman appellato porlionem dedit. Canis autem quura iterum veniret, vir ista verba dixit, quae in virum dicuntur, qui rem accipit et iterum petit. Placet autem addere Samachscharii scholion, in quo proverbium prolix*-us explicatum est: زُهْمَانُ بِالْفَتْحِ اسْمُ رَجُلٍ أَتَى قَوْمًا قَدْ أَحْرَقُوا جِزُورًا فَاسْتَطْعَمَهُمْ مِنْهَا فَاطْعَمُوهُ ثُمَّ هَادُوهُمْ فَقَالُوا ذَلِكَ أَرَادُوا أَنْكَ قَدْ زُوِدْتَ مِنْهَا السَّاعَةَ وَذَلِكَ فِي بَطْنِكَ يَضْرِبُ لِكُلِّ مَنْ أَخَذَ حَظَّهُ مِنَ الشَّيْءِ ثُمَّ جَاءَ بَعْدَ يَطْلِبُهُ وَيُرْوَى بِالضَّمْرِ مِنْ قَوْلِكَ رَجُلٌ زُهْمَانٌ وَزُهْمَانِي وَهُوَ الشَّيْبَانُ يَضْرِبُ لِمَنْ يَدْعِي

في طعام وهو شعبان وقيل هو من زهم الرجل اذا تخم يصرب
 لمن معه عدته التي يعتصد بها كالمذخمة الذي تغنيه تخمته
 وامتلاؤه من تكلف كفاية الزاد وقيل زهمان اسم كلب ومعناه
 ان زاده في بطن كلب فهو مفقود الزاد وكان اصله ان رجلا اعد
 لنفسه زادا فغفل عنه فاكله كلب يضرب لمن لا نصيب له
 .,Vocabulum زهمان cum vocali Fatha enunciantum viri nomen
 est, ad homines, qui eamelum inactavcraiiit. venientis etrogan-
 tis, ut ipsi inde cibum daront. Eum cibarunt; sed iterum ve-
 nienti proverbii verba diverunt signifieafuri, cum modo ci-
 bum aecepissc, qui in ventre ipsius esset. Proverbium de
 omni viro adhibetur, qui portionem rei ipsi destinata ac-
 cepit et tunc eandem postulat. Nec non vocabulum زهمان
 cum vocali Dhamma effertur, quemadmodum dicitur رجل
 زهمان et رجل زهماني i. e. vir satiat. Proverbium de
 viro, qui satiat ad cibum invitatur, adhibetur. Dicunt,
 vocem زهمان a verbo زهمر indigestione stomachi labora-
 vit" derivandam esse. Proverbium de viro adhibetur; quo-
 cum res ipsi necessarian, quibus nitatur. sunt, quemadmo-
 dum* indigestione laborans, cuius conditio sc. cibo impleti
 in causa est, cur cibo carere possit. Alii dixcrunt, vo-
 cem زهمان canis nomen esse, ut proverbii sensus sit: Ci-
 bus eius in ventre canis est, dum ipse cibo destitutus est.
 Huiusce proverbii originem sic narrarunt: Vir quidam sibi
 cibum paraveratj quem ah ipso nori eustoditum canis con-
 sumsit. Proverbium igitur de eo dicitur, cui porlio non
 est."

٢ في الصيف ضيعت اللبن

2 Aestatis tempore lac amisisti.

Legitur in Scharaf - Aldini et Samachschaii open*
 proverbium omitta praepositione في, ut voci accusative ca-
 sus sit. Sermo ad DaclUenusam filiam Lokailhi ben-Se-
 rarah directus est. Femina ista seni Alimruo ben-Aliuin:

ben-Ohdas nupta maritum odio habebat. licpudio igitur dimissa et iuveni pulchro nupta quum victus inopia laboraret, ad pristinum maritum lac petens misit. Ille autem istis proverbii verbis utens lacrecusavit. Quae quum mulier audiret, mariti sui humeruni manu percutiens dixit: **هذا خيار ومذقة** „Hoc est bonuni et lac Aqua mix turn i. e. hie maritus cum lactis inopia mclior est quam Ahmrus. In Samachsbarii opere **هذا ومذقة خبير** legitur. Mariti illius pristini responsura in proverbii usum veniens de eo adhibetur, qui rem petiitj quam suo vitio amiserat. Aestatis autcm tempore quum ilia maritum, ut ipsam repudio dimitteret, rogavisset, maritus aestatis tempore lac eam amisisse dixit. Mulieris quoque verba proverbii loco in cum dicuntur, qui magnum non assecutus paucis contentus est. In Kamusi opere legimus, proverbii originis ratione habita, verbo feminini vocales semper tribuendas esse, etsi sint, qui aut de uno aut de pluribus proverbium adhiberi posse putent. Maritus autcm, qui feminam repudio dhniserat, ibi Musirus appellatur. Praeter hanc alteram proverbii origiem Kamusi auctor hoc adnotavit: Alaswadus ben-Hormos mulierem Alahnud appellatam, foedam adspecto in matrimonium duxerat, etcordc in pulchram inclinato repudio eam dimiserat. Postea vcro facti poenitentia commotus quum nuntium mitteret, ut eam in gratiam reconciliaret, his versibus mulicr respondisse narratur:

أَتَرَكْتَنِي حَمْسِي إِذَا عَلِمْتُ أَيْبَسَ كَأَلَشَدْنِي
أَنْشَأَتْ تَدْلُبُ وَصَلْنَا فِي الصَّيْفِ ضَيَّعَتِ اللَّيْلُ

„Num me descreuisti, donec, quum ego tanquam funis amore cum albo coniunctus essciti; coniuuetionem nostram pccere incepisli? Aestatis tempore lac pcrditisti.u

Versuum met rum Camil est. c. 1. m. p. 216.

٣ فَرَّقَ بَيْنَ مَعْدٍ تَحَابَّ

3. Separa gentem Maahd et se invicem amabunt.

Alazmaihus dixit: Saepe fit, ut propinqui, qui separati sint, so anient, et coniuncti se invicem odio persequantur. Ohmarus chalifa Abu-Musae Alaschababri scripsisse narratur: **Impera propinquis,** **ut se invicem visitatum veniant et vicini non sint.** In pro-
verbio **تَحَابُ** pro **تَتَحَابُ** scriptum est. Vocalis Dhamma, quae litterae **ت** in codice Berol. inscripta est, falsa mihi videtur.

٤ فِي رَأْسِهِ خُطَّةٌ

4. In capite eius magna res est,

De eo dicitur, qui rem necessarian! in animo habet; quam peragere sibi proposuit. Vulgus dicit: **فِي رَأْسِهِ خُطْبَةٌ** «In capite eius sermo habendus est». Conf. Abulf. An. T. III p. 112.

٥ فِي رَأْسِهِ نَعْرَةٌ

5. In capite eius musca caerulea est*

Vocabulo **نَعْرَةٌ** musca caerulea significatur, quae in asini nares introire solet. Proverbium hocce do iniquo et inconstante adhibetur.

٦ فِي وَجْهِهِ الْمَالِ تَعْرِفُ أَمْرَهُ

6. In facie pecorum eius incrementum cognoscitur.

De eo dicitur, ex cuius pulchra exteriori forma eius interna pulchritudo bonaque administratio cognoscitur. De enuncianda voce **أَمْرَةٍ** non consensuunt. Djeuharius litterae **م** Djesm dedil, et sic in carminibus legitur; Asbarius vero

nec non Abu-Saidas aliique grammatici litterac signuin Teschdidi imponendum esse ceisucrunt.

قَتَلَ فِي ذِرْوَتِهِ

7. Fricuit eius summum gibbum.

In Samachscharii opere: فَرِيعُوتُ قَتَلَ فِي ذِرْوَتِهِ وَغَارِبِهِ. Fricuit eius gibbum eiusque collum“ legitur. In Kamuso Djechariique opere legitur: مَا زَالَ يَفْتُلُ مِنْ فُلَانٍ فِي الذِّرْوَةِ وَالْغَارِبِ. „Non cessavit fricare cuiusdam gibbum et collum“ i. e. Non cessavit quendam blanditiis decipere. Hocce pro-verbium a camelo, cuius gibbus fricatur, ut se sub-mittat, desumptum in hominem translatum est, qui leni-bus verbis et adulatione decipitur. Praepositio فِي cum verbo قَتَلَ coniuncta est, ut sensus restringeretur, nam non totus gibbus, sed pars eius fricatur. Dicere voluit: قَتَلَ فَرِيعُوتُ بَعْضَ مَا فِي ذِرْوَتِهِ. Fricuit partem eius, quod in gibbo eius erat“.

أَفْلَتَ فُلَانٌ جُرْبَعَةً الذَّقْنِ

8. Salvus evasit quidam cum sorbitione parva menti.

Vix e pericula mortis salvus evasit. Proverbium in scholiis sic explicatum est: أَفْلَتَ يَكُونُ لَازِمًا وَمَتَعْدِيًا وَهُوَ هَيْهَاتَ: أَفْلَتَ وَنَصَبَ جُرْبَعَةً عَلَى الْحَالِ كَأَنَّهُ قُلَّ أَفْلَتَ قُلًّا جُرْبَعَةً وَهِيَ تَصْغِيرُ جُرْعَةٍ وَهِيَ كُنَايَةٌ عَمَّا بَقِيَ مِنْ رَوْحِهِ يَرِيدُ أَنْ نَفْسَهُ صَارَتْ فِي فَيْهِ وَقَرِيبًا مِنْهُ تَكْقُرِبُ لِلْجُرْعَةِ مِنَ الذَّقْنِ. Verbum أَفْلَتَ significationem intransitivam et transitivam ha-bet. Hoc in proverbio ei intransitivi significatio tribuenda est. Vox جُرْبَعَةٍ accusativi casum obtinuit ratione eius, quod Ara-bum grammatici حَالٌ statum appellarunt; quasi divisisset جُرْبَعَةً „projiciens parvam sorbitionem“. Vox جُرْبَعَةٍ autem est deminutivi forma a voce جُرْعَةٍ derivanda, qua per metonymiam pars restans spiritus vitae designatur. Dicere vult, animam in eius ore fuisse et ei propinquam, quemadmodum mento sorbitio propinqua est. Dicitur quo-

que: *بحريعة* et *أفلت بحريعاء الذنن* «Mortis periculo se eripuit cum parva menti sorbitione». Sic quoque Samach-scharius et Scharaf-Aldinus. Abu-Saidus autem in verbis *أفلتني جريعة الذنن* vocem *أفلتني* duplici modo explicari posse contendit, uno, quo transitivi significationem accipit «me eripuit» altero, quo est pro *منى* *أفلت منى* «Ex me ereptus est» Sic in versu Amru-l'Kaisi:

وَأَفْلَتْنِي عَلَيْهِ جَرِيصًا وَلَوْ أَذْرَكْنَهُ صَفِيرَ الْوَيْطَابِ

«Ereptus est ex iis magnus nervus (dux), extremum vitae spiritum ducens, et si cum assecuti essent, utres vacui fuissent (i. e. mortuus esset)»

Vox *أفلتني* est pro *أفلت منهن*. Suffixum ad equites (خيل) referendum est. Versus metrum Watir est. Conf. l. m. p. 204. Mohallhelus proverbium versui sequenti inseruit dicens:

مَلْنَا عَلَى وَابِلٍ وَأَفْلَتْنَا أَخُو عَيْدِي جَرِيْعَةُ الذَّنَنِ

„Delleximus contra Wajilum et frater Abdijji e nostra potestate sorbitione parva menti liberatus est.“

Versus metrum Monsarib est. Cf. l. m. p. 255. Conf. doct. Bertheani lib. p. 17. text. et Kam. Djenh. v. جرع.

٦ أَفْلَتَ وَلَهُ حُصَاصٌ

9. Salvus evasit et ei crepitus vontris erat,

Adhibetur in timirium, qui fuga se eripuit. Sunt verba Mohammedis traditione ad nos delata, qui dixit, Satanain crepitum ventris, ut asiui crepitum, dum emittat, abire temporis preeum annuntiationem audicentem. Sunt autem. qui voci *حصاص* ceteris cursus significationem tribuant. conf. Kam.

١. أَفْلَتَ وَأَحْصَى الذَّنْبُ

10. Salvus evasit et cauda pilos amiserat.

Vixsalvusevasit. Proverbii originem hanc fuisse narrant. Vir quidara arrepta Cauda camelum quum teneret, camclus relictis in nianu tenentis pilis aufugit. Scharaf-Aldinus Mohawijjahum ben-Abi-Sofijan proverbii auctorem esse dixit. Dixit hacc verba, quum legatum, quem ad imperatorem Graecorum misisset, salvum conspiceret. Conf. doct. Bertheaui libr. p. 16. text. et Kam. حص.

۱۱ فَأَمَّا لُفْيَكُ

11. Os eius ori tuo!

Male precando inserviunt verba. Abu-Ohbaidus dixit, proverbii sensum esse: «Ponat in ore tuo Deus terram» quemadmodum dicatur: يَفِيكَ الْحَجَرُ. In ore tuo lapis sit et يَفِيكَ الْأَكْلَابُ. «In ore tuo sint terra et lapides. Horum verborum sensum esse: Tibi sit frustratio. Alius quidam dixit, فَا os eius metonymiam esse, qua terra significaretur, quum os terrae humus esset, qua aqua imbibetur. Sunt autem, qui dicant, ore eius significari os infortunii, ut sensus proverbii sit: Deus os infortunii ori tuo immittat! qua frustratio significaretur. Verbum جَعَلَ supplendum est.

۱۲ أَفَوَاهِيَا مَجَاسِيهَا

12. Ora eorum (camelorum) sunt loci, ubi palpantur.

In camelis, quod pulehro modo pabulum consumunt, indicio est, eos pingues esse, ut hoc videnti eos palpare non opus sit. Abu-Saidus sic retulit proverbium: أَحْنَاكُهَا مَجَاسِيهَا. «Palata eorum sunt loci ubi palpantur.» Sensus proverbii est. Ex exteriori habitu interior rei conditio cognoscitur.

فِي الْخَيْرِ لَهُ قَدَمٌ

13. In bono ei pes.

Caeleros in bono praevertit. Cecinit Hassanus ben-Tsabel Alanzari:

لَنَا الْقَدَمُ الْأُولَى إِلَيْكَ وَخَلَفْنَا لِأَوْلَانَا فِي مِثْلَةِ أَلْسِنَةٍ تَابِعُ

»Nobis est pes primus ad te et primos nostros in religione Dei post venientes sequuntur.«

Metrum Thawil est. c. l. m. p. 161.

١٤ أَفْضَيْتُ إِلَيْهِ بِشَقُورِي

14. In campum apertum prodii ad eum cum rebus necessariis meis.

Secreta mea ei dixi. Djeuharius adnotavit, simili ratione dici: »أفصيت إليه بعجري وعجري« In campum prodii ad eum cum nodis in corpore et nodis in ventre“ i. e. Vitia mea tam externa quam interna ei patefecit. Vox شَقُورٍ tam cum vocali Fatha quam cum vocali Dhamma enunciatur. Conf. C. VII, 17.

١٥ فِي أَسْتِهَا مَا لَا يُرَى

15. In podice eius (feminae) est, quod non cer-nitur.

De deformi corporis forma praedito dicitur, cuius interna conditio peior est, quam externa. Proverbium quoque in cum dicitur, qui se scire rem putat,, quae cum latet.

١٦ افْتَحْ صُرْرَكَ تَعْلَمُ عَجْرَكَ

16. Aperi crumenas tuas, cognosces vitia tua.

Vocabulum عَجْرَةٌ nodum significat in baculo aliave

re. Proverbii sensus est: Ad te ipsum redi et bonum tuum a malo tuo discerne !

١٧ الفَحْلُ يَحْمِي شَوْلَهُ مَعْقُولًا

17. Camelus, dum ligatus est, defendit camelas suas.

Camelum indoles generosa ad defendendas camelas impellit, etsi vinculo ligatus est. Vocabulum شَوْل eas camelas proprie designat, quae omni lacte carent aut post partum septimum vel octavum mensem agentes. In virum generosum, qui omnimodo familiam suam contra mala defendit, transfertur. Ad metrum Sarih pertinet. p. 246.

١٨ قَلِمَ رَبَّصَ الْعَبِيرُ إِذْنًا

18. Quaranam ob causam onager decubuit?

Verba haec Amru-l'Kaiso poetae adscribuntur. Quum ille ab imperatore Graecorum vestem venenatam iiecepisset, exiens onagrum decumbentem, quem iuvenit, malo omni sibi duxit. Cuius rei solatium ipsi ferre studentibus ista dixit verba significaturus, se morituum esse. Proverbium de re adhibetur, cui insunt indicia contraria aliorum sennonni. conf. Amru-l'Kaisi Moallaka p. 8. edit. cl. Hengstenberg.

١٩ فِي بَيْتِهِ يُوتَى الْحَكَمُ

19. In domo sua atq. iudicem veniendum est.

Proverbium hoc Arabes lacertae adscribunt. Fabulantur, vulpem lepori dactylum, quem is cepisset, eripuisse el edisse. Utrumque ad lacertam venisse, ut ea iudicium ferret. Leporem dixisse: O pater parvac lae-ertae! Lacertam respondisse: „سميعاً دعوت“ „Audientem vocasti“. Dixisse lepus: „Venimus ad te litigantes“. Respondisse illam: „عادلاً حكمتما“. Dixisse lepori: „Iustum vobis iudicem constituistis“. Dixisse lepori: Exi

igitur ad nos! Respondisse illam: **فِي بَيْتِهِ يَوْتِي الْحَكَمَ** „In domo sua ad iudicem veniendum est.“ Dixisse leporem: Inveni dactylum. Respondisse lacertam: **حُلْوَةٌ فَكَلِيلُهَا** „Dulcis est, ede igitur eum!“ Dixisse alterum: Eripuit eum vulpes. Respondisse lacertam: **لِنَفْسِهِ بَغَى الْخَيْرِ** „Sibi expetivit bonum.“ Alterum dixisse: Colaphum ei infixi. Lacertam respondisse: **لَوْسُ تُمْنٍ أَذْهَبْتِ** „Ius tuum adhiuisti.“ Dixisse alterum: Et colaphos mihi infixit! Respondisse lacertam: **حَرٌّ أَنْتَصَرَ** „Genuerosus se vindicavit.“ Dixisse alterum: Iudica igitur inter nos! Respondisse lacertam: **حَدَّثَ حَدِيثَيْنِ أَمْرًا فَلَنْ أَتِيَ قَارِبَةً** „Mulieri bis rem dicas, et si nolit, tum quater.“ Conf. Cap. VI. 6. Lacertae autem responsa omnia in proverbii consuetudinem venerunt. Djeuharius proverbium s. v. **حَكَمَ** adnotavit. Ad metrum Redjes referri potest. p. 231.

٢. فِي الْأَعْتَبَارِ غِنَى عَنِ الْأَخْتِبَارِ

20. Qui exempla videt, doceri eum opus non est.

٢١. أَفْنَيْتَهُنَّ قَاعًا قَاعًا إِذْ أَنْتَ بَيْضَاءُ رِقَاعًا

21. Perdidisti eas (opes) unam partem post alteram, quando eras alba et mollis.

Verbis hisce Arabs quidam uxori suae, eam opes paulatim in adolescentia perdidisse obiecit. Proverbium de eo adhibetur, qui opes suas dilapidavit. Suffixum **هن** ad **أموال** „opes“ referendum est.

٢٢. فِي الْجَوِيَةِ تَشْتَرِكُ الْعَشِيرَةُ

22. In insula gens societute iuncta est,

Proverbio hoc ad mutuum nobis solatium ferendum incitamiir.

٢٣ فَرَّ الدَّهْرُ جَذَعًا

23. Tempori in os inspectum fuit et erat iuvenens.

Ad cognoscendam cameli aetatem dentes inspicere solent. Camelo iuvenco sex menses, antequam فَرَّ appellatur, nomen جَذَعٌ datur. In proverbio tempus cum camelo comparatum est, ut tempus nunquam senescere significetur, quippe quod iuveni semper aetate sit. Proverbii autem sensus est: Si hodie, quod petimus, nos fugit, postea id assequemur. In Kamusi opere verba فَرَّ الدَّهْرُ جَذَعًا verbis رَجَعَ عَوْدًا لِبَدْتُهُ explicata sunt.

٢٤ فِي مِثْلِ حَوْلَاءِ السَّلَا

24. In statu simili aquae membranae, qua cameli foetus involutus est.

Simili modo dicitur: فِي مِثْلِ حَوْلَاءِ السَّلَا. In statu simili aquae camelae, vocabulum enim حَوْلَاءِ aquam significat, qua membrana foetus cameli impleta est. De eo dicitur, qui pabuli copiam gaudet. Huic simile proverbium est: فِي مِثْلِ حَذَقَةِ الْبَعِيرِ. In statu simili pupillae oculi cameli.

٢٥ قَسَا بَيْنَهُمُ الظَّرَبَانِ

25. Pepedit inter eos animal Thsariban appellatum.

Animal ita appellatum paulo maius quam canis catulus foetidum emittit crepitum ventris. Narrant, animal hoc in latibulum lacertae ano erecto pedere, ut lacertam voret. Cognominatum quoque est: مَفْرِقُ النِّعَمِ, Dispersor pecorum, quoniam pecora congregata crepitu ventris dispergit. Proverbiuin autem significat, homines inimicitia dispersos esse. Conf. Cap. XX, 82; XXV, 147; XXVII, 66 et K am. D j.

٢٦ فِي الْقَمَرِ ضِيَاءٌ وَالشَّمْسِ أَضْوَاءٌ مِنْهُ

26. In luna est lux et sol est magis lucens.
Significat, imam rem alteri praeferendam esse.

٢٧ أَفْقُ قَبْلَ أَنْ يُحْفَرَ تَرَاكُ

27. Convale, priusquam terra tua effodiatur!

Verbo vlt significatio est „convaluit a morbo, ad se rediit ab ebrietate." Vilium vol ira cum ebrietate aut morbo comparatum esse videtur. Abu-Saihdus dixit, proverbii sensui esse: Priusquam dedecus tuum excitetur i. c. sine id occultum esse. Cecinit Abu-Thalebus:

أَفِقُوا أَفِقُوا قَبْلَ أَنْ يُحْفَرَ التُّرَى وَيُصَيِّحَ مَنْ أَمَرَ تَجْنِ ذَنْبَا
كَذَى الدَّنْبِ

„Redite in viara! Redite in viam, priusquam terra effoditur, et is, qui er men non commisit, ei similis fit, qui crimen commisit!"

Versus metrum Thawil est. c. I. m. p. 161.

٢٨ فِي عِصَّةٍ مَا يَنْبُتُنْ شَكِيرُهَا

28. In frutice spinosa quaecunque eius surculus crescit.

شَكِيرُ surculorum nomen est, qui ex arboris radicibus progerminant. Proverbium filium patri similem esse significat. In Samachscharii opere عِصَّةٌ وَمِنْ legitur, quod versus dimidium est, cui praecedit: إِذَا مَاتَ مِنْهُمْ حَيْثُ شَرَقَ أَبْنَاهُ
Legitur quoque وفي عِصَّةٍ مَا يَنْبُتُ الْعُودُ

٢٩ فِي كُلِّ شَجَرٍ نَارٌ وَأَسْتَمَجَدَ الْمَرْخُ وَالْعَفَّارُ

29. In omni arbore ignis est, 'sed multum ignis arbores March et Ahfar continent.

Proverbio utuntur significaturi, imam rem alteri prae-terendam esse. Abu-Sijadus dixit, fieri interdum, ut, quum March appellatae arbores densae et perplexae sint, vento Haute ignis excitetur. quo tota sylva comburatur.

Dixit poeta Alahscha:

رَنَادَكْهُ خَيْرُ رَنَادِ الْمُلُوكِ خَالَطَ فِيهِمْ مَرْخًا عَفَارًا
وَلَوْ يَتَّقَدَحُ فِي ظُلْمَةِ حَصَاةٍ بِنَيْعٍ لَاؤُرِيَّتْ نَارًا

.Ignitabulum luum est optimum return ignitabulum, quia in eo lignum arboris March et Ahf'ar coniunctum est. Et si node obscura glarea cum ligno arboris Nabah ad accendendum usus esses, ignem elicuisisses."

Versuum metrum Motakarib est. Conf. 1. m. p. 281. Prioris versus posterius hemistichium mancum est; quapropter in manuscriptis varii legendi modi, qui corrigendo orti esse videntur, reperimus. E ligno arboris Nabah ignis elici nou potest, sed sagittis conliciendis inservit. In posteriore versu proverbium est: لَوِ اقْتَدَحَ بِالْنَيْعِ لَاؤُرَى نَارًا „Si ligno arboris Nabah tanquam ignitabulo usus esset, ignem elicuisset**", quod de viro ingenioso adhibetur. Superior ignitabuli pars e ligno arboris Ahfar, inferior e ligno arboris March appellatae confici solet. Conf. Kam. et Dj. s. v. مَرخ et مجد.

٣٠. فِي نَظْمِ سَيْفِكَ مَا تَرَى يَا لَقِيمَ

30. In dispositione gladii est id, quod vides, o Lokaime!

Narrant Lokmanum bcn-Ahd vehementissimae hicmis tempore iumentum, quod nullam uuquam vocem edere, sella instruxisse et gentes suae viros, ut cum ipso praeda-

turn proficiscerentur, advocassc; sed hominem cum secutum esse. Quum sororis filius Lokaimus appellator adolvisset, hiinc sibi talc iumentum, quale Lokmanus habere*, comparasse, et quum Lokmanus socios invitassct, se cum secuturum esse, dixisse. Incursione hostili facta utrumque camclos in suam potestatem redegisce, et cum his ad stios rediisse. Turn cos convenisse; ut Lokaimus camelos ad pabulum vespertinum educeret, Lokmanus vcro mactati cameli carnes assaret. Lokmanum autem, ut Lokaimum. quern odio habere!, redcuntem ad cibum sunicndum perderet, foveam ignc impletam et supra tectam parasse in loco Schardj appellato, cuius spinas ibi crescentes rescuissct. Lokaimum advenientem, quum in loco. ubi spinas esse sciret, spinas non videret, dixisse : **اشبه شرحا لو ان اسيمرا** „Similis esset locus Schardj loco Schardj, si spinac adessent,“ (de quo proverbio conf. C. XIII, 31.) et quum in illam foveam igne impletam et tectam camela incidens fugam cepisset, Lokaimum has Lokmani insidias evitasse. Nec non Lokmanum in suo gladio ita ut gladii acies tegetetur, carnes et iecur et gibbum disposuisse ea causa adductum, ut Lokaimum illa capturum gladio trucidaret; at Lokaimum quum et illum dolum animadvertisset, dixisso **في نظم سيفك ما ترى يا لقيم** „In dispositione gladii tui est id quod vides, o Lokaimc!“ Quum autem Lokmanus societatem in camelorum possessione nollet, ut dividerentur, proposuisse Lokaimum. Lokmanum dixisse, se camelos dividi non probaturum esse nisi ligatum, so igitur cum rogare, ut ipsum ligaret. Quum igitur exceptis circiter decem camelis divisi essent, avida facta anima, ita ut anhelitum ex imo pectore duceret, quo vinculi lora rumperentur, Lokmanum dixisse : **الغادرة والمتغادرة والافيل النادرة** „Retromaneus a grege, et cum aliis retromaneus a grege et camelus anniculus rarus“; quae verba in proverbium venerunt, i. e. omnes divide! Lokaimum autem dixisse : **قبح الله** „Deus animam turpem ab omni bono remo-

veat! Prius autem illud proverbium in dolo ac perfidia adhibetur, posterius in avaritia et summa diligritia, qua in tractando negotio quis utitur.

١٢١ قَالُوا السَّهْمُ بَيْنِي وَبَيْنَهُ

31. Crena sagittae inter me et eum rupta fuit.

Rerum conditio, quibus coniuncti eramus, corrupta fuit.

١٢٢ الْفِرَارُ بِقِرَابِ أَكْبَسَ

32. Fugiens cum vagina ensis astutior.

Dixit Almofadhdhelus, proverbium hoc Djabiro ben-Amru Masenitae adscribendum esse. Hic vir die quodam in via vestigia duorum virorum videns, quum hariolus esset, dixit: أَرَى أَثَرَ رَجُلَيْنِ شَدِيدًا كُلُّهُمَا عَزِيزًا سَلْبُهُمَا وَالْفِرَارُ بِقِرَابِ أَكْبَسَ „Video vestigia duorum virorum, quorum malitia vehemens est, quorum raptus potens est et fugiens cum vagina gladii astutior est.“ Sic autem proverbium intelligendum est: ذُو الْفِرَارِ بِقِرَابٍ إِذْ فَاتَهُ السَّيْفُ أَكْبَسَ مِمَّنْ يَفِيتُ الْقِرَابَ أَيضًا „Fugiens cum gladii vagina, quum gladium amisit, astutior est, quam ille, qui vaginam quoque amisit. C. Dj. s. قَرَبَ Samachscharius dixit, proverbium hortari ad celerem fugam in re periculosa. Scharaf-Aldinus autem proverbii sensum ialem esse descripsit: Fuga nostra, dum saluti propiores sumus, magis convenit, quam quod, dum manemus, in rem ingratham incurrimus; voci enim قَرَبَ eandem significationem, quam voci قَرِيبٌ tribui dixit. Tum proverbium vertendum est: Fuga, dum propinqui sumus (saluti), astutior est.

فِي ذَنْبِ الْكَلْبِ يَطْلُبُ الْإِهَالَةَ

33. In Cauda canis adipem quaerit.

Do eo dicitur, qui beneficia a vile petit.

٣٤ أَفْعَلْ ذَاكَ آثَرًا مَّا

34. Faciam id primum ante omnia.

Dicitur quoque: **افعله اثر لى اكبر** eodem sensu. Alazmaïbus proverbii sensum esse dixit: **افعل ذلك عازما عليه**, „Faciam id, dum mihi id facere proposui.“

٣٥ فَرَقًا أَنْفَعُ مِنْ حُبِّ

35. Quod te tiraent, utilius est, quam quod te amant.

Hadjdadjus hacc verba Alghadhbano ben-Alkabahtsara¹⁾ Schaibautac dixisse feriur. Quum Ahbd-Allahus ben-Al-djarud et incolae oppidi Bazrac Alhadjdadjumimperio privassent et praedati essent, ille dixit: **يا اهل العراق تعشوا** „O incolae Iracae! vesperà edite hoedum, priusquam matutino tempore vos edet!“ Quum autem Alhadjdadjus Ahbd-Allahum ben-Djanid occidisset, Alghadhbantum eiusque adiutores cepit et in cula coniecit. Turn Ahbd-Almalicum ben-Merwan do caede Ebn-Aldjarudi certiore fecit. Ahbd-Almalicus autem mittens Ahbd-Alrahmamim ben-Masuhd Fesaritarn, omnes cvinculis dimittere caeterisque timentibus securitatem concedere, lladjdadjum iussit. Hac de causa Hadjdadjus Alghadhbantum e carcere ad ipsum adduci iussit, et advenientum ita allocutus est. „Tu pinguis es! Respondit ille: Chalifae hospes pinguis sit oportet. Turn ille: Num tu Iracae incolis dixisti? **تعشوا للجدى قبل ان يتغداكم** „O incolae

1) Codex meus et Berolin. القبعشرى, codex Lugdun. القبعرى habet.

Iracae! vespera cdite hacdum, priusquam matulino tempore vos cdet." Respondit hie: Nequo profuit sermo ei, qui dixit neque noeuit ei, in quem dictus fuit. Denique Iladj-djadjus dixit: **أَوْفَرًا خَيْرٌ مِنْ حُبٍّ** «Nonne timor melior est, quam amor» i. e. Profecto! quod te timent melius est, quam quod te amant.» Accusativus **فَرًا** ex omisso verbo pendet.» Proverbium autem simile est sequenti: **رَهْبُوتٌ خَيْرٌ مِنْ رَحْمَتٍ** «Timor melior est quam misericordia».

٣٦ الفَرْعُ أَوَّلُ الْإِنْتِاجِ

36. Qui Diis mactatur pullus, geniturae initium est.

Vocabulo **فَرَع** pullum camclae primum, cui Diismactabatur, significabant. De rerum initio igitur proverbium adhibent.

٣٧ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى سَرْجِي رَبِّي

37. In via Dei est sella mea et mulus meus.

Mikdamus ben - Ahthif Ihdjilita a Cosroc rege Persarum, ad quem veneratj abiens milium sella instructum dono acceperat. Qui quum periisset et sella fracta esset , se consolans hunc dixit verum:

نَفَقَ الْبَعْلُ وَأَوْدَى سَرْجَنَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ سَرْجِي وَبَعْلِي

»Periit mulus et periit sella nostra. In via Dei est sella mea et mulus meus.»

Versui metrum Rami est p. 238 sq. Adhibetur igitur proverbium in consolando de iactura et damno, quod nobis tempus intulit.

38. Mullura dispersa sis, o incursio hostilis!

Verbo genus feminini datum est, quia voci فياح significatio vocis غارة, quae est generis feminini, tribuenda est.

٣٩ قَتَى وَلَا كَمَالِكَ

39. Hic invenis est, et non ut Malicus.

Verba haec Motammemus ben-Nowairah in fratrem suum Malicum ben-Nowairah dixit, quum hic propter defectum a religione occisus esset. conf. Hamas p. ٣٧١. Ante قَتَى supplendum est هذا hic vel هو is.

٤٠ فَضَّلَ الْقَوْلَ عَلَى الْفِعْلِ دَنَاءَةً

40. Augmentum verborum super facto vilitas est.

Si quis in se describendo plura loquitur, quam fecit, vilitatis indicium est. Huic contrarium est: فَضَّلَ الْفِعْلَ عَلَى الْقَوْلِ مَكْرَمَةً. Quod plus facit, quam loquitur, generositati tribuendum est. Samachscharius ista duo proverbia in unum coniunxit.

٤١ فَشَاشَ فُشِّبَهُ مِنْ أَسْنِهِ إِلَى فِيهِ

41. O mulior ventum emittens, exprime ci ventum e pudice suo in os!

Age contra etiam quemadmodum vis, nam se defendere non potest. Sie Mcidaniusj at vero Samachscharms dixit, proverbium adhiberi de irato, qui simul impotens sit. Id est: Irani ems amove, queniadmodum ventum ex utre exprimis.

٤٢ اِفْتَدِ تَخْنُوقُ

42. Te libera, o strangulate!

De quolibet molestia adfficto dicitur, qui hisce verbis, ut e periculo so liberet, excitatur. Sic quoque legunt Samachscharius et Scharaf-Aldinus. Legitur quoque sic proverbium: *اقتدى بخنوق*, „Se liberavit strangulatus.“

٢٣ في حُسْنِ مَسِّ أَبْصَرَ أَنَّ أَمْرَهُ مَكْسُ

43. In pulchritudine contactus vidit, rem suam esse iniuslitiatn.

De viro dicitur, qui gentem, quant ipsi iniuriam inlaturam esse cognovit, relinquit.

٢٤ أَفْرَعَ فِيمَا سَاءَ بِي وَصَعَدَ

44. Decidit in eo, quod mihi displicuit et se ex-tulit.

Omnimodo mihi noxam ut iuferret, opcrain dedit.

٢٥ فِي عَيْصَةٍ مَا يَنْبُتُ الْعُودُ

45. Quod in arboreto denso eitis crescit, lignum Aloes est. „

Si arboreti nobilis natura est, lignum ibi crescens nobile est; vile arboretum lignum vile producit. Ramo radicis nature, est.

٢٦ فِي الْأَرْضِ لِلْأَحْرِ الْكَرِيمِ مَنَادِحُ

46. In terra nobili generoso loea ampla sunt.

Nobilis generosus uni regioni addictus non est, tota terra ei patet. Ad metrum Cumil referri potest, c. p. 212.

٢٧ أَفَاقَ فَدَرَقَ

47. Convaluit et lum fimum excrevit.

De co dicitur, qui antea moerore pressus curia H-
bcrattis fuil.

٤٨ في آمالٍ أشراكٍ وإن شج ربه

48. In opibus sunt pariicipes et si carurn posses-
sor a varus est.

fiifortunia et haeres avaro tanilcm opes cripiunt.

٤٩ في النصح تسع العقارب

49. In monito fido scorpionum morsus est.

Verba haec Ohbaido ben-Dharijjah Namiritae adscri-
buiitur. Hie virum, qui principi obrectabat audiens inter
alia haec verba dixit. Conf. prov. 116.

٥٠ الإفراط في الأنس مكسبة لقراءة السوء

50. Nimium in hominum consuetudine lucrum so-
ciis malis est.

Verba haec Aetsamus ben-Zaifi dixit. In Samach-
seharii et Scharaf-Aldini operibus sic legitur proverbium:
„Nimium in consortio ac-
quirit (nobis) socios pravor.“

٥١ في الطمع المكذبة للرقاب

51 In cupiditate collis vilitas est.

Proverbio simile est illud alterum: الناس غل الطامع
„Vilia reddit colla hominim numella cupiditatum“. I. c.:
Cupiditates vinculum suntj quo homo maximo dedecore
adlicitur.

٥٢ أَفْرَحَ قَيْضٌ بِيَيْضِهَا الْمُنْقَاضِ

52. Pullos emisit cortex ovi sui rupti.

Res eius manifesta fuit, ut pullus ex ovo prodit. Dixit Abu-rilaifsamus. proverbium post mortem Sijadi ben-Abi-Sofijan adhibitum esse. Simile est proverbium: أَفْرَحَ قَيْضٌ بِيَيْضِهَا الْمُنْقَاضِ „Gens ex ovis suis pullos exclusit.“ Suffluxum ٥٢ ad gallinam referendum videtur.

٥٣ أَفْسَدَ النَّاسَ الْأَحْمَرَانِ

53. Res duae rubrae homines corruerunt.

Res duae rubrae sunt caro et vinum. Sed pro الاحمران quoque الاحمراء rubrae dicant. Vocabulum hoc odorem ٥٣ appellatum et crocum simul complectitur.*)

٥٤ فِي اللَّهِ تَعَالَى عَوْضٌ عَنْ كُلِّ ذَنْبٍ

54. In Deo optimo maximo est supplementum omnis rei, quae nobis elapsa est.

Verba haec Ohmarus ben-Ahbd-Alahsis dixisse fertur.

٥٥ فِي التَّجَارِبِ عِلْمٌ مُسْتَانِفٌ

55. In experiētiis nova scientia est.

٥٦ فِي الْعَوَاقِبِ شَأْنٌ أَوْ مُرِيحٌ

1) Djenharis non nisi odoramentum ٥٣ appellatum adnotavit.

56. In eventihus est medicans aut placans.

Id est: In consideration© eventuum.

٥٦. فَعَلْتُ ذَلِكَ عَمَدَ عَيْنٍ

57. Feci id diligenter et data opera.

Dicitur quoque proverbiali modo : فعلته عمدا على عين , quod eundem sensum praebet. Verba عمدا على عين proprie significant proposito oculi. I. e. dum oculus in rem intentus erat.

٥٨. فِي أَسْتِ أَنْغَبُونِ عَوْدٌ

58. In podice decepti lignum est.

In deceptum dieitur. I. e. Deceplus ei similis est, qui foedissiinae libidinis vitio labnrat. conf. Cap. VII, 119.

٥٩. فَقْ بِلَحْمِ حِرْبَاءَ لَا بِلَحْمِ تَرَبَاءَ

59. Singuli agone mortis cum carne chamaeleonis et non cum carne terrae.

Hoc in proverbio intelligendo quum dubium remaneat, quod ipso scholio non removetur, integrum scholion addere placet: الحرباء جنس من العتلاء معروف والترباء التراب وفق من فلق بنفسه يفوق فووقا اذا اشرفت نفسه على الخروج ويقال فوق من فوق حلب الناقة يقال تفوق الفصيل وفلق اذا شرب ما في صرع امه واصل هذا ان رجلا نظرا الى آخر ينظر الى ابله وهي تفوق فخاف ان يعين ابله فتسقط فتندحر فقال فوق بلحم حرباء اى احتلب لحم الحرباء لا لحوم الابل واراد بلحم ترباء لحما يسقط على التراب ويقال التهرباء الارض نفسها Vocabulum حرباء speciem notam lacertae (chamaeleonem) significat et ترباء idem est quod تراب terra. Vox فوق derivanda est a

فائق بنفسه, cuius futurum يفوق, nomen actionis فوق est et significat, hominis animam in eo esse, ut e corpore exeat. Alii dicunt, vocem فائق derivandam esse a فواق, quod, lac camelae in ubera post tempus mulgendi redire, significat. Dicitur فائق الغصيل et تفوق, „Pullus camelianus omne lac in ubera rediens ebibit.“ Proverbii autem originem hanc fuisse tradunt: Vir quidam alium vidit camelas suas pullis lac propinantes observantem et timens, ne cameli maligno oculo adfecti caderent et mactarentur, dixit: فاق بلحم فاء حباء i. e. mulge (احتلب) carnem chamaeleonis, non carnes camelorum. Vocibus لحم تريا significare vult carnem in terram decidentem. Alii dicunt, vocem تريا terram ipsam designare.“

٦. انْفَلَقَتْ بَيْضَةُ بَنِي فُلَانٍ عَنْ هَذَا الرَّأْيِ

60. Ruptum fuit ovum cuiusquam gentis, at hoc consilium adpareret.

Consilium cum avium pullis ex ovis ruptis predeuntibus comparatum est. De hominibus dicitur, qui unum idemque consilium ceperunt. conf. prov. 69.

٦١. فَارَقَهُ فِرَاقًا كَصَدْعِ الرَّجَاحَةِ

61. Se separavit ab eo modo, quo vitrum ruptum est.

Se ita separavit, ut nunquam iterum coniungi posset, quemadmodum vitrum ruptum non coniungitur.

٧. فِي الْعَافِيَةِ خَلْفَ مِنَ الرَّاقِيَةِ

62. Sanitas loco incantatoris est.

Qui sanus est, incantator et medico non eget. Sunt, qui راقية formam insultivi (incantatio), ut راقية et راقية esse dicant.

٦٣ فَعَلْنَا كَذَا وَالذَّهْرُ إِذْ ذَاكَ مُسَجَّلٌ

63. Id fecimus et tempus tunc libere demissum erat.

Proverbii sensus est, unum alterum non timuisse. In Kamusi opere legitur فعلنا كذا loco verborum فعلنا.

٦٤ قَرَارَةٌ تَسْقِطُ قَرَارَةً

64. Agnus ad se trahit oves.

Proverbium similem proverbio C. XXV, 16, sensum offert. In ovibus observare licet, unam alteram sequi, ut si una in locum praecedat, tota grex sequatur. De grandaevo adhibetur, quem parvus ad stultitiam animique levitatem impellit. c. C. XXI, 44. et Abulf. T. II p 72.

٦٥ اِفْعَلْ هَذَا وَخَلَاكَ ذَمٌّ

٦٥. Fac hoc et vituperium ad te praeteribit (te non tanget).

Alsicetus dixit: Dicendum non est وخلاک ذنب „Crimen ad te praeteribit.“ Alferra autem dixit, utrumque (خلاک ذنب et ذنب خلاک) apud Arabes in usu esse. Verba proverbii Kazirus Lachmita Ahmaruo beu-Ahdi dixisso fertur; sed in illa historia (conf. Tom. I. p. 428.) prior proverbii pars diversa a nostro est. In Kamusi opere proverbii verbum خلاک pro خلا منك esse legimus. In meo codice vox خلاک cum Tescludido litterae ل scripta est, id quod non probandum videtur, quippe quum ut in versu Ebn-Rewahahi, sic in Kamusi opere prima forma reperiatur:

قَسَانُكَ قَانَعِي وَخَلَاكَ ذَمٌّ وَلَا أَرْجِعْ إِلَى أَهْلِي وَرَأِي

„Rem tuam (o femina) perage! tum iucunda vita utero!

et tu a vituperio libera oris et ego ad meam gentem uouum-
que consilium non redibo."

Versus metrum Waiir est. c. I. m. p. 204.

Adbibetur autem proverbium in excusatione eius, qui non
cunctans rem necessariam petit. Ad proverbii senium
proxime accessit Ohrwahus ben-Alward hi versibus
hisce:

وَمَنْ يَكُ مِثْلِي ذَا عِيَالٍ وَمَقْتَرًا مِنْ آلِهَاتٍ يَطْرَحُ نَفْسَهُ كُلَّ مَطْرَحٍ
لِيُبَلِّغَ عُدْرًا أَوْ يَنَالَ رَغِيْنَةً وَمُبْلَغُ نَفْسٍ عُدْرَهَا مِثْلُ مُنَاجِحٍ

„Qui moi similis familiam numerosam habet, et opibus do-
stitutus est, is so ipsum in omne perieulum mittit, ut
excusationem adferat aut desiderio potiatur, nam qui pro
sc excusationem adfert, ei, qui rem ad felicern eventum
perduxit, similis est."¹⁾

Sapienter quidam dixit: انى لاسعى فى الحاجة وانسى منها
Ego rei لايس وذلك للاعذار ولما ارجع على نفسى بلوم
necessariae operam do, etsi consequendi spem abiecerim,
ut excusationem adferam et ipse a vituperio liberatus sim."

٦٦ أَفْرَحَ رَوْعَكَ

66. Pullos excludat animus tuus!

Abu-l'Haitsamus dixit, rectum vocis روع enuncianti
modum esse cum JDhamnia, licet omnes cum Fatha anim-
ciaverint vocem et vocalem Fatham for mac nominis acti-
onis propriam esse contendit. Id est: Curis liber sis, ut
animus tuustranquillus sit. Curae cum pullis, qui ex ovo exclu-
duntur, comparatae sunt, ut animus iis vacuus sit. Et verti potest
Pullos exclusit animus tuus Conf. C. XXI. 31. Cf.
XXV; 20 Sciol. et doct. Berth, libr. pag. 19. Ab aliis voci

1) Versuum metrum Thawil est. c. 1.m. p. 161.

افرخ imperativi vocales tribuntur. A curis liberes animum
unum! Hariri rhythmica causa, ut mihi videtur, dixit: ليغرخ
كريم (p. 111), cuius rei causa in eo video, quod nonnulli
voci روع timoris significationem tribuerint. Alii Moah-
wijjalum, alii Mohammedem ipsum proverbii auctorem esse
putarunt. A proverbii usu paulum deflexit poeta Dsu-
l'Rommah appellatus in hoc versu:

وَلِي يَمُدُّ أَنهَرَامَا وَسَطَهَا زَعْلًا جَثَلَانِ قَدْ أَفْرَخَتْ عَنْ رُوعِهِ الْكَرْبُ
„Abiit extendens fugam eius medium elacer, lactus, nam
moerore eius cor reliquerant.“

Versus metrum Basith est. U. l. m. p. 190. Voces
افرخ روعه عن inversae sunt pro روعه الكرب
conf. Samachschar. Scharaf-Aldiu.

٦٧ أَفْرَحَ بِالظُّبَىٰ وَفِي الْمَعْرَىٰ دَثَرٌ

67. Mactavit dorcadera et multae oi sunt caprae.

Proverbio metrum Redjes esse videtur. Verbum افرخ
propria significat: camelac pullum aut ovis agnura
diis in honorem mactavit. Proprius igitur proverbii
sensus est: Doreadcm Diis mactavit., quamquam multas
capras possidebat. De eo dicitur, qui, quamquam multos
cognatos habet, tamcii ab aliis auxiliium petit. Praepositio ب
in voco بالظبي superflua est.

٦٨ أَفْرَحَ لِلْهَيْمِ حَبِينًا أَقْصَعَا

68: Praemisit ad sitientes camelos hydrope la-
borantem, protuberant pectus et depressum
dorsum habentem.

Proverbio metrum Redjes est. Misit ad rem difficilem
peragendam virum debilem. Vocabulum حبين diminutivi

formae est, a **أَحْيَى** hydropisi laborans derivanda. Proverbium de eo dicitur, qui virum debilem in auxilium vocat.

٦٩ قَصِيدٌ ذَاتِ الْوَيْسِ لَا يُجَيِّدُ

69. Pullus camelac calcitrantis est; ferae specie non terretur*

Vocabulo **ذَاتِ الْوَيْسِ** camelam significant, quae et mulgentem et pullum sugentem pede percutit. Arabes, si caraela in pullum amore proposita non oral, induti pelle ferae ferae speciem praeseferentes ad istum pullum, ut camela terretur, manibus pedibusque adreperc solabant. Quae res saepius in causa erat, ut camela pullum, quem antea neglexisset, amaret. Sed quum res in tali camela, quae pullum sugentem pede percutere soleat, inutilis sit, proverbium ortum est, quod in eo adbibetur, qui natura alienus ab hominum bona consuetudine, amoris ipsi raanifestati signis propitius non redditur.

٧٠ أَفْرَحَ الْقَوْمَ بِيضَتِهِمْ

70. Gens ex ovo suo pullos exclusit.

Id est: Secretum suum ostendit conf. prov. ٥٠.

٧١ فِي دُونِ هَذَا مَا تُنْكِرُ الْمَرْأَةُ صَاحِبَهَا

71. In hoc inutato statu est causa, cur mulier dominum suum non noscat.

Verba haec puellae e gente Mosainah adscribuntur, Alhacimus ben-Zachr Tsakefita solus quum esset, in loco Amarah appellato duas sorores turn pulchritudine turn morum elegantia insignes viderat eisque vestibulis datis benefecerat. Sequenti autem anno cum familia Meccam iter facientem una puellarum ita interrogavit, ut cum igno-

rare vidcretur. Quapropter vir dixit: Tu talis es. Puella autem admiratione adfecta, per patrem et matrem meam te libero, quomodo me cognovisti, quum lu mihi ignolus sis, introrogavit. et quum noincii suum vir indicasset, illa respondit: رايته كما عانا اول شابا سوقة واراك العام شيخا مالكا وفي دون
 "Vidi te anno praeterlapso tanquam auolescentem e vulgo, et te video hoc anno taaquam sceni regem et in hoc mutato statu est causa, cur mulier dominum suum non noscat."

٧٢ فَاثْكَةُ وَأَثْقَةُ بِيْرِي

72. Audax, fiduciam ponens in copiosa rirfatione.

Narrant mulicrcni; cui lactis abundantiia esset, laceffundere coepisse, ut eam maritus, cur non potius ipsi lac bibendum dedisset, interrogaret, turn cam respondisse illis pro-verbii verbis, quae in perditorem adkibentur, qui opulentia nititur.

٧٣ فَصْفَصَتْ حِمَارَهَا لَا يَقْمُصُ

73. Medica lieiba, cuius asisus tolutim non in-
 ceclit.

De eo dicitur, qui beneficia in indignos confert.

٧٤ فَقَدْ الْأَخْوَانُ غُرَبَةً

74. Delectus fratrum peregrinitas est.

Qui fratres et adjuutores non habet, in patria peregrinus est.

٧٥ فَلَمَّ خُلِقَتْ إِنْ لَمْ أَخْذَعْ الرِّجَالَ

75. Quamnam ob causam procreata est (barba),
 si viros non decipio.

Apud verbum خلقت vox اللحية barba supplenda est. Proverbium hoc in deceptione et dolo viri fraudulentii adhibetur.

Forma comparativi.

٧٦ أَفْلَسُ مِنْ ابْنِ الْمَدَلِّقِ

76. Pauperior, quam Ebn-Almodsalakus.

Nomen hoc cum littera 3 Da et 3 D scriptum reperitur. Vir ad gentem Banu-Ahbd-Schems ben-Sahd ben-Said Manath pertinens tam pauper erat, ut unius diei alimentum non haberet. Pater eius et proavi pauperrimi orant. Cecinit poeta:

فَإِنَّكَ إِذْ تَرْجُو تَمِيمًا وَتَعْتَمِدُهَا كِرَامِي الْمَدَى وَأَعْرِفُ عِنْدَ الْمَدَلِّقِ

„Tu, quum a gente Tamim utilitatem speras, ei similis es, qui liberalitatem et beneficentiam ab Almodsalako sperat.

Versus metrum Thawil est. C. l. m. p. 161.

٧٧ أَفْقَرُ مِنَ الْغَرَّانِ

77. Pauperior, quam Alohrjanus.

Alohrjanus ben-Sahalah ad gentem Thai pertiuens pocta erat. Almofadlidhelus narravit, cum aliquamdiu abiisse, opes ut quaereret, sed pauperiorem factum ease. (juidam error© ductus proverbium sic protulit: أَفْقَرُ مِنَ الْغَرَّانِ „Pauperior quam famelicus“

٧٨ أَفْسَدُ مِنَ الْجَرَادِ

78. Magis corrumpens, quam locusta.

, Locustae plantas et arbores corrumpunt. Hari us est, quod comparativi forma a quartae coniugationis signifseatione transitive derivetur.

٧٩ أَفْسَدُ مِنْ أَرْضَةٍ بَلَحْبَلَى

79. Magis corrumpens, quam teredo genlis Banu-l'Hobla

Hamsahus dixit, gentem Banu-l'Hobla esse Anzaritarum (Medinensium Mohammedem adiuvantium) partem sc. familiam Ebn-Abi bcn-Saluli fuisse.

٨٠ أَفْسَدُ مِنَ السُّوسِ فِي الصُّوفِ فِي الصَّيْفِ

80. Magis corrumpens, quam tineae in lana tempore aestatis.

Dicitur quoque: „أفسد من السوس في الصوف“ Magis corrumpens, quam tineae in lana.

٨١ أَفْسَدُ مِنَ الضَّبَعِ

81. Magis corrumpens, quam hyaena.

Hyaena in ovium gregem irrumpoitis multas oves dilacerat. Qui autem lacerandi et corrumpendi modus in causa erat, cur annum sterilem cum hyaena compararent dicentes: „أكلتنا الضبع“ Edit nos hyaena", ut sensus sit: Perdidit nos annus sterilis. Ebn - Alahrabius autem dixit, hyaena non significari annum sterilem, sed potius gentis infirmitatem anno sterili, ut hyacnac et lupi canvorarant. Cecinit poeta:

أَبَا خَرَّاشَةَ إِمَّا كُنْتَ كَذَا نَفَرٍ فَإِنَّ قَوْمِي لَمْ تَأْكُلْهُمْ الصَّبْعَ

„O Abu-Choraschahe! si tua familia paucos tantum complectitur; at vero gentem meam hyaena non voravit."

Mctruin versus Basith est. c. I. m. p. 190,

٨٢ أَفْسَدَ مِنْ بَيْضَةِ الْبَلَدِ

82. Corruptior, quam ovum strulhiocameli relictum.

Ovum, quod in deserto strulhiocamclus reliquit, si ad id non redil, corrumpitur.

٨٣ أَفْسَى مِنْ ظَرَبَانَ

83. Magis pedens, quam animal Tlisariban appellatum.

Animal hoc ad proverbiuin 25 descriptum est.

٨٤ أَفْسَى مِنْ خَنْفَسَاءَ

84. Magis pedens, quam scarahacus.

Sic dicitur, quia in manu cum taugentis pedit.

٨٥ أَفْسَى مِنْ نِمَسِ

85. Magis pedens, quam ichneumon.

Multum pedere hoc animal dicitur. Sunt, qui dicant nomen scarabaei maris (ذكر الخنافس) esse.

٨٦ أَفْحَشُ مِنْ قَالِيَةِ الْأَفَاعِي

86. Turpior, quam animal pediculos viperarum quaerens.

Et dicitur: *Turpior, quam pedens viperarum.* *القاعى من فاسية القاعى* *et فالية القاعى* *cognomina sunt animalis scarabaeo similis.* *In codicibus, Scharaf-Aldini et Samachscharii legitur: فاسية من فاسية* *omissa voce القاعى.* *Abu-l'Dokaischus فالية القاعى nomen dominae scarabaeorum (سيرة الخنافس) punctis notatae esse contendit.*

٨٧ أَحْشَشٌ مِّنْ كَلْبٍ

87. Turpior, quam canis.

Sic dicitur, quia canis homines adlatrat.

أَفْرَغْ مِنْ يَدِ تَفَتُّ أَلِيرْمَعِ

88. Otiosior, quam manus, quae molles lapides
fricando comminuit.

Sic dicitur, quod otiosus et meditatione defixus stans in terra ducere et lapides molles conterere solet. Vocabulo **يرمع** lapis mollis significatur. Inde proverbialis locutio orta est: **تركته يفت اليرمع** Reliqui eum fricando comminuentem lapidem mollem. i. e. vehementer tristem et curis occupatum.

أَفَرَأَيْتُ مِمَّنْ خَلَّامِ سَابِطِ

89. Minus occupatus, quam chirurgus Sabatbi.

Sabbath nomen loci in provincia Almadajin sub Pcrsarum ditione erat. Narrant, virum illum mililibus transcurrentibus conditionem ut redeuntibus Danckum unum ei solvrent, cucurbitas imposuisse. Praeterlapsis autem una et duabus hebdomadibus, quo tempore nemo operis causa ad eum accessisset, ne ob otium vilipenderetur, matrem suam ad eum processisse, cui tot vicibus cucurbitas inposuisset, ut omni sanguine exhausta subito moreretur. Cecinit poeta:

مَطْبَاحُهُ قَفْرٌ وَطَبَاحُهُ أَقْرَعٌ مِّنْ حُجَامٍ سَابِطٍ

„Culina eius desertum est eiusque coquus minus occupatus est, quam chirurgus Sabathi".

Versus metrum Sarih est. c. 1. m. p. 244.

Alii autem dicunt, virum illum Cosroi iter facienticurbilas imposuisse, et tantum operis pretium ab eo accepisse. ut nunquam ad opus faciendum rediret. Conf. Harir. ٥٥٧, ٥٦٢. Kam. ٨. سبط

أَفْرَسٌ مِنْ سِمِ الْفَرَسَانِ

90. Melior eques, quam equitum venenum.

Venenum equitum cognomen est Ohtaibahi ben-Alharits ben-Schehab gentis Tamim equitis, qui quoque صبياد „Venator equitum“ cognominabatur. In Scharaf-Aldini et Samachscharii operibus proverbium أَفْرَسٌ مِنْ صِيَادِ الْفَوَارِسِ adnotatum legitur. Narrant, Arabes dixisse: Si a coelo dactyli decidissent, nemo eos collegisset, nisi Ohtai-bahus propter alacritatem suam.

أَفْرَسٌ مِنْ مَلَاعِبِ الْأَسِنَّةِ

91. Melior eques, quam colludens cuspidibus.

Colludens cuspidibus cognomen Ahmiri ben-Malichen-Djahfar ben-Gilab equitis gentis Kais erat. In cognominis causa non consentiunt. Sunt, qui dicant, Dh'rarum ben-Ahmru, quem pluries postravisset, dixisse: من انت يا فتى „Quis tu es, o iuvenis? tu cuspidibus colludere videris? Alii dicunt, cognominis causam in versibus esse, quibus Ausus ben-Hodjar fratrem eius Thofailum ben-Malic, qui die pugnae يوم السويان appellatae ei opem non tulisset, castigaverit:

لَعَمْرُكَ مَا آتَى تَغْيِيلُ بْنُ مَالِكِ بْنِ أُمِّهِ إِذْ تَابَتِ الْخَيْلُ تَدْعِي
وَوَدَّعَ إِخْوَانُ الصَّفَاءِ بِقُرْزِكِ يَمُّهُ كَبْرِيجِ الْوَلِيدِ الْقَرْعِ

فَرَارًا وَأَسْلَمْتَ أَتَيْنَ أَمِيكَ عَامِرًا يُلَاعِبُ أَطْرَافَهُ الْوَشِيحَ الرَّعْرَعَ

„Per vitam tuam! Thofailus ben-Malic fratres suos nou adinvit, quum eqmtes congregati essent gloriantes do genere in proelio. Et probis valedixit in elegante equo, qui transit sicut sagitta longior agilis pueri, fuga et deseruisti fratrem luum Alimirum colJudcntem cuspidibus hastae trementis.”

Versuum nictrum Thawil est. c. 1. m. p. 161.

Conf. Abolf. Ann. T. 1. p. 100. Praetor hunc virntn Ahbd-Allah ben-Alliozain Haretsita et Aus ben-Malic Djarmita cognomen illud babebanl.

٩٢ أَمْرَسُ مِنْ عَامِرٍ

92. Melior eques, quain Ahmirus.

Erat filius Althofaili et filius fratris viri Alimiri ben-Malic, conf. prov. 91. Vir hie arte equestri, aliisque virtutibus suo tempore eeleberrinms erat. In uperibus Scliarraf-Aldini et Samachscharii, nee non in quibusdam Meidanii exemplaribus proverbium sic legitur: أَمْرَسُ مِنْ عَامِرِ بْنِ الْخَلْفِيلِ.

٩٣ أَمْرَسُ مِنْ بَسْطَامٍ

93. Melior eques, quam Bisthamus.

In operibus Scharaf-Aldini et Samachscharii أَمْرَسُ مِنْ بَسْطَامٍ legitur. Filius Kaïsi cognomen Abu-f'Zahba gerens et ad gentem Schaihan pertinens eques gentis Beer erat.

٩٤ أَفْتَنُكَ مِنَ الْبَرَّاضِ

94. Audacius irrueiis, quam Alhanadhns.

Albarradhug filius. Kaïsi ad gentem Cenahah pertine-

bat. Vir hie vafer et audax familiam suam multa iniuria adflixcrat, ut cum relegarent. Meccam perveniens cum familia Ilarb ben-Omajjah foedtis et societatem inivil. Turn ex provincia Hidjasi in regionem Iracae tendens ad aulam Nohmani ben-Almondsir pervenit ibique mansit. Alnohinaiius autem quotannis ad nundinas Ohcatsi agmen camelorum cum aromatibus et pannis pretiosis mercaturae causa mittere solebat. Die quodam, quum Albarradbus et Alrahbائيis (sic enim cognominabatur, quia frequenter ad reges veniebat Ohrwahus ben-Ohtbah ben-Djafar ben-Cilab) apud regem praesentcs essent hic dixit: Quisnam camelorum agmen Ohcatsum ducet? Barradhus respondit, sc id per gentem Cenanah ducturum esse. At rex dixit, se virum velle, qui camelos per Rentes Cananah et Kais duccret. Turn Ohrwahus dixit: Vir iste vafer et relictus regis camelos ducere non potest, ego cos per gentem absinthii et abrotoni regionis Nedjd et Tehamae ducturusum. Consentiente rege iter cum camelis ingressus est. At Albarradbus viri vestigia secutus, quum Ohrwahus in medio gentis suae ad Fadaci latus esset et camelorum agmen decuhissct; sumsit sagittas, quae sortibus inserviebant., ut sagittarum iactu de Ohrwahi cade sortiretur. Ohrwahus ad virum hacc molientem transiens, quid ageret, interrogavit. Quum, se sortcs de caede eius interrogare respondisset, Ohrwahus, eum tali rei perpetranda imparem esse dixit. Albarradbus his verbis ira incensus gladii ietum ei inllixit. quo occideretur, turn camelorum agmen abduxit. Haec autem res in causa erat, cur inter gentem Chindif et Kais bellum Alfidjar. (conf. Hamasa p. , et C. XXIX, 4.) appellatum oriretur. Istud Albarradhi factum proverbii causa erat. Abu-Tammamus ad gentem Thai pertinens pocta illius facti mentionem fecit in versibus sequentibus:

وَأَلْفَتْنِي مَنْ تَعَرَّفْتُهِ اللَّيَالِي وَالْفَيَاقِ كَالْحَبَّةِ النَّصْنَسَانِ
كُلُّ يَوْمٍ لَهُ بِصَرْفِ اللَّيَالِي قَتْلَةٌ مِثْلُ قَتْلَةِ الْبَرَّانِ

„Et iuvenis, quern noctes et deserta cognoverunt, similis serpenti confestim morsu nccaiiti, cui quovis die in vicissitudine noctium audax irrnptio similis irruptioni Al-barradbi est."

Versuum metrum Chafif est. c. 1. m. p. 262.

٩٥ أَفْتَكُ مِنْ أَتْجَافِ

95. Audaciore impelu irruens, quam Alhadjdjafus.

Viri nomen est Alhadjdjdjafus ben-Hocaim Solamita. Kins patruclis Olimairus bon-Hobab Solamita tempore belli civilis inter gciitcin Kais et Call) propter partes Sobairiticas et Mcrwaniticas in Syria gesti ab agmine Tagblebitarum quodam incursu hostili occisus erat. Bello finito ad Abbd- Almalicum ben-Merwan chalifam sen imprcalorein Hadjdjafus venit et Alachthalo ibi pracseuli; qni eum seqnente versu allocntus erat:

أَلَا سَائِلِ أَتْجَافِ هَذَا هُوَ نَائِرٌ يَفْتُلِي أَصِيبَتِ مِنْ سَلِيمٍ وَعَامِرٍ

„Interroga Alharijdjafum, num ulturus sit caesos c gente Solaim et Ahmir" (Melrum Thawil est. p. 161.)
sic respondit:

بَلَى سَوْفَ أَبْكِيهِمْ بِكُلِّ مَهْنَدٍ وَأَبْكِي عَمِيرًا بِأَلْمَاحِ الْخَوَاطِرِ

„Imo! deplorabo eos per oinnem gladiuin Indicum et deplorabo Obmairnm per lanceas vibratas." Wetrum Thawil p. 161. Turn dixit: Non pntavi te ista audacia, et si fuisset eaptivus, contra me usurum esse. Alachtbalo, qui ob ista verba timore percussus tremeret, Ahbd-Almalictis, sc ei defensorem futurum esse promisit. Alachtbalus imperatori respondit, se nou dubitare, quin vigilans ipsi defensor futurus sit, sed quomodo idem dormiens facere possit. At vero Albadjdjafus abiit vestes suas bumitrabens, ut Abbd-Almalicus diceret: In eius occipite porlidia est. Tum Albadjdjafus gente sua congregata Alruzafam pervenit et inde

contra Tagldebitas profectus est. In via quadringentos, ad aquam Albischr appellatam quingentos" occidit. Alacbtbalus huius rei certior factus imperatorem boc versu allocutus est:

لَقَدْ ارْتَبَعَ اَتَجَّافَ بِالْبِشْرِ وَقَعَةً إِلَى اللَّهِ مِنْهَا الْمُسْتَنْكَى وَالْمَعُولُ

„Iam ad aquam Albischr Albadjdjafus gentem meam clade adfecit, de qua cum Deo quercudura et in co fiducia ponenda est." Metrum Thawil est. p. 161.

Hadjdjafi autem sanguinem quum imperator devovisset, ad imperatorem Graecum confugit et inde post septem aimoruii spatium mortuo Abd-Almalico, quum ab eius successore Alwalido ben-Alibd-AImaie securitatis promissum accepisset. rediit.

٩٦ اَفْتَدُكَ مِنَ الْحَرِّ بْنِ ظَالِمٍ

96. Audacior impelu irruens, quam Alharitsus ben - Thsalfm.

Proverbium eo ortum esse dicunt, quod Cbaledum ben-Djafar ben-Cilab, qui sub tutela Alaswadi ben-Almondsir regis esset, impelu facto occidisset. Regi, qui fugientem asscui non posset, consilium dederant capiendarum puellarum c gente Balijj, (quae pars gentis Kodbah erat), quas summo in amore haberet. Hex consilium sccutus cas cum camelis abduxit. Sed Albaritsus rei certior factus a fuga rediit et locum, ubi pascercntur, quaesivit. Unam autem camelam earum Allaflfab appellatam, lactis abundantem, quae aiduob'js viris mulgeretur, conspiciens viris dixit: Hecedite ab ea et qiiuin ad sinistram cameli latus stans eius vocem noscens crepituniventrisemitteret, dixit: **است البايين اعلم** "Podex stantis ad sinistram camclae latus magis gnarus est." (De hoc proverb, vid. C. XII, 17.) et puellas et pecora liberavit. Turn supellectilem sellae Senani ben-

Abi- Haritsah sumens ad sororem suam Selmam filiam Thsalcmi, quae apud Senanum erat et filium regis Schorahbiium ben- Alaswad adoptaverat, veil it et illi mariti signum sc. scllac suppellectilcm ostendens rogavit, ut ad filium a patre missus accederc sibi liceret. Quum soror rem pcrmisjisset, Alliaritsus filium occidit. Haec autem res proverbii causa erat.

٩٧ أَفْتَكُ مِنْ عَمْرٍو بْنِ كَلْثُومٍ

97. Audacior impetu irruens, quam Ahmrus ben- Celtsum.

Causa hujus provcrbii est, quod regem Ahinruum ben-Hind in domo regia sua inter Hiram et Euphratem subito invasit, velum rupit et tapetes spoliavit et turn in desertum suum in Syria incoiumis rediit nomine ex Taghlebitis vulnerato. conf. Ahmrui b. Celth. Moall. p. 3. sq. ed. clar. Kosegarten.

أَفْصَحُ مِنَ الْعُضْبَيْنِ

98. Disertior, quam duo viri Alidhdhan cognominati.

Hi duo viri erant Said ben- Harits Namirita et Daghfai ben - Hentsalah Dsohlita, qui uterque maxime gnarus erat et dicrum pugna celebrium et dictorum auctorum. Dixit poeta:

أَحَادِيثُ عَنْ أَبْنَاءِ عَادٍ وَجُرْهُمِ يُنَوِّرُهَا الْعُضْبَانُ زَيْدٌ وَدَغْفَلُ

„Nuntii de filiis Ahdi et Djorhomi, quos perscrutantur duo viro Idh cognomiriati Saidus et Daghfalus.”

Versus metruin Thawil est. c. I. m. p. 161.

٩٩ أَفَيْلٌ مِنَ الرَّأْيِ الدَّبَرِيِّ

- 99 Imprudentior, quam consilium elapsa occasione datum.

أَفْسَدُ مِنَ الْأَرْضِ وَمِنَ الْجَرْدِ

100. Magis corrumpens, quam teredo; quam glis.
Loco vocis in meo codice locusta legilur,
scd de hoc proverbio conf. prov. 77.

أ. أَسَى مِنْ عَبْدِي

101. Saepius pedens, quam vir ad gentem
Ahbd - Kais pertinens.

Proverbium hoc cum proverbio, quod C. VII, 98 legitur, coliacrerc videtur, familia cnira Mahw ad gentem Ahbd - Alkais pertinebat. Codex meus habet افشى, codex Berolin. اقي. Cum codice Lugd. et Pocockiano Scharaf-Al-dinus et Samachscharius consentiunt.

أ. أَفْرَغُ مِنْ فَوَادٍ أُمِّ مُوسَى

102. Vacuior (curis), quam animus matris Mosis.
Hoc ex Corani verbis واصبح فواد امر موسى فارغا Et
erat animus matris Mosis curis vacuus“ conf. Sur. XXVIII, 9.

أ. أَسْفُ مِنْ غُرَابٍ

103. Improbior, quam corvus.

Explicandi hujus proverbii causa nil addilum est.

أ. أَفْوُ مِنْ جَرِيرٍ

104. Maiore ore praeclitus, quam Djorirus.

Non dubito, quin poctac nomeii sit salyris Celebris.

١٥. أَفْخَرُ مِنْ حَارِثِ بْنِ حِلْزَةَ

105. Magis se jactans, quam Haritsus ben-Hillisah.

Hoc ad Harctsi carmen Moallaka inscriptum respicere videtur conf. v. 22 sqq. edit. el. Vullersi Bonn. 1827.

• Post hoc proverbium in scholio codicis BeroI. proverbium tale legitur: „أفلس من زح“ Pauperior quam is, qui nucem pueris ludo inservientem praeparat.“ Scholion, quod additum est, sic sonat: قال الطبري زح مولدة عندهم وهو الذي ينقح للصبيان في لعبهم بالجوز حتى تتدحرج الجوزة الى الخفية Dixit Thabarita: Vocabulum زح recentioris temporis vocabulum ex eorum (grammaticorum) sententia est. Eum designat vox, qui pueris in ludo nucis, quem ludunt, emedullat¹⁾ (nucem), ut in foveam volutando nux incidat. Is autem propter hanc rem donum accipit et questum inde facit.“ Sed dubito de vocis ينقح significatione. Loco vocis يرسي, quod in codice legitur, ex coniectura يرشي posui.

Proverbia recentiora.

١٦. فِي سَعَةِ الْأَخْلَاقِ كُنُوزُ الْأَرْزَاقِ

106. In amplitudine naturarum sunt thesauri rerum ad vitam necessariarum.

1) Fortasse ينقح „inflat“ loco vocis يرسي legendum.

١٠٧ فِي بَعْضِ الْقُلُوبِ عَيْنٌ

107. In quibusdam animis fontes (vel oculi) sunt.

١٠٨ فِي فِي مَاءٍ وَهَلْ يَنْطِقُ مَنْ فِي فِيهِ مَاءٌ

108. In ore meo aqua est et num loquitur, qui in ore suo aquam habet?

١٠٩ فِي رَأْسِهِ خَيْوُطٌ

109. In capite eius fila sunt.

١١٠ فِي كَفِّهِ مِنْ رَقَى إبْلِيسَ مُفْتَحٌ

110. In eius manu incantamentorum diaboli clavis est.

١١١ فِي شَمِّكَ الْمِسْكُ شُغْلٌ عَنْ مَذَاقَتِهِ

111. Dum musci odorem percipis, eius gustum explorare non opus est.

١١٢ فَرَّ مِنَ الْقَطْرَةِ وَقَعَدَ تَحْتَ الْمِرْزَابِ

112. Fugit guttum et sedit sub canali aquae.

In Burckhardtii libro p. 139. legitur: فر من المطر قعد „Fugit pluviam, sedit.“

١١٣ فَرَّ مِنَ الْمَوْتِ وَفِي الْمَوْتِ وَقَعَ

113. Mortem fugit et in mortem incitlit.

١١٤ فَرَّ إِخْرَافَهُ اللَّهُ خَيْرٌ مِنْ قُتْلِ رَحْمَةِ اللَّهِ

114. Fugit, ignominia eum Deus adficiat! melius est, quara (dicere): Occisus est, misericordia Deus eum beet!

Burckhardtus p. 143 adnotavit, proverbium adhiberi ad dcridendum militem timidum. "Sed si verborum ratio-ncin habemus, proverbium quoque in excusanda fuga turpi adhiberi posse videtur.

١١٥ فَوْقَ كُلِّ طَآمَّةٍ طَآمَّةٌ

115. Super omni infortunio est infortunium.

Conf. Djeh. s. طمر

١١٦ فَالْوَدَجُ لِلْجَسْرِ وَقَالْوَدَجُ السُّوقِ

116. Edulium Faludedj pontis et edulium Faludedj fori.

Edulium illud ex amylo; aqua ct melle conficitur. Videtur talc edulium in ponte aut foro vaenum expositum pravum fuisse, quapropter proverbium in hominem externam speciem sine internis virlutibus habentem adhibetur.

١١٧ فِي نَصَاحَةِ حِمَّةِ الْعَقْرَبِ

117. In eius sincero consilio aculeus scorpionis est.

١١٨ فَمَنْ يُسَبِّحْ وَيَدٌ تَدَبِّحْ

118. Os, quod laudat Deum et manus, quae maclat.

Hypocrisin designat conf. Buckhardt. Hbr. p. 136.

۱۱۹ فَرَشْتُ لَهُ دِخْلَةَ أَمْرِي

119. Expandi ei internam rei meae conditionem.

۱۲۰ قَوْتُ لِحَاجَةِ خَيْرٍ مِنْ طَلِبِهَا إِلَى غَيْرِ أَهْلِهَا

120. Quod re necessaria potiri non possumus, melius est, quam quod earn ab iis pelimus, a quibus earn petere. non debemus.

۱۲۱ فِي تَقَلُّبِ الْأَحْوَالِ عِلْمٌ جَوَاهِرِ الرِّجَالِ

121. In rerum vicissitudinibus scientia naturarum virorum est.

۱۲۲ فَأَرَجَحَصِلِ النَّاصِلِ

122. Polilus est jaculu felici sngittae, cuius euspis excidei at.

Sagitta, quae cuspidē caret, praedam non vulucrat, quapropter proverbium in frustratum adhibetur.

۱۲۳ الْفَضُولُ عِلَاوَةُ الْكَفَايَةِ

123. Abundantia est adlittamentum eius, quod satis est.

۱۲۴ الْإِفْلَاسُ بِحَرَقَةٍ

124. Pauper!as est protectio.

١٢٥ اِفْرَشْ لَهُ بِنَفَخَةٍ

125. Expande ei cum flatu!

Videtur significare: Adjuva eum parum!

١٢٦ الْفَضْلُ لِلْمُبْتَدِئِ وَإِنْ أَحْسَنَ الْمُقْتَدِئِ

126. Praestantia est incipienti et si pulchre rem agit imitans.

Codex meus et Lugdunensis المعتدى habent. Et in Burckhardtii libro p. 143 المقتدى legitur. Similis est loquendi modus: „الفصل للمتقدم“ Antecessori meritum est.

١٢٧ الْقُرُصُ تَمُرٌ مَرَّ السَّحَابِ

127. Occasiones sicut nubes transeunt.

Non redeunt occasiones elapsae.

١٢٨ الْفِتْنَةُ يَنْبُوعُ الْأَحْزَانِ

128. Bellum civile tristitiae fons est.

١٢٩ الْفَاحِشَةُ عِنْدَهُ أَبُو ذَرٍّ

129. Palumbes lorquatus apud cum Abu-Dsarr est.

Abu- Dsarr cognomen viri Djoudabi ben- Djenadab appellati erat. Proverbium significare videtur, virum res omnino dissimiles discernere non posse.

١٣٠. الْفِطَامُ شَدِيدَةٌ

130. Ablactatio est res difficilis (dura.)

Codex Berolin. شديد habet. Proverbium hoc etiam
sic legitur: الفطامة صعبة على الكبير „Ablactatio magno
(aetate provecto) difficilis est.“

Caput X X I .

L i i t t e r a K a f •

قَطَعَتْ جَهِيْنَةً قَوْلَ كُلِّ خَطِيْبٍ

1. Djaliisa verba citiuslibet oratoris abruptit.

Narrant; gcnlcm congregalam fuisse, ut de pace inter dims gentes ob caedem faclam componenda scrmo esset. Quarc quum occupati essent, venissc servam nomine Djaliisa nuntiatitcm, occisorem ab amico occisi nccatum esse. Hanc rem audientes dixisse ilia verba., quae proverbii loco de eo adliibentur, qui negotium Iiomiiimm abruptit stupidis, quae profert, verbis. Samachscharius adnotavit; proverbium adhiberidere, quae praeterita confici non posse putetur. Proverbiumhemistichium posteriusmetri Cainil est. p.213.

٢ قَوْرِي وَالْطِّفِي

2. Excide et leniter age!

Verborum causam, quae vir uxori suae dixcrit, hanc fuissenarrant: Amator ab uxorc, utipsie mariti podicis pelle'), duascorrigias excideret, petierat. Primum id quidem gravius ducens uxor amatorcm suum vituperabat; sod, quum a petendo non desisteret ille, prccibus satisfaciendi occasionem quaesivit. Diu de re dubilans tandem penem pueri sui parvi uervo, quem absconderatj ligavit, ut illo urinam ernittere non posset. Pucr ploraus a patre audiebatur et quum pater, quid esset, uxorera rogaret, haec marito dixit, piicrum difflieultatibus urinac laborare et reincdhini buiuscerei futiiriitii esse, quod ei scgmentuin longum e pelle podicis mariti excidcretur. Primum quidem maritus rem denegans, tandem, quum pucr majoribus doloribus cruciarctur, prccibus cedens uxori ista proverbbi verba dixit. Proverbium aulcm in vinim indoe-tum imperitum, ut caveat, adhibetur.

٣ قِيلَ لِحَبْلٍ مَا تَشْتَهِينَ فَقَالَتْ اَلْتَمَرُ وَوَاَهَا لِيَهْ

3 Dicel atur gravidæ: Quid cupis? et dicebat: Dactylos; el lieu milii!

Id est: Cupio omnem rem, cuius ineutio cum daetylis mihi fit et illa mihi placet. Voce **واما**, nobis placere rem significamus. Proverbium in cum dicitur, qui rem quamlibet, cuius mentio fit, cupit.

٤ قَبْلَ اَلنِّفَاسِ كُنْتُ مُصَفَّرَةً

4. Ante puerperium flava fuisti.

De avaro dicitur, qui quum opibus abundet, in inopia avaritiæ excusationem quaerit.

٥ قَبْلَ اَلْبَكَا كَانَ وَجْهَكَ عَابِسًا

1) In verbis **شرح است زوجها** ان تقد له شراكبين من شرح **شرح** vocabulum **شرح** nil nisi saccum testicularum (scrotum) designare potest, licet in lexicis talis significatio non legatur.

6. Ante fletum vultus tuus austerus erat.

De eo dicitur, qui natura austerus est. Dicitur quoque in avarum, qui, quum in opulentia avarum se gesserit, in temporis angustia avaritiae excusatione utitur. In Samach-scharii opere proverbium sic legitur: قبل البكا كنت حابسة „Ante fletum eras (o femina) austera.“

٦ قَدْ تَجَدَّدَتْهُ الْأُمُورُ

6. Res denililms genuinis eum instruxerunt.

Proprie est: Annosum eum reddiderunt et turn experientia eum edocuerunt, ut sapiens, expertus fieret.

٧ أَتَصَدُّ بِدَرْعِكَ

- 7 Intende cum potestate tua!

Vocabulum ^{دَرْع}extensio manus aut braehium turn potestatem designat. Verborum igitur sensus est: Virium tuarum rationem habeas, neque plus, quam possis, perficere velis! Ei verba dicuntur, qui plus minatur, quam quod perficere potest.

٨ اِنْقَطَعَ السَّلَا فِي الْبَطْنِ

8. Rupta fuit cutis, qua foetus involulus est, in venire.

Significat proverbium, rem ad extremum finem pervenisse. conf. Kam. Dj.

٩ قَلَبَ الْأَمْرَ ظَهْرًا لِبَطْنِ

9. Convertit rem a dorso in ventrera.

Omnimodo convertit rem, ut eam penitus cognosceret. Significat, virum rem bene et cum prudentia tractasse.

١٠ قَدَحَ فِي سَائِهِ

10. Vituperavit eius originein.

Vocabulum propriè truncum arboris significans in hominis originem translatum est. In cum dicitur, qui res seditio ingratas agit. In Kamusi opere legitur: اتَّقِ اللَّهَ لَا تَقْتُلْهُ وَلَا تَفْتِنْهُ وَلَا تَجْنِبْهُ وَلَا تَقْدَحْ فِي سَاقِهِ „Ne occide eum et ne in turbas eum iniice!“ explicatum est. In Samuachscharii opere proverbium sic legitur: قَدْ قَدَحَ فِي سَاقِهِ

۱۱ قَرَعَ لَهُ ظَنْبُوبَهُ

11. Percussit ei (rei) os tibiae suam.

Diligentia et studio usus fuit et non lassus fuit. Sic in versu Selamahî ben]-Djendal:

إِنَّا إِذَا مَا أَتَيْنَا ضَارِحَ قَرَعَ كَأَنَّ الضَّرْحَ لَنَا قَرَعَ الظَّنَابِيبَ

„Nobis, quotiescunque ad nos veniebat damans, timidus, clamor oral percussio os tibiae, i. e. clamore eius tantam percussione ossis tibiae ad auxilium ferendum instigabamur“. Metrum Basith est. p. 190. Conf. Dj. s. ظَنْبٌ et Hamas p. v. Conf. quoque lexic. m. s. ظَنْبٌ. In Samascharii opere in proverbio loco vocis له legitur للامر.

۱۲ قَدْ شَمَرَتْ عَنْ سَاقِهَا فَشَمَرِي

12. Iam illa (calamitas) tibiam denudavit, denudavit igitur tibiam (o anima)!

Proverbio metrum Redjes est. Conf. l. m. p. 130. Id est: Quum calamitas lacinia sublata parata sit ad te invadendum, tu (o anima) ad resistendum parata sis! In priore proverbii parte الدَاهِيَةُ, in posteriore نفس يا نفس supplendum est. Conf. el Hamakeri Wakid p. 158.

۱۳ قَبْلَ الضَّرَاطِ أَسِحْصَافُ الْأَلْيَتَيْنِ

13. Ante crepitmn ventris clunium compressio est.

Id est: Antequam res accidit, instrumenta parantur.

١٤ قَرُبُ الْوِصَادِ وَطُولُ الْكِسَادِ

14. Propinquitas pulvinaris et longiludo sermonis *in an rem*.

De re adhibetur, quae virum ad rem ipsi ingratam in-
pellit. Filiae Alchossi quum diceretur: Quenam est causa,
cur amor operant dederis? Tu gentis tuae princeps! hisce
proverbii verbis respondit. Quidam dixit in explicando,
addendum fuisse: وَحُبُّ السَّفَادِ »et amor coitus« conf.
Abulfed. Annal. Tom. III, 208.

١٥ قَدْ يَبْلُغُ الْقَطُوفُ الْوَسَاعَ

15. Iam pervenit propinquis passibus incetlens
ad cum, qui amplis passibus incedit.

Vocabulum قَطُوف in iumento propinquis passibus in-
cedente adhibetur et huic contrariam significaionem vocabu-
lum وَسَاع habet. Proverbiuin adhibent, ut virum, qui non-
nisi rerum ipsi necessariarum parte potitus est, contentum
reddant.

١٦ قَدْ يَبْلُغُ الْخَضْمُ بِالْقَضْمِ

16. Iam pervenitur ad esum toto ore per esum
cum dentium extremitatibus

Qui cibum edit adhibitis dentium extremitatibus, (quod
fit, quum cibus paucus et talis est ut multum in os
ingeri non possit); non minus satiatur, quam qui toto ore
edit. Legitur quoque sic: قَدْ يَدْرِكُ الْخَضْمُ بِالْقَضْمِ aut

يَنَالُ الْخَضَمَ بِالْقَضَمِ. Sensus non multum variatur. conf. Samachsch. Poeta proverbium versui inseruit:

تَبْلُغُ بِاخْلَاقِ النَّيَابِ جَدِيدَهَا وَبِالْقَضَمِ حَتَّى تُدْرِكَ الْخَضَمَ بِالْقَضَمِ

„Contentus esto tritis vestibus, dum novas assequeris et esu adhibitis dentium extremitatibus, donec per csum extremis dentibus ad esum toto ore pervenias."

Versus metrum Thawil est. c. 1 m. p. 161. Proverbii autem sensus est: Leniter agendo ad longe remotum finem tandem pervenimus. conf. Kam. Djeuhar. v. قَضَمَ

لَمْ قَدْ اسْتَنَوَقَ الْجَلَّ

17. lam camelus camelae similis factus est.

Sunt, qui proverbium Tharafaho ben - Alahbd adscribant. Narrant, poetam Almosajjebum ben-Ahlah apud regem versibus camelum ita descripsisse, ut camelae similis esset. Hanc autem causam fuisse, cur Tharafahus ista verba dixerit. Alii dicunt, poetam Almotalammesum versus in gente Kais ben-Tsahlecbali dixisse, dum Tharafahus in propinquo cum pueris lusui deditus esset, et quum Almotalammesus isto modo cairelum descripsisset, Tharafahum ista verba dixisse. Versus vide apud Reisk. prolog, ad Tharafam p. 144. et el. Vullersi Moallak-Tharaf. p. 3. Abu-Ohbaidus dixit, proverbium significare, res permixtas et confusas esse.

لَمْ قُدُوهُ بِي بَارِكَا

18. Ducile eum, dum in genua procumbit, mecum!

Narrant, muliecrem camelum in genua procumbentem conscendisse, et quum ei inmentum conscendere placeret, ista verba dixisse, quae proverbii loco de eo dicuntur, qui mollioris vitae consuetudinem hand nactus, molli vita utitur.

١٩ قَرِيبَ أَجَارٍ مِّنَ الرَّهَةِ وَلَا تَقُلْ لَهُ سَا

19. Prope accedere sine asinmn ad foveam, in qua aqua restagnat et ne ei Sa die!

Sa vox est, qua asinus increpatur vel ad aquam vocattir. In virum dicitur, qui rei, quam suscepit, gnarus est, Id est: Committe ei rem, et ne eum ob factum vituperes, quum eum recte agere videas.

٢. أَقْلِبْ قَلَابٍ

20. Verte o convertens!

Do vocis قَلَابٍ significatione dubito. Forma est similis formae جَعَار; sod in Icxicis vocabulum non explicatur. In virum dicitur, qui vitium. quod commisit, roparat oo. ut id a significatione et ratione sua devortat. In codicc Bcro-lincnsi et Pocockiano proverbium post proverbium 135 inscrtura est. Ohmari chalifae tribuitur; sod grammaticus Abu- l'Neda auctorem proverbii Ahdijjum ben-Djenab fratrem Sobairi appellavit. Scharaf-Aldinus banc explicati-onem addulit: يضرب للفصيح الذى يقلب لسانه فيضعه حيث شاء وقيل يضرب لمن تغرط منه سقطت فيتلافىها بقلبها الى غير معناها واصله ان زهير بن جناب الكلبي وفد على بعض الملوك ومعه اخوه عدى وكان عدى احمق فلما دخلا شكى الملك الى زهير علة نالت امد فقال عدى ايها الملك انقلب لها كمره حارة فغضب الملك وامر بقتله فقال زهير ايها الملك انما اراد الكماة فانا نستخدمها وتداولى بها في بلادنا فاسترد الملك فرد فقال زهير انك اردت الكماة فقال اقلب قلاب انما اردت كمره الرجال فعرف حقيقته وانذره خلا سبيله „De homine diserto adhibetur, qui linguam suam vertit, ut eam ubi velit, ponat. Alii dicunt, id adhiberi de viro, qui in sermone vitium, quod commiserit, mutato vocis sensu re-

paret. Proverbii originem talem fuisse narrant. Sohairus ben-Djenab Calbita regem, quem Nohmanum ben-Almondsir fuisse dicunt; adierat secum ducens fratrem suum Ahdiū virum stupidum. Apud Sohairum quum rex matris suae raorum questus esset. Ahdius dixit: O rex, quaere ci **penis caput** (كَمْرَة) **calidum!** Quibus de verbis iratus rex eum occidi iussit. At Sohairus dixit: O rex: Is tuber terrae (كَمَاة) significare voluit, quod in nostra regione calefactum medicamenti loco adhibemus. Tum rex imperavit, ut reduceretur et tum reducto dixit: Sohairus contendit, te tuber terrae dicere voluisse. At ille dixit: أَقْلَسِبَ قَلَابٌ „Verte convertens“ Ego virorum penem significare volui. Tum eius stupiditatem cognovit eumque, quemadmodum puto, libere dimisit. conf. Samachsch.

٢١ قَدْ يَضْرُطُّ الْعَبِيرُ وَالْمَكْوَاةُ فِي النَّارِ

'21. Iam pedit asinus et instrumentum, quo uritur, in igne est.

Verba Imec Ohrfuthahus ben-Ahrfadjah princeps gentis Ifissan (هزنان) dixit. Eodem tempore, quo ille gentis Hissan princeps erat, Alhozainus ben - Nobait Ohclita "cutis Ohcl (عكل) principalum tenebat. Utraque autem gens mutuis incursionibus se invicem vexabat, ita tamen ut gens Ohcl omnes, quos faceret, captivos occideret, gens Hissan omnes captivos dato pretio libere dimitteret. Vir autem gentis Hissan quum in camelo adveniens captivos dimittendi consuetudine invidisset, multum homines vituperavit simul certiores eos facieis, quosdam e Genie Ohcl exiisse; ut camelos quacerent. Hos igitur captivos factos, quum magnum pretium solvere non possent; capite truncarunt. Gens autem Ohcl rei certior facta in fines gentis Hissan incursionis faciendae consilium cepit. Illi autem moniti in occursum ivcrunt. Vehementer pugnatum est. Multis vulneratis et

uno viro gentis Hissan occiso, gens Ohcl in fugam, duobus captivis relictis, se convertit. Ohrfuthahus autem captivis dixit: Quisnam vestrum praestantior est, ut eura pro altcro occidam ; fortasse alter redirnetur. Quum autem quilibet, alterum se praestantiozem esse dixisset, Ohrfuthahus am-bos occidi iussit. Quum alter occisus esset, alter crepitum vcntris emisit, quae res iu causa erat, cur Ohrfuthahus ista verba proferret. Proverbium in virum dicitur, qui rei multum curae impcndens timorem concipit, antequam res accidit. Abu-Ohbaidus dixit: Quaudo avarus rem dono dedit timore rei gravioris ductus, dicere solent: lam asinus crepitum ventris emilit. Sunt autem, qui proverbii au-ctorcm fuisse dicant Mosafirumben-Abi Alimru bcn-Omajjali. Vir iste Ahtabahi liliae cum non reiicieutis amore flagra-bat. Puella autem ei dixerat: Pareutes me tibi in matri-monium non dabunt, quod pauper es. Fortasse autem i-tinere ad regem facto opes tibi comparabis. Hiram igitur his verbis commotus profectus est. Accidit autem, ut tem-pore, quo ibi commoraretur, quidam Mecca advcnircl, et inter alia, Abu-Sofijanum Hindani in matrimonium duxisse narraret. Inde summa tristitia adfectus in liiorbum incidit. Alnohmanus cum uri iussit. Quum igitur medicus instru-menta in igne posuisset et unum eorum ei applicassef, rem vi-dens unus ex Alnohmani asinis') crepitum ventris emisit. Mosa-iirus hoc audiens ista verba dixit. Alii dicunt, medicum ventris crepitum emisissc.

٢٢ قَبْلَ عَيْرٍ وَمَا جَرَى

22: Ante asinum et quod cucurrit.

Id est: Ante omnia. Dicitur: اول نفيتہ اول وهلة et اول ذات Ante omnia (primum) ei occurri. Sed in explicanda voce عَيْر interpretes non consentiunt. Dixit Abu-Ohbaidus: Quando vir muntium rei

1) Verti quoque potest: Unus e barbaris Alnohmani.

adtulit, antequam id necesse indicatum erat aut mentio rei factum erat, dicitur: **فعل كذا وكذا قبل عير وما جرى** „Fecit hoc ante asium et quod cucumt. Dicunt, onagrum dictum esse, quia maiore cautioner quam caetra animalia, quae reti capiantur, ulatur. Onager quoque cactera animalia ecleritate cursus superat, ut eius celcritis in proverbii consuetudinem venerit. Dixit Alazmaihus, sensum eius esse: Priusquam onager currit. Alius quidam dicit, vocabulo effligiem in oculo i. e. لعيبة (pupillam oculi) significari, ut id, quo moveatur, nictus s. intuitus sit. Oculi motum eius cursum esse, ut proverbii sensus sit: Priusquam nictat sen adspicit homo. In Samachscharii opere **عير** loco vocis **عين** in textu legitur. Eiusdem vero explicandi rationem, quam diversa sit, verbotenus adnotare placet: **اي قبل انسان العين وجريه** وهو حركته للنظر يضرب للمبكر يعنى انه بكر قبل انتباه العيون وقيل هو حمار الوحش وهو اول غاد للمعى اي بكر قبل الحمار وذهابه الى المعى ويجوز ان يكون ما موصونة بمعنى الذى ويكون المعنى قبل حمار الوحش وقيل ما جرى من سائر الحيوان وقيل يضرب مثلا للمخبر بلا استخبار ولا ذكر لما اخبر به وقيل جاء قبل عير وما جرى يريدون للسرعة اي قبل لحظة العين „Id est: Ante pupillam oculi eiusque cursum, quo eius motus adspiciendi causa significatur. Adhibetur do inane veniente i. e. de eo, qui, aiitquam oculi evigilant, venit. Alii dicunt, onagrum significant qui aide omnes ad pratum mane veniat i. e. mane venit ante asinum ad pratum venientem. Licet quoque voci ما significationem pronominis الذى qui tribuere, ut sensus sit: Ante onagrum et ante caetera animalia, quae currunt. Sunt, qui proverbium adhiberi dicant de nuntiante antequam interrogatus sit, nondum eius, quod nuntiavisset, mentione facta. Dicitur: **جاء** „Venit ante pupillam oculi et quod cucurrit“ quibus verbis celeritas significatur i. e. ante nictum

oculi." Poeta Alschammachus proverbinm versui inserens dixit:

وَتَعُدُّوْا الْقَبِيْصَى قَبْلَ عَيْرٍ وَمَا جَرَى وَلَمْ تَدْرِ مَا بَالِيْ وَلَمْ أَدْرِ مَا لَهَا

„Currit cursu ecleri ante asinum et quod cucurrit et nescivit, quinam animus metis esset, et nescivi, quid ei csset."

Metrum versus Thawil est. c, 1. m. p. 161. Legitur quoque القمصى .

٢٣ قَدْ حِيَا يَيْنَ الْعَيْرِ وَالنَّوَانِ

23. Iam impeditus mit onager ah impetu.

In Samachscharii libro قد omisum est. Verba hacc, quae hemistichium metri Camil (p. 213.) sunt, Zachrus ben-Ahmru frater Alchansaae (conf. Hamas, sqq.) tlixit. Narravit Tsablabus: Zachrus ben-Ahmru incursionemiu regionem gentis Banu-Asad bcn-Chosaimah faciens orancs cius camelos ceperat. Geus ipsa in auxiliuni vocata cum praedatoribus, quos secuta erat, in loco Dsat-Atsal appealato concurrat. Isto in proelio Zachrus ab Abu-Tsauro Asadita lanceae ictu in latere vultricatus, sed non statim occisus diuturno inorbo ex vulnere contabuit. Per anni spatium aegrotus, quum inde familia mult am molestiam perciperet, uxorem suam, quae, quomodo maritus sese haberet, a muliere interrogata esset, audivit dicentem: لَا حَسَى فِيرَجَى وَلَا مَيِتَ „Neque vivus est, ut speretur, neque mortuus, ut plangatur. (Conf. Cap. XXIII, 437.) Iam ex eo summam molestiam percepinus.“ Alii referunt, virum quendam uxorem Zachri, quae ex mariti morbo taedium cepisset, interrogasse: تَبَاعَ الْكَفَلِ „Num podex venditur? (erat enim pulchra et magnis coxis praedita mulier) eamque respondisse: نَعَمْ عَمَّا قَلِيلِ „Certe!“ Brevi tempore.“ (I. e. matrimonium mecum ineundum erit mortuo

marito). Quae verba quum Zachrus audiret, iuravil, se, si vires habere!, eam antea in mortem praemissurum esse, et intranti uxori dixit: Da mihi gladium meum, ut videam, num maims mea eum lollerc valeat. Rei autem perficiendae impar hos dixit versus:

أَرَى أُمَّ صَاحِبٍ لَا تَعْمَلُ عِبَادَتِي وَمَلَّتْ سُلَيْمَى مَضْجَعِي وَمَكَانِي
فَأَيُّ أَمْرِي سَاوَى يَأْمُرُ حَبِيلَةً فَلَا عَاشَ إِلَّا فِي شَفَا وَهَوَانِ
أَهْمُرُ بِأَمْرِ الْحَزْمِ لَوْ اسْتَلْبِيعَهُ وَقَدْ حَبِلَ بَيْنَ الْعَبِيرِ وَالنَّسْرَوَانِ
وَمَا كُنْتُ أَخْشَى أَنْ أَكُونَ جِنَازَةً عَلَيْكَ وَمَنْ يَغْتَرُّ بِالْعَدَثَانِ
فَلَلَمُوتُ خَيْرٌ مِنْ حَيَاةٍ كَانَتْهَا مُعْرِسٌ يَغْسُوبُ بِرَأْسِ سِنَانِ
لَعَمْرِي لَقَدْ أَنْبَهْتُ مَنْ كَانَ نَائِمًا وَأَسْمَعْتُ مَنْ كَانَتْ لَهُ أَذْنَانِ

„Video matrem Zachri, quae lacdio me visitaudi non capitur, dum Solaima lecti mei et loci mei fastidiosa est. Quis autem vir putavit, aequalem esse uxorem matri? Is non vivet nisi vitam miserani et despectam. Cogito rem propositi, si eam pericere possim; sed onager ab impetu iani impeditus fuit(i.e.Non possum gladio occidere uxorem, quum vires mihi desint.) Non auteni timebam, ne aegrotus tibi molestus cssem ; sed quis in fortunae casibus vana spe decipitur? Et profecto mors melior est, quam vita, quae tanquam pullum parvum cameli vendit principem pro cuspidis summa parte. (In vulnus suum, quo ei pereundum est, alludere videtur.) Per vitam meam! Tu (o uxor) excitasti dormientem et verba dixisti, quae aures habens audivit."

Non multum post vitam exspirans ad latus montis Ahsib in propinquo oppidi Medinac sepultus est.

٢٤ قَرَارَةٌ تَسْفِيَتْ قَرَارًا

24- Ovis ad stultitiam instigat oves.

Quod si in aquam aut lutum incidit ovis, ceterae cam sequi solont. Conf. Cap. XX, 63. In vinum adhibetur, cui stulte Joquenti adsentiant homines. Almondserius dixit, lugunduni esse قَرَارَةٌ ut proverbium significet, agnum ad matrem fugientein oves sequi.

٢٥ الْقِرْدَانُ حَتَّى الْحَلَمِ

25. Ricini et adco ricini parvi.

De eo dieitur, qui quamquam infimi ordinis homo est, ut tacere debeat, loquitur.

٢٦ الْقَرْنَبِيُّ فِي عَيْنِ أُمِّهَا حَسَنَةٌ

26. Scarabaeus in oculis matris suae pulcher est.

Vocabulo قَرْنَبِيُّ insectum scarabaeo simile longis pedibus praeditum punctis in dorso notatum significatur. Conf. Dj.

٢٧ قَبِلَ لِلشَّقِيِّ هَلَمَّ إِلَى السَّعَادَةِ قَالَ حَسْبِيَ مَا أَنَا فِيهِ

27. Dicebatur misero: Accede ad felicitatem ! Dixit: Status metis milii suflicit.

De eo dieitur, qui sorte misera contentus bonum relinquit et sincerum consilium non admittit.

٢٨ قَدْ يَدْفَعُ الشَّرَّ بِمِثْلِهِ إِذَا أَعْيَاكَ غَيْرُهُ

28. Malum malo repellitur, quando aliud (icrnedium) non babes.

Cum proverbio congruum sensum pocta AHindus expressit versibus, qui pag. 11. Hamasae leguuntur.

٣٩ قَدْ قَلِينَا صَغِيرُكُمْ

29. Odimus sibilum vestrum.

Proverbii huius originem talem fuisse narrant. Mulier quaedam amatorem habens sibilu eius adventum cognoscebat, et turn crecto extra tentorium ano ei facultatem sue fruendi dabat. Quod quum filius eius intellexisset, consueto tempore amatoris sibilum imitans clavo ardente matris anum ussit. Quae res erat in causa, cur mulier postea sibilanti amatori ista verba diceret.

٣٠ اِنْقَضَبْتُ قُوًى مِنْ ذَوِيَّةٍ

30. Pullus avis ex ovo prodiit.

Huic proverbio idem sensus est quam proverbio C. H, 48. adnotato.

٣١ قَدْ أَفْرَخَ رَوْعٌ

31, lam animus eius pullos exclusit.

Curis et metu animus eius liber est. Dixit Alasharius, omnes, quos novi, lexicographi vocababulum رَوْع cum vocali Fatha enunciant praeter Abu-l'Haitsamum, id quod mihi Almondsirius narravit. Conf. XX, 66. Si vertis: „Pullos exclusit metus tuus", sensus esse videtur hic: Itpullus ex ovo sic metus ex animo abiit, ut animus metu liber esset.

٣٢ قَرُبَ طَبٌّ

32- Propinqua est scientia.

Et legitur proverbium: قَرِبَ طَبَا. Voci autem طَبَا accusativi casus est eodem modo, quo vocem نَعَم accusativus sequitur. Proverbii originem sic describunt: Vir puellam in matrimonium duxerat. In eo, ut cam iniret, interrogavit: Num virgo an lacsā es? Mulier proverbii verbis respondens indicare volebat, virum rem statim experturum esse. Eodem sensu dicunt: اَنْتَ عَلَى الْمَجْرَبِ „Tu in eo es, ut rem experiaris.

٣٣ قَدْ صَرَّحْتَ بِجِلْدَانِ

33. Iam manifesta facis in regione Djilsan.

Djilsan nomen regionis est propinque Thajifo omnino aequabilis., ut omnis in ea res conspiciatur, quapropter proverbium de eo omnino clara et manifesta dicitur. Conf. C. XII, 130.

٣٤ قَدْ بَيَّنَّ الصُّبْحُ لِيَذَى عَيْنَيْنِ

34. Iam clara facia est Ajurora duos oculos habenti.

De re ab omni parte distincta et clara dicitur. Verbum تَبَيَّنَ hoc in proverbio significationem formae habet.

٣٥ قَدْ سَالَ بِهِ وَهَوًا يَدْرِي

35. Iam a torrente abreptus est, et ipse nescit.

Eodem sensu dicitur: قَدْ سَالَ بِهِ الْسَّيْلُ وَهَوًا يَدْرِي „forrens cum abripuit et ipse nescit." De eo dicitur, qui inopinato in calamitatem incidit.

٣٦ اِقْدَحْ بِدِفْلَى فِي مَرْخٍ ثُمَّ شَدَّ بَعْدَ اَوْ اَرْخِ

36 Percule cum ligno arboris Difla lignum arboris March (ignis elicentli causa); turn post firmiter liga aut laxa I

Legitur quoque اِقْدَحْ بَعْفَارٍ اَوْ مَرْخٍ ثُمَّ شَدَّ اِنْ شَتَّتْ اَوْ اَرْخِ „Percute cum ligno arboris Ahfar vel March; tum firmiter liga, si vis aut laxa! „Etiam sic legitur اَرْخِ بِيَدِيكَ „Laxa manus tuas et laxus esto, nam ignitabulum ex ligno arboris March confectum est" i e. si ex eo ignem excutere vis, lente agas, nam illud lignum quam citissime ignem accendit. Almasenius dixit, ignitabulo aptissimum esse lignum arboris March, turn lignum arboris Ahfar, denique lignum arboris Difla. Alahmarus dixit: Proverbium hoc dicitur, quando virum turpem contra turpem incitas, et statim inter eos malum oritur. Ebn-Alahrabius autem dixit, adhiberi proverbium de gcneroso, quem ab aliis precibus non oporteat incitari, ut beneficia conferat.

٣٧ اَلْقَيْدُ وَالرَّتْعَةُ

37. Vinculum et cibi abundantia.

Ahitirius bcn-Alzaliik ben-Chowailid ben-Naufal b'en-Abmru bcn-Oilab a gente Schabir bcn-Hamdan captivus factus erat. Ibi bene habitus ex emaciato pinguis factus est. Postea fuga c vinculis liberatus quum a suis interrogatus esset de causa conditionis suae, ista dixit verba, quae in proverbii consuetudinem venerunt. Vir in proverbio cum camelo eomparatus est, qui vinctus in prato libere pascitur et quod vult, consumit. De homine curis libero et commode vivente proverbium adhibetur. Scharaf-Aidin. Conf. Kam.

٣٨ قَدْ أَنْصَفَ الْقَارَةَ مِنْ رَأْمَاهَا

38. lam iuste egit erga 'gentem Karali, qui cum ea sagittarum iactu certaviu

Gens Karah orta ex familiis diorum filiorum Allium bcn-Chosairaah, Ahdhal et Aldisch appcllatorutn, ante Mohammedem sagittarii cclebres erant, postea Arabiam feliccm liabitabant. Nomen indo accepisse dicuntur, quod, quum Alschodachus¹ eos inter gentem Banu-Cananah distribuere vellet, tjongregabantur. Narrant duos viros, quorum unus Karahita esset, occurrisset. Karahitam alteri proposuisse, ut aut lucta aut cursu aut sagittarum jactu certarent, et alterum sagittarum jaclum elegisse. Dixissc autem Karahitam: Iuste egisti erga me! et hos protulisse versus:

قَدْ أَنْصَفَ الْقَارَةَ مِنْ رَأْمَاهَا إِذَا مَا فِئَةٍ تَلْفَاهَا نَرْدُ أَوْلَاهَا عَلَى أُخْرَاهَا

„Erga gentem Karah iuste egit, qui cum ipsa sagittarum iactu certat. Quotiescnnqnc agmini occurrimus, primos eorum super postremos retrudirnus."

Metrum vcrsuuin Sarih est. c. I. m. p. 246.

Turn Karahitamaltcri cor sagitta diffidisse. Ebn-Wafidus d'xit, proverbii verba dicla esse in bello, quod inter gentem Koraisch el gentem Beer ben-Ahbd-Menaf bcn-Cenanah gestum esset. Gens Karah cum Koraischitis erat. Cum his, qui sagittarii erant, altera hostium pars in pugna sagittarum iactu certabat, Dicerc autem solcbant Arabs „Ili iuste egrunt erga eos", si opere et arte, quam tractabant, illis pares erant.

٣٩ قَبْلَ الرِّمَاءِ تَمْلَأُ الْكَنَائِنُ

1) Nomen vario modo aut Alsehodaeh aut Alschoddadi aut Alstihaddach eninicintur. Uniis eorum erat, qui inter gentem Kod'haah et Kozajj de templo Canhbah iudicium ferebant.

39. Ante certamen iactus pharetrae implentur.

Poeta Rubahus dixit: **قِيلَ رَمَاءُ يَمْلَأُ الْخَفِيرَ** „Anteiactus certamen pharetra impletur.“ Horum verborum metrum aut Redjes (conf. p. 230) aut Sarih est. conf. p. 246. Proverbi autem sensus est: Ante rem ipsam praeparatio fit. Conf. prov. 41.

٤٠ قَلْبَ لَهُ ظَهَرَ الْمَجْنُونِ

40. Obvertit ei dorsum clypei.

De eo dicitur, qui ex amico inimicus factus est. Haririus proverbio usus est. Conf. p. 230, 254. In opere Samachscharii sic legitur: **قَلْبَتَ لَهُ ظَهَرَ الْمَجْنُونِ**.

٤١ قَبْلَ الْوَمِيِّ يَرَأِشُ السَّهْمُ

41. Ante iactum sagitta pennis instruitur.

Conf. prov. 39 Parandum est instrumentum ante usum.

٤٢ قَدْ رَكِبَ رَدْعَهُ

42. Iam sanguine suo vectus est.

Sic scholion: Dicitur: **رَدْعُ زَعْفَرَانَ أَوْ دَمٍ** „In eo est sordes et vestigium croci aut sanguinis“. De occiso autem dicitur: **رَكِبَ رَدْعَهُ** „Suo sanguine vectus est“, quando in faciem super sanguine prosternitur. Alii dicunt verborum **رَكِبَ رَدْعَهُ** sensum esse: Intravit collum suum in ventrem suum, desumptum a verbis **ارْتَدَعَ السَّهْمُ** „Rediit, intravit cuspis sagittae in radicem suam.“

٤٣ قَدْ أَلْقَى عَصَاهُ

43. Iam baculum suum proiecit.

Quievit finito itinere aui opere. Dixit poeta Djerir appellatus:

قَلْبًا انْتَقَى الْحَيَانَ اَلْقَيْتِ اَلْعَصَا وَمَاتَ اَلْهَوَى لَمَّا اُصِيبَتْ مَقَاتِلُهُ

„Quum gcntes ambae occurrissent, baculus abjectus est et periit amor, quum eius loca mortem adferentia laesa essent.“

Narrant, Abu-I*Ahbbaso Alsaffah. quum imperator salutatus orationem solitam habere vellet, e-maim excidisse baculum, eumque, cui mali ominis res videretur, hunc dixisse verum :

قَالَتْ عَصَاهَا وَاسْتَقَرَّتْ بِهَا اَلنَّوَى كَمَا قَرَّ عَيْنًا بِالْاَيَابِ اَلْمَسَافِرُ

„Proiecit baculum suura et suo loco substitit, qucmadmodum iter ficiens reditu lactatur.“

Metrum versus Thawil est. c. I. m. p. 162.

٤٤ قَشَرْتُ لَهُ اَلْعَصَا

44. Decorticavi ei baculum.

In sincero amore adhibetur. I. e. detexi ei intimas animi mei cogitationes. Et dicitur: *واقشر العصا* „Decortica baculum i. e. Palam inimicitiam ostende! In Samachscharii opere *Decorticavit ei baculum*“ legitur. conf. C. XXVIII, 157.

٤٥ قَتَلَ مَا نَفْسٌ مُّخَيَّرَهَا

45. Occisio animae est electio eius.

Conf. pro v. 63 Ahthaus ben-Muzihbnarravit, duos viros communes opes habuisse. In duas partes quum imus tas dividisset, alteri cum dixisse: *fcilige!* Alterum modo banc modo illam portionem adspicientem utramque bonam esse putasse.

1) Amor coniparaliif cum nimali, quod vulneribus mortem adferentifous laestun est. Metrum Thawil est p. 162.

Quod quum alter videret, ista cum verba dixisse, ut significaret, scpermittentein, ut alter cligeret, eius animam occidissee, quippe quum alter tanta cupiditate csset, ut utramque portionem habere vellet, neque aut unam aut alteram eligere posset. Vox ما superflua est. Legitur quoque sic proverbium: *وَقَتْلُ نَفْسًا مَخْبِرَهَا*, "Occidit animam electio sua" i. e. Quando ei, a quo rem tibi necessariam petis, arbitrium (imperium) tribuisti, hic sibi praefert: *أَيَّ إِذَا جَعَلْتُ لِلْحَكَمِ إِلَى مِنْ تَسْأَلُهُ لِحَاجَةٍ حَمَلُ لَكَ عَلَى نَفْسِهِ*

٤٦ قَدْ عَلَقْتُ دَلُوكَ دَلُوكَ أُخْرَى

46. Situlae tuae altera situla atlliacsit.

Proverbii huius originem fuisse dicunt, quod situla aquam hauricntis quum in puteum demitteretur, cum altera situla eodem tempore demissa cohaerercet, ut prior aquam haurire non posset. Proverbium significat, virutn rem sibi necessariam acturum ab altero, qui idem perficere studcret, quominus rem suam ageret, impeditum fuisse. In Samascharii codice *دَلُوكَ دَلُوكَ دَلُوكَ* legitur.

٤٧ قَدْ نَهَيْتَكَ عَنْ شَرِبَةِ بِالْوَشَلِ

47. Iam tibi interdixi, ne aquam paucam biberes.

Id est: Interdixi tibi, ne precibus vilem adires.

٤٨ قَلَّ خَيْسُهُ

48. Paucum sit eius lac!

Abu-Ahmaruus dixit, vocabulum خَيْس lac significare. Dicitur quoque: *لَاقَ قَلَّ إِلَهُ خَيْسُهُ*, "Lac eius Deus paucum reddat!" In Kamusi opere legitur: *أَقْلَ إِلَهُ خَيْسُهُ*

٣٩ قَدْ قِيلَ ذَلِكَ إِنَّ حَقًّا وَإِنْ كَذِبًا

49. Id iam dictum fuit, stve verum sit sive falsum.

Verba haec, quae versus motri Basith (p. 190) bemi-
stichium sunt, dixisse narrant Alnobmanum, ben-Almondsir
Lacbmītam Rabiabo ben-Sijad Abbsitac, qui cins compotor
et amicus esset. Quodam tempore Ahmirus ملاعب الاسنة (col-
luser cuspiduni) cognominatus, Auhfus'ben-Alabwaz, Stdiai-
rus ben Malic, Lebidus bcn-Rabiab, Scbammasus Fcsarita
et Kallababus Asadita ad regem Alnoliinanum iter i'ecerant.
Lebidum autem, quia omnium minimus natu erat, apud ca-
melos reliquerant. Rex eos honore adfecit, donee Rabialius,
qui auctoritate apud regem multum valebat, eos calumm-
atus erat. Summa igitur tristitia adfecit ad eamelos redi-
erunt totam rem Lebidum celaturi, quippe cuius mater e
gente Abbs oriunda, apud Rabiabum pareutibus orbata e-
ducata esset. Sed Lebidus eorum tristitiam videns, proci-
bus urgere eos non destitit, donee ei tristitiae causam pate-
fecissent. Lebidus haec audiens, si ipsum ad regem tlu-
xissent, promisit, se regis animam ab Rabiabo omnino ali-
enaturum esse. Relicto igitur Kallababo' Asadita apud
eamelos, cum Lebidus ad regem reversi sunt, introducti
Alnobmanum iuvenrunt cum Rabiabo cibum matutinum. « u-
mentem. Lebidus, loquendi venia data, Rabiabum podicem
lepra adfectum vcrsibus describens regi tantum fasti-
dium movit, ut statim cibo abstinere Rabiabum interro-
gans: Xum tu talis es? Hic respondit: Non, per Deum
Allat! Hic tilius turpis (feminae) mentitus est. Sed dixit
Alnobmanus: Cibi iam me fastidium cepit. Hac de causa
Rabiabus iratus surrexit, et vcrsibus regem lacessivil.
Dixit autem, se non prins abiturum esse, donee rex miserit,
qui inspectione illum mentitum esse cognoscere. Rex
autem respondens hoc dixit versus:

شَرِّدْ فَيَرْحَلْكَ عَتَى حَيْثُ شِئْتَ وَلَا تَكْثِرْ عَلَيَّ وَنَعْ عَنْكَ الْآبَاطِيلَا
فَقَدْ رُمِيتَ بِذَاهِ لَسْتُ غَاسِلُهُ مَا جَاوَرَ الْتَيْلَ يَوْمَا أَهْضَلِ إِلِيلَا
قَدْ قِيلَ ذَلِكَ إِنْ حَقًّا وَإِنْ كَذِبًا فَمَا أَعْتَدُكَ مِنْ شَيْءٍ إِذَا قِيلَا

„Abeas a me cum iumento tuo, quo vis, ueque multa mihi verba facias; sed omittas illas nugas! lam tib; morbus objectus est, quern tu non abluis, quamdiu gens Tlil, Nilum incolit. lam dictum fuit id, sive verum sit sive falsum. Quomodo autem te de re exetisare potes, qmun dicta est."

Pluribus res narratur a de Sacyo conf. Notice sur le poele Lebid p. 114 sqq.

ه. قَدْ اتَّخَذَ الْبَاطِلَ دَعَا

50. Valium sihi Janquam silvam densam elegit.

Id est: Vanuni sibi tanquam locum, quo ellugeret, elegit. In eum dicitur, qui rebus vanis so omuino deditit.

اه. قَدْ أَحْرِمْتُ لَوْ أَعَزَّمُ

51. Providus et constans ego sum, si consilium ceperim.

Scholion proverbii verba sic explicavit: أَيُّ أَنْ عَزَمْتُ الْإِرَاىَ فَالْمُضَيِّنَةُ ثَانَا حَازِمٍ وَأَنْ تَرَكْتُ الصُّوْبَ وَأَنَا أَرَاهُ وَضَبِعْتُ الْعَزْمَ لَمْ يَنْفَعْنِي حَزْمِي كَمَا قَالَ سَعْدُ بْنُ نَاشِبٍ الْمَازَنِى إِذَا هُمُ الْقَمَى بَيْنَ عَيْنَيْهِ عَزْمَهُ وَنَكَبَ عَيْنَ ذِكْرِ الْعَوَاقِبِ جَانِبَا „Id est: Si consilium capio, turn id exsequor, nam ego providus sum; sed si rectum facere omitto, dum id video, et consilium capere negligo, providentia mea nil mihi prodest, quemadinodum Sahdus bon-Naschib Masinita dixit: „Quum cura sollicitus est, ante oculos consilium suum

ponitj et latus a finis commemoratione deflectit." Versus metrum Thawil est. c. I. m. p. 161. et Hamas, p. ,

ه٢ قَدْ بَلَغَ مِنْهُ الْبَلَاغِينَ

52. Summa calamitate cum afflixit.

Vocabulum بلغ in proverbio significationem vocis مبلغ habere videtur, ut sensus sit: „بلغ منه كل مبلغ“ „Ad summum terminum eius pervenit.“ Pluralis autem summam calamitatem designat. Conf. Kam. s. v. بلغ

ه٣ قَدْ أَلْنَا وَابِلَ عَلَيْنَا

53. Iam nos reximus et alius nos rexil.

Warrant, proverbium hoc Sijadum in sermone publico habito dixisse. De viro experientia edocto adliibetiir. Samachschar.

ه٤ قَدْ حَمَى الْوَطِيسَ

54. Iam fervefacti sunt lapides rotundi.

Alazmäibus alique dixerunt, vocabulo وطيس significari lapides rotundos, in quibus, quum fervefacti sint, nemo pedem ponat. De re gravi duraque proverbium adhibetur. Alii vocabulo وطيس fornacis significationem tribuerunt, et bellum vehemens et grave esse, proverbium significare dixerunt. Conf. Kam.

ه٥ قَدْ تَقَطَّعَ الدَّوِيَّةَ النَّابُ

55. Iam camelus armosus desertum peragrat.

Oe sene dicitur, cui vires restant.

٥٦ أَقْتُلُونِي وَمَالِكَا

56. Me occidite et Malicum!

Verba haec Ahbd-Allahus beu-Alsobair dixisse fertur Manibus collo iniectis quum Ahbd-Allahus ben Alsobair cum Alaschtaro Alhanaii, cui Malicus nomen erat, pugnarct et utrque in terram procideret, Ahbd-Allahus istis verbis 8Uos advocavit. De eo adhibetur proverbium, qui omni modo, esti ipse noxa adficiatur, alteri nocere vult.

٥٧ قَدْ كَانَ ذَلِكَ مَرَّةً فَالْيَوْمَ لَا

57. Fuit illud una vice; sed hodie non (est).

Verba haec Fathimae filiae Morri, feminac Chotsahrniticae, tribuuntur. Eorum eausam sic narrant: Ahbd-Almothallebus cum lilio suo Ahbd-Allaho, ut eum cum Amina filia Wahabi ben- Ahbd-Mauaf ben-Sohrah ben-Cilab rnatri-inonio iungeret, adveucrat. Ahbd-Allahus ad Fathimam, Mcccae degentem; quae librorum studio eo pervenisset, ut in iuvenis facie prophetic! muueris indicia cognosceret, trail-siit. Fathimu istius honoris cupida ab eo postulavit, ut centum camelorum pretio dato rem cum ipsa haberet. Iu-venis autem rem facere recusans abiit; at post matrimonio cum Amina inito cupidine camelorum commolus rcdiit. Tum ilia rem nolens ista verba dixit, quae in poenitentia criminis proverbii loco adhibentur.

٥٨ قَصِيرَةٌ عَنْ طَوِيلَةٍ

58. Brevis pro longa.

Abu-Alahrabius dixit, brevem dacyluin, longam significare palmam. In abbreviando sermonc proverbium adhibetur.

٥٩ يَتَقَمَّرُ اللَّهُ تَعَالَى عَصَبَهُ

59. Prehendat (contrahat) Deus eius nervos!

Ebn-Alahrabius aliique dixerunt, verborum sensum esse: Congregat Deus unam eius partem cum altera et contrahat eius nervos, ut loquendi modus derivatus sit a voce **قَبْلَام**, qua exercitus in omnibus regionibus collectus, ut magnus sit, designatur. Kamusi auclor dixit, sensum esse: Colligat et contrahat cum vel cum in ricinorum parvorum potestatem tradat! Exsecrationi verba haec inserviunt. et quidem, ut Samachscharius elicit, contra iratum.

٦٠ الْقَوْمُ طَبُونٌ

60. Gens solertes sunt.

Alter proverbii legendi modus est: **الْقَوْمُ مَا أَطْبُونُ** „Gens multum gnari, solertes sunt.“ Vox **ما** hoc in proverbio superflua est.

٦١ الْقَوْلُ مَا قَالَتْ حَدَامٌ

61. Verbum (verum) est, quod Hadsarai dixit.

In Scharaf-Aldini et Samachscharii opere proverbium sic explicatum est: Bello orto inter Alrajjanum, cuius filia Hadsami erat, et Ahlhisum ben-Ihladj ben-Dsi-l'Djenah, uterque vulneribus adflictus e pugna ad exercitum rediit. Alrajjanus, qui pugnando imparem se sentivit, noctu et postero mane fugae se dedit. Quod videns Ahthisus equites eos inscui iussit. Qui adpropinquant ad locum, ubi Alrajjani socii quieti indulgebant, aves Katha appellatas excitarunt. Quas quum versus locum castrorum volantes femina illa Hadsami adpellata conspexisset, socios suos de hostium adventu monuit. Socii monitum neglexe-

runt practer Daimasum ben-Thsalim Ajanzari , qai hoc versu recitato :

إِذَا قَالَتْ حَدَامِي فَضَدُّوْهُمَا فَإِنَّ الْقَوْلَ مَا قَالَتْ حَدَامِي

„Quando Hadsami loquitur. veracem earn habete, nam verba vera sunt, quae Hadsami locuta est.“ *)

ut castra move-rent, socios commovit. Haec erat salutis causa. Dixit Ebn-Alcalbius: Pioverbii andor est Lodjaimus ben-Zahb; cuius uxor Hadsami erat. Hacc quum de nocturno impetu suos commonce-cisset, maritus ipsam hoc versu laudavit. Provebio viri verbis lidem habendam esse declarant, conf. Meid. schol.

٦٢ قَدْ أَسْمَعْتَ لَوْ نَادَيْتَ حَيًّا

62. Iam effecisses, ut audiretur , si vivum allocutus esses.

In cum dicitur, qui adborlationern neque admittens neque inteUigens cum niorfuo comparari potest.

٦٣ قَاتِلُ نَفْسٍ مُّخَيَّلَهَا

63: Occisor animae est id, quod ei videtur.

Dicitur *بِمَضَى* فلان على المخيل *Quidam perseverat in re, quam sibi imaginatus est i. e. in re incerta et dubia et* *بِمَضَى* فلان على ما خيلت. Femininum autem referendum est ad nomen *الْحَيَّة* res, ut sit loco verborum *بِمَضَى* فلان على *الْحَيَّة* التي خيلت اليه *Quidam perseverat in re (conditione), quam sibi imaginatus est.*“ Hic vero proverbialis loquendi modus adhibetur de homine, qui rem, quae non existit, cupit. Legitur quoque sic proverbium: *قاتل نفس مخيلتها* „Occisor animae est eius arrogantia.“ Hoc autem proverbio superbia vituperatur. Conf. prov. 47. et Kam.

٦٤ قَبْلَكَ مَا جَاءَ الْخَبْرَ

64. Ante te nuntius advenit.

Vir quidam radicem laserpitii comederat, quae causa erat, cur foetentibus ventis familiae suae molestiam exhiberet. Postero mane, quum suos do cibo sumto certiores faceret, ista verba, quae postea in proverbii consuetudinem veneruntj protuleruiit. Do co proverbium adhibetur, qui rem, quam nosis, tibi nuntiat. Conf. lieisk. Miscell. med. pag. 21.

٦٥ قَبْلَ حَسَاسِ الْإِسَارِ

65. Antequam prunis carnes imponunt aleatores.

Adhibetur ad festinationem in re significandam, quippe quum aleatores ludo finito carnes celeriter coquere et ad cibum parare soleant. Quapropter dicitur: لَفْعَلَى كَذَا قَبْلَ حَسَاسِ الْإِسَارِ "Profecto hoc faciam, antequam aleatores carnes assandas prunis imponunt i. e. quam celerrime.

٦٦ فُرُونِ الْحَرَمَانِ بِالْحَيَاءِ وَقُرْنَتِ الْخِيْبَةِ بِالْهَيْبَةِ

66. Coniuncta est repulsa cum pudore et frustratio cum timore.

Duo suntproverbia, quae in Samachscharii opere vario colore distincta in codicibus Meid. scribendo coniuncta sunt, ita, ut unum esse videatur. Simili ratione dicunt: الْحَيَاءُ يَمْنَعُ الرِّزْقَ "Pudor prohibet victum quotidianum" (dum precibus non utimur, c. C. VI, 238) et الْهَيْبَةُ خِيْبَةٌ "Timor frustratio est."

٦٧ قَرْدُهُ حَتَّى أَمْكَنَهُ

67. Ricinis eum liberavit, donec eum in potestatem redigeret (capistro iniecto).

A camelis desumptum proverbium in homines translatum est. Sensus est: Beneficiis eum decepit, ut in potestatem suam eum redigeret.

٦٨ قَيْدَ الْإِيمَانِ الْفَتَكَ

68. Vinxit religio Mohamraedica caedem inopinatam.

Proverbium hoc Mohammedi Arabum prophetac adseribitur. Sensus est. Impcdivit religio Mohammedica, quouiinus alter alterum inopinato impetu aut dolo occideret.

٦٩ قَدْ أَصْبَحُوا فِي فَخْضٍ وَطَبِ خَائِرٍ

69. Mane occupati erant agitando utre lactis crassi.

Id est: Re vana , futili occupati erant , nam e lacte crasso butyrum elici non potest.

٧٠ أَقْلٌ طَعَامَكَ تَحْمَدُ مَنَامَكَ

70. Cibum paucum sume, ut somnum tuum laudabilem esse invenias !

In Samachscharii et Scharaf-Aldini opere legitur:
أقل طعاما تحمد مناما

٧١ قَدْ أَخْطَأَ نَوْءٌ

71. A recto declinavit eius sidus ad occasum se vergens.

Vocabulum نوء sidus significat ad occasum vergens,

dum in Oriente alterum ei oppositum oritur. Pluviam illo tempore expectant Arabes. Hoc igitur proverbium significat, spe virum deiectum esse. Conf. Abulf. Ann. Tom. II. p. 156.

٧٢ أَقْشَعَتْ مِنْهُ الدَّوَابُّ

72. Propendula eius coma erecta stetit.

Legitur quoque أَقْشَعَتْ مِنْهُ الدَّوَابُّ et أَقْشَعَتْ مِنْهُ شَوَاتِدُ i. e. Erecta stetit eius cutis capitis. Alia denique lectio est الدَّوَابُّ i. e. crines in capitis vertice. Et hi et illi propenduli crines nonnisi in summo terrore eriguntur, quapropter proverbium in timidum adhibent. Conf. ScharafAldin. et Samachschi.

٧٣ أَقْصَنَدَ شُعُوبٌ

73. Propinqua ei mors erat.

In summo periculo erat.

٧٤ أَقْصَرَ مَا أَبْصَرَ

74 Destitit, quura vidisset

Abstinit petendo, quum malum finem vidisset. Meid. Do poenitentia adhiberi verba, quae Actsamus ben-Zaifi dixerit, ScharafAldinus retulit.

٧٥ قِيلَ لِلشَّحِيمِ ابْنَ تَذَهَبْ قَالَ أَقِيمُ الْمَعُوجَ

75. Dictum fuit adipi: Quo abis? dixit: Curvum rectum red do.

Id est: Pinguedo vitia occultat. In vilem, qui dives est et in honore habetur, dicitur.

قَدْ هَلَكَ الْقَيْدُ وَأُودِيَ الْمِفْتَاحُ

76. iam periit vinculum, et clavis periit*

In rem dicitur, quae perdita reparari nequit, siquidem quando vinculum periit, clavis aperiendo non amplius in-*
servire potest.

٧٧ الْأَنْفِصَاصُ عَنِ النَّاسِ مَكْسِبَةٌ لِلْعَدَاوَةِ ذَا فِرَاطٍ
الْأَنْسِ مَكْسِبَةٌ لِقُرْنَاءِ السُّوءِ

77. Qui ab hominum consuetudine abstinet, is inimicitiam sibi comparat; qui hominum consuetudini nimium indulget, is pravos socios sibi parat.

Verba hacc Actsamo ben-Zaifi tribuuntur. Proverbium monct nos, ut mdiarn semper in rebus viam teneamus. Dixit poeta:

إِنْ كُنْتَ مُتَبَسِّطًا سَبَّيْتَ مَسْخَرَةً أَوْ كُنْتَ مُنْقِصًا قَالُوا بِهِ ثَقُلُ
وَإِنْ أَعَاشَهُمْ قَالُوا لِهَيْبَتِنَا وَإِنْ أَجَانِبَهُمْ قَالُوا بِهِ مَلَلُ

„Quod si audax lingua sum, appellor ludibrium, aut sum modestus, dicunt: In eo est tarditas; et si familiariter cum iis versor, dicunt: Propter verecundiam erga nos; sin vero cos cvito, dicunt: In co est fastidium.

Metrum versuum Basith est, c. I. m. p. 190.

٧٨ أَقْصِدِي تَصِيدِي

78. Intende, venaberis.

Qui quaerit, invenit. Proverbio ad quaerendum iucitatur.

٧٩ قَتَلَ أَرْضًا عَالِيَهَا

80. Occidit terram gnarus eius.

Propria verbi قَتَلَ significatio esse dicitur, „vilem reddidit“, quemadmodum dicunt: قَتَلَ الْخَمْرُ vile reddidit vinum aquâ admixtâ. Proverbii autem sensum hunc esse statuunt: „Virum scientia praeditum terram subigere posse, ut in proverbio scientiae laus sit.

٨٠ قَتَلْتُ أَرْضَ جَاهِلِيهَا

80. Occidit terra ignarus eius.

De eo dicitur, qui rem tractandam suscipit, cuius omnino ignarus est. Contrarium praecedentis proverbii est. In scholiis sic legimus: يضرب لمن يبشر امرا لا علم له به: أما قولهم قتل فلان فلانا فهو من القتال وهو الجسم فكانه De eo adhibetur, qui suscipit rem, cuius omnino ignarus est; sed in eorum loquendi modo قَتَلَ فلان فلانا „Occidit quidem quendam“ verbum قَتَلَ a nomine قَتَالُ corpus derivatum est, quemadmodum dicitur بَطَنَهُ „eius ventrem laesit.“ Nec vero silentio praetermittendum est, in codice Berolin. verba „occidit quidam quendam“ tanquam novum proverbium rubro colore distincta esse. Nec non Samachsebarius hoc cum praecedente proverbio in unum contraxit. Idem auctor proverbias sic explicavit: Gnarus vias terrae nescit eamque peragrans non perit, dum ignarus ob ignorantiam suam perit. Observavit quoque esse, qui verbum cum Teschdidō scribant et cum loquendi modo مَقَتَلَ رجل „vir experientia edoctus et subactus“ cohaerere putent.

٨١ قَدْ تَرَهَّبَ الْقَوْمُ

81. Iam vacillavit gens.

He perturbata si homines consilium capro neseunt, proverbii verbis utuntur. Proverbium hoc omitta particula قَدْ Pocockius in capite tertio ante proverbium 78 inseruit.

٨٢ قَدْ يُوتَى عَلَى يَدَيِ الْخَرِيسِ

82. Iam avidus perit.

De viro dicitur, qui propter aviditatem in interitum irmit. Sic Meidanus. Samachscharius autem dixit, proverbium adhiberi de calamitatibus, quas avidus, uti saluti operam det, cavere non posset.

٨٣ قَدْ كَادَ يَشْرِقُ بِالرِّيقِ

83. Pacem saliva suffocatus est.

Vix e periculo mortis evasit. Tum quoque in euni dicitur, qui propter summam timorem vix verba proferre potest. Sic Samarmseh. conf. doct. Bertheau lib. p. 16,

٨٤ قَدْ يُؤَخِّدُ الْجَارُ بِذَنْبِ الْجَارِ

84. Iam punitur vicinus ob crimen vicini.

Proverbium, quod tempore post Mohammedem ortum et ex versibus Alhacamii desumptum est, aut metrum Redjes aut metrum Sarin habet. Conf. I. m. p. 230 et 246.

٨٥ قَوْلُ الْحَقِّ كَمْ يَدَعُ لِي صَدِيقًا

85. Verbum vei itatis amicum mihi non reliquit.

Verba hacc Abu-Osarro adscrihuutur.

٨٦ قَدْ يُمَتِّطِي الصَّعْبُ بَعْدَ مَا رَمِمَ

86. Conscenditur equus difficilis, postquam calcitravit.

Proverbium hoc simillimuin ci est, quod C. XV, 10 legitur.

٨٧ قَامَةً تَنَمِي وَعَقْلٌ يَحْرَى

87. Statura corporis crescit et ingenium decrescit.

In cum dicitur, qui in pulchra corporis statura virtutibus internis caret. Dixit Abu-Nochailaluis:')

مَا زَالَ مُلَّ كَانَ عَلَى أَسْبَ أَنْدَقِرَ ذَا حَمَقٍ يَنْمِي وَعَقْلٌ يَحْرَى

„Non cessavit ex tempore antiquo stultus crescere, dum eius ingenium decrescebat“.

Metrum Sarih est. c. l. m. p. 246.

٨٨ قَدْ يُدْرِكُ الْمِبْطِطُ مِنْ حَظِّهِ

88. Iam politur cunctans parte portionis suae.

Huiusce proverbii sensus contrarius est proverbio, quod C. I, 158. legitur.

٨٩ قَرْنُ الظَّهْرِ لِلْمَرْءِ شَاغِلٌ

1) Duo eniut viri cognomen hoc gcrentes unus ad nentem Ohcl (), alter ad gentem Nahd pertinent uterque canuiuum specie Redjes notus.

89. Tergi adversarius virum occupat.

Vocibus **قرن الظهر** „tergi adversarius“ is designatur, qui in bello a tergo viri venit.

٩٠. قَدْ كُنْتُ قَبْلَكَ مَقْرُورَةً

90. Iam fui ante te frigore adfecta.

Narrant, hyacnam c loco longinquo vidisse ignem et ad cum se convertentem modo ad ignem calcfacti se gessisse, dum proverbii verba proferret. In eum dicitur proverbium, qui re lactatur, e qua nil boni percipit.

٩١. قَدْ رَكِبَ السَّيْلَ الدَّرَجَ

91. Iam torrens via processit.

De eo dicitur, qui firmo cum proposito rem aggreditur. Legitur quoque sic: **قد علم السيل الدرج** „Iam scit torrens viam“ i. e. Modum scit, quo ei procedendum est.

٩٢. قَدْ طَرَقَتْ بِمَكْرِهَا أُمُّ طَبَقٍ

92. Iam difficulter pariendo foetu suo primo infortunium laboravit.

Verbum **طرق** significat: Cum summa difficultate peperit, ut non leviter prodiret foetus. Vocabulum **أم** foetum primogenitum significat, **طابق** testudinis etiam infortunii cognomen est. Proverbium significat, ex infortunii periculo supam non esse. Qui autem primam verbi formam admittunt, ii noctu veniendi significationem ei tribuant. I. e. Infortunium noctu rem adtulit inconsuetam, gravissimam.

٩٣. قَبِيلَ اللَّبْعَلِ مَنْ أَبُوكَ ذَلَّ الْقَرْسُ خَالِي

93. Dictum fuit mulo: Quis pater tuus est? Dixit:

Equus avunculus mens est

In cum dicitur, qui permiscendo inter se res furbat.

٩٣ قَدْ عَرَفْتَنِي سِيرَتِي وَأَطَمْتُ

94. Iam agendi modus me novit et propitius fuit.

De eo adhibetur, qui in nos propitius et misericors est.

٩٤ قَدْ فَكَّ وَفَرَّجَ

95. Iam pendula mandibula praeditus erat et di-
stantibus maxillis.

Proverbium hoc senem decrepitum designat. Verbo
فَرَّجَ aut prima (media Kesre) aut secunda in proverbio
forma tribuuntur, sensu proverbii immutato. Conf. Djenh
s. فكه

٩٥ قَدْ وَقَعَ بَيْنَهُمْ حَرْبٌ دَاهِسٌ وَالْغَبْرَاءُ

*

96. Iam incidit inter eos bellum Dahis et Ab-
ghabra. appellatum

Verbis hisco significant, gentem in malum incidisse,
quod Ionium tempus duraret, belluii enim Dahis et Al-
ghabra appellatmii per circiter quadragiuta amios a genie
Abbs contra geuiem Fcsarah et Dsobjan gerebatur. Dixit
Almofadhdhclus: Dahis equi nomeii erat Kaisi ben-Iladsis-
mah Ahbsitae et Alghabra nomen cquac erat Hodsai-fahi
ben-Badr Fesaritae. Tempore autem ante JMohamrnedem
Hodsai-fabus princeps MaahddiCarum erat. Belli illi-
us gravissimi; quod per multos aunos horum equorum cau-
sa inter Ahbsitas et Fesaritas gerebatur causa baec erat:
Vir quidam e gente Abbs Kirwascbus ben-Honajj appel-

latus cum Hamlo ben-Badr fratre Hodsaifahi do equis Dahis et Alghabra, duni ille Dahisum praesfantiozem, hie Alghabram praestantiozem esse contendere!, ita ut uterque decern camdos pignoris loco 'daref, certamen inierat. Ilanc vero ob rem quum Kirwaschus cum Kaiso colloqueretur, hie malum eventum praevicens rem dissuasit : at, quum ille rem necessariam lactam esse diceret, ad Ilamlum ben-Badr se contulit dieens, se pro socio pignus depositurum esse. At Hamulas ben-Badr fastu elatus, se nisi illos decern camelos adduxisset, pignus depositurum esse, negavit et quum hac de causa iratus Kaisus viginti camelos esse dixisset et Hamlus, imo'triginta, dicere perrexisset, duni unus semper augeret alterius numerum, a Kaiso usque ad centum numerus auctus est. Deponebatur autem illud constitutum pignus apud Ghallakum aut Ghallaki filium, virum e gente Banu - Tsahlebah ben - Sahn. Kaisus Hamlo eligendi ius in tribus rebus constituendis concessit, ita ut, si alter primum diceret, alteri (Suae res constituendae essent Ilamlus dicendi initium concessit Kaiso et hic, ut spatium cursus centum sagittarum iacibus deliniretur. constituit. Ilamlus tempus et locum (مختار), ubi ad cursum praeparabantur et terminum loci (ميدان), ubi ad cursus certamen emitebantur, elegit. Tum cursus spatium constituebatur. Erat finis cursus fovea in colle a natura facta, ubi aqua pluvialis restagnabat, Dsat-Olizzad appellata, initium cursus a loco, cui nomen non est, faciendum erat. Equus autem, qui primus ad illam foveam bibendi causa, siti enim antea adfecti erant, accesserat, victoriam reportasse putabatur. Hamlus autem cibum Hais (حيس) appellatum cum situlis in collis angustis (postea شعب الحيس eadem de causa appellatis) sociis latentibus miserat, ea conditione ut, si Dahis appellatus equus alterum cursu praecessisset, illum a scopo

- 1) Per quadraginta dierum spatium meliore pabulo aliti in hippodromo exercebantur, ut si pinguefacti essent, graciles et ad cursum apti fierent.

repellerent. Quum vero equi dimissi apparerent, Hamlus dixit: Te vici o Kaise; Kaisus autem respondit: **يَعْدُ اِطْلَاعِ اَيْنَاس** „Post apparitionem (est) cognitio conf. C. II, 110 conf. C. X, 11. Quum equi in terra dura currerent, Hamlus iterum dixit: Te vici o Kaise! et Kaisus respondit: Lente! iam currunt in terra dura (conf. X, 11). Quum vero equi in fine cursus essent, Dahisus alterum praecessit, qua de causa Kaisus dixit: **جَرَى الْمَذَكِيَّاتِ غَلَاب** „Cursus equorum robustorum victoriac certamen est" Conf. C. V, 1. Tom-pore autem, quo equus apud illos in angustiis collis latentes viros adveniebat, unuseorum Sohairsus appollatus prosiliit et equum Dahis ab ilia fovea cursus scopo repulit. Hanc rem vituperans Kaisus ben-Sobair bos dixit versus:

كَمَا لَا قِيَّتَ مِنْ حَمَلٍ بَيْنَ بَدْرٍ وَأَخَوْتِهِ عَلَى ذَاتِ الْأَمَادِ
هُمْ فَخَرُوا عَلَى بَغِيرٍ تَحْسِبُ وَرَدُّوا دُونَ غَايِنِهِ جَوَادِي

„Quinodo mihi factum est a Ilamlo ben-Badr eiusque fratribus ad locum Dsat-Olizard. Illi gloriam silver me expetiverunt sine gloriac causa, et equum mourn generosum a scopo repuloruu*’.

Turn Kaisus a Cbodsaisfabo victoriae pretium postulavit. At Chodsaisfahus dixit: Te decepi. Dixit autem Kaisus: **تَرَكْتُ لِحَدَّاعِ** „Is reliquit deceptionem, qui a centum sagittae iactuuin spalio cursum incipit*’ ic. C. III, 5). Is autem, apud quern certaminis pignus depositum erat Hodsaifabo dixit: Kaisus vicit, nuin igitur iubes mo ei cerlaminis piguus tradere. Tsahlabita, quum Cbodsaisfahus annucret, ci certaminis pignus tradidit. Postea autem Ahrcaus ben-Obmairab ot patruelis oius e genie Fesarah in causa erant, cur Cbodsaisfabum facti poeniteret, et mitteret filium suum Abu-Kirfahum, qui victoriac pretium a Kaiso reposceret. Abu-Kirfaho, qui Kaisum domi non invenit, eius uxor dixit: De Kaisi absentia tibi gaudeo. Filius

redicus patri ista verba dixit. Nihilominus tamen rcmis-
sus a Kaiso oceisus est. Re peracta homines caedis pre-
tium pro occiso Chodsaifah filio centum gravidas camelas
ad Chodsaifahum adduxerunt Chodsaifahus pretium accipi-
ens camclos familiaribus suis tradidit, ut ibi foetusenitereutur.
TumMalicus ben-Sohair, qui Kaisi frater erat, cum fcctnitia e
gentc Fesarah matrimonium itiiens in loco Ailokathah, quipro-
pinquus Alhadjiro erat, commorabatur. Huiusce rei certior fa-
ctus lldsaifahus filii sui occisi ulciscendi causa istum virum
occidit. In islam caedem dixit Ahntarahus:

لَلَّهِ عَيْنَا مَنْ رَأَى مِنْكَ مَالِكٍ عَقِيْرَةَ قَوْمٍ اِنْ جَرَى قَرْسَانِ
فَلْيَتَّهَمَا لَمْ يَجْرِيَا نَصَفَ غُلُوَةٍ وَلْيَتَّهَمَا لَمْ يُرْسَلَا لِرَهْطَانِ

„Oh! per Deum! quis unquam sicut Malicus eiulatum vidit
gentis, si duo equi currant. Utinam ii non cucurrissent
per dimidium sagittae iactus, et utiiiam ii ad cursus
ccrlamen non fuisset emissi*“ !

Hoc ob factum gens Bnmi-Djasimah ad lldsaifalium
venerunt. ut nomine familinc Malici ben-Mohair Mas ca-
inclas, quae tanqiiam caedis pretium dafae essent, reposce-
rent. Chodsaifahus consilium Sinani ben-Abi Haritsah Ma-
sinitae sequens nonnis niatres , pullos natos rcctinciis, red-
dere volebat. Turn gens Banu Abbs et cum iis foederata
gens Banu-Ahbd-Allah ben-Ghathfan ad locum Dsu-l'Mo-
raikib contra Kesaritas., quorum princcps turn temporis
Hodsaihahus ben-Badr erat, profectae sunt. Occidit isto die
Arlhathus, unus e familia Banu-Machsum . quae ad gentem
Banu-Abbs pertiuebat, Auhfum ben-Badr, Antharahus
autem Dhamdhamum aliosquc. In hoc proelium Ahutara-
bus dixit:

وَلَقَدْ خَشِيتُ اَنْ اَمُوتَ وَلَمْ تَكُنْ لِلْحَرْبِ دَابِرَةٌ عَلَيَّ اَبْنَى ضَمَضِمٍ

1) Loquendi modus لَلَّهِ عَيْنَا, nisi fallor, admirationem exprimit similem
verbis لله دره. Versuum metrum Thawil est conf. I. m. p. 162.

أَتَيْتُمِي عِرْضِي وَأَمَرْتُ أَشْتَمَهُمَا وَالنَّازِرِينَ إِذَا نَمَرَا أَلْفَهُمَا دِيسِي
أَنْ يَقْعَلَا فَلَقَدْ تَرَكْتُ أَبَاهُمَا جُزَرَ السِّبَاعِ وَكُلَّ نَسْرٍ فَشَعَسِمِ

„Iam timucrain, ne morcer, dum bellum non fuisset adversum filiis duobus Dhamdbami, qui bonorem meum laedebant a me non laesi et, licet eis non obviam veneram, sanguinem meum vocabant. Ne illud facerent (timebam); sed iam reliqui (*in proelii campo*) eorum patrem tanquam ferarum cecidit omnisque vulturis annosi".¹

et turn

وَلَقَدْ عَلِمْتُ إِذَا التَّقْتُ فُرْسَانُنَا يَلُوحِي أَلْمَرِيقِبُ أَنْ طَنَّكَ أَحْمَفُ

„Et iam scivisti, quum equites nostri ad arenas tonnes Almoraikibi occurrissent, opinionem tuam esse falsam".

Gens autem Banu -Dsobjau ista clade addicta diice Hodsai fabo ben Badr copiis collectis contra gentem Banu-Abbs eiusque socios Baou-Abbd-Ailab ben Ghathfan, quorum princeps Alrabialuis ben-Sijad oral, profecta est. In valle Dsu-Hosau appellata utraque pars occurrit. Fugatos Abbsitas persequentes Dsobjanitae ad locum Almoghaikah (alii Ghikah *ويقال بغبيقة*) appellatum adsecuti sunt. Jb?, nisi talionis pretium solvissent, hostes delendos esse dixerunt. Rabiahus ben-Sijad pugnandum esse duxit, Kaisus autem liberorum pignore dato hostium animos placare suasit. Convenit pacto, ut liberi Sobailio ben-Abmru Tsaghlebitac traderentur. Post Sobaibi mortem ab eius filio Malico Hodsai fabus, eius avunculus, obtinuit, ut sibi liberi traderentur. Traditos ad aquam Aljabmorijjah, quae in valle Batlm-Nacbi erat, adduxit. Ibi familias occisorum convocavit et singulos adolescentes piguori datos sibi tanquam sagittarum scopum posuit. Singidum quemque autem patrem vicare

1) Couf. Antarae Moall. ed. Willmet. p., 47sq. text. Versuum metrum Cainil est. c. I. m. p. 212.

iussit. Turn onirics sagittis petivit et occidit. Contra cos autem, qui codcin die sagittarum iactu non occisi erant, postero mane crudele factum iteravit, donee omnes doleti essent. If arum reriim ira aecensi Alibsitac cos in isto loco versanteses oppresserunt. Duodecim viri occidebantur, inter quos Malicus et lasidus Sobaihi filii et Ahracijus ben-Ahmira crant. Tum congregatis copiis ad latus loci Alhabah (الهابية) appellate qui in superiore parte vallis Dsu-Hosan erat, die fervido usque ad meridiem piigiatum est. Solis aestus pugnantes separavit. Hodsafahus, cuius iutiora femora in equitando summo calore laesa crant, ut balneo membra refrigerarentur, cum sociis in puteum,, qui apud locum Allibah erat, descenderat. Kaisus eorum statuni divinans cum sociis advenit. Isto die lldsafahus, Malicus bcn-Badr, Alharitsus ben-Aubf ben -Badr. et Ham-lus ben Badr occisi sunt. In Hodsafaho autem ut exemplum statuerent, eius testiculos amputatos ei in os ingesserunt, eius autem linguam in podicem indidcrunt. Gens autem Ghathfan caedeni lldsafabi aegre fereus omnibus copiis collectis Ahbsitas invaderc statuul. Gens Ahhs videns, se tautis copiis resistere non posse, in regionem lemamali nit—grandi consilium cepit. ibi cnim babebat avunculos gentem Ahblah, quae filia Alduli filii Honaifabae. matris Bewababi erat. Venerunt igitur ad Ketadaliu ben-Maslamab. Ibi quum parvum temporis spatium commorata esset gens, ob verba, quae Kaisus praesente Ketadabo do cranio protulisscr, Ketadahus timorem concipiens. earn abire iussit. Castra igitur nioventes in regionem Hodjr ad gentem Banu-Sabd ben-Said Menat ben-Tamim profecti sunt. Sod gens Banu-Sahd Aldjaumn regeni Hodjri spe praedae. ut gentem Alibs inopinato impetu cum copiis suis opprimeret. excitavit. Quam rem quum rex se pcracturum esse promisisset, quidam ex Sahditis cognatam, quae viro ex Alibsitis nupta erat, do re certiore fecit, et haec Kaisuni monuit. Kaisus initio noelis, ut feminae gentis et robustiora pecora, relictis ignibus inter viliora impedimenta., proficiscerentur., irnperavit. Equitea ' autem [ad locum Alfaruk appellatum, qui

spatio dimidiidiei a loco Suk-Hodjirremotuscrat, disposing, ut persequentcs regis copias et Sahditas pugna retinerent. Pugnabatur, donee feminae Ahbsitarum itinere longo abi-
issent. Sic e periculo liberal! ad gentem Banu - - Dhabbah pervenerunt. Contenderunt autem, Malicum ben-Beer ben-Sahd et Abbsum duos esse fratres ex eadem matre natos. Gens autem Banu - Dhabbah, quae antea quam congregata erat, a gente Taraim semper adfligebatur, cum Ahbsitis incursionem in regionem gentis Banu - Hentsclah fecit, inde quum vir gentis Abbs feminam ad gentem Banu-IIontselah pertinentem secum abduceret. vir quidani e genie Dhabbah, il-
lam feminam solis ardore summo opere adflctam, ut linguam cxe-
reret videns, Abbsitam, uteam leniter tractaret, rogavit. Abb-
sita autem interrogans alteriun, ninn miserieordia eius ad-
fectus esset. auum alter Certc! respondissct, cuspidem lan-
ceae in eius anum direxit, ut muher gentem Banu-IIent-
tsclah in auxilium vocarel. Dhabbita auteni banc ob rem
Ahbsitam occidit. Quae res in causa erat, cur et inde
abirent in Syriam profecturi. Sed a genie Banu-Ahmir
Jegalis missis ad foedus cum ipsis faciendum invilabantur.
Foedus igitur cum Moabwijjabo ben-Schecl pepigcrunt.
Sed versibus satyricis Ahbd-AIIahi ben-Hammam poetae
gentis Banu - Abbd - Allah ben - Ghathfaa . secundum
alios Alnabeghahi Dsobjanitae commoti et inde abie-
runt el ad gentem Banu-Djahfar ben-Cilab pervenerunt.
Cum bis degebant usque ad diem pugnae a loco Aldjbc-
lah appellatae. Causa separationis hacc erat: Vir quidani
e gente Banu-Abbs occiderat Ebn-Ahljaununi, quern Auh-
fus ben-Alahwaz libertate donaverat. Hanc ob caedem
iratus Auhfus gentem Banu-Djahfar., ut Ahbsitas opprime-
ret, incitabat. Quod audientcs Ahbsitae cum Habiaho ben-
Korthuno c gente Banu Abi-Beer ben-Cilab foedus fecerunt.

Tempore autem, quo Ahbsitae apud gentem Banu-
Aiimir degebant, Dsobjanitae in illam gentem die Schahwah
(شعواء) appcllato alioque die incursiouem fecerant. Isto die
Thalbalius ben-Siuan Kirwaschum ben-Honajj captivum
fecit. Interrogans, quis esset, se Tsaurum ben-Abzim

Albaccai esse dixit, sed mulier e gente Ahbs oriunda, quae advenientem Kinvaschum cognovisset, marito suo rem patefecit. Maritus Choraimum ben-Sinan fratrem Tbalbahi certiore fecit. Kirwaschbus se a muliere e gente Abbs **oriunda cognitum esse audiens dixit: رب شر حملته عسبة** „Saepe mulier ad gentem Ahbs pertmens malum tuht“, quae verba in proverbii consuetudinem vcnenint. Kirwaschus autem Hizno traditus occidebatur. Degcbant autem Ahbsitac cum gente Banu-Ahmir usque ad tempus[^] quo gens Banu-Ahmir in gentem Banu-Dsobjan ineursionem fecit. Isto enim tempore frater Hanbadhi Dbabbabilac a viro Dsobjanita captivus factus erat. Hic tempore nuiulinarum Ohcatsi fudaeo oenopolac, uni ex incolis Taimaae in custodiam traditus erat ludaeus domuin revertens captivum, quern inter uxores suas invenerat, castravit, quae res mortis causa erat. Hem audiens Hinbizus gentem Banu-Ahbs adiit, dicens, gentem Ghathfan fratrem suum oceidisse, se igitur ab Ahbsitis caedis mulctam petere. Kaisus respondit: Maims inea cum manu vestra est contra gentem Ghathfan, sed ludaeus captivum cum uxore sua invenit* Hinbizus autem dixit: Et si ventus eum occidisset, profecto! vobis mulct a danda esset. Haec audiens Kaisus dixit genti suae: Date mulctam et ad gentem vestram ite, nam mors inter gentem Ghathfan melior est, quam vita inter gentem Banu-Ahmir. Tandem utraque pars continuis proeliis fatigata ad paeem propensa erat. fu loco Ivathan (إقطر) duo filii Bagidhi Ahbs et Dsobjan pacis componendae causa convenerunt. Ibi quum Flozainus ben-Dharndham patris necem ulturus, ut iurameito suo satisfaceret, Baihanum occidisset, non multum aberat quin tota res irrita fieret; Ahbsitac enim dixerunt, se non esse pacem facturos, quamdin mare lanam irrigaret. Sed tandem, postquam Charidjahus ben-Sinan filium suum ad fratrem occisi duxerat et ducentos camelosⁱ⁾ pro filio occiso ei solvere promiserat,

i) Centum solvebat; dimlmiebat dimidio prelium religio Islamitica.

pax, cui componendae praepositi erant Auhfus et Mahkalus filii Sohaihi ben-Ahmru e gente Thablebah, composita est.

٩٧ قَدْ وَنَى طَرَفَا

97. Iam debiles sunt eius duae extremitates.

Vocabulo الطرفان duae extremitates penem et linguam aut os et anum designant. Verbis hisce debilem, rei perficiendae imparem designant. Cecinit poeta Alue-djaschi appellatus:

وَإِنْ فَلَانَا وَالْأَمَارَةُ كَالَّذِي وَنَى طَرَفَاهُ بَعْدَ مَا كَانَ أَجْدَعًا

„Quidam et principatus ei similes sunt, cuius duae extremitates debiles sunt, postquam mutilatae erant”

Metrum versus Thawil est. c. I. m. p. 162.

٩٨ قَدَّتْ سَيُورُهُ مِنْ أَدِيمِكَ

98. Reseda sunt eius lora ex corio tuo.

Dixit Abu-l'Haitsamus, lora, quae ex coriis duobus resecta sunt, inter se differunt, ex uno corio resecta diversa esse nonpossunt. Dixit poeta:

وَقَدَّتْ مِنْ أَدِيمِهِمْ سَيُورِي

„Et resecta sunt ex corio eorum mea lora”.

Hemistichium metri Wafir est. p. 204. Proverbium de duabus rebus aequalibus adhibetur.

٩٩ أَقَرَّ صَامِتٌ

99. Confessus est tacens.

De eo dicitur, qui interrogatus tacet, is enim tacendo

rem confirmare videtur. Simili ratione dicitur: سكوتها رضاها
„Silentium eius (feminae) est eius consensus“.

١٠٠ القُرُّ فِي بُطُونِ الْأَيْلِ

100. Frigus in ventribus camelorum est.

Dicunt القُرُّ frigus esse, pro ذهاب القُرُّ abitus frigiditatis, quia veris tempore, quo camelae parere solent, simul cum partu frigus abit.

١٠١ قَرْجَةٍ يَصْدِي بِهَا الْمَقْرَحُ

101. Puteus recens fossus, ad quem fodiens sitit.

Vocabulo قَرْجَةٍ puteus recens, in quo aqua apparet significatur. In eum dicitur, qui in colligendis opibus se fatigans earum fructum non percipit.

١٠٢ قُرُونٌ بُدُنٌ مَا لَهَا عَقَاءُ

102. Cornua ibicum annosorum, quibue cuspides non sunt.

١٠٣ قَدْ ضَاقَ عَنْ شَحْمَتِهِ الصِّفَاقُ

103. Iam peritoneum eius nimis angustum est, quam ut adipem eius capiat.

De eo dicitur, qui tantas divitias habet, ut eas bene tenere et tueri non possit; nee non cum proverbium significat, qui arcana occultare non potest.

١٠٤ قَمَقَامَةٌ حَكَّتْ جَنْبَ الْبَازِلِ

- 104 Parvus nomas scabit latus cameli nonum annum agentis (i. e. robusli).

In debilem, vilem dicitur, qui fortem, potentem laodit.

١٠٤ أَقْرَفَ عَيْنَا وَالنَّجَارُ مَذْهَبٌ

105. Ignobili stirpe paftris esl quoad substantiam, dum radix (sen origo) deaurala est,

Verbo اقرف quum aut hominem genere ignobili, sc. ex patre vili, licet mater Arabicae originis esset, nallum esse significant. In cum dicitur, qui generosa stirpe oriundus verbis et faelis turpem se esse ostendit.

١٠٥ قَرْمٌ مَعْرَى الْجَنْبِ مِنْ سِدَادٍ

106. Admissarius nobilis, cuins laicra libera sunt a funibus contorlis.

Vocabuluin' قمر admissarium nobilem, qui geniturae causa coniparatus est. ,significat. Huius latera et dorsum ab ulceribus libera sunt, ut funes contorti, quibus ulcera sanandi causa obturantur, non opus sint. Proverbium virum generosum vitiorum expertem designat.

١٠٦ أَلْفُوسٌ أَحْبَبَى مِنْ وَرَائِكَ

107. Incurvum dorsum habens, per ferram prore pens pone to est.

Proverbium hoc a venatore, qui dorso incurvo per, terram prorepens ferae insidialnr, derivatum esse videtur. Dicitur in virum, qui rem tractat, quae mala ei minatur Ut caveat proverbii verbis monctur.

١٠٧ قَدْ جَانَبَ الرُّوْضَ وَاهْوَى لِلتَّجَرُّلِ

108. **iam** evitavit pratum, et ad loca lapidosa le-
tendit.

In cum dicitur, qui bonum relinquens malum eligit.
Similis ratio proverbio est: **تجنب روضة واحال يعدو** „Evitavit
pratum et currens advenit“ conf. III, 10. 35.

١٠٩ اَقْبِلُوا ذَوِي الْهَيْئَاتِ عَثَرَانِهِنَّ

109. Remittite virtute praeditis leviora pec-
cata!

Loco verborum ذَوِي الْهَيْئَاتِ praediti formis, qui
virtute praediti esse dicuntur, legitur ذَوِي الْهَيْئَاتِ posses-
sores rerum parvarum i. e. ii, quorum peccata aut
pauca aut leviora sunt.

١١٠ اَسْتَقْدَمَتْ رِحَالُكَ

110. Praecessit sella tua.

Vocabulo رِحَالٌ sella corio confecta ligno ca-
rens, qua in celeri cursu utuntur, significatur.
Proverbium in hominem dicitur, qui socio malum inferre
festinat. Conf. Dj. s. قَدِمَ Samachscharius dixit, prover-
bium ab eo desumptum esse, quod sella non bene ligata
vacillaret et praecederet, et adhiberi de eo, qui terminum
suum transgrederetur. In Scharaf-Aldini opere اَسْتَقْدَمَتْ
رِحَالُكَ legitur. Idem dixit, proverbium adhiberi de
viro, qui alterum contumeliis et pravo sermone laedere pro-
peret. Comparari viri sermonem cum sella non bene li-
gata, qua dorsum vulneraretur. Legitur quoque اَسْتَقْدَمَتْ
رِحَالُكَ „Praecessit eius iumentum“.

١١١ قَدْ تُؤْذِنِي النَّارُ فَكَيْفَ أَصْلَى بِهَا

111. lam ignis railu nocet; et quoraodo eius fervorem siislineo*

Proverbium significat, rem nobis ingratam esse, ut eam videre aut tolerare noliimis.

١١٢ قَالَتْ الْغَنَّةُ لَا أَكُونُ وَحْدِي

112. Dixit corruptio corii in deprendo: Non sum sola.

Proverbium in scholiis sic explicatum est: النغل فساد الاديير واصله ان الضائنة ينتف صوفيا وهي حية فانا دبغوا جلدها لم يصلحه الدياغ لانه قد نغل ما حوالبه يضرب للرجل يقال. فيه خصلة سوء اى لا تنفرد هذه الخصلة بل تقتترن. Vocabulum نغل significat corruptionem pellis. Huiusce preverbii origo est, quod ovibus, dum vivae sunt, lana evellitur, nam, quum corium conciunatur, corarius lanam, partibus circumstantibus comiptis, aptare non potest. De viro adbibetur. in quo indoles prava est. I. e. Ista indoles sola non est, sed cum ea indoles abac coniunctac sunt".

١١٣ قَدْ بَلَغَ الشَّطَاظُ الْوَرَكَيْنِ

113. lam pervenit lignum parvurn per ansas traieetum ad coxas.

Vocabulo شطاظ lignum parvum designator, quod per chiorum saccorum ansas traicitur, ut eo nexi sint in iumentis dorso. Adbibetur igilur proverbium in re, quae ultra fines suos transgressa est. conf. C. II. 9. V, 50.

١١٤ قَدْ أَوْضَعْتَ مِنْذُ سَاعَةٍ

114. Iam ad celerem gressum incitasti inde a momento.

De eo dicitur, qui dum rem perficere differebat, non amplius in perficiendo cunctatus est.

١١٥ قَدْ تَخْرُجُ الْجَمْرُ مِنَ الْأُضْنِ

115. Iam prodit vinum ex cado.

Interduin ex avaro donum elicitur.

١١٦ قَدْ يُمْكِنُ الْمُهْرُ بَعْدَ مَا رَمَحَ

136. Iam subigitur equuleus, postquam calcitravit.

De eo dicitur, qui obedit, postquam refractarius fuerat.

١١٧ قَصَارَى الْمَتَمَنَّى خَيْبَةٌ

117. Extremum optantis est frustratio.

In cum dicitur, qui absurdam et impossibilem rem optat.

١١٨ قَرِينُكَ سَهْمُكَ يُخْطِئُ وَيُصِيبُ

118. Socius tuns est sagitla tua, quae seopum modo non feril, modo feril.

Proverbium nos monet, ut amicte non nihil concedamus, siquidem sagittis nostris similes siut.

١١٩ أَقْبَحُ هَرَبِلَيْنِ الْفَرَسِ وَالْمَرْأَةِ

119. Turpis esse pvila duos emaeiatos, equum et mudierem!

Narrant Ahmruum bcu-Allaits copias,, quibus stipendia distribuerentur, lustrasse. Videns equitem equum emaciatum habentem dixit: Hipecuniammeamaccipientespo-

dices uxorum suaruni pinguefaciunt. Eques quidam autem dixit: Si princeps uxoris meae podicem vidisset, profecto! podicem iumentum meum pinguem esse pulasset. Tum ridens princeps donum ei dari iussit dicens: Eo pinguefac equum et uxorem! Hoc in loco rodrix I., proverbium 20 inseruit; sed neque hoc neque antecedens suo loco est.

Forma comparativi.

١٢. أَقْضَفُ مِنْ بَرْوَقَةٍ

120. Debilior, quam planta Barwakah appellata.

Nomen plantae debilis est, cuius rami facillime franguntur. Scharaf-Aldinus et Samachscharius, nec non codex Lugdun. habent من بَرْوَقَةٍ. Dixit poeta Djerir:

كَأَنَّ سَيْوْفَ الْتَيْمِ عَيْدَانَ بَرْوَقٍ إِذَا نَضِيبَتْ عَنْهَا لِحْزِبٌ جُفُونَهَا

„Quasi gladii gentis Altai sunt ligna Barwakā, quando ad bellum e vaginibus extrahuntur.“

Metrum versus Thawil est. c. l. m. p. 162. conf. prov. اضعف من بَرْوَقَةٍ

121. Magis lenocinium exercens, quam Thsilmah.
Mulier ista ad gentem Hodsail pertinebat. conf. Kam.

١٢٢ اقوى من نملة

122. Robustior, quam formica.

Sic dicitur, quia formica pro corporis parvâ staturâ magna onera portat.

١٢٣ اقصر من غيب الحمار واقصر من طاهرة الفرس

123. Brevior, quam adaequatio asini alternis diebus; brevior, quam adaequatio equi quovis die.

Dicitur quoque: „اقصر من طماء الحمار“ Brevior, quam sitis asinî“. Asinus sitim diutius ferre non potest, quam uno die praetermisso; equo autem quovis die potus praebendus est. Hisce autem diversis nominibus diversi gradus sitis et potus praebendi appellantur. Quovis die si potus praebetur طاهرة, alternis diebus (seu tertio die) غيب, quarto die ربع, tum خمس, tum سدس, tum سبع, tum ثمن, tum تسع, denique decimo die عشر appellatur. Arabes autem, die quinto si potus praebendus camelis est, hanc sitim اشامر الاطماء, „infelicissimam sitim“ appellarunt, quod aestatis tempore per maius temporis spatium sitis a camelis ferri non potest.

١٢٤ اغضى من الدرهم

124. Negotium melius perficiens, quam drachma.

In meo codice درهم, in Scharaf-Aldini et Samachscharii operibus الدرهم legitur et sic in codice B. et L. Hoc proverbium ex poetae versu desumptum esse dicunt:

لَمْ يَسِرُوا لِحَاجَةٍ فِي حَاجَةٍ أَقْصَىٰ مِنَ الْدَّرْعِمِ فِي تَقْدِ

„Non cunclati sunt ob rem necessariam in re necessaria magis negotium perficentes, quam drachma in eius maim".

Versus metrum Redjes est. c. I. m. p. 230.

١٢٥ أَقْطَعُ مِنْ جَلِمٍ وَأَقْدُ مِنْ شَفْرَةٍ

125. Magis amputans, quam falcula; magis secans, quam scalprum sutorium.

Et illud prius proverbium ex versu poetae derivatum esse consent:

أَقْدُ لِنَعْمَاكَ مِنْ شَفْرَةٍ وَأَقْطَعُ فِي نَفَرِهَا مِنْ جَلِمٍ

„Gratiam tuam magis dissecans, quam scalprum sutorium et in ingratitudine sua magis sceans, quam falcula.

Metrum versus Motakarib est. c. I. m. p. 281.

١٣٦ أَقْوَدُ مِنْ مِهْرٍ

126. Ductilior, quam equuleus.

Comparativi forma أقود a significatione passiva derivanda est. Proverbiuni antequam in hoc ortum esse dicitur, quod equuleus, quum ducitur, praecurrit. Scharaf-Aldinus autem dixit, proverbii sensum esse: „Diflictilior ductu, quam equuleus".

١٣٧ أَقْوَدُ مِنْ ظُلْمَةٍ

127. Melior leno, quam tenebrae.

Sic dictum est, quia tenebrae omnes res occultant. Arabes dicere solent: كل الظلام كلى شخص. „Et occurrere ea condicione, ut omnes personas tenebrae occultarent et ei occurrere, ut diceret: Num frater tuus (est) an lupus? Conf. prov. 121.

١٢٨ أَقْوَدُ مِنْ لَيْلٍ

128. Melior leno, quam nox.

Hoc ex poetae versu derivatum est:

لَا تَلْقُ إِلَّا لَيْلًا مَنْ تَوَاصَلَهُ فَالْشَّمْسُ نَمَامَةٌ وَاللَّيْلُ قَوَادُ

„Ne obviam veni nisi nocti ei, quocum te coniungere cupis, nam sol delator est, at nox bonus leno“

Metrum versus Basilii est. conf. l. m. p. 190.

١٢٩ أَقْدَرُ مِنْ مِعْبَاةٍ

129. Spurcior, quam pannus, quo mulier menstruum sanguinem excipit.

Conf. Cap. XXVII, 127.

١٣٠ أَتَقَطُّ مِنْ تَيْسِ بَنِي الْبِيَاعِ

130 Saepius insiliens coitus ergo, quam hircus Albajjahi.

Conf. Cap. III, 153.

١٣١ أَتَقَطُّ مِنْ تَيْسِ بَنِي حِمَّانَ

131. Saepius insiliens coitus ergo, quam hircus gentis Banu-Himman.

Conf. prov. اغلر من تيس بنى حمان C. XIX, 54.

١٣٢ أَقْرَبُ مَوَ الْمَجْبُورِينَ

132. Plus lucrantes(mercaturam exercentes), quam fracturas ossium reparantes.

Qui cognomen **المجبرون** I Fracturas ossiumreparantes ducbant; Abu-Ohbaidahus, quatuor viros fuisse dixit: nempe filios Abbd-Menafi ben-Kozajj, Haschimum. Abbd-Scbamsum, Naufelum et Almothallebum, per quos, quotiescunque Koraiscbaitis Stella occidit, Deus eorum fracturam reparavit. Hac autem de causa illud cognomen accepit. Saepius enim quum reges adirent, ab his elicitelti pro Koraiscbilis donabaitur. Haschimus a regibus Syriae douatus est, ut in Syriam et continia Gracciac proficisci possent, Abbd-Scbamsus ab Abyssinae rege clieitcla. douatus est, ut in Abyssiniam iter facerent, Natifelus autem a rege Persarum, ut in Persidem et Ira cam migrarent, denique Almotliallebus a regibus Himjaritarum, ut in Arabian! felicem se conferrent.

١٣٣ أَقْرَبُ مِنْ زَادِ الرِّكْبِ

133. Saepius liospitio excipiens, quam viri cognominati cotnmeatus iter facientium.

Kbn-Alabrabiush contendit, hoc Koraiscbitis proprium proverbium fuisse. Tres inter Koraiscbitas viri, Mosafir ben-Abu-Abmru ben-Omajjab, Abu-Omajjab ben - Almogbirab et Alaswad ben-Almotballcb ben-Asad ben-Abbd-Alussa illud cognomen acceperunt, quod, illis simul cum alusiter facientibus; aliorum nemo commcatum secum portabat.

١٣٤ أَقْرَبُ مِنْ حَاسِي الدَّهَبِ

134. Saepius hospitio excipiens, quam aurum sorbens.

Aurum sorbens cognomen erat viri Koraischitac Ahbd-Allahi ben-Djadahn Taimitae. Cognomen autem illud accepisse dicilur, quod poculis aurcis uteretur.

١٣٥ أَقْرَى مِنْ غَيْثِ الضَّرِيكِ

135. Saepius hospitio excipiens, qnam vir cognominatus pluvia pauperis.

Proverbium hoc genti Rabiah proprium erat. Cognomen autem illud gerebat Ketadahus ben-Maslamah Hanifita.

١٣٦ أَقْرَى مِنْ مَطَاعِيمِ الرِّيحِ

136. Saepius hospilio excipiens, quam viri, qui vento ilante homines cibabant.

Viros, qui cognomen مطاعيم الرِّيح "Vento flante cibantes" gerebant. quatuor fuisse, quorum unus patruus Abu-jtlihdjani Altsakaiita esset, Ebn- Alalirabius dixit. Abul'Neda autem dixit: Isti viri eranl Cenanaliusben-Ahbd-lalil Tsakcfita, patruus Ebu-Mihdjani et Lebidus beu-Kabiah eiusque pater. Quando ventus Euris () flabat, quo tempore pabuli inopia magna esse solebat, viri isti cibare homines solebant.

١٣٧ أَقْرَى مِنْ أَرْمَاقِ الْمُقْوِينَ

137. Saepius hospitio excipiens, quam viri, qui extremi vitae spiritus pauperum cognominabantur.

Abu-l'Iakthsanus dixit, ties illos viros fuisse Caahbum, Hatenum et Harenum.

١٣٨ أَقْرَى مِنْ أَكْلِ الْخَبْرِ

- 138 Saepius hospitio excipiens, quam vir panem edens cognominatus.

Proverbiumgenti Tamim proprium erat. Ahbd-Allalius ben-Habib Aluibarita illud cognomen gerebat. Unus e gente Banu-Samrah suo tempore gentis Banu-l'Ahnbar principatum tenebat. Ista gens glorians dicere solebat: Enostrorum numero est panem edens et is, qui aves in tutelam recepit i. e. Tsaurus ben-Schahmah Ahnbarita. Dactylos non amans illud cognomen accepit.

أَقَلُّ مَنْ وَاحِدٍ وَمِنْ أَوْحَدٍ وَمِنْ تَيْمَنَةٍ فِي ١٣٩
لَيْتَةٍ وَمِنْ لَا شَيْءٍ فِي الْعَدَدِ وَفِي اللَّفْظِ
مِنْ لَا

139. Paucior quam unus; quam unicus; quam particula straminis in latere; quam nihil in numero; et quam non in verbo.

أَنْصَرُ مِنْ حَبَّةٍ وَمِنْ أَنْمَلَةٍ وَمِنْ فَتْرِ الضَّبِّ ١٤٠
وَمِنْ إِبْهَامِ الضَّبِّ وَمِنْ إِبْهَامِ الْحَبَّارِيِّ وَمِنْ
إِبْهَامِ الْقَطَاةِ وَمِنْ رَبِّ نَمْلَةٍ

- t40. Brevior, quam gramim unum; quam extremilas digili pulposa; quam intervallum inter lacertae ungulas; quam pollex lacetae;

quam pollex avis Katha; quam membrum virile formicae.

١٤١
أَقْطَفُ مِنْ نَمَلَةٍ وَمِنْ ذَرَّةٍ وَمِنْ قُرَيْحٍ الذَّرَّةُ
وَمِنْ حَلَمَةٍ وَمِنْ أَرْثَبٍ

141. Magis scabejs (caipens), quam formica; quam parva formica; quam parvus fetus lbrmicac parva; quam parvus ricinus; quam lepin.

Dubito, num voci اقطف in omnibus proverbii cadem significatio fribuenda sit. In leporo esse potest: „propinquiore gressu itu'edens". quenuidmodum Scharaf-Aldimis vocem explicat. Leporem. quum pedes anteriores breves habeat, celeriter adseendere dicit, ut rain fugientem nonnisi canes anterioribus pedibus brevibus, id quod laudi in canibus habetur, cursu assequantur. In cactoris autem proverbii scabendi significatio magis convenire videtur, siquidem „Magis amputans, quam parvus ricinus“ dicatur.

١٤٢
أَقْبَحُ أَثَرًا مِنَ الْخَدَّائِ وَمِنْ قَوْلٍ بِسَلَا فِعْعِلٍ
وَمِنْ مَنْ عَلَى نَيْلٍ وَمِنْ تَيْبٍ بِسَلَا فَضْلٍ وَمِنْ
زَوَالِ النِّعْمَةِ وَمِنْ الْغُولِ وَمِنْ السِّحْرِ وَمِنْ
خَنْزِيرٍ وَمِنْ قِرْدٍ

142. Foedior (turpior) vesligio, quam excrementa alvi¹⁾; quam vethum sine facto; quam exprobratio benefieii; quam superbia sine excellentia; quam finis opulgentiae; quam daemon; quam praestigiae; quam sus; quam simia.

١٤٣ أَقْسَى مِنْ صَخْرَةٍ وَمِنْ أَتَجَرٍ

143. Durior quam ^{١٤٣}petra; quam lapis.

١٤٤ أَغْرَبَ مِنَ الْبُعْثِ وَمِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ وَمِنْ عَصَا الْأَعْرَجِ

144. Propinquior, quam resurrectio²⁾; quam arteria colli; quam haculus clatuit
Sic dicitur, quia claudus baculum non deponit ant abiicit.

١٤٥ أَقْطَعَ مِنَ الْبَيْنِ

145. Magis ressecans, quam separatio.

١٤٦ أَقْصَدُ مِنَ الْيَدِ إِلَى الْقَمِ

146. Magis directus, quam manus ad os.

١٤٧ أَقْتَلُ مِنَ السِّمِّ

1) Haec mihi voci الحَدَثَانِ videtur significatio tribuenda.

2) Legitur quoque من البعث „quam res inopinata.“

147. Magis necans, quam venerium.

أَقْفَرُ مِنَ أَبْقِ الْعَرَافِ وَمِنْ بَرِيَةِ خُسَافِ

148. Vastior, quam Abrako- l'Ahssaf; quam desertum Chosafi.

Scharaf-Aldinus dicit, Abrako-l'Assaf nomen arenae esse in ditione gentis Asad, Sarwadopropinquae, a daeraonibus liabitatae. Kamusi autem auctor, nomen aquae esse dicit in regione gentis Asad. Esse in via inter Jlamnianat-lDarradj et Batlin-Alnachl; a quo loco ad locum Altharf et inde Medinam via ducat. Aquaui illam isto in deserto vastositam esse necesse est. Chosaf nomen deserti in Syria inter Sawadjir et Bales longitudine sex parasangarum esse, Abu-l'Neda tradidit. Auctor Kamusi dicit, desertum esse inter Syriam et Hidiasi provinciam.

١٢٩ أَقْدَمُ مِنَ الْبَرِّ

149. Antiquior, quam triticum.

Triticum primum semen, quod terrae traderetur, fuisse putant. Scharaf-Aldin. *

١٥. أَقْبَحُ مِنْ جَهْمِ قَفْرَةٍ

150. Foedior, quam mulier austerum vultum habens et emaciata.

I*roverbia recentiora*

١٥١ قُلِ النَّادِرَةُ وَلَوْ عَلَى الْوَالِدَةِ

151. Dic rem singularem et si esset contra matrem.

١٥٢ فَيَبْدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابَةِ

152. Vincite scientiam scriptural

١٥٣ فَيَبْدُوا نِعَمَ اللَّهِ تَعَالَى بِالشُّكْرِ

153. Vincite beneficia Dei optimi maximi gratiis!

١٥٤ قَبْلَ السَّحَابِ أَصَابَنِي الْوَكْفُ

154. Ante nubem stillicidium me adfecit.

١٥٥ قَبْرُ الْعَاقِ خَيْرٌ مِنْهُ

155. Sepulcrum inobsequentis erga parentes melior ipso est.

١٥٦ قَدْ يَخْرُجُ مِنَ الصَّدْفَةِ غَيْرُ الدَّرَةِ

156. Iam prodit e concha alia res, quam unio.

١٥٧. قَدْ يَقْدِمُ الْعَيْرُ مِنْ دُخْرِ عَلَى الْأَسَدِ

157. Iam asinus terrore impulsus contra leonem procedit.

١٥٨. قَدْ يَهْزُلُ الْمَهْرُ الَّذِي هُوَ فَاةٌ

158. Iam macer est equuleus, qui alacer est.

١٥٩. قَدْ خَلَعَ عِدَارَهُ وَرَكَبَ رَأْسَهُ

159. Iam exuit fraeni lorum genas cingens et vectus est capite suo.

In Djenharîi opere verbis «خَلَعَ عِدَارَهُ» significatio „Seducere studuit“ tributa est; sed milii politis „obedientiam exuit“ significare videtur. Posterior proverbii pars significat: Suam voluntalem secutus est.

١٦٠. قَدْ عَبَرَ مُوسَى الْبَحْرَ

160. Iam transiit Moses mare.

Hoc dicitur, si quis sammas gratias persohit; sed silentio praetereuiidimi non est, in codice Berol. et Poc. legi „si quis ad suam ebrietatem pervenit“.

١٦١. قَدْ جَعَلَ أَحَدِي أَدْنِيَّ بَسْتَانًا وَالْآخَرِي

مَيْدَانًا

161. lam unam aurera suam hortum fecit, allerum
campum (eircum, Meidan).

De rajdicitur, qui adhortationes non admittit.

١٦٢ قَدْ تَعَوَّدَ خُبَرَ السَّفَرَةِ

162. lam adsuefactus est pani commeatus itineris.
Experientia edoctus est.

١٦٣ قَدْ نَامَ مَعَ الصُّوفِيَّةِ وَنَامَ تَحْتَ حُمْرِ الْجَامِعِ
وَضَرَبَ بِالْجَرَابِ وَجَهَ الْمُحَرَّابِ

- 163: lam dormivit cum Sophis et dormivit sub
storeis templi magni et percussit scorteo
sacco faciem loci in templo Mihrab ap-
pellati.

Mihrab in templo locus est, ubi slat autistes et Meccam
versus respiciens in precibus faeiendis praeest, In codice
Berol. legimus proverbium hocce praecedenti simile esse;
sed forlasse tria proverbia sunt.

١٦٤ قَدْ صَارَ مِنْ سَقَطِ الْجَنْدِ

164. lam viliori parti supellectilis exercitus ac-
censendus est.

In iuvenem imberbem, qui barbatus evasit, dicitur.

١٦٥ قَدْ جَعَلَ أَحَدِي يَدَيْهِ سَطْحًا وَمَلَأَ الْآخَرَى
سَلْحًا

165. **Iam** fecit unam manum tectum et alteram
mercla implevit.

In impudicum dicitur.

مِمَّا قَدْ أَفْلَحَ السَّائِتَ الصُّمُوتُ

166. **Iam** prosperum fuit tacenti silentium.

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ شَرِيفَةٌ وَلَسْتَ مِنْ رِجَالِ آلِ

يَا سَيِّنَ

167. Dic: Is Deus unicus, generosus est et tu
non oris e numero virorum, qui in capite
Corani inscripto clescribuntur.

In capite inscripto, triccsimo sexto, improbi et increduli descripti sunt. In codicibus Mcidanii proverbium hoc vario modo scriptum legitur. Cod. Lugd. قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ شَرِيفَةٌ وَلَيْسَتْ مِنْ رِجَالِ يَاسِينَ; cod. Berol. cod. meus قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ شَرِيفَةٌ وَلَسْتَ مِنْ رِجَالِ يَاسِينَ cod. Pocock. قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ شَرِيفَةٌ وَلَيْسَ مِنْ رِجَالِ آلِ يَاسِينَ. Praetuli in voce لَسْتَ codicem Berol., nam caeterorum aut لَيْسَ aut لَيْسَتْ legendi modum non intelligo. Vocabulum يَاسِينَ duae litterae يَاسِ et سَيِّنِ sunt, quibus vox يَاسِ composita est, شَرِيفَةٌ loco vocis شَرِيفِ positum esse puto.

١٦٨ قُطِعَتِ الْقَافِلَةُ وَكَانَتْ خَيْرَةً

168. Oppressa est a praedonibus iter facientium
cohors, quae fuit optima.

١٦٩ قَلَّةٌ الْعِيَالِ أَحَدٌ الْيَسَارَيْنِ

169. Parvus numerus familiae est **una** opulenti.
arum duarum

Id est: Una opulantiā in co consistit, ut divitias habeat, altera, ut parvus sit familiae Humerus.

قَدَّرَ ثُمَّ اقْطَعَ lv.

170. Defini, tum amputa!

قَدْ بَرَّ فَسَنَ lvi

171. Iam convaluit, tum acuit.

Dubito, me ista verba recte vertisse. Fortasse voci **سن** eadem significatio, quam **أسن**, „annosus fuit“ tribuenda est; sed codices Berolinensis et Pocockianus habent **قلم برأسين**, „Calamus scriptorius biceps“. Utrum rectum sit, dicere non ausus sim, quippe quum inter recentioris aevi proverbia in libris neque unum neque alterum reperiatur. De sufficiente proverbii verba dicuntur.

قَدِّمَ خَيْرَكَ ثُمَّ أَيُّوكَ lvii

172. Praemitte bonum tuum, tum veretrum tuum!

قَدْ ضَلَّ مَنْ كَانَتْ أَلْعَمِيَانُ تَهْدِيهِ lviii

173. Iam erravit is, quern caeci ducebant,

I. c. in via, ubi non facile errari "potest.

قَدْ تَبَلَّى أَلْمَلِيحَةُ بِالطَّلَاق lxi

174. Pulchra interdum repudio adfligitur.

١٧٥ قَدْ يَتَوَقَّى السَّيْفَ وَهُوَ مَغْمَدٌ

175. iam timetur gladius, etsi in vagina reconditus*est.

١٧٦ قَدْ يَسْتَرْثُ الْجَفْنَ وَالسَّيْفَ قَاطِعٌ

176. iam efficitur, ut vagina attrita sit, quum gladius secans est.

١٧٧ قَلَمُهُ لَا يَرَعْفُ إِلَّا بِالشَّرِّ

177. Calamus eius scriptorius nonnisi malum emittit.

Sic quoque Burchhantius in libro: Arabic proverbs p. 158.

١٧٨ قَدْ اسْتَقْلَعَ الْعُودَ فَاقْلَعَهُ

178. Ligni evellendi tempus adest; id igitur evelle!

Vox استقلع significat: Optat ut evellatur, evellendi tempus adest.

١٧٩ الْقَصَابُ لَا يَهْوِيهِ كَثْرَةُ الْغَنَمِ

179. Lanium ovium multitudo non terret.

In codice Berol. B. كثرة الاغنام legitur.

١٨٠ الْقَاصُّ لَا يُحِبُّ الْقَاصَّ

180. Narrator non amat narratorem.

١٨١ الْقُلُوبُ تُجَارَى الْقُلُوبَ

181. Animi animis retributing

١٨٢ الْقَلْبُ طَلِيعَةُ الْجَسَدِ

182. Animus est corporis excubias agens exei citus.

Id est: Animus corpus custodit, tanquam excubias agens exereitus.

١٨٣ الْقَلَمُ أَحَدُ الْكَاتِبِينَ

183. Calamus est unus duorum scribarum.

١٨٤ الْفِتْنَةُ يَنْبُوعُ الْاِحْزَانِ

184. Bellum civile fons tristitiae est.

Loco vocis الفتنة codex Lugd. القنية „res, quae acquiritur“ habet.

١٨٥ الْقَمِيحُ حَارِسُ الْمَرْأَةِ

185. Turpitude est custos mulieris.

١٨٦ الْأَقْدَامُ عَلَى الْكِرَامِ مَنَدِمَةٌ

186. Audacia contra nobiles est res poenitentiae.

Loco vocis مندمة codex Berol. مذمة „res vituperio digna“ habet.

١٨٧ الْقَوْمُ أَخْيَافٌ كَقَرَعِ الْكَرِيفِ وَأَبِلِ الصَّدَقَةِ

187. Gens diversi generis homines sunt, ut parvi cameli autumnii et cameli decimarum.

'Quemadmodum illi diversi sunt, sic gentes.

اَقْطَعْهَا مِنْ حَيْثُ رَكَتُ ١٧٨

188. Amputa illam, ubi tenuis est!

Vulgus dicit رَكَت. Codex Pocock. habet اَقْلَعَهَا
„Evelle eam“.

قَدْ فَرَاكَ فَلَسْتَ بِشَيْءٍ ١٨٩

189. Iam te videmus et tu nihili es.

De falso gloriantе dicitur.

Caput X X I.

L i t t e r a C a f.

١ كَانْ كُرَاعًا فَصَارَ ذِرَاعًا

1. Fuit pars tibiae tenuior ejt factum est brachium.

Vocabulum كُرَاع partem (eiuuiorem tibiae in ovibus et bobus significat. Proverbium do eo dicitur, qui ex vili potens factus est. Narrant Abu-Musam Alaschahri hoc proverbio de quadam genie usum esse.

٢ كَانْ عَنَزًا فَاسْتَنْبَسَ

2. Fuit capra et factus est hircus.

Idem est sensus, quam præcedenti. In Kamusi opere „استنبست العنز“ Capra hircus evenit“ legitur.

٣ كَانْ حِمَارًا فَاسْتَنْبَسَ

3. Fuit asinus et mutatus est in asinam.

Sensus est praecedentibus contrarius. Sic in Samach-scharii libro. In Meidanii autem seholiis legitur: Hoc autem re vera non fit; sed sensus est, eum fuisse robustum et petiisse, ut debilis esset vel debilem el petiisse, ut robustus esset. Verbi autem استأنى significatio est: „Petiit, ut asina esset“.

٤ كَانَ جُرْحًا قَبْرًا

4. Fuit vulnus et tum sanatum est.

Narrant, quendam amicum ipsi carissimum, quem morte amisisset, sumn a tristitia adfectum luxisse, turn vero a lugendo abstinuisse, ut alii mirantes, quaenam causa esset, cum interrogarent. Eum proverbii verba dicisse.

٥ كَانَتْ بَيْضَةً أَلْدَيْكِ

5. Fuit ovum galli.

Rem semel tantum accidentem significat. Proverbium Baschscharus versui inseruit dicens:

قَدْ زُرْتَنِي زُورَةً فِي الدَّهْرِ وَاحِدَةً ثَنِي وَلَا تَجْعَلِيهَا بَيْضَةً أَلْدَيْكِ

„Jam una vice per temporis longum spatium me visitasti.

Repete et ne eam (visitationem) ovum galli fac!“

٦ كَانَتْ وَقْرَةً فِي خَجَرٍ

6. Fuit fissura in lapide.

Calamitas (nam supplendum est المصيبة calamitas) fuit fissura in petra. In virum dicitur, qui calamitatem fortiter fert, ut eius vestigia multa non remaneant.

7. Fuit camela celeriter concipiens, quae admissario bono occurrit.

Vocabulum قبيس cum admissarium significat, qui statim camelas praegnantem reddit. Proverbium celerem fratrum consensum in amore spectat. Legitur صادفت eiusdem significationis loco vocis لاقت, qui legendi modus in Firuzabadii Djeuharique opere reperitur conf. s. r. قبيس et تلقى.

٨ كَانَمَا قَدْ سَبَّرَهُ الْآنَ

8. Est ac si lorum eius nunc resectum esset.

Id est: Est ac si eius adolescentia hoc momento incepisset. De eo dicitur, cuius adolescentia per longum temporis spatium non mutatur.

٩ كَانَمَا اِنْشَطَ مِنْ عِقَالٍ

9. Est ac si liberatus esset vinculo pedis et brachii.

انشوطه est nodus facile solvendus. Inde verbum انشط derivatur, cuius significatio est: Fecit talem nodum et tum solvit. Vocabulum autem عقال significat vinculum, quo pes cameli ad brachium adligatur. Proverbium a camelo desumptum, qui illo vinculo celeriter soluto libere abire potest, in virum translatus est, qui e periculo liberatus celeriter surgit. conf. Dj. s. نشط.

١٠ كُلُّ شَيْءٍ مَعَهُ مَا خَلَا النِّسَاءَ وَذِكْرَهُنَّ

10. Omnis res levis est praeter uxores et earum mentionem.

Legitur **مه** et **مهه**, quae voces rem nullius momenti significant. Meidanus posteriorem vocem usus frequentioris esse observavit. Proverbii sensus est: Omnem rem perferre potest vir praeter mentionem, quae uxorum suarum sit. Meidanus in proverbio pulchri significationem quoque admittit. Kamusi auctor **باطل** significationem voci tribui posse contendit i. e. omnis res vana, inutilis est, aut propositi **قصد** i. e. omnis res propositum est etc. Silentio praetereundum non est, in codice Lugdun. **مهه** et **مههه** esse, in codice Berol. **مهه** et **مههه**, ut uterque enunciandi modus ferri posse videatur.

كُرَّتْ ذَاتِ صِدَارٍ خَالَةً

11. Omnis mulier indusio curio teeta matertera est.

Proverbium hioc in zelotypum adhibetur, qui ob zelotypiam omnes feminas, quas videt, in numero materterarum suarum habet. Adscribitur autem proverbium Hammam ben-Morraha Schaibanitae, qui in gentem Banu-Asad incursionem fecerat. Cuius quum mater Asaditicae originis esset, mulieres ei dixerunt: Num isto modo erga materteras tuas agis? At verbis istis respondit, quae postea in proverbii consuetudinem venerunt. In codice Berolin. haec addita sunt verba: **قلت ويجوز أن تكون الخالة بمعنى المختالة** **يغال رجل خال أى مختال يعنى كل امرأة وجدت صدرا تلبسه** **اختالت**, Dixi: Licet voci **خاله** significationem vocis **مختاله** tribuero, dicitur enim **رجل خال** i. e. **مختال**, „superbus“, ut proverbii sensus sit: Omnis mulier, quae indusium curtum invenit, quo se tegit, superba est“. Verba autem haec

a scriba cogitante de proverbio: كل ذات ذيل مختال (conf. prov. 23.) audita esse videntur.

١٢ كُلُّ ضَبٍّ عِنْدَهُ مِرْدَانَةٌ

12. Apud quamlibet lacertam lapis est, quo iacitur.

In tribus codicibus et in Samachscharii opere مردانه, in nostro solo مردانه legitur. Narrant lacertam non facile invenire posse latibulum suum, ut signi causa in propinquo latibuli lapis semper inveniatur. Proverbium autem monet nos, ne contra calamitates securi simus, quippe quum cuilibet infortunium accidere possit. De eo autem dicitur, qui periculis se exponit.

١٣ كُلُّ أَمْرٍ سَبْعُونَ مَرَّةً

13. Omnis vir tandem fiet vir parvus.

Quilibet vir tandem temporis malis afflictus debilitabitur.

١٤ كُلُّ ذَاتٍ بَعْلٍ سَتَتِيمٌ

14. Omnis mulier maritum habens tandem marito orbata erit.

Haec verba Actsamo ben-Zaifi adscribuntur. Dixit poeta (Amru-l-Kais. Confer. Samachschar.):

اَفَاطِمُ اِنِّى هَالِكٌ قَتِيْبِيْ وَلَا تَحْزَنِى كُلُّ اَلْنِسَاءِ تَتِيْمٌ

„O Fathimah! ego periturus sum, sed intelligens (prudens) sis et ne tristitia adficiaris, nam omnis mulier marito orbata crit“.

Metrum Thawil est. p. 163.

كُلُّ شَيْءٍ بِرَجُلِهَا سَتَنَاطُ

15. Omnis ovis ad pedem suum suspendetur.

Id est: Omnis peccans ob crimen suum punietur. Alazmaihus dixit, scnoum esse, non decere puniri ahum, quam peccatorem. Abu-Ohbaidus dixit, proverbium hoc inter homines frequens esse. Samaclischarius adnotavit, alibi تنَاطُ بِرَجُلِهَا legi. Proverbium Wacibo ben-Salamah Ajaditae, qui post Djorbomum templo Meccano pracerat, adscribit. Istum Wacihum in arccin, quern Meccac aedificasse narrant, adscendentem dixisse, so cum Deo colloquium habere. Rhythmicè locutus divinavit. Morte appropinquante inter alia ista proverbii verba suis dixit. Conf. Abulf. Ann. T. H p. 540.

١٦ كُلُّ أَرَبٍ نَفُورٌ

16. Omnis camelus raultis pilis sub mento prae-ditus fugax est.

Huiusce rei causa in eo cernitur, quod vento pilos eius movente ad cursum instigatur. Proverbium, quod in timidi vitio adhibetur, Sohairus Lren-Djadsimah fratri suo Osaido, qui birsutus et sinml timidus esset, dixisse fertur, quod Osaidus timore percussus. Chalidi ben-Djabfar ben-Cilah, qui cum sociis vindictam sumturus adveniret, fratri camelis suis picem illinenti adventum nuntiaret. Talis autem cameli Said-Aichailus in versu mentionem fecit dicens:

فَحَادَ عَنِ الظِّمَآنِ أَبُو أُنَالٍ كَمَا حَادَ الْأَرَبُ عَنِ الظِّلَالِ

„Abu-Otsalus a confossione deflexit, quemadmodum birsutus (camelus) ab umbris deflexit". Metrum est Wafir p. 204.

١٧ كُلُّ أَمْرٍ سِيرَى وَقَعَةٍ

17. Cuiusvis viri iara cernetur casus.

Exspeclandum esse ab hoste impetum, proverbium docel.

١٨ كَلَامٌ كَالْعَسَلِ وَفَعْلٌ كَالْأَسَلِ

18. Sermo sirailis est melli, factum simile spinae.

Proverbium,, diversum esse sermonem et factum, significat.

١٩ كَمْ غُصَّةٍ سَوَّغَتْ رِيْقَهَا عَنْكَ

19. Quoties, ut saliva, qua suffocabaris, leniter tibi per gulam descenderet, effeci!

In summo moerore et angore saliva in gutture vir suffocari potest. Proverbii igitur sensus est: Quoties moerorem tuum lenivi, ut adhibeatur in querelis viri de filiorum aut amicorum inobedientia et adverso animo.

٢٠ الْكَمَى لَا يَنْفَعُ إِلَّا مَنْضَجُهُ

20. Ustio inutilis est, nisi sufficiens.

منضج proprie ea est, qua matura et bene cocta fit caro. Proverbium adhibetur, ut ostendatur, rem bene et firmiter agendam esse.

٢١ كَالْعَاطِفِ عَلَى الْعَاصِ

21. Similis est caraelae propensae in mordentem pullum.

Camela in pullum propensa, etsi is papillas mordeat, tamen sugentem non repellit. Proverbium igitur in eum dicitur, qui ipsum non amanti et ipsi male facienti benefacit.

۲۲ كُنْتَ تَبْكِي مِنَ الْأَثْرِ الْعَلَايِ فَقَدْ لَاقَيْتِ
أَخْذَرْدَا

22* Jam plorabas vestigium deletum (in cute),
et iam incidisti in vibicem

In eura dicitur, qui, dum do re parva qucritur, in magnum
malum incidit.

۲۳ كُلُّ ذَاتِ ذَيْلٍ تَخْتَالُ

23. Omnis femina syrma trahens superba est.

Id est: Omnis dives superbus est.

۲۴ كُلُّ أَمْرٍ فِي شَأْنِهِ سَاعٍ

24. Quilibet vir in suo negotio currit.

Id est: Quivis vir in suo negotio perficiendo diligen-
tiam adhibet.

۲۵ كُلُّ أَمْرٍ فِي بَيْتِهِ صَبِيٌّ

25. Quivis vir in domo sua puer est.

Id est: Verecundiam deponens ioco indulget. Adhibe-
tur proverbium ad pulchrum cum hominibus versandi mo-
dum commendandum. In scholiis codicis mei et Lugd.
sic legitur: قيل كان زيد بن ثابت من أفكه الناس في أهله
Dixerunt, Saidum ۱۰۰ كمالصبي فإذا التمس ما عنده وجد رجلا
ben-Tsabet iocosissimum fuisse et pucrosimilem inter gen-
tem suam; sed si peteretur id, quod possidoret, cum reper-
tum esse virum“. In codice Berolinensi sic legitur:
قيل كان زيد بن ثابت من أفكه الناس في أهله وأزمتهم إذا

جلس مع الناس وقال عمر رضى الله عنه ينبغي للرجل ان يكون في اهله كالصبي فاذا التمس ما عنده وجد رجلا „Dicunt, Saidum ben-Tsabet iocosissimum fuisse inter gentem suam et gravissimum, quando cum aliis sedcret. Dixit Obmaru.S; cui Deus. faveat: Virum decet esse inter suos puero similem; sed si petitur, quod possidet; virum so ostendat". A Samachschario quoque ista verba Ohmaro tribuuntur. Ad metrum Sarin referri potest p. 246.

٢٦ كُلُّ فَتَاةٍ بِأَبِيهَا مُعْجَبَةٌ

26. Omnis puella patris sui admiratione plena est.

Proverbium, quod ad metrum Redjes referri potest (p. 231.); significat, virum gentis suae amoris et admiratione impletum esse. A nonnullis verba haec Alahdjfahae filiae Ahlkamabi Sabditae adscribuntur, quae ista dixisse fertur, quum socia patrem suum laudaret. Ab aliis verba fatidicae tribuuntur. Quatuor puellae inter se dissentientes, qualis vir optimus esse debeat, ut litem dirimerent, fatidicam adierant. Cui quum quaelibet virum optimum sic descripsisset, ut patris descriptionem esse fatidica intelligeret, verba sequentia eam narrant dixisse: كل واحدة منكن بابيها معجبة „Unaquaeque vestrum patris sui admiratione plena est“. Paulo aliter Samachscharius rem retulit.

٢٧ كُلُّ مُجْرٍ فِي الْخَلَاءِ يُسَرُّ

27. Omnis, qui in loco, ubi solus est, equum ad cursum adigit, laetatur.

Alter proverbii legendi modus كل مجر بخلاء مجيد „Omnis, qui in loco, ubi solus est, equum ad cursum adigit, equum celerem habet“. Narrant, virum equum suum, cui nomen الايباء esset, in loco, ubi solus esset, ad cur-

sum adegisse et quotiescunque avis praelervolantem aut turbilnem viderel, equus sub iis ad cursum emisisse, ita ut eius wteritatem admiraretur. Qui autcm equus quum in cursus certamine victus esset, possessorem eius ista verba dixisse. Tertius autem huiusve proverbii legendi modus est hic: كل مجرب خلأ سابق „Omnis, qui in loco, ubi solus est, equum ad cursum mittit, praecedit (vincit)“.

٢٨ كُلُّ فَضِيلٍ مِنْ أَبِي كَعْبٍ دَرَكٌ

28. Omne beneficium ah Abu-Cahho collatum laclis copia rsl.

Ei dicitur, qui a vili et avaro, quern donum rogavcrat, parum accipiens queritur. Ista autem verba significant, cum, a quo petierit, vilcm esse, ut si paucum dederit, hoc multum haberi debeat. Abu-Cahb muli cognomen est, quod in a varum et vilem translatum esse videtur. Ad metrum Rami proverbium referri potest (p. 237)

٢٩ كُلُّ كَلْبٍ بِبَايِهِ نَبَاحٌ

29. Omnis canis ad portam suam latrat.

Idem sensus est. quam prov. 27.

٣٠ كُلُّ الصَّيِّدِ فِي جَوْفِ الْفَرَّاءِ

30. Omnis praeda in ventre onagri est.

Conf. Harir. f.o. Tres viri venatum exierant. Unus leporem, alter dorcadem, tertius onagrum ceperat. Duo priores sua praeda laetati contra tertium quum gloriati esscnt, ille proverbii verba dixit significaturus, suam optimam esse praedam, quippe quum onager omnium, quae capiant:r, praed maxima sit. De eo dicitur, qui sociis praestat, ut multorum loco sit. Proverbio hoc Mohammcdem usum esse narrant.

٣١ كُلُّ نِجَارٍ اِبْدٍ نِجَارُهَا

31. Omnis camelorum origo eorum origo est.

Vir quiriam. qui incursione facta aliorum camelos rapere solebat, a pluribus raptos camelos vaenum quum exposuisset. interrogans, cuiusnam originis essent, respondit •

يَسْأَلُنِي اَلْبَاعَةُ اَيْنَ ذَارَهَا لَا تَسْأَلُونِي وَاسْأَلُوا مَا نَارَهَا

كُلُّ نِجَارٍ اِبْدٍ نِجَارُهَا

„Emturi me rogant: Ubi corum domus est? Ne me rogetis (hoc)! Rogetis, quale sit eorum signum inustum. Omnis camelorum origo eorum origo est".

Metrum est Redjes p. 230 sqq. Samachscharius alios versus adnotavit. In eum dicitur, cuius naturae indoles diversae sunt. Kamusi auctor dixit, proverbium de co dici, qui semper consilium mutet.

٣٢ كُلُّ لِحْدَاءٍ يَحْتَدِي لِحَايَ الْوَقْعِ

32. Omnem calceum induit ruidipes attritas pedum plantas babens*

Hoc ex poctae versu originem duxit:

مَا كَيْتَ لِي نَعْلَيْنِ مِنْ جِلْدِ الضَّبْعِ وَشُرْكًا مِنْ قُرْفِهَا لَا تَنْقَطِعُ

كُلُّ لِحْدَاءٍ يَحْتَدِي لِحَايَ الْوَقْعِ

„ O si mihi essent duae solcae ex cute hyaenac et corrigia c vulva eius. quae non abrunipuutur, Omnem enim calceum induit nudipes attritas pedum planlas habens",

Proverbium autem significat, necessitatem nos cogere, ut rem, qua potiri possimus, arripiamus. Metr. fteujes p. 231

٣٣ كُلِّي طَعَامَ سَرَقٍ وَنَامِي

33. Ede (o femina) cibum furti et dormi !

Familia, quae camelum mactaverat, ancillae tantum carnis odenduin dederat, ut satiata esset. Ista auicm ancilla, quae avida et furto addicta esset, adipem, quam domimis lanceae cuspidi imposuerat, furata assaudam pnuiis imposuit. Dominus odorem percipiens, quid csset, interrogavil. Ancilla respondit: „Res, quam adipem putat esse dominus, magm nervi in collo humor est’*. Turn dominus ista proverbii verba protulit; quae de avido dicuntii, qui ob aviditatem in res turpes incidit. Dicitur quoque proverbium in suspectum.

٣٤ كُلُّ شَيْءٍ أَخْطَأَ الْأَنْفَ جَلَّ

34. Omnis res, quae nasurn non ferit, levis est.

Vir alterius[^] quem prostravcrat, nasum amputare volebat , sed faciem vulncrans, rem perficere non poterat. Quod quum vir quidam narraret, isti proverbii verba dixit significaturus, rem esse levem et facilem censendam.

٣٥ كُلُّ جِدَّةٍ سَتَبَلِيهَا عِدَّةٌ

35. Omnem rem novam iam atleret numerus (dierum et noctium.)

Dies omnem statum mutant, ut res nova vetus fiat.

٣٦ كُلُّكُمْ لِيَحْتَلِبَ صَعُودًا

36. Omnis vestrum mulgeat camelam, quae abortuⁿ passa anni praeteriti **pullum** amat.

Hisce verbis adolescens, cui talis camela erat, erga alios, quibus non erat, gloriatus est. Samachscharius autem adnotavit, vocabulo صعود camclam significant quae pullo suo mortuo in anui praeteriti pullum propensa sit, ut eo adducto largius lac cmittat. Talis camelae lac optimum esse dicunt. Adhibetur igitur in eum, qui de re gloriatur. In Samachscharii opere فليحتلب legitur.

٣٧ كَبُرَ عَمْرُو عَنْ الطَّوْقِ

37. Ahmrus lorqui nimis magnus est.

Proverbum hoc Djadsimaho Alabrasch adscribitur. Eius originem Almofadhdhalus sic narravit: Djadsimahus Hirae rex in scrvitimn suum regmn filios adhibefet. Inter regis ministros Ahdijus ben-Nazi, pulchritudine insignis erat, ut a Rikascha regis sorore amaretur. Ea autem adolescenti, ut ab ebrio rege ipsain in Inatrimonium petcret, suasit. Id quum nocte quadam adolescens fecisset, et rex se consentire dixisset, postero mane pulchris vestibus ornatus adolescens ad regeni venit, et ab eo interrogatus, quanam ornatus causa esset, dixit, se Rikascham a rege in matrimonium accepisse. Rex autem dixit, non feci et manum in terra ponens caput et facie in suam percussit. Turn Rikascham sic allocuta est:

حَدِّثْنِي وَأَنْتِ غَيْرِ كَذُوبٍ أَبْخَرِ زَيْتٍ أَمْ يَهْجِسُ
أَمْ يَعْجِدُ وَأَنْتِ أَهْلٌ لِّعَبْدٍ أَمْ يَدُونِ وَأَنْتِ أَهْلٌ لِّدُونِ

„Dic mihi; et tu non mentiris, num cum nobili an cum ignobili scortata sis, aut cum homine inferioris ordinis et tu digna es homine inferioris ordinis“.

Mctrum Chafif est. p. 262.

Respondit ilia: Minime, tu me in matrimonium dedisti viro aequali, generoso, regio loco orto. Djadsimahus haec

audiens vultum in terrain deuiisit. At Ahdijjus, quum tali tnodo se gercrc regem videret, percussus timore ad geutem suam fugit et ibi inortem occubuit. Rikascha autem filium peperit. A rege hie, Ahmruus appellatus, vehementi amore araabatur, ipsi enim filius non erat. Puer quum aetatis octavum annum attigisset, quodam die cum regis ministris tuberum terrae colligendorum causa exiit et dum reliqui optima quacque cdebant, ipse nullum edens omnia regi attulit dicens:

هَذَا جَنَائِي وَخِيَارُهُ فِيهِ أَنْ كُلَّ جَانٍ يَدُهُ إِلَى فِيهِ

„Haec est pars mea collecta et optima (tubera) in eo sunt, siquidem omnis colligens manum suam versus os direxit“.

Metum Sarih est. p. 245.

Quae verba in proverbii consuetudinem venerunt. Postea puer iste in campo errans diu frustra quaesilus est. Tandem Malicus et Ohkailus filii Faridji e gente Balkain, qui cum donis ad regem proficiscebantur, in quadam valle regionis Alsemawae¹ crines longos el ungues habentem cum invenerunt. Interrogans, quisnam esset, respondit, se filium feminae Tanuchiticac esse. Viri cum negligentes, ancillam oibum adferre iusserunt. Quod quum puer audiret, dixit ancillac; Cibum mihi adfer! Fecit. sed quum postea potum peteret, dixit: لَا تَطْعَمِ الْعَبْدُ. „Servo partem cruris edendam ne des, cupit enim habere brachium“.²

Quae verba in proverbii consuetudinem venerunt. Viri puerum ad regem duxerunt, qui agnoscens eum amplexus et osculatus est. Viris rex dixit: Quod petitis, vobis concessum est. Ut regis compotiores essent, rogarunt et istum locum per quadraginta annos usque ad mortem tene-

1) السماوة est locus inter Cufam et Syriam Km.

2) الذراع est in anteriore parte super parte, quae كراع appellatur.

bant.¹ Puerum autem admatrem misit rex. Haec balneo lavandum cum curravit, vestibus suis vestivit et torque ornavit. Rex torquem videns ista proverbii verba dixit; quae mihi significare videntur, statu mutato rem non amplius convenientem esse. In Samachscharii opere الطويق parva torques legi videtur. Idem quoque duplicem legendi modum adnotavit aut الطوق شب عمرو عن أو الطوق. Sensus non differt.

٣٨ كَالْفَاحِرَةِ يَحْدِجُ رَبَّتِهَا

38. Sicut illa, quae dominae suae sellam gloriatur

Chalilus dixit, vocabulum حدج rem significare, qua mulieres veherentur et a sella رحل et a pileto هودج diversam. De eo proverbium dicitur, qui rem, in qua ipsi gloriandi causa non est, gloriatur. Proverbium hoc poetae saepius in usum suum converterunt. Sic Alachthalus:

أَجِيرُ إِنَّكَ وَالَّذِي تَسْمُوهُ كَأَسِيفَةٍ فَخَرْتُ يَحْدِجُ حَصَانِ

„O Djerire! Tu et is, per quem elatus es, similes estis servae, quae sellam nobilis feminae gloriatur“:

Metrum Camil est conf. p. 216.

Et Althirimmahus:

كَفَخَّرَ الْأَمَاءُ الرِّبَاحَاتِ عَشِيَّةَ بَرِّغَمٍ حُدُوجَ لَحَى لَمَّا اسْتَقَلَّتْ

„Quemadmodum servae vespera advenientes cum fastu gloriantur sellas tribus, quum ablatae sint“.

Metrum Thawil est. p. 162.

1) Horum virorum consortium in proverbii consuetudinem venit, ut dicatur: هما كندمانى جذيمة.

٣٩ كَيْفَ بَغْلَامٍ أَعْيَانِي أَبُوهُ

39. Quid mild est cum adolescentc, cuius pater mihi auxilium ferre non poluit.

Quomodo mihi filius prodesse potest, cuius pater eo praeslantior mihi prodesse non potuit. Dixit poeta:

تَرْجُو الْوَلِيدَ وَقَدْ أَعْيَاكَ وَالِدُهُ وَمَا رَجَاؤُكَ بَعْدَ الْوَلِيدِ الْوَلِيدُ

„In filio spem ponis et eius pater te iam fefellit; quam autem spem post patrem in filio ponere potes?

Metrum Basith. est p. 190. .

٤٠ اكْذِبِ النَّفْسَ إِذَا حَدَّثَتْهَا

40: Mentire animae, quando cum ea verba facis!

Id est: Ne animae tuae te de felici eventu desperare dicas, nam hoc ab opere te retinebit. Bascharus Al-morahhats interrogatus, qui optimus Arabum versus esset, respondit, difficile esse dictu, qui cacteris omnibus praestet, pulchrum vero esse verum Lebidi:

وَ اكْذِبِ النَّفْسَ إِذَا حَدَّثَتْهَا إِنَّ صِدْقَ النَّفْسِ يُزِي بِالْأَمَلِ

„Mentire animae, quando cum ea verba facis, etenim veracitas spem suspectam reddere studet". Proverbio, quod est versus hemistichium, metrum Raml est. p. 237. Ad audaciam in rebus peragendis hortatur. Samachschi.

٤١ كَدَمْتَ غَيْرَ مَكْنَمٍ

41. Momordisli locum non mordendum.

In cum dicitur, qui rem in loco, ubi quaerenda non est, quaerit.

٤٢ كَطَالِبِ الْقَرْنِ جِدَعَتْ أُذُنُهُ

42 Instar cornu quaerentis, cuius auris ampul-
la full.

Arabes dicunt, siruthiocamelos abiisse, ut cornu" quaere-
rent. Amputatas ailleni eis esse aurcs. ut banc ob causam co-
nomen **مصلح الأذنين**, *Excisas aures habens*, acci-
perent. Dixit poeta:

مِثْلُ النَّعَامَةِ كَانَتْ وَهِيَ سَائِمَةٌ أَذْنَاءَ حَتَّى دَهَاهَا اللَّيْلُ وَاللَّيْلُ
جَاءَتْ لِنَشْرِى قَرْنًا أَوْ تَعْوِضَهُ وَالْدَّهْرُ فِيهِ رَاجُ الْبَيْعِ وَالْغَيْبِ
فَقِيلَ أَذْنَاهُ ضُرُّ نَمَتْ أَصْطَلَمَتْ إِلَى الصَّخْرِ فَلَا قَرْنَ وَلَا أُذُنَ

„Sicut struthiocamclus, qui dum libere incedebat, auribus
praeditus erat, donee cum timiditas et insania adiligeret.
Venit enim emturus cornu aut permutaturus et in tempore
est lucrum mercaturae et deceptio. Dicehatur autem ei:
Aurcs tuac sunt surdae; turn usque ad meattim auris ex-
cidebantur ita ut neque cornu neque aures liaberes".

Metrum Basith est. p. 190.

Alii asino hoc accidisse dicunt. Sic in versu poetae:

كَمِثْلِ جِمَارٍ كَانِ لِلْقَرْنِ ضَالِمًا قَاتِبٌ يَلَا أُذُنَ وَلَيْسَ لَهُ قَرْنٌ
„Sicut asinus, qui cornu quaerebat. Tum rediit sine au-
ribus et cornu non habens“

Metrum Thawil est. p. 162.

In eum dicitur proverbium, qui rem petit, quae in causa
est, cur in interitum irruat.

٤٣ كَفَا مُطْلَقَةً تَغَتْ الْيَوْمَ

43. Volae manus mulieris repudio dimissae, quae lapidem mollem fricat.

In virum dicitur, qui re ipsi accideute afflictus multum clamat, sed ex clamore nullam utilitatem capit. Dicitur quoque de tristi: تركته يفت اليرمع „Reliqui cum lapides molles fricantem“. Dixit poeta:

كفى مطلقه تفت اليرمعا

„Manus repudio dimissae, quae lapides molles fricat“.

Metrum hemistichii Camil est. p. 212.

٢٢ كيف توقى ظهر ما أنت راكبه

44. Quomodo caves dorsum eius, quo tu veheris?

Vox تتوقى pro توقى est. De eo dicitur, qui rem cavet, quam effugere non potest. In tempus transfertur, quo tanquam iumento vehimur; sed ita, ut nos ipsos invitos ad mortem ducat. Samachscharius ex versibus sequentibus Almotalammesi derivatum esse putat proverbium:

عَصَانِي فَلَمْ يَلَفْ الْإِشَادَ وَأَنَا تَبِيْنُ مِنْ أَمْرِ الْغَوِي عَوَاقِبُهُ
فَاصْبَحْ مُحْمُولًا عَلَى ظَهْرِ آلَةٍ يَمْجُ جَجِيعٌ لِحُجُوفٍ مِنْهُ تَرَايِبُهُ
قَاتَا يُجَلِّلُهَا يُعَالِوْكَ فَوْقَهَا وَكَيْفَ تَوَقَّى ظَهْرَ مَا أَنْتَ رَاكِبُهُ

„Mihi adversatus est et turn rectam viam non invenit. Et ex re errantis finis eius apparuit. Turn portatus est super dorso feretri, dum ossa pectoris sanguinem ventris eius ejiciebant. Et si id (feretrum) gloria ornamus, super id ad te adscendent, et quomodo dorsum eius, quo veneris, caves?“ Versuum metrum Thawil est et idem omitta prima syllaba proverbio tribuendum.

45. Sicut docens (puella) mat rem suam coitum.

In eum dicitur, qui alterum ipso doctiorem docere vult. In Samachscharii opere معلمة legitur. Haririus (p. 314) pro-
verbium in usum suum convertit. In cod. B. legitur الرضاع
lactendum dare infanti.

٤٦ كَانَ جَوَادًا فَخْصِي

46. Fuit generosus equus et castratus est.

Dicitur كان جوادا فخصاء الزمان, Fuit equus generosus
et tempus eum castravit. De viro robusto dicitur, qui
debilis evasit.

٤٧ كَالْأَشْقَرِ إِنْ تَقَدَّمَ يُحَرِّ وَأَنْ تَأَخَّرَ عُقْرُ

47. Sicut equus rufus, si praecedit, in iugulo lac-
ditur; sin autem retromanet, in pedum ten-
dinibus vulneratur.

In Samachscharii opere proverbium sic legitur: كَالْأَشْقَرِ
إِنْ يَتَقَدَّمُ يَنْكُرُ وَأَنْ يَتَأَخَّرَ يَعْقُرُ. Arabes in equo rufo malum
omen videre solebant. Proverbii autem originem in verbis
Lokaithi ben-Sorarah, quae die Djebelah (جبلانة) equo rufo
vehens dicebat: أَشْقَرُ إِنْ تَتَقَدَّمُ تَنْكُرُ وَأَنْ تَتَأَخَّرَ تَعْقُرُ
rufe! Si praecedis, in iugulo te vulnerabunt, sin vero recedis,
in pedum tendinibus te vulnerabunt. Arabes dicere
solebant, rufos equos esse celeres; spadices autem esse
duros. Lokaithi autem verbis hie sensus inest: Ne ista
celeritate, quae naturae tuae propria est, in hostem prae-
curre, aut fugam cape; sed firmiter sta tuo loco! Narrant

duos viros riifos, fures c gente Ojorhom, qui cum Ebn-Alaschabfso essent, ad Albadjdjadjum, llamido praesente introductos esse et Albadjdjadjum eos videntem Hamidum interrogassu, limn in eorum conditionem versus dicere posset. Hamidum¹ bos metri Redjes versus dixisse:

لَمَّا رَأَى الْعَبْدَانِ نَصْرًا جَرَّهُمَا صَوَاعِقُ الْحِجَابِ يَمْلِكُنَ آتِدْمَا
وَبَلَاءَ أَحَابِيثٍ وَسَخَا دَيْمًا فَاقْتَبَعَا وَالْوَبَّ تَفْشَى قُحْمَا
بِمَوْفِقِ الْأَشْقَرِ أَنْ تَقْصِدَمَا بِأَشْرَ مَنَهَوْضِ أُنْسَانٍ لَهْدَمَا
وَالسَّيْفُ مِنْ وَرَاءِهِ إِنْ أَجْمَا

..Quum duo servi, furcs e gen to Djorbom, fulmina A! badjdjadji vidissent pluviam sanguinis demittentia, imbrem per temporis spatium, pluviam fortem continuum, fuerunt, dum bellum pericula divulgat. loco equi fulvi, qui si praecedit, cum bastis erectis cuspidibus secantibns cougreditur. et post quern gladius est, si prac melu recedit".

Proverbii causam, quemadmodum dixi. in verbis Lokaitbi quacrenda est; sod eo liberius utuntur Arabes.

أَكْرَمْتَ فَارْتَبِطْ ٤٨ ١٧

48. Generosum (equum) invenisti; (eum) igitur alliga!

Legitur quoque *استكرمت فارتبط*, id quod in Samaschari opere reperitur et eundem sensum praebet. Proverbium monet nos, ut rem pretiosam, qua polita simus, nobis

1) Est Hamid et Homaid nomen, Cognomen habuisse videtur *الأرقط*.

conservemus. In Scharaf-Aldini opere استكرمتم فاعتبط „Generosum (equum) invenisti, laetus igitur sis!“ legimus

٤٩ كَانَتْ عَلَيْهِمْ كَرَاعِيَةَ الْبَكْرِ

49. Fuit (res) contra eos sicut mugitus cameli iuveni.

Dicitur quoque: كَرَاعِيَةَ السَّقْبِ, sicut mugitus foetus camelae. In proverbio mugitus cameli iuveni gentis Tsamud significatur, quum Kodarus ben-Salif camelae prophetae Zalehi tendines in pedibus amputasset. Camelus iuvenis montem ascendens mugit. Tum poenas illius facti dabant. Quapropter in re, quae malo omni alteri est, saepius a poetis adhibetur. Sic in versibus sequentibus:

وَلَمَّا رَأَى الرَّحْمَنُ أَنَّ لَيْسَ فِيهِمْ رَشِيدٌ وَلَا ذَا أَخَاهُ عَنِ الْغَدْرِ
أَمَالَ عَلَيْهِمْ تَغْلِبُ ابْنَةٍ وَأَيْلُ فَكَانُوا عَلَيْهِمْ مِثْلَ رَاعِيَةِ الْبَكْرِ

„Quum misericors (Deus) vidisset, non esse inter eos probum et fratri suo perfidiam interdicentem, contra eos gentem Taghleb filiam Wajili deslectere sivit. Ei autem contra eos erant sicut mugitus iuveni cameli“.

Metrum Thawil est. p. 160 Dixit poeta Aldjabdi:

رَأَيْتَ الْبَكْرَ بَكْرَ بَنِي قَمُودٍ وَأَنْتَ أَرَاكَ بَكْرَ الْأَشْعَرِيِّينَ

„Vidisti camelum iuvenem, camelum iuvenem gentis Tsamud et quod ad te altinct; video te esse camelum iuvenem Alaschahritarum. Metrum Wafir est p. 204.

أَكْرَمَ حَجَرِ النَّاحِيَّاتِ حَجْرَهُ

1) Alaschahr cognomen Naiti ben-Obad erat, a quo gens Iemanensis originem duxit.

50. Optima origo caraelarum velocium est ipsius origo.

In eum dieitur, qui nobili genere ortus est.

او كانهدر في العنة

51. Sicut barriens camelus in stabulo.

Vocabulo عنة stabulum (caula) arboribus exstructum significatur. Saepe admissarius, ut ab initu cohibeatur, ibi adligatur. Is hanc ob causam معنى (pro معنى) appellatur. A camelo in stabulo multum mugiente et mugitu nil proficiente in virum translatus est, cuius neque verba neque facta vim habent.

او كفضل ابن المخاض على الفصيل

52. Sicut praestantia est pulli cameli, cuius mater concepit, qua pullum ablactatum vincit.

Nulla vel admodum parva inter utrumque differentia est. Ablactatus (فصيل) appellatur pullus, quando aquam bibit et arboris folia edat, quando autem admissarius in camelis tempore, quo شول appellantur, immittitur, camela eiusque pullus مخاض ابن appellatur. Duos viros virtute paene aequali excellere, proverbium significat.

او كفى برعائها مناديا

53. Mugilus eius aequat vocantem.

Abu-Ohbaidus dixit, proverbium hoc notissimum significare, rem necessariam perfeclam esse, antequam petita sit. In eum quoque dicitur, qui tibi tempore, quo eius auxilio eges, praesto non est, inde excusationem petens, quod

rem nesciverit. En eum denique dicitur, qui ante portam stans intrandi veniam non rogat, monenti dicens: Dominus stantem me videt, ut si ipsi placeat, intrandi veniam mihi dare possit. Samachscharius proverbii originem talcm fuisse scripsit: Viri cuiusdam camelam in propinquo gentis mugiisse. Quern autem virum quum gens ista hospitio non exciperet, et apud ipsam vituperantem eo, quod adventum nescivissent, se excusaret, virum ista verba dixisse. Monere autem proverbium, ut non petentis desiderio satisfaciarnus.

٥٤ كَلَّا زَعَمْتَ الْعَيْرُ لَا يُقَاتِلُ

54. Non est, quemadmodum dixisti: Commeatum portantes cameli non pugnant.

Sic scholion: يضرب للرجل قد كان امن ان يكون عنده شيء ثم ظهر منه غير ما ظن به. In virum dicitur, cui iam fides habebatur, quod apud eum res esset; tum vero opinionioni de eo conceptae omnino contrarium apparuit. Samachscharius dixit, proverbium in his reperiri, quae de Sabba (الربا) tradita essent. conf. C. VII, 9.

٥٥ كَالْحَادِي وَلَيْسَ لَهُ بَعِيرٌ

55. Sicut praecinens agaso, cui carnelus non est.

De eo dicitur, qui rem, quam non possidet, gloriatur. Samachscharius dixit. proverbium adbiberi de viro, qui scientiam, quam non possideat. sibi arroget. Eundem sensum habent verba: عايط بغير انواط. Capiens et non sunt res suspensae. Conf. C. XVIII, 85.

الْكَلَابَ عَلَى الْبَقَرِ

56. Canes contra boves (milte!)

Hocce proverbio homines contra homines incitant ratione multa habita. Accusativus in voce الكلاب e verbo omisso ارسل „dimitte“ pendet. Altera in proverbio lectio est الكراب „sulcare terram boum est“. Hocce proverbium virum eiusque opus relinquendum esse significat.

٥٧ كَالْتَّوْرِ يُضْرَبُ لَمَّا عَاقَتِ الْبَقَرُ

57. Sicut laurus, qui percutitur, quia vaccae potum aversantur.

Arabes, quando vaccae ad aquam adductae aut quia aqua turbida erat aut ipsae siti carebant, non bibebant, taurum percutere solebant, ut vaccae ad aquam propelleret. Cecinit Nahschalus ben-Ilam •

أَتَتُّكَ دَارِمَ وَيَنِي عَيْدِي وَتَغَرَّمْ عَامِرٌ وَهَمَّ بُرَاءُ
كَذَاكَ التَّوْرُ يُضْرَبُ بِالنَّهْرَاوِي إِذَا مَا عَاقَتِ الْبَقَرُ الْيَظْمَاءُ

„Num relinquatur gens Darim et Bann-Ahdi et punietur gens Alanir, quae insens est? Sic taurus sustibus verberatur, quando vaccae sitientes aquam fastidiunt“.

Metrum Wafir. est p. 204.

Dixit Insns ben-Modric:

إِنِّي وَقَتْلِي سَلِيكًا ثُمَّ أَعْقَلُهُ كَالْتَّوْرِ يُضْرَبُ لَمَّا عَاقَتِ الْبَقَرُ

„Quod ego Solaicum occidi eiusque caedem expio, in eo similis SUET tauro. qui pereititur. quod vaccae aquam aversantur“. Metrum Basith est. p. 190.

I. e. Necesse urat, ut Solaicum occiderem. Quum autem eum occidissem, eius eades mihi cxianda erat. ..Proverbium significal. ob alius peccata a viro poeuas

exigi. Stint autem, qui dieant, vocabulum ثور in proverbio iiomcii musci aquatici esse, qui percutiendo ab aquae superficie removeatur, quum vaccac aquam aversentur.

٥٨ . كُلُّ شَاةٍ بِرِجْلِهَا مُعَلَّقَةٌ

58. Omnis ovis pede suo suspensa est.

Conf. prov. 15. Dixit Alcahbius: Verba haec Waciho ben-Salamah ben-Sahair ben-Ijad, qui templo sacro in oppido Mecca post Djorhomum praepositus erat, tribuenda sunt. Arcem in inferiore oppidi parte, in loco, ubi postea sartorum forum (سوق الخياطين) esset, eum extruxisse narrant et in ea posuisse ancillam, cui nomen esset Haswarah, quapropter illa Haswarah Meccae appellata esset. In ista arce scalam habebat, in quam adscendens se cum Deo colloqui dicebat. Quum autem multa bona verba proferret, docti Arabes eum Dei amicum fuisse contendebant. Morte autem ipsi appropinquante genti Ijad congregatae dixit: الكلام كلامتان والامر بعدد الببيان من رشد فاتبعوه ومن غوى فارفضوه وكل شاة برجلها معلقة. Sermo duplex est et res post expositionem (cognoscitur). Qui recta incedit via, cum squamini, qui errat, cum relinquatis; omnis aulom ovis pede suo suspensa est". Quae postrema verba in proverbii consuetudinem venientia idem quod prov. 15 mihi videntur significare. Bischrus ben-Alhadjir Ijadita sic cecinit:

وَنَحْنُ أَيُّهَا عِبِيدَانُ آلِآلَاهِ وَرَقَطَ مُنَاجِيهِ فِي سُلْبِهِ

وَنَحْنُ وَلَاةُ حِجَابِ الْعَتِيقِ زَمَانُ انْتِخَاعِ عَلَيَّ جُرْهُمِ

„Nos sumus gens Ijad, Dei ministri et stirps eius, qui cum eo (Deo) in scala colloquebatur, et nos sumus praec-

fecti veli domus antiquae, tempore, quo morbus Nochah gentem Dzorliom oppressit".

Mctruiu Motakarib est. p. 381.

كَالْحَرُوفِ أَيْنَمَا مَالَ أَنْتَقَى الْأَرْضَ بِصُوفٍ

59. Instar agni, quem, ubicunque inclinatur, lana a terra custodit.

De eo dicitur, quem omnis res, qua nititur, sustinet. Samachscharius hunc proverbii legendi modum adnotavit: *مثل الحروف يتقلب على الصوف*, Instar agni, qui super lana se volvit. De eo dicitur, qui a calamitate incolumis est.

٦. كَالْكَبِشِ حَمَلُ شَفَرَةٍ وَزَنَادًا

60. Ut aries, qui cultrum magnum et ignilalm-lum portat.

Virura se interitui exponere. significat. Proverbii originem talem fuisse narrat. Cosroes ben-Kobad regno Hirae et terrarum, quas Arabes in confiniis Persiae incolabant. Ahmruum ben-Hind praefecerat. Hie summa cum severitate regnum tenebat. Quodam anno, quum homines ob sterilitatem summa inopia adfligerentur; rex hominum obedientiam tentaturus arietem saginatum appenso culiro magno et ignitabulo libere dimisit, ut videret, num quis inopia commotus eum mactare auderet. Neminem adhuc eius mactandi cupido invascat, quum ad gentem Baiuleschcor transiret. Vir quidam Ahlbaus ben-Arkam leschorita dixit: Ego arietein luinc capiam et edam. His do verbis a sociis vituperatus animuin non abiecit. Senex **haec** audiens dixit: *انك لا تعدم الصار ولكن تعدم النافع*, **noxius** eris; sed non eris utilis, quae verba in proverbium consuetudinem venerunt. Alius quidam ei dixit:

ارم, Tu es ut laqueo super dentibus molaribus, quae quoque verba in proverbium venerunt. Vir nihilo minus tamen arietem se mactaturum esse dixit, tum autem regem se aditurum et criminis culpam se confessurum esse. Re peracta quum regi se arietem mactasse confiteretur, hic, se eum occisurum esse, dixit. Vir autem dixit: ملِك شئ حِكْمَة, Possessor rei iudicium de ea tulit, quae verba in proverbii consuetudinem venerunt. Attamen vero rex, quum vir carmen in rem condidisset, quo regem laudaret, eum libere dimisit.

٦١ كَمْجِيرُ أُمِّ عَامِرٍ

61. Sicut hyacnam in tuteJam recipiens.

Venatores hyacnam ita compulerant, ut in Arabis cuiusdam tentorium confugret. Arabs exiens venatores, quid vellent, interrogavit. Ilii, so pradam in tentorium propulsam capere velle, responderunt. At Arabs, quamdiu ense raanu tenere possum, ad cam non pervenictis, dixit. Venatores quum abiissent, Arabs Iiyacnac et lac et aquam apposuit. Quod lambens recreatus in somnum incidentis Arabis ventrem fidit eiusque sanguinem bibit. Non multo post patruclis adveniens, quum Arabem occisum videret, neque autem hyaenam in tentorio inveniret, "sumto arcu et pharetra eam persecutus occidit. Turn hos cecinit versus:

وَمَنْ يَصْنَعُ الْمَعْرُوفَ فِي غَيْرِ أَهْلِهِ يُلَاقِ الَّذِي لَا فِي مَجِيرِ أُمِّ عَامِرٍ
أَذَامَ لَهَا حِينَ اسْتَجَارَتْ بِقُرْبِهِ لَهَا فَحَصَّ الْأَبْنَانِ الْإِلْفَاحِ الدَّرَابِرِ
وَأَسْمَنَهَا حَتَّى إِذَا مَا تَكَامَلَتْ فَرْتَهُ بِأَنْيَابِ لَهَا وَأَطَافِرِ
فَقُلَّ لِلَّذِي الْمَعْرُوفِ هَذَا جَزَاءُ مَنْ بَدَأَ يَصْنَعُ الْمَعْرُوفَ فِي غَيْرِ شَاكِرِ

„Qui beneficium in indignos confert, ei accidit idem, quod viro accidit, qui hyaenam in tutelam receperat. Apposuit ei, quum in propinquitatis tutelam se recepisset,

ci (inquam) purum lac camelorum multum lac reddentium et pinguefecit cam, ut, quum omnino restituta esset, dentibus et unguibus cum tinderot. Die igitur benefactoribus: Haec est remunratio eius, qui beneficium apud ingratum collocavit". Metrum Thawil est. p. 162.

٦٢ كَرِهَتْ الْخَنَازِيرُ الْحَمِيمَ الْمَوْغِرَ

62. Oderant porci bullientem aquam.

Narrant Christianos solere in aquam fervidam injicere porcos, ut bene cocti sint, quod verbum *أَوْغَرَ* significare dicunt. Dixit poeta:

وَلَقَدْ رَأَيْتُ مَكَانَهُمْ فَكَرِهْتُهُمْ كَرَاهِيَةَ الْخَنَازِيرِ لِلْيَاغِرِ

„Iam vidi eorum locum et tum eos odi, quemadmodum porcus odit in aquam fervidam injici“.

Metrum Camil est p. 213. Ebn-Doraidus dicit, porcos, ut depileantur, vivos in aquam fervidam injici. Samachscharius, qui *الماء المَوْغِرَ* habet, proverbium de fuga timidi adhiberi dicit.

٦٣ كَلْبٌ عَسَّ خَيْرٌ مِنْ كَلْبٍ رَبَضَ

63. Canis, qui noctu obit, melior est, quam canis, qui cubat.

Sed legitur quoque: *كَلْبٌ عَسَّ خَيْرٌ مِنْ كَلْبٍ رَبَضَ* „melior, quam leo, qui cubat“ aut *كَلْبٌ عَسَّ خَيْرٌ مِنْ كَلْبٍ رَبَضَ* „melior, quam leo, qui latet“. Samachscharius habet: *كَلْبٌ عَسَّ خَيْرٌ مِنْ كَلْبٍ رَبَضَ* „Canis circumvagans melior est, quam canis cubans“. Vulgus dicit: *كَلْبٌ عَسَّ خَيْرٌ مِنْ كَلْبٍ رَبَضَ* „Canis circumvagans melior est, quam leo cubans“. Adhibetur

proverbium de debili lucrum faciente, qui praefendus est robusto, qui piger est.

٦٤ كَذَاكَ النَّجَارُ يَخْتَلِفُ

64, Sic origo diversa est.

Vulpes, sicuarrant, qui, ut biberet, situlam unam conscendens in put cum descenderat, hyacuac inspicienti dixit: Descende et bibe! Illa igitur situlam alteram conscendens demittebatur, dum situla. in qua vulpes erat, adscendebat. Hyaena autem, vulpem adscendentem videns, inicrogavit: Quo abis? Vulpes proverbii verbis respondit. Abu-Mohammedes Aldimarti sic proverbium retulit: كَذَلِكَ النَّجَارُ يَخْتَلِفُ „Sic mercatores diversi sunt“. Sic Samakhscharius proverbium adnotavit et in re promissis non stantes significari dixit: Conf. Abulf. An. I, 98.

٦٥ هُوَ كَالْأَرْقَمِ إِنْ يُقْتَلُ يُنْقَمُ وَإِنْ يَتْرَكَ يَلْقَمُ

65. Sicut serpens colore nigro et albo distinctus, si occiditur, vindicatur; si relinquitur, deglutit (mordet).

Meidanius explicandi proverbii causa addidit, ante Mohammedem Arabes putasse, daemonis mortem vindicari, ut interdum occisor moreretur, interdum delirio adfligeretur. Daemones autem serpentum formam induere, Arabes putabant, quapropter serpentis nomen جان etiam daemonem designat. Ad Ohmarum, sic tradunt, vir venit os fractum qui habebat, petens, ut vindicta permitteretur. Quod quum Ohmarus concedere nollet, vir dixit: هُوَ كَالْأَرْقَمِ إِنْ يُقْتَلُ يُنْقَمُ „Is sicut serpens colore nigro et albo distinctus est, si occiditur, vindicatur; si relinquitur, do-

glutit.« Turn Ohmarns dixit: Is ita est, se ipsum significans. Hem ab utraque parte ingratham esse proverbium significat.

٦٦ كَيْفَ أَعَاوِدُكَ وَهَذَا أَنْتَ فَلَسَكَ

66. Quomodo ad le reverti possum? Hoc vestigium securis tuae est.

Proveibii huius inter Arabes notissimi, quod in virum, qui fidem datam fallit, dicitur, originem sic narrant: Duo fratres sterilitate regionis, quam incolebant, multum affligebantur. In propinquo vallis era! pabulo abundans, sed a serpente, qui omnem ibi degentem occidebat, defensa. Frater unus inopia pressus ibi, fratre altcro desuaduto, camolos suos paseebat et serpentis morsu necabatur. Frater alter fratris necem ulturus vallem intravit et serpentem quaesivit. Hunc serpens sic alloeutus esse dicitur: Nonne vides, me fratrem tuum occidis; sed si pacem mecum facere vis. tibi huius vallis usum concedam et quotidie nummum aureum dabo.¹ Pace composita viri status in meliorem statum mutabatur. Tandem autem de fratris morte cogitans serpentem occidere statuit, et ut rem perficeret, securim exacuul. Sed in percutiendo aberrans et petram feriens, ut vestigium remaneret, serpens incolumis in latibulum introgressus est. Turn vir, quem facti poeniteret, foedus ut redintegraret, serpentem rogavit. At ille verbis, quae in proverbii consuetudinem venerunt respondit. Nabeghahus Dsojanita istam rem versibus descripsit sequentibus:

وَأَنبَى لَأَنْقَى مِنْ دَوَى الْغَيِّ مِنْهُمْ وَمَا أَصْبَحْتَ تَشْكُو مِنْ الشَّجْوِ سَاهِرَةً

Arabes credunt, serpentes thesauros custodire.

كَمَا لَغِيثُ ذَاتِ الصَّغَارِ خَائِلُهَا . وَكَانَتْ تَدْبِيهِ أَلْمَالُ عِمَا وَطَاهِرَةً
 فَلَمَّا رَأَى أَنَّ ثَمَرَ اللَّهِ مَالُهُ . وَأَثَلُ مَوْجُودًا وَسَدُّ مَقَاقِرِهِ
 أَتَى عَلَى قَائِسٍ يَجِدُ غُرَابَهَا . مُدَكَّرَةً مَسْنِينَ أَعْمَالٍ بِأَسْرَةٍ
 فَكَمَّ لَهَا مِنْ فَوْقِ جَانِبٍ مُشِيدٍ . لِيَقْتُلَهَا أَوْ يُخْطِلِي أَلْكَفَ بَادِرَةٍ
 فَلَمَّا وَدَّهَا اللَّهُ صَرِيحَةً قَائِسِهِ . وَلِلْبَرِّ عَيْنٌ لَا تُغْمِضُ نَاطِرَةٍ
 فَقَالَ تَعَالَى تَجْعَلِ اللَّهُ بَيْنَنَا . عَلَى مَا لَنَا أَوْ تَنْجِرِي لِي آخِرَةٍ
 فَقَالَتْ يَمِينُ اللَّهِ أَفْعَلِ أَثْنِي . رَأَيْتُكَ مَشُومًا يَمِينُكَ فَاجِرَةٍ
 أَبِي لِي قَبْرٌ لَا يَزَالُ مُقَابِلِي . وَصَرِيحَةً قَائِسٍ فَوْقَ رَأْسِي فَاقِرَةٍ

Mihi profecto ex errantibus inter eos accidit (et mane non querebatur mocrorcm vidians'), simile ei, quod accidit pctram habitauti (serpenti) ex amico suo, cui datis opibus uno die intermisso et quotidie mortem expiabat. Et quim is vidisset, Benin opes augere, rem confirmare et paupertatem tollere, sccurfm suinsit aeiem acuens, chalybc confectam; firmum ligouem diffindentem. Tum stetit ei insidians super foraminē alte extructo, ut cum necaret, nisi maims proprans erraret. Quum autem Deus a percutiente securi cum custodivisset, nam iustitiac est oculus^ qui palpebras non contrahit, videns, dixit: Adscende, ut Deus nostram rem dirimat, aut mihi retribuatur. Et dixit: Nura iusiurandum Dei faciam, quum te conspcxerim infaustum, iusiurandum tuum impium? Per patrem meum! Mihi est sepulchrum, quod non cessat ex adverso mihi esse et percutiens securis super capite meo vertebrae firangens".

كُلُّ شَيْءٍ يُحِبُّ وَلَدَهُ حَتَّى الْخَبَارَى

67. Omne animal pullum amat et ipsa otis.

In meo codice loco vocis! حَتَّى legitur لا, id quod probandum non est. Ex omnibus animalibus otidem dixit, quod eius stultitia in proverbium venit. Dixit, otidem, licet sit avis stullissima, tamen pullum amaro eumque volatum docere. Dixit poeta:

وَكُلُّ شَيْءٍ قَدْ يُحِبُّ وَلَدَهُ حَتَّى الْخَبَارَى يَبْلُغُ عِنْدَهُ

„Omne animal pullum suum amat, et ipsa avis otis, quae apud eum volat.“

Versus metrum Redjes est. c. l. m. p. 231.

٦٨ كَانَّ عَلَى رُؤُسِهِمُ الطَّيْرُ

68. Quasi super capitibus eorum aves sint.

De quietis, placidis dicitur. Proverbialem hunc loquendi modum poetae in usum suum saepius adhibuerunt. Sic Dsul-Rommah:

فَطَلَّتْ تُصَادِيهَا وَظَلَمَتْ كَانَّهَا عَلَى رُؤُسِهَا سَرَبٌ مِنَ الطَّيْرِ نَوْحٌ

„Die ei obviam venit et die sic se gerebat, ut super capitibus eius agmen quiescentium avium esse videretur.“

Metrum Thawil est. p. 162.

٦٩ كَانَهُمْ كَانُوا غُرَابًا وَاقِعًا

69. Quasi essent corvus Jecidens.

Corvus, quando decedit in terrain, mox avolare solet. In rem dicitur, quae celeriter absolvitur.

٧٠ كَلَفْتَنِي بَيْضَ السَّمَايِمِ

70. Mandasti mihi ova avis Sammah.

Vocabulum *سامة* Pl. *سمائم* avis nomen est hirundini similis, cuius ova nemo assequi potest. Sed legitur quoque: *بَيْضَ السَّمَامِ* „ova fornicarum rubrarum“ et *سماسم*, si Kanusi auctoritatem sequeris, nomen avis est.

٧١ كَلَفْتَنِي مِنْهُ الْبَعُوضُ

71. Mandasti mihi medullam culicis.

Rem difficilem designat.

٧٢ كَسِيرٌ وَعَوِيرٌ وَكُلٌّ غَيْرٌ خَيْرٌ

72. Fractum habens lumbum et monocus, omnes pravi sunt.

Verba haec dixisse fertur Amamah filia Noschbalii ben-Morrhah, quam vir monocus e genie Ghathfan dialfus ben-Rewahah appollatus in matrimonium duxerat. Quinque filios quum peperisset, iam immorrigera in maritum ovasit, ut eam repudio dimitteret. Post vir quidam e gente Banu-Solaim, Haritsahus ben-Morrhah appellatus, lumbum fractum habens, ut claudicaret, repudiatam a patre et fratre, quibus in itinere occurrerat, in matrimonium sibi petiit, et quum dona pulchra offerret, accepit. Mulier autem rem audiens ista verba dixit; quae in proverbium venientia significant, rem ab ulraque parte pravam et vituperandam esse. Forma *كسِير* diminutivum est a *كسِير* pro *كسِير*. Supplendum autem est *زوجای* mariti mei duo sunt.

Dixit poeta:

أَيَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ بِلاَ حِجَابٍ وَكُلُّهُمْ كَسِيرٌ أَوْ عَوِيرٌ

وَأَبْقَى مِنْ وَرَاءِ الْهَابِ وَحْدَى كَأَنِّي خَصِيَّةٌ وَسَوَاىَ أُبْرَى

„Num intrat, qui vult, sine velo, et omnes ii sunt aut lumbum fractum habentes aut monoculi, et ego solus post portam relinquo, quasi testiculus ego sim et caeteri venterum sint“. Metrum Wasir est. p. 204.

Samachscharius autem, qui عَوِيرٌ وَكَسِيرٌ habet, adnotavit, esse, qui عَوِيرٌ وَكَسِيرٌ duorum scopulorum navigantibus periculosorum nomen esse, putent. De duabus rebus ingratis proverbium adhiberi.

٧٣ كَانَ مِثْلَ الدُّخَانِ عَلَى النَّعْمِ

73. Fuit sicut dolor morbi Dsobuali appellati in gutture.

Vocabulo ذُبْحَةٌ dolor in gutture significatur. Quod s. quis virum sibi amicum esse putaverat, turn autem eius perfidiam cognoscens cum alio rem queritur, hic proverbii verbis responderc potest. Illi morbo similis est, quo homo extra non liberatur et, ex quo internum damnum patitur. Samachscharius autem hunc comparand! raodum esse dixit: Istam inimicitiam apparuisse modo, quo ille morbus appareat nisi quod ipsi adfficto occulta fuisset.

٧٤ كَانَ ذَلِكَ زَمَنَ الْفِطَاحِلِ

74. Fuit id tempore Fithahl.

In tempore, quod فِطَاحِلٌ (Fithahl) appellatur, interpretes non consentiunt. Sunt qui dicant, tempus esse, post quod homines non creati sint, quo lapides molles essent, alii deniquo Noae tempus esse contendunt. Cecinit poeta Alahdjadj appellatus:

وَقَدْ أَتَانَا زَمَنُ الْفِطْحِ وَالصَّخْرُ مَبْتَلٌ لِّطَيِّبِ الْوَحْلِ
كُنْتُ زُهَيْنَ قَوْمٍ أَوْ قَتَلِ

„Etsi ad nos venisset tempus Alfithalili, et petra mollis esset ut lutum molle, fuisset oppigneratus senectutis decrepita ant caedis". Metrum Sarih est p. 246.

Alius quidam Rubaho poetae sequentes versus tribuit:

لَوْ أَنِّي أُوتِيتُ عِلْمَ الْكَلِّ عِلْمَ سُلَيْمَانَ كَلَامَ التَّمَلِّ
أَوْ أَنِّي عُمِرْتُ عُمَرَ الْجَسَلِ أَوْ عُمَرُ نَوْحِ زَمَنِ الْفِطْحِ
وَالصَّخْرُ مَبْتَلٌ لِّطَيِّبِ الْوَحْلِ كُنْتُ زُهَيْنَ قَوْمٍ أَوْ قَتَلِ

„Si mihi concessa fuisset scienlia Alhocli, scientia Salamonis, qua formicarum sormonem intclligeret aut si la-certae vita mihi data esset aut Noae vita tempore Aliitbahli, quo pelra ut lutum molle mollis esset, senectutis decrepita aut caedis oppigneratus fuisset".

Mcfrum Redjes est p. 231. Proverbiuin, rem antique tempore exstittisse, dicit. Saniaebsobariis autem de fertili et bono tempore proverbium adhiberi dixit.

كَأَنَّمَا الْقَمَدُ الْحَجَرُ ٧٥

75. Est, ac si lapidem deglatiendum ei dedisset.

De eo dicatur, qui loquens ab altero respondente ad silentium redigitur. Samach.

كَلَّا جَانِبِي هَرَشَى لَهْنٍ طَرِيقُ ٧٦

76. Utrique lateri clivi Harschae via est.

Nomen هَرَشَى (Harscha) clivo propo ad locum Aldjahfa sito in terra Tehamah, unde mare conspicitur, datum erat.

In utroque eius latere duae viae erant; quae Meccam ducebant. Peregrinatores in istis incidere solbant.

Dixit poeta:

خُذِي أَنْفَ قَرَشِي أَوْ قَفَاكَ كَأَنَّهُ بِلَا جَانِبِي قَرَشِي لَهْنٌ طَرِيقِي

„Cape nasum Harschae aut eius occiput, nam utriusque lateri Harschae via est“. Metrum Thawil est. p. 153.

De re dicitur, ad quam duabus viis facile perveniri potest.

٧٧ كَانَ ذَلِكَ كَسِيلِ أَمْضُوحَةٍ

77. Fuit id ut extractio rei Omzucha appellatae.

Vocabulo امضوخة (Omzucha) res appellatur, quae extrahitur ex herba Tsomam (ثَمَام) appellata. Prodit inde alba res similis tenui ramo, quemadmodum papyrus herba (برديّة) extrahitur.

٧٨ كَأَنَّهُ النَّكْعَةُ حَمْرَةٌ

78. Quasi fructus plantae Thortsuts rubedine sit.

Chalilus dixit, plantam Thortsuts similem esse gossypio in longum excrecentem, tenuem ad rubrum colorem vergentem. Medici ea in concinnando stomacho utuntur. Duae species, una amara altera dulcis, reperiuntur. Cf. Lexic. meum.

٧٩ كَانُوا مُخْلِينَ فَلَاؤُوا حَمَضًا

79. Depascebant (camel) plantas dulces et (pertuesi) ad plantas salsas accesserunt.

Plantae dulces خلّة, plantae salsae حمض appellatur. Quando cameli plantas salsas depascunt, mox ardenti siti addiciuntur, ut pascere desinant. A camelis in homines translatum proverbium significat, virum, salutem qui ne-

gligcret, in res adversas incidisse, ut inimici gaudium inde pereiperent.

٨٠ كَثُرَ الْحَلَبَةُ وَقَلَّ الرُّعَاءُ

80. Multi sunt mulgentes et pauci sunt pastores.

In pastores dicitur, qui mulgent et pastus defectum non curant.

٨١ كَمَنَّ اللَّيْثُ عَلَى الْعَرَجَةِ

81. Ut beneficium, quod pluvia in planum Ahr-fadj confert.

Arida illa planta, quum pluvia decedit, statim revirescit, ut celeriter ex illa pluvia utilitalem percipiat. Omnibus darum esse beneficium, ut nemo non commodum vidcat, proverbium significat.

٨٢ كَالْقَابِضِ عَلَى الْمَاءِ

82. SicuL manu arripiens aquam.

Hominem designat, cuius spes rei consequendae fallitur. Proverbiali hoc loquendi modo poetae saepius usi sunt. Sic in versu sequente:

فَأَصْبَحْتُ مِنْ نَيْلِي الْغَدَاةَ كَقَابِضٍ عَلَى مَاءٍ لَا يَدْرِي بِمَا هُوَ قَابِضٌ

„Hodie mane a Laila mihi accidit, id quod accidit ei, qui manu aquam arripit dum nescit quod capit“.

Metrum Thawil p. 162.

٨٣ كَأَنَّهَا نَارُ الْحَبَابِ

83. Quasi sit ignis cicindelae.

Vocabulum **حَبَابِ** insectum alis rubris praeditum est, quod noctu volans scintillae simile est. Dicitur **نَارُ الْحَبَابِ** et **نَارِ ابْنِ الْحَبَابِ**. Dixit Alkathamita:

أَلَا إِنَّمَا نِيرَانُ قَيْسٍ إِذَا شَتَوْا لِحَلَارِقِ نَيْلٍ مِثْلَ نَارِ الْحَبَابِ

„Eheu! ignes gentis Kais hiberno tempore noctu advenienti similes sunt igni cicindelae." Metrum Thawil p. 162.

Id est: Parvi sunt ignes, quod avaritiae signum est. Alazmaihus dixit, tempore ante Mohammedem vixisse virum Hobahib appellatum tanta avaritia, ut si quis ignem ex eius lucerna accendere vellet, eam exstingeret.

٨٤ كَالْمُسْتَغِيثِ مِنَ الرَّمْضَاءِ بِالنَّارِ

84. Sicut is, qui contra terram sole torridam ignem in auxilium petit.

Proverbium significat, duas malefaciendi proprietates contra virum congregatas esse. Duae illae proprietates sunt terra sole torrida et ignis.

٨٥ كَالْقَابِيسِ الْعَاجِلِ

85. Sicut ignem capiens festinans.

De eo dicitur, qui festinat in re necessarii petenda.

٨٦ كَالْمُسْتَتِرِ بِالْعَرَضِ

86. Sicut is, qui so scopo sagittariorum tegit.

Hisce verbis ulitur is, cui alter terrorem incutere vult minando, se timidum non esse declaraus, nam qui scopo sagittariorum so tegit, similis est ei, qui non tegitur, quod ibi sagittis feritur.

٨٧ كَالْتَمَرِغِ فِي دَمِ الْقَتِيلِ

87. Sicut is, qui in sanguine occisi se volutat.

In cum dicitur, qui malo, a quo remotus est, dum propius accedit, propter incuriam se exponit.

٨٨ كَالْحَيَّوْنِ عَنِ الرِّبِيَّةِ

88. Sicut deflectens (fera) a fovea venatoris.

De viro dicitur, qui a re, cuius noxam timet, deflectit. Meid. de viro, qui rem, quam scit, cavet. Samachsch.

٨٩ كَالسَّاقِطِ بَيْنَ الْقَرَّاشِيْنِ

89. Sicut decidens inter duo strata.

Vocabulum قَرَّاش, stratum, quod lecto inservit, significat. De eo dicitur proverbium, qui inter duas res incertus haeret, ut neque in una neque in altera sit.

٩٠ كَمَشَ ذَلَالَهُ

90. Succinxit laciniam vestis infimam suam.

De eo dicitur, qui in re diligentiam adhibet. In legenda voce كَمَش in colicibus dubium est. Reiskius كَمَشَر legendum esse putavit.

٩١ كَلَابِسَ ثَوْبَيَّ زُورَ

91: Sicut is, qui duas vestes mendacii induit.

Proverbium hoc scholio explicatum est: قَالَ الْأَصْمَعِيُّ أَنَّهُ الرَّجُلُ يَلْبَسُ ثِيَابَ أَهْلِ الزُّهْدِ يَهْرِبُ بِذَلِكَ النَّاسَ وَيُظْهِرُ مِنْ

التخشع أكثر مما في قلبه وفي الحديث المتشيع بما لا يملكه
كلايس ثوبى زور وهو الرجل يتكثر بما ليس عنده
كالرجل يرى أنه شبعان وليس كذلك
„Dixit Alazmaihus: Eum virum esse, qui induit vestes
devolorum, ut ipsum ita vestitum homines cognoscant, et
maiori submissionem, quam in animo habet, ostendit. In
traditione autem est: Is qui se satiatum esse dicit rebus,
quas non possidet, ei similis est, qui duas vestes mendacii
induit. Is autem vir, qui do rebus, quas non possidet,
multa verba facit, similis viro est, qui se satiatum esse os-
tendit, dum satiatus non est“⁴.

٩٢ كَدَايَغَةُ وَقَدْ حَلِمَ الْأَدِيمُ

92. Sicut pellem concinnans, quae Termihus cor-
rupta est.

In rem omnino corruptam dicitur. Meid. De re dicitur.
quam tractare incipit vir, postquam eam corruerat. Samacli.
Proverbium hoc ad Moaliwijjahum scripsisse refertur Al-
walidus bcu-Alahkabah in versu sequente:

فَأَنْتَ وَالْكِتَابُ إِلَى عَالِي كَدَايَغَةٍ وَقَدْ حَلِمَ الْأَدِيمُ

„Tu et epistola ad Ahlijum missa estis similes concinnanti
corium, dum pellis vermibus corrupta est“⁵. Metrum
Wafir est. p. 204.

Dixit Abnofadhdhelus, proverbium hoc esse Chalido
ben-Moahwijjah, qui ad gentem Bann-Albal-Schams ben-
Sahd pertineret, dicenti:

قَدْ عَلِمْتُ أَحْسَابَنَا تَمِيمٌ فِي الْحَرْبِ حِينَ حَلِمَ الْأَدِيمُ

„Nobilitatem maiorum nostrorum gens Tammim cognovit
in bello, quum pellis vermibus corrupta esset“⁶.

Metrum Sarih est p. 246.

٩٣ كَانَهَا أَفْرَغَ عَلَيْهِ ذُنُوبًا

93. Quasi evacuasset super eum situlam.

* Sic dicitur, quando unus alterum verbis ad silentium redegit. In Samachscharii opere legitur „ذُنُوبًا مِنْ مَاءٍ“ „Situlam aquâ plenam“.

٩٤ كَلَّفْتُ أَلْيَكَ عِلْقَ الْقَرْبَةِ

94. Tua causa sudorem utris toleravi.

Loco vocis عِلْقُ legitur عَرَق. Sic in Samachscharii opere reperitur et عِلْقُ pro عَرَق dictum esse statuunt. Utres ancillae portare solent. Qui igitur utrem portat et inter portandum sudore manat, ut ad alium perveniat, laborem ingratum et difficilem eius causa suscepit. Sic autem proverbium circumscribendum est: كَلَّفْتُ نَفْسِي فِي السُّوْصُولِ „Imposui animae meae, ut at te pervenirem, sudorem utris. Conf. C. V, 56. Samachscharius hoc scholion habet: يَرَادُ مَاوَهَا أَيْ سَافَرْتُ فَاحْتَجَجْتُ إِلَى حِمْلِ الْمَاءِ وَقِيلَ مَعْنَاهُ أَنْصَبْتُ نَفْسِي لِأَجْلِكَ حَتَّى عَرِقْتُ كَمَا تَعَرِّقُ الْقَرْبَةَ وَعَرَقُهَا نَضِجَ مَائُهَا وَقِيلَ هُوَ بِمَعْنَى عِلْقُهَا وَهُوَ مُعْلَانٌ يَحْمِلُ بِهِ أَيْ تَجَشَّمْتُ لَكَ الْقَرْبَةَ يَسْرِيْدُ الْمَسَافِرَةُ يَضْرِبُ فِي تَحْمِلِ الْمَشَاقِّ لِأَجْلِ صَاحِبِهِ وَيَسْرِيْدُ جَشَّمْتُ السَّيْلَ“ „Significatur eius (utris) aqua i. e. iter feci, et tam necesse erat portare aquam. Et dicunt, sensum eius esse: Fatigavi me tua causa, ita ut sudarem, quemadmodum uter sudat. Sudor autem eius (utris) est aqua eius exstillans. Dicunt quoque, vocem عِلْقُ significationem vocis مَعْلَان habere, quae rem designet, cuius ope portetur i. e.

1) Do hac voce dubite.

atrem portandum in me suscepi, qua re iter significatur. Adhibetur de molestiis ob socium susceptis. Referunt quoque legendi modum: جشمت اليك

٩٥ كُلُّ آدَاةٍ الْخَبْرِ عِنْدِي غَيْرُهُ

96. Omnia instrumenta panis apiul me sunt praetor illuin (pancm).

Proverbii huius, quod defectum rei significat, originem talem fuisse narrat. Homines ad hospitem venerant. Postquam discubucraut, mappam ille expandit, super ilia molam posuit, camque non iniectis granis circumvertit. Quam rem videntes quum interrogarent, quid ageret, illis verbis respondit.

٩٦ أَكُلْتُ شَوَايِكُمْ هَذَا جَوْثَانُ

90. Nam omnis assata baec caro vestra onagri verelrum est?

Proverbii, quod plurcs res pravass gradu inter sc aequales esse, significat ,originem, sic tradiderunt: Tres viri unus Fesarita, alter Ahbsita. tertius ad gentetn Ahbd-Aliah ben-Ghathfan pertinens onagrum venati erant. Quemquum ad cibum praepararent, Fesarita ob rem ipsi necessariam exire coactus oral. Convenerunt igitur inter se duo, ut veretnun disccarent et sub carne assata occultarent. Ahbdita autem rutabulo movens igncm bonas partes sibi socioque elegit, Fesaritae autem verelri segmenta porrexit. Hie manducando bomim non esse sentiens, aliud postulavil, et quum semper idem accepisset. verba, quae postea in proverbii consuetudinem venerunt, dixit.

٩٧ كَسُورُ الْعَبْدِ مِنْ لَحْمِ الْخَوَارِ

97. Ut reliqua pars servi e carne pulli camelini.

In rem dicitur, quam omnino non assequimur. Meid. Samachscharius dixit, proverbium de paupere, vili adhiberi. Narrant servum cameli pullum mactasse et totum edisse, ut nullam eius partem relinqueret.

٩٨ كَفَّتْ إِلَى وَثِيَّةٍ

98. Olla parva usque ad magnam ollam.

In virum dicitur, qui calamitate alverum addicit; tum addita parva earn auget. Hamachscharius adnotavit, legi quoque: واينة, ampla. Tum, quod praeterea addidit, silentio praetermittendum non est: وقيل الكفت بالفتح الرجل السريع: في طلب الولد والوثيبة (والوثيبة 1.) المرأة العاقلة (بضرب addo) في سرعة الاتفاق وذلك أن الرجل إذا كان بهذه الصفة واصاب امرأة عاقلة فمن الاحماق ورجا كياسة الولد وافقهها سريعا. „Et dicunt, vocem الكفت cum Fatha enunciamdam designare celerem in petendo filio, vocem الوثيبة designare intelligentem feminam, ut proverbium in celeri consensu adhibeatur. Vir enim ita constitutus, si feminam intelligentem invenit, ut, ne stulto⁸ filios paritura sit, non timeat, intelligentem prolem sperans celeriter cum ea consentit“. Conf. Djenh. s. كفت

٩٩ كَلَاهُمَا وَتَمَرًا

99. Ambo haec et dactyli.

Verba haec Ahmrui, filio Homrani Djahditae ex uxore Zaduf appellata nato adscribuntur. Quum patris sui camelos pastum duxisset, ad eum, coram quo cremor lactis, dactyli et cameli gibbus stabat, vir fame et siti affectus accessit rogans, ut ipsi partem cremoris et gibbi

edendum daret. Almuuus istis verbis respondit. Ante nominativum كلاهما supplendum est لك tibi erunt ambo haec. Accusativus وتمرا ab omisso verbo اريدك addam tibi dependet. Sunt autem, qui كليهما legant, ut اطعمك „edendum tibi dabo“ suppleatur. Alii aliter rem explicant; sed sensus idem est. Sumachscharius dixit, proverbium adhiberi de viro, qui inter duas res eligendi potestate concessa utramque petat. Conf. C. XXVII, 135.

١٠. كَمَسْتَبْضِعِ التَّمَرَ إِلَى هَاجِرٍ

100. Sicut is, qui dactylos Hadjarum vendendos portat.

Locus iste quum dactylis abundet, qui illud facit, lucro gaudere non potest. Simili ratione dicitur كَمَسْتَبْضِعِ التَّمَرَ إِلَى هَاجِرٍ Sicut is, qui dactylos ad incolas Chaibari vendendos ducit. Dixit poeta Alnabeghabus Djahdita:

وَأَنْ أَمْرًا أَهْدَى إِلَيْكَ قَصِيدَةً كَمَسْتَبْضِعِ تَمْرًا إِلَى أَهْلِ خَيْبَرٍ

„Vir, qui tibi carmen dno mittit, is similis est ei, qui ad incolas Chaibari dactylos vendendos portat“.

Metrum Thawil est. p. 162.

١١. كُلُّ خَاطِبٍ عَلَى لِسَانِهَا تَمْرَةٌ

101. Super omnis personae in matrimonium petentis lingua dactylus est.

In codicc Berolin. لسانه Iegitur, sed suffixum feminini ferri potest; siquidem feminac pro viris quoque in matrimonium petere solbant. Sensus est: Qui rem sibi necessarian! petit, dulcia et lenia verba profert.

١٢. كُلُّ النَّحَاءِ إِذَا قَادَيْتُ يَجْدُلْنِي إِلَّا يَدَايَ إِذَا
قَادَيْتُ يَا مَالِي

102. Omnis vocatio, quum advoco, me auxilio destituit, praeter vocationem meam, quia voco: O opes meae !

Verba Ohaihihi sunt In opibus solis fiduciam ponentulam esse censel, hi eum versus sequuntur:

اسْتَغْنِ أَوْمَتْ وَلَا يَغْرُكَ ذُو ذَنْشَبٍ مِنْ أَبْنِ عَمْرٍ وَلَا عَمٍّ وَلَا خَالٍ
إِنِّي أَقِيمُ عَلَى الثَّرَوَةِ أَتَمُّهَا إِنَّ الْخَبِيبَ إِلَى الْأَخْوَانِ ذُو الْمَالِ

„Dives esto aut morere et ne decipiat te dives sive patruelis sive patruus sive avunculus sit. Ego eum diligentia Alsaurani (opum nomen) colam, nam fratribus dilectus est opes possidens. Metrum Basith. est p. 190.

١٣. كَسْفًا وَأَمْسَاكَ

103. Austeritatem et avaritiam ?

Accusativus e verbo omisso اتجمع „Num colligis“ i. e. simul ostendis, pendet, aut idem verbum اكسف et تمسك supplendum est. Proverbium in austum, qui simul avarus est, dicitur. Conf. Kam. Dj v. كسف

١٤. كُلُّ الطَّعَامِ تَشْنَهِي رَيْبَةَ الْخُرْسِ وَالْأَعْدَارِ
وَالنَّقِيعَةَ

104. Omnem cibum cupis, o Rabihae! cibum ob nu-

lieris partum, cibum ob circumcisionem et
cibum ob adventum ex itinere palatum.

In eum proverbium dicitur, qui cibi vehementer avidus
est. Meid. Samachs. Metrum Sarin est. p. 246.

هَذَا أَكْثَرُ مِنَ الصَّدِيقِ فَإِنَّكَ عَلَى الْعَدُوِّ قَادِرٌ

105. Multos tibi amicos para, nam bosles in
polestate tua crunt !

Verbis hisce et aliis Abdjarus ben-Djabir Ihdjlita filium
suum Hadjdjarum., qui Christianus fidem Mohainmdicam
amplecti volebat, ut rem suam prudenter ageret, admonuit.

١٠٦. كَمَا خَلَّتْ قَدْرُ بَنِي سَدُوسٍ

106. Sicut praeteriit ahenum gentis Banu-Sadus.

Ahenum gentis Banu-Sadus amplum erat, ut duo a-
nimalia mactata (جزور) caperet. Isto aheno Althommus
ben-Ahjjasch princeps gentis in cibandis hominibus uti
solebat, posteo nemo. Accidit autem, ut ad istam gentem
vir e gente Banu-Ahmjir oriundus Milhabus ben-Schchab
appellatus transiret, et hospitio non exciperetur. Iratus
igitur hosce versus metro Redjes dixit:

يَا صَاحِبَ رَجُلٍ ضَامِرَاتِ أَلْعَيْسِ	وَأَبَاكَ عَلَى أَلْطَمِ وَحَبْرِ أَلْقُوسِ
فَقَدْ خَلَّتْ قَدْرُ بَنِي سَدُوسِ	وَضُنَّ فِيهَا بِقَمَرِي خَسِيسِ
وَسَادَهُمُ أُنْكَدُ ذُو تَسْيُوسِ	قَتَحَهُ أَلْبَلِيدُ مِنْ رَتَيْسِ
لَيْسَ بِمَحْمُودٍ وَلَا مَرْغُوسِ	فَمَا تَبَالَى كُنْتَ فِي سَدُوسِ
أَوْ كُنْتَ فِي قَوْمِ بَنِ الْمَجُوسِ	أَوْ فِي قَلَا قُفَرٍ مِنَ الْأَلَيْسِ

O socio mi! proficisci iuhe camelas graciles flavas, cheu tibi! propter Althommum et claustrum magistrum. Iam praeteriit ahenum gentis Banu-Sadus et vili tantum hospitio in eo excipiebantur. Princeps gentis est durus, hircoruin possessor. Rex (deus) talem principem turpitudine adfligat! ! Non est laudandus et non benedictus, nam quid curas, utrum in gente Sadus verscris an inter Magos ant in desertis ab hominibus vacuis".

Quod quum suis, ipsuni de gente Banu Sadus et abeno interrogantibus narrasset, eius verba in proverbium venerunt. Proverbium de omni re, quae praeteriit et cuius status ominino mutatus est, adhibetur.

١٠٧ كُذِّبَ أَمْرِي فِيمَا مَأْيُرْمِي بِهِ

107. In omni viro res est, qua petitur (seu contumelia adflicitur).

Nemo vitii liber est. Eadem ratio est proverbio C. I, 65.

١٠٨ كُذِّبَ أَمْرِي مَتَّبِعْ فِي أَهْلِهِ

108. Omnis vir mane visitatur in gente sua.

Altera lectio est *كُذِّبَ أَمْرِي فِي رَحْلِهِ* in mansione sua. Cuilibet viro res inopinato superveniunt.

١٠٩ كُذِّبَ حَبْرُ النَّارِ إِلَى قُورَصِهِ

109. Cuilibet ad panem suum ignem attrahit (ut bene coquatur).

Cuilibet bonum sibi comparare vult.

١١٠ كُذِّبَ حَبْرُكَ إِذَا أُكْرِهَ صَدَّ

110. Omnis clavus ferreae loricae, quando cum vi impingitur, sonum edit.

De viro dicitur, qui noxa laesus qucritur.

كَعَارِمَةٍ إِذَا لَمْ تَجِدْ عَارِمًا ۱۱۱

111. Instar sugentis feminae, quando sugentem (infantem) non invenit.

Mulier, quando sugentem non invenit infantem, qui lac ei exsugat, ipsa lac sibi exsugit, ne tumor in mammis oriatur. Proverbium autem significat, nos, si alium non inveniamus, rem nostram peragere debere.

كُلُّ قَحْلٍ يَمِدِّي وَكُلُّ أَنْثَى تَقْدِي ۱۱۲

112. Omnis admissarius seminis effluvium palilur et omnis femina album humorem ex ulero eiicit.

Verbum قَدِي in ove adhibetur, قَدِي autem idem est in feminis, quam مَدِي in maribus. In proverbio distantia inter marem et feminam describitur. Conf. Kam. et Dj.

كَمَا تَدِينُ تُدَانُ ۱۱۳

113. Ut pensas, sic tibi pensabitur.

Ut aliis facis, sic alii tibi facient. Conf. prov. 184 conf. Dj s. دِينَ

كَلَّا زَعَمْتَ أَنَّهُ خَصِرٌ ۱۱۴

114. Non est, quemadmodum dixisti, eum a frigore laesum esse.

Viri duo equiti hiemis tempore occurrerunt et impetum in eum facturi frigore adfectum nil mali ipsis iliaturum esse putarunt. Sed quum illi irruissent eques impetu facto unum eorum confodit. Hic -autem confossus proverbii verba dixit, quibus opinionis diversitas significatur. Conf. prov. 54. Samachscharius dixit; hisce verbis unum altcrum vituperarc-j quod deceptus ipsum in calamitatem coniecerit.

كَيْفَ تَبْصُرُ الْقَدَى فِي عَيْنِ أَخِيكَ وَتَدَعُ
الْجَدَعَ الْمَعْتَرِضَ فِي عَيْنِكَ

115. Quomodo festucam in fratris tui oculo vides et tignum transversum in oculo tuo non vides?

Parvum vitium in aliis vides, vitia tua magna non vides. In Samachscharii opere loco vocis عَيْنِكَ legitur حَلَقُكَ „guttur tuo“. conf. Math. VII, 3. Luc. VI, 41.

أَكْثَرَ مِنَ الْحَقَى فَأُورِدَ الْمَاءَ

116. Multos stultos acquisivit et tum ad aquam adduxit.

In eum dicitur, qui sibi adiutorem stultum comparavit.

كَيْفَ لِي بِإِنْ أَحْمَدَ وَلَا أُرْزَا شَيْئًا

117 Quomodo mihi accidet, ut laudem acquiram, et nil opum perdara?

Id est: Laude non ornatur is, cuius opes non diminuntur. I. c. Qui in alios beneficia non confert, is laudem non meretur. Cecinit Abu-Ferasus:

وَكَيْفَ يَنَالُ الْحَمْدَ وَالْوَفْرَ وَافِرٌ

„Et quomodo laudem assequitur, dum divitiae copiosae sunt.
Metrum hemistichii Thawil est. conf. p. 162.

كَالْمَشْتَرَى الْقَاصِعَاءَ بِالْيَرْبُوعِ ١١٨

118. Sicut is, qui emit latibulum muris pro mure.

De eo dicitur, qui vestigium rei ipsi praeferendum esse habet.

أَكَدَّتْ أَظْفَارُكَ إِلَيَّ ١١٩

119. Ad solum durum pervenerunt ungues tui in me directi.

Viro, qui pari ipsi fortitudine, ut eum vincere nequeat, occurrit, proverbium dicitur. conf. Abulf. *Annal.* I, 118.

كُفَيْتُ الدَّعْوَةَ ١٢٠

120. Votis pro me fictis supersedere potes.

Improbis ad monachum Christianum veniens in precibus faciendis, ieiunio cactisrisque piis operibus candem, quam ille agendi ratioiem scquebatur. Aliquo tempore post quum nonacho crucem auream furto abstulisset, abeundi veniam petivit et impetravit. Monachus commealum itineris dans in valedicendo pro illo vota fecit dicens: *وَعَثِيكَ الصَّلْبَ*, „Cruces tecum sint!“ At illo proverbii verbis respondit, nam furto ablatam crucem secum portabat. In eum dicitur, qui optat alteri rem, quam is possidet.

أَكَدَحَ لِي أَكَدَحَ لَكَ ١٢١

121. Operam da mihi, operara dabo tibi.

Quod si meis rebus prodesse studes, rebus tuis prodesse sturiebo.

۱۲۱ كُنْ وَصِيَّ نَفْسِكَ

122. Esto curator tui ipsius!

۱۲۲ أَكْثَرُ الظُّنُونِ مَيُونُ

123. Major opinionum pars mendacia sunt.

In mendacio et falsis opinionibus adhibetur, conf. Djeuh. s. radice مِين

۱۲۳ الْكَمَرُ أَشْبَاهُ الْكَمَرِ

124. Glans penis glandi similis est.

In rebus similibus adhibetur.

۱۲۴ كُلُّ دَنِيٍّ دُونَهُ دَنِيٌّ

125. Quod attinet ad quemlibet propinquum (amicum), praeter eum est propinquus.

Proverbius sensus esse videtur: Quilibet propinquus seu amicus unicus non est; sed praeter eum est alius.

۱۲۵ كَرِيمٌ وَلَا يُبَاغَةُ

126. Nobilis est et ne quis gloria cum eo contendat!

Littera s, quae voci يباغ addita est, a grammaticis Arabicis Ha silentii, quod in enunciendo non auditur,

appellata est. Sacpius additur Utterae Elif et vocali Fatliae in fine vocis. ut eius enunciatio, sic enim censeo, longior fiat.

١٣٧ كُنْ وَسَطًا وَامْشِ جَانِبًا

127. Esto medius et incede ad latus!

Proverbio huic idem sensus est, quam proverbio Cap. VII, 51.

١٣٨ كَصَفِيحَةٍ أَمْسَنَ تَشْحَدُ وَلَا تَقْطَعُ

128. Ut lamen cotis, quod acuit et non secat.

In hominem dicitur, qui alios bonos mores docet et ipse non bene se gerit.

١٣٩ كَدُودَةُ الْقَرْيَةِ الْقَرِي

129. Ut bombyx.

De eo dicitur, qui aliorum causa se fatigat. Cecinit Abu-’l-Fatahus:

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْمَرْءَ لَوْلَى حَيَاتِهِ مَعْنَى بِأَمْرِ مَا يَسْزَالُ يَعْجَاجُهُ
كَدُودُ كَدُودِ الْقَرْيَةِ يَنْسُجُ دَائِبًا وَيَهْلِكُ غَمًّا وَسَطَ مَا هُوَ نَاسِجُهُ

„Nonne vides, virum, quamdiu eius vita durat, esse adfluetum re, quam semper tractat molestiam perferens sicut bombyx, qui semper texit et pent tristitia in medio eius, quod texit.“ Melrum Thawil est. p. 162.

١٤٠ كَذْبَالَةُ السِّرَاجِ تُضَيُّ مَا حَوْلَهَا وَتَحْرِقُ نَفْسَهَا

130. Ut ellychnium lucernae, quod res circum illustrat, at ipsum comburitur.

١٣١ كَفَّارَةُ الْمُسْكِ يُوْخَذُ حَشْوُهَا وَيَنْبَذُ جِرْمُهَا

131. Ut vesicula musci, cuius interior pars sumitur, sed involucrum abiicitur.

De viro dicitur, cuius interior pars pulchrior exterior est.

١٣٢ كَالْبَاحِثِ عَنِ الْمَدِيَةِ

132. Ut cultrum quaerens.

Legitur عن الشفرة "cultrum magnum". Narrant; virum praedam attigisse, sed non babuisse instrumentum, quo eam mactaret. Quum autem ista praeda ungulis terrain effunderet, cum incidisse in cultrum, quo in maculando animali uteretur. Adlubetur igitur proverbium de eo, qui rem ipsi perniciosam quaerit.

١٣٣ كَاخْمَرٍ يَشْتَهِي شَرْبَهَا وَيَكْرَهُ صَدَاعَهَا

133. Ut vinum, cuius potatio cupitur et cuius cephalaea recusatur. *

De viro dicitur, cuius propinquitas cupitur et cuius malum timetur.

١٣٤ كَالْمُصْطَادَةِ بِاسْنِهَا

134. Ut praedam capiens fennina podice suo.

Narrant mulierem cepisse pedibus contractis lacertam, quae inter pedes intrasset. Proverbio utuntur, ut significant, hominem modo baud consueto et facile rem assecutum esse.

١٣٥ كَمَنْتَغَى الصَّيْدِ فِي عَرِيْسَةِ الْأَسَدِ

135. Ut quaerens praedam in leonis lustru.

Do homine rem absurdain et periculosam pctente dieitur. Samachscharius dixithoce versa Thirimmahi dcsumentum esse:

يَا نَيْيَ السَّهْلُ وَالْأَجْبَالُ مُوعِدُكُمْ كَمَبْتَعِي الضَّيْدِ فِي عَرِيْسَةِ الْأَسَدِ

„O Thajjitae campi et montium! Minitans vester ei similis est, qui in leonis lustru praedam quaerit."

Metrum versus Basith est. c. I. m. p. 190. Do eo dicatur. qui re n petit, cuius causa in interitum irruit.

كَذَى الْعَرِ يَكُوِيْ غِمْرَدَ وَهُوَ رَاتِعٌ

136. Ut camelus ulccribus adfectus, qui libero pascitur, dum alius uritur.

Abu-Ohbaidahus dixit, banc rem nou fieri. Alius quidam autem elicit, quin nonnulli in grege cameli in labiis ulceribus adfecti sint. sanum camelum ante illorum oculos mi, ut sanaudi causa sit. Significat proverbium, insontem pro eo, qui crimen commiscrit, poena adfici. Dixit Alnabeghahus:

حَمَلْتُ عَلَى قَدْبِهِ وَفَرَّقْتَهُ دَذَى الْعَرِ يَكُوِيْ غِمْرَهُ وَهُوَ رَاتِعٌ

„Mihi imposuisti cius crimen et me reliquisli. ut camelus idceribus in Iabio adfectus libere pascitur, dum alius uritur."

Samachscharius aduolavit fegi quoquo اعر cum Fatha scabiem. Versus proverbiiqne metrurn Thawil est. C. I. m. p. 162.

كُلُّ أَمْرٍ بِطَوَالِ الْعَيْشِ مَكْدُوبٌ

137. Quilibet vir quoad longitudinern vilae suae ad mendacium impellitur.

Dimidium versus metri Basith est. c. 1. p. 190. In Samachscharii opere بَطُولِ legimus. Id est: Qui vilam suam

duraturam esse dicit, is spe fallitur. Mulier Hajub (حيوب) appellata fratris mortem depiorans dixit:

كُلُّ أَمْرٍ بِطَوَالِ الْعَيْشِ مَكْدُوبٌ وَكُلُّ مَنْ غَلَبَ الْآيَامُ مَغْلُوبٌ

„Ouis vir quoad longitudinem vitae suae ad meiidaciuni impellitur et omnis vir, quem dies vincunt, victus est."

Hie versus, cuius metrum Basitli est (p. 190), nonnisi in codice Berolin. legitur. Voces غلب من mihi esse videntur pro غلبه .

١٣٨ كَالْتَارِي بَيْنَ الْفَرَيْنَيْنِ

138. Ut irruens inter duos coniunctos (caraelos).

Qui inter duos coniunctos camelos intrat, pedibus eorum pereutitur. Virum designat, qui in rem sibi baud necessariam imiens magnam noxam concipif.

١٣٩ كَأَمْحُتَاحِضٍ عَلَى عُرْضِ السَّوَابِ

139. Ut is, qui nullo respectu vaporem meridianum tanquam aquae receptaculum adit.

Kinn significat „qui rem absurdain ef impossibilem petit. in sebolis formae احتماض eadeni significatio, quam primae et secundae „aquae receplaculum eonstruxit" tribute est.

١٤٠ كَرْكَبَتِي الْبَعِيرِ

140. Ut duo caineli genua.

De duabus rebus aequalibus adbibctur. Meid. Legitur quoque: كَرْكَبَتِي الْبَعِيرِ ..ut genua caprae" quae simul quando camelus in terrain decumbit, terram tangunt.

١٤١ كَفَّرَسَى رَهَانٍ

141. Ut duo equi certarainis.

De duobus sibi oppositis, qui de victoria cerlant, proverbium adhiberi Meidanius adnotavit. Samachscharius autem, proverbium de duobus praestantia aequalibus adhiberi, dixit.

١٤٢ كُنْ حُلْمًا كُنْهُ

142. Sis somnium!

Vir quidam lauceam inter oculos uxoris suae dormientis deposuerat. Quam quum e somno expergefata conspiceret, terrorem concipiens et oculos claudens ista verba protulit, quae in hominem ex re terrorem concipientem dicuntur. Vox كُنْهُ repelita vox كُنْ cum pronomine & coniuncta esse videtur.

١٤٣ كَادَ الْعَرُوسُ يَكُونُ مَلِكًا

143. Parum abest, quin sponsus rex sit.

Tanto tum sibi tum familiae in honore sponsus est.

١٤٤ كَادَتْ الشَّمْسُ تَكُونُ صَلَاءً

144. Parum abest, quin sol ignis sit.

Magnam utilitatem designat, quae sol pauperibus adicrt, quum ignis locum apud eos tencat. Samachscharius صلاعا aestum solis habet.

١٤٥ أَكْبَرًا وَأَمْعَارًا

145. Num superbiam et inopiam (coniungis)?

Accusativus ex omissio verbo جمع coniungis pendet. Vocem كبرا Meidanus voce عجا explicavit; at vero Samachscharius vocibus السن ارتفاع, senectutem.

١٢٦ كَفَى قَوْمًا بِصَاحِبِهِمْ خَيْرًا

146. Optime noscit gens socium suum.

Alcesäius قوم habet et sic Samachscharius. Almar-sukijus autem dixit, dicendum fuisse كَفَى قَوْمِي خَيْرًا. Alius quidam dixit, subiectum verbi كَفَى omis-sum esse, ut sic explicandum esset: كَفَى قَوْمًا عِلْمُهُمْ خَيْرًا. Alcesäii autem legendi modus sic explicandus est: اَكْتَفَى قَوْمٌ كَفَى قَوْمٌ بِعِلْمِهِمْ خَيْرًا بِصَاحِبِهِمْ. El versu sequente poetæ desumptum esse proverbium Samachscharius adnotavit:

إِذَا لَقِيتَ قَوْمِي فَاسْأَلِيهِمْ كَفَى قَوْمًا بِصَاحِبِهِمْ خَيْرًا

„Quando genti meae tu (o femina) occurris, eam interroga, optime enim noscit gens socium suum!“ Metrum Wafir est. p. 204. Proverbium docet, ei, qui hominis conditionem cognoscere velit, ad familiam gentemque eius se convertat, necesse esse.

١٢٧ كُلُّ أَمْرٍ يَعْدُو بِمَا أُسْتَعِدَّ

147. Quilibet vir cum eo, quod paravit, currit.

Proverbium instigat, ut res nobis necessarias compa-remus.

١٢٨ كُلُّ شَيْءٍ يَنْفَعُ الْمَكَاتِبَ إِلَّا الْخَنَفَ

148. Oranis res excepta strangulatione utilitati est servo, qui sibi ipsi pretium, quo libertatem enieret, imposuit.

Servus, qui sibi pretium, quo libertateiu emcret, impo-suorat, mulicrem in matrimonium petiit. Illa autem so ex-

cusans dixit, so nil praetor se ipsam possidere. At servus, quum se ipsam tradidisset, ista verba dixit, quae proverbii locum occupantia in lucro tarn parvo quam maguo adhibentur.

١٤٩ كَذَّبْتَكَ أُمَّ عَرْمَكَ

149 Nates tuae te mendacem esse arguerunt.

In eum dicitur, qui minatur.

١٥٠ كَالْكَلْبِ يَهْرَشُ مُوَلَّغٌ

150. Ut canis, qui in eum, qui potum ei praebet, irritatus irruit.

In proverbio **مَوْلَغٌ** est pro **بِمَوْلَغٍ** abiecta praepositione. De eo dicitur, qui virum ipsi beneficientem vituperat.

١٥١ كُنْ مُرِيْبًا وَاعْتَرِبْ

151. Si suspensus es, procul abi!

Qui crimen commisit. ei procul abeundum est, no in aliorum pole.statem veniat.

١٥٢ كُنْ بَرِيْنًا وَاقْتَرِبْ

152. Si a crimine liber es, propinquus eslo!

Praecedenti proverbio eontrarium sensum offerf.

١٥٣ كُلُّ يَأْتِي مَا هُوَ لَهُ

153 Quilibet ad id, quod ei est, venil.

Id est: Quilibet operi suo similis est, id quod in bonam et malam accipitur partem, In codice Berolinensi post **له** additur **اهل** digitus.

كُلُّ صَعْلُوكِ جَوَادٌ ١٥٤

154 Omnis pauper generosus est.

Qui parum possidet; hoc non niagni habet, ita ut erga alios paucis suis beneficis esse solcat.

كَفَى بِإِمَارَاتِ الطَّرِيقِ لَهْمٌ حَشْمًا ١٥٥

155- Via saepius facta eorum iram provocare debet.

Voces "إِمَارَاتِ الطَّرِيقِ", "signa viae seu in via pedibus facta vestigia" significant, multum ultro citroque quondam ivisse. Proverbii originem lalcin fuisse narrant: Vir, qui contra gentem iniuste egerat, mane et vespera ad eos transire solebat; quod videns alius, ad iniuriam vindicandam eos impulsurus. istis verbis usus est.

كَلَّا وَلَكِنْ لَا أُعْطَاهُ ١٥٦

156. Minime! sed illud non dedit.

Vir quidam filium ex alia uxore natum male se corpore habentem videns, uxorem rogavit, quaenam huius rei causa esset. Uxor respondit, cum adipem pro cibo ipsi oblatam recusare. Filius autem id audiens proverbii verba dixit, quibus uxorem mendacii arguit.

كَأَلَمُتَخَنِّقَةٍ عَلَى آخِرِ طَاحِينِهَا ١٥٧

157. Sicut femina, quae (angore) suffocabatur ad postremam farinae partem molendam.

Mulier frumenti magnam massam molebat. Quum maiorem eius partem in fariuam moluisset, axe molae fracto

ipsa maximo taedio adfecta est. Proverbium igitur significat, liomincm priore parte opcris absoluta, posteriorem ad finem perducere non posse.

كُلُّ مَبْذُولٍ مَمْلُوءٌ ١٥٨

158. Omne quod nobis donatur, tandem fastidio nos implet.

Rei, quam attingere non possumus, cupidiores sumus.

كَالْغُرَابِ وَالذَّيْبِ ١٥٩

159. Ut corvus et lupus.

Duos viros in una re consentientes esse significat, nam, quando in gregem lupus irrumpit, corvus, ut reliquiis lupi vescatur, sequitur. Sed ab altera parte inter eos est dissensio, nam corvus in praeda capienda lupum non adiuvat:

يُوَاسِي الْغُرَابُ الذَّيْبَ فِيمَا يَصِيدُهُ وَمَا صَادَهُ الْغُرَابُ فِي سَعْفِ النَّخْلِ

„Adiuvat corvum lupus in eo, quod venando capit, et quod corvi capiunt, in ramis palmarum (sc. dactyli) est.

Mctrum Thawil est. c. I. m. p. 162.

كَارَهَا حَجَّ بَيْطَر ١٦٠

160. Invito immisso specillo vulnus exploravit veterinarius.

Nonnullis بيطر Baithar viri nomen est, a quo ars veterinaria et veterinarius nomen fortasse accepit; alii nomen a بطر fidit derivant. Proverbium a iumento, cuius detractantis vulnus veterinarius specillo explorat, derivatum in hominem translatum est, qui in alterum contra eius voluntatem beneficia confert.

١٦١ كَالْعَلَاوَةِ بَيْنَ الْفُودَيْنِ

161. Ut sarcinula inter duo onera in iumentum lateribus.

Virum designate qui in bello sociis utilitati non est.

١٦٢ كَالشَّتْرِىِ عُقُوبَةَ بَنِي كَاهِلٍ

162. Sicut emens punitionem gentis Banu-Cahil.

Vir, qui a praefecto punitionem gentis Banu-Cahil, quae ipsum non spectabat, emerat, ab ista gente occisus est, quapropter proverbium eum, qui re ipsum non spectante occupatus est, designat.

١٦٣ كَالَّذِى تَرَبَّى زَبِيَّةَ فَاصْطِيدَ

163. Sicut is, qui in fovea, quam capiendi leonis ergo foderat, ipse captus est.

Proverbium aut ex poetae versu desumptum aut inversum mutatum est:

كَالَّذِى تَرَبَّى زَبِيَّةَ فَاصْطِيدَ

„Sicut is, qui foveam in loco elato capiendi leonis causa foderat; turn captus est.“¹⁾

Virum designat, cui res, quam virum adiens ipse petierat, criptur.

١٦٤ كَالْمُرْدَادِ مِنَ الرَّمْحِ

[1] كَالَّذِى est pro كَالَّذِى. Metrum Saria est. conf. p. 246. conf. Dj.s.

164. Sicut auctus lanceâ.

Meidanus scholion hoc adiunxit: هو الرجل يطعن فيسحقى ان يفر فيدخل في الرمح يمتشى الى صاحبه يضرب لمن
 Is vir est, qui lanceâ confoditur; tum pulset eum fugat, quapropter in lanceam se immittit, dum versus alterum procedit. Proverbium de eo adhibetur, qui rem tractat, qua ignominia addicitur; sed aliis rem dubiam reddit. Ingenuè confiteor, me de proverbii sensu dubitare et quænam præpositionis من vis in proverbio sit, non videre. Vox quoque كالداد, quam a radice ذاد (med. ذى) derivavi, aut a زان (med. ذو) aut a زان (med. Hamza) derivari potest. Nec non in scholiis verba فیدخل فی الرمح, et intrat in lanceam, obscura mihi sunt, ut, quæ pro certo adferam, non habeam.

١٦٥ كَيْفَ تَرَى ابْنَ أُنْسِكِ

165 Quomodo vides filium familiaritatis tuæ?

Id est: Oualis tibi videor. Hæc verba vir socio suo dicit. Dixit Abu'Ilaitsamus: Dixit hæc verba vir so ipsum laudans animæ suæ i. c. sibi.

١٦٦ كَيْفَ تَرَى ابْنَ صَفْوِكَ

166. Quomodo vides filium sinceritatis tuæ?

Idem est sensus; quam præcedenti proverbio.

١٦٧ أَكْتُبُ شَرْحًا فَارِسًا مُسْتَنِيتًا

167. Inscribe in codicem militum Scioraihum, qui est eques morti se exponens!

Schoraihus lioracu militis erat, qui verba hæc lustra-

turo exercitum dixit, non desistens, donec alter eum inscripsisset. Proverbium igitur in eum dicitur, qui petendo insistit, donec desideratam rem accipiat.

كَالسَّيْلِ تَحْتَ الْيَمِّ ١٦٨

168. Sicut aquae fluxus sub fimeto.

Eum significat, qui inimicitiam animo occultat.

كُلُّ قَائِبٍ مِنْ قُوَّةٍ ١٦٩

169. Omnis pullus ex ovo

Omnis res originem habet.

كَفَى بِالْشَكِّ حَبَلًا ١٧٠

170. Dubium ignorantiae locum tenet.

Abu-Ohbaidahus dixit, si quis de veritate, num veritas sit, dubitet, ignorantiae hoc tribuendum esse.

كِحْمَارِي الْعِبَادِي ١٧١

171. Ut asini duo Iihaditae.*

Gens Iihad Hiram incolebant et Christiani erant. Narrant Iihaditum, qui duos asinos possideret, interrogatum, uter eorum peior esset, respondisse: هَذَا هَذَا hic tum hic, quibus verbis significaret, neutrum praefereendum esse. Proverbium duas res tam pravas, ut neutra praeferenda sit, significat. Conf. Djeuh. s. عبد. Cecinit poeta:

رَجَسَانِ مَا لُهُمَا فِي النَّاسِ مِنْ مَثَلٍ إِلَّا حِمَارَا الْعِبَادِي الَّذِي وَصِفَا
فَجَرَحَانِ الْكَلْبِي قَدَمِي نُحَوِّهُمَا قَدْ لَازِمَا عَرَقِ الْأَسْبَاحِ وَالْأَكْفَا

„Duae sordes, inter homines eis similes non sunt, nisi duo asini Iihaditae, qui descripti sunt, renes vulneratos

habentes, sanguinem e iugulis emittentes, lororum et cli-
tellarum sudore semper adflicti."

Metnim Basitli est. p. 190. In Samachscharii opere legi-
mus, homines istos e diversis gentibus originem ducentes ob
regum famulitium, quo occupati fuissent, istud nomen العباد
servi accepisse, aut ab eo, quod ipsis proprium signum,
quo unus alterum cognosceret, verba نحن عباد الله „Nos
servi Dei sumus“ essent.¹⁾

١٧٢ كَلَّا الْبَدَلَيْنِ مَوْتِشِبَ بِهِمِ

172. Omnes duo succedanii sunt generis mixti,
unicolores.

In duas res aequales dicitur. In meo codice et Lug-
dun. lego, proverbium dici in res duas استويا في الشي in
re aequales, in codice Berolin. استويا في الشر aequales
in malo, et sic Reiskius e coniectura legendum esse putavit.

١٧٣ كُلُّ نَهْيٍ حَسَنٍ إِلَّا لِلْجَرِينِ فَإِنَّهُ يَرْوِينِي

173. Omne stagnum mihi aquam sorbendam
dat praeter magnum fluvium, nam hic aqua
me satiat.

De eo dicitur, qui maiora beneficia in nos confert, quam
alius.

١٧٤ كُلُّ صَمْتٍ لَا فِكْرَةَ فِيهِ هُوَ سَهْوٌ

274. Omne silentium, quod cogitatione caret,
incuria est.

Id est: Incuria, in qua nil boni est.

١٧٥ كَثْرَةُ الْعِتَابِ تُورِثُ الْبَغْضَاءَ

1) Esse autem videntur, qui nomen istius gentis aliter enuntcent.

175. Multitudo obiurgationis odium gignit.

١٧٦ أَكْثَرُ مَصَارِعِ الْعُقُولِ تَحْتَ بَرَقِ الْمَطَامِعِ

176 Saepissime mentes a fulminibus cupiditatum prosternuntur.

١٧٧ الْكُفْرُ مَحَبَّةٌ لِنَفْسِ الْمَنَعِمِ

177. Ingratitudo animum beneficientis corrumpit.

Scilicet contra eum, cui benefecit.

١٧٨ الْكَلَامُ ذِكْرٌ وَالْجَوَابُ انْتَى وَلَا بُدَّ مِنَ النَّتَاجِ
عِنْدَ الْأَزْدَوَاجِ

178. Sermo mas est et responsum femina, e quorum coniunctione foetus gignatur necesse est.

١٧٩ كُلُّ أَنَاةٍ يَرشَحُ بِمَا فِيهِ

179. Omne vas rem, qua impletum est, exsudat.

Legitur quoque *ينصح* cum eadem significatione. Sic quoque Samachscharius, qui dixit proverbium significare, quemlibet aut bonam aut pravam naturam agendo ostendere Conf. C. XXIII, 130.

١٨٠ كَفَى بِالْمَشْرِفِيَّةِ رَاعِضًا

180. Gladii Maschrefitici optimi monitores sunt.

Gladii Maschrefitici optimi sunt. Nomen a Mascharef (مشارف) vicis in Syria sitis acceperunt. Similis ratio est verbis Ohtsmanni: ما يزع السلطان أكثر مما يزع القرآن, Quod rex prohibet plus est, quam id, quod lex prohibet.

١٨١ كَرَاكِبِ اثْنَيْنِ

181. Ut duobus iumentis vehens (eodem tempore).

Res fieri non potest. Proverbium adhibetur de eo, qui duas res aggreditur, quarum uni perficiendae par non est.

١٨٢ كَادَ النَّعَامُ يَطِيرُ

182. Prope est, ut struthiocamelus volet.

Rei eventum expectatum, quippe quum indicia appareant, propinquum esse proverbium significat.

١٨٣ كُلُّ غَانِيَةٍ هِنْدُ

183. ' Omnis puella Hinda est.

Significat proverbium, homines aequales esse quoad intemam corruptionem.

١٨٤ كَالْجَرَادِ لَا يَبْقَى وَلَا يَخْرُ

184. Sicut locusta, non relinquit.

Locusta avolans nil post se relinquit rebus omnibus consumptis: Ippverbium rei gravitatem et gentis interitum designat.

١٨٥ كَمَا تَزْرَعُ تَحْصِدُ

185. Ut seris sic metes.

Hortatur proverbium, ut bene agamus. cf. prov. 112. et Galat. IV, 7. Et sic apud nos dicitur.

١٨٦ كَالْمَحْظُورِ فِي الطَّوْلِ

186. Ut (camelus) in caula retentus et fune in pede lino ligatus.

Tn hominem transfer tur. qui opibus aliisve rebus parum tantum frui potest.

١٨٧ كَالْمَرْبُوطِ وَالْمَرْقِ خَصِيبٍ

187. Ut alligatus, dum pratum herbis abundat.

Proverbium sensu non multum a praecedente differt.

١٨٨ كُنْتُ مَرَّةً نَشْبَةً فَصِرْتُ الْيَوْمَ عَقْبَةً

188. Fui aliquando res infixa et nunc factus sum vicis.

Dicunt, *نَشْبَةٌ* esse pro *نَشْبَةً* „Possessor adhaesionis“

i. e. adhaereus; alii autem *نَشْبَةً* pro *نَشْبَةً* „affixus“ dictum esse contendunt. I. e. Homini affixus eram, qui ex me damnum percipiebat; nunc vero in eius vicem succedens ex ipso damnum percipio. Legitur quoque in proverbio *لَقَدْ أَعْقَبْتُ* I. e.: „Et ab eo recessi.“ In eum dicitur, qui, postquam potius fuerat, vilis fit. Conf. Kam. s. v. *نَشْبٌ*.

١٨٩ كَذَبَ الْغَيْرُ وَإِنْ كَانَ بَرَحٌ

189. Mentitus est onager, etsi a latere smistre venit.

Proverbium hoc, quod in re difficili, quairi consequi posse sperant, adhibent, c versibus sequentibus Abu-Duad desumptum est:

قُلْتُ لَمَّا نَضَلْنَا مِنْ قُنْيَةٍ كَذَبَ الْغَيْرُ وَإِنْ كَانَ بَرَحٌ

وَقَرْنِي خَلَقْتُمَا إِنْ تَضَعَا مِنْ غَيْرِ سَاطِعِ قَوْسٍ قَرَحٌ

„Dixi; quum ambo (canis et onager) ex montis cacumine prodissent: Mentitus est onager, et si a latere sinistro venit. Et vides post eos, quando per terram abeunt, e pulvere elato Iri similem rem.”

Metrum Basith est. conf. p. 193.

Verbum كَذِب in scholiis sic explicatum est: **أَي فِتْر** l. c. „Languidus est i. e. | petendi facultatem dat (iaculatori), etsi a latere sinistro advenit.“ Mihi autem mentendi significatio verbo tribuenda videtur, quia onager a latere sinistro veniens, in quo latere maxima iaculandi facultas est, iaculatori dicere videtur: Tu me sagitta non petes. In hoc igitur poetae mentitus esse videtur onager.

١٩. كَلَّا يَبْجَعُ مِنْهُ كَيْدُ الْمَصْرَمِ

190. Pabulum, ex quo pauperis iecur dolore afficitur,

Pauper divitis abundantiam videns tristitia afficitur. Proverbii igitur verbis magna pabuli abundantia et viri opulentia describitur. In codice Lugd. يتجع legitur.

١٩١. كَلَّا حَابِسٌ فِيهِ كَمْرَسِلٌ

191. Pabulum in quo alligans et libere dimittens aequales sunt.

Tanta est pabuli copia, ut nil intersit, num iumentum adligetur an libere dimittatur.

١٩٢. كَلَّا لَا يَكْتُمُ الْبَغِيضَ

192. Pabulum, quod is exosum non celat.

Pabuli magnam copiam designat proverbium.

كَعَيْنِ الْكَلْبِ النَّاعِيسِ

193. Ut oculus canis dormitantis.

Rem absconditani; cuius parva tantum pars apparot, significat, quia dormitans canis oculum non omnino claudit, ut parva eius pars appareat. Hanc coraparationem poeta respexisse videtur in versu sequente:

يَكُونُ بِهَا دَلِيلُ الْقَوْمِ تَجْمُرُ كَعَيْنِ الْكَلْبِ فِي هَبِي قِبَاعِ

„Est in ep (deserto) index (viae) genti Stella similis oculo canis inter parvas parum fulgenies, occultas."

Metrum Wafir est. p. 204.

١٩٤ كَرَهَا تَرَكَّبُ الْإِبِلُ السَّفَرِ

194, Invite incedunt cameli in itinere.

Virum, qui invite rem tractat, designat.

١٩٥ كَارَهَا يَطْحَنُ كَيْسَانُ

195. Invite molit Caisanus.

De eo dicitur, cui res ipsi ingrata imponitur.

١٩٦ كَالْبَغْلِ مَا شَدَّ فِي الْأَمْهَارِ

196. Ut mulus, quurn inter equuleos ligatus esset.

In eum dicitur, qui adversario suo similis non est. Versus est. cui praecedit hie:

يَحْمِي دِمَارَ مُقْرِفِ خَوَارِ

„Defendit dignitatem ignobilis et debilis."

In codice Lugdun. vocalis Dhamma voci شد addita est.

Metrum Sarin est cof. 1. m. p. 845.

كَأَنَّهُ قَاعِدٌ عَلَى الرَّصِيفِ

197. Quasi super lapide candente sederet.

Proverbium virum, qui ad festinandum impellit, designat.

كَيْفَ الطَّلَا وَأَمَهُ ١٩٨

198. Quomodo infans eiusque mater (se habet)?

De eo dicitur, qui curis liber rei suae vacat. Conf. Cap. XIX, 5, ubi res explicata est. Conf. Kam. et Djauh. s. v. رَبِّكَ.

كَفَافٍ عَيْنُهُ عَمْدًا ١٩٩

199. Sicut is, qui consulto oculum suum eruit.

De viro dicitur, qui errorem commisit et semet periculo exposuit. Codex Berolin. عَيْنِيْهُ habet et sic in versu Ferasdaki legitur. Hoc scholion in Meidanii codice reperitur:

دروى عن ابى شفقيل راوية الفرزدق قال اتتني النوار فقالت كلم هذا الرجل ان يطلقني قلت وما تريدان الى ذلك قالت كلمه قال فاتيبت الفرزدق فقلت يا ابا فراس ان النوار تطلب الي الطلاق فقال ما تطيب نفسي حتى اشهد الحسن فاتي الحسن فقال يا ابا سعيد اشهد ان النوار طالف ثلاثا قال قد شهدنا قال فلما صار في بعض الطريق قال طلفتك قالت نعم قال كلا قالت ان يجزيك اللد عز وجل يشهد عليه الحسن وخلقتة فترجم فقال

فَعَيَّمْتُ نَدَامَةً الْكُسْعِيَّ لَمَّا غَضَّتْ بِنْتِي مُطْلَقَةً نَوَارَ

وَكَانَتْ جَنَّتِي فَخَرَجْتُ مِنْهَا كَأَنَّمَا حِينَ أَخْرَجَهُ الْبَصَارَ

فَكُنْتُ كَفَافٍ عَيْنِيْهِ عَمْدًا فَاصْبِرْ مَا يُصِيبُ لِمَ الْتَهَارَ

وَلَوْ أَنِّي مَلَكَتُ يَدَيَّ وَقَلْبِي لَكُنَّ عَلَى الْقَدَرِ لَقِيَارُ
وَمَا طَلَّقْتُهَا شَيْعًا وَلَكِنَّ رَأَيْتُ الدَّهْرَ يَأْخُذُ مَا يُعَارُ

Refertur auctore Abu-Schafkalo, qui poetae Alferasdaki
relator (أُمِّيَّة) erat, dicente: Venit ad me Alnawara dicens:

Equere cum hoc viro, lit repudio rae dimittat! Dixi autem ego: Quamnam ob causam hoc vis? Dixit ilia: Loquere! Ivi igitur ad Alferasdakum et dixi: O Abu-Ferasc! Alnawara (repudium petit Dixit ille: Alhasani') testimonio hac in re mihi utendum est. Petiit igitur Alhasanum et cum ita allocutus est: O Abu-Saihide! Testis sis, Alnawaram repudio absoluto dimissam esse. Dixit ille: Testis sum. Dixit (relator): Quum ille (Ferasdakus) quadam via esset, dixit: Num repudio te dimisi? Respondit ilia: Certc! At ille dixit: [Minime! Turn ilia dixit: Si ita est, Deus te ignominia adficiat, testis est contra te Alhasanus et eius coctus et tu lapidaberis. Turn cecinit ille:

Poenitentiam ago sicut Cosaihta, quum a me Alnawara repudio dimissa esset; erat enim paradus meus, ex quo exivi sicut Adamus, quum cum Aldhirarus expulisset eique similis eram, qui oculos suo? data opera emit, ita ut dies ei clarus non sit. Quod si vero in anus et cordis mei potestatem habuissem, fato contra me electio fuisset (mortem lubenter subiissem). Et non ob satietatem earn dimisi, sed putavi, tempus sumere id, quod mutuo detur".

1) Est Hasanus Buzrensis.

2) In codice Lugd. legitur وَخَلِيقَتُهُ et eius successor, in codice Berol. وَخَلَقَتُهُ

3) In lexico meo ex Reiskii annotationibus ad exemplar Golii adnotavi, الضَّرَاءُ nomen angeli esse, qui Adamum e paradiso expulserit, id quod in الضَّرَّارُ corrigendum est, Reiskius enim ex hoc versu significationem hausisse videtur.

٢٠٠ كَالْكَلْبِ عَارَهُ ظَفْرُهُ

200. Ut canis, quem ungula sua abstulit.

Id est: Perdidit eum. Idem sensus est proverbio, quod vide C. XVIII, 39.

٢٠١ كُيْمُ الْجَلَامِ أَعْبَرَ الضَّوَايِنَا

201. Brevis forfex per anni spatium oves intonas reliquit

Metrum Redjes est. Conf. p. 231. De viro adhibetur, qui quum propter debilitatem suam aliis malum uon intulerit, huiusce rei causa se laudat. Meidanus dicit, adjectivum pluralis numeri interdum coniungi cum nomine singularis, quif* pluralis adjectivum sequatur et vocem feminini siguum non accepisse, quamvis pluralis praeescrit, quia hic pluralis cum singularis forma con-entiat. Mini videtur esse licentia, quam poetae sibi interdum permissam esse putarunt.

٢٠٢ كَمْ لَكَ مِنْ خُبَاسَةٍ لَا تُقْسَمُ

202. Quot tibi praedae sunt, quae non distribuuntur.

Virum ex multis opibus congregatis, quas in suum usum non adhibeat, nullum commodum capere, significat.

٢٠٣ كُدَادَةٌ تُعْبَى صَلِيبَ الْأَصْبَعِ

203. Pars cibi in olla residua, quae durum digitum fatigat.

Vocabulum كُدَادَةٌ cibi partem ollae fundoadlilerentem, quae digitis duris inde avelli non potest, significat. Virum gravem, qui nulla re commovetur et virum avarum, uo

nonnisi magna cum molestia beneficia extorquentur, significat.

٢.٤ كُلُّ لَيْلِيَةٍ لَنَا خَنَادِسُ

204. Omties eius noctes nobis sunt caliginosae.

In virum dicitur, a quo nonnisi res ingratae prodeunt, cuibus nos adficit.

٢.٥ كَلَّا النَّسِيمَيْنِ حَوْرٌ حَرْفٌ

205. Utraque lenis aura ventus fervidus, frigidus est.

Vocabulo نَسِيمٍ venti lenis aura signiificatur; duali autera et matutinus et vespertinus ventus indioatur. Virum describit proverbium, a quo, bonum quum sperares, malo adficiebaris.

٢.٦ كَالْحَانَةِ فِي أُخْرَى الْأَيْلِ

206. lit camela desiderio adfecta in camelis postremis.

Illam camelam significat, quae, quum in postremis sit, in primis esse cupit. De eo dicitur, qui de viro ipsius nullam rationem habente gloriatur.

٢.٧ الْكَذِبُ دَاءٌ وَالصِّدْقُ شِفَاءٌ

207. Mendacium morbus est, Veritas autera remedium

Id est: Morbus, quo ille adficitur, cui dictum est, nam impedit mendacium, quominus res clare videat.

كَالْمَبْهُورَةِ أَحَدَى خَدَمَتَيْهَا

208. Sicut ea, quae doti accepit unum duorum compedum suorum.

Vocabulura lorum, quo talus cameli ligatur, significat, turn in corapedes, quibus Arabum mulieres utuntur, ilia lora translata sunt. Mulier quaedam dotem suam a marito postulans, quum is unum compedem, pedibus eius detractum, ei reddidisset, hunc dotis loco accepit, quapropter hanc stultitiam significat proverbium. Simili ratione dicitur كالمهورة من مال أبيها et كالمهورة من نعم أبيها Conf. Cap. VI, 160, 161, 162. ٢٠٨

٢٠٩ كَيْفَ يَعْقُ وَالِدًا مِّنْ قَدِّ وَلَدٍ

209. Quomodo inobsequens erit in parentera is, cui filius est?

Metrum proverbii Redjes est. Conf. p. 231. Talis dolorem, qui ex filii inobedientia patri oritur, noscit et hanc ob causam inobsequens non crit.

Forma comparativi.

210. Magis mentiens, quam captus, qui polum matutinum sumserat.

Narrant virum, potu matutiuo sumto, gentem suavi relinquentem in copias istam gentem invasuras incidisse et interrogatum, ubi gens esset, respondisse, se, qui in deserto pernoctaverit gentis suae castra non nosse. Memento autem, quo inter se disputaverint, cum urinam retinere non potuisse. Hac autem de causa quum illis in suspicionem mendacii veniens lancea confossus esset, lacte statim prurumperite mendacium hostes cognovisse et non multo post castra invenisse.

Alferrāus grammaticus inter infinitiva sua adduxit اَكْذَبَ „Magis mentiens, quam cruditas pulli, qui potum matutinum sumsit“, verbum enim اخَذَ significat, multum fuisse lactis potum, dum pulvis matris omne lac exsugeret. Hac autem de causa pullus cruditate laborat; sed ista stomachi cruditas fames ei videtur, ut iterum lac desideret. Sic igitur stomachi cruditati mendacium tribuitur. Sed alii rem aliter explicant.

٢١١ اَكْذَبَ مِنْ اَسِيرِ السِّندِ

211. Magis mentiens, quam captivus Sindus.

Sic dicitur, quod, si Sindorum vilis quidam captivus sit, is se regis filium esse dicit. conf. prov. 240.

٢١٢ اَكْذَبَ مِنْ يَلَمَعِ

212. Magis mentiens, quam vapor meridianus.

Vapor iste e longinquo aqua esse videtur. Alii dicunt vocabulo يَلَمَعِ lapidem splendentem significari, ut aqua esse videatur.

٢١٣ اَكْذَبَ مِنْ اَلْبَهِيرِ

213. Magis mentiens, quam vapor meridianus.

Conf. proverb. praecedens et Kāṣus c. v. قِير

٢١٤ أَكْذَبُ مِنَ الشَّيْخِ الْغَرِيبِ

214. Magis mentiens, quam senex peregrin us.

Senex septuaginta annos natus inter peregrinos uxorem ducturus se quadragenarium esse dicit.

٢١٥ أَكْذَبُ مِنْ مُجْرِبِ

215. Magis raentiens, quam camelos scabiosos liabens.

Duplieem causam proverbii admittere possumus. Aut timeiiSj ne ab ipso petatur pix, se picera non habere dicit aut timons, ne ab aquae receptaculo cameli repellantur, sibi non esse camelos scabie infectos, iurat. Hanc vero ob causam dicere solent: لا آية لمجرب „Non est iuramentum ei, qui scabiosos habet camelos“ conf. C. XXIII, 387.

٢١٦ أَكْذَبُ مِنَ السَّالِئَةِ

216. Magis mentiens, quam femina butyrum coquendo purgans.

Talem feminam, quod malignum oculum timeat, dicere narrant: „قد احترق قد ارتجن“ iam corruptum est non bene purgatum, iam adustum est“, quae verba eius mendacium appellant.

٢١٧ أَكْذَبُ مِنْ دَبٍّ وَدَرَجٍ

217. Magis mentiens, quam qui repsit et qui gradatim incessit.

Id est: Magis mentiens, quam senes et parvuli. Alii autem dicunt, sensum esse, mendacissimum vivorum et mortuorum. conf. Kam. s. v. دَب

٢١٨ أَكْذَبُ مِنْ قَلْحَتَةٍ

218. Magis mentiens, quam palumbes.

Dicunt, palumbem voces هذا اوان الرطب „Hoc tempus est dactylorum maturorum“ proferre tempore, quo palma flores non emisit, ut eius verbis mendacium insit. Sic dixit poeta:

أَكْذَبُ مِنْ قَلْحَتَةٍ تَقُولُ وَسَطَ الْكَرْبِ

وَالظَّلْعُ لَمَّا يَطْلُعُ هَذَا اَوَانُ الرُّطْبِ

„Magis mentiens quam palumbes, quae inter palmae ramos dicit, dum flores non emissi sunt: „Hoc tempus est dactylorum maturorum“. Metrum Redjes est. c. p. 231.

٢١٩ أَكْذَبُ مِنَ الصَّنْعِ

219. Magis mentiens, quam artifex.

Proverbio huic similis sensus, quam proverbio ده درين درين Proverbio huic similis sensus, quam proverbio سعد القين conf. C. VIII, 18. Quemadmodum faber semper, se mox abiturum esse, dicit, ut opus faciat, sic artifex,

٢٢٠ أَكْذَبُ مِنْ حَجِينَةٍ

220. Magis mentiens, quam Hodjainahus.

Hodjainahus omnium Arabum mendacissimus fuisse dicitur. Fortasse idem est, de quo احق من حجينة „Stupidior, quam Hodjainahus“ dicitur. conf. C. VI, 156.

٢٢١ أَكْذَبُ مِنَ الْمُهَلَّبِ

221. Magis mentiens, quam Almohallabus

Significatur Ebu-Abi-Zofrah et in Scharaf-Aldini et Samachscharii opere legitur اكذب من المهلب ابى صفره Abu'Iekthesanus narravit, homines, quum ille narraret,

dixisse: قد راح يكذب, „Iam vespera mentitur“, ipsum autem mentientem vituperasse.

٢٢٢ أَكْفَرُ مِنْ حِمَارٍ

222. Magis incredulus (impius), quam Himarus.

Himarus ben-Mowailih ad gentem Ahd pertinebat. Al-scharkijus dixit, viri huiusce nomen fuisse Himar ben-Malic ben-Nazr et eum ad gentem Asd (ازد) pertinuisse. Virum hunc, qui religioni Mohammedis addictus vallem fertilissimam possideret, quum filii eius venando occupati fulmine occisi essent, a religione defecisse dicentem, se Deum, qui talia filiis suis fecisset, non culturum esse et subditos ad impietatem coegisse, dum repugnantes occideret. Deum autem isto viro occiso vallem vastasse.

٢٢٣ أَكْبَرُ مِنْ عَجُوزِ بَنِي إِسْرَآئِيلَ

223. Grandaevior, quam anus Israelitarum.

Nomen mulieris istius Sarih filia Iosair ben-Iacob¹⁾ fuisse narrant. Ducentos et viginti annos vixisse fertur, ita ut septuaginta annorum vitae spatio peracto semper iuventus ei rediret. Cum Iosepho ea in carcere fuisse narratur. Meid. Scharaf-Aldin. ٢

٢٢٤ أَكْسَبُ مِنْ نَمْلَةٍ وَفَرَّةٍ وَفَارَةٍ وَذَقَبٍ

224. Quaestui magis deditus, quam formica; quam formica parva; quam glis; quam lupus.

Haec animalia omnium quaestui maxime dedita esse Arabes contendunt. In Scharaf-Aldini libro النمل من et من قر legitur.

1) Sarah filia Uscbir filii Iacobi Scharaf-Aldin. Scharih filia Aschrae filii Iacobi Samachsch.

٢٢٥ أَكْسَى مِنْ بَصَلَةٍ

225. Magis vestitus, quam cepa.

Cepa multis pelliculis obiecta est. De eo dicitur, qui multas vestes induit. Observandum est, comparativi اكسى formam a voce كاس „tegens“, ita tamen ut sensum tecti obtinuerit, derivatam esse, id quod rarins fieri solet. In Scharaf-Aldini libro البصل legitur.

٢٢٦ أَكْفَرُ مِنْ هَرْمَزٍ

236. Incredulior (impior), quam Hormosus.

Quum Chaledus ben-Alwalidus Mosailimahum vicisset, in regiones Bazrac profectus est. Ibi Hormoso cum niagnis copiis ad locum Cathsimah dictum occurrit. Nemo autem religioni Islamiticae infestior erat quam Hormosus, ut eius impictas in proverbii consuetudinem veniret. Chaledus eum ad pugnam cum ipso provocavit et occidit. Hoc tempore Abu-Becri gestum est. Occisi pileus pretium centum milium drachmarum habebat.

٢٢٧ أَكْذَبُ أَحَدُوَّةٍ مِنْ أَسِيرٍ

227. Magis mentiens in narrando, quam captivus.

Hoc ex poetae versu desumptum esse dicunt:

وَأَكْذَبُ أَحَدُوَّةٍ مِنْ أَسِيرٍ وَأَرْوَعُ يَوْمًا مِنَ الثَّعْلَبِ

„Magis mentiens in narrando quam captivus, et astutior die quodam quam vulpes“. Metrum Motakarib est. p. 281.

٢٢٨ أَكْذَبُ مِنْ صَيِّ

228. Magis mentiens, quam puer.

Sic dicitur, quod puer iudicio carens omnia, quae in mentem veniunt, loquitur.

٢٢٩ أَكْذَبُ مِنْ قَيْسِ بْنِ عَاصِمٍ

229. Magis mentiens, quam Kaisus ben-Ahzim.

Hoc ex versu Said-Alchaili desumptum est:

وَلَسْتُ بِفَرَّارٍ إِذَا الْخَيْلُ أَجْمَعَتْ وَلَسْتُ بِكَذَّابٍ كَقَيْسِ بْنِ عَاصِمٍ
„Non sum fugiens, quando equites recedunt, et non sum
mentiens ut Kaisus ben-Ahzim“. Metrum Thawil est.
p. 162.

٢٣٠ أَكْسَبُ مِنْ فَهْدٍ

230. Magis quaestum faciens, quam lupus cervarius.

Proverbium inde ortum esse dicunt; quod plures lupi cervarii aetate debilitati unum iuvenum habeant, qui praedam ipsis ad vitam necessariam capiat.

٢٣١ أَكَيْسُ مِنْ قِشَّةٍ

231. Aslutior, quam pullus simiac.

Proverbium hoc de parvis praeipue adhibetur.

٢٣٢ أَكَمَدُ مِنَ الْخَبَّارِ

232. Tristior, quam otis.

Aliud est proverbium مات فلان كمد الخباري „Mortuus est quidam tristitia otidis“, conf. C. XXIV, 60. Huiusce proverbii causam talem esse dicunt. Avem illam

viginti plumas una vice abiicere et caetera nonnisi unam post alteram abiicere alia in eius locum cnata. Caeteras quoque aves terrore percultas omnes avolarc, otidem suo loco manere et ex ea re tristitia adfectam mori. In Scharaf-Aldini opere من حباري legitur.

٢٣٣ أَكْثَرُ مِنْ لُبْدٍ

233. Annosior, quam Lobad.

Hic Lokmani Ahlita postremus et quidem septimus vultur est, a quo plura proverbialia originem duxerunt ex. gr. اتى ابدا اخنى عليه الذى "Aevum Lobadum occidit" و على لبدا "Perdidit eum idem, quod Lobadum perdidit se. tempus."

٢٣٤ أَكْثَرُ مِنْ تَفَارِيقِ الْعَصَا

234. Plures, quam dissectae partes baculi.

Conf. C. I, 145. C. II, 162.

٢٣٥ أَكْفَرُ مِنْ نَاشِرَةِ

235. Ingratior, quam Naschirahus.

Narrant, matrem Naschirahum vivum sepelire voluisse, quum cum educare non posset, sed quominus faceret, impeditam fuisse a Hammamo ben Morrah ben-Dsobl ben-Schaiban, qui eum educaret. Hunc autem beucfactorem suum ut occideret, Naschirahum opcam dedisse. Meid. Scharaf-Aldiaus autem sic narravit: Colaibo ben-Rabiah Tao-hlebita a Djassaso ben-Morrah Schaibanita occiso et banc ob causam inter gciilcm Beer et Taghlebe bello orto Naschirahus lammamum, quum Djassasi frater esset, nil ab eo timeitem occidit et ad gentem Taghlebe se contulit. Quapropter poeta in cum dixit:

لَقَدْ عَيَّلَ الْإِيْتَامَ طَعْنَهُ نَاشِرَةً أَنْشَرُ لَا رَأَيْتُ يَمِينُكَ أَشَرَةً

„Iam percussio Naschirahi orphanos cgenos reddidit! O Naschirahc! dextera tua semper amputata sit!”

Metrum versus Thawil est. p. 162.

٢٣٦ أَكْرَمَ مِنْ الْعَدِيقِ الْمَرْجَبِ

236. Honoratior, quam palma dactylis abundans fulcita.

Palma, quae dactylis onusta est, honoratur. Hamsahus dixit, maiorem Arabum partem sine articulo من عذيق dicere.

٢٣٧ أَكْرَهُ مِنْ خَصَلْتِي الضُّعْبُ

237- Odiosior, quam duae res liyacnae.

Res duae hyaenae sunt duae res ingratae eligenti. Narrant enim Arabes, vulpem rogasse hyacnam, a qua venando capta esset, ut in ipsam gratiam coufreret et hyaenam respondisse, se ei veniam eligendi inter res duas dare. Vulpes, quum, quoenam iliac res essent, interrogasset, responsum tulit: Aut vorari aut dilacerari. Conf. XVIII, 45.

٢٣٨ أَكْمَنُ مِنْ عَيْثِ

238. Latentior, quam scarabaeus.

Dicunt, vocabulo عَيْثِ scarabaeum significari, qui portas voleres tundens non conspiciatur, donec portam perforaverit. Sed in meo codice quum عَيْثِ legatur, hanc significationem sub عَيْثِ in lexico meo adnotavi. Illic secutus sum legendi modum codicum Lugd. et Berol.

٢٣٩ أَكْمَنُ مِنْ جَنْجَدٍ

239. Latentior, quam scarabaeus (Djodjdjod).

Djodjdjod scarabaei nomen est, qui in desertis ab occasu solis usque ad Auroram sonum edit, sed non apparct.

٢٣٩ أَكْثَبُ مِنَ أَخِيذِ الدَّيْلِمِ وَمِنْ مَسِيلَمَةَ

240 Magis mentiens, quam captivus Dilemita;¹⁾
quam Mosailimahus.²⁾

٢٤٠ أَكْثَرُ مِنَ الدَّبَا وَمِنَ النَّمْلِ وَمِنَ الْغَوَّاءِ
وَمِنَ الرَّمْلِ

241. Copiosior, quam locustae exiguae; quam formicae; quam locustae; quam arena.

٢٤١ أَكْثَرُ مِنَ الْأَرْضِ

242. Magis abscondens, quam terra.

٢٤٢ أَكْثَرُ مِنَ الْأَسَدِ

243. Generosior, quam leo.

Sic dicitur, quod leo satiatus animalia ad ipsum transeuntia non lacerat.

٢٤٣ أَكْرَهُ مِنَ الْعَلَقَمِ

1) Eadem proverbii causa est quam prov. 210.

2) Mosailimah nomen viri, qui prophetam se confessus est in regione lemamae. Tempore Abu- Becri occisus est. Abulfed An. T. I. p. 210 sqq.

244. Odiosior, quam colocynthis.

٢٤٥ أَكْرَمُ مِنْ أُسِيرِي عَنْوَةً

245. Geneosior, quam duo captivi gentis Ahnasah.
Erant Hatim Thai et Cahb ben-Mahmah.

Proverbia recentiora.

٢٤٦ كُلُّ شَيْءٍ وَتَمَنَّهُ

246. Omnis res et eius pretium.

٢٤٧ كُلُّ بُؤْسٍ وَتَعِيبٍ زَائِلٌ

247. Omnis adversitas et voluptas cessat.
Proverbium hoc in meo codice non legitur.

٢٤٨ كُلُّ مَمْنُوعٍ مَتَّبُوعٍ

248. Omne prohibitum desideratum est.

٢٤٩ كُلُّ مَا قَرَّتْ بِهِ الْعَيْنُ صَالِحٌ

249. Omne, quo tranquillus et contentus fit
homo, probum est.

٢٥٠ كُلُّ زَائِدٍ نَاقِصٌ

250. Omne auctum diminuitur.

٢٥١ كُذِّ هَمَرٌ إِلَى فَرْجٍ

251. Omnis moeror ad gaudium ducit.

In codice Berolinensi B. legitur كَلْ هَمَرٌ يَغْضَى إِلَى فَرْجٍ.

٢٥٢ كُذِّ أَمْرِي ۖ فَحَتَّطْتُ فِي حَبْلِهِ

252. Omnis vir ligna colligit in funem suum.

Id est. Omnis vir suo commodo inservit.

٢٥٣ كُذِّ غَرِيبٍ لِلْغَرِيبِ نَسِيبٌ

253. Omnis peregrinus peregrino cognatus est.

٢٥٤ كُذِّ مَا هُوَ آتٍ قَرِيبٌ

254. Omne id quod venit, propinquum est.

In codice Berol. B. legitur كَلْ اتَّ فِهَوِ قَرِيبٍ.

٢٥٥ كُذِّ رَأْسٍ يَدِ صَدَاحٍ

255. Omni capiti cephalaca est.

٢٥٦ كَلَّمَا كَثُرَ الْجَرَادُ طَابَ لَقَطُهُ

256. Quotiescunque multae sunt locustae, collectio earum bona est.

٢٥٧ كَلَّمَا كَثُرَ الدَّبَابُ هَانَ قَتْلُهُ

257. Quotiescunque locustae multae sunt, facilis est occisio earum.

In codice meo et Lugdun. الدَّبَابُ, sed in codice Berol. et Pocock. nec non in codice Berol. B. الذَّبَابُ muscae legitur.

٢٥٨ كُلُّ وَاشْبَعْ ثُمَّ ارْزُلْ وَارْفَعْ

258. Ede et satia te, tum remove et tolle!

٢٥٩ كُلُّ فِي بَعْضِ بَطْنِكَ وَتَعَفَّ

259. Ede in ventris tui parte et sanum te servabis!

Id est: Ventrem tuum non omnino imple!

٣٦. كُلُّ كَثِيرِ عَدُوٍّ لِلطَّبِيعَةِ

260. Omne multum naturae inimicus est

Deest in codice Berol. et Pocockiano.

٣١١ كَثْرَةُ الشَّكِّ مِنْ صِدْقِ الْحَامَةِ عَلَى الْبَقِيَّةِ

261. Multa dubitatio oritur ex sinceritate, qua certum custodimus.

٣١٢ كَمْ مِنْ صَدِيقٍ أَكْسَبْتَنِيهِ الْعَبْرَةَ وَسَلَبْتَنِيهِ
الْخَبْرَةَ

262. Quot amicos lacryma mihi acquisivit et notitia eripuit.

Lacrymac meo misericordiam et amicitiam hominum mihi acquisiverunt; sed quum ipsis mea calamitas nota esset, a me recesserunt.

٣١٣ كَانَ لِسَانُهُ مِخْرَاقٌ لِأَعْيَبِ أَوْ سَيْفٌ ضَارِبٌ

263. Ac si eius lingua gladius ligneus ludens aut ensis secans esset.

Vocabulum *مخراق* strophium convolutum, quo in ludo *خطيرة* appellato ad percutiendum utuntur, significat, tum quoque de gladio ligneo adhibetur.

٣١٤ كِلِ الْبَقْلَ مِنْ حَيْثُ يُوتَى بِهِ

264. Ede olus, unde tibi adfertur.

٣١٥ كَفَّ بِأَخْبِ خَيْرٍ مِنْ كُرِّ عِلْمٍ

265. Manipulus fortunae melior est, quam magnum onus scientiae.

Vocabulum *كر* speciem mensurae aridorum significat circiter quantum sex asini portare valent. conf. lex. meum. Silentio praetereundum non est, in Pocockiano et codice Berol. B. *من كنز علم*, „quam thesaurus scientiae“ legi.

٣١٦ كَيْفَ تُوقِيكَ وَجَفَّ الْقَلَمُ

266. Quomodo te defendis, dum calamus siccus est.

Id est: Dum res finita est et mutari non potest.

٣١٧ كَفَى أَمْرُهُ فَضْلًا أَنْ تُعَدَّ مَعَايِيهِ

267. Viri meritum probat, quod eius vitia enumerantur.

٣١٨ كَعْبَةُ اللَّهِ تَعَالَى لَا تُكْسَى لِأَعْوَزَ

268. Templum Dei per pauperem non vestitur.

Templum Meccae quotannis ab imperatore Egypti vesliebatur, quae res sumtuosa erat. conf. De Sacy Chrest. Arabe. T. I. p. 257. ed pr.

٢٦٩ كَالْكَعْبَةِ تَزَارُ وَلَا تَزُورُ

269. Ut templum Dei visitaris et non visitas.

In codice meo تَزَارُ وَلَا تَزُورُ, in codice Berolin. وَلَا تَزَارُ وَلَا تَزُورُ „visitaris et non rogaris ut visites“ in codice Lugd. „visitaris et non visitas et non rogaris, ut visites“ legitur.

٢٧٠ كُلُّ إِنْسَانٍ وَهَمٌّ وَمَيْمُونٌ وَدَنَّةٌ

270. Omnis homo et eius moeror et fortunatus et eius cadus.

In Burckhardt's libro p. 165 et in codice Berol. B. nisi كل انسان وهمه legitur.

٢٧١ كُتِبَ الْوَكَلَاءُ سَفَاتِحُ الْهُمُومِ

271. Litterae (codices) administratorum syngraphae bonae (accepta) sollicitudinum sunt.

Id est: Litterae, quibus administratorum munus nobis traditur, eae syngraphis bonis sollicitudinum similes sunt, quia cum isto munere curae coniunctae sunt.

٢٧٢ كُلُّكُمْ طَالِبٌ صَيِّدٍ

272. Omnes vos praedam petitis.

Sequitur للمبای „de hypocrita.“ Vox للمبای in meo codice ita scripta est; ut pars proverbii esse vidcatur, in codice Berol. litterae signum Hamzac superscriptum est, ut loci videndi, faciei significatio ei tributa vidcatur. Attamen vtro quum in codice meo et Lugd. littera signum Meddae habeat, in nianuscripto autem

Pocockiano ista vox destderetur, explicandi proverbii causa
cam additam esse putavi.

٢٧٣ كَأَنَّ الشَّمْسَ تَطْلُعُ مِنْ جِرْمِهِ

273. Est ac si sol ex eius corpore oriatur

De superbo dicitur. In codice Berol. sic proverbium
legitur: كَانَ الشَّمْسُ تَطْلُعُ مِنْ حَرَامِهِ

٢٧٤ كَأَنَّ سِنْدَانًا قَصَّارَ مِطْرَقَةٍ

274. Fuit incus et factus est malleus fabri ferrarii.

In vilem dicitur, qui potens evasit. In Burekhardti
libro proverbium vitiose sic legitur: كَانَ سِنْدَالٌ قَصَّارَ مِطْرَقَةٍ.

٢٧٥ كَمَا طَارَ قَصْوًا جَنَاحَهُ

275. Momento, quo volavit, eius alam prae-
ciderunt,

Viri praefecturam non durasse significat. In codice
Berol. B. loco vocis كَمَا legitur كلما quotiescunque.

٢٧٦ كَشَحَانُ بِخَلٍّ وَزَيْتٍ

276. Leno ob acetum et oleum.

In codice Lugd. كَشَحَانُ legitur.

٢٧٧ كَالْمَرْأَةِ التَّكَلَّى وَلَحْيَةٍ عَلَى الْمَقْلَى

277. Ut mulier prole orba et serpens super sar-
tagine.

In separatione et moerore adhibetur. Loco vocis لَحْيَةٍ
serpens manuscriptum Pocock. لَحْبَةٌ granum habet.

٢٧٨ كَلَامُهُ رِيحٌ فِي قَفْصٍ

278. Sermo eius est ventus in cavea.

Id est: Inutilis est. conf. C. X, 213.

279. Esto Iudaeu perfectus, si non, lege ne Iudas!

De hoc proverbio conferas Burckhardti librum p. 166.

٢٨. كَتَبْتَ لَهُ طَرَادَةَ

280. Scriptae ei fuerunt litterae lectores abigentes.

Id est: litteras commendaticias, quae ei nil profuerunt.

٢٨١. كَالضَّرِيعِ لَا يُسَمِّنُ وَلَا يُغْنِي مِنَ جُوعٍ

281. Ut mammosa, quae neque pinguefacit neque sitim exstinguit.

٢٨٢. كَهَرَّةٍ تَأْكُلُ أَوْلَادَهَا

282. Ut felis, quae pullos suos vorat.

Verba haec AlsaJJidus Alhimjarita in Ajischam dixisse fertur.

٢٨٣. كَلَامُ اللَّيْلِ يَمَحُوهُ النَّهَارُ

283. Sermonem noctis dies delet.

Hemistichium versus metri Wafir (p. 204) est. Quibus verbis Harun-Alraschidus usus esse dicitur, quum pulchra femina ipsi noctis tempore data promissa mane non impletet. Simili modo in urbe Cairo dicunt: **كَلَامُ** Sermo noctis **بِزْبَدَةِ** butyro unctus die lucente diffluit“ conf. Burckhardt. p. 216.

٢٨٤ كَانَ وَجْهَهُ مَغْسُولٌ بِمِرْقَةٍ الذَّيْبِ

284. Quasi eius facies lavata esset iusculo lupi (al. peccati).

In codice Lugd. et Berol. الذَّيْبِ peccati legitur. In codice Paris. punctum diacriticum deest. In meo codice الذَّيْبِ lupi legitur. Pocockius putavit, proverbium eum, qui pudore careat, designare.

٢٨٥ كَانَهُ سَهْمٌ زَالِجٌ

285. Quasi sagitta celeris esset.

In scholiis codicis mei et Lugd. sic explicatum est: „fulmen rapiens“; at vero in codice Berol. legitur „أوبرق خاطف“ aut „fulmen rapiens“, ut ad proverbium pertineat. Non male. In celeriter incedentem adhibetur. Legitur quoque سَهْمٌ زَالِفٌ.

٢٨٦ كَانَهُ حِكَايَةً خَلْفَ الْأَزَارِ

286. Quasi is narratio pone velamen esset.

In foodum, turpem dicitur.

٢٨٧ كَانَهُ وَقَعَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ

287. Quasi in ventrem matris suae incidisset.

Id est: Rebus prosperis et commoditate vitae usus est.

٢٨٨ كَانَهُ أَبْخَرَ نَتْفَ سِبَالِهِ

288. Ut ore foetens, cuius barba in superiore labio eyulsa est.

In hominem tetricum dicitur.

٢٨٩ كَالْبَحْرَاءِ عِنْدَ صَدِيقِهَا

289 Ut ore foetens femina apud amicum suum.

Silentium tenentem significat.

٢٩٠ كُرْدِيَّ يَسْتَخْرِ جُنْدِيَّ

290. Curdus natione irridet militem.

Sic dicunt significaturi, virum se solertem gessisse contra virum ipso solertiores.

٢٩١ كُنْ عَالِمًا تَجَاهِلُ نَاطِقًا كَعَيَّ

291. Esto doctus ut ignarus, loquens ut blaesus.

٢٩٢ كَلَمْنَاءُ فَصَارَ نَدِيمًا

292. Cum eo locuti sumus et factus est sodalis.

٢٩٣ كَالْحَيْبِ إِذَا طُلِبَ هَرْبًا وَإِنْ تَمَكَّنَ وَتَبَّ

293. Ut lupus, qui fugit, quando petitur, et insilit, quando ei possibile est.

٢٩٤ كَذَنْبِ الْخِمَارِ

294. Ut cauda asini.

Rem, quae neque crescit neque minuitur, significat. In Burekhardtii libro (q. 167) sic legitur: كَذَنْبِ الْخِمَارِ لا يَزِيدُ وَلَا يَنْقُصُ „Ut cauda asini, qui neque crescit, neque deminuitur“. Pars scholii cum proverbio ibi coniuncta est.

٢٩٥ كَالْبَرَّةِ تَكْسُو النَّاسَ وَاسْتَهَا عَارِيَةً

295. Ut acus, quae, dum homines vestit, nudo podice est.

In Burckhardti libro (p. 167) proverbium sic legitur :
 ٢٩٥ كَالْبَرَّةِ تَكْسُو النَّاسَ وَاسْتَهَا عَارِيَةً, Ut acus, quae vestit homines,
 dum ipsa nuda est.

٢٩٦ كَالْعَصْفُورِ إِنْ أَرْسَلْتَهُ ذَاتٌ وَإِنْ قَبَضْتَ عَلَيْهِ مَاتَ

296. Ut passer, qui, si eum dimiseris, abit, sin autem prehenderis, moritur.

٢٩٧ كَلِمَةٌ حُكْمٍ مِنْ جَوْفِ خَرِبٍ

297. Verbum iudicii ex ventre vastato.

De sensu proverbii dubito. Reiskius جوف خرب ventrem vacuum esse putavit.

٢٩٨ كَالْكَمَةِ لَا أَصْلَ ثَابِتٍ وَلَا فَرْعَ ثَابِتٍ

298. Ut tuber terrae cui neque radix firma neque ramus crescens est.

٢٩٩ كَصَاحِبِ الْفِيلِ يَرْكَبُ بِدَانِقٍ وَيُنْزِلُ بِدِرْهَمٍ

299. Ut dominus elephantis, qui pro pretio Daneki vehi permittit, pro drachma descendere sinit.

Danekus sexta Drachmae pars est.

٣٠٠ كُنْ ذَكُورًا إِذَا كُنْتَ كَذُوبًا

300. Sis reconlans, quum mendax es,

Si mentiris, ne obliviscere verba tua In codice Berol.
B. loco vocis لا quum legitur ان si.

كثرة الضحك تذهب الهيبة ٣٠١

301. Multitudo risus verecundiam tollit.

كفى بالمرء قاتلاً واعتبراً ٣٠٢

302. Mors est perfectus discessus et peregrinatio.

كلب مبطن بخنير ٣٠٣

303. Canis ventrem collapsum habens pro sue.

كثير العقران ٣٠٤

304. Multus croci.

In cum dicitur, qui rem molestam suscipit.

كبت الله تعالى كل عدو لك إلا نفسك ٣٠٥

305. Prosternat Deus omnem tibi inimicum prae-
ter animam tuam!

كم في ضمير الغيب من سر محجب ٣٠٦

306. Quot in mente occulti sunt secreta occulta!

Loco vocis ضمير Pocockius legit ضمير, id quod vitio-
sum est. Vertit autem: „Quot sunt in eo, quod continet
tempus absens, secreta obiecta“.

٣٧. كَلَامٌ لَيِّنٌ وَظُلْمٌ بَيِّنٌ

307. Sermo lenis et iniustitia manifesta.

٣٨. كَانَمَا فُقِيَءٌ فِي وَجْهِهِ الرِّمَانُ

308. Quasi in eius facie malum punicum ruptum esset.

Loco vocis الرمان malum Punicum in duobus codd. زمان tempus legitur. Rubram faciem significare pro-
verbium, putavit Pocockius. Sed fieri quoque potest, ut
indiciet, cum propter aerem corticis succum oculos contra-
here et austerum vultum ostendere.

٣٩. كَانَمَا زَوَى بَيْنَ عَيْنَيْهِ عَلَى الْحَاجِمِ

309. Quasi id, quod inter suos oculos contra me
collegit, cucurbitularum instrumenta sint.

Proverbium pars versus poetae Alahscha appellati est,
qui apud Djeuharium sic sonat:

يَزِيدُ يَغْضُ الطَّرْفَ ذُوْنِي كَانَمَا زَوَى بَيْنَ عَيْنَيْهِ عَلَى الْحَاجِمِ

„Tasidus demittit visum me non adespiciens, quasi id, quod
inter oculos suos collegia cucurbitularum instrumenta
sint". Metrum Thawil est. p. 162.

Qui versus in causa est, cur mei et codicis Lugd, lecti-
onra في عَيْنَيْهِ reiecerim. Pocockius de corrugato fronte
proverbium intelligit.

٣١٠. كَمَ مِنْ يَدٍ صَنَاعٍ فِي الْكَسْبِ خَرَاءَ فِي

الْإِنْفَاقِ

310. Quot manus in quaestu agiles, in erogando
stupidae!

In Burckhardti libro p. 168. sic legitur: كَمْ مِنْ يَدٍ ضَعُفًا الْكَسْبُ خُرْقًا فِي الْإِنْفَاقِ. Vox ضَعُفًا falsa est. Nec non voci خُرْقًا falsam significationem liberalis tribuit.

٣١١ كَمْ حَاسِدٍ أَعْيَادُ مَيِّ غَيْرِ حَرِّ الْأَرَمِ

312. Quot invidi contra me nil aliud potuerunt, quam stridere dentibus !

٣١٢ أَلَكَيْسَ نِصْفُ الْعَيْشِ

312. Intelligentia dimidium vitae est.

٣١٣ أَلِكِبْرُ قَايِدُ الْبَغْضِ

313. Superbia est odii dux.

٣١٤ أَلَكَدْرُ مِنْ رَأْسِ الْعَيْنِ

314. Spurcities est ex Ras-Alaihno.

Ras-Alaihn vel Ras-Aihn nomen oppidi in Mesopotamia siti est. Et sic in codice Berol. B. legitur.

٣١٥ أَلَكَيْدُ أَبْلَغُ مِنَ الْأَيْدِ

315. Astutia efficacior est, quam robur.

٣١٦ أَلِكَلَابُ تُشْبِعُ خُبْرًا

316. Canes pane satiantur.

In eum dicitur, qui tibi beneficii loco escam dat.

٣١٧ أَلْكَفَالَةُ نَدَامَةٌ

317. Sponsio est poenitentia.

٣١٨ الْكَرَمُ ذِيْلَةٌ وَالْكُؤْمُ تَغَافُلٌ

318. Generositas est intelligentia (prudentia) et vilitas est socordia (negligentia).

٣١٩ الْكُنَى مِنْبَهَةٌ وَالْأَسَامِيْ مَنْقَصَةٌ

319. Cognomina hominis dignitatem ostendunt, nomina defectus (delrimentum) sunt.

Cognomiuiibiis aliquem appellare lionori ducebant Araoes. conf. libr. mcum Select, ex hist. Haleb. p. 35 sq. version, nee lion Chrestom. meam novam p. 40 l. 6 et l. 11.

٣٢٠ الْكَرِيْمُ لَا يُجْلِمُهُ اَلْجَارِبُ

320. Nobilem experientia intelligentem non reddit. Naturâ enim intelligens est.

٣٢١ اَلْكَافِرُ مُوقَى الْمُؤْمِنِ مُلْقَى

321. Impius (non Mohammedanus) custoditur, pio (Mohammedano) obviam venit.

٣٢٢ اَلْكَافِرُ مَرْزُوقٌ

322. Impius victum quotidianum accipit.

٣٢٣ اَلْكَلْبُ لَا يَنْبَحُ مَنْ فِيْ دَارِهِ

323. Canis non allatrat eum, qui in domo sua est.

In codice meo من omisum est. Et apud Burckhardtum p. 168. „الكلب ما ينبح في داره“ „Canis in domo sua non latrat“ legitur.

٣٣٤ اَكْتُبْ مَا وَعَدَكَ عَلَى الْجَمَدِ

324. Scribe id, quod tibi promisit, super glacie.

In codice meo على الجمل „super camelo“ legitur. In Pocockiano على الحمد est.

٣٣٥ اَكْسِرِيْ عُوْدًا عَلَى اَنْفِكَ

325. Frange (o femina) lignum super naso tuo!

Verbis hisce in eum utuntur, quem vi cogere et dolo circumvenire volunt.

٣٣٦ كَالْوَحْيِ اِنْ جَاعَ سَرَقَ وَاِنْ شَبِعَ زَنَى

326. Ut Aethiops, qui famelicus furatur, satiatum stuprum facit.

Omnino perditum hominem designat. In Burekhardtii libro p. 169. sic legitur كل عبد ان جاع سرق وان شبع فسف „Omnis servus famelicus furatur, satiatum scortatur.

٣٣٧ كَاَنَّهُ سِنُوْرُ عَبْدِ اَللّٰهِ

327. Ac si felis Ahbd-Allahi esset.

In eum dicitur, qui aetate crescens crescit ignorantia et vitiis Dj.

كَسَنُوْرُ عَبْدِ اَللّٰهِ بِيْعَ بِدِرْهَمٍ صَغِيْرًا فَلَمَّا شَبَّ بِيْعَ بِقِيْرَاطٍ

„Ut felis Ahbd-Allahi, quae parva drachmae pretio vendita erat, adulta siliquae pretio venundata est.“ Metrum Thawil est. p. 162.

٣٣٨ كَالْحَصِيِّ يَفْتَخِرُ بِرَبِّ مَوْلَاهُ

328. Ut castratus, qui domini sui penem gloriatur.

Caput XXIII.

L i t t e r a L a m .

١ لَوْ ذَاتُ سِوَارٍ لَطَمْتَنِي

1. Si femina armillà ornata glapam mihi duxisset,
(ferendum esset).

Mulier nobilis verba dixisse fertur. Dj. Kam. s. v. **لطم**. Verba sunt transponenda, coniunctio enim **لو** verbum requirit. Supplendum est **لَهَا** **عَلَى** „profecto lenius id ducerem“. Mulier armillà ornata ingenuam, nobilem designat, quippe quum ancillae armillis rarissime utantur. In virtum nobilem, qui a vili ipsi inlatam ignominiam ferre non potest, proverbium dicunt. Conf. prov. 204. Legitur quoque **ذَاتُ قَلْبٍ**.

٢ لَوْ خَيْرْتُ لَأَخْتَرْتُ

2. Si eliacre potuissem, profecto eleinssem!

Baihasi sunt verba conf. C. IV, 1. In Samachscharii opere proverbium sic adiutatum est: لو خيرك القوم „Quod si gens eligendi potestatem tibi dedisset, tu elegisses!“

De viro dicitur, qui aliam rem, quam sibi proposuerat, assecutus est.

٣ لو نهيت الأولى لانتهيت الثانية

3. Si tibi prior (colaphus) interdictus fuisset, a posteriore te abstinnisses!

Insi ben-Abi-El-Hodjair Ijaditae verba sunt. Eorum causa C. IX, 24 narrata est. Loco vocis الثانية in Samachscharii codice الاخرى legitur. Legitur quoque الاخرة. Proverbium adhiberi de prava consuetudine, quam quis ceperit, Samachscharius dixit.

٤ لو ترك القطا ليلا كنم

4. Si relictac fuissent aves Katliae noctu, profecto tlormivissent.

Sic narrant: Ahmruus ben-Mamah quum contra homines ad gentem Morad pertinentcs castra posuisset, istam gentem nocturno impetu cum invasuram aves Katha suo loco abegisse. Quas quam noctu volant es eius uxor vidisset, eam, maritum suum ut moneret, ista verba protulisse. Adhibentur in eum, qui contra voluntatem suam, ut rem ipsi ingratam peragat, cogitur. Almofadhdhclus dixit, ista verba a muliere Hadsaiuappellata, quae filia Alrajani esset, originem duxisse. conf. C. XXI, 61. Alrajjanus cum quatuordecim gentibus Jemanensibus contra Ahthisum beu-Challadj et gentes Chotsahm, Himjar, Djohfijj et Hamdan quum acriter pugnasset, noctu cum suis fuga se subduxit. Ahthisus, qui

campum ab hostibus relictura esse videret, equites ad persequendum misit. Hi hostium castris appropinquantes noctu aves Kathae appellatas e loco suo abegerunt. Hadsami filia Alrajani illas volantes quum videret ad gentem suam prodiit dicens:

أَلَا يَا قَوْمَنَا أَرْجَحِلُوا وَسِيرُوا فَلَوْ تَرَكْنَا لَيْلًا لَنَامَا

„Eheu! O gens nostra conscendite iumenta et abite! Nam si relictæ fuissent aves Katha, noctu profecto dormivissent!“

Versus metrum Wafir est. p. 204.

Vidit igitur in avium volatu advenientium hostium indicium. Conf. C. XXI, 61 et prov. 125.

هـ لَوْ لَكَ عَوَيْتُ لَمْ أَعُوهُ

5. Si tibi latrassem, non latrassem.

Littera *h* in fine vocis اعوهُ aut illa littera *v* est, quam Arabes interdum in fine vocis addunt a grammaticis litteram silentii (السكت) vocatam, aut pronomen est, quod locum infinitivi عواء latratus tenet. Proverbii sensus est: De te sollicitus non eram, non nisi mei ipsius curam habui. Narrant, virum, qui in deserto, ut sui adventus indicium genti faceret, latrasset, lupum advenientem quod videret, ista verba dixisse. De eo adhibetur proverbium, qui bonum quaerens in malum incidit.

٦ لَوْ كُنْتُ مِنْ حَذَوَاتِكَ

6. Si tu e nobis fuisses, tibi calceum induissemus.

Morrahus ben-Dsohl in pede canceris 'morbo laborans filios suos pedem amputare iussit. Omnes faccre recusabant praeter Hammamum beu-Morrah. Pater autem pедера amputatum videns ista dixit verba, quibus talis sensus inest: „Si tu sanus fuisses, te in honore habuisseraus.“ Do

viro adhibetur, cui ob pravam ipsius indolem honor denegatur.

٧ لَوْ كَانَ ذَا حِيلَةٍ لَتَحَوَّلَ

7. Si prudentiâ praeditus fuisset, se convertisset.

Vir in domo sedens ignem accenderat, e quo tantus fumus ortus est, ut occideretur. Uxor eius dixit: اى فتى: „Qualis vir erat ille, quem fumus occidit!“ Quae verba quum saepius repeteret, audiens verba dixit, quae in proverbii consuetudinem venerunt. Vocabulo تَحَوَّلَ duplex significatio tribui potest, aut in latus se convertit aut remedium petit (طلب حيلة). Conf. I, 134. XVIII, 252.

٨ لَوْ لَا الْوَأَمَ لَهْلَكَ الْأَنَامُ

8. Si non fuisset consensus, gentes periissent.

Abu-Ohbaidus dixit, proverbii sensum esse: Si homines societate et mutua consuetudine non consensissent, gentes perissee. Abu-Ohbaidahus autem sic proverbium refert: „لو لا الوأَمَ لَهْلَكَ الْأَنَامُ“, „Si non fuisset gloriatio, periissent viles“, ita ut verbo وَاَمَ gloriandi vel de gloria certandi significatio tribuatur, nam viles decorum et pulchrum non perficiunt naturae suae indole commoti, sed gloriantes et imitantes generosos. Legitur quoque: لَوْ لَا الْوَأَمَ لَهْلَكَ الْأَنَامُ „Si pacis conciliatio non fuisset, gentes periissent“; nec non „الْوَأَمُ“, „consensus“.

٩ لَكِنْ بِشَعْفَيْنِ أَنْتِ جَدُودُ

9. Sed in montibus Schahfain camela parum lactis habens eras.

Ohrwahas ben-Alward puellam, quam in duobus montibus Schahfain, in regione Alghaur sitis, invenerat, domi educandam curavit. Illa bene nutrita et ventrosa petulans evasit et die quodam cum puellis ludens et in manibus pedibusque incedens dixit: „Mulgete me, nam ego mammosa sum". Id quod Ohrwahas audiens ista pro-verbii verba dixit, quae significant, quondam miseria[^] qua antea adffigeretur, remota netulantem factum esse. conf. Kam. s. v. شَعَفَ.

١. لَمْ أَذْكُرِ الْبَقْلَ بِأَسْمَائِهَا

10. Non apellavi olus nominibus suis.

Imusus ben-Habib narravit, gentem virum quendam in iudicium vocasse, quod contumeliam diceret, virum autem se defendentem praefecto dixisse, se eos tanto honore habuisse, ut olus non appellasset suo nomine, et oleris Basbas appellati mentionem non fecisset. Appellabatur enim ista gens Banu-Basbasah, quod nomen ancillae nigrae, facinoris turpis accusatae, erat. Vir autem iste apud praefectum istius plantae mentionem faciens verbis implicatis et non claris eiusdem gentis originem turpem indicavit, at a praefecto culpa liberatus est. De eo adhibetur, qui implicatis et non claris verbis, sed aegnimatis modo loquitur. In codice Lugd. pro البقل legitur البغل mulus.

١١. أَلْقَى عَلَيْهِ شَرَّاشِرَةً

11. Corpus suum super id proiecit.

Varias tribuunt significationes voci شرَّاشِرَة; sed proverbii sensus est: Totum se amore ductus ei dedit. Dixit Balahmus ben-Kais:

وَقَدْ يَكْرَهُ الْإِنْسَانُ مَا فِيهِ رَشْدٌ وَيَلْقَى عَلَى غَيْرِ تَصَوُّبٍ شَرَّاشِرَةً

„Homo id, in quo agendi recta ipsi ratio est, aversatur, sed rebus non rectis totum se tradit". Metrum Thawil est. c I. m. p. 162.

١٢ أَلْقَى عَلَيْهِ بَعَاعَهُ

12. Supellectilem suam super id proiecit.

Totum se ei tradidit. Conf. Kam. Dj. s. بع

١٣ أَلْقَى عَلَيْهِ أَجْرَامَهُ وَأَجْرَانَهُ

13. Corpus suum super id proiecit.

In scholiis legitur وهو عواء الذى لا يريد ان يدعه i. e. amorem suum, quem non vult deponere propter necessitatem suam. Sed proverbio idem mihi sensus esse videtur, quam praecedenti, ut أجرام aut corporis partes aut suppellex pastoris significationem habeat. At أجْرَانَهُ alterum legendi modum indicat sensu non diverso, ut proverbium efferatur: ألقى عليه. Scholiastes autem de amore, quo rem aut personam amplectimur, proverbium intelligendum esse censuit

١٤ لَقِيتُهُ أَوَّلَ عَايِنَةٍ

14. Occurri ei primo omnium.

Primus ille fuit, cui occurri. Nec non dicitur: أول عاينة عينيين, (أدنى عاينة), et quoque أول عين, „Primum ante omnia". Vox autem عاينة adiectivi loco habenda est, ut aut نفس anima aut حقيقة „nigrum oculis suppleatur.

١٥ لَا رَيْبَ لَكَ لَمَّا بَاصِرًا

15. Efficiam, ut rem clare videas.

Hoc in proverbio vocabulo **لَمَح** intuitus (**نظر**) et **باصر** visu praeditus (**ذو بصير**) significationem tribuit i. e. „intuitu acri“. Chalilus autem dixit, sensum esse: **لَارِينْدَ** „Efficiam, ut videat rem timore implentem i. e. gravem. Vocabulum **لَامَح** idem est, quod **لَامِع** „splendens“, quasi dixisset: **لَارِينْدَ** **أَمْرًا وَاضِحًا** „Efficiam, ut videat rem manifestam“, quam repellere non potest. Abu-Saidus vero dixit, **لَمَحًا** idem esse ac **صَادِقًا** verus, sincerus“ Verbis hisce minans utitur. conf. Kam. et Dj. s. **لَمَح**.

١٦ لَيْسَ لِعَيْنٍ مَا رَأَتْ وَلَكِنْ لِيَدٍ مَا أَخَذَتْ

16. Non est oculo, quod vidit, sed est manui, quod cepit»

Proverbii originem talcm fuisse narrant. Vir quidam rem proiectaiu, quam viderat, non cepit; sed quum alter post eum veniens eam caperet, dixit, se eam prius vidisse. Iudcx, ad quern res delata erat, iudicium tulit, quod postea in proverbii consuetudinem venit.

١٧ لَيْسَ لِمَا قَرَّتْ بِهِ الْعَيْنُ ثَمَنٌ

17. Non est ei, quo laetus fit, pretium.

Dixit poeta:

مَا لِمَا قَرَّتْ بِهِ الْعَيْنَانِ مِنْ هَذَا ثَمَنٌ

„Non est ei, ex quo animus recreatur, inde pretium:

Metrum Raml est. conf. p. 239. Id est:

Nulla omnino voluptas ex eo capi potest.

١٨ لَبَسْتُ عَلَى ذَلِكَ أُذُنِي

18. Aurem meam ista in re texi.

Id est: Tacui tanquam socors, quasi nil audivissem. Duplici modo vocem لبست cum vocali Kesre aut Fatha litterae ب efferre licet. In Samachscharii opere عليه loco verborum ذلك على legitur.

لَأَنْشِفَنَّكَ نَشُوقًا مَّعْطَسًا ١٩

19. Profecto! naribus tuis medicamentum, quod tibi sternutamentum excitat, indam.

Te domare volo.

٢. لَأَلْحِقَنَّ حَوَائِقَكَ بِدَوَائِقِكَ

20. Coniungam mentum tuum cum gutture.

Dixit Abu-Ohbaidus, in vocabulo حاقنة explicando interpretes non consentire Dixit Abu-Ahmruus, isto vocabulo scrobem inter claviculam (تَرْقُوة) et tendinem cervicis, ut dualis sit حاقنة-ان, vocabulo autem ذاقنة „extremitatem gutturis“ significari. Quum haec Abu-Ohbaidus Alazmaïho dixisset, illum respondisse: Hanc vocabuli ذاقنة significationem esse; sed vocabuli حاقنة significationem neminem certis limitibus circumscripsisse. Abu-Saïdus dixit, vocabulum حوائق eas partes corporis significare, per quas cibus in ventrem intret et ذواق esse inferiores ventris partes. Dixit Abu-l'Haitsamus, vocabulum حاقنة depressam partem claviculae et gutturis significare et ذاقنة scrobem menti esse, ut proverbii sensus sit: Cogitantem te reddam, quia cogitans faciem in terram demittat et menti inferior pars locum ذاقنة appellatum tangat. Samachscharius hoc scholion adtulit: الحاقنة المري والذاقنة المعدة وقيل للحاقنة المعدة والذاقنة الذخن ويروى لا ليرقن حوائقك بلواقتك وهي اسفل Vocabulum حاقنة oeso-

phagum et ذائقه stomachum designat. Alii dicunt, حاقنة stomachum esse et ذائقه mentum. Legitur quoque sic pro-
verbium: لالزقن حواقنك بلواقنك et vox لواقن inferiores ven-
tris partes designat. Sic Abu-Saidus in rarioribus suis pro-
verbium retulit. Verbis istis minans et vim alteri illa-
turus utitur.

٢١ لَوَّ وَجَدْتُ إِلَى ذَٰلِكَ فَأَ كَسَرْتَنِي لَفَعَلْتَهُ

21. Si invenissem ad illud os ventriculi, profecto
fecissem !

Si res possibilis fuisset, eam perfecissem. Proverbii
huius originem Alazmäihus sic narravit: Quidam ovem
in ventriculo coquere volebat; sed ventriculi os nimis
angustum erat, quum ut quaedam ossa immitterentur, et
eoquus, cui, ut illa inderet, imperaverat, dixit: أن وجدت
لو وجدته, Si invenio ad illud os ventriculi. Legitur quoque in proverbio: فاسبيل لانيته, ostium viae, pro-
fecto ad id venissem et باب كرش et لو كان اليه فو كرش et ادنى في كرش فو سبيل et
Sensus non multum diver-
sus est.

٢٢ لَقَيْتَهُ أَوَّلَ ذَاتِ يَدَيْنِ

22. Occurri ei ante omnes.

Verba proverbii sic explicanda sunt: لَقَيْتَهُ أَوَّلَ نَفْسٍ, Occurri ei primae animae duabus manibus
praeditae i. e. homini.

٢٣ لَأَطَّانَ فَلَانًا بِأَخْمَصِ رِجْلِي

23. Conculcabo quendam inferiore parte pedis mei

Id est: Modo vehementissimo, ut vehementer affli-
gatur.

٢٤ لَا بُلْغَ مِنْكَ سَخْنِ الْقَدَمَيْنِ

24. Te pedum calore adfligam!

Id est: Efficiam, ut res, qua pedes tui calefiant, tibi superveniat. Dixit poeta Alcomait:

وَيَبْلُغُ سَخْنُهَا الْأَقْدَامَ مِنْكُمْ إِذَا ارْتَانِ قِيَحْتَا إِيَّانَا

„Et calor eius ad vestros pedes pervenit, quum duo foci exstructos ignes excitant“. Sed Samachscharius ارييا aestus. habet. Codex Berol. corruptus est. Metrum Wasir est. c. p. 204.

٢٥ لَيْسَ عَلَى أُمِّكَ بِالْذَّهْنَاءِ تُدِيلُ

25. Erga matrem tuam in deserto iocosum et lascivum te non geres.

De eo dicitur, qui alieno loco iocosum et lascivum se gerit.

٢٦ لِمَ وَلِمَ عَصَيْتُ أُمِّي الْكَلِمَةَ

26. Quamnam ob causam et quamnam ob causam matri meae verbo inobsequens fui?

Verba sunt hominis, quem inobedientiae erga sincerum amicum poenitet.

٢٧ لِأَلْحَقَنَّ قَطُوفَهَا بِالْمَعْنَايِ

27. Efficiam, ut parvos gressus faciens (equus) celeriter incedentem attingat.

Vocabulo معنای equus significatur, qui incedit modo عنق appellato i. e. collo protenso et amplo passu. Verbis

his utitur vir prudentia et potestate praeditus, qui efficere potest, ut posterior negotii pars praeiorem attingat.

٢٨ اَلْقَوْحُ الرَّبْعِيَّةُ مَالٌ وَطَعَامٌ

28. Camela lacte abundans, quae veris tempore peperit, opibus adnumeranda et cibus est.

Abu-Ohbaidus dicit proverbio significari celeritatem, qua rebus necessariis satisfaciat.

٢٩ لِكُلِّ اُنَاسٍ فِي بَعِيْرِهِمْ خَيْرٌ

29. Omnibus hominibus camelorum suorum notitia est.

Rem quam possident, homines optime noseunt. Samachscharius legi في خيلهم „equorum suorum" adnotans dixit, verba ista dixisse Ahmrū ben-Alahlba ben-Alhaitsum Sadusitam, ad quem trita veste indutum, foedum adspectu, monoculum venientes, ob sermonem pulchrum, quo cos alloqueretur, admiratione adhaerere. Eum significare voluisse, suos ipsi principatum non tradituros fuisse, nisi eius notitiam habuissent. Proverbium significat, gentem suam rectius meliorem, quam alios notitiam habere.

٣٠ لَقَدْ كُنْتُ وَمَا يُقَادُ بِي الْبَعِيرُ

30. Inani fui talis, ut camelus, quo veheretur, non duceretur.

Saahdum ben-Said Menat Alfisr cognominatum proverbii auctorem esse dicunt. Alfisr pater gentis Tamimitarum est. Uxorem duxerat feminam e gente Taghleb. Filii eius erant Zahzaah ben-Ahmir et Hobairah ben-Sahd. Grandaevus, ut ipse camelum, quo veheretur, regere non posset; ista verba dixit Zahzaah camelum ducenti.

Horum verborum Almochabbelus in versu mentioueni fecit dicens:

كَمَا قَالَ سَعْدٌ إِذْ يَقُودُ بِهِ أَبْنَاهُ كَبُرَتْ فَجَنَّتِي أَلَا رَأَيْتَ صَعَصَعَهُ

„Quomodo dixit Sahdus, quum filius cum duceret: Grandaeus sum; leporis igitur a me remove, o Zahzaahe!"
Metrum versus Thawil est. q. 162.

Simili modo se descripsit grandaeus hisce versibus:

أَصْبَحْتُ لَا أَحْمِلُ السِّلَاحَ وَلَا أَمْلِكُ رَأْسَ الْبَعِيرِ إِذْ نَفَرًا
وَالْتَدَثَبُ أَخْشَاهُ إِنْ مَرَرْتُ بِهِ وَحْدِي وَأَخْشَى الرِّيحَ وَالْمَطَرَ
مِنْ بَعْدِ مَا قُوِيَ أَصِيبُ بِهَا أَصْبَحْتُ شَيْخًا أَعْلِمُ الْكَبِيرَ

„Nunc iam anna non gero et caput cameli retinere non possum, quando fugit; hipuin ego metuo, si ad cum solus transeo, nec non ventos et pluviam meluo, postea quam tanto robore cram, ut res perficerentur, senex factus sum, qui grandaeuitate occupatur":

Metrum Monsarihi est p. 255. In Samachscharii opere proverbium sic legitur: قد لا يقاد في البعير

٣١ لَاضْرِبْنَاهُ ضَرْبَ أَوَابِي الْحُمْرِ

31. Profecto! percutiam eum modo, quo asini procedere nolentes percutiuntur.

Id est: Vehementissime. Minantis verba sunt.

٣٢ لَعَنَ اللَّهُ مَعْبَى خَيْهَا خُطَّةَ

32. Maledicat Deus capris, quarum optima Choththah est!

خطة (Choththah) caprae pessimae nomen erat. Verum hunc Alazmaihus recitavit:

يَا قَوْمِ مَنْ يَحْلِبُ شَاءَ مَيِّتَةً قَدْ حَلَبْتُ خُطْلًا جَنْبًا مُسَفَّتَةً

„O gens mea! quis ovem mortuam (quiescentem) mulget? capra Choithah in mulctris pice obductis mulsata est.“

Metrum est Redjes. p. 241.

Loco verborum الله لعن legitur quoque قبح الله. In eum dicitur, cui minima virtus est et haec quidem ignobilis. conf. Kam. et Dj s. خط.

٣٣ لَقَدْ كُنْتُ وَمَا أَخَشَى بِالدَّيْبِ

33. Tempus fuit, quo ex lupo timorem non conciperem (nunc iam dictum est: Cave lupum lupum!)

Alazmāihus dixit, virum ita aetate confectum fuisse, ut dicendo: Lupum, lupum! ei terrorem incuterent. Legitur quoque: بما لا أخشى بالدَّيْبِ (in codice Berol. بما) أن كنت كبرت الآن حتى صرت أخشى Quod si nunc grandaevis sum et dicendo: Lupum, lupum! terror mihi incutitur, hoc est pro eo (loco eius) quod, dum iuvenis eram, e lupo timorem non concipiebam." A quibusdam proverbium Kabbatso ben-Alaschiam Cinanitao tribuitur, cui grandaevo illis verbis timorem incutere voluerant. In Samachscharii opere proverbium sic legitur: قد لا أخشى بالدَّيْبِ.

٣٤ لَيْسَتْ لَهُ جِلْدَ النَّمِرِ

34. Ei pellem pardī indui.

Abu-Olbaidus dixit, proverbium significare, virum inimicitiam contra alium palam ostendisse. Narrat Moah-wijjahum mortis tempore filio suo Iasido dixisse: تشمر كل

Te omni modo expeditum ostende, et contra Ebn-Alsobairum pardi cutem induet! In Samachacharii opere „لبس له“ „El induit“ legitur.

٣٥ لَقَدْ ذَلَّ مَنْ بَالَتْ عَلَيْهِ الثَّعَالِبُ

35. Iam vilis est, in quem vulpes minxerunt.

Narrant, virum quum in idolum, quod coleret, vulpem mingentem vidisset, dixisse:

أَرَبُّ يَبُولِ الثَّعْلِبَانِ بِرَأْسِهِ لَقَدْ ذَلَّ مَنْ بَالَتْ عَلَيْهِ الثَّعَالِبُ

„Num dominus est, in cuius caput vulpes mingit; iam vilis factus est is, in quem vulpes minxerunt“. Metrum 'Thawil est. p. 162. conf. lexic. m. s. v. ثعلب.

٣٦ لَيْسَ قَطًا مِثْلَ قُطَيِّ

36. Non est aequalis avis Katha parvae avi Katha.

Alazmäihus dixit, proverbium significare, analogiam non bonam esse. Dixit Abu-Ahmruus ben-Alaslat:

لَيْسَ قَطًا مِثْلَ قُطَيِّ وَلَا أَلْمَرِيُّ حَيَّ الْأَقْوَامِ كَالرَّائِي

„Non est avis Katha aequalis avi parvae Katha et non est pastum ductum pecus in gentibus aequale pastori“.

Metrum Sarih est. p. 245.

٣٧ لَا قِيَّتَ أَخِيَدَلْ

37. Pico viridi occurras!

Sunt verba, quibus iter facturo mala precantur. conf. C. XIII, 127.

٣٨ لَيْسَ هَذَا بِعُشَّكَ فَادْرَجِي

38. Hic nidus tuus non est; neas igitur*!

Hacc res ad te non spectat; illam igitur omittas! In eum dicitur, qui supra dignitatem suam se extollit.

٣٩ لَوْ كَانَ دِرَاءَ لَمْ تَكُنْ تَيْدٌ

39. Si invasio repentina fuisset, liberatus non esses.

Iunius dixit sensum esse hunc: Si res, quemadmodum dixisti, fuisset, liberatus non esses, sed res erat minoris momenti. Vocabulum دراء repulsionem significat et omnis res repellenda دراء appellatur, ut دراء الاعادي „hostium malum“ inde originem duxerit. De eo, cuius verba suspecta sunt, proverbium adhibetur.

٤٠ لَمْ يَفُتْ مَنْ لَمْ يَمُتْ

40. Non praeteriit, qui mortuus non est.

Verba haec Actsamo ben-Zaifi tribuuntur i. e. Qui mortuus est, is re vera abiit, evanuit.

٤١ لَيْسَ بِأَوَّلٍ مَنْ غَرَّ السَّرَابُ

41. Non est primus, quem vapor meridinnus de cepit,

Proverbium ex eo ortum esse dicunt, quod vir vaporem meridianum aquam esse putans et secum aquam non portans in itinere perierit.

٤٢ لَقِينَهُ قَبْلَ كُلِّ صَيْحٍ وَتَغْرِ

42. Occurri ei ante omnem clamorem et dispersionem.

Id est: Ante ortum Aurorae, priusquam clamor audiretur et homines dispergerentur; vocabulo enim نفر hoc in proverbio eadem significatio quam voci تفرق dispersio tribuitur. In Samachscharii opere كل omissum est. Dicitur quoque: غضب من غير صيحه ولا نفر, „Nullam ob causam iratus fuit conf. Dj. et Kam.

٤٣ اَلْقَيْتُهُ صَكَّةً عَمَى

43. Occurri ei tempore summi aestus.

Dicitur quoque اَلْقَيْتُهُ صَكَّةً عَمَى Dj. Alliljanus dicit, verbis صَكَّةً عَمَى summum aestum, qui tantus sit, ut homo obcaecari possit, significari. Dicit Alferräus, tempus summi meridiei significari, alii autem, vocabulum عَمَى ardorem ipsum designare, putant. Sunt denique, qui dicant, Ohmajjum fuisse virum gentis Ahdwan, qui de itinere sacro Mcccam faciendo scilicet dicere solcret. Tempore autem quodam, quo ipse in itinere Mcccam faciendo cum pccgrinantiuin Uirba csset, enm dixissc. „ Qui ex vobis hac hora crastini diei Meccam non pccvenerit, is peregrinationem suam hoc anno non perficiet". Quae verba homines audientes summo meridie in itinere pergentes iumenta propulsasse, donec Mcccam intravcrint". Hanc fuisse proverbii originem. Quod si hunc explicandi modum admittis, verborum proprius sensus est". Occurri ei percussione Ohmajji. Samachscharius relulit esse, qui Ohmmam Amalekita fuisse dicant. Iste quum meridiei tempore in gentem quandam subito irrupisset, tempus illud ab isto viro nomen accepisse. Alii dicunt, vocem esse diminutivum vocis اعشى, quo dorcas significetur, quia vehementia caloris ita dorcadem adficiat, ut in latibulo oculos in terram figens caeca esse videatur. Legitur quoque صَكَّةً حَمَى, ut pluralis sit vocabuli حَام. conf. quoque Harir. p. 190. et Kam.

٤٤ لِكُلِّ صَبَاحٍ صَبُوحٌ

44. Omni tempori matutino potus matutinus est.

Id est: Omne tempus rem, quae exspectari in eo potest, nobis adfert.

٤٥ لَقِيْتَهُ ذَاتَ الْعَوِيْمِ

45. Occurri ei pluribus annis.

De tempore praecedente adhibetur. Dicitur ذات لقيه في الاعوام: Scholion verba ذات العويم sic explicavit: الثمين Pluribus vicibus in annis. Vox عويم autem est deminutivum vocis عام annus, Samachscharius.

٤٦ لَيْسَ الْخَبْرُ كَالْمُعَايَنَةِ

46. Non est nuntius aequalis inspectioni.

In Samachscharii opere كالعيان legitur. Almofadhdhelus dixit, traditionem maiorum Mohanmedi tanquam primo auctori haec verba tribuere, nec non verba مات Mortuus est morte nasi sui i. e. morte naturali et يا خيل الله اركبى O equites Dei vehamini!

٤٧ لَنْ يَهْلِكَ اَمْرٌ عَرَفَ قَدْرَهُ

47. Non peribit vir, qui, quantum valuerit, cognovit.

In Samachscharii opere لم يهلك non periit legitur. Dixit Almofadhdhelus: Verba haec Actsamo ben-Zaifi tribuuntur, quae ante mortem ad gentem Thai, cuius iudex erat, scripsit. Numero sunt triginta quinque dicta, quae

omnia in proverbiorum consuetudinem venerunt. Haec sunt:
أوصيكم بتقوى الله تعالى وصلة الرحم، وإياكم ونكاح الحنفاء
فإن نكاحها غرر، وإنكاحها ضياع، وعليكم بالخييل فأكرموها فإنها
حصون العرب، ولا تضعوا رقاب الأبل في غير حقها فإن فيها ثمن
الكرامة ورفق الدم، وبالبنات يتخف الكبير ويقذى الصغير ولو
أن الأبل كلفت الطلح لنطحنت، ولن يهلك امرء عرف قدره،
والعدم عدم العقل لا عدم المال، ولرجل خير من ألف رجل،
ومن عتب على الدهر طالت معتمته، ومن رضي بالقسم طابت
معيشته، وافة الرأي الهوى، والعادة أملك، والحاجة مع الهبة
خير من الغضبة مع الغنى، والدنيا دول فما كان لك اتاك على
ضعفك وما كان عليك لم تدعه بقوتك، وللحسد داء ليس له
دواء، والشمانة تعقب، ومن ير يوماً ير به وقبل البراء تملأ الكنايين،
البدامة مع السفاهة دعامة العقل، للحلم خير الأمور مغبة الصبر
بقاء المودة، من يزر غبا يزد حباً، التغير مفتاح البوس، من
التواني والعجز نتجت الهلكة لكل شئ ضراوة فصر نسانك بالخير،
عني الصمت أحسن من عي المنطق، الحزم حفظ ما كلفت وترك
ما كفيت، كثير التنصيح يهجم على كثير الظنة، من الخف في
المسالة ثقل، من سال فوق قدره استحق الحرمان، الرفق بمن
والحبة رشوم، خير السخاء ما وافق الحاجة، خير العقوما كره بعد القدرة،
„Commendo Vobis Dei timorem et propinquorum coiiun-
ctiouem! Cavete, ne Tatuas in matrimonium ducatis, nam
carum matrimonium est res incerti eventus et periculesa
carumque filii sunt causa interitus! Kquis operam date eos-
tjue honoratc, sunt euim Arabum arces! Ne camelorum
colla in re ipsis non conveniente deprimatis, sunt enim
prctium ingenuae (quae in matrimonium petitur) et sangui-
nis (caddis)piaculum, et lac carum magnus dono accipit
et parvus eo nutritur et si molendi negotium eis mandares,
profecto molerent. Non peribit vir, qui scit, quantum valcat.
Defectus verus est defeclus ingenii, non opum defectus.
UNUS vir saepe mille viris praestat. Qui tempus objurgat,
eius obiurgatio longa est. Qui portio contentus est,
eius vita bona est. Consilii corruptela cupido est. Con-
suetudo potior est. Inopia cum amore melior est, quam

odium cum opulentia. Mundo vicissitudines sunt. Res quae tibi comraodo est, etsi debilis es, tibi continget et quae contra te est, eam cum robore tuo non repelles. Invidia morbus est, cui remedium non est. Gaudium ob aliorum calamitates punitur. Qui diem videt, eo conspicitur. Ante iactum pharctrae implentur. Poenitentia cum ignorantia est fulcrum ingenii. Mansuetudo est rerum optima. Finis patitiae est amoris continuatio. Qui raro visitat, amore crescet. Semet periculo exponere clavis calamitatis est. Ex cunctatione et debilitate interitus provenit. Cuilibet rei adueticri possumus, linguam igitur tuam bono adsuefac! Difficultas linguae cum silentio pulchrior est, quam difficultas linguae cum sermone. Prudentia est custodia eius, quod tibi imperatura est et relictio eius, a quo liber es. Multa admonitio multam suspicionem producit. Qui in rogando perseverat, molestus est. Qui altiora petit, quam pro dignitate sua, dignus est, qui repulsam ferat. Lenitas est felicitas, asperitas est infelicitas. Optima liberalitas ea est, quae egestati conveniens est. Optima venia ea est, quae post puniendi potestatem datur." Reiskius, qui in annotationibus ad Abulf. Ann. T. II. p. 730 sq. haec verba exscripsit, Actamum octavo fugac anno diem supremum obiisse addidit.

٤٨ اللَّيْلُ وَالْغَضَامُ الْوَادِي

48. Noctem et depressiora vallis loca (cave)!

Duas res cavendas designat; noctu enim aut in vallis locis depressioribus facile obrui potest vir. Accusativus e verbo احذر *„cavere te iubeo“* pendet. Nec non nominativi casus in utraque voce admitti potest, ut محذوران *„cavenda“* (sunt) suppleatur. conf. C. I, 374.

٤٩ اللَّيْلُ أَعْوَرُ

49. Nox caeca est.

Nocti tribuitur id. quod hominibus noctu accidit. Quum nil videant, caeci esse videntur. Simili ratione النهار مبصر „Dies videns est“ dicitur.

ه. لَمْ أَرْ كَالْيَوْمِ فِي الْحَرِيمَةِ

50. Non vidi sicut hodie frustrationem.

Narrant, virum in valle in leoneni incidisse seque caprum montanum cum esse putans, in eum coniecisse. Leo terrore subito percussus quum fugeret, et vir errorem suum non cognoscens ob spem praedae capiendae frustratam ista verba diceret, patruelis, quem secum habebat, dixit: لَمْ أَرْ كَالْيَوْمِ وَاقِيَةً „Non vidi sicut hodie conservationem“ De eo dicitur proverbium, qui tristitia adficitur, quod ipsum res, in qua nil boni est, fugit.

ا. لَقَيْتُهُ بَيْنَ سَمْعِ الْأَرْضِ رَبَّصَرَهَا

51» Occurri ei inter auditurn et visum terrae,

Abu-Ohbaidus dixit; sensum esse: Inter longitudinem terrae et latitudinem. Quacum interpretandi ratione Meidanus non consentiens dixit, sensum esse: In loco vacuo, in quo nemo practer terram audiat aut videat, ita ut terrae tanquam personae et aures et oculi adscribantur.

ه. لَقَيْتُهُ بِوَحْشٍ أَصَمَّتْ

52. Occurri ei in deserto omnino silente.

Id est: Ubi nemo erat, omnino vacuo. Legitur quoque „in terra silente“, بلدة أصمت

ه. التَّقَى الشَّرَّانِ

53. Concurrerunt duo humores.

Dixit Abu - Ohbaidus, vocabulo ثرى terram humidam significari. Pluvia multa decedente humor in interiores terrae partes penetrat, ut duo illi humores occurrentes celeriter coniungantur. Proverbium igitur celerem duorum virorum aut rerum consensum designat. conf. Kam. Dj. s. v. ثرى

٥٤ لَوْ فَلَانٌ كَجَرَةٍ

54. Coniunctus fuit quidam cum lapide suo.

Id est: Coniunctus fuit cum adversario suo, quibus verbis similis ratio est, quam his: رَمَى فَلَانٌ كَجَرَةٍ „lactus fuit quidam lapide suo“.

٥٥ اَللّٰهُ اَعْلَمُ مَا حَظَّهَا مِنْ رَاسٍ يَسُومُ

55. Deus optime scit, quid a cacumine montis lasum earn deiecerit*

Proverbii buius, quod in animi proposito adhibetur, originem sic describunt: Vir quidam, qui sacrificium ovis Deo voverat, transiens ad montera lasum a pastore ovem emit ea conditioner ut earn pro ipso Des mactaret. At vero pastor earn pro se ipso obtulit. Quam rem quum ei films narraret, vir ista verba dixit significaturus. Dcum animi propositum nosse. Loco verborum ما حظها „quid eam (ovem) deiecerit“, legitur quoque من حظها „quis eam deiecerit.“

٥٦ اَللَّيْلُ يُوَارِي حَضَنًا

56. Nox montem Hadhanum abscondit.

Id est: Nox omnes res et ipsam montem magnum Hadhanum appellatum abscondit.

٥٧ لَيْسَ سَلَامَانُ كَعَهْدَانِ

57. Non est Salaman ut sponsio.

Id est: Non est modo, quo spondidisti. De re dicitur, cuius pristinus status mutatus est. Salamano aut Salamani loci nomen est.

لَيْتَكَ مِنْ وَرَاءَ حَوْضِ الثَّعْلَبِ ٥٨

58. Utinam sis pone Haudh-Alhsalab !

Voces حَوْضِ الثَّعْلَبِ „cisterna vulpis“ nomen vallis sunt, quae apud Schikkam Ohmani¹⁾ sita est. Sensus est: Utinam longe a me remotus esses!

لَسْتُ بِخَلَاةٍ بِنَجَاةٍ ٥٩

56. Non sum herba in loco elatiore.

Non sum is, qui se defendero non potest, ut iniuria adficiatur.

لَيْتَ حَظِّي مِنَ الْعُشْبِ خُوصَةٌ ٦٠

60. Utinam portio mea ex herbis folium palmae esset!

Vocabulo خُوصَةٌ folium palmae, folium palmae pumilae ac silvestris, folium nucis Indicae aliarumque arborum, quae ad palmarum speciem pertinent, designatur. De eo dicitur, qui multum tibi promittit et parum non cito conficit.

لَتَجِدَنِي بِقَرْنِ الْكَلَاءِ ٦١

1) In Kamuso legitur: Locus pone Ohuian.

61. Profecto tu me invenies apud cornu pabuli!

Voces القرْن الكَلأ „cornu pabuli“ verbis منتهى السراعية explicatae sunt. In Kamuso autem sic legitur: „قرْن الكَلأ خيرُه او اخرُه او انْفه الذی لم يوطأ“ Cornu pabuli est optimum eius aut postremum aut primum eius, quod conculcatum non est“. Proverbii sensus est: Ubi me quaeres, ibi me invenies.

٩٢ لَأَقْلَعَنَّكَ قَلْعَ الصَّبْغَةِ

62. Profecto! te evellam modo frusti gummi!

Haec verba Hadjdjadjus ben-Ioseph Inso ben-Malic dixit. Id est: Summa cum vehementia i. e. Te perdam.

٩٣ لَطْمَةُ لَظْمِ الْمُنْتَقِشِ

63. Percussit eum palma modo spinam evellentis (cameli).

Id est: Vehementer et perpetuo, quia camelus, quum pedi spina infixæ est, ut eam evellat, perpetuo terram pede vehementer percutit. conf. Djeub. 3. v. نَقَشَ

٩٤ لَيْسَ لَهَا رَاعٌ وَلَكِنْ حَلْبَةٌ

64. Non est ei pastor, sed mulgeutes (ei sunt).

De viro dicitur, qui tot negotiis oneratur, ut pereundum ei sit, quippe quum nemo eius curam gerat. Legitur quoque الرعاة „pastores“.

٩٥ أَلْقَتْ مَرَايِبَهَا بِيَدِي وَمَرَامُ

65. Ancoras suas iecerunt in loco, ubi pabulum verum erat.

Vocabulum مَرَامٍ speciem arboris et herbas vernas significat. A camelis, qui in tali loco pabulo abundant desumptum proverbium in homines tranquillos laetosque translatum est.

٦٦ لَوْ بَغَيْرِ الْمَاءِ غَضِضْتُ

66. Si alia re, quam aqua praefocatus essem.

In virum dicitur, qui alteri in ipso fiduciam ponenti interitum adfert, quemadmodum, qui aqua suffocationem depulsurus, ipsa aqua suffocatur. Sic in versu Ahdijji ben-Said:

لَوْ بَغَيْرِ الْمَاءِ حَلَفِي شَرِقْتُ كُنْتُ كَالْغَصَّانِ بِالْمَاءِ أَعْتَصَارِي

„Si alia re, quam aqua in gutture meo suffocatus fuisset, similis suffocaturus fuisset, qui aqua suffocationem depellit“. Metrum est. Raml. p. 237.

٦٧ لَتَجِدَنَّ نَبْطُهُ قَرِيبًا

67. Tu profecto invenies, eius e terra prorumpentem aquantesse propinquam!

Proverbium a puteo desumptum, virum sua aliis facile perire, significat.

٦٨ اَلْتَقَّتْ حَلَقَتَا الْبِطَانِ

68. Duo annuli cinguli sub ventre cameli iuter se contigerunt.

Quando isti annuli inter se contingunt, cingulum firmissime contractum est. Significat, rem ad extremum pervenisse.

٦٩ لَيْسَ الْهَنَاءُ بِالْحَسَنِ

69. Unctio cameli in loto corpore non est aequalis unctioni in paitibus.

Legitur quoque **الهناء**. Vocabulo **نس** unctio cameli pice liquida significatur, quae nonnisi in partibus corporis, quae **مساعر** appellantur (i. e. inferiores femorum partes et inguina), fit. In eum dicitur, qui rem non diligenter et cum studio petit.

Conf. Dj. s. v. **نس**

v. **لَوْ كُنْتُ أَنْفَعُ فِي فَحْمٍ**

70. Si in carbones inflassem.

Verba **قد عملت** «Iam fecissem» supplenda sunt i. e. Rem fecissem, si utilis mihi fuisset. Dixit poeta:

إِنْ تَمِيمًا مَعَشَرٌ ذُووْكَرَمٍ قَدْ قَاتَلُوا لَوْ يَنْفَعُونَ فِي فَحْمٍ

«Gens Tamim est coetus generosus. Iam dimicassent, si in carbones inflasse. t». Metrum Redjes est. p. 231.

Samachscharius habet **قد نفخت لَوْ أَنْفَعُ فِي فَحْمٍ**. Vulgus autem dixit: **لَوْ أَيْنَفَعُ فِي رَمَادٍ** «In cinerem inflat».

v. **لَوْ كَانَ عِنْدَهُ كَنْزُ النَّطْفِ مَا عَدَى**

71. Si fuisset apud eum thesaurus Alnathfi, non irruisset.

Alnathf ben-Alchaibari ad gentem Banu-Iarbuh pertinens tanta paupertate erat, ut aquam in humcris suis portaret conf. C. XXVII, 165. et a stillante aqua istud cognomen **النطف** accepit. Qui quum in thesauros, qui a Badsano ex Arabia felici ad Cosrocra missi essent, irruens per totura diem praedatus esset, tain dives evasit, ut eius divitiae in proverbii locum apud Arabes venirent. Apud Samachscharium sic prover-

bium legitur: كان عنده كنز النطف Apud eum thesaurus Alnathfi erat.

٧٢ لَمْ أَجِدْ لِشَفَرَتِي مَحْزًا

72. Non inveni cullio meo locum secandi.

Excusationi proverbium inservit in rerum necessariorum difficultate. Quod inteudi, perficere non potui.

٧٣ لِكُلِّ صَارِمٍ نَبْوَةٌ لِكُلِّ جَوَادٍ كَبْوَةٌ

73. Omni secanti obtusio, omni equo generoso lapsus est.

In codice Lugd. tanquam duo proverbia scripta sunt.

٧٤ لِكُلِّ عَالِمٍ هَفْوَةٌ

74. Omni docto est error.

٧٥ لِكُلِّ دَاخِلٍ دَهْشَةٌ

75. Omni intranti est stupor.

٧٦ لَا طَعْنَنَ فِي حَوْصِهِمْ

76. Profecto suturam eorum perrumpam!

Id est: Perdam quod tractarunt. Minutantis verba sunt. In Kamuso لا طعنن في حوصك legitur. In Samachscharii opere legitur حوصيم »receptaculum aquae eorum.“

٧٧ لَيْتَ الْقَيْسَى كُلُّهَا أَرْجُلًا

77. Utinam arcus omnes pedes essent!

Pes arcus eius inferius cornu est, oppositum superiori, quod يد manus appellatur. Inferius autem cornu crassius

est. Neque autem crassitie par esse potest cornu infrius superiorly ita ut proverbium rem optatam absurdam esse indicet. Samachscharius dixit, proverbium adhiberi, si quis optet, ut homines bonis et praestantia inter se sint aequales. Quod vero post **لَيْتَ** accusativus legitur, id dialecto gentis Tamim proprium est.

٧٨ لَيْسَ بَعْدَ الْأَسَارِ إِلَّا الْقَتْلُ

78. Non est post captivalem nisi caedes.

Proverbium Tamimitae cuidam adscribitur dicenti ista verba die Almoschakkar. Conf. C. XXIX, 60. Almoschakkar arcis nomen erat in regione Bahrain sitae. Cosroes arcis praefecto imperaverat, ut Tamimitas; qui peccatum commiserant, in arcem alliceret et occidcret. Singuli donorum spe adducti introibant; sed quum nemo rediret, unus remanentium ista verba dixit, quibus proverbi loco significat, viro, qui mala a socio perpetiatur, peiora timenda esse.

٧٩ لَيْسَ بَعْدَ السَّلْبِ إِلَّا الْأَسَارُ

79. Non est post spoliationem armorum niscaplivitas.

Verba haec dixit Himjarijjus ben-Ahbadah die Almoschakkar, quum gentem suam depositis armis in arcem Hadjari ad Haudsahum ben-Ahli et Almocahberum Dhabbitam intromissam videret, nemo autem rediret. Portae turn custodiam eques catenam, qua porta clausa erat, manu tenens habebat. Hac catena simul cum equitis maim ab isto viro amputata et porta aperta occisi conspiciebantur. Hoc videns gens Tamim irruebat. Haudsabus autem cognoscens gentem ipsius sanguinem vovisse, Almocahberum centum viros ex praestantisaimis dimittere iussit. Ipse autem cum equitibus fuga salutem petiit. Fugientes

Sabdas et quinque gentes coniunctae (الرباب) persecuti sunt et nonnullos occiderunt. Isto autem die quatuor millia hominum occidebantur. In virum dicitur, qui primum dolose agit, tum rem perturbat, ut socium suum decipiat يصوب للرجل يمكر مكرًا متقدما ثم خلط ليخدع صاحبه.

٨٠ لَيْسَ فِي حَفِيرِهِ غَيْرُ زَنْدَيْنِ

80. Non sunt in pharetra eius nisi duo ignitabula.

De eo dicitur, apud quem nil boni est. conf. C. XI, 4.

٨١ لَيْسَ الدَّلُّوْ إِلَّا بِالرِّشَاءِ

81. Non est situla nisi per funem.

Id est: Situla, quae fune caret, ad aquam hauriendam inutilis est. Proverbium significat, virum non per se, sed cum propinquis coniunctum potentem esse.

٨٢ لَيْسَ هَذَا مِنْ كَيْسِكَ

82. Non est haec astutia tua.

Proverbium significat, virum rem agere, cuius auctor ipse non sit. Narrat Ahmruuin, petente Moahwijjaho, iuramentum obsequii Iasido in impcrio succssuro praestarc noluissc et Moahwijjahum isto tempore, ut faceret, non amplius ursisse. Postea autem morientem Moahwijjahum Iasido consilium dedissc, ut ab Ahmruo in sepulcrum Moahwijjahi introducto, ducto gladio ad eius portam stans iuramentum illud denegatum poslularet, et iterum recusaturum statim interimeret. Quod quum Iasidus fecisset, Ahmruus iuramentum praestans dixit: ما هذا من كَيْسِكَ, Non haec est astutia tua; sed astutia in sepulcri latore depositi est“.

٨٣ أَلِّسَانُ مَرْكَبٌ ذَلُولٌ

83. Lingua est iutnentum obsequens.

Id est: Lingua proferre potest homo tarn bonum quam malum.

٨٤ أَلَيْهِ لَهْ كَمَا يُلْهِى لَكَ

84. Ita inice in eius molam, prout in tuam iniecit!

Id est: Prout erga te agit, ita erga eum agas!

٨٥ لَيْسَ مُتَخَدِّلٌ فِي حُسْنِ الثَّنَاءِ نَصِيبٌ

85. Non est superbo pulchrae laudis portio.

Proverbio hoc superbia vituperatur.

٨٦ لِحْجٌ مَالٍ وَلَجَتْ الرَّحْمُ

86. Intra, o Malice! Litres in sepulcrum.

Quum Sahdus ben-Said fratri suo Malico ben-Said, qui stupidus esset, ut mulicrum conditionem non nosset, uxorem dedisset, et hie in eius cubiculum intrare nollet, Sahdus eum istis verbis excitavit. conf. Berth. 9.

٨٧ لَاَعْرِفَنَّكَ بَعْدَ امُوتٍ تَنْدُبْنِي

وَفِي حَيَاتِي مَا زَوَّدْتَنِي زَادِي

87. Scio te mortuum me defleturum esse, et vivo mihi alimentum non dedisti.

Metrum versus Basith est. conf. p, 190. Abu-Obbaidus adnotavit, proverbium dici de viro mortuum deflente, cui viventi defuisset in officiis praestandis. Proverbium in codicc Berol. et Pocock. hoc loco non legitur, sed post pro-

verbum 480 in codice Berol., quod لا اعرفك „Non te nosco“ incipit.

٨٨ لَيْسَ عِتَابُ امْرَأَةٍ لِلْمَرْءِ نَافِعًا
اِذَا لَمْ يَكُنْ لِلْمَرْءِ لُبٌّ يِعَاتِبُهُ

88. Obiurgatio viri inutilis est viro, quem ipsius animus non obiurgat.

Monet proverbium, ne cum obiurgemus, qui obiurgationem non admittit. Versus metrum Thawil est, p. 162.

٨٩ لَمْ أَجْعَلْهَا بِظَهْرٍ

89. Non posui eam (rem) in tergo.

Id est: Rem, quam mihi peragendam imposuisti, semper ante oculos habebam, ut eius non obliviscerer.

٩٠ لَا كَوَيْنَهُ كَيْفَ الْمَتْلُومِ

90. Uram cum ustione cunctabundi.

In scholiis vox متلوم hisce verbis explicata est: المتلوم „Vocabulum متلوم cum designat, qui morbum sequitur, donec eius locum sciat“. Id est: Vehementissime te uram. Minantis sunt verba.

٩١ لَقَدْ حَمَلْتُكَ غَيْرَ حِمْلِكَ

91. Aliam quam tuam sellam tibi portandam imposui.

Vocabulum حمل sellam significat, cui imponuntur onera portanda. In hominem translato proverbii sensus est: Sustuli te supra dignitatem tuam. In virum dicitur, qui beneficiis in eum collatis indignus est.

٩٢ لَوْ سِئِلْتُ الْعَارِيَّةُ أَيْنَ تَذْهَبِينَ لَقَالَتْ أَكْسِبُ
أَهْلِي ذِمًّا

92. Si res commodata interrogata fuisset: Quo abis? profecto dixisset: Efficio, ut, qui me dedit, vituperium acquirat.

Verba Actsami ben Zaili sunt. Homines niuiuo petenti ciantos benefaciunt; sod repetentes mutuo datum ab eo non gratiam, sod vituperium acquirunt. Proverbium in—grati hominis animum designat.

٩٣ لَا ضَمَنَكَ ضَمَّ الشَّنَاتِرِ

93. Profecto te contraham modo digitorum!

Meidanus in scholiis dixit, شَنَاثِرِ Iemanensibus proprium vocabulum digitos significare. At vero aliis inaurium significatio Iemanensibus propria esse videtur, unde rex quidam ذو الشَنَاثِرِ „possessor inaurium“ cognomen acceperit.

٩٤ لَوْ لَا عِثْقُهُ لَقَدْ بَلَى

94. Nisi eius praestantia fuisset, profecto attritus fuisset!

Nisi tanto robore et praestantia fuisset, illa onera ipsi portanda imposita ferre non potuisset.

٩٥ لَيَتَنِي وَفَلَانًا يَفْعَلُ بِنَا كَذَا حَتَّى يَمُوتَ الْأَعْجَلُ

95. Utinam mihi quidam id faciat, donecis, cuius falum magis properat, moriatur!

Proverbii huius posterior pars ex versu desumta est, quem Alaghlabus Ihdjlita dixit:

ضَرْبًا وَطَعْنَا أَوْ يَمُوتُ الْأَعْجَلُ

„Pereuticiulo et confodiendo ant morialur is, cuius fatum magis prosperat“. Conf. C. XV, 25.

لَيْسَ عَلَيْكَ نَسَاجَةٌ دَلَّاسَتْ وَجَرَ ٩٦

96. Tibi illa (vestis) texenda non est, humi trahe igitur et verue!

Tu in ista re perficienda diligentia non uteris, et hanc ob causam eam perdis.

٩٧ أَلْقِ دَلَّوكَ فِي الدَّلَاةِ

97. Proiice situlam inter situlas!

Dixit Abu-Olibaidus, proverbium monere. ut lucro operam demus. Dixit poeta:

وَلَيْسَ الرِّزْقُ عَنْ ثَلَبٍ حَثِيثٍ وَلَكِنْ أَلْفٌ دَلَّوكَ فِي الدَّلَاةِ
تَجِيءُ بِمِلْثِهَا طَوْرًا وَتَلُورُ تَجِيءُ بِحِمَاةٍ وَقَالِيلِ مَاءِ

„Et non sunt res ad vitam necessariae sine petitione avida, sed proiice situlam tuam inter situlas: modo aqua impletam extrahes, modo coeno et paucâ aquâ impletam extrahes“. Metrum. Wafir est. c. p. 204.

٩٨ لَقِيتُ مِنْهُ عَرَقَ الْجَبِينِ

98. Frontis sudor ex eo mihi contigit.

In eius re perficienda tam fatigatus eram, ut frons mea sudaret. De opere molesto quoque dicitur: عَرَقَ الْقَرِيَةَ „Sudor utris aquarii“ conf. Abulf. II, p. 773.

٩٩ لَيْسَ لِشَبْعَةٍ خَيْرٌ مِنْ صَفْرَةٍ تَحْفَرُهَا

99. Non est satietati pleno ventre bonum ex fame, quae eam depellit*

١٠٠. لَيْسَ لِلْبِطْنَةِ خَيْرٌ مِنْ خَمَصَةٍ تَتَّبِعُهَا

100. Non est satietati pleno ventre bonum ex fame, quae eam sequitur.

Verborum sensus esse videtur: Fortutia, quam sequent* infortunium omnino delet, commodo nobis non est.

١٠١. لَيْسَ الْإِثْرِ عَنِ الْتَشَافِ

101. Silis non expletur, quia omnem potum ebibilis homo.

Id est: Etsi non omnem aquam, quam vas continet; ebibit homo, tamen silis expleri potest. Proverbiuin continenliam coinmendat, ut paucio et re nobis sufficiens contenti simus.

١٠٢. لِهَذَا كُنْتُ أَحْسِيكَ الْجَرَعَ

102. Hanc ob rem iusculum tibi sorbendum dedi.

Vocabulo جرعة sorbitio et res, quae sorbetur, significatur. Loco vocis المذجع legitur الجرع, in quo dactyli macerantur. Id est: Hanc ob causam te educavi, ut a me aut malum depelleres, aut mihi commodum adferres. Alazmāihus dixit, virum quendam equo suo lac bibendum dedisse, et ista verba dixisse, quum equum ad persequendum aut fugiendum adhibere vellet. Dixit poeta metro Redjes usus:

لِمِثْلِهَا كُنْتُ أَحْسِيهَا الْحَسَى

„Ob similem rem ei sorbendum dedi“.

١٠٣. لَيْسَ كُلُّ حِينٍ أَحَلَبَ فَشَرَبَ

**103. Non omne tempus mulgere et turn bibere
permittiu**

Id est: NON omne tempus in opere pcragcndo to adiuuat, prudenter igitur agas, neque sine niodo et mensura opes eroges. Adhibetur proverbium in omni re, quae nos mpcdit, quominus divitiis aliisve rebus fruamur. Dixit Abu-Olibaidus: Proverbium dixisse fertur Saidus ben-Djobair in traditione, de qua interrogatus erat. Althabarius dixit, verbis proverbii eum uti, qui primam operis sui partem lir-initcr instituat timens, no postremam eius partem perfscere non possit.

١٠٣ لَمْ تَحْلَبْنَهَا مَعْرًا

**104. Profecto cam mulgebis extremis digitis (omne
lac emulgens!)**

Haec verba in minitantiem dirigimus significaturi, cum nonnisi summa cum molestia a nobis rem obtinere posse. Suffixum **ها** ad camclam referendum in rem tranxlatum est.

In Scharaf-Aldini opere sic legitur: اما والله لتتحلبنها معرا

١٠٤ لَمْ تَحْلَبْ وَلَمْ تَنْتَارْ

**105. INon mulsa fuit et diminutione lactis non
adfecta fuit.**

Id est: Non mulsa et diminutione lactis adfecta non fuit. In cum dicitur, qui suas aut alius opes perdidit. Samaebscharius **واودى المين** »et periit lacu partem proverbii esse aduotavit et dixit; proverbium adhiberi de eo, qui opes perdens modum perdendi nesciat.

١٠٥ لَلَّهِ دَرَّةٌ

106. Deo lactis eius copia!

Lactis copia in omne bonum et donum translatum est, ut in omni re admiratione digna adhibeatur. Abulf. II, 420.

١٠٧ لَيْسَ الشَّحْمُ بِاللَّحْمِ وَلَكِنْ مِنْ قَوَاصِيهِ

107. Adeps non est caro, sed carnis latera sunt.

In duos viros, qui quodammodo similes, sed re vera diversi sunt, dicitur.

١٠٨ لَمْ يَضَعْ مِنْ مَالِكَ مَا وَعَضَكَ

108. Non periit opum pars, quae le monuit.

Verba hacc Actsamo ben-Zaiti adscribuntur. Dixit Almobarredus: Opum tuarum pars amissa te docet, cavendum esse, ne et altera pars amittatur, ut in ista parte amissa ob illam admonitionem re vera iactura non sit.

١٠٩ لِفُلَانٍ كُحْلٌ وَلِفُلَانٍ سَوَادٌ

109. Cuidam est collyrium et cuidam est nigredo.

Duo sunt proverbia significantia, quendam opulentum esse. Voce كحل collyrium, cui color niger esse solet, voce سواد nigredinem designant. Utraque vox multitudinem significat, nigredo enim impedit, quominus numero res definiantur, quippe quum nigredo in causa sit, cur rerum veram conditionem non accurate cognoscamus. Hoc dixit Abu-Obbaidus.

١١٠ لَيْسَ أَخُو الشَّرِّ مِنْ تَوَقَّاهُ

110. Non est malo afflictus, qui id cavet.

Si in malum incidisti, ne ab eo securum te habeas, donec eo libereris.

١١١ لَعَا لَكَ عَالِيَا

111. Deus tibi propitius sit!

Loco verborum لعل لك لعل dicitur. Verbis hisce caespitanti bene praeantur.

Dixit poeta Almohadjjen ben-Hasn Alharitsi appellatus:

لَنَا فَخْمَةٌ زَوْرَاءُ أَحْمَتُ بِلَادِنَا مَتَى يَرَهَا الشَّوْبَى يَلْحَجُّ بِي وَهَدَّ
وَأَرْمَاخُنَا يَنْهَرُهُمْ نَهْرُ فَخْمَةٍ يَقْلَنَ لِمَنْ أَدْرَكَنَ تَعَسَا وَلَا لَعَلَّ

"Nobis est crassum (ahenum), profundum, quod terras nostras calefacit. Quando ovium possessor id videt, pronunliat confusus: Per me! et Num? Et lanceae nostrae vulnere amplo sicut crassa (lancea) eos confodiunt, iis, quos assequuntur, dicentes: Pereas! et ne surgas!

Metrum Thawil est. p. 462.

لَعَلَّ لَهُ عَذْرَاءُ وَأَنْتَ تَلُومُ ۝۱۱۳

112. Fortasse ei excusatio est, et tu vituperas.

In eum dicitur, qui vituperat eum, cui excusatio est, quae vituperanti iguota est. Monet igitur proverbium, ne antequam totam rem perspexerimus, alios vituperemus.

لَقِيتُ مِنْهُ الْأَقْوَرِينَ وَالْفَتَكَرِينَ وَالْمَرْحِينَ ۝۱۱۳

113. Mala magna ab eo perpeusus sum.

Triplex proverbium est, ut eodem sensu لَقِيتُ مِنْهُ لَقِيتُ مِنْهُ الْمَرْحِينَ et لَقِيتُ مِنْهُ الْفَتَكَرِينَ et لَقِيتُ مِنْهُ الْأَقْوَرِينَ dicatur'), nam omnia ista verba multa et magna mala significant. Dixit poeta:

وَمَنْ يُطِيعِ الْبَيْسَاءَ يَلْأَقِ مِنْهَا إِذَا أَعْمَزْنَ فِيهِ الْأَقْوَرِينَ

»Qui mulieribus obedit, is, si ei obtreant, magna ab iis

1) In Samachscharii opere legitur: لَقِيتُ الْأَمْرِينَ الْمَرْحِينَ.

mala perpetituru Metrum Wafir est. c. 1. m. p. 204.
conf. Kam. Djeuh.

١١٤ لَمْ يَحْرَمَ مِنْ فُصْدٍ لَهْ

114. Cui sanguis in intestinas immissus et coctus
pro cibo appositus fuit, is non orani cibo
destitulus est.

In sumnia cibi inopia Arabes venae sectione cameli
emissum sanguinem in intestinis eoquere et hospitibus
apponere solebant. Oicitur quoque in passivo **فُصِدَ**, media
vocali ommissa, et **فُود** littera mutata, Proverbio pauco con-
tentum animum significant. Samachscharius hanc proverbii
causam adnotavit. Duo viri apud Arabem campestem
pernoctaverant. Quum alter alterum de modo, quo hospi-
tio exceptus fuisset, interrogavisset et alter se sanguine
in intestinis cocto exceptum esse dixisset, alter ille ista
proverbii verba dixit.

١١٥ لَأَمْدَنَ غَضَنَكَ

115. Profecto rugas tuas extendam!

Id est: Molestiam et acrumnum tuam ita augebo, ut
rugae tuae longae fiant. Legitur quoque **لَأَمْدَنَ غَضَنَكَ**
«Nervos tuos extendam» sensu non mutato.

١١٦ لَتَجِدَنَّ فُلَانًا أَلْوَىٰ بَعِيدَ الْمَسْتَمِرِّ

116. Profecto tu quendam invenies vehementem
in litigando et longius procedentem in per-
severando.

Proverbium sequente scholio explicatum est: **أَلْوَىٰ** أي
شديد الخصومة وأستمم استحكم بمعنى المستمر في الخصومة لا يسام

المراس انشد أبو عبيد وجدتنى السوى بعيد المستمر
 أى بعيد شاو المستمر ويجوز أن يريد بعيد المذهب يقال
 مر واستمر أى ذهب وقوله السوى أى التوى على خصى
 بالحة وقبلة اذا تجاوزت وما بسى من خزر ثم كسرت الطرف
 من غير غور وجدتنى السوى بعيد المستمر احمى ما
 حملت من خير وشر وكان الفصل يذكر أن المثل للنعمان
 ابن المنذر قاله فى خالد بن معاوية السعدى ونارعه رجل
 عنده توصفه النعمان بهذه الصفة فذهبت مثلاً
 استمر «Vox السوى est vehemens in litigando et
 idem est quam استحكم» firmatus fuit, ut sensus sit,
 firmus in litigando, qui rei tractandae laedum non capit.
 Abu-Olbaidus sequentem versum addit: وجدتنى السوى
 «longinquus finis i. e. بعيد شاو المستمر i. e. بعيد المستمر
 firmus» (cuius constantia sero cessat). Admitti quoque po-
 test, eum voluisse remotum in via, nam verbum مر et
 السوى significationem verbi ذهب abiit habet. Et vox السوى
 significat: c. Me converto contra adversarium, difficilis sum
 in litigando. Ante illum (versum) legitur: Quando palpe-
 bras contrahit et nou in me est natura palpebrarum con-
 traction turn ego contractis palpebris adspicio et luscus ego
 nou sum et invenis me vehementem in litigando et longius
 procedentem in perseverando. Fero quod mihi impositum
 est, sive bonum sit sive malum". Almo faddbelus dixit, Al-
 nobnianum ben-Almondsir verbis proverbii Cbaledum ben-
 Moabwijjab Sahditam, quocum coram ipso disputaverat vir,
 descripsisse. Postea verba in proverbii consuetudinem ve-
 nisse. In Samachscharii opere لتجدنه legitur.

لَأَقِيَنَّ قَدْلَكَ

117, Profecto efficiam, ut vitia tua recta sint.

Legitur quoque حدلك, «curvitas tua», haec enim vox

curvitatem et declinationem in uno humero signincat. Sie Samachscharius proverbium adnotavit. Vox **قَذَل** declinationem a recto et iniustitiam sigificat. At vero si lectionem **صَعَرَكَ** admittis, obliquitatis in uno faciei latere significatio proverbio convenit.

١١٨ كَلَّ سَاقِطَةً لَأَقِطَةً

118. Omni verbo inconsiderate dicto colligens est.

Alazmäibus aliique adnotarunt, vocem **سَاقِطَةً** verbum esse, quo homo inconsiderate prolato erret. Tale autem verbum ab audiente ad alios deferri. Littera in voce **لَأَقِطَةً**, at vis vocabuli augeatur ant ut praecedenti voci consona sit, addita est. Sunt, qui dicant, proverbii sensum esse: Omni inconsiderate dicto auris est, siquidem auris verba colligat.

١١٩ اللَّيْلُ أَخْفَى لِلْوَيْدِ

119. Nox incidens malum abscondit

Quod vis peragere, noetu perage, nox enim secretum tuum tegit. Verba haec Sarijjaho ben-Ohwaimir ben-Abi-Ahdi Ohkailitae adscribuiitur. Taubalius ben-Alhomajjir, gentibus Banu-Chafadliab et Banu-Aulif Htigaiitibus apud Hammam ben-Motliarref Ohkailitam, quern Merwanus ben-Alhacini gentis Banu-Alunir decimis praeposuerat, a Tsauro ben-Abi-Simahn Ohkailita in facie vulnocratiis erat, 11am-raaraus Taubaho, ut se vindicaret, porrnisit; sed ille facere recusavit dicens, hoc nonriisi cum Hararaarai consensu factum esse et in alius praesentia Tsaurum haec ausurum non fuisse. Postea Taubalius certior faclus, Tsaurum cum sociis ad aquam, quam possidebant, Djarim vel Djorain appellatam iter facere, cum cum sociis secutus est Quum autcm Taubalius eos apud Sarijjahum, qui unus

gentis Banu-Ahmir et amicitiae vinculo cum Taubaho coniunctus esset, versari audivisset, donec inde egressi essent, expectare constituit. At Sarijjahus mane iter ingressuros detinuit, dicens: ادرعوا الليل ثانه اخفى للويل ولست امن عليكم تسوية
Obscura nocte iter ingrediamini, nam ea malum incidens abscondit; vobis enim Taubahum metuosa. Nihilominus tamen nocte obscura Taubahus insecutus Tsaurum occidit. In codice Berol. B. sic legitur: الليل ساقتر كل ويل

١٢. لَيْسَ الْبَغَاخُ بِشَرِّ الزُّمَرَةِ

120. Non est Hans pessimus cunctis Liutri organo (quod ore inflatur).

Qui in bello alios excitat ad pugnam, pugnantibus posthabendus non est. conf. 123.

121. Accidit ei. quod accidit (cameJo) decumbenti. cui pili evelluntur.

Decumbens camelus depilari solet, proverbium igitur significat, virum cahimitate et noxa adflictum esse.

١٢٢. لَيْسَتْ بِرَيْشَاءَ وَلَا عَمَشَاءَ

122. Est neque longas ciliis habens, neque infirmis oculis cum lacrymarum fluxu laborans (femina).

Hem mediam inter eximiam et pravam designat.

١٢٣. لَيْسَ لَهَا بَارَوْحَ

123. Non est ad opus faciendum instigans otiosior (quam is, qui tractat opus.)

Samaehscharius dicit, proverbio significari, aequalem esse euni, qui indicet bonum faciendum, ei, qui ipse id peragat. Couf. prov. 120.

١٢٤ لَقِيَ أَتَى الْكَلْبَةَ

124. Occurrit podici caniculae.

Podex caniculae rem graven) el infortunium significat. Narrant, regem quendam Edessae (الرها) extinctis ignibus imprasse, ut homines ignem ad podicem caniculae mortuae accenderent. Hanc autem ob causam homines emigrasse.

١٢٥ لَوْ تَرَكَ الضَّبُّ بِأَعْدَاءِ الْوَادِي

125. Si relicta esset lacerta in lateribus vallis.

Proverbio huic similis ratio est, quam proverb. 4.

لَمْ يَعْدَمْ مِنْهُ خَابِطٌ وَرَقًا

126. Non destitutus est foliis eius baculo percutiens.

Vocabulum خابط cum significat, qui baculo arborem percutit, ut folia, quae camelis pabulo sint, decidant. Ab arbore in hominem translatus proverbium docet, hominem tam liberalem et generosum esse, ut roganti nil recuset.

١٢٧ لِكُلِّ ذِي عَمُودٍ نَوَى

127. Omni, qui in habitaculo est, discessus est.

Proverbii sensus est: Omni congregationi separatio

est vel omni viro res neccsaria est, quain petit. Quod si posleriozem hunc explicaudi moduin admittis. vocabulo **نوى** *propositi, intentionis significatio tribuenda est.*

١٢٨ لَيْتَ حَظِّي مِنْ أَبِي كَرِبٍ أَنْ يَسُدَّ عَنِّي
خَيْرَهُ خَبَلَهُ

128. Utinum ex Abu-Carbo mibi obtingeret, ul bonum eius membrorum infirmiialem eius a mo depellereL

Narrant, tempore, quo ealainitas gcnti supervenisset, quendam vetulae dixisse: Bono animo sis, nam hie Abu-Carbus nobis propiuquus est, et eam istis verbis respondisse. Abu-Carbus auleni roguu lemائيensiuin nuns erat, qui Tobbah cognominabantur. Samachscharius narravit, Malicum ben-Idjlan, qui Abu-Carbuni Mcdinam ut veniret. iustigasset, dixisse: **جئتكم بعز الأبد** «Adduxi ad vos potentiam perpetuam». Quae verba quum vetula audivisset, sta proverbii verba eam pronuntiasse significaturam, cuiusdam bono non compensari malum.

١٢٩ لَوِي مُغَلٌّ أَشْبَعُهُ

129. Pellem detrahens digitum suum nimis vehementer torsit.

Quae res in causa est, cur pars carnis pelli adhaereat. Proverbium in hominem dicitur, qui opes suas dilapidat. Loco vocis **مغل** legitur quoque **مضل** i. e. ob summam tristitiam suam (لشدة أسفه).

١٣٠ لَتَحْمِلُ عَصَا جَنَاهَا

130. Profecto arbor Ihdhah fructus suos fert.

Arbor **عصا** et **عصاة** arboris spinosae species est conf.

lexic. meum. Huic proverbio similis ratio est, quam verbis «كل اناء يمشع بما فيه» Omne vas exsudat quod in eo est». Conf. C. XX I, 179.

١٣١ لَافْقَرَمْنَا يَهْدَى عَمَامُ أَرْضَنَا

131. Ad pauperiorem quam nos adducitur nubes terrae nostrae.

Portio nostra ad alium pervenit. Legitur quoque نهدي perducimus i. e. alios nobis praeferimus.

١٣٢ لَكَ مَا أَبْكِي وَلَا عِبْرَةٌ لِي

132. Tua causa ploro et mihi non est causa laciymnriuii.

Tua causa molestias perfero et non est causa in me, cur hoc faciam. Proverbio utuntur, ut significant, imum pro altero molestias ferro.

١٣٣ لَيْسَ لِمُلُولٍ صَدِيقٌ

133. Non est fastidioso amicus.

In codice B. male legitur لملوك «regibus», nam sic versus poetae:

أَتَاكَ وَاللَّهِ لَدُوْ مُلَّةٍ يَطْرُفُكَ الْأَتَى عَنِ الْأَبْعَدِ

«Tu, per Deum! pertaesus es, avertit te propinquus a remoto. Metrum versus Sarih est. p. 243.

Dixit Abu - Olhaidus, proverbium sapientis Abu - Hasimi esse, qui inter alia dixerit: لَيْسَ لِمُلُولٍ صَدِيقٌ وَلَا لِحَسُونٍ غَمِي «Fastidioso non est amicus, invidio non est contentus animus et observatio exitus rerum fecundat mentes».

١٣٤ لَيْسَ لِشَرِّهِ غِيٌّ

134. Avido divitiarum non sunt-

Sic dicitur, quod is, nunquam contentus, tanquam pauper semper petit.

١٣٥ لَيْسَ اَتَتَعَلَّقُ كَالْمَتَانِقِ

135. Non est is, qui parvo contentus est, ei similis, qui edit quod lubet.

Vocabulum متعلق eum significat, cui res ad vitam sustinendam necessariae, quae paucae sunt, sufficiunt, متانى autem is est, qui divitiis gaudet, ut quod placeat, sibi eligere possit. Conf. Kam. s. v. علق.

١٣٦ لَيْسَ مِنَ الْعَدْلِ سُرْعَةُ الْعَدْلِ

136. Non est iustitiae celeritas reprehensionis.

Iustitia postulat, ut excusatio audiat.

١٣٧ لَيْسَ بِصَلَادٍ الْقَتْحُ

137. Non est is, cuius ignitabulum ignem non emittit.

Omnes res, quas suscipit, ad finem perducit.

١٣٨ لَوْ كَرِهَتْ نِي يَدِي مَا فَحِبَّتَنِي

138. Si manus mea a me abhorruisset, necum se non coniunxisset.

Dixit poeta:

لَا اَبْتَغِي وَصْلَ مَنْ لَا يَبْتَغِي صَلَاتِي وَلَا اَلِيْنُ لِمَنْ لَا يَبْتَغِي لِيْبِي

وَأَتْلُهُ لَوْ كَرِهْتَ كَقَسَى مُصَاحَبَتِي لَقُلْتُ لِكَيْفَ بَيْنِي أَنْ كَرِهْتَنِي

„Non desidero coniunctionem eius, qui mecum coniungi non vult, et non sum lenis erga eum, qui lenitatem meam non cupit. Per Deum! si manus mea a mea societate abhorruisset, profeolo nianui dixissem: Separa te, quum a me abhorrecas! Melrum Basith est. p. 190.

١٣٩ لَقَيْتُهُ فَكَّرَ فَحَرَ

139. Occurri ei in campo aperto, amplo.

Id est: Quum solus esset nulla re inter nos intercedente. Voces autem حَرَ حَرَّةٌ (enunciantur ut خمسة عشرة), quibus interdum حَرَّةٌ additur, quoad significationem propriam clarac non sunt. Vocabulum حَرَ ad حَرَ campum apertum referendum esse dicunt, حَرَ autem cohaerere cum حَرَ, quod findendi et amplitudinis significationem habeat, unde mari, quod terram findat, nomen inditum sit. Legitur quoque حَرَ حَرَ conf. Kam. Dj s. v. حَرَ.

١٤٠ لَقَيْتُهُ بَعِيدَاتٍ بَيْنَ

140. Occurri ei post spatia temporis intermissa.

Proverbialis locutio, quae adhibetur, quum vir temporis spatiis intercedentibus alteri occurrit. Abu-Said.

١٤١ لَأَشَانِ خَيْرُهُمْ شَانَهُمْ

141. Profecto in capite percutiam eorum rem!

I. e. Eorum rem perdam. Minantis sunt verba. Samach-scharius sic verba explicavit: „لَأَقْصِدَنَّ قَصِيدَهُمْ“ Propositum eorum sequar!“ Dicitur quoque: „لَأَشَانِ خَيْرَهُمْ“ Eis rem nuntiabo. Kam.“

١٤٢ لَا تُجِئَنَّ إِلَى قَرْقَارِكَ

142. Efficiam, ut ad locum mansionis tuae confugas.

Id est: Ad locum, quo dignus es. Alazmâihus dixit, قَرْقَار idem esse ac مَسْتَقَر mansio, firma sedes et قَرَار esse infinitivum verbi قَرَّ substitit, mansit. Alii dicunt, sepulcrum significari. Samachscharius sic explicavit “ad pessimum et infimum statum tuum”. Minantis verba sunt.

١٤٣ لِأَمْرِ مَا جَدَعَ قَصِيرَ أَنْفِهِ

143. Ob quandam rem Kazirus nasum suum amputavit.

Nomen viri in Hariri opere (c. p. 284.) Kozair enunciat; in Kamusi vero opere Kazir legitur. Verba haec Alsaba regina dixit, quum Kazirum nasum amputatum habentem conspiceret. conf. C. VII, 9.

١٤٤ لِأَمْرِ مَا يُسَوِّدُ مِنْ يَسُودَ

144. Ob quandam rem princeps factus est, qui principatum tenet.

Id est: Qui gentis suae principatum tenet, ei dignitas et meritum non deest. Dixit poeta:

عَزَمْتُ عَلَى إِقَامَةِ ذِي صَلَاحٍ لِأَمْرِ مَا يُسَوِّدُ مِنْ يَسُودَ

„Proposui mihi stabilire virum status boni, nam ob quandam rem princeps factus est, qui principatum tenet.“

Metrum Wafir est. p. 204. Sed in Samachscharii codice legitur لِأَمْرِ مَا يَسُودُ.

١٤٥ لِلشُّوقِ دِرَّةً وَغَرَارَ

145. Foro est copia lactis aut paucitas lactis.

Aut mercatura friget aut multa est. Dicitur enim سوق غارة *et سوق غارة*, id quod a camela lacte abundante et parum lactis habente derivatum in mercaturam translatum est.

لَكِنْ حَمْرَةٌ لَا بَوَاكِيَ لَهَا ١٤٦

146. Sed quod ad Hamsahum attinet, ei deflentes non sunt.

Quum post pugnam. Ohodensem Medinac mulieres mortuos suos defferent, Sahdus ben-Maahds et Osaidus ben-Alhodhair uxoribus suis imperavcrunt, ut mortem patruī prophetae Hamsahi deflerent. Quarum ploratum, erant enim ad portam templi Mohammedis stantes, quum Mohammedes audivisset, prodiens dixit: Redite, Deus vobis misericordiam doudt, nam vos ipsae tristes estis., sed quod Hamsahum attinet, ei deflentes non sunt. In cum dicitur, do cuius re nemo sollicitus est.

لَكِنْ خَالِي قَدْ سَقَطَ ١٤٧

147. Quod ad lignum raeum attinet; iam decidit.

Narrant, inter senem anuniqu simul in camelo vehentes lignum sellae infixum fuisse, quo tenerentur. Senem autem anuii interrogasse: Num lignum tuum firmum est, et quum ilia: Certe! respondisset, eum dixisse: Meum autem iam decidit; et lignum suum quum evulsisset, decidentem mortuum esse. De homine proverbium dicitur, qui per suam culpam in interitum irruit.

لَعَلِّي مُضِلٌّ كَعَامِرٍ ١٤٨

148. Fortasse ego in errorem inducens sicut Ahmir.

Narrant, duos adolescentes cum Almostaughtbiro ben-Rabiab consedissee. Unum eorum altcri, cui notnen Abmir esset, dixisse: Ego ad uxorem Almostaughtbiri eo, si autem ipse surgit domum redilurus, voce tua mihi signum fac! Almostaughtbirum autcm intentione cognita eum, quomiuus clamaret, impedivisse, et in suam domum duxisse.

Quum ibi nil mali vidisset, in huius domum cum ipso cum perrexisse, ubi adolescentem ilium apud uxorem inveniret. Dixisse turn Almoslhaughtbirum ista proverbii verba, quae in cum adhibentur, qui te dccipere cupit, quomodo alium decipit. In codice Paris, et Berol. مصلك „Te in errorem inducens" legitur.

لَمْ تَجْ فَجَجَ ١٤٩

149. Institit et turn litigando vicit.

Sensus est: Quidam cum adversario litigans quum persevcraret et adversarium urgcret. eo pervenit, ut litigando eum viuceret. Alii autcm verbis hunc sensum tribuunt: Vir quidam, qui iter facturus domo exierat, in isto itinere, licet pcregrinationis sacrac intentionem non haberot, Meccano pervepiens peregrinationis ritum absolvit, ut diceretur: Perseveravit in itinere faciendo, et ipsum peregrinationis sacrae ritum absolvil. Dixit Abu-Obbaidus proverbium significare, virum persevcrando ad rem pervenisse, quam sibi non proposuisset. Idem dixit, proverbium de difficultate naturae hominis et pertinacia adbiberi. At vero Samachscharius dixit, proverbium de eo adbiberi, qui semper petendo rem assequatur.

لَمْ تَفَاتِي فَمَاتِي ١٥٠

150. Te (o mulier) non fugit (res), adfer igitur!

Id est: Rem, quam petis, assequi potes, rem igitur tuam age! Narrant virum, qui absens a suis fuisset,

uxorem ita allocutam esse in reditu: Si tu apud nos prae-sens fuisses, tibi narravissemus res, quae nobis acciderunt et virum isti proverbii verbis respondisse.

لَوْ تَرَكْتُ الْحَرَبَاءَ مَا صَلَّ ١٥١

151. Si clavus loricae relictus (non percussus) esset, non sonuisset.

De eo dicitur, qui iniuriam accipiens clamat. Proverbia No. 151 — 156 in codicibus Berol. et Paeock. post No. 178 leguntur.

لَكِنْ عِدَاءٌ لَا أُمُّ لَهْ ١٥٢

152. Sed quod ad Ihdaum attinet, ei mater non est.

Ihdaus عدا vel, ut legitur, عدى Ihdan servi nomen est. De eo dicitur, cuius de re nemo sollicitus est.

لَوْىَ عَنْهُ ذِرَاعَةٌ ١٥٣

153. Detorsit ab eo brachium suum.

Id est: Rebellis fuit ei que non obedivit.

لَوْ كَانَ فِي غَضْرَاءَ لَمْ يَنْشَفْ ١٥٤

154. Si fuisset (puteus) in terra bona, non perisset (aqua tua).

Vocabulum غضراء terram bonam et tenacem significat, et hoc in proverbio evanuit (in terra) aqua significationem habet. Dicitur autem غضراء في غصراء, efficit, ut puteus in terra bona ad scalurigeniem perveniret* i. e. ubi terra tenax erat, ut aqua non evanesceret. Proverbii autem sensus est: Si beneficium tuum in uobiscum contulisses, non periisset. nam gratus fuisset.

١٥٥ لُبُّ الْمَرْأَةِ إِلَى حُمُقٍ

155. Animus mulieris ad stultitiam (inclinat).

Proverbio hoc in excusaiula mulieris zelotypia utuntur-

١٥٦ لَقِيتُهَا بِأَصْبَارِهَا ٤٠/١٢٥

156. Occurri ei cum lateribus suis.

In Samachscharii codice لَقِيتُهَا legitur. Suffixum هَا ad اخذ انشىء negotium referendum est. Dicitur باصبارها. Cepit rem cum lateribus suis“ i.e. totam. In re ingrata proverbium adhibetur.

١٥٧ لَقِيتُهُ فِي الْفَرَطِ

157. Occurri ei post temporis spatium.

Id est: Post spatium duorum dierum vel trium vel plurimum, sed in pluribus, quam quindecim non adhibetur. Dixit hoc Alahmarus. conf. Dj. Hocce proverbium in codice meo non legitur. In Samachscharii codice duo proverbialia contracta sunt et sic legitur لَقِيتُهُ عَنْ هَاجِرٍ فِي الْفَرَطِ

١٥٨ لَقِيتُهُ عَنْ هَاجِرٍ

158. Occurri ei post annum.

Id est: Post longam separationem, sed verba عَنْ هَاجِرٍ vario modo explicantur viz. lex. meum et Kam.

١٥٩ لِكُلِّ رَعْمٍ خَصْمٌ

159. Omni opinioni est adversarius.

Sed dicunt رَعْمٌ esse pro رَعْمٌ opinionem proferens“. De homine dicitur, qui rem sibi arrogat, quae ei non est.

١٦٠ لَاضْرِبَنَّكَ عِبْتُ لِلْخِمَارِ وَظَاهِرَةُ الْفَرَسِ

160 Profecto! te percutiam tempore, quo asinus et tempore, quo equus bibit.

Id est: Quovis tempore, nullo intermisso, asinus enim secundo die uno intermisso, equus autem quovis die bibit.

١٦١ لَمْ يَجِدْ مِسْحَاتِهِ طَيِّبًا

161. Non invenit instrumento suo, quo abstergit, odoramentum.

Reiskins lutumi legendum esse putavit. Proverbiohuic similis ratio est, quam proverbio 72. Proverbium significat, virum rei optatae participant factum non esse.

١٦٢ لَنْ يَعْذَمَ اُنْشَاوْرُ مُرْشِدًا

162. Consilium roganti in viam rectam ducens non deerit.

Proverbium hortatur, ut aliorum consilium adhibeamus.

١٦٣ كَيْشٌ لِلتَّيْمِ مِثْلُ الْهَوَانِ

163. Vili nil convenit nisi despectus.

Si erga vilem mansuetudine tua uteris, audax fit; sed si cum depressisti et parvi fecisti, te metuit.

١٦٤ لَقِيْنَتْهُ نَقَابًا

164 Occurri ei subito.

Aliis est: Non tempore aut loco promisso. conf. Kam.

١٦٥ لَقِيْنَتْهُ كَفَاحًا

165. Occurri ei adverso vultu.

Id est: Vultu in eum directo.

لَقِيْتُهُ صَفَاحًا ١٦٦

166. Occurri ei e propinquo.

Vox صَفَاح derivatum est a voce صَفَح latus rei, quod latus rei propinquitatem indicat, quasi dixisset, occurri ei et latus faciei meae versus latus faciei eius directum erat. Conf. Hamas ٨,٢

لَقِيْتُهُ صَغَابًا ١٦٧

167. Occurri ei e propinquitate.

Vox صَغَاب a voce صَقَب propinquitas derivanda est.

لَمْ يَبْرُدْ بِيَدَيَّ مِنْهُ شَيْءٌ ١٦٨

168. Non mansit in manu mea ex eo res.

Voci بَرَد in proverbio manendi et firmitatis significatio tribuenda est. Cum hoc loquendi modus بَرَد حَقِي firmum est ius meum cohaeret.

لِكُلِّ مَقَامٍ مَقَالٌ ١٦٩

169. Omni loco sermo est.

Proverbium hoc quoque in nostro codice post Nro. 149. legitur. Proverbii sensus est: Sermoni conveniens locus est. Ebu-Alalirabius hunc versum adnotavit:

نَحْنُ عَلَى هَذَاكَ الْمَلِيكِ فَإِنْ لِكُلِّ مَقَامٍ مَقَالٌ

„Erga me misericors sis! rex (I)eus) te ducat! nam omni loco sermo est“, i. e. Benigne age erga me, ut te laudare possim. Metrum est Motakarib c. I. m. p. 281,

١٧٠ لَوْ قُلْتُ تَمَّةٌ قَالَ جَمَّةٌ

170. Si dixissem: Dactylus, dixisset: Pruna.

Adhibetur in cupiditatum diversitate.

١٧١ لِحَاجَةٍ نَيْكَ الْأَصْمَرِ

171. Ob necessitatem est fututio non desiderati.

Sed in codice Berol. „لِحَاجَةٍ Pertinacia fututionis non desiderati“ legitur. الْأَصْمَرِ is est, qui, quum omnino inutilis sit, non cupitur. Proverbium in eum dicitur, qui rei tam deditus est, ut inde prohiberi nequeat.

١٧٢ لَيْسَ الْجَلَالَةُ كَمَثَلِ الدَّمَسِ

172. Non est aperta inimicitia aequalis occultationi,

Discrimen inter clarum, manifestum et occultum designat proverbium.

١٧٣ كَيْتَ لَنَا مِنْ فَارِسَيْنِ فَارِسَا

173. Utinam nobis esset e duobus equitibus unus!

Describit proverbium, quod metrum Iledjes habet (p. 231), paucum contentum animum.

١٧٤ لَقَبْتُهُ سَرَاةَ النَّهَارِ

174. Occurri ei alto die.

Loquendi modus سرّاء النهار alto die desumptus esse dicitur a verbis سرّاء الظهر, quae altissimam dorsi partem designant.

لَقِيْتُهُ اَدِيْمَ الضُّحَى ١٧٥

175. Occurri ei medio die.

Vocabulo ضُحَى diei pars, qua sol splendet, significatur. Aliis اديم الضحى „Medium eius partis, aliis initium est.

لَقِيْتُهُ رَاْدَ الضُّحَى ١٧٦

176. Occurri ei altissimo diei tempore.

Conf. Kam.

لَيْنٌ حَدَّ لَيْلِيْنُهُ مَيْس ١٧٧

177. Profecto! si seria agit, podicem ei obvertet.

Id est: Fugam capiet. ميس nomen podicis esse dicunt. Sed num Lamiso an Lomaiso enunciatur, dubito. Dixit Wajifus ben-Zarim Aljescheori:

فَإِنَّمَا أَهْنُ دَلْمَاءُ الَّذِي جَاءَ لِحُطْبَتَا فَخْصِيْبِيْهِ رَمْلَانَعْمَا أَمْسٍ بِأَنْدَمِ

فَقَرٌّ وَوَلَانَا لَمَيْسٌ وَفَوْقَهَا رَشَاشٌ كَتَمُوْلُجِعِ الْكَيْسَاءِ الْمُسْقَمِ

..Kilii fuscac (Ebn-Dalma), qui venerat a soopo abcrans, testiculos heri sanguine iuquinavimus, fugit enim nobis podicem obvertens, qui conspersus erai sicut longis striis variegatum vestimentum". Metrum Thawil est. c. p. 162.

لِسَانٌ مِّنْ رُّطْبٍ وَبَدٌّ مِّنْ خَشَبٍ ١٧٨

178. Lingua ex dactylis maturis et manus ex ligno.

De mendace dicitur, cuius facta dictis non respondent.

١٧٩ لَكَ مَا بَتِ أَبْرَدَهَا

179. Tibi quod pernoctavi, eius iucundissima est.

In vertendo proverbio vocalium, quae in codice Parisiensi et Lugduucnsi snpcrscriplac erant, rationem habui. In codice Poeneek. et Berol. لك ما legitur. Meidanii scholion hoc est: نزل برجل ضيف فقرا فاستطاب قرواه واحميه فقال: لقد اطبت قال لك ما بت ابردها اى لك اعددت هذه الكرامة »A viro hospes laute exceptus erat, ut ei excipendi modus vehementer placeret. Dixit igitur: Bene fecisti! Alter autem dixit: لك ما بت ابردها i. e. Tibi paravi hunc honorem«. Codex Autem Berol. plus habet: وكل مستطاب ,,Omne autem quod iis placet, بارد frigidum appellatur ab iis et عيش بارد vita frigida est grata (vita).«

١٨٠ أَلْقَى عَلَيْهِ لَطَاتَهُ

180. Proiecit super eum onera sua.

Abu-l'Sarahus dixit, hunc loquendi modum pciVuuiam cum altero confunctionem, ut alter ah altero non separclur, sigtitiicare. Abu-Ahmruus autem dixit, verba significare, eum onera sua alterum portare iussisse, dum voci لطاء frontis significatio inesset et diceretur عليه بلطاته et ألقى عليه لطاته

١٨١ لَا فَشَنَكَ فَشَّ الْوُطْبُ

181, Ex te sicut ex utre ventum exprimam!

I. e. Iram tuam deprimam. Sic dicitur, quod iratus ira tanquam vento quasi inflatus est. conf. Djehl. v. فش

١٨٢ لَوْ كَانَ مِنْهُ وَعَدٌ لَتَرَكْتُهُ

182. Si ex eo effugium fuisset, profecto id reliquisset!

١٨٣ لَيْسَ أَوَانٌ يُكْرَهُ لَلْخَلَاطِ

183. Hoc non est tempus, quo ab opere suscipiendo abhorreatur.

Opus aggredere!

١٨٤ لِأَجْمَنَكَ لِحَامًا مُعَذِّبًا

184. Profecto te instruem habena cohibente!

Id est: Omnino ab ista re te retinebo.

١٨٥ لِلْبَاطِلِ جَوْلَةٌ ثُمَّ يَضْمَحِلُّ

185. Vano est circuitus, tum evanescit.

Vanum non diu manet, sed mox abit.

١٨٦ لَيْسَتْ النَّاجِيَةُ التَّكَلَّى كَالْمُسْتَبْرَةِ

186. Non est plangens raulier filio orhata similis ei, quae mercede conducta est (ut plangat).

Hocce proverbio vulgus uti solet.

١٨٧ لِكُلِّ قَوْمٍ كَلْبٌ فَلَنْ تَكُونَ كَلْبُ أَصْحَابِكَ

187. Omni genti canis est, et canis sociorum tuorum tu non eris.

In codice Lugd. ولن تكون in Berol. ولا تكون in meo لا تكون legitur, in Pocock. لا تكن «ne sis» esse videtur.

Verbis hisce Lokmanus filiuni suum iter ingredientem adhortatus est.

لَمَّا أَشْتَدَّ سَاعِدُهُ رَمَانِي

188. Quum brachium eius robustum esset, me sagitta petivit.

Proverbium significat, cum, cui tu benefeceris, in te ingratum esse. Dixit poeta:

فِيَا عَجَبًا لِمَنْ رَبَّيْتُ طِفْلًا أَلْقَمُهُ بِأَنْفَرِ الْبَنَانِ

أَعَلِمَهُ الرِّمَايَةَ كُلَّ يَوْمٍ فَلَمَّا أَشْتَدَّ سَاعِدُهُ رَمَانِي

أَعَلِمَهُ الرِّوَايَةَ كُلَّ يَوْمٍ فَلَمَّا قَالَ قَافِيَةُ هَجَائِنِي

أَعَلِمَهُ الْفَتْوَى كُلَّ يَوْمٍ فَلَمَّا طَرَّ شَارِبُهُ جَفَانِي

„O remadmiraiidam! Quem educavi infantum extremis digitis in os cibum ingerens ctqucm iaculandi artem quovis die docebam, is, quum eius biachium robustum esset, me petivit; quern aliorum poetarum versus quovis die docebam, is, quum versum facere posset, me satyra perstrinxit; quern quovis die viri vitutem docebam, is quum barba in labio pullulasset, me iniuste tractavit«

Metrum Watir est. p. 204.

189, Qui de rerum fine non cogitat, earum dominus non est.

Verba haec Pbamrabus ben-Dhamrab Alnohmano ben-Almondsir, quum eum res interrogasset, dixit. Verborum autem similis ratio est, quam his: **النظر في العواقب تلقى** „Do fine rerum cogitatio fecundat mentes“ conf. prov. 133. Dixit Abu - Ohbaidus, proverbii verba Alzahbo ben-Ahmru Alhindi adscribenda esse.

١٩٠ لِكَيْلِ جَيْشٍ عَوَّةٌ وَعُرْمٌ

190 Omni exercitui est mali illatio et noxa.

I. c. Ex omni exercitu corruptio et malum oritur aliis.

١٩١ لَيْسَ لِلْحَاسِدِ إِلَّا مَا حَسَدَ

191 Non est invidio nisi invidia.

Id est: In invidia invidio nulla utilitas est.

١٩٢ لَمْ أَجِدْ لَكَ مَخْتَلًا

192. Te decipiendi opportunitatem non inveni.

Quum te decipiendi opportunitatem non invenirem, palam te aggressus sum, ut quod vellem, assequer. Huic eadem fere ratio est, quam verbis: *مُجَاهِرَةٌ* ١٩١ لَمْ أَجِدْ لَكَ مَخْتَلًا „Palam aggredior, si decipiendi opportunitatem non invenio“. Conf. C. XXIV, 285.

١٩٣ لِكَيْلِ جَابِئِهِ حَوْزَةٌ ثُمَّ يُوَدِّنُ

193 Cuilibet ad aquam accedenti et vase, quo hauriat, destituto unus aquae potus est, turn repellitur.

De eo dicitur, qui diu apud hospitem commoratur.

١٩٤ لَيْنٌ أَلْتَقَى رَوْعِي وَرَوْعَكَ لَتَنْدَمَنَّ

194. Profecto! si cor raeum et cor tuum occurrunt, poenitebis.

Fortiorem me invenies, ut malum tuum depellere possim. Verba haec minanti dicuntur.

١٩٥ لَنْ يَشْبَعَ وَاحِدٌ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَجُوعَ ائْتَنَانِ

195. Profecto! quod unus satiatur, melius est, quam quod duo esuriunt.

١٩٦ لَيْسَ اَلْمُرْكُوكُ بِاِنْيَايِيَهِنِ

196. Non est parvis gressibus incedens inter crudas camin habendus.

Arabs quidam pullos avis Mocca appellata cepit. Omnes sub cinere fervido, m assarentur, posuit et assatos edit, Illus autem vivus prodiit et fuga se eripere voluit. At vir sequens eum arripuit et edit et socio, eum crudum esse dicenti istis proverbia verbis respondit. Proverbium significat, homines in malo inter se aequales esse.

١٩٧ اَلْقَى عَلَى الشَّيْءِ اُرَاقَهُ

197. Proiecit super rem vela sua.

Rem vehementer amavit eiusque avidus fuit. Simili modo dicitur: القى عليه شراشه Animam suam vel corpus suum super eum proiecit i. e. Semetipsum tradidit. conf. prov. 11. et lex. m. s. v. روق

١٩٨ اَلْقَى عَلَيْهِ عِبَاتَهُ وَاَوْقَهُ

198. Proiecit super eum onus suum et onus (pondus) suum.

Duplex mihi proverbium esse videtur, ut tum القى عليه tum عباته dicatur. Proverbia sensus est: Rem ingratam ei imposuit, molestiam ei creavit.

١٩٩ اَللِّقْمُ تُوْرِثُ النَّقْمَ

199. Buccae vindictas pariunt.

Proverbium docet, dona, quae iudici dentur corrumpendi causa, perniciose ipsi esse. Deus rem punit, aut qui do-
juim dedit. iudicio aliter lato., quam cxspectaverat, se do-
iudice vindicat.

٢٠٠. لِكُلِّ عَدٍ طَعَامٌ

200. Omni tempori matutino cibus est.

Fiduciam in Deo ponendam esse proverbium docet.

٢٠١. لِكُلِّ دَهْرٍ رِجَالٌ

201. Omni tempori viri sunt.

Verba haec a quodam sic prolata sunt: لكل مقام
لِكُلِّ دَهْرٍ رِجَالٌ, „Omni loco est sermo et omni tempori
sunt viri. conf. prov. 150.

٢٠٢. لِكُلِّ جَنْبٍ مَضْرَعٌ

202. Omni lateri est locus prosternendi.

Id est: Omni vivo est mors.

٢٠٣. لِكُلِّ عُوْدٍ عُصَاةٌ

203. Omni ligno est succus.

Id est: Omni rei apparenti est interna conditio natu-
rae apta.

٢٠٤. لِكُلِّ لِسَانٍ لُزْزٌ

204. Clitella ei firmiter adhaesit.

Id est: Eum pressit, laesit: In eum dicitur, cui argumen-
tum necessario adferendum est. Inde dicitur: كلان لزاز
„Quidam adversarium in litigando vehementer urget“.

٢٥ لَوْ غَيْرَ ذَاتِ سِوَارٍ لَطَمْتَنِي

205. Si alia, quam armilla ornata colaphum mihi duxisset.

Hoc modo Alazmaihus proverbium relulit. conf. prov. 1. Hatimus Thajjita (sic narrant) quum transiret mense sacroad gentem Ahnsah, suo cognomine Abu-Saffanah advocalus captivum, ita ut se ipsum vineutis traderet, redemit. Captivus autem Hatimus camelum, quern mulier ut e vena sanguinem extraneret, adduxerat, iugulavit. Mulier hac de causa irata quum ei colaphos duceret, Hatimus ista proverba verba dixit indicaturus, sc, nisi talis isfa mulier fuisset, a mulieribus vindicaturum esse. Quum autem cognitus esset, iragno pretio e captivitate se redemit.

٢٦ لَقَيْنَهُ عِدَادَ الثُّرَيَّا

206. Occurri ei modo Pleiadum.

Id est: Semel per mensem, quod luna semel per mensem in Pleiadum statione est. Vocabulo عِدَاد autem dolor aliave res, quae certo temporis spatio ad hominem redit, significatur. conf. Kam. Dj. s. v. عِد

٢٧ لَقَدْ بَلَيْتَ بِغَيْرِ أَعْوَلٍ

207. Profecto! Iam adlictus es per alium, quam inermem!

Parem tibi invenisti. Ille vero loquendi modus non multum differt ab illo: رَمَيْتَ حَجَرَ الْأَرْضِ „Petitus es lapide terrae“, conf. C. X, 6.

٢٨ لَمْ يَشْطِطْ مَنْ أَنْتَقَمَ

208. Acquitatem non deseruit, qui se vindicavit.

Hec Mohammedis verbis in Corano Sur. XLII, 39. consentaneum est.

٢٠٩ لَمْ يَخْبَأْ لِلدَّهْرِ شَيْءٌ إِلَّا أَكَلَهُ

209. Nulla res tempori occultata fuit, quin ederet.

Id est: Tempus omnes res perdit.

٢١٠ لَكَ الْعُتْبَىٰ وَلَا أَعُودُ

210. Te contentum reddam et non redibo.

Vocem عتبي nomen esse dicunt derivatum a forma verbi اعتب, quae significat iram (alicuius) sedavit, ut عتبي actio hominis sit, qua alterius ira sedatur. Post vocem أعود (redibo) supplendum est: ما يسخطك ad id, quod iram tuam excitat. In codice Lugd. ista verba cum praecedentibus ita coniuncta sunt, ut pars pro-verbii esse videantur. Proverbii autem verbis poenitens et se excusans utitur.

٢١١ لِكُلِّ فَضَاءٍ جَالِبٌ وَلِكُلِّ دَرٍّ حَالِبٌ

211. Omni lato est adducens et omni lactis copiae est mulgens.

٢١٢ لَقَدْ تَنَوَّقَ فِي مَكْرِهِ الْقَدَرُ

212. Profecto! Fatum in eius calamitatem animum intendit!

Sunt, qui تنوق non probent, sed تائق dicendum esse putent. De eo dicunt proverbium, cui omni modo malum inferre cupiunt homines.

٢١٣ لَقَدْ اسْتَبْطَنْتُمْ بِأَشْهَبِ بَارِلٍ

213. Profecto! iam camelum album nqyermem abscondidistis !

Re gravi, manifesta tentati et adflicti estis. Verba haec Alahbbasus ben-Abbd-Almothalleb incolis Meccae dixit. Praepositio ب pleonastice posita est.

٢١٣ لَكَ الْعَتَبَى بِأَنَّ لَا رَضِيَتْ

214. Contentum te reddam per id, quo contentus non eris.

Hisce verbis is utitur, qui alterum contra ipsum iratum contentum reddere non vult. Facit igitur contrarium eius, quod alter desiderat. Praepositionem ب autem hisce verbis explicandam putant: «اعتابى اياك بقولى لا رضىت» Contentum te reddam verbis meis: Ne contentus sis! i. e. nunquam. Bischri versus proverbium optime dilucidat:

عَصَبَتْ تَمِيمٌ بِأَنَّ يُقْتَلَ عَامِرٌ يَوْمَ النَّسَارِ فَأَعْتَبُوا بِالنَّصِيلِ

„Irata erat gens Tamim, quod gens Ahmir die Annisar occisa erat; sed gladio contenti redditi sunt“. Metrum Camil est p. 212.

Ahmrus ben-Abi-Rabiah sic dixit.

أَيُّهَا الْعَبَاتُ فِيهَا عَصِيَّتَا لَنْ تُطَاعَ الدَّهْرَ حَتَّى تَمُوتَا

إِنْ تَكُنْ أَصَبَحْتَ فِينَا مُفِيضًا فَلَكَ الْعَتَبَى بِأَنَّ لَا رَضِيْنَا

„O obiurgans! in eo (negotio) obsequium tibi praestatum non fuit. Nunquam tibi obsequium praestabitur donec moriaris. Si inter nos distincte loqueris, contentum te reddent per id, quo contentus non eris“. Metrum versum Madid est. c. 1. m. p. 178. ct doct. Berth. libr. p. 10.

٢١٥ أَلْقَى الْكَلَامَ عَلَى رُسَيْلَاتِهِ

215 Proiecit sermonem super commodas suas camelas.

Vox رسلات duplici modo derivatur. Aut est diminutivum vocis رسلَة (raslat), dicitur enim رسلَة ناقَة «commode incedens camela» aut est diminutivum vocis رسلَة (rislat), qua sequitias, cunctatio significatur. Verba autem proverbii delirantem et negligentem in sermone designant. conf. Kam. s. v. رسل

٢١٦ لَوْ لَا جِلَادِيْ عَنْمَ تِلَادِيْ

216. Nisi me asperum prae buissem, opes haereditate acceptae mihi ereptae fuissent.

Nisi alios repulissem, opes meae mihi eripuissent.

٢١٧ لَيْسَتْ حَفْصَةُ مِنْ رِجَالِ أُمِّ عَاصِمٍ

217. Non est Hafazaha ex viris Omm-Alizima.

Proverbium hoc Medinae incolis proprium erat. Quodam die Ohmarus princeps in foro (سوق اللید) transiens anum conspexit, quae lac, quod vendebat, aqua corruptura prope cam stante impediabatur. Ohmartis, quatenus illa adolescentula esset, aimm interrogans audivit, eius filiam esse et Ahzimo, ut cam in matrimonium duceret, imperavit. Ex ea duae filiae Omm-Ahzima et Hafazaha natae sunt. Omm-Ahzimaui, quae propter bonam indolem et mores suaves cognatis dilecta erat, Ahbd-Alabsis bcn-Merwan in matrimonium duxit. Ex ea Ohmariis ben-Ahbd-Alahsis natus est. Mortua Omm-Ahzima cinaedus (مخنث), clientiam gentis Merwan unius, de Hafazaha interrogatus dixit proverbii verba, ut significaret, maiores praeferendos esse posteris.

٢١٨ لَيْسَ الْقِدَامِي تَأْخُوَانِيْ

218. Non sunt pennae anteriores alae aquales
petinis in ala tectis.

Unam rem alteri praeferendam esse proverbium docel.
Dixit poeta Rubah:

خُلِقْتُ مِنْ جَنَاحِكَ الْغَدَاةِ مِنَ الْقَدَامَى لَا مِنَ الْخَوَافَى

„Ex ala tua nigra creatus sum ex anterioribus pennis,
non est posterioribus“, Metrum est Sarih. c. p. 216.

Et alius quidam dixit:

لَيْسَ قَدَامَى النَّسْرِ كَالْخَوَافَى وَلَا تَوَالِي الْخَيْلِ كَالْهَوَادَى

„Non sunt pennae anteriores vulturis ut posteriores et
non equi sequentes ut equi ducentes (praeecedentes).“

Metrum Sarih est. c. p. 216.

٢١٩ لِيَعْلَمَنَّ خَلْقَ جَدِيدِكَ

219. Profecto! Vincet iriturn mourn novum (mini !

Id est: Seneclius nescit iuventutem tuam (in concubitu).
Haec autem verba senex uxori suae adolescent uxor, quae;
ci ministrare aegre ferret, in versu dixit:

هَلُمَّ خَبِيْ وَتَعْبَى تَغْرِيدَكَ لِيَعْلَمَنَّ خَلْقَ جَدِيدِكَ

„Accede! Curra celeriter et omite modulationem tuam!

Profecto! Tritum meum novum tuum vincet.“ Metrum

Redjes aut Sarih est. c. p. 231. et p. 216.

٢٢٠ لِحَفْنَى فَضْلَ لِحَافِهِ

220. Operuit me redundante parte amicu sui
extimi.

De eo dicitur, qui partem redundantem commentus et
donorum tibi dat. In Samachscharii opere legitur: لِحَفْنَى

„Operuit me parte redundante operimenti
sui“ Dixit Ujerirus poeta:

كَمْ قَدْ تَرَكْتُ بِكُمْ ضَيْفًا فَتَلَحُّفْنِي فَضْلَ إِلْحَافٍ وَفَضْلَ الْقَوْمِ بِالْخَفِ

„Quotics apud vos tanquam hospes versatus sum! Et tu me parte redundante operimenti tegis et pars redundans gentis operitur“. Metrum Basith est. c. p. 190.

٢٢١ لَأُضَعَّ عَنْكَ دَيْنِي

221. Profecto! Debitum meum a te deponam!

Hisce verbis is utitur, qui alteri se eum relicturum esse minuitur. Grammaticus Altsahlab versus hos citavit

أَيَا بَشْرٍ رَفَقَ أَمَاءُ لَا يُضْعِمِينَهُ وَلِلْمَاءِ رَنُوقٌ يَتَقَى وَنُقُوعٌ
وَأَنْ غَلَبَتْكَ الْنَفْسُ إِلَّا وَرُودَهُ قَدَّيْنِي إِذَنْ يَا بَشْرُ عَنْكَ وَضِيعُ

„O Batsna! No turbidam aquam bibendam da, aqua cnim turbida et stagnatis cavelur. Quod si vero animus tuus te impellit, ut ad illam aquam eas, tum, profecto! debitum mourn, o Batsna! a te depositum est“.

Metrum Thawil est. p. 163.

٢٢٢ لَوْ كُوبِتُ عَلَى دَاكِ لَمْ أَكْرَهُ

222. Si ob morbum ferro ustus essem, non abhorruissem.

Id est: Si propter peccatum vituperatus essem, iram non conciperem.

٢٢٣ لَيْسَ أَمِيرُ الْقَوْمِ بِالْخَبِّ لِلدَّعِ

223. Princeps gentis non est perfidus deceptor.

Gentis principem socios non decipere docet. Loco vocis امير legitur quoque امين „Is cui fides habetur.“

٢٢٤ لَقِيَ فُلَانٌ وَيَّسَا

224. Quidam desiderio occurrit.

Quidam, quod cupivit, invenit.

لَسْتُ بِعَمِّكَ وَلَا خَالِكَ وَلَكِنِّي بِعَمِّكَ ٢٢٥

225. Non sum patruus tuus aut avunculus, sed maritus tuus sum.

Narrant, uxorem marito novo dixisse: O patre mi! Benigne agas i. e. me abstineas; illum autem proverbii verbis respondisse.

لَمْ يَجْرُ سَالِكُ الْقَصْدِ وَلَمْ يَعْمَرَ قَاصِدُ الْحَقِّ ٢٢٦

226. Non declinavit (a via), qui recta (via) incedit, et caecus non fuit, qui veritatem sequitur.

Qui recta via incedit, cum a via declinare non opus est.

لَوَّى عَنْهُ عِدَارَهُ ٢٢٧

227. Detorsit ab eo genam suam.

Id est: Rebollavit, postquam obediens fuerat.

لَا يَخُفُّ الْخَوْفُ الْحَسَّ بِالْأَسِ ٢٢٨

228. Coniunge malum cum radice sua!

Id est: Effice, ut malum adficiat eos, qui id meruerunt. Voces *حسن* et *أس* Alasharius cum vocali Fatha, Djouharius autem cum vocali Kesre enunciandas esse censuit. Proverbii sensus est: Malum ad auctorem suum refer!

لَيْسَ لِي حَشِيفَةٌ وَلَا خَدِرَةٌ ٢٢٩

229. Non est mihi aridus dactylus aut decidens nondum malurus dactylus.

Vocabulum حَشَّةٌ aridum et خَدْرَةٌ decidentem, priusquam maturus est, dactylum significat. Proverbium significat, rem stabilem et firmam non esse. Sed voci خَدْرَةٌ humidi significatio opposita arido tribui potest, dicitur enim يومٌ خَدْرٌ „dies humidus“ et ليلةٌ خَدْرٌ „nox humida“.

٢٣٠. لَئِنْ أَنْتَحَيْتُ عَلَيْكَ فَإِنِّي أَرَاكَ يَتَخَوَّمُ زَنْدَكَ

230. Profecto! Si in te niterer, tuum ignitabulum ignem non emittere viderem.

Significat, in homine nil boni esse sicut in ignitabulo rupto.

٢٣١. لَقِيَ هِنْدَ الْأَحَامِسِ

231. Incidit in Hind-Alahamis.

Dixit Sinan ben-Djabir:

وَدِدْتُ لِمَا أَلْقَى بِهِندٍ مِنَ الْجَوَى بِأَمِّ عَمِيٍّ زُرْتُ هِنْدَ الْأَحَامِسِ

„Opto ob vehementem in Hindam amorem, ut in terra deserta Hind-Alahamis (mortem) inveniam.“

Metrum Thawil est. c. p. 162.

Aliis autem vocibus Hind-Alahamis calamitas significatur. Sic in sequente poetae versu:

لَمِيعَتِ بَنَاتِ حَتَّى إِذَا مَا لَقِيتُنَا لَقِيتَ بَنَاتِ يَا عَمْرُو هِنْدَ الْأَحَامِسِ

„Nos cupisti, donec, quotiescunque nobis occurreres, o Amirue! per nos in calamitates incideres“.

Metrum Thawil est. p. 163.

٢٣٢. لَا قَنُونَكَ قَنَاوَتَكَ

232. Profecto! Quemadmodum meruisti, tibi rependam!

٢٣٣ لَا تُجِرَنَّكَ جِيرَتُكَ

233. Profecto! Iusculum tuum tibi parabo!

Vocabulum جيرة iusculum significat ex farina paratum cum butyro. Id est: Ex meritis tuis tibi rependam!

٢٣٤ لِأَقِيمَنَّ صَعْرَكَ

234. Profecto! Obliquitatem tuam colli (aut faciei) rectam faciam!

Abu-Ohbailus dixit, vocabulum صعر inclinationem colli in unum latus significare, nec non in faciei obliquitate adhiberi.

٢٣٥ لَقَيْتَهُ أَدْنَى ظَلَمٍ

235. Occurri ei primo ante omnes.

Abu-Ahmrus contendit, ظلم hoc in proverbio idem esse, quam ظل umbra et شخص persona. Alii dicunt, significationem vocis ظلم a ظلام „obscuritas“ derivandam esse, quasi dixisset: Occurri ei tanquam primo, qui personam suam alios texit, ut eos videre non possem. Samachscharius denique verbis explicat: اقرب ظالم „propinquiorem iniustum“, quia iniustitia homines occupet. Dicitur quoque: ظلم لَقَيْتَهُ أَدْنَى اول ذى ظلم. conf. Kam. s. v. ظلم.

٢٣٦ لَيْسَ عَلَى الشَّرْقِ طَحَاءٌ تَجُوبُ

236. Non est super sole nubes, quae tegit.

De re nemini occulta, sed omnibus clara, perspicua adhibetur.

٢٣٧ لَيَوْمِهَا تَجْرَى مَهَاةٌ بِالْعَنَوِ

237. Diei suo currit vacca silvestris celeri curst).

Proverbium significat, virura re, quam antea consecutus non sit, potitura esse. Meidanus autem 'proverbium sic explicari posse dixit: Dies eius dies mortis significare potest, ut ² praepositionis الى locum teneat i. e. ad diem suum. Proverbii igitur sensus est: Vacca silvestris ad diem, quo peritura est, cum celeritate currit.

٢٣٨ لَيْسَ بِطَيٍّ مِنْ بَنِي أُمِّ الْقَرْسِ

238. Non est segnis ex filiis Omm-Alfarasae.

Omm-Alfars nomen equae erat, e qua nonnisi equi generosi nati sunt. In generosos dicitur i. e. E generosis generosi nascuntur.

٢٣٩ لَسْتُ بِالشَّقِيِّ وَلَا الضَّيْقِيِّ حَرًّا

239. Non est res mea molestior quam tua, et non est pudendum meum angustius tuo.

Duae parvae puellae duobus viris informatrimonium datae erant. Minor natu suis dicebat: Tentorium separatum nobis rigite, ut a virorum conspectu remotae simus. Maior natu autem, ne properes, dicebat. Exspectandum nobis est, donec adultae simus. At quum nihilominus minor natu urgeret, maior natu ista verba dixit, quae in proverbium venientia do eo adhibentur, qui probum viri consilium non admittit. Dicitur igitur, quod si te non pudet, mihi non est pudoris causa. Sie autem proverbii verba explicant:

لَسْتُ بِالشَّقِيِّ أَمْرًا وَلَا حَرِّ بِاضْيَقٍ مِنْ حَرِّكَ

٢٤٠ لَنْ يَقْلَعَ لَجْدُكَ أَلَّا بَجْدَ ذِي الْأَيْدِ فِي

كُلِّ عَامٍ تَلِدُ

240. Non removetur sors mae iniqua, nisi cum sorte eius, qui servam habet quovis anno parientem*

Si serva quovis anno parity domino servire non potest, ut spes in ea posita frustrata sit. Adhibent igitur pro-verbiura in eum, cuius status in peius semper ruit.

٢٤٠ لَوْ كَانَ بَحْسِي بَرٍّ مَا كَتَمْتُهُ

241. Si in corpore meo lepra fuisset, eam non occultassem.

Dixit Abu-Ohbaidus, proverbium vulgi esse. Samach-scharius dixit, proverbium significare virum amico suo rem revelare, quam alii occultet.

٢٤١ لَوْ كُنْتُ عَنْ نَفْسِي رَاضِيًا لَقَلَّيْتُكُمْ

242. Si me contentus fuisset, vos odio babuissem.

Verba haec Motharrefo ben-Alschadhir vel alii cuidam sapienti adscribuntur. Verba significant eum alios opprobrio non affecisse ob peccatum, quod ipse commiserit.

٢٤٢ لِلْيَدَيْنِ وَالْفَمِ

243. Super manus et os.

Quum quis gaudium ex alterius lapsu concipit, proverbium adhibetur. Verba Ohmarus Arabum princeps, quum ebrius mense Ramadhano ad eum adductus esset, dixisse fertur. Praepositio ل in proverbio locum praepositionis على habet, ut sensus sit: „اسقطه الله على اليد والفم“ Proiciat cum Deus super manus et os! Virum illum Ohmarus castigari iussit.

٢٤٤ لَيْسَ لِرَجُلٍ لِدَغٍ مِنْ جَحْرٍ مَرَّتَيْنِ عَذْرٌ

244. Non est viro, qui bis e latibulo morsus fuit, excusatio.

Verba haec Alharitso ben-Djassas, qui ad gentem Kais den-Tsahlabah pertinebat, facundia inter Beecritas clare adscribuntur. Dixit ea in oratione, quam occiso Isido ben-Mohalleb habuit. Post laudem Dei praemissam dixit: أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ الْفِتْنَةَ تَقْبَلُ بِشِبْهِةٍ وَتَدْبِرُ بَيَّانٍ وَلَيْسَ لِرَجُلٍ لِدَغٍ مِنْ جَحْرٍ مَرَّتَيْنِ عَذْرٌ فَاتَّقُوا عَصَائِبَ تَأْتِيَكُمْ مِنْ O homines! Dis-cordia procedit ob dubium, et recedit per clarum sermonem et non est viro, qui e latibulo bis morsus est, excusatio. Cavete autem cohortes, quae ad vos e Syriae regione veniunt, similes silulis, quarum lora rupta sunt! Tum e stiggestu descendit. Verba autem illa ab hominibus asserta in proverbiorum consuetudinem venerunt conf. prov. 286.

٢٤٥ لَسْتُ مِنْ غَيْسَانِي

245. Tu non es generis mei.

Loco vocis غَيْسَانِي legitur غَيْسَانِي sensu non mutato. conf. Kam. s. v. غَيْسَانِي

٢٤٦ لِيَدُّوا بِالْأَرْضِ تُحَسِّبُوا حَرَائِمَ

246. Adhaerete terrae, ut radices arborum esse putetis!

Ludibrii causa verba haec fugientibus dicuntur. Verbis quoque hisce ad coniunctionem homines incitantur.

٢٤٧ لَنْ يَنْزَالَ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا تَبَايَنُوا ذَلَا تَسَاوَوْا هَلَكُوا

247. Non cessabunt homines bono frui, quamdiu distincti sunt; sed quando aequales inter se sunt, peribunt.

Quamdiu homines gradu et dignitate inter se distincti sunt, unus alteri obediēt.

٢٤٨ لَكِنْ عَلَى بَلَدَحَ قَوْمِ عَجَقَى

248. Sed in loco Baldah est gens ematiata.

At metrum Surih (p. 246), verba haec, quae Baihasi sunt (conf. C. IV, 1.), referri possunt. Significare vult, inopiam eorum ipsi copiae praesentis laetitiam depellere. Proverbium indicat, virum ob propinquorum infortunium tristitia affici.

٢٤٩ لَكِنْ بِأَثَلَاتِ لَحْمٍ لَا يُظَلَّلُ

249. Sed ad tamarices caro non obumbratur.

Sunt quoque Baihasi verba conf. C: IV, 1. Djeuharius (s. v. أَثَل), Baihasum carnem fratrum suorum occisorum significare voluisse, scripsit.

٢٥٠ لَيْتَنِي فَعَلْتَنِي هَذَا لَيْكُونَنِي بَلَدَةً مَا بَيْنِي وَبَيْنَكَ

250. Profecto! Si hoc facis, locus inter me et te vacuus sit!

Altera lectio loco vocis بلدة est „abscissio“. Vox autem بلدة variam explicationem patitur. Aut est locus in fronte inter duo cilia pilis carens aut locus in coelo, in quo statio lunae est, stellis vacuus. Verbis igitur proverbii vir utitur, qui amicitiae vinculum, si alter culpae noxius est, rumpere vult.

٢٥١ لَيْسَ عَبْدٌ بِأَخٍ لَكَ

251. Servus loci fratris tibi non est.

Verba ad Hosaimum referuntur. conf. C. I, 357.
XXIII, 434,

٢٥٢ التَّقَى الْبَطَانُ وَالْحَقَبُ

252. Convenerunt cingulum sub ventre et funis
apud praeputium.

Hoc non fit, nisi si nodi vacillant et soluti sunt. De
eo dicitur, cui interitus imminet. Similis ratio est verbis:
جَاوَزَ الْخَزَامَ الطَّبِيبُ „Cingulum mammarum locum transi-
vit“ (C. V, 50.), quae in re gravi et ardua adhibentur.

٢٥٣ لَقِيتُهُ أَوَّلَ وَهْلَةٍ

253. Occurri ei ante omnes.

Vocabulum وَهْلَةٍ est forma فعلة a verbo وهل «opinatus
fuit, dubitanter novit» c. الى p., ita ut primus esset, in
quem opinio incideret. Alii timoris significationem admit-
tunt. Sic dixit Abu-Saidus, eum primum esse, in quem
incidat quis, et terrorem concipere conspicientem. conf.
lex. m.

٢٥٤ لَقِيتُهُ أَوَّلَ صَوِّكَ وَبَوِّكَ

254. Occurri ei primo quiescenti et se moventi.

Id est: Primo omnium. Vocabulum صَوِّكَ quietem,
لَى بَوِّكَ motum in proverbio significat, ut sit pro بَوِّكَ
et لَى صَوِّكَ «se movens et quietus». Dicitur quoque مَا بَ
صَوِّكَ وَبَوِّكَ „Non est in eo motus“. conf. Kam. s. v. صَوِّكَ
et بَوِّكَ

٢٥٥ لَقِيتُهُ أَدْنَى دَنِي

255. Occurri ei propinquissimo propinquorum.

Id est: Ante omnes.

٢٥٦ لَمْ يَنْتَعِلْ بِقَبَالِ خِذْمِ

256. Non alligavit soleas loro facile rumpendo.

In virum haud debilem et infirmum dicitur. Dixit poeta Alahscha :

أَخُو الْحَرْبِ لَا صِرْعٌ وَاهِنٌ وَلَمْ يَنْتَعِلْ بِقَبَالِ خِذْمِ

„Bellicosus, non debilis et infirmus, et non alligavit soleas loro facile rumpendo“. Metrum Motakarib est. c. p. 281.

٢٥٧ لِيَ الشَّرُّ أَقْمَرُ سَوَادَكَ

257 Mihi malum (sit)! Erige personam tuam!

His verbis, ut bono animo et fortis sit, unus alterum hortatur. Verba الشَّرُّ مَقْدَرًا لِي لَا لَكَ لِي sunt pro لي الشَّرُّ „Sit malum a Deo decretum mihi, non tibi!“

٢٥٨ " الْقَامَ جَرَحٌ وَالْأَسَاءُ غَيْبٌ

258. Consolidatum fuit Tulnus, et medici absentes erant.

Proverbium significat, virum re ipsi necessaria potitum esse a nomine adiutum.

٢٥٩ لَيْسَ بِرِيَّ وَأَنَّهُ تَغْمَرُ

259. Non est expletio perfecta potu, sed est potus modicus.

Proverbium monet nos, ut pauco contenti simus.

٣٦. لَوْ لَمْ يَتْرُكِ الْعَاذِلُ الْكَذِبَ إِلَّا لِمُرُوَّةٍ
حَقِيقًا بِذَلِكَ فَكَيْفَ وَفِيهِ أَلْمَاتُمْ وَالْعَارُ

260. Quod si prudens incndacium evitasset non nisi ob virtutem viri, hoc eo dignum fuisset; sed multo magis vitandum est, quum et crimen et opprobrium in eo sit.

Verba cuiusdam sapientis sunt.

٣٦١. أَلْقَى حَبْلَهُ عَلَى غَارِبِهِ

261. Proiecit funem suum super gibbi verticem eius.
Funis (habena) super cameli gibbum proicitur, ut libere pascatur. Scholio magis consentaneus est legendi modus in codice Berol. أَلْف „Proice“, scholium enim dicit, proverbium continere consilium ei datum, cuius consortium ab alio non ametur. I. e. Sine eum abire, quo velit.

٣٦٢. لَوْ لَا لُحْشٌ مَا بَالَيْتُ بِالْدَّسِ

262. Quod si baculo prunae super me non ad-
moverentur, occultationem non curarem.

Verba pani, qui sub cinere coquitur, tribuntur. Hisce verbis calamitatibus iterum iterumque afflictus utitur.

٣٦٣. لَوْ خَفَّتْ خُصَاهُمْ وَلَكِنِّهَا كَالْمَوَادِ

263. Si leves fuissent testiculi eorum (abiissent);
sed erant similes perae viatoriae.

Altera pars, quae coniunctionem لَوْ si sequi debet, ommissa est, ut sic proverbium explicandum sit: لَوْ خَفَّتْ خُصَاهُمْ نَظَعُوا وَلَكِنِّهَا أَثْقَلَتْهُمْ فَأَقَامُوا حَتَّى هَلَكُوا „Si leves fuissent eorum testiculi, profecti essent; sed molesti pondere his erant, ideoque manserunt, donec pe-

rirentu. De eo dicitur, quern impedimenta a proposito suo retinent.

٢٦٤ لَحْظٌ أَصْدَقُ مِنْ لَفْظٍ

264. Intuitus veracior est, quam vox.

In oculis et amor et odium apparet, ut verbis, si oculi non confirment dicta, fides habenda non sit. c. pr. 554.

٢٦٥ اَللّٰهُمَّ هَوْرًا لَا اَيًّا

265. O Deus! Opinionem, non misericordiam!

O Deus! Fac, ut alii me felicem esse opinentur, non mei miseratione moveantur.

٢٦٦ لَيْسَ يَلَامُ هَارِبٌ عَنْ حَتْفِهِ

266. Non vituperatur, qui mortem suam fugit.

Proverbio hoc timiditas excusatur.

٢٦٧ لَوْ اُقْتَدَحَ بِالنَّبْعِ لَأَوْرَى نَارًا

267. Si ligno arboris Nabh tanquam igniario usus fuisset, profecto! ignem extudisset.

Arbor نبع Nabh appellata, quae in montium cacuminibus crescit, ignitabulo apta non est. Proverbium igitur virum ingenii acumine praeditum designat. Conf. Kam. s. v. نبع.

٢٦٨ لَا يَنْ إِذَا عَزَكَ مِنْ تُخَاشِنِ

268. Lenem te praebe, quum te dignitate vincit is, erga quem asper es.

Huic proverbium إذا عرك أخوك فهو Quum frater

tuus honore te vincit, subinissum to geras! simile est Proverbium hoc duobus locis (No. 457) in codice meo et Lugdun. legitur.

٢٦٩ لَا مَحَبَّةَ لِعِطْرٍ بَعْدَ عَرُوسٍ

269. Non est locus, ubi aroma occultatur, post Ahrusum.

Alter proverbii legendi modus est: لَا عِطْرٍ بَعْدَ عَرُوسٍ „Non est aroma post Ahrusum“. Almoʿadidhelus narravit, feminam ad gentem Aladsrah (العدرة) pertinentem, cui nomen Asma filia Ahbd-Allahi esset, verba haec dixisse. Cui quum maritus Ahrusus appellatus morte creptus esset, alteri Nanfelo appellato nupsit, viro ore foetenti, avaro et vili animo praedito. Qui quum aromatis squalum proiectum apud uxorem suam conspexisset, dixit: Ad te aroma tuum sume! Illa autem respondit: لَا عِطْرٍ بَعْدَ عَرُوسٍ „Non est aroma post Ahrusum.“ Alii autem sic proverbium explicant. Vir uxorem non bene olentem in matrimonium duxerat. Tum eam deductam ad ipsum interrogavit: Ubi aroma est? Respondit illa: Id occultavi. Dixit tum maritus لَا مَحَبَّةَ لِعِطْرٍ بَعْدَ عَرُوسٍ „Non est locus, ubi aroma occultetur, post sponsam“. Proverbium autem de ea dicitur, in cuius honorem et gaudium omnes res pretiosae exhauriuntur, ut in futuri temporis usum non recondantur.

٢٧٠ لَا تَبْلُ فِي فَلَيْبٍ قَدْ شَرِبْتَ مِنْهُ

270. Ne mingas in puteum, e quo bibisti!

Ei dicitur, qui male de eo loquitur, qui ipsi benefecit

٢٧١ لَا آتِيكَ حَتَّى يَوُوبَ الْقَارِضَانِ

271. Non ad te veniam, donec fructum Karaths collisentes duo redeant.

Vocabulo قَرْط fructus acaciae (سَمَط), aliis folia arboris سَلْم appellatae, quibus coria depebant, significantur. In Arabia felice frequentes illae arbores erant. Viri illi duo ad gentem Abusah pertinentes nunquam redibant. Ebu-Alabrabi dixit, unum illorum vivorum nomen Ebu-Ahnsan gessisse.

٢٧٢ لَا أَتِيكَ حَتَّى يُوْرَبَ الْمُنْتَخِلُ

272. Non ad te veniam, donec Almonachchalus redeat.

Almonachchalus poeta oral, qui exiis domum nunquam rediit. Viri autem, cuius in lioc Abu-l'Aswadi Aldoali versa :

أَلَيْتُ لَا أَغْدُو إِلَى رَبِّ لَقَحَةِ أَسَاوِمِهِ حَتَّى يُوْرَبَ الْمُنْتَلَمُ

„Iuravi, me mane non venturum esse ad dominum camelae lactariae, ut liciter, donec Almutsallemus redeat!“

mentio facta est, ab haereticis occisus est, et nemini eius locus notus erat, donec occisor eius dixisset.

٢٧٣ لَا أَتِيكَ هَبِيرَةً بَنِ سَعْدٍ

273. Non ad te veniam, donec Hobairahus ben-Sahd adsit.

Hobairahus iste amissus nunquam reperiebatur. Id est: Nunquam ad te veniam.

٢٧٤ لَا أَتِيكَ مَعْوَى الْغُبَرِ

2) Metrum Thawil est, c. l. m. p. 160. sqq.

274. Non ad te veniam, donec caprae Alfisri congregantur.

Alfisr cognomen Sahdi ben-Said Manat ben-Tamin (conf. Ebu-Cotaib. p. 95) erat. Vir hic ad multitudinem capras adduxerat et eas omnibus offerens dixit: **مِنْ أَخَذَ مِنْهَا** „Qui ex eis unam ceperit, eam possideat; sed duae (فَرَر) non capiuntur“ Haec cognominis causa erat. Caprae autem istae in varias et longe dissitas regiones dispersae nunquam congregabantur. Conf. Kam. et Dj. s. فَرَر.

٢٧٥ لَا تَرْضَى شَانِيَةَ إِلَّا بِجَزَرَةٍ

275. Odiens non contenta est nisi perdendo.

Ea, quae odium fovet, eum quem odit, perdere cupit. Proverbium, quod proprie in femina adhibebatur, postea in virum translatum est.

٢٧٦ لَا تَعْدَمُ لِلْحَسَنَاءِ ذَامًا

276. Admodum pulclira vitio non caret.

Proverbii huius causam talcm fuisse narrant: Hobba filia Malici ben - Abinru Abdwautica eximia pulcbritudine a rege Ghassani in matrimonium ducta erat. Mater puellae sequentibus ipsam puellis imperaverat, ut, antequam ad novum maritum introduceretur, eam odoribus imbuerent Illae autem rem facere ob festinationem neglexerunt. Hex post primam noctem interrogans, quomodo uxor ei placeret, optime! respondit, nisi quod odorem parvum mihi ingratum percepi. Uxor autem pone velum regis verba audiens ista dixit, quae postea in proverbii consuetudinem venenint. Poeta proverbii verba versui inscriuit:

وَقَدْ قَالَتْ قَتِيلَةٌ إِنَّ رَأْيِي وَإِنَّ لَا تَعْدَمُ لِلْحَسَنَاءِ ذَامًا

„Iam Katilaha, quum me videret, mihi dixit: Et ecce: pulchra vitio non caret“. Metrum Wafir est p. 204.

٢٧٧ لَا تَحْمَدُ أَمَةً عَامَ اشْتَرَايَهَا وَلَا حُرَّةَ عَامَ بِنَائِهَا

277. Ne laudes servam anno, quo eam emisti et liberam anno, quo in matrimonium ducta est.

Loco vocis بِنَائِهَا legitur هَدَائِهَا eodem fere sensu. In Samachscharii opere لَا تَحْمَدُنْ legimus. Causa proverbii in eo est, quod initio, quamquam bonae non sunt, tamen bonae videri cupiunt. De eo dicitur, qui nondum bene cognitus laudatur. Dixit poeta:

لَا تَحْمَدُنْ أَمْرَةً حَتَّى تُجَرِّبَهُ وَلَا تَسُدِّمْتَهُ مِنْ غَيْرِ تَجَرُّبٍ
فَإِنْ حَمَدَكَ مَنْ لَمْ تَبْلُهُ صَلَفٌ وَإِنْ ثَمَّكَ بَعْدَ الْحَمْدِ تَكْذِيبٌ

»Ne virum lauda, antequam eum expertus es et ne eum vitupera sine experientia, nam laus tua cius, quem nou probasti, falsa est et vituperatio tua post laudem est accusatio mciidacii“. Metrum Basitli est. c. p. 190.

Monet proverbium, ne rem experientia longa nobis nondum probatam laudemus.

٢٧٨ لَا تَعْدَمُ صِنَاعُ نَلَّةٍ

278. Industria mulier lanâ non caret.

Mulier solers, industria, si opere uno caret, alterum ob solertiam suam aggreditur. Meid. De solerte adhibetur Samachscharii.

٢٧٩ لَا تَعْظِيْنِي وَتَعْظِيْ

279. Ne me admoneas, et tu curvus es.

Djeuharius dixit, vocem تَعْظِيْ cum vocali Fatha literae ت ab Abu-Olbaido enunciatam esse, se autem pu-

tare, earn cum littera Dhamma enunciandam esse. Verbum autem عظم sagittam esse ineurvata[m] significat. In cum dicitur, qui ipse viliis laborans alii mi. ut se corrigat, monet. Similem sensum poeta versu expressit:

لَا تَنْهَ عَنِ خُلُقٍ وَتَأْتِي مِثْلَهُ عَارٌ عَلَيْكَ إِذَا فَعَلْتَ عَظِيمٌ

„Ne agendi rationeni interdicas, quam tu eandem habes; magnum tibi erit dedecus. quum facis.“

Metrum Camil est. 1. p. 212.

٢٨ لَا يَدْرِي أَسْعَدُ اللَّهَ أَكْثَرُ أَمْ جُدَامُ

280. Nescit, num gens Sahd-Allah numerosior sit an gens Djodsam.

Alazmaihus dixit, magnam esse difi'erentiam inter istas duas gentes, qiiam nemo nou sciat. Djabirus beu-Ahbd Allah Ahmirita doctissimorum Arabum umis dixit, proverbium hoc Hamsaho hen-Aldhillil Albelewi adscribenduni esse, qui ista verba Ruho ben-Sinbah Chodsamitae in versu dixerit:

لَقَدْ أَفْتَحْتُمْ حَتَّى نَسِيتَ تَدْرِي أَسْعَدُ اللَّهَ أَكْثَرُ أَمْ جُدَامُ

„Iam inconsulte rem aggressus es, ut nescires, num gens Sahd-Allah numerosior esset an Djodsam.“ Metrum versus Wafir est. p. 204. In Samachscharii opere ما يدري legitur

٢٨ لَا يَدْرِي أَى طَرَفِيْهِ أَطْوَلُ

281. Nescit, utra duarum oxtremitatum suarum longior sit.

Dixit Alazmaihus: Proverbii sensus est: Nescit, num patris an main's suae familia nobilior sit. Alius quidam autem dixit, hominis medium umbilicium esse, partem autem iuforiorein hominis longioreui esse supersore. Maior autem

hominum pars quum banc rem non nesciat, proverbium stimmam hominis ignorantiam indicarc. Ebn-Alahrabius dixit; extrmitates duas viri esse penem et linguam.

٢٨٢ لَا تَعْدَمُ مِنْ أَتَى عَمَّكَ نَصْرًا

282. Auxilio patruelis tui destitutus non eris.

Cognatus tuus, etsi inimicus tuus est, tamen contra alium auxilium tibi feret. Samachscharius نَصْرًا auxilia-
torem habet, qui est alter legendi modus.

٢٨٣ لَا يَمْلِكُ مَوْلَى مَوْلَى نَصْرًا

283. Cognatus ab auxilio cognato ferendo se non absteinebit.

Almosadhdhelus dixit, Alnohmani ben-Almondsir verba esse. Causam hanc fuisse: Alahjjarus ben-Ahbd - Allah Dhabbita Dhiraro ben-Ahmru propinquo suo inimicus erat. Quapropter quum Marhabus Iarbuhta cum Dhiraro ben-Ahmru litem haberet et Alahjjarus Dhirarum adiuvaret, Alnohmanus Alahjjaro dixit: Num tu haec contra Abu-Merhabum pro Dhiraro, cui iniuriens es, profers? Alahjjarus respondit: Is fratris mei carnem edit, et ego hoc non feram! Ad quae Alnohmanus proverbii verba dixit, quae sic explicanda sunt: لَا يَمْلِكُ مَوْلَى تَرَكَ نَصْرًا وَادْخَارَ نَصْرًا لِمَوْلَاهُ. Proverbium significat, propinquum propinquo auxilium la-
turum esse, etsi inter utrumque inimicitia intercedat.

٢٨٤ لَا أَفْعَلُ مَا أَبَسَّ عَبْدٌ يَنْأَقِنَهُ

284. Non faciam, quamdiu servus camelae suae Bas Bas dicit.

بس بس voces sunt, quibus inter mulgendum utitur,

ut camela tranquilla sit. Proverbii autem sensus est:
Nunquam id faciam.

٢٨٥ لَا تَفْشِ سِرَّكَ إِلَى أَمَةٍ وَلَا تَبْلُ عَلَى أَمَةٍ

285. Cum serva secretum tuum ne communica
et ne super colle terrae minge!

Haec verba Actsami ben-Zaifi sunt. Id est: Ut in colle terrae mingere non solos, sic cum serva secretum tuum ne communica! Sed in Djeuharii opere sub v. فَكَمْ sic legitur: „Ne cum serva ioceris et ne super colle mingas“, id quod ob proverbii homoioteleuton non minus placet. conf. pr. 286.

٢٨٦ لَا تُفَاكِهَنَّ أُمَّةً

286. Ne cum serva ioceris!

Abu-Ohbaidus dixit, proverbio isto vulgum uti.

٢٨٧ لَا يَلْسَعُ الْمُؤْمِنُ مِنْ حَاخِرٍ مَرَّتَيْنِ

287. Non bis mordetur credens (Mohammedanus)
e latibulo.

Meidanius scholio sequente proverbium explicavit:
قِيلَ هَذَا كَنَائَةً عَمَّا يُؤْتَمُّهُ أَيُّ أَنَّ الشَّرْعَ يَمْنَعُ الْمُؤْمِنَ
مِنَ الْأَصْرَارِ فَلَا يَأْتِي مَا يَسْتَوْجِبُ بِهِ تَضَاعُفَ الْعُقُوبَةِ يَضْرِبُ لَهُنَّ
أَصِيبٌ وَنَكْبٌ مَرَّةً بَعْدَ أُخْرَى يَقَالُ هَذَا مِنْ قَوْلِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ
السَّلَامُ لَا فِى عِزِّ الشَّامِ أَسْرُهُ يَوْمَ بَدْرٍ ثُمَّ مِنْ عَلَيْهِ وَأَتَاهُ
يَوْمَ أَحَدٍ فَاسْرُهُ فَقَالَ مَنْ عَلَى فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ هَذَا الْقَوْلُ
„Dicunt metonymiam esse, qua id, quod ad crimen cum instiget, significetur.
Lex enim Mohammedanum vetat perseverare (in peccando);
fugit igitur res, ob quas duplicem poenam meretur. De

eo proverbium adhibetur, qui iterum adfligitur et malo addicitur. Dicunt, auctorem proverbii prophetam esse, cui Deus faveat! et eum verba Abu-Ohssaho poetac dixisse. cui primum in proelio Bedrense captivo condonaverit, turn iterum in proelio Ohodense captivo et veniam roganti ista verba dixerit. Id est: Si credens (Mohammedanus) fuisses, non iterum contra nos pugnasses". conf. prov. 244.

٢٨٨ لَا جَدَّ إِلَّا مَا أَقْعَصَ عَنْكَ مَا تَكْرَهُ

288. Non est fortuna nisi quod a te res tibi ingratas repellit.

Dicitur ضربہ ذاقعہ „Percussit eum et eum suo loco occidit“. Tum scholion hisce verbis proverbium explicat: يقول جدك الحقيقي ما دفع عنك المكروه وهو ان يقتل عدوك „Fortuna vera tua est ea, quae rem ingratham a te depellit et hoc est, quod inimicum tuum occidit te non curante. Verba haec dixit Moahwijahus. quum Ahbd-Al-rahmanus ben-Chalid ben-Alwalid, cuius partes ne liomiues secuturiessent, timuerat, a medico veneno dato sublatus esset

٢٨٩ لَا أَطْلُبُ أَثْرًا بَعْدَ عَيْنٍ

289. Non quaero vestigium post rem ipsam.

Meidanus dixit, se proverbium cum historia (littera ت) iam adtulisse et repetitionis causam esse, quod Abu-Ohbaidus id hoc modo, quo vero sensus non mutetur, adtulerit. conf. C. III, 44.

٢٩٠ لَا يَضُرُّ السَّحَابَ نَبَاحُ الْكَلَابِ

290. Nubi canum latratus non nocet.

De homine dicitur, qui alteri re ipsi haud noxia nocere cupit. Legitur quoque هل يضر „Num nocet?

٢٩١ لَا تَكْرَهُ سُخْطَ مَنْ رَضَاهُ الْجَوْرَ

291. Ne aegre feras iram eius, quem iniuria contentum reddit.

Ne irae iniusti rationem habeas, nam Dei favor eam sequitur.

٢٩٢ لَا أَمْرَ لِعَصِيٍّ

292. Imperium ei non est, cui obedientia non praestatur.

Cui in imperio non obediunt, is ei aequalis est, cui imperium non est.

Huic similis sensus est, quam proverbio: لَا رَأْيَ لِمَنْ لَا يُطَاعُ «Non est consilium ei, cui non obeditur», conf. prov. 436.

٢٩٣ لَا تَقْعَنَّ الْبَحْرَ إِلَّا سَاحًا

293. Ne in mare te dimitte, nisi quum natas.

De eo dicitur, qui rem suscipit, quam non bene tractat.

٢٩٤ لَا يَرَى لِعَوِيٍّ عَيْبًا

294. Erranti errorem non videt.

De eo dicitur, qui errorem non admittens aliis eum exenat, ut eum committant.

٢٩٥ لَا تَلُمَّ أَخَاكَ وَأَحْمَدَ رَبِّكَ عَافَاكَ

295. Ne fratrem tuum vitupera et lauda dominum, qui tibi condonavit!

٢٩٦ لَا تُوكِ سِقَاءَكَ بِأَنْشُوطَةٍ

296. No religa utrem Uuim nodo facile solvendo !

Cautionem in rebus proverbium commendat Moid.
Monet, ut bene et firmiter res instituamur. Samachscli.
Ibi legitur سقاء utrem“.

٢٩٧ لَا تَمْسُكْ مَا لَا يَسْتَمْسُكَ

297. Ne prehende, quod prehendi non vult.

Ne beneficium in indignum conferas.

٢٩٨ لَا تَغْرُ إِلَّا بِغُلَامٍ قَدْ غَرَّ

298. Ne incursionem fac nisi cum iuvene, qui
incursionem iam fecit!

Adhibe difficili in re virum fortem et experientia edoctum !

٢٩٩ لَا آتِيكَ مَا حَمَلَتْ عَيْنِي أَمَّا

299. Non ad te veniam, quandiu oculus meus
aquam portat.

Legitur quoque وسقت i. e. congegit, collegit.

٣٠٠ لَا يُسْمِعُ أَذْنَا خَمَشًا

300. Ut auris sonum lenem audiat, non permittit.

In Kamuso Calcutt. sic scriptum est: لَا يُسْمِعُ فَلَانِ أَذْنَا خَمَشًا.
Cilabita sic proverbium adnotavit: لَا تُسْمِعُ أَذْنَ. Lectio خَمَشًا loco vocis خَمَشًا rectior
videtur. In eum dicitur, qui admonitionem non admittit.

٣٠١ لَا أُحِبُّ رِثْمَانَ أَنْفٍ وَأَمْنَعُ الضَّرْعَ

301. Non amo adfectu nasi et mammam recuso.

Proverbium a camela desumptum, quae tanqtiam anians caput in pullum dirigit, eum auteiu a mammis repellit. In codice Samachscharii Icgitur: وأبغض أنفصر „et odio habeo mammam“ Similem sensum poeta versu protulit:

أَمْ كَيْفَ يَنْفَعُ مَا تُعْطَى الْعُلُوقُ بِهِ رُثْمَانٌ أَنْفٍ إِذَا مَا ضَنَّ بِاللَّبَنِ

„Aut quomodo utile est id, quod dat camela in eum pro-
pensa adfectu nasi, quotiescunque lac prohibetur“.

Metrum Basith est. c. p. 190.

Verum et sincerum amorem proverbium describit.

٣٠٢ لَا تَبْطُرْ صَاحِبَكَ ذَرْعَهُ

302. Ne attonitum reddas socium tuum quoad
brachium!

Id est: Ne socio tuo imponas id, quod portare non
valet. Accusativi casus in voce ذَرْعُهُ est species ap-
positi (بدل) vocis صَاحِبِكَ, quasi dixisset auctor, لَا تَبْطُرْ
„Ne attonitum reddas brachium socii tui!“
Conf. Kam. s. v. بَطُرَ

٣٠٣ لَا تَجْعَلْ شِمَالَكَ جَرْدَبَانًا

303. Ne sinistra manu lua ciluim tegas, ut alios,
quominus eclant, impedis!

Id est: Ne sinistra manu cibum, impediens, quominus
alius eum capiat, tegas. Proverbio hoc aviditas vitupc-
l'alur. Grammaticus Alferra hunc versum citavit:

إِنَّا مَا كُنْتُمْ فِي قَوْمٍ شَهَاوَى فَلَا تَجْعَلْ شِمَالَكَ جَرْدَبَانًا

„Quotiescunque in gente avida es, ne sinistram tuam
panis custodem facias! Metrum Wafir est. conf. p. 204.

٣٠٤ لَا يَدِي لِوَاحِدٍ بَعْشَرَةٍ

304. Nulli manus inea decem valet.

Varia in codicibus est lectio. In meo لَا يَدِي, in Langd. لَا يَدِي, in Paris et Berol. لَا يَدِي. Hoc ferri potest; in scholiis enim verborum explicandorum gratia „non potest“ additum est, et a Meidonio citatus poetae versus sensum confirmat:

أَعْبِدْ لِمَا تَعْلُو قَمَا لَكَ يَالْذِي لَا تَسْتَطِيعُ مِنَ الْأُمُورِ يَدَانِ

»I eo, quo ascendere potes, nam res, quas perficere non potes, te non spectant«. Metrum Camil est. p. 213.

٣٠٥ لَا يُرْسِلُ الْسَّاقَ إِلَّا مُهْسِكًا سَاقًا

305. Arboris truncum non climittit, donec arboris truncum capiat.

Proverbium hoc a chamaeleone desum'um est, chamaeleon enim solis ardore adfoctus ad arboris truncum confugit, ut in etus umbra sit; sod quum is unibram non facil; ad alium confugit. Alii autem contrario modo proverbium explicant. Chaeinaeleonem summo solis ardore gaudere dicunt, ut non nisi ob solis defectum in alium truncum procedat. Dicit poeta:

بَلَّتْ بِأَشْوَسٍ مِنْ جُرْبَاهُ تَنْضِبَةً لَا يُرْسِلُ السَّاقَ إِلَّا مُهْسِكًا سَاقًا

»Adhaeret viro contrahenti palpebras magis quam chamaeleon in arbore spinosa, non dimittens truncum donec alium truncum arripiat«. Metrum Basith est. c. l. m. p. 190. Conf. C. XXVIII, 90.

٣٠٦ لَا مَالِكَ ابْقِيَّتٍ وَلَا هَنْكَ أَنْقِيَّتٍ

306. Aquam tuani non conservasli et pudendum tuum non mundasti.

Legit ur quoq' loco vocis **هَنَك** *vox* **حَرَكَ** *vel* **دَرَنَك** nsordes tuasu (sic in Samachscharii cod ice). Narrant virum cum uxore sua iter facientem, quum uxor, quae menstrui laboraret, paucam aquam, quam secum haberet, adhibuisset ad se lavaudavi, aqua isti rei non sufficiente, proverbii verba dixisse. Almofadbbclus autem dixit, proverbii auctorem Aldhabbum ben-Arwa Alcilaihtam esse. Hic mercaturam facturus cum genie sua ex terra lemeii exierat. Per aliquot dies postquam cum sociis iter fecerat, cos reliquit et in deserto in gentem Hamadan incidit. Iuveni illi pulchro adspeculo et eleganti Abmram iilam Sobaii quam amabat, in matrimonium potenti primum quidam dare recusabant, quod neque poeta neque hariolus neque fontium gnarus esset., tandem precibus multis commoti consenserunt. Aliquo tempore post gens quaedam Arabum in bos incursionem facere volebat. Hac de causa gens Hamadan Dhabbum, quem ipsis infortunium adducturum esse putarent, cum uxore depulerunt. Per diem noctemque iter facientes a fonte non multum abcrant. Uxor igitur, quae menstruis laboraret, spem fontis aquam in lavando adhibuit, sed isti rei aqua non suffecit. Ad fontem pervenientes cum sub terrain demersum invenerunt. Maritus turn temporis ista proverbii verba uxori dixit et in arboris umbra considens bos cecinit versus:

قَالَ مَا طَلَّةٌ أَصَابَ بِهَا بَعْلًا سِوَايَ قَوَارِعِ الْعَنْتَبِ
وَأَيُّ مَهْمٍ يَكُونُ أَثْقَلُ مِنِّمَا طَلَبُوا إِذْنِي مِنَ الصُّبِي
أَنْ يَعْرِفَ أَلْمَاءُ تَحْتَ صِمِّ الصَّغَا وَخَيْرَ النَّاسِ مَنْطِقُ الْخُطْبِ
أَخْرَجَنِي قَوْمَهَا يَأْنِ الرَّحَا ذَارَتْ بِشُومِ نَهْمٍ إِلَى الْعَنْتَبِ

„Per Deum! Non adflixerunt adversitates infortunii uxoris causa maritum sicut me! Quanam erat gravior dos

quam quod a Dhabbo postularunt, ut aquam sub duris petris videret, et picarum viridium loquclam hotninibus indicaret. Eius (uxoris) gens me expulit, quod belli mola super axe so convertens cos adflixcrat".

Mulier autem istis versibus laeta dixit: Redeamus ad gentem, poeta enim es. Redeiuites quum verberare et repellere vellent, vir dixit: Audite versus meos et turn me occidite! Auditis versibus in gratiam eorum rediit. Proverbii rationem habuit Ferasdakus in versu sequente:

وَكُنْتَ كَذَاتِ الْحَيْضِ لَمْ تَبْقِ مَاءَهَا وَلَا عَيْ مِنْ مَاءِ الْعَسَدِ ابْنِ طَاهِرٍ

„ Tu similis eras feminae menstruis laborant, quae aquam suani perdidit, et non oral ab aqua uteri pura".

Metrum Thawil est. p. 162. Proverbium vituperat eum, qui imam rem, ut alteram assequatur, perdit, sed illa altera non potitur.

٣٧ لَا أَبُوكَ نُشِرَ وَلَا التُّرَابُ نَفِدَ

307. Non paler taus reviveret, et terra non penetraretur.

Ahmarus proverbii originem banc fuisse dixit: Quum vir quidam dixisset. si locum, ubi pater mens occisus esset, scircin, terrain eius super capite men ponerem; alius quidam ista proverbii verba dixit significaturus, cum ista re palris caedem non vindicaturum esse. De eo dicitur, qui rem inutilem petit. Sauiacbscharius dixit, proverbium de eo adbiberi, qui faciat rem, dum aliam quaerat; sed ham; non assequatur.

٣٨ لَا يَكُنْ حُبَّكَ كَلْفًا وَلَا بُغْضُكَ تَلْفًا

308. Ne sit amor tuus oranino te occupans, et odium tuum pendens!

Proverbium, ut et in am ore et in odio modum rectum

teneamus, monet. Sic nos docent traditionis verba: احبيب حبيبك هونا عسى ان يكون بغيضك يسوما وابغض بغيضك حبيبك هونا ما عسى ان يكون حبيبك بوما. Leniter ames amatum tuum, quamdiu fieri potest, ut aliquo die in odium tibi veniat et leniter odias tibi exosum, quamdiu fieri potest, ut aliquo die tibi amoris sit. Conf. C. VI, 96.

٣٩ لَا يُدْعَى لِلْجُنَى إِلَّا أَخُوهَا

309. Non advocatur ad rem gravem nisi frater eius.

Id est: Qui eam perficere potest. Haec verba debili dicuntur i. e. tu non es talis, quem ad rem gravem perficiendam advocent.

٣٠ لَا يَعْدَمُ شَقِيٌّ مَهْرًا

310. Non deest misero equi pullus.

In Samachscharii libro legitur مهره. Legitur quoque pullulus equi. Pullum equi educare, res difficilis et molesta est. De viro dicitur, qui re diu affligitur et fatigatur. Conf. C. III, 143.

٣١ لَا تَهْرَفْ بِمَا لَا تَعْرِفُ

311. Ne multum laudes quod nescis!

Proverbium nos monet, ne rem nobis non satis cognitam nimium laudemus. conf. Kam. et Dj. s. v. هرف

٣١٢ لَا تَنْسُبُوهَا فَانْظُرُوا مَا نَارُهَا

312. Ne genus eius rogetis; sed observe signum ei inustam!

A camelo, e cuius signo inusto genus cognoscitur, proverbium desumptum in homines traslatum est. Conf.

C. XXV, 26. Ex externae conditionis indicia interna scientiam comparari posse significat proverbium.

٣١٣ لَا أَحْسِنُ تَكْذَابَكَ وَأَنَا مَكَ تَشُولُ بِلِسَانِكَ
شَوْلَانِ الْبَرُوقِ

313. Non bene calleo, quemadmodum In, mendacium proierre et crimen committere. Linguam tuam moves modo. quo camela non praeg-nans caudam movet.

Vox **بروق** camelam significat, quae caudam movens gravis putatur, dum gravis non est. Huiusce proverbii originem fuisse tradunt banc: Modjaschihus beiwDarcm a rege, quem adiecit, interrogatus, ubi frater Nahschalus esset, respondit, cum in praedio suo degere, nec ad reges venire. Rex cum advocari iussit. Rex advenientis pulchritudinem admirans, dixit: Loquere tecum, o Nalischale! Modjaschihus, quum ille silentium teneret, dixit: Alloquere regem, o Nahschale! Tum dicens: **الشمر كثير** „Malum multum est!“ siluit, et quum iterum cum fratre adhortaretur, ut cum rege loqueretur, ista proverbii verba protulit. Proverbium parum loquens contra eum, qui multa facit verba, edibere solet.

٣١٤ لَا يَعْدَمُ الْخَوَارِ مِنْ أُمِّهِ حَنَّةٌ

314. Noa deest pullo cameli matris suae adfectus amoris*

Vocabulum **حنّة** proprie significat argutum sonum, quem camela pullum amans edit, turn adfectum amoris. Sic Abu-Ohbaidus proverbium legit et explicavit. Alius quidam dixit, **حنّة** significare similitudinem. Ebn-Alahrabius autem dixit, proverbium hoc simile esse illi loquendi modo **فخ** „Ex arbore spinosa nascitur eius

surculus“. Sunt denique, qui خنة legant, quae vox sonum per nares emissum significat; sed prior legendi modus Meidanio rectior videtur. Samachscharius dixit legi quoque: لا تعدى الناقة من أمها خنة, Non deest camelae a matre sua sonus per nares emissus.“

٣١٥ لَا آتِيكَ مَا حَنَّتِ النَّيْبُ

315. Non ad te veniam, quamdiu annosae camelae argutum sonum in pulum edunt.

Iste sonus adfectus amoris indicium est. Annosae autem camelae maiore amoris adfectu in pullos impletae sunt. Sensu autem non variato dicitur: ما اطت الابل, Proverbum autem significat: Nunquam ad te veniam!“

٣١٦ لَا أَفْعَلُ كَذَا حَتَّى يَلْمَحَ الْجَمْدُ فِي سَمِّ الْحَبَّاطِ

316. Non faciam hoc, donec camelus in foramen acus intret.

Proverbum est vetus, quod in Coran: Sur VII, 38 occurrit et iam in Novo Testamento usurpatum fuit. c. Marc. X, 25. Luc. XVIII, 25. Sunt autem qui καμῖλος nec non καμῖλος funem crassum nauticum significare dicant. Conf. Suidas ad v. καμῖλος, Aristophan. Vesp. 1036 schol. et Phavorin. κάμῖλος. Rabbini denique הנגיס פילה בנקשא דנקשא habent. conf. Buxtortii lex. Chald. Talm. s. v. פילה

٣١٧ لَا يَضُرُّ الْخَوَارَ مَا وَطَّئَتْهُ أُمُّهُ

317. Cameli pullo tenero non nocet, quod mater eum calcat.

Legitur quoque لا يصير sensu non variato. Proverbum matris amorem et misericordiam significat

٣١٨ لَا نَاقَتِي فِي ذَا وَلَا حَمَلِي

318. Non camclus mens in hoc et non camela mea-

Verba haec Alharitsus ben-Ahbbad dixit, quum Djassasus ben-Morraha Colaibium occidisset. Proverbium significat, sc ab ista re et ista iniuria liberum esse. Dixit poeta Alrai:

وَمَا هَجَرْتَنِي حَتَّى قُلْتُ مَعْلَمَةً لَا نَاقَةَ لِي فِي هَذَا وَلَا حَمَلٌ

„Quaenam est alienatio tua (o femina!), ut publice dicas
Son est mihi in hoc camela et non camelus”.

Metrum Basith est, sed primus pes regulis contrarius est. c. 1. m. p. 190 et 195. Alii verba ista Alzadufae filiae Djalisi Ohdsritae adseribunt, quae Saido ben-AIachnas Ohdsritae nupta erat. Habuit ille filiam Alfarcah appellatam ex alia uxore uatam, cuius in separato tentorio degentis tutelam servae tradiderat. Haec puella iuvenem Schabats appellatum amabat et patre in Syria profecto quavis nocte cum eo in regionem desertam camelo vehens abibat ante Auroram in tentorium rediens. Pater e Syria redux filiam non invenit et servam interrogans audivit, eam profectam esse. Turn iratus quum ad uxorem redisset, illa dixit:

يَا زَيْدُ لَا تَسْعَجِلْ وَاقِفِ الْاَثَرَ لَا نَاقَةَ لِي فِي هَذَا وَلَا حَمَلٌ

„O Saido! Ne festinanter agas; sed vestigium sequaris, non est camela mihi in hoc et non camelus In Samachscharii opere proverbium sic legitur.

٣١٩ لَا تَقْسِطْ عَلَى أَبِي حَبَالٍ

319. Ne iniuste agas contra Abu-Hibulum!

Hibalus filius Tholaihahi ben-Chowailid a Tsabito Alakram et Ohcaschaho ben-Mohzin, quibus occurrerat, occisus erat, nam eius pater tempore Mohammedis pro-

pheticum munus sibi vindicaverat. Thoiiahahus rei certior factus eos occidit. et hos versus dixit:

لَإِنْ تَكُ أَذْوَادُ أَصْبَحْنَ وَنِسْوَةً فَلَنْ تَذْهَبُوا فِرْعَا بِقَتْلِ حِمَالِ
وَمَا ظَنُّكُمْ بِالْقَوْمِ إِنْ تَقْتُلُونَهُ أَلَيْسُوا وَإِنْ أَمْ يَسْلُمُوا بِرِجَالِ
عَشِيْقَةِ غَادِرَتِ ابْنِ أَقْرَمَ ثَاوِيَا وَعُكَّاشَةِ الْعُغَيْمِيِّ عِنْدَ تَجَالِ

"Profecto! Si camelorum agmina adflictaessent et mulieres, turn Ilibalum non impune occidorotis. Quid autem est, quod puletis, quum homines occiditis, cos non esse viros, etsi Mohammedani non sunt. Vespera, quo ego sagitlao iactu¹⁾ Akramum et Ohccaschahuin Gliaiimitam in proelii campo decepiu. Metrum Thawil est. c. I. m. p. 163.

Gens autem Banu-Asad, quum Tholaihahum de filii mortis se vindicasse audivisset, ista verba dixerunt, quae proverbii loco significant, cuinsdam viudictam timendam esse.

٣٢٠ لَا يَكْظُمُ عَلَى جِرْتِهِ

320. Ruminationem suum non retitiet.

De camelo usitatus loquendi modus in hominem transferer, qui secreta sua non continet. Sensus et ratione simile proverbium est sequens: لَا يَخْتَشِ عَلَى جِرْتِهِ conf. Abulfed. Ann. T. II p. 78.

٣٢١ لَا فِي الْغَيْرِ وَلَا فِي الْغَفِيرِ

321. Non in iter facientium agmine et non in agmine tecum fugientium.

1) Sic verti ثَاوِيَا pro ثَاوِيَا, quum hospitio excipiens sensui convenire non videretur et Asaditae iaculandi arte clari essent. Vox اثْوَاء et pro hoc اَثْوَى sagitta iaculatus est significat.

Almofadhdhelus dixit, proverbii huius, quod de eo adhibeatur, cuius res detrimentum capiat et potentia diminuat, auctorem Abu-Sofjanurn bon-Harb fuisse, qui cum iter facientium agmine gentis Koraisch ex Syria redierit. Mohammedes enim reditus tempus exspectans suos contra illud agmen eduxcrat, et contra Abu-Sofjanus Mohammedis occursuin timens Koraischbitis, ul ipsi obviam auxilio venireut, imperavcrat. Abu-Sofjanus quum ad Medinara adpropinquaret, multo timore adfectus Almodjdijjum ben-Abmrti interrogavit, num sociorum Mohammedis quondam appropinquantem viderot. Ille respondit, se non vidisse nisi duos viros camclis vcbentos, qui ad duos fontes, qui in Mohammedis ditione essent, Abdi et Basbas appellatos venissent. Abu-Sofjanus ad illos fontes veniens e contrito camelorum stercorc, quod dactylorura nucleos contineret, cognovit, illos viros Medinenses esse et ista re monitus a loco Bedr appellato iter ad dexterum latus deflexit et litoris tractum ingressus est. Simul Koraischbitis iam e Mecca egressis nuntium misit, ut redirent. Hi autem excepta gente Banu-Sobrab, quae a loco Tsanijjab Adjdsa ad litus deflectens cum Abu-Sofjano conveniebat, redire nolentes apud locum Bedr a Mohammedanis magna clade adllicti sunt. Abu-Sofjanus gentem Sofrab proverbii verbis allocutus est, quae de eo adhibent, qui rem suam deiicit et dignitatem suam deminuit.

٣٢٢ لَا أَفْعَلُ كَذَا مَا أُرْزَمْتُ أُمُّ حَايِلَ

322. Non faciam hoc, quamdiu argutum sonum edit mater pulli camelini feminini sexus.

Id est: Nunquam id faciam. conf. Kam s. v. رزم

٣٢٣ لَا تُرَاهِنَنَّ عَلَى الصَّعْبَةِ وَلَا تُنْشِدِ الْقَرِيضَ

323. Ne super camela difficili et indomita pignore certa et ne carmen metri Redjes recita!

Vocabulum قريض carmen significat ; sed ninnisi - do carmine metri Redjes, quod est minus artinciosum, adhi-
hetur. Proverbium hoc poetae Alhothaiah appallao ad-
scribitur. Huic morle appropinquaute circumstans familia
et propinqui dixerunt. Nobis mandata da! Rcspondit; De
quanam re tesfauiento niandatuuii mihi dandum est? Opes
meae inter filios meos dividendae sunt. Illi dixerunt: Hoc
scimus; praecepe autem nobis aliud! Dixit: ويدل للشعر من
, , واية السوء, Vae carmini, cuius relator pravus est! quae
verba in proverbii consuetudinem venerunt. Tum dixit:
Annuntiate genti Zabii ben-Alharits, eum fuisse poetam,
qui dixisset:

لِكُلِّ جَدِيدٍ لَذَّةٌ غَيْرُ أَثْنَى وَجَذْتُ جَدِيدَ أَمَوْتُ غَيْرَ تَلِيدٍ

»Omni rei novae iucunditas est; sed non inveni novum
mortis esse iucundum«. Metrum Thawil est. c. p. 163.
Dixit denique ista nostri proverbii verba, quae monent, ut
vir caveat.

Alii autem diverso modo rem tradunt. Quae quum
utilia mihi esse videantur, omnia exscribam. في بعض
الروايات انه قيل يا ابا مليكة اوص قال مالي للذكور دون الاناث
قالوا ان الله تعالى لم ير يا ابا مليكة اوص قال فاني امر قال اوص قال
اخبروا ال الشماخ ان اخاهم اشعر العرب حيث يقول

وطلت باعراف صيما دثانها رماح تجاها وجهه الربيع راكز

قالوا اوص فان هذا لا يغني عنك شيئا قال ابلغوا كندة ان
اخاهم اشعر العرب حين يقول

فيا لك من ليل كان نجومه بكل مقار انقتل شدت بيدل

يعني امرى القيس قالوا اوص فان هذا لا يغني عنك شيئا قال
اخبروا الانصار ان اخاهم امدح العرب حين يقول

يغشون حتى ما تهر كلابهم لا يسألون عن السواد

قالوا اوص فان هذا لا يغنى عنك شيئا قال اوصيكم بالشعر خيرا
ثم انشأ يقول

الشَّعْرُ صَعْبٌ وَضَوِيلٌ سَلْمٌ إِذَا ارْتَفَى فِيهِ الْإِذَى لَا يَعْلَمُهُ
رَأَيْتَ بِهِ إِلَى الْخَصِيسِ قَدَمُهُ وَالشَّعْرُ لَا يَسْطِيعُهُ مَنْ يَظْلِمُهُ
يُرِيدُ أَنْ يُعْرِبَهُ فَيُجْعَلُهُ وَلَسْمٌ يَزُولُ مِنْ حَيْثُ يَأْتِي يَخْدِمُهُ
مَنْ يَسْمُرُ الْأَعْدَاءَ يَبْقَى مَيْسَمُهُ

قالوا اوص فان هذا لا يغنى عنك شيئا فقال

قَدْ كُنْتُ أَحْيَانًا شَدِيدَ الْمَعْتَمِدِ وَكُنْتُ أَحْيَانًا عَلَى خَصْمِي أَلَدِ
قَدْ وَرَدَتْ نَفْسِي وَمَا كَانَتْ تُرَوِّ

قالوا اوص فان هذا لا يغنى عنك شيئا فبكى قالوا وما يبكيك
قال ابكى للشعر الجيد من رابطة السوء قالوا اوص للمساكين بشي قال
اوصيهم بالنمالة واوصى الناس ان لا يعطوهم قالوا اعتق
غلامك فانه قد رعى عليك ثلاثين سنة قال هو عبد ما بقى على
الارض عيسى ثم قال احملوني على حمارى ودرروا بى حول
هذا التل (فانه لم يمت على الخمار كسريم فعسى ربه ان
يرحمنى فحمله ابناه واخذوا بضبعيه ثم جعلوا يسوقان الخمار
حول التل وهو يقول

قَدْ تَجَلَّ الدُّهْرُ وَالْأَحْدَاثُ يَتَمَكَّمَا فَاسْتَغْنِيَا بِوَشِيكِ انْتِى غَانِ
وَدَلِيَانِي فِي غَيْرِهِ مُظْلِمَةٌ كَمَا تُدَدِّى ذَلَاةَ بَيْسِنِ أَشْطَانِ
قالوا يا ابا مليكة من اشعر العرب فقال هذا للجحر اذا طمع بخير
واشار بيده الى فيه فكان اخر كلامه فمات وكان له عشرون

ومائة سنة منها سبعون في الجاهلية وخمسون في الاسلام برزوى
انه اراد سفرًا فلما قدم راحلته قالت له امرانه متى ترجع فقال
عدي السنين اذا ارتحللت لرجعتنى ودعى الـهور فانهن قصار
فقالت اذكر صبايتنا اليك وشوقنا وارحم بناتك انهن صغار
قالوا وما مدح قوما الا رضعهم وما هاجبا قوما الا وضعهم وقال
يهاجو نفسه وقد نظر في المرأة وكان ذميما

أَبَتْ شَفَتَايَ الْيَوْمَ إِلَّا تَكَلَّمَا بِسُوءٍ قَمَا أَدْرَى لِمَنْ أَنَا قَاتِلَةٌ
أَرَى لِي وَجْهًا شَوْءَ اللَّحْمِ خَلَقَهُ قَفِيعَ مِّنْ وَجْهِهِ وَقَفِيعَ حَامِلَةٍ

»Et in quadam relatione hzec sunt: Dicebatur ei, O Abu-Mallcah! Testautento praecepe! Dixit ille: Opes meae maribus sunt exclu is fcmiuis. Dixerunt: Testaintento praecepe! Dixit: Ninitiate genii Scliammachi, eius fratrem esse optimum Arabum poetam dicentem:

"Erant interdiu in allis arunis ieiunantes (cameli) similes lanceis, quibuscum terrae iniixis ventorum lattis clanculum ioquituru')

Dixcrunt: Praecepte! nam illud nil prodest tuo loco. Dixit: Perferte ad gcutcm Cendali, eius fratrem optimum esse Arabum poetam dicentem :

O quam praeclara est nox! cuius sidera omnibus funibus lirmiter coiitorsis ad montem ledsbolum alligata videntur².

Ainru l'Kaisus significatur. Dixerunt: Praecepte! nam illud nil prodest tuo loco! Dixit: Nuntiate Anzaritis, corum fralrem pulcherrime laudasse dicentem:

Venerunt, quando canes latrant, non iuterroganles de prsonis advenientibus :³⁾

Dixcrunt: Praecepte! nam illud tuo loco nil prodest.

1) Metrum 'Tkawit est c. p. 162.

2) In meo codice legitur **جنبدل** الى صمر **جنبدل**, quasi fauibus linē ad surdas petras (alligata). Metrum Thawit est. c. p. 162.

3) Metrum Camil est. p. 212.

Dixit: Praecipiam vobis poesin tanquam bonum! tum incepit dicere:

„Poesis difficilis, et eius scala longa est. Qui in earn adscendit earn non noscens, eius pes ad infimum delabitur, nam poesis ei, qui earn iuiuste tractat, obediens non est. Eleganter et pure carmen dicere vult et barbarice id dicit, quamvis ei semper inservit. Qui inimicis stigma inurit, eius instrumentum manet".¹⁾

Dixerunt: Praecipenam illud tuo loco nil prodest. Dixit: Ego per longum temporis spatium firmiter fultus eram et contra adversarium racura acriter litigabam. Nunc anima mea descendit, et iam non deratitabatur²⁾

Dixerunt: Praecepte! nam illud tuo loco nil prodest: Turn ploravit. Dixerunt igitur: Cur ploras? Dixit: Ob poesin bonam, cuius mains relator est. Dixerunt: Praecepte pauperibus rem! Dixit: Praecipio iis, ut rogent et praecipio hominibus, ut iis non dent, Dixerunt: Manumittescrum tuum, nam per triginta annos tibi pavit. Dixit: Is servus est, quamdiu in terra est Ahbsita. Tum dixit: In asiuo meo me vehi sinite et circum hunc collem me circumducite, nam in asino generosus mortuus non est; fieri igitur potest, ut dominus mens misericordia mei adficiatur. Eiusque igitur lili duo eum in asinum sustulerunt et eius brachiis captis circum collern asinum propulerunt, dum ipse hos versus dicebat:

Tempus iam festinavit et fortunae casus vestram adducere orbitatem. Content! cstotcfestiii autc, namet ego contentus sum et me dimittite in terram obscuram, quemadmodum inter funes longos situla demittitur".³⁾

Dixerunt: O Abu-Malicabe! quis optimus Arabum poeta est? Dixit: Hoc foramen, quando bonum cupit, et

1) Metrum Redjes est. p. 231.

3) Metrum Redjes est. p. 231.

3) Metrum Rasith est. c. p. 190.

manu os indicavit. Haec a litem eius postrema verba erant. Mortuus est centum et viginti annos natus, quorum septuaginta ante Mohammedis religionem, quinquaginta post vixit. Narrant uxorem euro iter facturum et iumentum adducentem interrogasse. Quando redibis? Eum dixisse: Numera annos, quando profectus sum, ob reditum meum et sine menses, nam breves sunt. Dixit illa: Memor sis amoris, quo te amplector et desideni mei, quo teneor, et miserere filiarum tuarum, quae parvae sunt! Dixcrunt, eum laude sua omnes elevasse, satyra sua oranes depressisse. Et se ipsum, quum se in speculo contemplaretur, erat enim deformis adspectu, satyra perstrinxisse dicentern.

„Labia mea hodie nisi mala proferre volunt, et nescio, cuinam *ego* ea dicam. Meam faciem esse deformem a Deo formatam esse video. At turpis liabeatur illa facies, turpis doclaretur is, qui eam portat!" Metrum Thawil est. p. 162.

٣٣٤ لَا تَكُنْ اَدْنَى الْعَبْرَيْنِ اِلَى السَّهْمِ

324. Ne sis asitiorum silvestrium proxinuis sagiltae!
Ne sis inter socios tuos intcritui proximus. Monet nos, ute caveamus.

٣٣٥ لَا يَأْتِي الْكِرَامَةَ اِلَّا حِمَارٌ

325. Non recusat honorem nisi asimis.

Ahlii principis verba sunt. Duobus viris ad ipsum venientibus, ut considerent, duo pulvinaria poni iusserat. Unus quum locum in pulvinari oocuparet, alter non, Ahlius eum hisce verbis additis sedere iussit.

٣٣٦ لَا اَفْعَلُ كَذَا مَا حَبَّجَ ابْنُ اَنَانَ

326. Non hoc faciam, qiiamcliu pullus abini pedil!

Id est: Nunquam id faciam. Legitur **خَبِمَ** et **حَبِمَ** cum eadem significatione.

٣٢٧ لَا تَحْبِقُ فِي هَذَا الْأَمْرِ عَنَاقُ حَوْلِيَّةٍ

327. Non pedet hac in re capella annicula.

Ahdijus ben-Hatim, quum Ohtsmanum occidisset, verba haec protulit .significaturus, hanc rem ipsi innoxiam futuram esse et neminem Ohtsmani mortem vindicaturum. Quum die pugnae. qui dies cameli appellabatur, oculus Ahdijji erutus eiusque filius apud Ziffinum occisus esset, quidam ci dixit: O Abu-Tharife! Nonne dixisti? Non pedet hac in re capella annicula? Imo! respondit per Deum! hircuss luagims in ea pepedit.

٣٢٨ لَا تَنْفُطُ فِيهِ عَنَاقُ

328. Non sternutabit in eo capella.

Vocabulum **نَفَطَ** in capris, **عَطَسَ** in hominibus adhibetur. Neminem istius rei rationem habiturum esse, proverbium significat.

٣٢٩ لَا يَنْتَطِحُ فِيهَا عَنَرَانِ

329. Duae caprae in eo se cornibus non petent.

Nemo ista de re sollicitus erit.

٣٣٠ لَا تَنْطَحُ بِهَا ذَاتُ قَرْنٍ جَمَاءَ .

330. Cornibus non petet in eo cornua habens cornibus carentem.

Proverbio hoc tempus calamitosum, in quo nulla est alacritas, significatur. Meid. In Samachscharii opere autem legimus, esse, qui proverbium significare dicant, homines

quietos pacem colere, ut robustus debili iniuriam non inferat. Alterum autem esse legendi modum: لا تَنْطَحُ جِءَاءَ „Cornibus carens cornua habentem non petit“, ut sensus sit, debitem robusto resistere non posse.

٣٣١ لَا أَفْعَلُ ذَلِكَ مَا لَأَلَّتِ الْغُورُ بِأَذْنَابِهَا

331. Non faciam hoc, quamdiu dorcades caudas movent!

Id est: Nunquam id faciam. Alter proverbii legendi modus est: لا لآلات العقر sensu non variato.

٣٣٢ لَا لَعَا لِفَلَانٍ

332. Ne Deus quendam erigat!

Caespitanti dicere solent: لعا له „Deus eum erigat!“. Contrario autem sensu لا لعا له dicitur. Dixit poeta Alachthalus:

فَلَا هَدَى إِلَهُ قَيْسًا مِّنْ ضَلَالَتِهِمْ وَلَا لَعَا لِبَنِي ذَكْوَانَ إِنِّ عَشْرُوا

„No Deus gentem Kais ab errore in viam rectam ducat, et ne gentem Banu-Isacwan, quum caespitat, erigat! Metrum Basith est. p. 190. In Samachscharii codice proverbium لكن لا لعا لفلان legitur. conf. prov. 111.

٣٣٣ لَا قَرَارَ عَلَى زَأْرِ مِنَ الْأَسَدِ

333. Non est quies, quum leo rugit.

Alhadjdjadjus verbis istis tisu est, quum Ahbd-Almalicum ipsi iratum esse audivisset. Desumptum autem est proverbium e versu Alnabeghahi.

نَبَيْتُ أَنْ أَبَا قَابُوسَ أَوْعَدَنِي وَلَا قَرَارَ عَلَى زَأْرِ مِنَ الْأَسَدِ

"Certior factus sum eius, quod Abu-Kabusus mihi minatus est, et non est quies, quum leo rugit«.

Metrum Basith est. p. 190.

٣٣٤ لَا تَقْتَنِ مِنْ كَلْبٍ سَوْءٍ حَرَوَا

334. Ne emas pravi canis cañulum!

Sensus huius proverbii e versu sequente cognoscitur:

تَرْجُو الْوَلِيدَ وَقَدْ أَعْيَاكَ وَالِدُهُ وَمَا رَجَاؤُكَ بَعْدَ الْوَلِيدِ الْوَلِيدَا

"In filio spem ponis; sed eius pater spem tuam fefellit; et quanam spes post patrem in filio erit?

Metrum Basith est. p. 190.

٣٣٥ لَا أَفْعَلُهُ سِوَا الْحَسَلِ

335. Id non faciam, quamdiu dens lacertae iuvencae erit.

Id est: nunquam id faciam, quippe lacertae pullo dens non excidit. Ante vocem دَوَامِ سِوَا omisum est durante dente. conf. Kam. s. v. حَسَل et Dj. s. v. سِوَا

٣٣٦ لَا يَكُونُ كَذَا حَتَّى يَجِنَّ الضَّبُّ فِي أَنْفِ

الْأَبْلِ الصَّادِرَةِ

336. Non erit hoc, donec lacerta argutum sonum edat sequens camelos ab aqua recedentes.

Id est: Nunquam, quia lacerta aqua non egeat, aquam non adit.

٣٣٧ لَا أُدْرِى أَيْ الْجَرَادِ عَارَهُ

337. Nescio, quanam locusta eum perdiderit.

Id est: Nescio, quis eum abstulerit, perdiderit. conf. Kam. s. v. جَرَد et Dj. s. v. عَرَر.

٣٣٨ لَا يَلْتَأُ هَذَا بِصَفَرِي

338. Hoc cordi meo non adhaeret.

Alteri lectio est لَا يَلِيْقُ بِصَفَرِي sensu non diverso. Vocabulo autem صَفَرٌ vacuitatis significatio est. Id est: Res in vacuo cordis mei loco non est. De paucio consensu adhibetur. Samachschar.

٣٣٩ لَا تَأْكُلْ حَتَّى تُطَيِّرَ عَصَافِيرُ نَفْسِكَ

339. Ne edas, donec passeres animae tuae ad volatum excitentur.

Ne edas, donec cibi desiderio incendaris. Dicitur quoque: «نَقَتِ عَصَافِيرُ بَطْنِهِ» Sonuerunt passeres ventris eius» et «نَقَتِ صَغَادِعُ بَطْنِهِ» Coaxaverunt ranae ventris eius» i. e. esurivit.

٣٤٠ لَا يَعْدَمُ مَانِعٌ عِلَّةٌ

340. Deneganti praetextus non deest.

In eum dicitur, qui avaritia commotus petenti rem denegat.

٣٤١ لَا عِلَّةَ لَا عِلَّةَ هَذِهِ أَوْدَانُ وَأَخِلَّةٌ

341. Non est praetextus, non est praetextus, hi sunt paxilli lignaque acuta.

Mulicr tentorium suum non bene figens causam huius rei dixit, quod paxillis carcret. Maritus paxillos et ligna acuta, quibus tentorii partes distantes connectuntur, adferens ista verba dixit. De eo dicuntur verba, qui praetextu falso et non admittendo utitur. Samachscharius addidit

verba: وقهرنا في الليلة »Et securis nostra in sacco«. Simile proverbium conferas C. XVIII, 117.

٣٤٢ لَا يَنَامُ مَنْ أَنَارَ مَتْنَهُ

342. Non dormit qui se vindicat.

Hoc scholion legitur: أي من طلب الثأر حرم على »Qui vindictam petit, sibi quietem et somnum interdicat. Instigat ad obiurgandum«. Sed scholii finis ipsi proverbio parum convenit, instigat enim ad vindictam. In codicibus Pocock. et Berol. post hoc proverbium duo sequentia leguntur:

٣٤٣ لَا أَفْعَلُهُ مَا حَيَّ حَيٌّ أَوْ مَا مَاتَ مَيِّتٌ

»Non id faciam, quamdiu vivus vivit et quamdiu moribundus moritur.«

Cum brevi scholio. أي أبدا e. nonquam et »Non est obiurgatio post mortem.« بعْدَ الْمَوْتِ لَا عِتَابَ cum scholio: »Instigat ad obiurgationem«. Ex hocce autem scholio conicere licet, olim in codicibus aliis haec duo proverbia exstitisse, tum omissa esse, ita ut posterioris, quod postea (prov. 583) invenitur, scholion remaneret.

٣٤٤ لَا يَمْلِكُ الْحَايِنُ حَيَّنَهُ

343. Periens exitium suum in potestate non habet.

Id est: Calamitatem suam repellere non potest. In Samachscharii opere legitur: لَا يَمْلِكُ حَايِنٌ دَمَهُ »Periens sanguinem suum in potestate non habet« Significat, fatum hominem ad interitum propellere, ut cautio inutilis sit.

٣٤٤ لَا عِتَابَ عَلَى الْجَنَدَلِ

346. Non ad te veniam, quarncliu tenebrae et luna existunt.

Voces السمير والقمر quoque transponuntur.

٣٤٦ لَا أَفْعَلُهُ مَا حَمَرَ آيُنْ حَمِير

347. Non ad te veniam, quamdiu nox tenebrosa congregat.

Nox tenebrosa, qua rerum distantia non apparet, omnes res congregare videtur.

٣٤٧ لَا أَفْعَلُهُ مَا سَمَرَ آيُنْ سَمِير

348. Non faciam hoc, quamdiu tempus existit.

Samachscharius proverbium sic explicavit: لَا أَفْعَلُ

ما سمير ابنا سمير لما كان من شأن المتسامرين أن يخوض هذا في حديثه اذا فرغ ذاك تابعه له توسعوا فقالوا صبرنا الى فلان سمرا بوزن خدم أى بعضنا في أثر بعض وقيل للدهر سمير لاتباع بعضه بعضا فعلى قولهم ما سمير ابنا سمير ما تعاقب الليل والنهار وتلا احدهما صاحبه وهما ابنا الدهر ويروى ما سمير السمير أى ما اختلف الدهر قال العباس بن مرداس

فَإِنْ يُهْدُوا إِلَى الْأَسْلَامِ يَلْقُوا أَنْوَافَ النَّاسِ مَا سَمَرَ السَّمِيرُ

ويحجز أن يكون المعنى ما حدث المسامر قال الشاعر

مَا يَبْرَأُ الْأَحْمَقُ مِمَّا بِهِ مِنْ حَقِيقَةٍ مَا سَمَرَ آيُنَا سَمِير

«Quum noctis tempore confabulantium mos sic ferret, ut unus narrare inciperet altero cessante cum sequens, isti loquendi modo latius usi sunt dicentes: صبرنا الى فلان سمرا modo, quo vox خدم enunciatur i. e. unus nostrum alterius vestigium sequitur. Tempus autem سمير appellabatur, quod una pars alteram sequitur. Sensus autem

proverbii *ما سمر اينما سمر* est: Quamdiu nox et dies unus alterum sequitur, sunt enim filii duo temporis. Legitur quoque sic proverbium *ما سمر السمر* i. e. quamdiu tempus diversum est. Dixit Alahbbasus ben-Merdas:

»Quod si ad Islamismum ducuntur, hominum principibus occurrunt, quamdiu tempus variata».

Nil quoque impedit, quominus sensus sit: quamdiu confabulans confabulatur. Dixit poeta:

»Stultitia stulti non sanatur, quamdiu nox et dies confabulantur: (nocti et diei adscribitur, quod homines faciant)»

Metrum Sarih est. p. 243. conf. Kam. Dj. s. v. *سمر*

٣٤٩ لَا أَفْعَلُ كَذَا سَجِيسَ الْأَوْجَسِ

349. Non faciam hoc ullo unquam tempore.

Vox *سَجِيسَ* *الْأَوْجَسِ* tempus et postremam partem temporis aut longitudinem temporis significat. Eodem sensu dicitur: لَا أَتِيكَ سَجِيسَ سَجِيسَ »Non ad te veniam ullo unquam tempore«. conf. Kam.

٣٥٠ لَا أَفْعَلُهُ دَهْرَ الدَّهَائِرِ

350. Non faciam hoc ullo unquam tempore.

Chalilus dixit, vocem *دهاير* singulari carentem significare primum diem temporis praeteriti. Eodem sensu dicitur *عَمُوسَ الْعَايِصِينَ* et *أَبَدَ الْأَبْدِينَ* et *دَهْرَ الدَّهَائِرِ* conf. Kam. In Samachscharii opere legitur: لَا أَفْعَلُ دَهْرَ الدَّهَائِرِ

٣٥١ لَا يَلْبَثُ أَمْرٌ اخْتِلَافَ الْأَحْوَالِ مِنْ عَهْدِ
شَوَّالٍ وَبَعْدَ شَوَّالٍ يُفْنِيْنَهُ مِثْلَ فَنَاءِ السَّرْبَالِ

351. Non cunctatur vir esse in statu vicissitu-

dinis a tempore mensis Schawwali et post Schawwalum. Perdunt oum, quo modo tunica perditur.

In Samachscharii opere nil nisi اختلاف المرء لا يلبث الا حوال. Poetae versus sunt, e quibus proverbium desumptum est.

٣٥٢ لَا يُبَيِّسُ الثَّرَى بَيْنِي وَبَيْنَكَ

352. Ne terram humidam inter me et te siccam reddas!

Legitur quoque لا تبوسن eodem sensu. Proverbii verbis alter alteri, se eum relictum esse, minatur.

Dixit poeta:

لَا تَبُوسُوا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ الثَّرَى قَارَنَ الَّذِي بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ مَثْرَى

"Ne siccani reddatis inter me et inter vos humidam terrain, quod enim inter me et vos est, id humidum estu.

Posterior versus hemistichium a Djeuhario tanquam proverbiuua adiutatum est, quod consensum praebet: Amicitiam muluam non ruplam esse.

٣٥٣ لَا يَبِضُّ حَجَرُهُ

353. Lapis eius aqua omnino non manat.

Vocabulum يبص minimum fluendi gradum significat. Proverbium in avarum dicitur, qui omnino non beneficia in alios confert. In Samachscharii opere et Kamuso ما يبص legitur.

٣٥٤ لَا هَلَكَ بِوَادٍ خَيْرٍ

354. Non peribit in valle lotos proferente et loco, ubi aqua perennis est.

Proverbium in gencrosum, beneficum quadrat, qui cum tali valle comparator. Qui ad cum venit, ei iuteritus metuendus non est.

٣٥٥ لَا حُصْنَهَا حُصْنٌ وَلَا الرِّئَاءُ رِئَاءٌ

355. Non est pudicitia eius pudicitia et non est scortum eius scortum.

In eum dicitur, cuius conditio, sive bona sive prava sit, semper mutatur. Loco verborum الرِّئَاءُ رِئَاءٌ in codice L. »podex podex« legitur.

٣٥٦ لَا يَغَرَّتْكَ الدُّبَا وَلَوْ كَانَ فِي الْمَاءِ

356. Ne te decipiat cucurbita, etsi in aqua fuerit (creverit).

Verba hacc Arabs cam; csiris dixit, qui capiens cucurbitam coctam os laesit. Do viro tranquillo aliis noxam inferente dicitur.

٣٥٧ لَا تُنْبِتُ الْبَقْلَةَ إِلَّا الْحَقْلَةُ

357. Oulus non producit nisi terra arboribus nuda et bona.

Ut pater sic filius. Dixit Alasharius, proverbium sermonem turpem a viro pravo prolatum significare, qua in sententia Alahrabii auctoritatem secutus est. conf. Kam. s. v. حقل. Samachscharius هل ينبت habet.

٣٥٨ لَا تَحْجَى مِنَ الشَّوْكِ الْعِنَبُ

358. Non decerpuntur a spinis uvae.

Si quis aliis iniuriam intulit, eorum vindicta timenda est.

٣٥٩ لَا تَنْقُشِ الشَّوْكَةَ بِمِثْلِهَا فَإِنَّ ضَلْعَهَا مَعَهَا

359. Ne extrahas spinam spinæ ope, nam erga eam propensa est!

Id est: Ne contra alium ab eo auxilium pete, cui cum altcro illo maior amicitia est, quam tecum. Loco verborum فان البها لها فان ضلعها لها »nam eius propensio cum ea est«. conf. Kam s. v. ضلع et الب

٣٦. لَا ذَنْبَ لِي قَدْ قُلْتُ لِلْقَوْمِ اسْتَقُوا

360. Crimen mihi non est; iam dixi hominibus: Aquam haurite!

Versus est, qui cum aliis sic cohaeret:

أَنْ تَرِدَ الْمَاءَ يَمَاءَ أَرْفَ

لَا ذَنْبَ لِي قَدْ قُلْتُ لِلْقَوْمِ اسْتَقُوا

وَهَمَّ إِلَى جَنْبِ غَدِيرٍ يَفْقَهُ

»Quod ad aquam cum aqua venis, melius est; non est mihi crimen, iam dixi hominibus: Haurite aquam! Et ii erant ad latus receptaculi aquâ pleni. Metrum Redjes est. c. p. 231«.

Proverbium de eo dicitur, qui admonitionem non admittit, ut monens a culpa liber sit.

٣٦١. لَا أَفْعَلُ كَذَا مَا بَلَّ الْأَجْرُ صُوفَةً وَمَا أَنَّ
فِي الْفَرَاتِ قَطْرَةً

361. Non faciam hoc, quamdiu mare lanam irrigat; quamdiu in Euphrate gutta est.

Duo sunt proverbii, quorum prius Samachscharius sic adnotavit: لَا أَفْعَلُ مَا بَلَّ الْأَجْرُ صُوفَةً Tum quoque sic habet: لَا أَفْعَلُ مَا بَلَّ الْأَجْرُ صُوفَةً بَلَّكَ الصُّوفَةُ مَاءَ الْبَحْرِينِ.

٣٦٢ لَا تَرَأَى نَارَاهُمَا

362. Ne eorum duorum ignes se invicem conspiciant!

Verba haec Mohammedes dixit: Id est: Mohammedi et aliam religionem habentis ignes, quo significant vult, Mohammedano non licere, in ineredulorum regione habitare. Vox تَرَأَى pro تَرَى est.

٣٦٣ لَا قَدْحَ إِنْ لَمْ تُورِ نَارًا يَهْجُرْ

3(53. Non est accensus, nisi in loco Hadjar igtiem accendisti.

Verba haec Alahdjadjus Ahmrue ben-Mahmar cixit. Proverbii scnsus est: Quo in loco igneni accenderis, nullius pretii est, nisi cum in loco Hadjar accendisti. In eum adhibctifr, qui in re ipsi necessaria non agit, quemadmodum decet. Ad metrum Redjes referri potest, c. p. 231.

٣٦٤ لَا يَقْلُ الْحَدِيدُ إِلَّا بِالْحَدِيدِ

364. Non diffinditur ferrum nisi ferro.

Hemistichium metri Chafif est. c. l. m. p. 262. Proverbio huc similis ratio est, quam alteri بالحديد بالحديد يفتح „Ferrum ferro finditur“. conf. C: I,13. Dixit poeta:

قَوْمًا بَعْضُهُمْ يَقْتُلُ بَعْضًا لَا يَقْلُ الْحَدِيدُ إِلَّا بِالْحَدِيدِ

„In gente nostra unus alterum occidit, non diffindit ferrum nisi ferrum.“

Metrum Chafif est. p. 262.

٣٦٥ لَا يَجْمَعُ سَيْفَانِ فِي عِمْدٍ

365. Duo gladii in una vagina non coniunguntur
Dixit Abu-Isowaibus:

تَرِيدُ بَيْنَ كَيْمَا تَجْمَعِيهِ وَخَالِدًا وَقَدْ جَمَعَ السَّيْفَانِ وَجَحَّكَ فِي عِمْدٍ

Proverbium hoc in duos amicos adhibetur. Dixit poeta:

لَا تَدْخُلَنَّ بِنَمِيمَةٍ بَيْنَ الْعَصَا وَخِثَابِهَا

„Ne intres obrectatione inter baculum eiusque corticem interiorem.“

Versus metrum Camil est.

Id est. Ne duos viros amicitia coniunctos obrectando separes!

٣٧٠ لَا تُحْزِنَنَّكَ دَمُ عَرَاقَةِ أَهْلِكَ

370. Ne sanguis te tristitiâ adficiat, quem gens sua effudit!

De eo dicitur, qui se periculo commisit, a quo liberari non potest. Proverbii legendi alius modus est: دَعَمُوا دَمًا ضَبِيعَةً أَهْلِكَ, de quo Cap. VII, 9. videas.

٣٧١ لَا تَسْأَلِ الصَّارِخَ وَانْظُرْ مَا لَهُ

371. Ne interroga opem rogantem, sed vide, quanam eius conditio sit!

Desiderio opem rogantis satisfac, antequam opem tuam imploravit.

٣٧٢ لَا جَدِيدَ لِمَنْ لَا خَافِقَ لَهُ

372. Qui tritum non habet, ei novum non est.

In cum dicitur, qui vestem novam in usum quotidianum adhibet. Monetur, ut trita vestis usu novam sibiconscribet. Proverbii verba dixisse fertur Ahjescha Mohammedis uxor, qui parsimoniae operam dans pauperibus magnas opes dabat.

٣٧٣ لَا يَعْجِزُ مَسْكُ السَّوِّ عَنْ عَرَفِ السَّوِّ

373. Cutis prava pravum odorem retinere non potest.

In eum dicitur, qui viliis omnino dedilus pravam agendilationem occultare non potest. Talis cum pelle non bene concinnata, foetente comparatur, conf Kam. s. v. عرف

٣٧٣ لَا تَحْفَنُهَا مِنِّي فِي سِقَاءٍ أَوْفَرٍ

374. Non indes eam mihi ereptam in utrem amplum.

Uter, qui nulla corii parte deficiente, ut amplius sit, conficitur, سقاء اوفر appellatur. Proverbium de viro adhibetur, qui iniuste tractatus dicit: لا تَحْفَنُهَا مِنِّي وَالسَّيِّئَةُ Per Deum! Non eam mihi ereptam in utrem amplum indes! i. e. لا تَذْهَبْ بِهَا مِنِّي حَتَّى يَسْتَقَادَ مِنْكَ „Non eam auferes a me, donec a te vindicta sumatur.“ Dixit Ausus:

إِنْ كَانَ ظَنِّي فِي آبَنِ هِنْدٍ صَادِقًا لَمْ يَحْفَنُوهَا فِي السِّقَاءِ الْأَوْفَرِ
حَتَّى تَلْفَ تَحْسِيلَهُمْ وَزُرُوعَهُمْ لَهَبٌ كَنَامِيَةِ الْخِصَارِ الْأَشْقَرِ

„Si opinio mea de Ebn-Hindo vera est, non eam in utrem amplum indunt, donec eorum palmas et segetes involvat flamma capronis rufi equi similis.“

Metrum Camil est. p. 212.

٣٧٥ لَا أَكُونُ أَوَّلَ مَنْ التَّبَا لَبَاةَ

375. Non ero primus, qui eius colostrum exsugat.

In Samachschari opere لَبَاة „colostrum“ legitur. Proverbii originem talem fuisse narrant. Hocaimus ben-Mo-ajjab bcu-Rabiah, qui metro Redjes versus dicebat, uxorem e gente Banu-Salith in matrimonium duxerat. Quum autem Djerirus gentem Banu-Salith salyricis versibus per-

stringeret, ista gens ei dixit: Pessimus tu noster cognatus es,, dum enim ille adolescens houorem nostrum laedit, tu gentis Tamim poeta auxilium nobis uon fers. Hisce verbis commotus Hocaimus cum Djeriro certamcu ingressurus cum gente Bauu—Salitli viam ingress us erat, quum uonnisi paruo terrac colle ab eo separatus subito recederet, Djerirum enim hune versum recitantem audiverat:

لَا يَتَّقِي حَوْلًا وَلَا حَوَامِلًا يَتَرَكْنَ أَصْفَانَ الْخَصَى جَلَا جَلًا

„Non se abstiuct a camelis non coucipientibus et praegnantis, quae scrota testiculorum tauquam tintinnabuht relinquunt.*

Metrum Redjes est. p. 231.

Roganti autcm genti dixit.* Jam testiculos tanquam tintinuabula movit, et non ero primus, qui eius colostrum exsugat. Tum recedens dixit: **Per Deum iuro! Ne me hodie sicut tintinnabulum moveas!**“ Quae verba in proverbii consuetudinem venerunt. Proverbii sensus est: Non satyrae me exponam.

٣٧٦ لَا أَفْعَلُ كَذًا مَا آخْتَلَفْتُ الدِّرَّةَ وَالْحَجْرَةَ

376. Non hoc faciam, quamdiu lactis effusio et rumen diversa sunt.

Lac ex mammis decidit, rumen autem in altum surgit Samachscharius proverbium sic adnotavit: **لَا افعل ما اختلف** الحجرة والدرة

٣٧٧ لَا حَرِيرَ مِنْ بَيْعٍ

377. Non est res cuutlodita a venditioni.

Id est: Nulla res ita custodita apud me est, ut earn, si pretium eius solvas, tibi non vendam. Adhibetur proverbium in servanda et parcenda re, cuius pretium non dulur. Samachschar. Homines, quando oniuvi viae com-

meatu destituti sunt, unam vol alteram pucllam venders Solent. Meicl.

٣٧٨ لَا يَلْبَثُ اللَّحْلَبُ لِأَوَّالِبِ

378. Non remoratur lac mulgentes.

Congregati opus statim aggrediuntur. Alii alium proverbii sensum statuerunt dicentes: proverbium significare, mulgentes ante camelorum donunos lac sibi necessarium sumere. Proverbium adhiberi, dixit Samachscharius, de peridia, qua quis sibi rem asservet rei dominum decipiens.

٣٧٩ لَا تَكُنْ حَلْوًا فَتُسَرِّطَ وَلَا مُرًّا فَتُنْعَقَى

379. Ne dulcis sis, ut deglutiaris et ne amarus sis, ut propter amaritudinem ex ore eliciaris!

Vox *نَعَقَى* cum vocalibus activi, quod rectius est, aut passivi enunciat. Proverbium monet, ut medium in rebus modum teneamus. Dixit Abu-Sobaidus:

وَلَا تَكُ عِندَهَا حَلْوًا فَتُنْحَسَى وَلَا مُرًّا فَتَنْشَبَ فِي الْخُلُوعِ

„Ne sis apud eam dulcis, ut bibaris et ne sis amarus, ut in faucibus haereas!“

Metrum Wafir est. c. p. 204.

٣٨٠ لَا تَسْأَلْ عَنْ مَصَارِعِ قَوْمٍ ذَهَبَتْ أَمْوَالُهُمْ

380. Ne interroga de locis, in quibus gens prostrata est, cuius opes perierunt!

Id est: Talis gens dispergitur et usque quaque moritur.

٣٨١ لَا رَأْيَ لِمَكْدُوبِ

381. Non est consilium mendacii arguto.

Conf. prov. 291, 436. Quae ad proverbium nostrum

explicandum utilia sunt, ea Almofadhdhelus beu-Mohammed IMrabbita ad proverbium Cap. VI, 10. narravit. Abschamsus¹⁾ filius Sahb-ben-Said Manat ben-Tamim, nomen Ahbd-Alohssa gercns facie et corporis statura pulcher puellam Alhaidjomanijjah appellatam Alahnbari filiam vehementer amabat. Hie armorum vi quum ab ea retineretur, eum defendens Alharitsus ben-Cahb in pede vulneratus est, et claudicans cognomen **الأعرج** claudicans accepit. Ahbscharasus autcm ea conditioner ut illius vulncrati pedis pretium solverent, ad paccm faciendam paratus erat; sed gens Banu-Ahnhar ben-Ahmru ben-Tamim nolebat. Abschamsus autcm suis dicebat: Si Masiuus ben-Malic bcu-Ahmru ad vos pedibus prodierit vestibus tectus et ornatus, malam do eo opinioucm coacipite! Ahbschamsus autcm socium quendam clam misit, ut occulte audiret, quaenam eorum in re scntentia csset. Hie pastorem canentem audivil:

لَا نَعْقِلُ الرَّجُلَ وَلَا نَدِيهَا حَتَّى تَرَى ذَاهِيَةً تُتَسَبِّهَا

„Pedis pretium uou solvemus, donee apparet infortunium, quod cum (pedem) oblivioni tradit.*

Metrum Sarih est. p. 246.

Quae quum Ahbschamso nuntiala essent, suos noctu ad latus secederc iussit, ut tentorium vacuum remaneret. Masiuus interim, suis convocatis, tentorium cinxit; sed neminem invenit. Tum Ahbschamsus gente Banu-Salid congregata illos invadere statuit. Nocte tenebrosa, in qua crebra fulgura et tonitrua erant, in regioncm eis continem perveniciis, suos quiescere iussit, ut cum Aurora impetum facerent, ipse suos circumeundo custodiens, ne quis propius ad suos accedens hosti rem nuntiaret. Accidit, ut puella Alhaidjomanijjah appellala, quum menstruis laborans a gente, ut mos ferebat, separata habitaret et fulmine lucente Ahbschamsum videret. Ilia statim rem patri nun-

1) **سپهر شمس** contractum est ex **شمس عيشه** Splendor solis“.

tiavit, qui gentem Banu-Ahimru convocari iussit. Quos quum rei certiores fecisset, Masinus dixit: **حنت ولات هنت**, Desiderio adfecta est; sed non est desiderii tempus et vade tibi Makruh (erit?)“ Cap. IV, 10; sed, o Ahnbarè, male fecisti, quod nos ob puellae amorem convocasti. Tum cum reliquerunt. Alahubarinus autem ad filiam suam veniens dixit: **أى بنيت اصدقى فانه ليس لمكذوب راي**, „O filiola mea! Verax sis! nam non est consilium mendacii arguto.“ Puella autem respondit: **يا ابتاه فكلكم ان لم**, „O pater mi! Te sim orbata, si verum tibi non dixi. Salvus evade: Sod non puto, te salvum evasurum esse.“ Gens Banu-Sahd multos autem hostes occidit; sed Alabnbarium, quern fuga elapsum assecutus erat Ahbschamsus., amatae suae precibus dono dedit. Meid. Samachscharius dixit, proverbium mendacium vitupcrare.

٣٨٢ لَا يَكْذِبُ الرَّايِدُ أَهْلَهُ

382. Pabulum quaerens genti suae non mentitur.

Vocabulum **رايد**, virum designate qui genti suae aut aquae aut pabuli locum, aut locum, quo fugiant ab hostium impetu, quaerit. Tali autem viro, etsi mendaci; fides omnino habenda est, causa enimsui ipsius interitus esset. Proverbium mendacii finem timendum designat. Dixit Alsahdius:

وَلَا يَكْذِبُ الرَّوَّانُ مَا بَعْثُوا لَهُ إِذَا لَمْ يَكُنْ فِي الْأَرْضِ مَرْعَى وَمَشْرَبٌ

„Non mentiantur pabulum quaerentes in re, propter quam missi sunt, si in terra neque pratum neque aqua invenitur“. Metrum Thawil est p. 162. Samachscharius.

٣٨٣ لَا آتِيكَ مَا دَامَ الْسَّعْدَانُ مُسْتَلْقِيَا

383. Non ad te veniam, quamdiu planta Sahdan appellata in solo decumbit.

Vocabulum سعدان plantae nomen est, quae, camelis optimum pabulum, in solo decumbit.

٣٨٤ لَا أَفْعَلُ حَتَّى يَرْجِعَ ضَالَّةُ غُطْفَانَ

384. Non id fuciam, donec redeat errabundus gentis Ghuthfan.

Hoc cognomine Sinanus ben-Abi-Iharitsah Morrita designator. Qui quum a gente sua ad liberalitatem exercendam coactus esset, camelum conscendit et in desertum abiens nunquam rediit.

٣٨٥ لَا حُسَّاسَ مِنْ أَبْنَى مَوْقِدِ النَّارِ

385. Non inveniuntur filii duo loci ubi, ignis accenditur.

Coguo non filii loci, ubi ignis accenditur, duo viri habebant, qui in via ignem accendentes omnes transcentes hospitio excipere solebant. Gens autem ad istum locum transiens, quum eos non videret, ista verba dicebat, quae in proverbii consuetudinem venientia significant, rem omnino disparuisse, ut nullum eius vestigium superesset.

٣٨٦ لَا تَجْعَلَنَّ جَنِيكَ الْأَسَدَةَ

386. Ne ponas in latere tuo vitia!

Proverbium nos monet, ne animum nostrum deprimamus, ut respondere non possimus sicut is, qui mutus est. Conf. Kam. et Dj. s. v. سَد. Proverbium quoque sic adlatum est: لَا تَحْفَلَنَّ جَنِيَّتُكَ الْأَشَدَّ. Meidanius, qui hunc modum non probat, Alsalamium ita adnotasse dixit in sermone, quo Abu-Moslimus Ahbbasidarum princeps erga Rubahum poetam ob parvum mille aureorum ei oblatum donum se excusaverit. Legitur quoque in codicibus الْأَشَدَّ

٣٨٧ لَا أَبْقَى إِلَهَ عَلَيْكَ إِنَّ أَبْقَيْتَ عَلَيَّ

387. Ne Deus te superstitem esse sinat, si In me superstitem esse sinis!

Haec verba er, qui alteri. dum minas perficere non potest, tninitatur, ludibrii causa dicuntur.

٣٨٨ لَا فِي اسْفَلِ الْقَدْرِ وَلَا فِي اَعْلَاهَا

388. Neque in inferiore ollae parte neque in superiore.

Hoc simile est proverbio 321.

٣٨٩ لَا تَدْعَنَّ فِتْنَةً وَلَا مَرْعَاةً فَإِنَّ لِكُلِّ بَغَاةٍ

389. Ne sinas (incustoditam) puellam et pascuum, nam in qualibet re inveniuntur, qui earn cupiunt.

Hoc proverbio monemur, ne occasionem effugere sinamus: sed ut cautionem adhibeamus.

٣٩٠ لَا إِلَهَ لِحَبِيبِ

390. Non est iuramentum ei, qui camelos scabiosos habet.

De hoc proverbio vid. Cap. XXII, 214, quod huic sensu simile est.

٣٩١ لَا يَخْفَى عَلَيْكَ طَرِيقُ وَادِ بَرْكِ وَإِنْ كُنْتَ فِي وَادِي نَعَامٍ

391. Non tibi latet via vallis Birc, et si in valle Naahm es.

Birc et Naahm duorum locorum in regione Jemcn

nomina sunt. De eo dicitur, qui rei notitiam possidet, et si alia occunatus est.

٣٩٢ لَا يَعْدَمُ خَابِطٌ وَرَقًا

392 Qui arborem percutit, ei folia non deerunt.

Baculo arbores perculere solent, ut folia decidant, quae camelis pabulo iuserviunt. Proverbii sensus est: Qui pabulum quaerit, is pabulum invenit, turn in alias res transfertur.

٣٩٣ لَا يَرْكُضُ الْغَاجِجَ

393. Non movet baculum capite adunco.

Utilis non est (لا يَنْتَفِعُ). In meo codice legitur لا يَنْتَفِعُ „utilitatem non capit.“ In Kamuso vero „non a se malum repellit“ لا يَدْفَعُ عَنْ نَفْسِهِ legitur. De viti adhibetur, qui bonum, quod habet, sibi soli vindicat. Meid. In codicibus Berol. et Pocock. proverbium hoc loco non legitur.

٣٩٤ لَا يَدْرِي الْمَكْذُوبُ كَيْفَ يَأْتِمُرُ

394. Nescit is, cui mendacium dictum est, quo modo obsequatur mandato.

Causa proverbii in eo est, quod nescit, num mandatum verum sit nec ne.

٣٩٥ لَا يَنْفَعُ حِيلَةٌ مَعَ غِيَلَةٍ

395. Inutilis est astutia contra inopinatum insultum.

In eum dicitur, qui te decepit, licet eo fretus eras. Meid. In Samachscharii opere تنفع legitur.

٣٩٦ لَا تَرْتَدِّ عَلَى قَرَوَاتِهَا

396. Non revertitur (verbum), quum ivit.

Subiectum verbi scil. كلمة „verbum“ omissum est; قروى autem nominis forma est اقرى, ivit, tetendit, peragravit; derivanda. Simili ratione dicitur ارتد على اثره „In vestigiis suis rediit.“

٣٩٦ لَا يَقْيَا الْحَمِيَّةَ بَعْدَ الْحَرَامِ

397. Non est studium defendendi post amissas uxores.

Vox حريمة omnem rem desideratam significat, quae amissa obtineri nequit; hoc vero in proverbio ob significationem vocis حمية uxores designantur.

٣٩٨ لَا يَنْفَعُكَ مِنْ حَارِ سَوْءٍ تَوَقَّ

398. Quum pravus vicinus tibi est, cautio inutilis.

٣٩٩ لَا تُحْسِنُ التَّعْرِيصَ إِلَّا تَلْبَا

399. Non bene implicatis verbis in indicando utitur, sed crasso modo alios vituperat.

Id est: Ignorans est, qui claris verbis et crasso modo homines calumniatur. In verbis تلبا الا exceptio est sine genere, quippe quum تعريض i. e. implicatis verbis rem indicare genus non sit, ex quo illud alterum excipiat. Proverbio metrum Redjes est. p. 231. conf. Djenh. s. v. تلب et Abulf. Ann. T. III p. 458.

٤٠٠ لَا تُبْرِقُلْ عَلَيْنَا

400. Ne fulgura sine pluvia contra nos!

In verbis, quae facta non sequuntur, dum quis se iaculat. proverbium adhibetur.

٤٠١ لَا دَرَيْتَ وَلَا أَتَلَيْتَ

401. Ne scias et ne minus facias, quam debes!

Cum proverbio scholion sequens Meidanus coniunxit:

قَالَ الْفَرَّاءُ أَتَلَيْتَ أَفْتَعَلْتَ مِنَ الْوَتِ إِذَا قَصَرْتَ فَيَقُولُ لَا دَرَيْتَ وَلَا قَصَرْتَ فِي الْطَلَبِ لِيَكُونَ أَشَقَى لَكَ وَأَنْشَدَ لِمَرْي الْقَيْسِ وَمَا الْمَرْءُ مَا دَامَتْ حُشَاشَةُ نَفْسِهِ بِمَذْرِكِ أَطْرَافِ الْخُطُوبِ وَلَا إِلَيَّ

„Dixit Alfarräus (gramaticus): octava forma verbi „minus fecit, quam debuit“ est. Et dixit: Nescias et ne minus facias, quam debes in quaerendo, ut tibi infelicius sit. Tum citavit Anru l’Kaisi versum:

„Vir, quamdiu vitae suae reliquiae in eo sunt, non attingit extremas rerum partes et non est minus faciens quam debet“. Metrum Thawil est p. 161.

Sed Kamusi, in quo sub radice **الو** proverbium legitur, interpretes Turca verba traditionis, cui nomen **منكر ونكير** sit, esse contendit. Legi quoque **لَا دَرَيْتَ وَلَا إِلَيْتَ** ut forma **إِلَيْتَ** formae **دَرَيْتَ** consona sit aut **إَتَلَيْتَ** „Sequentes pullos habeant camelae tuae“. (conf. Dj. s. **تَلَسَى**). Voci autem **إَتَلَيْتَ** significationem patens fuit (**مَقْتَدِرٌ**) tribuit. Dubito vero, num in proverbio vocabulo **دَرَى** feram decipiendi significatio potius tribuatur. Proverbii autem verbis in male precando uti solent.

٤٠٢ لَا تَعْلَمُ الْيَتِيمَ الْبَكَاءُ

402. Orphanus ploratum non discit.

Verba haec Sohairus bcn-Chabbub Calbita dixisse fertur. Ahlkamahus ben-Djisl-Althiahn ben-Feras ben-Ghanam

ben-Tsahlebah in gent em Banu-Ahbd- Allah-ben -Cenanah ben-Bccr in loco Ohsfan degentem (Locus erat duorum dierum itinere ab nrbc Mecca remotus.) incursionem hostilem fecerat. Occidebanfur Alibd Allahus ben-Hobal, Ohbaidahus ben-Hobal. Malicus bcn-Ohbaidah et Zoraimus ben-Kais ben-llobal; in captivitatem ducebatur Malicus ben- Alibd-Allah ben-llobal. Quum filia Malici ben-Obbaida!i bon-llobal Sohairum interrogans, quanam patris sui conditio esset, mortis nuntium accepisset, et in lacrymas erupisset. vir dixit: **ما اسوء بكاه**, Quam malus est eius ploratus! at vero Sohairus ei respondit proverbii verbis.

٤٣ لَا حَرْبَ يَوَادِي عَوْفٍ

403. Non est liber in valle Auhfi.

Auhfus ben-Mohallem ben-Dsohl ben-Schaiban significatur. Auhfus virum Merwan Alkarits appellatum in tuteiain receperat, et quum Ahmruus ben-Hind postularet, ut cum sibi tradcret, fa cere recusavit. At rex ista proverbii verba dixit significaturus, se omnes in ista valle dogontcs servorum loco habere et principes ipsi adversaturos non esse. Alius quiriam dixit, hoc dictum esse, quod ille captivos occidere solebat. Abu-Ohbaidus (cod. Lugdim. Ohbaidahus) dixit, Alniofadhdelum proverbium Almondsiro ben-Mai - sscmai adscripsisse, qui ista verba in Auhfum ben-Mohallem dixisset. Auhfum defendisse Sohairum ben-Omajjab Schaibanitain, do quo rex so vindicare vcllet. Abu-Ohbaidahus autem virum Auhf ben-Cahb ben-Sahd ben-Said Manat ben-Tamim appellat. De re autem, quae Merwano antea dicto cum Auhfo erat, conferas C. XXVI, 92. conf. Ebn-Kotaibah p. 133 ed. Eichhorn.

٤٤ لَا تَنْسَى الْمَرْأَةُ أَبَا عُدْرَهَا وَقَاتِلَ بَكْرَهَا

404. Non obliviscitur mulier raptoris virginitatis suae et occisoris primi infantis sui.

Adhibetur proverbium in custodiendis iuribus. conf.
Harir. p. 9. cd. de Sacy.

٤٥ لَا تَسْخَرَنَّ مِنْ شَيْءٍ فَخَوَّرُ بِكَ

405. Ne rem irrideas, nam contra te redibit!

Quod si rem irrides, fieri potest, ut in eandem incidas,
id quod et tibi ludibrio erit.

٤٦ لَا يَرْحَلَنَّ رَحْلَكَ مَنْ لَيْسَ مَعَكَ

406. Ne sellam tuam imponat is, qui tecum non est!

Auxilium viri, qui fiduciâ tuâ indignus est, ne implo-
res! Alter proverbii legendi modus est: لا يرحل Non im-
ponit“ (Sic apud Scharaf-Aldin.), ut proverbii sensus sit.
Qui amicus tuus non est, is auxilium tibi non feret.

٤٧ لَا تَبْرُكْ أَكْبِلْ عَلَى هَذَا

407. In hoc cameli non decumbunt.

Res tam gravis et molesta est, ut eam nemo ferre
possit.

٤٨ لَا يُتْرَكُ مِثْلُ مَالِكٍ

408. Non relinquitur vir similis Malico.

Malic viri nomen erat, cuius consortium multi deside-
rabant. Proverbium hocce nonnisi in codicibus Berol. et
Poc. legitur.

٤٩ لَا حَاءَ وَلَا سَاءَ

409. Neque Ha, neque Sa dixit.

Id est: Neque iussit neque interdixit. Dixit Abu-Ahm-
rums: حاء بضائك, Oves tuas advoca!“ et dicitur: ساسات

بالحمار „Asino Sa dixisli“, quum asinum ad potum vocasti. Proverbium signincat, virum senectute debihtatum esse, ut nil agat.

٤١. لَا تَنِيَّ عَلَيْكَ وَلَا تَهَيَّ

410. Neque Bajjus neque Hajjus contra te est.

I.e. Nil te impedit. Hajjum unum ex posteris Adami, cuius genus perierit, fuisse dicunt; ut omnem personam ignotam significet. Sic quoque nomen Bajjus adhibetur. Interdum duo nomina coniunguntur Hajjus filius Bajji.

٤١١. لَا يَغُرَّتْكَ شَمَطُ بَيْدِ رَبِّ شَيْخٍ فِي الْجَحِيمِ

411. Ne te decipiat, quod crines albos in capite mixtos habet! Saepe senex in igne inferni est.

٤١٢. لَا يَنْتَصِفُ حَلِيمٌ مِنْ جَهْلٍ

412. Non accipiet omne debitum ab ignorante intellikens.

Quod ignorans plus capit, quam dedit et inelligens se non humiliat, ut cum eo de stultitia certet. Adhibetur de victoria, quam ignorans de intelligente rreportat.

٤١٣. لَا يَمْلِكُ حَايِنٌ دَمَهُ

413. Cuius tempus venit, sanguinem suum retinere non potest.

Mortem effugere non potest vir, cuius moriendi tempus adest.

٤١٤. لَا يَقُومُ لَهَا إِلَّا ابْنُ أَحَدَاهَا

414. Ei non stabit, nisi filius unius eius.

Ad rem magnam depellendam nemo nisi magnae. excellens aptus est. De eo dicitur, qui magnae utilitati est; quasi dixissent, nisi filius generosorum inter parcentes et camelos. Haec dixit Abu-Saidus. Suffixum autem لا ad nomen العظيمة, „magna res“ referendum est.

٢١٥ لَا يَنْفَعُ حَذَرٌ مِّنْ قَدَرٍ

415. Inutilis est cautio, contra decretum Dei.

Altera proverbii lectio est: لا يَنْفَعُكَ مِنْ رَدِي حَذَرٌ „Inutilis tibi est cautio mortis“.

٢١٦ لَا يَنْفَعُكَ مِّنْ زَادٍ تَبَقُّفٌ

416. Inutile tibi est commeatum relinquere.

Quia corrumpitur eibus. Monet igitur nos, ut erga alios benefici simus. Samachschi.

٢١٧ لَا يَعْدَمُ عَاشٍ وَصَلَاتٍ

417. Non desunt homini viventi conjunetiones.

Quamdiu homo vivit, res, qua ad aliam rem pervenit, ei non decrit. De homine dicitur, qui commeatu destitutus in altum iueidit, a quo porlioneni uccipit; cuius ope ad suos perveniat.

٢١٨ لَا يُعَارِجُ الشَّرِيفَ فَحَقُّدٌ عَلَيْكَ وَلَا الدَّنِيَّ
فَيَجْتَرِي عَلَيْكَ

418. Neque cum nobili ioceris metuens, ne te odio habeat, neque cum vili metuens, ne contra te audax sit!

Verba haec Saihdus ben-Alahz frater Ahmrui dixit.
In Samachscharii opere legitur : دنيا , شريفا , تمازحن .

٤١٩ لا تَكْذِبَنَّ وَلَا تَتَشَبَّهَنَّ

419. Neque mentiaris neque mentienti similem
te geras!

Legitur quoque alio modo : ولا تشبهن , „Et ne alii rem incertam redde, ut res ei dubia sit.“ In Samachscharii opere legitur : ولا تشبهتهن بالكذب i. e. ne affer rem similem mendacio.

٤٢٠ لا تَنْدَ عَنْ خُلُقٍ وَتَأْتِي مِثْلَهُ

420. Ne indolem interdic, quae tibi ipsi est!

Cecinit poeta :

إِذَا عِبْتَ أَمْرًا فَلَا تَأْتِمْ فَذُو اللَّبِّ مُجْتَنِبٌ مَا يَعْيبُ

„Si rem vituperas, ne eam suscipe, nam homo cordatus res, quas vituperat, evitat.“

Metrum versus Motakarib est. p. 281.

٤٢١ لا تُبْقِ إِلَّا عَلَى نَفْسِكَ

421. Neminem nisi te superstitem esse sinas!

Haec verba in minitantem diriguntur. I. e. Tu mihi minitaris; sed minas tuas non euro. Age, quemadmodum vis et mei nullam rationem habe! Proverbio similis ratio est, quam proverbio 384. conf. doct. Bertheaui lib. p. 18.

٤٢٢ لا تَعْقِرْهَا لَا أَبَا لَكَ إِمَّا لَنَا إِمَّا لَكَ

422. Ne eos (camelos) vulnera, aut nobis aut tibi!

Verba haec Malicus ben-Almontafic Bastliamo ben-

Kais dixit, quum hic incursione facta eius camelos cepisset. Quum dispergerentur, eos vulneravit, ut congregarentur et celcius incederent. Proverbium vetat, ne quis rem dissipet et laccret. Samachschr.

٢٢٣ لَا تَطْعَنِي فَتَهْجِي الْقَوْمَ لِلطَّعْنِ

423. Ne abeas (o femina!), nam gentem ad migrationem impellis.

Metrum Basith est. c. p. 190. In eum dicitur, quem alii in agendi modo sequuntur. Te alii sequuntur, ne igitur id facias, quod te indignum est. Dixit poeta:

يَا رَبَّةَ الْعَيْرِ رَبِّهِمْ لَا تَطْعَنِي فَتَهْجِي الْقَوْمَ لِلطَّعْنِ

„O domina agnoscis camelorum! repelle id ad pratum suum, ne abi, nam gentem ad migrationem impellis!“

Metrum Basith est. p. 190.

٢٢٤ لَا يُطَاعُ لِقَصِيرِ أَمْرٍ

424. Nulla in te Kaziro (impotenti) mos geritur.

In Samachscharii opere loco vocis امر legitur رای, consilium. Adhibetur proverbium, quum monitor sincerus alteri suspectus est. Conf. Cap. VII, 9. IV, 39.

٢٢٥ لَا يَلْبَثُ الْغَوَّانُ الصِّرْمَةَ

425. Non cunctabuntur duo lupi gregem parvam (lacerare).

Vocabulum غوى proprie errantem tum quoque cum, qui omnibus cupiditatibus suis satisfacit, significat, hoc vero in proverbio lupi intelligendi sunt. In fine proverbii autem omissum est: „ar يفترقا وبهلكا“, ut eam dispergant et perdant. De eo proverbium dicitur, qui opes suas celeriter dilapidat.

٢٢٦ لَا قَتَى إِلَّا عَمْرُو

426. Non est vir nisi Ahmruus.

Significatur Ahmru ben-Tika. conf. C. I, 141.

٢٢٧ لَا أَفْعَلُ كَذَا مَا غَبًا غَبِيْسٌ

427. Non faciam hoc, quamdiu nox obscura est.

Meidanus dixit, se Allihjanii explicationem proverbii verbis aptissimam invenisse. Ille interpres dixit, obscuritatem vocabulis غَبَسٌ et غَبَسٌ significari, et in opere Alchawaresmii اَمَالِي Amali inscripto legi, verbum غَبَا idem esse ac اظلم „obscurus fuit“ et الغَبِيْس noctis nomen esse. Ebn-Alahrabius autem se vocis originem ignorare dixit. Alius quidam sententiam protulit, غَبِيْس esse formam deminutivi a voce اَغْبَس lupus derivandam; verbum autem غَبَا esse ex غَب ortum, ut proverbii sensus sit: „quamdiu lupus in gregem noctu irrumpit“. Retulit Alamawi hunc versum:

وَقِي بَنِي أُمِّ زُهَيْرٍ كَيْسٌ عَلَى الْطُعَامِ مَا غَبَا غَبِيْسٌ

„Et in filiis matris Sohairi ingenium cernitur in cibo (dando), quamdiu lupus noctu in gregem irrumpit.“¹⁾

Alasharius autem Alahrabii auctoritatem sequens retulit, verborum sensum esse: Quamdiu tempus manet دامر الدهر. Quod si verum est, quod Allihjanus retulit, statuere licet, verbum غَبَا secundum Thajjitarum dialectum esse pro غَمِي ut dicitur: غَمِي الليل „Occulta

1) Isti genti liberalitas tribuitur. Sed Sumachscharius dixit, tempus cum lupo, quod homines invadat, comparari. Esse autem, qui dicant, voce غَبِيْس significari stellam polarem, per quam regio قَبْلَة appellata cognoscatur, quia illa stella occulta sit.

fuit nox“, dum noctu incedens occultatur, et res ab homine, ut fieri solet, in noctem translata est. In Samascharii opere proverbium sic legitur: لَا أَفْعَلُ مَا غَيَّبَ غَيْبِيسَ.

٤٢٨ لَا يَلِدُ الْوَقْبَانُ إِلَّا وَقْبًا

428. Non gignit stultus nisi stultum.

Hisce verbis alter alterum calumniatur.

٤٢٩ لَا تُحَالَةُ مِنْ جَلَرٍ بَعْلَبَاءَ

429. Non possum non firmiter obducere tendine colli.

Dixit poeta:

صَرَبْتُ بِالسَّيْفِ حَتَّى أَرْقُصَ قَائِمُهُ وَلَا تُحَالَةُ مِنْ جَلَرٍ بَعْلَبَاءَ

„Percussi gladio, ut eius capulus absolveretur et non possum non firmiter obducere tendine colli (capulum).“

Metrum versus Basith est. p. 190.

Ad extremum, sic enim ab Abu - Ahmrno proverbii sensus definitus est, rei finem perveni. Oportet rem aggrediar.

٤٣٠ لَا يُحْيَى الْبَيْضُ وَيُقْتَلُ الْفَرَاخُ

430. Non conservatur ovum et occiditur pullus.

Id est: Non conservatur parvum et perditur magnum

٤٣١ لَا حَمَّ وَلَا رَمَّ أَنْ أَفْعَلَ كَذَا

431. Non possum non illud facere.

٤٣٢ لَا تَحْسَدِ الضَّبَّ عَلَى مَا فِي جُحْرِهِ

432. Ne invid eas lacertae eius, quod in eius latihulo est!

Ne homini bonorum, quae ei dantur, inideas!

٢٣٣ لَا أُحِبُّ تَخْدِيشَ وَجْهِ الصَّاحِبِ

433. Non mihi placet vulnerare faciem socii.

Jonesus dixit, Arabes proverbium sic explicare: Vulpes lapidem album in Joco yallis angusto conspexit. Ut leonem perderet, ei dixit. In vallis loco angusto adeps est, quo facile potiri pates. Qui locus quin nimis angustus esset, quam ut corpus leonis intraret, vulpes dixit: Protrude caput! Leo vulpis consilium sequeus raos firmiter loco inhaesit, ut neque redire neipie prodire posset. Vili-fies autem leonem in podice lacsit et quum leo eum, quid ageret, interrogans, respondit: Se eum liberare vellet, ctle-oie t'iceite, a capitis latere hoc faciendum esse, ista proverbii verba prolulit, quibus significant, virum se orga alterum amicum iudurum ostendere, quum perfidus sit.

٢٣٤ لَا تَذَرِهِ بِعَرَضِكَ فَيَلُومَ

434. Ne eum contra honorem tuum excita, nam (tibi) adhaerebit!

Id est: Ne permittas, ut contra te audacem se gerat et honorem tuum laedat, nam ista agendi ratio in morem ei veniet.

٢٣٥ لَا تَرَى الْعَكْلَى إِلَّا حَيْثُ يَسُوكُ

435. Non vides Ohclitam nisi ubi tibi non placet.

In eum dicitur, qui res tibi ingratas semper tractat. Conf. Cap. VI, 47.

٢٣٦ لَا يَسُوعُ طَعَامُكَ يَا وَحْوَ

436. Non leniter per gulam cibus tuus descendit, o Wahwahe!

Wahwah iomen vin est, qui beneticia in alios collata exprobrabat. Viro igitur aliis exprobranti beneficia proverbii verba dicuntur.

٢٣٧ لَا جِنَّ بِالْبَغْضَاءِ وَالنَّظَرِ الشَّرِّ

437. Non est occultum odium et intuitus a latere.

Proverbium hoc, quo significatur, viri cuiusdam odium esse manifestum, posterius versus hemislichium est ab Abu-Alhodsalijs facti:

تُحَدِّثُنِي عَيْنَاكَ مَا الْقَلْبُ كَاتِمٌ وَلَا جِنَّ بِالْبَغْضَاءِ وَالنَّظَرِ الشَّرِّ

„Oculi tui, quod cor abscondit, mihi narrant, et non est occultum odium et intuitus a latere.“

Metrum Thawil est. c. p. 161.

٢٣٨ لَا أَخَاكَ بِالْعَبْدِ إِذَا قُلْتَ يَا أَخَاهُ

438. Non est frater tibi servus, quum dicis: O frater mi!

In eum dicitur, qui beneficia in virum indignum confert. Eo, quod frater virum appellas, frater tuus non fit. Similis ratio est proverbio 250. Conf. Cap. I, 357.

٢٣٩ لَا يَشْقَى بِقَعْقَاعٍ جَلِيسٌ

439. Miser non est per Kahkahum socius.

VIR KAHKAH ben-Ahmru vel rectius Kahkah ben-Schaur appellatus pulechro erga vicinos agendi modo notus erat, ut eius agendi modus in proverbium veniret sicut Cahbi ben-Mamah. Solebat opum partem vicino dono dare, contra hostes adiuvere, rerum curam habere, el banc ob causam vicino gratias agere, quod ipsius auxilio usus esset. Dixit poeta:

وَكُنْتُ جَلِيسَ قَهْقَاعِ بْنِ شَوْرٍ وَلَا يَشْقَى بِقَهْقَاعِ جَلِيسٌ

„Fui vicius Kahkahi ben-Schaur et per Kahkahum vicinus infelix non est.”

Motrum Wafir est. p. 204. conf. Ebn-Kotaibah p. 131. edit. Eichhorn.

٤٤٠ لَا رَأْيَ لِمَنْ لَا يُطَاعُ

440. Non est consilium ei, cui non obeditur.

Verba haec princeps Aldius sociis in sermone dixit, quo eos vituparabat. conf. prov. 291.

٤٤١ لَا حَيَّ فِيرْحَى وَلَا مَيِّتٌ فَيَنْسَى

441. Non vivus est, ut speretur, et non mortuus, ut oblivioni tradatur.

Verba haec in proverbio C. XXI, 23. adlata sunt, ubi loco vocis يَنْسَى legitur يَنْعَى.

٤٤٢ لَا يَذْهَبُ الْعَرْفُ بَيْنَ اللَّهِ وَالنَّاسِ

442. Non perit beneficium inter Deum hominesque.

Proverbium ex Albothaiahi versu desumptum est:

مَنْ يَفْعَلُ الْخَيْرَ لَا يَعْنَهُ جَوَازِيهِ لَا يَذْهَبُ الْعَرْفُ بَيْنَ اللَّهِ وَالنَّاسِ

„Qui bonum facit, is remuneratione sua non destituitur, nam beneficium inter Deum et homines non perit.”

Metrum Basith est. c. p. 190.

٤٤٣ لَا سَيْرَكَ سَيْرٌ وَلَا هَرْجُكَ هَرْجٌ

443. Incessus tuus non est incessus, et narratio tua non est narratio.

Vocabulum هرج narrationem significat, cuius sensus non intelligitur. In emn dicitur, qui multa verba facit. Proverbi sensus est: Neque pulchro modo incedit, neque pulchro modo loquitur.

٢٢٢ لَا بُدَّ لِلْمَصْدُورِ أَنْ يَنْفِثَ

444. Non potest non pectus morbidum habens ex ore eicere (sputum).

Conf. Dj. s. v. نَفَثَ.

٢٢٥ لَا زِيَالَ لِيَوْمِ لَحَبْلِ الْعُنُقِ

445. Non cessat funis collum ligare.

Proverbium rem significat necessariam, quae evitari non potest.

٢٢٦ لَا يَرَامُ بُوَ الْهَوَانِ

446. Non amat pellem stramine impletam contentus.

Scholion hoc proverbium explicat: أى لا ينفاد والريمان أن تعطف الناقة على ولدها والبو جلد الخوار يسلمح ويحشى ويعلف عليها فتظنه ولدها والمعنى في المثل أنه لا يقبل الصيغر Id est: Non obeditur. Vox ريمان significat, camelam pullum suum amare, vox بو est cutis pulli cameli detracta et stramine repleta, quae apud eam (camelam) suspenditur. Ea autem pullum suum esse putat (ut large lacemitat). Sensus in proverbio est: Iniuriam non admittit.

٢٢٧ لَا عَيْشَ لِمَنْ يُضَاجِعُ الْخَوْفَ

447. Non est vita ei, qui cum timore concumbit.

Proverbio securitatis laus inest.

٢٤٨ لَا يَقْرَعُ لَهُ أَعَصَا وَلَا يُقْلَقُ لَهُ الْحَصَى

448. Non pulsatur ei baculus et non movetur ei glarea.

Virum esse experientia edoctum significat. Conf. I, 145. Proverbio Haririus usus est. p. ٥٧٢ sq.

٢٤٩ لَا أَكُونُ كَالضَّبْعِ تَسْمَعُ اللَّئِمَ فَتَخْرُجُ حَتَّى تُصَادَ

449. Non ero similis hyaenae, quae sonum audit et turn prodit, ut capiatur.

Hoc ad modum, quo hyaena in latibulo suo capitur, adludit. Conf. Cap. VII, 24. 25. Verba haec Ahlius princeps Mohammedanorum dixit significaturus, se esse vigilantem et non socordem.

٢٥٠ لَا تَأْمَنَنَّ شِعْبًا أَوْ حَشَّتَ أَهْلَهُ

450. Ne te securum puta in viarum angustiis, quarum incolas moerore adfecisti!

٢٥١ لَا يُخَدِّعُ الْأَعْرَابِيَّ إِلَّا وَاحِدَةٌ

451. Non decipitur Arabs nisi semel.

الأعْرَابِيَّ est forma deminutivi ab الأعْرَابِيَّ, quam vocem in codice Lugd. legimus. Verba haec Arabs campester, quem semel deceptum altera vice decipere volebant, dixit.

٢٥٢ لَا يَطْمَحَنَّ بِكَ الْعُرُّ الْفَطِيرُ

٢٥2, Ne te dignitas nova extollat!

Sie dicitur, quod in dignitate nova fiducia ponenda non est.

٤٥٣ لَا أَصْلَ لَكَ وَلَا فَضْلَ

453. Non est ei genus aut eloquentia.

Alcesäius vocem أصل voce حسب „nobilitas“ et vocem فصل voce لسان lingua, qua eloquentia designatur, explicavit.

٤٥٤ لَا تَنَالُ تَقْرِصُنِي مِنْهُ قَارِصَةٌ

454. Non cessat me laedere dictum mordens, quod profert.

٤٥٥ لَا يَصْدُقُ أَتْرُ

455. Non verax est vestigium eius

In mendacem dicitur, qui quum interrogatur, unde venis, mentitur, ut eius quoque vestigia in terra mentiri videantur.

٤٥٦ لَا أُمَّ لَكَ

456. Non est tibi mater.

Mater libera et ingenua tibi non est, servae filius es. Hoc contumeliae causa dicunt.

٤٥٧ لَا أَبَا لَكَ

457. Non est tibi pater.

Laudando hoc inservit. Rarius quoque ad calumniandum adhibetur.

٤٥٨ لَا خَيْرَ فِي رَزْمَةٍ لَا دِرَّةَ مَعَهَا

458 Non est bonum in sono, quern camela pullum amans edit, quocum lacris effusio coniuncta non est.

Inutilis est sermo, quem factum non sequitur. Sic Meid. Vel de eo adhibetur. qui promissis non satisfacit. In Samrachscharii codice لها loco vocis معها legitur. Adhibetur de eo, qui pauperis non miseretur et in eum beneficia non confert. Conf. Kam. et Dj. s. v. رزق.

٤٥٩ لَا يُتَنَّى وَلَا يُتَلْتُ

459. Neque secunda neque tertia vice surgere potest.

Grandaevus est, ut omnino surgere non possit.

٤٦٠ لَا تَرَكَ اَللّٰهُ لَهٗ فِي الْاَرْضِ مَقْعَدًا وَلَا فِي السَّمَاوٰتِ مَصْعَدًا

460. Ne relinquat Deus ei in terra sedendi locum aut in coelo adscendendi locum!

Verbis hisce femina filio suo male procata est. conf. prov. 608. In codice Lugd. proverbium لا يني etc. hoc sequitur.

٤٦١ لَا يَصْلَحُ رَفِيقًا مِّنْ كَمَرٍ يَّتَلَعُ رَفِيقًا

461 Non est socius aptus, qui salivam non deglutit.

In eum dicitur, qui iram non cohibet. Voco رفيق saliva ira significatur.

٤٦٢ لَا تَشْرِبَنَّ مَشْرَبَ صَفْوٍ بِكَذِبٍ

462. Ne vendas (locum) potus puri pro impuro!

In eum dicitur, qui bonam rem pro prava dat.

٤٦٣ لَا يَبْلَدُ لِمَنْ لَا تِلَادَ لَهُ

463 Non est terra ei, cui fides tida sunt.

Duplici ratione proverbii sensus explicatur. Pauper ob hominum despectum in regione locum firmiter occupare non potest aut pauper alimentis destitutus e regione in aliam migrare coactus est.

٤٦٣ لَا مَالَ لِمَنْ لَا رِفْقَ لَهُ

464. ' Non sunt opes ei, cui lenitas morum non est.

Id est: Non asperitate morum, sed lenitate opes acquiruntur.

٤٦٤ لَا جَعَلَ اللَّهُ فِيهِ أَمْرًا

465. Ne ponat Deus in eo incrementum!

Legitur aut ^{أمر}امر, quod multitudinis significationem habere dicunt (conf. Abulfed. Ann. III, p. 104.) aut ^{أمر}امر.

٤٦٥ لَا أَغْرَّ وَلَا يَهْمِر

466. ' Neque maculam in fronte habens neque unicolor.

Hem dubiam esse significat.

٤٦٦ لَا تَظْلِمَنَّ وَصَحَّ الطَّرِيقَ

467. Ne iniuste agas erga viae evidentiam!

Monet nos proverbium, ne viam manifestam relinquentes dubia incedamus. Haec autem hominis in viam iniustitia est.

٤٦٧ لَا تَلْبَسَنَّ يَبْقِينَ شَا

468. Ne dubium cum certo misceas

Haec enim est causa, cur consilium nostrum inilrmum fiat,

لَا يُوجَدُ الْعَجُولُ مَحْمُودًا وَلَا الْغَضُوبُ مَسْرُورًا ٤٦٩
وَلَا الْمَمْلُوكُ ذَا إِخْوَانٍ وَلَا الْخُرَّ حَرِيصًا وَلَا
الشَّرُّ غَنِيًّا

469. Non invenis festinum esse laudatum aut iratum gaudio adfectum aut fastidiosum amicos habentem et generosum non (invenis) avidum aut cupidum contentum.

٤٧٠ لَا تَبْعَثِ الْمُهْرَ عَلَى وَجَاءِ

470. Ne mittas pullum equi ungula laesum.

In eum dicitur, qui ad rem peragendam eum mittit, cui res ingrata est aut qui rem perficere non valet.

٤٧١ لَا عَبَابَ وَلَا أَبَابَ

471. Neque sorbent neque aquara petunt.

Narrant, dorcades aquam invenientes non bibere baud interruptin(عب) et aquam non invenientes earn non petere aut ad petendum paratas esse. Dicunt dorcades, struthio-cameios et vacoas silvestres aquam non petere nisi si in propinquo sit. Asinum silvestrem aquam e longinquo petere. In virum dicitur, qui a re, qua non eget, reoedit. conf. Kam s. ٧. عب

٤٧٢ لَا يُحْسِنُ الْعَبْدُ الْكَرَّ إِلَّا لِلْحَلَبِ وَالصَّرِّ

472. Non bene institute servus repetitipnem nisi
in mulgendo et Uganda camelae papilla.

Vox صرار, a qua verbum صرر derivatum est, funiculi nomen est, cuius ope camelae papilla liguo adligatur, ne pullus matrem sugat. Talia sunt servi opera. Schaddadus Ahbsita o serva Aethiopica natum filium Ahntarah servi loco habebat. (De Antharaho conf. Ahntarae Moallak. ed. Menil. p. 9 sqq.) Schaddadus quodam die Ahntarahum o pugna recedentem conspiciens dixit: كر عننستبرو „Redi in pugnam, o Ahnterahe“! Ahntarahus autem ista verba dixit significaturus, servi non esse fortiter pugnare et in pugnam redire. Tum pater dixit: كم وقد زوجتك عبلا „Redi in pugnam, iam tibi Ahblam in matrimonium dedi.“ Post vocem الصر suppleendum est بحسنهما „bene utramque rem instituit“, nam voces الصر والخلب, quum exceptio in iis sit, cum antecedente verbo coniungi non possunt. Proverbium autem in eum dicitur, cui res imponitur, cui perficiendae impar est.

٤٧٣ لَا أُعَلِّقُ الْجُلُجُلَ مِنْ عُنُقِي

473. Tintinnabulura collo meo non appendam*

Non me publico ostendam et periculo exponam. Narrant leonem in habitacula gentis Ihdjl irrumpeus camelos saepius tacerasse. Qua de re quum gens inter se consultaret, vir quidam, quem stupidum habebant, dixit: Leonis collo tintinnabulum appendite, ut quando vobis superveniat, tintinnabulo sonante moneamini. Abu-l'Nadjmus autem istis verbis tanquam proverbio us us est admissarium (فحل) describens:

يُرْعَدُ إِنْ يُوعِدُ قَلْبُ الْأَعْمَلِ إِلَّا أَمْرًا يَعْقُدُ خَيْطُ الْجُلُجُلِ

„Tremore corripitur, si minatur, cor inermis nisi viri, qui
Alum tintinnabuli ligat (i. e. fortis vel stulti). Metrum
Redjes est. c. p. 231.

٢٧٢ لَا تَهْدِي إِلَى حِمَاتِكَ الْكَتِفَ

474. Ne dono mittas protectoribus tuis humerum!

Proverbium in eum dicitur, qui amicos re vili et minimi pretii gaudio adficere vult. Verba لَا تَهْدِي إِلَى حِمَاتِكَ الْكَتِفَ „Ne dono des humerum defensoribus tuis, nam aqua inter utramque eius carnem fluit.“ mater adhortans filiam suam dixisse fertur. In meo codice proverbium sic legitur; in aliis posterior pars omissa est. Vocabulum السِّلَانِ duas carnis partes in humero significat, in cuius intervallo carne remota aqua in osse fluit. Conf. Cap. I, 164.

٢٧٥ لَا تَرْكَبَنَّ مِنْ بُنَانٍ نَيْسَبَا

475. Ne incedas via Bonani!

Metrum Redjes est. p. 231. Bonan loci nomen est. Proverbium nos monet, ne mendacio et iniquo operam demus, etsi nobis commode sit.

٢٧٦ لَا تُطِلَّ الذَّيْلَ فَقَدْ جَدَّ لِلْحَضَرِ

476. Ne humum veste verras, dum in cursu vehementi studium est adhibendum!

Metrum Redjes est. p. 231. Cunctanti dicitur, quum festinatione opus est.

٢٧٧ لَا تَشْمِرِ الْغَيْثَ فَقَدْ أُوْدِيَ النَّقْدُ

477. Ne observes pluviam, dum oves parvae periere!

Metrum Redjes est. p. 231, In eum dicitur, qui tristis est ob rem, quae praeteriit.

٤٧٨ لَا حَجْرَ امْشَى وَلَا حَوْطَ الْقَصَا

478. Non in latere incedo et non e longinquo caveo.

Metrum Redjes est. C. p. 231. Vox حَجْرٌ pro حَجْرَةٌ est, et ante حَوْطٌ supplendum est verbum احوطك „te caveo“. Haec verba minitanti dicta significant, virum non timere, ita ut a minitante recedat.“

٤٧٩ لَا غَزْوَ إِلَّا التَّعْقِيبَ

479. Non est incursio hostilis nisi iterum facta post aliam.

Verba haec Hodjro ben-Alharits ben-Ahmru, qui tempore Bihram-Djuri vivens اكل المرار „Edens plantam Morrar“ cognomen gerebat, adscribuntur. Alharitsus ben-Mondalah unus e regibus Syriae, qui reges Salih¹⁾ et reges Dhadjaihm*) appellabantur, in regionem Nedjd, ubi Hodjrus ben-Alharits imprium tenebat, incursionem fecit tempore, quo gens Hodjri contra gentem Nedjrani profecta erat, et direptis opibus Hodjri uxorem Hind Al-honud appellatam in captivitatem duxit. Hodjrus autem quum senex esset, uxor eum odio habens Ebn-Mondalahum ad festinationem in itinere impulit metuens, ne Hodjrus eos assequeretur. Hodjrus redux et a suis audiens, incursionem ante octo dies ab Ebn-Mondalaho factam esse, dixit: ثمان, „Octo dies in octo diebus“, non est incursio hostilis, nisi iterum facta post aliam.“ Significare vult, post octo dierum spatium se hostes assecuturum et incursionem iterum intra illud spatium in eos factu-

1) نَجْعَمٌ nomen gentis est (2) سَمَانٌ nomen gentis est, o qua reges ضَجَاعِمٌ et ضَجَاعِمَةٌ in Syria originem duxerunt. Kam.

rum esse. Accelerato itinere quum prope ad hostes pervenisset, in valle qua ab iis separabatur, se occultavit et Sadusum ben-Schaiban ben-Dsohl ben-Tsahlebah, virum acuto ingenio praeditum, exploratorern misit. Ebn-Mondalahus castris in pedo montis positus quartam sibi praedae[^]artem definiens ignem accendit et dactylos in terrain proiciens dixi« Qui ligni fascem apportat, dactylorum manipulum sibi sumat! Sadusus cunctis ligni fasces accedens manipulum dactylorum sumpsit et in pharetra sua posuit. Turn se turbae immiscuit, ut, quid loquerentur, audiret. Hinda autem pone Ebn-Mondalahum sedens cum eo verba faciebat et interrogata, quid ipsi de Hodjro videretur, respondit: Video eum lorica sua scilicet medium percutientem et dicentem: **سَيَرُوا سَيَرُوا لَا غَرْوَ إِلَّا الْتَعْقِيْبُ** „Iter facite, non est incursio nisi iterum facta post aliam.“ Hodjrus autem quum dormit, semper unum eius membrum vivit et Ebn-Mondalahus, quomodo hoc sciret, interroganti narravit, se quodam die in mariti dormientis, qui ipsi in odium venisset, propinquo sedisse, quum serpens ad eius exporrectos pedes repisset. Hodjrum autem pedes ad se adtraxisse, et quum ad manum adpropinquasset, eandem, et quum inde deflectens ad ronchum emittentis caput propius accessisset, eum statim surrexisse dicentem: Quid est hoc? o Hinda! Se autem inde, quod serpentem non vidisset, excusationem petiisse, Sadusus ista verba audiens ad Hodjrum rediit et ex pharetra dactylos effundens dixit:

أَتَاكَ الرَّجْفُورُ بِأَمْرِ غَيْبٍ عَلَى دَهْشٍ وَجَنَّتْكَ بِالْأَيْمَنِ

„Falsos rumores spargentes ad te venerunt, cum re dubia, quum monte attoniti essent, et ego rem certam tibi nuntio.“ Motrum Wafir est, p. 204.

Hodjrus audiens, quae Hinda Ebn-Mondalahus narrasset, nuntium verum esse non dubitavit et propter iracundiam plantae Morar appellatae folia edit. Quae folia quum ipsi noxam non adferrent, quippe quum camelorum labia ex eorum pastu corrugentur, cognomen **أَكَلُ الْمَرَارِ** „Edens

plautam Morar" accepit, Hodjrus tum incursionem facier Ebn-Moudalaho, cui occurrerat, togulum se et ipsum certamen proposuit ea conditioner, ut qui victor esset, ci victi exercitus obediret. Hodjrus Ebn-Mondalahum pugna occidit et Hindam statim necavit. Poeta Malic ben-Djowain Thajjita in hoc versu Mondalahi mentionem fecit.

هُنَالِكَ لَا أُعْطَى رَئِيسًا مُقَادَّةً وَلَا مَلِكًا حَتَّى يَوْبَ آيْنٍ مُنْدَلَّةٍ
,,Neque principi nequo regi ducentis munus tradam, donec
Ebn-Mondalahus redit.“

Metrum Thawil est. p. 162.

٤٨. لَا يَأْيَسَنَّ نَائِمٌ أَنْ يَغْنَمَا

480. Ne desperet dormiens se praeda potiturum esse!

Narravit Almefadhdhalus, viruni quendam in deserto se in viri, quem invenisset dormicntem, tutelam recepissee; petenti autem istum virum dixisse, auxilium tibi praestabo contra oimies excepto Ahmiro ben-Djowain. Quod quum alter concedisset, virum istum, qui ipse Ahmirus ben-Djowain essetj eum in suam gentem abduxisse et direptis camclis sbipefacto dixisse: Ego Ahmirus ben-Djowain sum! Quod quum vir inlcllexisset, ista proverbii verba dixit. cuius metrum رجز est.

٤٨١. لَا تَجْرَعَنَّ مِنْ سِنَّةٍ أَنْتَ سِرْنَهَا

481. Ne impatienter te geras ob morem, quem secutus es!

Hemistichium metri Thawil est. c. l. m. p. 162. p. 170. sqq. In codicibus Lugd. et Berol. لَا تَجْرَمَنَّ legitur, sed metrum لَا تَجْرَعَنَّ postulat. Chalidus filius sororis Abu-Dsuaili Hodsaitae primus haec verba dixisse fertur. Abu-

Dsuaibus in gente Bauu-Ahmīr ben-Zahzaah apud virus Ahbd-Ahmīr ben-Ahmīr appellatūti habitabat. Huius uxorem, quam ad se adlexerat, a marito alienavit, ut cum eo fugam caperet. Sed adsuos veniens obfamiliam suam timorem concepit et hanc ob causam novam uxorem " in loco aliis incognito occultavit. Internuntius inter utrumque erat filius sororis Chalidus appellatus. Qui quum adolevisset, mulier amore eum adlexit, ut, quemadmodum Abu-Dsuaibus antea fecisset, in loco illi ignoto ipsam occultaret. Abu-Dsuaibus de alterius perfidia questus hosce versus dixit:

مَا حَبِلَ الْبَحْبَحِيُّ عَامَ عِيَارِهِ عَلَيْهِ الْوَسْوَاقُ بِرَّهَا وَشَعِيرُهَا
بِأَعْظَمِ مِمَّا كُنْتُ حَمَلْتُ خَالِدًا وَبَعْضُ أُمَمَاتِ الْبَرْجَالِ غُرُورَهَا
فَلَمَّا تَرَامَاهُ الشَّبَابُ وَغِيَمُهُ وَتَبِعَ مِنْهُ قِتْنَةً وَلَجُورَهَا
لَوْ رَأَيْتُهُ عَنَّا وَمَالَ بُودِهِ أَغَانِيَجَ خَوْدِ كَانَ فِينَا يَزُورَهَا

„Non impositum erat porlandum camelo robusto anno, quo commeatum advexit, onera portans triticum hordeumque,

„Maius onus, quam ego Chalido imposueram et inter res, quas viri aliorum fidei committunt, habenda est eorum fiducia in rebus vanis posita;”

„Et quum id (onus) deiecisset iuventus eiusque error et ille seductionem et improbitatem secutus esset,”

„Aver tit a nobis caput et inclinatus est cum amore suo ad blanditias feminae pulchrac, quam in nostra re visitabat.” Metrum Thawil est. p. 162.

Qui versus quum ad Chalidi notitiam pervenissent, sic respondit:

فَهَلْ أَنْتِ إِذَا أَمَرَ عَمْرُو تَبَدَّلْتِ سِوَاكِ خَلِيلًا دَائِبًا تَسْتَجِيرُهَا
فَوَرَّتْ بِهَا مِنْ عِنْدِ عَبْدِ بْنِ عَامِرٍ وَهِيَ هَمٌّ فِي نَفْسِهِ وَتَجِيرُهَا

فَلَا تَجْعَلْ مِنْ سِوَايَ سِرِّهَا قَالُوا رَاضٍ سِنَّةٌ مِنْ يَسِيرٍ هَـ
وَلَا تَكُ كَالشَّوْرِ الَّذِي ذُفِنَتْ لَهُ حَدِيدَةٌ حَتَّى دَائِمًا يَسْتَشِيرُهَا

„Num tu, si mater Ahmrui alium quam te sibi elegit amicum, diligentia utens eam ad eligendum impellis;”

„Fuga euim eam ab Ahbdo ben-Ahmir abduxisti, dum ilia eius cura in eius auimo et sincerus eius (animae) amicus erat.”

„Sed ne impalienter feras agendi modum, quem tu ipse secutus es; nam qui agendi modum sequitur, eo contentus est,

„Et ne sis sicut taurus, qui ipsi occultatum in terra ferum mortis cum diligentia educere studet.”

Metrum Thawil est. p. 162.

٤٨٢ لَا يَعْلَمُ مَا فِي الْخَفِّ إِلَّا اللَّهُ وَالْأَسْكَافُ

482. Nescit, quid in ocrea sit, nisi Deus et sutor.

Narrant, sutorem in canem iecisse ocream, in qua formula esset; ut magno dolore adfligeretur. Canem clamantem quum reliqui canes interrogarent, num tota doloris causa in ocrea esset, eum proverbii verbis respondisse. Proverbium in re adhibetur, cuius vera conditio videntem latet.

٤٨٣ لَا تَصْحَبْ مَنْ لَا يَرَى لَكَ مِنَ الْحَقِّ مِثْلَ
مَا تَرَى لَهُ

483. Ne eius socius sis, qui in te non tantum turis et dignitatis videt, quantum in eo virfles!

Proverbium nos dehortatur ab eorum societate, qui nobis dissimiles sunt.

٢٨٤ لَا يَكْسِبُ الْحَمْدَ فَتَى سَارِيحٍ

484. Noifacquiret laudem vir avarus.

Ad met rum Sarih refcrrri potest p. 246. Avaritia vituperatur.

Forma comparative

٢٨٥ أَلْهَفٌ مِنْ قَضِيبٍ

485. Magis gemens, quam Kadhibus.

Kadhib Arabs erat dactylos in regione Bahrain vondens. Mercator, a quo Arabs ille dactylos, quos aliis vendebat, cmere solebat, multos viles dactylos habebat, inter quos crumenam nummis aureis impletam projecerat et tollere neglexerat. Oblivio rei cum cepit, quum Arabs ille dactylorum emendorum causa adveniret. Quae res in causa erat, cur Arabi illi, quem dactylorum verum pretium non noscere putaret, illos viles dactylos, in quibus crumena illa lateret, traderet. Post autem, quum crumena in eius memoriam rediisset, intellexit, Arabem illa potitum esse. Statim cultro sunito eum in via secutus est et assecutum rogavit, ut sibi dactylos cum melioribus permutare permitteret. Ex effusis autem dactylis crumenam illam protraxit

Arabi dicens: Scisne, quamnam ob causam cultrum hunc mecum sumscrim? Quum Arabs se scire negaret, dixit, ut ventrem meum finderem, nisi crumenam meam invenissem. Turn Arabs suspirans dixit: Ostende mihi cultrum istum et cultro sumto ventrem sibi aperuit multum gemens. In huius viri agendi ratione proverbii causa est. Dixit Ohrwahus ben-Hasam:

أَلَا لَا تَلُومُوا لَيْسَ فِي اللَّوْمِ رَاحَةٌ فَقَدْ كُنْتُ نَفْسِي مِثْلَ لَوْمٍ قَصِيبٍ
„Eheu! Ne vituperate! Non est quies in vituperatione, nam ego sicut Kadhibus me ipsum vituperavi.“

Metrum Thawil est. p. 163.

٢٨٦ الْأَمُّ مِنَ الْأَسْلَمِ

486. Vilior, quam Aslamus.

Aslamus beu-Sorah Chorasanae praefectus genti maiora, quam mos erat, tributa imponere solebat, et quum audisset, Persas raortuis suis Drachmam in ore ponere, mortuorum areas aperibat, ut inde drachmam illam eduiceret. Haec est proverbii causa. Dixit Zohbanus Djorm'ita:

تَعَوَّذْ بِنَاجِمٍ وَاجْعَلِ الْقَبْرَ فِي صَفَا مِنْ الطُّورِ لَا يَنْبَشُ عِظَامُكَ أَسْلَمُ
هُوَ النَّابِشُ أَلَمْ يَأْتِ الْمَحْبِلُ عِظَامَهُمْ لِيَنْظُرَ مَا تَحْتَ السَّقَابِيفِ دِرْغَمُ

„Confuge ad stellam et in montis petra sepulcrum pone, ne Aslamus ossa tua effodiat!“

„Ille mortuos effodit, ossa e loco suo movet, ut videat, num drachma sub tabulis situ.“

Metrum Thawil est. p. 162.

٢٨٧ أَلْتَرَقَ مِنْ بُرْمٍ وَالْأَرَقَ مِنْ عُلٍّ

487. Magis adhaerens, quam ricinus Cameli.

Duplex est proverbium idem significans; duae enim

voces. *برام* et *عل* ricini illius nomina sunt. Ricinus cameli
pedici adhaerere solet, quapropter in alio proverbio est:
هو مكان القراد من است للجلد «Is locus ricini est adhaerentis
cameli pedici».

٤٨٨ *الرَّقُّ مِنَ الْكَشُوتِ*

488. Magis adhaerens, quam planta Caschuts
appellata.

كشوت nomen plantae est in arbore crescentis oique
firmiter adhaerentis. Dixit poeta:

هُوَ الْكَشُوتُ فَلَا أَصْلَ وَلَا وَرَقَ وَلَا نَسِيمَ وَلَا ظِلَّ وَلَا ثَمَرَ

«Ille planta Caschuts est et non radix et non folium, non
lenis ventus, non umbra et non fructus».

Motrum Basith est. p. 190.

٤٨٩ *الرَّقُّ مِنْ رِيَشٍ عَلَى عَرَاءٍ وَمِنْ قَارٍ وَمِنْ
دَبَقٍ وَمِنْ حَمَى الرِّبْعِ*

489. Magis adhaerens, quam pluma ad gluten;
quam pix; quam viscus; quam febris quartana.

٤٩٠/٢ *الرَّقُّ مِنْ جَعَلٍ وَالرَّقُّ مِنْ قَرْنَى*

490. Magis adhaerens, quam scarabaeus pilularius
dictus; quam insectum Karanba.

Dicunt, insectum *جعل* appellatum sequi virum in de-
sertum, ut in eius sinum incidat. Conf. T. I. p. 623.
Scarabaeus Karanba dictus maior est illo *خنفسا* appellato,
longis pedibus, brevi dorso praeditus.

٤٩١ *الرَّمْلُ مِنْ شَعْرَاتِ الْقَيْصِ*

491. Adsidiuor, quam crines pectoris.

Sie dicitur, quod crines isti abrasi semper redeunt.
In Scharaf-Aldini et Samachscharii الزرق firmiter
adhaerens legitur.

٤٩٢ / ٢ أَلْوَمُ لِلْمَرْءِ مِنْ ظِلِّهِ

492. Adsidiuor viro, quam eius umbra.

Dicit quoque vulgus: أَلْوَمُ مِنَ الذَّنْبِ »Assidiuor quam
cauda«. Sed in Scharaf-Aldini opere legitur أَلْوَمُ لِلْمَرْءِ مِنَ
ذَنْبِهِ »Assidiuor viro quam crimen ipsius«.

٤٩٣ / ٢ أَلْوَمُ مِنَ الْيَمِينِ لِلشَّامِلِ وَمِنْ نَبْرِ الْقَلْبِ

493. Adsidiuor, quam manus recta sinistrae; et
adsidiuor, quam contumelia cognominis.

Cognomen contumeliae causa datum viro semper
adhaeret.

٤٩٤ أَلْوَمُ لِلْمَرْءِ مِنْ إِحْدَى طَبَائِعِهِ

494. Adsidiuor viro, quam una conditionum na-
turalium suarum.

٤٩٥ / ٢ أَلْجُ مِنَ الْخَنَفَسَاءِ وَمِنْ كَلْبٍ وَمِنْ الذَّبَابِ
وَمِنْ الْحُمَى

495. Magis insistens, quam scarabaeus niger;
quam canis; quam musca; quam febris.

Canis latrando homines diu persequitur. .

٤٩٦ أَلْيَنُ مِنْ خِرْقٍ وَمِنْ الْوَيْدِ وَمِنْ حَمِيرَةٍ
مَمْرَنَةٍ

496. Lenior, quam pullus leporis; quam lorum album ephippii emollitum.

Legitur حميرة et خميرة. Vocabulum حميرة lorum designat, cuius exterior cutis detracta est, quo ephippia firmantur, خميرة autem est fermentum, quod massae panis inditur.

٤٩٧ الْأَمُّ مِنْ ابْنٍ قَوْضِعَ

497. Vilior, quam Ebn Kardhibus.

Dubitant, num قرضع Kardhih an قرضع Kaudhih legatur. Albajarius, quocum Meidanii postremum exemplar consentit, posteriore modo nomen retulit; Alcharesendjizjus autem prioro modo. Vili animo noti viri Iemanensis nomen est. In Scharaf-Aldini opere ابن omisum est. In Kamusi opere قرضع (sine puncto diacritico) et ابن قرضع adnotatum est.

٤٩٨ الْأَمُّ مِنْ جَدْرَةٍ وَالْأَمُّ مِنْ ضَبَارَةٍ

498. Vilior, quam Djadrahus; et vilior, quam Dhobarahus.

Ebn-Bahrus in libro inscripto »de Arabum cibis« كتاب اطعمة العرب dixit, viros istos omnium Arabum vilissimos fuisse. Djadrahus ad gentem Alharits ben-Ohdajj ben-Djondob ben-Alahnbar, in loco Mawijah sedes habebat. Quidara rex quum interrogasset, quinam inter Arabes vilissimi essent, Djadrahus et Dhobarahus nomittantur. His ad eum adductis prioris nasum amputavit. Posterior fuga se eripuit. Inde proverbium ortum est.

„Salvus evasit Dhobarahusy quum Djadraho nasus amputatus esset,„ Conf. C. XXV, 93.

٤٩٩ أَلَامٌ مِّنْ رَّاضِعِ اللَّبَنِ

499. Vilior, quam sugens lac.

Is significatur, qui lac ex mammis ovis exsugit, timens, ne quis, si id emulgeatur, cadentis in vas lactis sonum audiens lac petat. Vir quidam patruciem describens hos versus dixit:

أَحَبُّ شَيْءٍ إِلَيَّ أَنْ يَكُونَ لِي خَلْقَوْمٌ وَإِذَا كُنْتُ فِي جَوْفِهِ غَارٌ
لَّا تَعْرِفُ الرِّيحَ مَمْسَاهُ وَمَصْبَحَهُ وَلَا يُشَبُّ إِذَا أَمْسَى كَسُ قَارٍ
لَّا يَحْلِبُ الصَّرْعَ لَوْماً فِي الْأَنَاءِ وَلَا يَرَى لِي فِي نَوَاجِي الصُّكَنِ أَثَارٌ

„Omnium rerum iucundissima ci esset, quod haberet fauces vallis, in cuius interiore parte antrum esset. Ventus eius aut matutinum aut vespertinum habitaculum noscit et vespera ignis ei non accenditur. Ob avaritiam in vas lac non emulget et eius vestigia in impluvio non conspiciunturu.

Metrum Basith est. p. 190. De tali viro quoque راضع لثيمr dicitur conf. Kam. Dj. s. v.

٥٠٠ أَلَامٌ مِّنْ رَّاضِعِ

500. Vilior, quam is, qui cibi reliquias, quae dentiscalpio adbaerent, edit.

Magna autem est inter lexicographos de vocis راضعr significatione dissensio. Propria vocis significatio est sugens, ut proverbh sensus ja praecedente proverbio non differat. Tum in eum transferer, qui muletrum secum non portat, ut lac petenti recusare possit, ipse dum mammas exsugit. Abu-Ahlius Aljemami dixit, euhi, qui vilil natus

sit, significare, ut vilitatem quasi ex matris mammis exsuxerit. Quam auteni significationem proverbio tribuimus, ca Thajjitac auctoritate, ab Almofadhdhelo ben-Selamah eitati. nitilur.

٥٠١. أَلَامَ مِنَ الْبَرَمِ

501, Vilior, quam qui ob avaritiam ludi alearum particeps non est.

Mactati cameli partes sortibus ductis inter ludi participes socios distribuere sol chant. Quibus in ludis quum epula instruerent et pauperibus carnes darent, is qui particeps ludi esse recusaret, a varus dicebatur.

٥٠٢. أَلَامَ مِنَ الْبَرَمِ الْقُرُونِ

502. Vilior, quain qui ob uvaritiam ludi alearum particeps non est et tamen duas simul cibi buceas smnit*

Vir quidann qui ob uvaritiam ludi alearum particeps non fuerat, uxori suae ollam dederat, ut e ludentium dpmibus carnem peteret. Quam quum accepisset et suis apposuisset, maritus semper duas sibi buceas sumsit. Id quod videns uxor dixit: **Num is, qui ludi alearum** particeps non est, duas simul buceas sumit." Conf. Cap. II, 81. In Kamusi opere de eo dici, qui duos simul dactylos sibi sumat, adnotatum legimus. C. s. v. **بِرَمِ**.

٥٠٣. أَلَامَ مِنْ سَقَبِ رِيَانِ

503. Vilior, quam pullus cameli potu satiatu.

Sic dicitur, quoniam talis pullus ad matrem adducing lac non elicit. Cum hoc conferas Cap. XIII, 101.

هـ. ٤. أَلَدُّ مِنَ الْغَنِيمَةِ الْبَارَةِ

504. Iucundior, quam praeda, in qua nil in-
grali est.

Talis praeda est, propter quam ex. gr. belli molestiac non sunt ferendae. Sed in causa definientia; cur praeda iucunda appellata sit frigida, non consentiunt interpretes. Alii voci existentis, provenientis significationem tribuunt, quernadmodum برِدِ حَقِّي عَلَى فَلَانٍ „lus meum contra quendam existit“ dicitur; alii ab aqua frigida in praedam translatam esse significationem contendunt.

هـ. ٥. أَلَدُّ مِنْ مَنَى

505. Iucundior, quam optata.

Hoc e poetae versa desumptum esse dicunt:

مَنْى إِنْ تَكُنْ حَقًّا تَكُنْ أَحْسَنَ أَلْمَنِ وَأَلَّا فَقَدْ عَشَّنَا بِهَا زَمْنَا رَغْدًا
„Optata si veritas sunt, pulcherrima optata sunt; sin minus; tempus iucundum per ea transeginus“.

Metrum Thawil est. p. 161.

Aëus quidam dixit:

إِذَا أَرَدَحَمْتُ هُمُومِي فِي فُرَادَى ضَلَبْتُ لَهَا أَلْمَخَارِجَ بِأَلْتَمَعِي

„Quando curae in animo meo (tanquam cameli ad aquam accedentes) se invicem premunt, his per optata exitum quaero.“ Metrum Wafir est. p. 204.

Filia Alchossi interrogata: Quanam re diutissime frue-
remur? respondit: Optatis. Baschscharus poeta dixit:
الإنسان لا ينفك من أمل فإن فاتته الأمل عول على المني إلا أن
الامل يقع بسبب وباب المني مفتوح لمن تكلف الدخول فسيبه
„Homo a spe non separatur; tum si spes cum fallit, in
optatis fiduciam ponit; nisi quod spes propter causam se
ei offert, dum porta optandi ei aperta est, qui, ut intret, ope-

ram dat.“ Ebn-Almokaaffahus dixit: كثرة المني تحلق العقل Optatorum multitudo intelligentiam in aerem extollit et repellit a nobis contentum animum et sensum nostrum corrumpit.“ Ibrahimus Alnathsthsam¹⁾ dixit: كنا نلهو بالآماني ونطايب أنفسنا بالمواعيد فذهب Optando oblectabamur et promissis animos nostros contentos reddebamus. Tum abiit promittens. Nos autem ab optatis superfluis recessimus.“ Dixit poeta:

فَلَا تَكُنْ عَبْدَ أَمْنَى قَلَمِي رُوسِ أَمْوَالِ الْفَالِيسِ

„Ne sis optatorum servus, nam optata sunt summa principalis opum pauperum.“

Metrum Sarih est. p. 244.

Alius quidam dixit:

إِنَّ أَمْنَى دُرِّفٍ مِنْ أَلُوسَوَاسِ

„Optata sunt pars eorum, quae a Satana hominibus suggeruntur.“ Metrum Sarih aut Redjes est.

Dixit Ahlijus ben-Hasan Albachersi optata vituperans:

تَرَكْتُ اتِّكَالَ عَلَى الْأَمَانِي وَبَيْتُ أَصَاغِعِ أَلْيَاسِ الْمُرَجَا

وَذَاكَ لِأَتْنِي مِنْ قَبْلِ هَذَا أَكَلْتُ تَمَنِّيَا فَخَرَيْتُ رَجَا

„Optatis non amplius nixus sum et pernoctavi concumbens cum desperatione quietante“.

„Et hoc, quod ego ante hoc optata edi, et tanquam merdamentum eieci“.

Metrum Wafir est. p. 204. Sed post تركت vox به aliave omissa est.

٥٦ أَلَدُّ مِنْ إَغْفَاءَةِ الْفَاجِرِ

506. Iucundior, quam dormitio tempore Aurorae.

1) Ab hoc viro secta Nathsthsamitarum originem duxit.

Proverbium hoc ex versu poetae, qui Madīnun gentis Bani-Ahmīr مجنون بنی عامر cognominatur, desumptum esse dicunt:

قَلُّوْ كُنْتِ مَاءٌ كُنْتِ مَاءٌ غَمَامَةٍ وَكُوْ كُنْتِ قَوْمًا كُنْتِ اَغْفَاةَ الْاَعْجَرِ
„Quod si aqua fuisses, fuisses aqua nubis, et si somnus fuisses, dormitio tempore Aurorae fuisses“.

Metrum Thawil est. p. 162.

٥٧. اَلَّذِيْ مِنْ شَفَاءٍ عَلِيْلٍ الصَّدْرِ

507. Iucundior, quam remedium aegrotum pectus habenti.

Proverbium ex poetae versibus, quos Alahrabius retulit, desumptum esse dicitur:

لَوْ كُنْتِ لَيْلًا مِنْ لَيَالِي الدُّهْرِ كُنْتِ مِنَ الْبَيْضِ وَفَاءَ الْبَدْرِ
قَمَرًا لَا يَشْقَى بِهَا مَنْ يَسْرَى اَوْ كُنْتِ مَاءٌ كُنْتِ غَيْرَ كَدْرِ
مَاءٌ سَحَابٍ فِي صَفَائِيْ صَخْرِ اَطْلَعَهُ اَللَّهُ بِعِيسِ سَدْرِ
فَهُوَ شَفَاءٌ يُعَلِيْلُ الصَّدْرَ

„Si futsses nox, e numero noctium temporis alba fuisses luna plena splendente, luna clara, in qua iter faciens infelix non est; aut si fuisses aqua, limpida fuisse?, aqua nubis in petris saxosi loci, cui Dens umbrara sylvae lotliorum dederat, id quod aegrotum pectus habenti remedium est.“

Metrum Sarīh est. p. 246.

٥٨. اَلَّذِيْ مِنْ زَيْدٍ بَرْبٍ وَالَّذِيْ مِنْ زَيْدٍ بِنَرْسِيَّانَ

508. Iucundior, quam cremor lactis cum dactylis optirais Bazrae; iucundior, quam cremor lactis cum dactylis optimis Cufae.

Prius proverbium Bazrae incolis, posterius Cusae proprium est, زب enim nomen dactyli Bazrensis, qui et زب رباح appellatur, زب نوسيان dactyli Cufensis est.

٥٩. أَلَوْتُ مِنْ رَبِّ زَبٍّ

509. Magis addictus amori cum mare quam Robbus.

In Scharaf Aldini libro زب ursus legitur. Robb nomen Arabis cuiusdam isti flagitio dediti esse dicitur.

٥١. أَلَوْتُ مِنْ نَفَرٍ

510. Magis praepostero amori addictus, quam postilena iumentu.

Sic dicitur, quod postilena a iumentu podice non recedit. Sunt quoque, qui Tsafar nomen viri e posteris Lethi fuisse dicant. Scharaf-Aldin.

٥١. أَلَوْتُ مِنْ رَاهِبٍ

511. Magis deditus amori maris, quam monachus.

Hoc e versu poetae desumptum est:

وَأَلَوْتُ مِنْ رَاهِبٍ يَدْعِي بِلَّانِ النِّسَاءِ عَلَيْهِ حَرَامٌ

«Et magis addictus maris amori, quam monachus, qui dicit feminas sibi esse illicitas» Metrum Motakarib est. p. 281.

٥٢. أَلَفْتُ مِنْ أُنَى عُشْبَانٍ

512. Magis gemens, quam Abu-Ghobschan.

Conf. C. VI, 152.

٥٣. أَلَفْتُ مِنْ مَغْرَقِ الدَّرِي

513. Magis gemens, quam submersus margaritarum onere.

Narrant virum e gente Tamim somniasse, se in mari potitum esse onere margaritarum et ab iis submersum esse. Hac de causa gemens iste mortem obiit.

٥١٤ أَلْهَفُ مِنْ ابْنِ السُّوءِ

514. Magis gemens, quam filius pravus.

Parentibus viventibus inobediens est, sed mortuis illis multum gemit.

٥١٥ أَلْهَفُ مِنْ قَالِبِ الصَّخْرَةِ

515. Magis gemens, quam saxum vertens.

Conf. C. XVI, 70.

٥١٦ لَحْنٌ مِنْ قَيْنَتَيِ يَزِيدَ

516. Melius canens, quum duae puellae lasidi.

Ilababah et Salamah nominabantur. Iasidus beu-Ahbde-Almalic Mohammedanorum imperator erat.

٥١٧ لَحْنٌ مِنْ الْجَرَادَتَيْنِ

517. Melius canens, quam Aldjeradatain (duae locustae).

Proverbium hoc vetus est. Duae locustae (جرادتان) cognomen duarum puellarum, quae Moahwijjah ben-Beer Ahmalekitae principi Ahmalekitarum erant, fuisse dicitur. Inde ortum est aliud proverbium: صار فلان حديثا للجرادتين: »Factus est quidam narratio duabus locustis« i. e. Cuiusdem res palesfacta et vulgata est.

٥١٨ أَلَمُّ مِنْ كَلْبٍ عَلَى عَرَقٍ

518. Vilior, quam canis super osse carne nudato.

٥١٩ أَلَمْ مِنْ ذَنْبٍ

519. Vilior, quam lupus.

٥٢٠ أَلَمْ مِنْ صَبِيٍّ

520. Vilior, quam puer.

Hoc ob pueri avaritiam dictum esse videtur.

٥٢١ أَلَمْ مِنْ الْجَوْرِ

521. Vilior, quam nux.

٥٢٢ أَلَدُّ مِنْ مَاءٍ غَادِيَةٍ وَمِنْ مَذَاقِ الْخَمْرِ وَمِنْ
نَوْمَةِ الضَّحَى وَمِنْ قُبْلَةِ عِلٍّ عَجَلٍ

522. Gralior, quam aqua nubis matulinae; quam
vini gusius; quam somnus die alto; quam
osculum in festinalione*

In Scharaf-Aldini opcre legitur: «الذمن غادية» Grator
quam nub es matutina; sed vitiosa lectio est, nam in Sa-
machscharii opere aliter legitur.

٥٢٣ أَلَصُّ مِنْ شَطَاظٍ

523. Furacior, quam Schithsathsus.

Nomen furis cuiusdam ad gentem Dhahhāhā pertinentis
est.

٥٢٤ أَلَصُّ مِنْ بُرْجَانٍ

524. Furacior, quam Bordjanus.

٥٢٥ أَلَصُّ مِنْ قَارَةٍ

525. Furacior, quam glis.

٥٣٦ أَكْثَرُ مِنْ عَقَعَفٍ

526. Furacior, quam pica.

In codice Berol. legitur من قَعَقَاعٍ

Proverbia recentiora.

٥٣٧ لَمْ يَحْمِلْ خَاتَمِي مِثْلَ خِنْصِرِي

527. Non portavit annulum raeum, quo sigillum
imprimitur, sicut digitus meus medius

٥٣٨ لَيْسَ فِي الْحُبِّ مَشُورَةٌ

528. Non est in amore consilium,

٥٣٩ لَيْسَ فِي الشَّهَوَاتِ خُصُومَةٌ

529. In cupiditatibus non est litigatio.

٥٣٠ لَيْسَ بِصَبَاحِ الْغُرَابِ بَحِيٌّ الْمَطَرُ

530. Ob crocitationem corvi pluvia non venit.

٥٣١ كَيْسَ الْفَرَسِ بِجِلْدِهِ وَبِرُقْعَةٍ

531. Equus non est per stiagtilam suain et maculam albam saam in frorite.

Id est: Equi virtus non ex talium rerum conditione cognoscitur.

٥٣٢ كَيْسَ الْجَمَالِ بِالْكَتِيَابِ

532. Pulchritudo non est in vestibus.

٥٣٣ كَيْسَ وَرَاءَ عِبَادَانِ قَرِيبَةٍ

533. Non est post Alibbadanu in vicus.

In id dicitur, pone quod nulla res est. Ahbbadau nomen iusulae est a duobus Tigridis brachiis formal ae, quae in mare Persicum effunduntur. Kam.

٥٣٤ كَيْسَ لِلْبَاطِلِ أَسَاسٌ

534. Non est vano fundamentum.

٥٣٥ كَيْسَ عَلَى الْإِنْسَانِ إِلَّا مَا مَلَكَ

535. Non est homini impositum nisi quod valet.

٥٣٦ كَيْسَ الْحَرِيصُ بِوَأْيِدِهِ فِي رِزْقِهِ

536. Avido res ad vitam necessariae non augentur

٥٣٧ كَيْسَ حَتَّى عَلَى الْإِمَانِ بَبَاقِ

537. Vivens vivendo tempus non vincit.

٥٣ أَيْسَ لِلْعَبْدِ مِنَ الْأَمْرِ الْخَيْرُ

538. Servo rei electiones non sunt.

٥٣٩ لَيْسَ الشَّامِيُّ لِلْعِرَاقِيِّ بِرَفِيقٍ

539 Syriacus Iracae incolae socius non est.

Vetus, ni fallor, inter Syriae et Iracae incolas odium erat, praesertim bellis inter Ahlium et Moahwijjahum gestis auctum.

٥٤٠ لَيْسَ الْمَشِيرُ كَالْخَبِيرِ

540. Indicium faciens similis non est rei gnaro.

٥٤١ لِلْمُشْتَارِ حَيْرَةٌ فَلَيْمَهُلْ حَتَّى بَغِبَ فِي رَأْيِهِ

541. Ei, qui consilium init, mentis perturbatio est. Mora igitur concedatur, donec ad finem in consilio nerverniat!

٥٤٢ لَيْسَ الْحِمَارُ الْوَاقِعُ كَصَاحِبِهِ

542. Non est asinus cadens ut dominus ipsius.

٥٤٣ لَيْسَ فِي التَّصَنُّعِ تَمَتُّعٌ وَلَا مَعَ التَّكَلُّفِ تَضَرُّفٌ

543. Non est in studio se ornandi commodum et in re molesta suscipienda indicium ingenii.

٥٤٤ × كَرْمٌ كَقَافٍ لِأَدِيمِهِ

544 Caro sua par est pelli ipsius.

٥٤٥ كَيْسَ لِقَوْلِهِ سَوْرٌ يَحْصُرُهُ

545. Verbo suo non est murus, qui id retineat.

٥٤٦ لَيْسَتْ يَدِي مَخْضُوبَةٌ بِالْجَنَاءِ

546. Non est manus mea tineta cypro.

Possibilitatem pensandi significat.

٥٤٧ لَيْسَ هَذَا بِنَاءَ إِبْرَاهِيمَ

547. Non est hoc Abrahami aedificium.

Triplex est proverbii legendi modus. In meo codice «Non est hoc ignis Ebn-Lohaimi» (filii magnae ollae), in codice Berol. «Ignis Ebn-Lohaimi», in codice Lugd. «Aedificium Abrahami» legitur.

٥٤٨ لَيْتَهُ بَتَاهُوتَ الْعَلْيَا وَبِالسُّوسِ الْأَبْعَدِ وَفِي
الْحَمْرِ الْأَخْضَرِ وَفِي سَقَرٍ حَيْثُ لَا مَاءٌ وَلَا شَجَرٌ

548. Utinam is esset in Tahorto altissimo et Susa remolissima, et in mari viridi et in igne infernali, ubi neque aqua neque arbor est!

Tahortum est oppidum in Africa situm, quod olim imperii caput erat. conf. Abulf. Ann. T. II. p. 318. p. 467. In rem levem adhibetur.

٥٤٩ لَيْتَ الْفُجْلُ يَهْضُمُ نَفْسَهُ

549. Utinam raphanus se ipsum frangeret!

٥٥٠ لَيْسَ فِي الْبَيْتِ سِوَى الْبَيْتِ

550. Non est in domo nisi domus.

In codice Berol. legitur ليس في الدار إلا الديار

٥٥٠ كَيْسٌ فِي الْعَصَا سَيْرٌ

551. Non est in baculo lorum.

In eum dicitur, qui id, quod vult, perficere non potest.
lorum baculum retinet, ne e manu excidat portanti.

٥٥١ لَوْ الْقَمِيَّةُ عَسَلًا عَضَّ أَصْبَعِي

552. Si ei mel deglutiendum dedissem, manus
meas momordisset.

٥٥٢ لَوْ وَقَعَتْ مِنْ السَّمَاءِ صَفْعَةٌ مَا سَقَطَتْ
إِلَّا عَلَى قَفَاهُ

553. Si colaphus e coelo decidisset, non nisi in
eius occiput decidisset.

Sic in codicibus legitur, sed dubito, num صَفْعَةٌ ful-
minis ictus legendum sit.

٥٥٣ لَوْ كَانَ فِي الْبُومَةِ خَيْرٌ مَا تَوَكَّهَ الصَّيَّادُ

554. Si in ulula bonum fuisset, eam venator non
reliquisset.

٥٥٤ لَوْ لَا الْقَيْدُ عَدَا

555. Si vinculum non fuisset, transgressus esset
(v. cucurrisset).

٥٥٥ كَيْسٌ مِنْ سَوْدٍ وَجْهَهُ قَالَ أَنَا حَدَادٌ

556. Non is, qui faciem suam nigrificavit, dixit:
Ego faber ferrarius sum.

٥٥٧ كَيْسَ مَعَ السَّيْفِ بَقِيَا

557. Non est cum gladio duratio.

٥٥٨ لَوْ عَيَّرْتُ كَلْبًا خَشِيتُ تَحَارَهُ

558. Si canem opprobrio affecissem, reditum eius timuissem.

٥٥٩ لَوْ بَلَغَ رَأْسُهُ السَّمَاءَ مَا زَادَ

559. Si caput eius coelum attigisset, auctus non esset.

٥٦٠ لَوْ سَدَّ تَحْسَاهُ لَنَبَسَ مَفْسَاهُ

560. Si locum suum bibendi obstruxisset, profecto ipsius podex locutus esset.

٥٦١ لَيْشَى مَا قِيلَ دَحِ الْكَلَامَ لِلْجَوَابِ

561. Ob rem dictum fuit: Sine verba ad responsum!

٥٦٢ حُظُّ أَصْدَقُ مِنْ لَفْظِ

562. Intuitus veracior est, quam vox.

Conf. prov. 263.

٥٦٣ لَزِمَهُ مِنَ الْكَوْكَبِ إِلَى الْكَوْكَبِ

563. Ei adhaesit a stella usque ad stellam.

٥٦٤ لَقِيَهُ بِدُهْنٍ أَوْ بِإِيُوبِ

564. Occurrit ei cum oleo Abu-Ijjubi.

In socium suum potestatem habuit.

٥٦٥ لِكُلِّ عَمَلٍ ثَوَابٌ لِكُلِّ كَلَامٍ جَوَابٌ ٢

565. Omni operi est retributio; omni sermoni est responsum.

Duo proverbia sunt in codice Lugd. et Berol.

٥٦٦ لِسَانُ التَّجْرِيدِ أَصْدَقُ

566. Experientiae lingua veracior est.

٥٦٧ لَوْ لَا لُحْمٌ لِّمَا عُبِدَ اللَّهُ

567. Si panis non fuisset, Deus cultus non esset.

٥٦٨ لَوْ بَلَغَ الرِّزْقُ ذُو لَوْلَاهُ قَفَاءَ

568. Si victus quotidianus ad ejus os pervenisset, profecto ei occiput convertisset.

In infelicem dicitur.

٥٦٩ لَتَكُنِ الشَّرِيدَةُ بِلِقَاءِ لَا الْقَصْعَةِ

569. Sit intrita albo nigroque colore variegata occurrens, non scutella!

٥٧٠ لَيْسَ يَوْمِي بِوَاحِدٍ مِنْ ظُلُومٍ

570. Non est dies meus unus ex injusto

٥٧١ لِسَانُ الْمَرْءِ مِنْ خَدَمِ الْفَوَادِ

571. *Lingua viri est servus cordis.*

٥٧٢ لِسَانُ الْبَاطِلِ عِيٌّ لِلظَّاهِرِ وَالْبَاطِنِ

572. *Lingua vani (falsi) hæsitans est in re appa-
rente et occulta.*

٥٧٣ لَمَّا إِلَيْهِ حَاجَةٌ كَحَاجَةِ الدَّيِّكِ إِلَى الدَّجَاجَةِ

573. *Nobis eo opus est, quemadmodum gallo gal-
lina opus est.*

٥٧٤ لَيْسَ فِي الْبَرْقِ اللَّامِعِ مُسْتَمْتَعٌ لِمَنْ يَخُوضُ
فِي الظُّلْمَةِ

574. *Utilitatem non capit e fulgure splendente
is, qui in tenebras ingreditur.*

٥٧٥ لَوْ أُسْعِطْتُ بِكَ مَا دَمَعْتُ عَيْنِي

575. *Si per te in nares mihi inditum fuisset me-
dicamentum, oculus meus non lacrymasset.*

٥٧٦ لَوْ أَتَجَرْتُ فِي الْأَكْفَانِ مَا مَاتَ أَحَدٌ

576. *Si mercaturam exercuissem pannis lincis, qui-
bus cadavera involvuntur, nemo mortuus
esset.*

Infelicem virum esse, significat.

٥٧٧ لِحَافٍ وَمَضْرِبَةٍ لِمَنْ يَعْلُو وَيُعْلَى

577. *Lodix et acies ensis ei, qui adscendit et super
quem adscenditur.*

٥٧٨ لَنْ يَنْتَلِمْظَ بِهِ شِدْقَاكَ وَلَنْ يُسَوِّدَ بِهِ كَفَّكَ

578. Non tanguntur eo oris tui anguli, et non nigrae fiunt eo mantis tuae.

Frustrationem spei significat.

٥٧٩ كَيْسَ هَذَا الْأَمْرُ زِدُوا بِالْجَوْرِ وَلَا جَنَاحًا بِالْكَعَابِ

579. Non est haec res ludere nuce et non est talos circumvertere.

٥٨٠ لِكُلِّ حَيٍّ أَجَلٌ

580. Omni vivo est terminus vitae.

٥٨١ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ

581. Omni morbo est remedium.

٥٨٢ لِكُلِّ جَدِيدٍ لَذَّةٌ

582. "Omni novo voluptas est.

٥٨٣ لِكُلِّ قَدِيمٍ حُرْمَةٌ

583. Omni antiquo est reverentia.

٥٨٤ اَلْيَوْمِ اَلصَّحَّةُ يَلْزَمُكَ اَلْعَمَلُ

584. Si sanitas tibi necessaria est, opus faciendum tibi necessarium erit.

٥٨٥ اَلتِّمَاسُ اَلرِّيَادَةِ عَلَى اَلْغَايَةِ مُحَالٌ

585. Petere augmentum extremo absurdum est.

الَّذَاتِ بِالْمَوَاتِ ٥٨٦

586. Voluptates sunt in rebus ad vitam necessariis.

الْأَلْعَابُ تَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ ٥٨٧

587. Cognomina a coelo demittuntur.

الَّيْلُ حَنْدُ الْهَارِبِ ٥٨٨

588. Nox est clypeus fugientis.

لَا يَصْبِرُ عَلَى الْحَلِّ إِلَّا دُوْدٌ ٥٨٩

589. Acetum ferre non potest nisi vermis eius.

لَا تَحْسِنُ اللُّغَةُ بِالْفِيلِ ٥٩٠

590. Blaesae linguae vitium per elephantem pulchrum non est.

لَا عِتَابَ بَعْدَ الْمَوْتِ ٥٩١

591. Non est obiurgatio post mortem.

لَا خَيْرَ فِي وَدِّ يَكُونُ بِشَافِعٍ ٥٩٢

592. Non est bonum in amore, qui per intercedentem (deprecantem) oritur.

لَا تَطْمَعُ فِي كُلِّ مَا تَسْمَعُ ٥٩٣

593. Ne cupias omnem rem, quam audis!

٥٩٣ لَا تَجْرِي فِيهَا لَا تَدْرِي

494. Ne curras in eo, quod nescis!

In codice Berol. تَدْرِي legitur.

٥٩٥ لَا تُرِ الْصَّبِيَّ يَبَاصَ سِنَّكَ فَيُرِيكَ سَوَادَ آسِنِهِ

595. Ne ostendas puero albedinem dentis tui, nam is tibi nigredinem podicis sui ostendet.

٥٩٦ لَا تُنْكِحْ خَاطِبَ سِرِّكَ

596. Ne proco secretum tuum in matrimonium des!

٥٩٧ لَا تَمُدَّنَّ إِلَى الْمَعَالِي يَدَا قَصْرَتٍ عَنِ الْمَعْرُوفِ

597. Ne extendas ad dignitatis altos gradus manum, quae beneficium conferre non potuit.

٥٩٨ لَا تُدِلَّنَّ بِحَالَةٍ بَلَّغَتْهَا بِغَيْرِ آلَةٍ

598. Ne nimis audax sis propter statum, ad quem sine instrumento pervenisti!

٥٩٩ لَا بُدَّ لِلْأَحْدِيثِ مِنْ أُبَارِيْزٍ

699. Narrationi aromata necessaria sunt.

٦٠٠ لَا أُحِبُّ دَمِي فِي طَسْتٍ ذَهَبٍ

600. Non amo sanguinem meum in vase aureo.

٦.١ لَا تُرْسِلِ الْبَازِيَ فِي الضَّبَابِ

601. Ne mittas falconem in lacertas !

٦.٢ لَا تَعْتَفْ طَالِبًا لِرِزْقِهِ

602. Ne duriter tracta eum, qui victum quotidianum suum petit !

٦.٣ لَا خَيْرَ مِنْ أَبٍ وَلَوْ أَلْفَاكَ فِي لَهَبٍ

603. Nil melius est quam pater et si in flammam te conjecerit,

٦.٤ لَا تَكُنْ رَطْبًا فَتُعْصِرَ وَلَا يَابِسًا فَتُكْسَرَ

604. Ne mollis sis, ut exprimaris et ne aridus sis, ut frangaris !

٦.٥ لَا تَجِيْ مِنْ خُلَّةِ عَصِيْدَةٍ

605. Non provenit ex planta Chollah appellata pulmentum !

٦.٦ لَا يَرَى وَرَاءَهُ خُضْرَةً

606. Non videt pone se virorem.

In eum dicitur, qui amore sui impletus est.

٦.٧ لَا يَمْلَأُ قَلْبَهُ شَيْءٌ

607. Res non implet cor ejus.

Fortis est.

٦٠٨ لَا يُفَرِّجُ عَنْ إِنْسَانٍ بِرَمَضٍ عَيْنُهُ

608. A nemine moerorem removet albis sordibus oculi sui.

Virum valde avarum esse designat.

٦٠٩ لَا تُعَلِّمِ الشَّرْطِيَّ التَّفَحُّصَ وَلَا الشَّرْطِيَّ التَّلَصُّصَ

609. Ne doceas satellitem praetorianum (disciplinae publicae custodem) diligentem inquisitionem et virum e genie Solli (ignobili) latrocinium.

٦١٠ لَا يَكَالُ الرِّجَالُ بِالْقَفَرَانِ

610. Viri magnis mensurae modis non mensurantur.

٦١١ لَا تَسُبَّ أُمِّيَ الْكَلْبِيَّةَ فَاسْبُ أُمِّكَ الْكَلْبِيَّةَ

611. Ne contumelia adficias matrem meam vilem, nam matrem tuam generosam contumelia adficias.

٦١٢ لَا يَعْرِفُ مَحْسَاهُ مِنْ مَفْسَاهُ

612. Non discernit locum suum, ubi sorbet, a loco suo, ubi pedit.

٦١٣ لَا تَأْكُلْ خُبْرَكَ عَلَى مَائِدَةِ غَيْرِكَ

613. Ne edas panem tuum ad mensam alius!

٦١٤ لَا يَمَيِّزُ بَيْنَ الْتَيْنِ وَالسَّرِقَيْنِ

614. Non distinguit sicum a fimo.

٦١٥ لَا يَقْرَأُ إِلَّا آيَةَ الْعَذَابِ وَكُتُبَ الصَّوَاعِقِ

615. Non legit nisi versum poenae et libros fulminum

In eum dicitur, qui aliis terrorem incutit.

٦١٦ لَا يَجِدُ فِي السَّمَاءِ مَصْعَدًا وَلَا فِي الْأَرْضِ مَقْعَدًا

616. Non invenit in coelo locum, ubi adscendat, et non in terra locum, ubi sedeat.

Virum timere significat. conf. prov. 460.

٦١٧ لَا يَقُومُ عِطْرُهُ بِفُسَايِهِ

617. Odoramentum ejus peditum ejus non sustinet.

٦١٨ لَا تَسْقُطُ مِنْ كَفِّهِ خَرْدَلَةٌ

618. Non decidit e manu ejus semen sinapi unum.

Avarus est.

٦١٩ لَا يَطْنُ عَلَيْهِ الذُّبَابُ وَلَا تَهْبُ عَلَيْهِ الرِّيحُ

وَلَا تَرَاهُ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ

619. Non susurrant super eo muscae et non flat super eo ventus, et non videt eum sol et luna.

Custoditus est.

٦٢. لَا يَطُولُ حَيَوْنَهُ وَلَا يَقْصُرُ جَارِيَتُهَا

620. Non per longitudinem Hajjunae et non per brevitatem puellae ejus.

٦٢١. لَا تُؤَخِّرْ عَمَلَ الْيَوْمِ لِعَدٍ

621. Ne differas opus huius diei in crastinum diem

٦٢٢. لَا تُحَرِّكَنَّ سَاكِنًا

622. Ne quietum moveas!

٦٢٣. لَا يَمْسُكُ ضَرَاطَهُ خَوْفًا

623. Ob metum crepitum ventris cohibere non potest.

٦٢٤. لَا تَأْمَنِ الْأَمِيرَ إِذَا غَشَّكَ الْوَزِيرُ

624. Ne a principe securus sis, si Vezirus te odit!

٦٢٥. لَا تَلِدُ الْفَأْرَةُ إِلَّا الْفَأْرَةَ وَلَا الْحَيَّةُ إِلَّا الْحَيَّةَ

625. Mus non nisi murem gignit et serpens non nisi serpentem.

Samachscharius habet: كل تلد الحية الا الحية reliquis omissis.

٦٢٦. لَا تَخْرُ عَلَى مَا دَهَكَ أَعْمَى أَصَمَّ

626. Ne irruas contra id, quod tibi accidit tanquam caccus et surdus!

٦٢٧. لَا يَشْكُرُ اللَّهُ مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ

627. Deo gratias non agit is, qui hominibus gratias non agit.

٦٢٨ لَا تَقْعُ عَلَيْهِ قِيمَةٌ

628. In eum pretium non cadit.

Hominem vilem esse significat.

٦٢٩ لَا تَجْنِي يَمِينَكَ عَلَى شِمَالِكَ

629. Manus dextera tua contra manum sinistram tuam iniuste non aget.

٦٣٠ لَا قَلِيلٌ مِنَ الْعَدَاوَةِ وَالْأَحْنِ وَالْمَرَضِ

630. Non est paucum in inimicitia, odio et morbo.

٦٣١ لَا تَدْخُلْ بَيْنَ الْبَصَلَةِ وَقَشْرَتِهَا

631. Ne intres inter cepam eiusque pellem!

٦٣٢ لَا جُرْمَ بَعْدَ النَّدَامَةِ

632. Non est crimen post poenitentiam.

٦٣٣ لَا يَذْهَبُ الْعُرْفُ بَيْنَ اللَّهِ وَالنَّاسِ

633. Non perit beneficium inter Deum et homines.

Hoc in codice Berol. et Pocock. legitur.

٦٣٤ لَا يَسْتَمْتَعُ الْجَوْزَةُ إِلَّا كَاسِرُهَا

634. Non fruitur nuce nisi eam frangens.

٦٣٥ لَا عِنْدَ رَبِّي وَلَا عِنْدَ أُسْتَاذِي

635. Non apud dominum meum et non apud magistrum meum.

٦٣٦ لَا تَسْخَرُ بِكُوسِجٍ مَا لَمْ تَلْتَحِ

- 636 Ne irrideas rara barba praeditum, quamdiu barbatus non es!

٦٣٧ لَا يَفْرَعُ الْبَارِي مِنْ صِيَاحِ الْكَرْكِيِّ

637. Non timet falco clamorem gruis.

٦٣٨ لَا تَبِعْ نَقْدًا بِدَيْنٍ

638. Ne vendas pecuniam paratam pro debito!

٦٣٩ لَا يُنْصَرُ الدِّينَارُ غَيْرَ النَّاقِدِ

639. Non considerat minimum aureum, nisi qui boios a malis discernit.

٦٤٠ لَا رَسُولٌ كَالدِّرْهِمِ

640. Non est legatus instar drachmae.

٦٤١ لَا يَعْقُدُ أَحْمَلٌ وَلَا يَرْكُضُ لِحْجَنٌ

641. Non ligat funem et non movet baculum capite adunco.

Debilis est.

٦٤٢ لَا يَصْبِرُ عَلَى طَعَامٍ وَاحِدٍ

642. Non patienter fert cibum unum.

٦٤٢ لَا يَشْرَبُ الْمَاءَ إِلَّا بِحِمٍ

643. Non bibit aquam nisi per sanguinem.

Fortis est.

٦٤٣ لَا تَلْهَجُ بِالْمَقَادِيرِ فَإِنَّهَا مَضْرُوءَةٌ عَلَى الْأَسَاءَةِ
مَدْعَاةٌ إِلَى التَّقْصِيرِ

644. Ne deditus sis fatis, nam illa te impellunt
ad male faciendum et te incitant ad minus
faciendum quam debes.

In codice meo et Berol. legitur: بِالْمَقَادِيرِ „fatis“, in
Lugd. بِالْمَعَادِيرِ „excusationibus“.

٦٤٤ لَا تُؤَدِّبُ مَنْ لَا يُؤَاتِبُكَ وَلَا تَشْرَعَ فِي مَا لَا يَعْنِيكَ

645. Ne edoceas eum, qui tecum non consentit,
et ne aggrediaris rem, quae ad te non spe-
clat.

Caput. XXIV

L i t t e r a M i m

١ مَا تَنْفَعُ الشَّعْفَةُ فِي الْوَادِي الرَّغْبِ

1. Utilis non est pluvia lenis in valle ampla.

In eum dicitur, qui alteri parvum donum dat, ex quo utilitatem capere non potest. Idem proverbii legendi modus in Samachscharii opere observatur. Legitur quoque in proverbio ما ترفع «Non reparat. At vero in Kamusi opere tam Calcuttensi quam Turcico ما تنفع „non stagnat“ legitur, id quod mihi multum placet.

٢ مَا يَجْعَلُ قَدَّكَ إِلَىٰ أُدْيَمِكَ

2. Non ponit pellem haedinam tuam ad cutem magnam tuam.

Sic scholion: Id est: Non te impellit, ut partem rei tuae partem cum magna compares. Praepositio إلى sensus

ratione habita posita est, quod in verbo **يَجْعَلُ** *verba* **يَسْمُرُ** „coniungit“ significatio inest. Proverbium autem significat, comparationis institutam rationem non rectam fuisse, Kamusi auctor dicit, proverbium quoque adhiberi de eo, qui terminum suum transgrediatur. Et sic Samachschariu*, qui ut codex Berol. habet.

٣ مَا حَلَلْتَ بَطْنَ تَبَالَةَ لِتُحْرِمَ الْأَضْيَافَ

3. Non habitas medium regionis Tebalab appellatae, ut hospilum spem fallas.

Tebalah nomen regionis fertilis in terra Iemen est. Legitur quoque in proverbio **تَحْلِي** (habitas o femina!) et **تُحْرِمِي**. In eum dicitur, qui beneficia, quae in alios conferre consuevit; abruptum vult.

٤ مَا عَلَى الْأَرْضِ شَيْءٌ أَحَقُّ بِطُولِ سِجْنٍ مِنْ
لِسَانٍ

4. Non est res in terra dignior, quae diu in carcere includatur, quam lingua.

Duplici modo vox **أَحَقُّ** enunciatur, aut est accusativi casus dialecti regionis Hidjas ratione habita aut nominativi casus dialecto gentis Tamim proprius. Proverbium nos monet, ut in sermone cauti simus; ne damno adsciamur.

٥ مَا صَدَقَةٌ أَفْضَلُ مِنْ صَدَقَةٍ مِنْ قَوْلٍ

5. Non est eleemosyna praestantior, quam elemosyna verbi.

Id est: Quam verbum, quae veritatem probat. Proverbium nobis linguae custodiam commendare, dixit Meid. In Samachscharii opere voces **صَدَقَةٍ** omissa sunt. Sa-

machscharius dicit, proverbium adhortari, ut nos adeunien lenibus verbis benigneque excipiamus. Mohammedein quoque dixisse, benigna verba praeferenda esse cleemosynae fcutn asperitate datae).

٦ مَا بَلَلْتُ مِنْهُ بِأَفْوَقٍ تَاصِلٍ

6. Non potitus sum ex eo sagitta, cuius crena fracta erat, quae cuspidem amiserat.

De eo dicitur, qui utilitati non est in re, quae eius curac committitur. Alii dicunt, proverbium signilcarc, vi- rum ab avaro nullam rem accepisse Simile est prover- bium decimum.

٧ مَا يَقْعَقُ لَدَّ بِالشَّئَانِ

7. Non excitatur ei strepitus motis utribus veteri- bus.

De eo dicitur, qui fortunae casibus non deprimitur et quem non terret res, in qua vera terroris causa non est. In Samachscharii opere لا loco vocis ما est. Nabeghahus timidum describens dixit:

كَأَنَّكَ مِنْ جِمَالِ بَنِي أَقْيَشٍ يُقْعَقُ خَلْفَ رَجْلَيْهِ بِشَقٍّ

„Tu esse videris unus e camelis Bann-Okaisch post cuius pedes moto utre vetusto strepitus excitatur“ Metrum Wafir est. p. 204.

٨ مَا يُصْطَلَى بِنَارِهِ

8. Nemo eius igne calefit.

Potens et fortis est, ut ad eum pervcuii aut cum eo pugnari non possit. In Samachscharii opere لا يصطلى legitur. Interdum vero istis verbis sensus satyricus tri- buendus est, ut in hoc Alanzarii versu:

إِنْ أَتَيْتَنِي لَا يُصْطَلَىٰ بِنَارِهِ وَلَا يَنَامُ لِحَارٍ مِنْ سَعَارِهِ

„Utique is est, ad cuius ignem nemo calefit, et cuius vicinus ob famis ardorem non dormit". Metrum Redjes est. p. 231.

٩ مَا تَقْرَنُ بِفُلَانٍ الصَّعْبَةِ

9. Non conjungilur cum quodam camela indomita.

Camclam indomitam et diffieilem cum camelo mansueto, ut dometur, coniungere solebant. Proverbii igitur scnsus est: Quidam nobilior et maior est, quam ut in hunc usum adhibeatur. De eo dicitur, qui tam potens est, ut, qui ei adversetur, opprimatur. Hunc proverbii explicandi modum Abu-Ohbaidus adnotavit, Albahelius aulem dixit, proverbium sic dici: الصَّعْبَةُ: „Cum quodam camela indomita coniungitur“ i. e. ad rem persciendam aptus est.

مَا بَلَلْتُ مِنْهُ بِأَعْرَافٍ

10. Non eum tanquam inermem assecufus sum.

Is rei perh'ciendae convenit, ut ei similis non sit, qui in bello anna non habet. Conf. prov. sextum.

١١ مَا يَحْسُنُ الْقُلْبَانِ فِي يَدَيَّ حَالِيَةِ الْأُضَانِ

11. Armillae duae non placent in manibus feminae oves mulgentis*

Femina oves mulgens serva est. Proverbium in eum dicitur, qui pulchra conditioner qua indignus est, utitur.

١٢ مَا وَرَأَيْكَ يَا عَصَامِ

12. Quid est pone te, o Ahzami!

Verba haec Alharitso ben-Ahmru regi Cendae adscri-

puntur. Causam autem talem fuisse dicunt. Auhfi ben-ftjfohallem filiam pulcherrimam corpore et ingenii dolibus grnataui esse audiverat rex. Quam rem ut exploraret, mulierem Cenditam prudentem et disertam, Abzami appellatam misit. Haec filiae matri, Omamah dictae, quum adventuscausam exposuisset, ad puellam introducta est. Tanta puellac pulchritudo erat, ut caeteras omnes superare videretur. Mulier autem, quae pueliam velo non tectam vidisset, dixit: ترك الخداع من كشف القناع „Reliquit deceptionem, qui velum detexit" indicatura, nullam in ista re deceptionem esse, quae verba postea in proverbii consuetudinem venerunt. Rex eam redeuntem conspiciens et, quem nuntium adferret, interrogans istis proverbii verbis usus est. Turn pulchritudinem puellae omnibus laudibus extulit sic locuta: صرح المحض عن الزبد رايت جبهة كالبقرة المصقولة يزينها شعر حالك كاذناب الخيل ان ارسلته خلته السلاسل وان مشطته قلت عناقيد جلاها الوابل وحاجبين كانما خلفا بقلم او سودا يحمر تقرسا على مثل عيسن الظبية العبرية بينها انفس كحد السيف الصبيعي حفت به وجنتان كالارجوان في بياض كالجمان شق فيه فم كالحاتم لذيد المبتسر فيه ثنايا غر ذات اشرف تغلب فيه لسانا بفصاحة وبيان بعقل واغر وجواب حاصر تلتقى فيه شفتان جعروان تحلبان ريقا كالشهد اذا ذلك في رقبة بيضاء كالقصة ركبت في صدر كصدر تمثال دمية وعضدان مدمجان ينصل بهما ذراعان ليس فيهما عظم يمس ولا عروق يحس ركبت فيهما كفان دقيق قصبهما لين عضبهما تعقد ان شئت منسهما الانامل فتا في ذلك الصدر ثديان كالمرمانتين يخرقان عليها ثيابها تحت ذلك بطون طوى القباطى المدمجة كسر عكنا كالقراطيس المدرجة تحيط بتلك العكن سورة كالمدهن الجلو خلف ذلك ظهر فيه كالجدول ينتهى الى خصر لو لا رحمة الله لانتهر لها كغل يقعدها اذا نهضت وبنهضها اذا قعدت. كانه دعص الرمل لبد سقوط الطل يحمله فخذان لغاوان تحتها ساقان خدستان كالبرديتين شيبنا بشعر اسود كانه

خلق الزرد يحمل ذلك قديمان كحذو اللسان فتبارك الله
مع صغرهما كيف تطيقان حمل ما فوقهما فارس الملك السى
ايها فخطبها وزوجها اياه وبعث بصدائقها فجهزت فلما ارادوا ان
يحملوها الى زوجها قالت لها امها ابنية ان الوصية لو تركت
لنقص في ادب تركت لذلك منك ولكنها تذكرة لبغافل ومعوذة
للعافل ولو ان امرأة استغنت عن الزوج لغنى ابويها وشدة
حاجتهما اليها كنت اغنى الناس عليه (cod. m. et B عنه)
ولكن النساء للرجال خلقن ولهن خلق الرجال اى بنية
انك فارقت الجو الذى منه خرجت وخلفت العش الذى
فيه درجت الى وكم لم تعرفيه وقرين لم تالفيه فاصبح
بملاكنك عليك رقيبا ومليكا فكونى له امة يكن لك عبدا وشيكا
با بنية احملى عني عشر خصال يكن لك ذخرا وتذكرا الصالحة
بالقناعة والمعاشرة بحسن السمع والطاعة والتعهد لموقع عينه
والتفقد لموضع انفه فلا تقع عيناه منك على قبيح ولا يشم منك
الا طيب ريح والكحل احسن الحسن (الموجود) والماء اطيب الطيب
المفقود والتعهد لوقت طعابه والهدوء عنه حين منامه فان
حرارة الجوع ملهية وتنعيب النوم مبغضة والاحتفاظ ببيته
وماله والارعاء على نفسه وحشمة وعياله فان الاحتفاظ بالمال
حسن التدبير والارعاء على العيال وللشمر حسن التدبير
ولا تفضى له سرا ولا تعصى له امرا فانك ان افشيت سره
لمر تامنى غدره وان عصيت امره اوغرت صدره ثم اتقى
مع ذلك الفرج ان كان ترحا والاكتئاب عنده ان كان فرحا
فان الفصلة الاولى من التقصير والثانية من التكدير وكونى اشد ما
تكونين له اعظاما فيكون اشد ما يكون لك اكراما وكونى اشد
ما تكونين له موافقة فيكون اشد ما يكون لك مراقة واعلمى
انك لا تصلين منه الى ما تحبين حتى تؤثرى رضاه على
رضاك وهواه على هواك فيما احببت وكرهت والله يخيم لك
حملت اليه فعظم موقعها منه فولدت له الملوك السبعة
Lao purum apparuit. spuma remota; vidi frontem in speculo polito similem, ornatam cinnib.
mgris, qui caudis equorum (longitudine) similes sunt, quos

si dimittis, catenas esse putas, quos si pectis; dicis: racemi sunt, quos jamber retextit; duo superciliatanquaracalamo picta aut carbone superducta, nigra, quae sicut oculus dorcadis pulchrae curva sunt. Inter ea est nasus (tenuis) ut cuspis gladii Zabiihtici, quern duae cingunt genao purpurcae simul albae sicut margaritarum albedo* est. Ibi os diffissum est annulo, quo sigillum imprimitur, simile, dulce ridens, impletum dentibus splendentibus acuminatis, in quo se movet lingua facunda et diserta, cum summa prudentia loquens et statim lespodens. Duo autem labia rubra sibi invicem occurrunt, quae sputum dulce eliciunt, ut favus mellis, quando exprimitur, in collo albo sicut argentum, elato in pectore, quod simile est pectori idoli ex marmore ficti et brachia duo laevia, in cuius anterioribus partibus cum iis coniunctis neque os tangitur neque vena palmando cognosci potest cum duabus manibus tenuia ossa habentibus nervosque lenes, quarum digitos (ita molles sunt); si vis, nodare potes. In isto autem pectore eminent duae mammae similes duobus malis Punicis, quae cius vestes (ob motum firmum) laccrant. Sub ilia re venter est, qui complicatus est modo, quo panni Aegyptiaci (albi, tenues) laeves complicantur, plicis ob obesitatem instructus instar chartarum couvolutarum. Adiacet autem istis plicis umbilicus ampullae oleariae dtersae similis. Pone illud dorsum, in quo rivulo similis cavitas est, quae pcrducit ad medium, quod (ob teuuitatem), si Dei non fuissct misericordia, profecto abruptum fuisset. Ei est podex, qui quum surgit, efficit, ut sedeat, et quum sedct, ut surgeat efficit, cumulo arenac similis, quern ros decidens firmum reddidit, cumque duo femora sustinent crassa, sub quibus duo crura rotunda sunt similia rei Bordijjah appellatae¹⁾ mixta crinibus nigris, quasi ahmilli loricae sint, quod portant duo pedes linguae

1) Quenam vocis بردية significatio sit, vehementer dubito, nullam enim in lexicis reperio, quae isti rei comparandae apta esse videatur.

mensura similes. Deus autem benedictus sit! Quomodo. quum lam parvae sint, illud, quo ouusli sunt, portare valent? Rex igitur ad eius palatium rem misit ut palatium in matrimonium sibi petens. Pater autem dote missa cum in matrimonium dedit, ut ad novum maritum duceretur. Tempore autem, quo in eo erant, ut ipsam ad novum maritum ducerent. mater filiam sic allocuta est: O filiola! Quod si consilium ob praesentiam educationis intermitteretur. id tibi non darem; sed admonitio socordis et prudentis adiumentum est et si imiliter inarito carere posset ob divitias parentum et ob magnum desiderium, quo parentes erga ipsam impleri sunt. In eo maxime enervare posses; sed ut mulieres ob viros erectae sunt sic viri ob mulieres existunt. O filiola! Tu ab aere, ex quo tu prodiisti, te separasti et nidum tuum, ad quem ascenderas. relinquens ad alium, quem non noveras, ivisti et ad socium, quodcumque non consueveras. Is autem potestate sua tunc factus est custos et possessor. Sis igitur serva eius. nunc tunc sit semis celer. O filiola! Tecum sumo a me decern proprietates, ut tibi sint! tanquam thesaurus et recordatio. Societas cum consensu! amine, et consortium cum obedientia et cura assidua loci, quem videt et ratio diligens loci, quem olfacit. oculi eius in rem turpem, quam peragis, incidant, reque tui pravum odorem percipiat. Collyrium autem est pulcherrimum pulchritudinis (invenit) et aqua optimum odoramenti) do id est. Tunc cura tempore, quo cibum sumit et quies tempore, quo dormit, nam famis ardor occupat et perturbatio somni odium movet. Tum custodia domus opumque et ratio habita ut personae ipsius sic ministrorum domesticorumque. Custodia opum autem consistit in eo, ut quantum detur, bene deliniatur et ratio habita domesticorum et ministrorum in eo, ut res bene instituantur. Ne autem eius secretum divulges aut eius mandato inobediens sis, nam si

1) Sed in codice Lugd. signum Teschdidi nomen habet, ut boni verti possit.

eius secretum divulgas,, ab eius perfidia secunis esse non potes et si eius mandato inobsoquens es, eius pectus ira accendis. Tum quoque cave, ne laefa sis, quum ipse moestus est, et (fuge) trisiitiam, quum ipse laetus est. Prior autem proprietas cohaeret cum eo, quod minus, quam debemus, facimus, posterior cum eo, quod vitare turbamus. Magni eum semper habe, ut honore leadiciat! Quam maxime cum eo consentias, ut te benignissime tractet. Scias autem, desiderio tuo ab eo te non polituram esse, nisi eius volimtatem tuae, eiusque cupiditatem in eo, quod cupis aut nolis, tuae praeferas. Deus autem efficiat, ut retum eligas!') His verbis finitis deducta honorificum a pud cum occupavit locum. Septem post cum rcguail.es in regione Jemen reges ex ea nati sunt. Abu-Olibaidas ما وراى ita enuntiavit, ut masculini generis sit; verba autem Al-nabeghalo Aldobjani tribuens Ihzammu ben-Schahbar regis Alnolamani cubicularium hoc versu interroganti, quanam regis aegroti conditio esset. Sic quoque in Kamusi opere legitur.

١٣ مَا لِي ذَنْبٌ إِلَّا ذَنْبٌ ظَهَرَ

13. „Non est mihi crimen praeter crimen Zohrac.

زَهْرٌ et زُحْرٌ (Zahr et Zohr) vox declinabilis et indeclinabilis nomen filiae Lokmani est.²⁾ Lokmanus cum filio suo Lokaimo praedatum profectus multis camelis potitus erat. Lokainius quum ante Lokmanum domum re versus esset, Zohra unum ex eius camelis mactavit, ut patri cibum pararet. Lokmanus, qui odium in Lokaimum conceperat, quod ante ipsum domum venerat, Iiliae alapas duxit. Haec autem iniusta poena in proverbii consuetudinem venit et verba in cuius dicuntur, qui pro beneficiio noxa adficitur. Dixit CliafTafus ben-Nodbah:

1) Adhortationes hac leguntur quoque in Chrestomathia mea nova p. 41^m sq.

2) In Kamusi opere eam Lokmani sororem fuisse legimus.

وَعَدَّاسٌ يُدَبُّ إِلَى الْمَنَافَا وَمَا أَذْنَبْتُ إِلَّا ذَنْبَ ضَخْرٍ

„Et quot austri mihi niortes excitant, dura nullum crimen conmiisi, nisi crimen Zolirac."

Mctrum Wafir est. p. 204.

١٤ نَحْسِنَةُ فَهَيْلِي

14. Benefacienlem (te video); effunde igitur, o fomina!

Mulier c viri cuiusdam vase in suum vas cibum effudit et viri adventu attonita rursus c suo vase in viri vas evacuavit et illi interroganti, quid agcret, respondit. Effundo. Tum vir ista verba, quae in proverbium vengerunt, dixit. Do viro adhibetur, qui opus facit rectum, ita ut a nobis probetur. Vox autem نَحْسِنَةُ et nominativi et accusativi casum admittit. Si nominativi casum ponis انت; sin autem accusativi casum admittis, اراک video te suppleadum est. conf. Dj. s. v. هِيل

١٥ مِنْ حَظِّكَ نَفَاقُ أَيْمِكَ

15. Fortunae tuae tribuendum est, quod virgo tua innupta in matrimonium poscitur.

Scholion proverbium sic explicavit: اَيُّ مِمَّا وَهَبَ إِلَهُ لَكَ مِنْ لُجْدٍ أَنْ لَا تَبُورَ عَلَيْكَ أَيْمُكَ وَيُرَوَّى هَذَا فِي الْحَدِيثِ „Id est: Fortunae tuae, quam Deo debes, tribuendum est, quod virgo tua innupta tibi damno non perit (dum in matrimonium non petitur). Et hoc in traditione refertur.

١٦ مَصِّي مَصِيصًا

16. Suge, o femina!

Narrant, adolescentem ea conditione dactylos edendos dedisse puellac, ut, quamdiu dactylos ederet, sibi, quid volley faccre permiltcretur. At quum fimeret, ne dactyli

consumti essent, priusquam sibi satisfacissct, ista verba dixit. Proverbium in mandato, ut totum opus absolvatur, adhibenf.

iv مَنْ أَضْرِبُ بَعْدَ الْأَمْرِ الْمَعَارَةِ

- 17 Quemnam verberabo post servam mutuo acceptam?

In cum dicitur, qui tibi contemptui est. Serva mutuo accepta multum verberatur et maximo contemptui est. Suae quisque servae parcet.

١٨ مَا يَعْرِفُ قَطَاتَهُ مِنْ لَطَاتِهِ

18. Discernere nescit nates suas a fronte sua.

Stupidum designat.

١٩ مَا بِالْأَدَارِ شَفَرٌ

19. Non est in domo ullus.

Vocabulum شفر cum Fatha et Dhamma enunciari potest. Vox nonnisi in negando adhibetur. Sed in versu Dsu-l'Rommahi sine negatione vox reperitur. Dicitur quoque ما بالدار شفرة; voci autem a nonnullis unius significatio tribuitur, dum alii dicunt esse pro دو شفر crepidine palpebrae instructus, i. e. homo. Sunt, qui dicant, vocis شفر significationem capere esse, ut sensus sit: Non est in domo capiens.

٢٠ مَا بِهَا دُعْوَى

20. Non est in ea (domo) vocans.

In Samachscharii opere ما بالدار „Non in domo“ legitur.

٢١ مَا يَهَا دَبِّي

21. Non est in ea repens.

Omnes hi loquendi modi non nisi cum negatione adhibentur. In Samachscharii opere ما بالدار, „Non in domo“ legitur.“

٢٢ مَقْتَلُ الرَّجُلِ بَيْنَ فَكَّيْهِ

22. Locus mortis viri inter mandibulas est.

Voci مقتل triplicem significationem tribui posse dieunt aut cecidis aut loci caedis aut occisoris. Verba autem haec Alnifarihdhclus Actsami ben-Zaifi esse dixit cumque, quum mortem appropinquavit sentiret, inter alia haec filiis suis dixisse. In islo aulem sennone viginli novem proverbia, quae diversis in Meidanii opere locis, occurrunt, reperuntur. In lingua autem mortis causam saepius esse docet proverbium, ut silentitium commendetur. Eandem rem pinres protulerunt. Sic quidam dixit: رحم الله امرأة أطلق ما بين فكَّيه, „Deus benevolentia sua bect virum, qui id, quod inter manus est, dimittit et id quod inter mandibulas est, retinet.“ Quam pulchre autem Abu-l'Fatach Albosti locutus est versibus sequentibus:

تَكَلَّمْ وَسَدِّدْ مَا اسْتَنْعَمْتَ فَإِنَّمَا كَلَامُكَ حَيٌّ وَالسُّكُوتُ جَمَادُ
فَإِنْ لَمْ تَجِدْ قَوْلًا سَدِيدًا تَقُولُهُ فَضَمَّتْكَ مِنْ غَيْرِ السَّدِيدِ سَدَادُ

„Loquere et bene dirige quod potes, nam sermo tuus est vivus et silentium est inanimata res; sed si verbum rectum non invenis, silentium tuum, dum haud rectum taces, rectum est.“

Metrum Thawil est. c. p. 163.

Hocce iudex Abu-Ahmedes Manzur ben-Mohammed Alherewi imitatus est, dixit enim:

إِذَا كُنْتَ ذَا عِلْمٍ وَمَا أَرَاكَ جَاهِلٌ فَأَعْرِضْ فِي تَرْكِ الْجَوَابِ جَوَابُ
وَأَنْ لَمْ تُصِبْ فِي الْقَوْلِ قَسَمْتُ فَأَنَا سَكُونُكَ عَنْ غَيْرِ الْجَوَابِ صَوَابُ
„Si scientia polles et tecum ignorans disputando certat,
averte te, nam in omissione responsi responsum est, et
si in sermone rectum non iuvenis, tace, nam silentium
tuum, dum haud rectum non profers, rectum est."

Metrum Thawil est. p. 163.

Abu-Sablus sermonis conditiones hisce verbis indicavit:

أَوْصِيكَ فِي نَظْمِ الْكَلَامِ بِخَمْسَةِ أَنْ كُنْتَ لِلْمَوْصِي الشَّفِيفِ مُطِيعًا
لَا تَغْفُلْ سَبَبَ الْكَلَامِ وَوَقْتَهُ وَالْكَيفَ وَالْأَيَّامَ وَالْمَكَانَ جَمِيعًا
„Quinque res in componendo sermone tibi commendo, ٢
suadentli amico obsequium praestare vis. No neglig
causam sermonis, tempus, quomodo loquaris, quot ver
facias et locum sermonis!

Metrum Camil est. c. p. 213.

٢٣ مَاتَ حَتَفَ أَنْفِهِ

23. Mortuus est morte nasi sui.

Id est: Non occisus, sed morte naturae, dum extremus vitae spiritus e naso exiit. Legitur quoque حَتَفَ أَنْفِهِ.

٢٤ مُثْقَلًا اسْتَعَانَ بِذَقْنِهِ

24. Onere gravatus a mento suo auxilium petiit.

Altera lectio est بِذَقْنِهِ a lateribus suis. De eo dicitur, qui ab eo, qui auxilium ferre non potest, auxilium petiit. Proverbium a camelo desumptum est, qui onere gravatus, ut surgere non possit. mentum terrae imponit.

٢٥ مَا لَهُ نَسْلٌ وَلَا قَتْلٌ وَلَا حُزْرٌ

25. Non est ei animal ad genituram destinationem et non animal sella instructum et non animal, ul inactetur, destinalutn.

Omnibus opibus caret.

٢٦ مَثَلُ الْجَلِيسِ السَّوِّ كَالْقَبْرِ إِنْ لَمْ يُحْرِقْ
تَوْبِكَ بِشَرِّهِ يُؤْذِيكَ بِدُخَانِهِ

26. Socius pravus similis est fabro ferrario, si scintillis suis veslern tuam non laedit, fumo suo noxam tibi infert.

Huic proverbio verba Muzibi ben-Abi Wakkaz similia sunt: لا تجالس مفتونا فإنه لا يخطبك منه أحدى خلتين
Ne socius sis eius, qui in turbas coniectus (seductus) est. nam vani harum duarum rerum tibi contiget aut te decipiet, ut cum sequaris aut te noxa adficiet, antequam cum relinquis. In codicibus Lugd. et Berol. loco vocum لم أن legitur لا.

٢٧ مَا أَطْوَلَ سَلًا فَلَانِ

27. Quam longae sunt secundinae cuiusdam!

Si secundinae longae sunt, tempus, quo ex utero exeunt, longum est et partus difficilis.

٢٨ مَا أَضْيَفَ شَيْءٌ إِلَى شَيْءٍ أَحْسَنَ مِنْ حِلْمٍ

إِلَى عِلْمٍ

28. Non est rei cum it' conjunctio pulchriot,
quam mansuetudinis cum dochina.

۲۹ مَا غَضِبِي عَلَى مَنْ أَمْلَكَ وَمَا غَضِبِي عَلَى
مَنْ لَا أَمْلَكَ

29. Non est ira mea contra eum, qui in potestato mea est, et non est ira mea contra eum, qui in potestate mea non est.

Id est: Si in mea potentate est, me ab eo vindicare possum ; nulla igitur irae mcae causa est; sin vero in mca potestate non est, ei ira mea noxia non est. Cur igitur ira mihi ipsi damnum infero ? Nulla est igitur irac causa. Verba ista Moahwijjaho adscribuntur.

۳۰ مَا يُكْجَرُ فَأَنْ فِي الْعَكْمِ

30. Non ligatur quidam in sareina.

Id est: Eius locus occullus non est. Sunt, qui dicant, verbum كج "significationem habere" circum stragulum volvere funem, quo eonstringitur'. Nonnulli contendunt. pro-verbium de forti adhiberi. qui in itinere, dum tiostis impetus timeatur, sub clitellarum straguvia se non abscondat. Samachsich.

۳۱ مَا تَبَّلُ أَحَدَى يَدَيْهِ الْآخَرَى

31. Non irrigat una eius mantis alteram.
Yalde avarus est.

۳۲ مَا لِي بِهَذَا الْأَمْرِ يَدٌ

32. Non est mihi hac in re manus.

Nil valeo hac in re. nil possum. Conf. Kant. Dj

٣٣ مَا أَبَالِي عَلَى أَيِّ قُتْرِيهِ وَقَعَ

33. Non euro, in quo lalere deciderit.

Et legitur قُتْرِيهِ cum cadem significatione. De eo dicitur, cuius in calamitates incidentis nulla neque misericordiae neque gaudii ratio habetur.

٣٤ مَا أَبَالِي مَا نَهَى مِنْ ضَبِّكَ

34. Non euro, quid laeetiae tuac non salis coctum siu

Non me tangi', siue bouum siue malum tibi accadat. Legitur quoque ما نهى et ما نصح.

٣٥ مَا فِي بَطْنِهَا نُعْرَةٌ

35. Non est in eius ventre foetus immaturus.

De eo dicitur, qui parum possidet.

٣٦ مَاتَ فُلَانٌ بِبِطْنَتِهِ لَمْ يَتَغَضَّضْ مِنْهَا شَيْءٌ

36. Mortuus est quidam cum impletione ventris sui, nulla eius demmulione adfectus.

Proverbium Abmruo ben-Alahz adseribitur. Dixit Abu-Ohbaidus, in rebus religionis proverbium adbiberi i. e. integer e mundo exiit, ut religio detrimentum non ceperit. Fieri potest, ut Abmruus hunc proverbio s nsum tribuerit.

٣٧ مَاتَ وَهُوَ عَرِيضُ الْبَطْنِ

37. Mortuus es!, dum eius cingtilum ventris largum erat.

A camelis omnino satiatis in bomincs translatum pro-

verbum significat, virum tempore, quo mortuus esset, opibus abundasse.

٣٨ مَا أَعْرِفَنِي كَيْفَ يُحْزَنُ الظَّهْرُ

38. Quam bene novi, quomodo dorsum vulnere-
raretur!

In cum dicitur, qui in medio genlis contumelia te ad-
ficit, dum tu maiore contumelia cum lacdere polos. Id
est: Si voluissem, eadem vel maiore etiani contumelia to
adlicere potuissem.

٣٩ مَا حَكَ ظَهْرِي مِثْلَ يَدِي

39. Non fricuit tergum raeum nisi manus inea.
Nullam in hominibus liduciam posui.

٤٠ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ تَحْفَظُ أَخَاكَ إِلَّا مِنْ نَفْسِهِ

40. Ab omni re cus'odis fratrem tuum. nisi
ab anima (a so ipso).

Ab hominibus fratrem tuum custodire poles, sed quo-
ninus sibi ipsi damnum inferat, iinpedire non potes. Do
noxa adhibetur, quam homo sibi ipsi infert. Samachs.

٤١ مُدَكِّيَّةٌ تُقَاسُ بِالْجِدَاعِ

41. Equus septem annorum cum trienni confertur.

Vocabulum مُدَكِّي equum signiicat, cui annus unus vel
duo anni post dentitionem praeterlapi sunt, quo aelatis
tempore molestiis ferendis aptissimus est. In cum dicitur,
qui magnum cum parvo comparat.

٤٢ أَمِهْلَنِي فَوْقَ نَاقَةٍ

42. Moram mihi concede per temporis spatium,
quo lac in cameli uber vacuum iterum redit!

Ifoc parvum temporis spatium significat, nempe usque ad tempus, quo iterum camela mulgetur. In codice Berolui. post proverbium 110 legitur مَهْلًا فَوَاقٍ eum eodem sensu.

٤٣ مَا أَرْخَصَ لِلْجَمَلِ لَوْ لَا الْهَيْرَةُ

43. Quam vile cameli pretium est, nisi felis esset
Vir camelum, quem amiserat, se drachmae pretio venditurum esse iuraverat. Postea quum eum iuramenti poeniteret, felem ad camelum appendens dixit, se animalia non nisi coniuncta vendera, ut cameli pretium una drachma esset, felis autera mille drachmae essent. Quae res in causa erat, cur homines ista verba dicrent. Significant autem, unam rem pretiosam cum altera vili coniunctam esse.

٤٤ مَا بَقِيَ مِنْهُ إِلَّا قَدْرُ ظَمَى الْخِمَارِ

44. Non restat ex eo nisi quantitas sitis asini.
Asini sitis brevissima est, aqua enim diu carere non potest. Dixit Abu-Ohbaidus, proverbium ad Merwanum ben-Albacim referri. Eum tempore belli civilis dixisse: الآن حين نفد عمري فلم يبق إلا قدر ظمى للخمار صرت أضرب للجيبوس „Nunc quum vita mea iam periit, ut non restet nisi quantitas sitis asini iam unam partem exercitus per alteram profligo.“

٤٥ مَا بِالْعَبِيرِ مِنْ قِمَاصٍ

45. Non est in asino saltus.
Vox قِمَاصٍ cum vocali Kesre aut Dhamma enunciat, sed prius praestat. De eo dicitur, cui nil roboris restat, ut se movere non valeat. Samachsch. In Kamusi opere

legimus, proverbium quoquo adhiberi de eo, qui vilis evaserit, postquara honoratus fuerit.

٤٦ مَا لَهُ عَافِطَةٌ وَلَا نَافِطَةٌ

46. Non est ei ovis aut capra.

Alii voci عَافِطَةٌ servae, voci نَافِطَةٌ ovīs significationem tribuunt, alii autem dicunt عَافِطَةٌ significare crepitum ventris emittentem, نَافِطَةٌ sternutantem, utraque autem voce capras designari. Proverbio sensus est: Nulla ei res restat. conf. Kam. Dj.

٤٧ اَلْعَرَى تَبْهَى وَلَا تُبْنَى

47. Caprae lacerant et non aedificant.

Abu - Olhaidus dixit, proverbii originem in eo quaerendam esse, quod caprarum pili tentoriis faciendis non inserviant. Caprarum autem possessoribus tentoria habitantibus accidere, ut caprae in tentoria adscendant eaque dilacerent. conf. Djeuh. s.v. تَبْهَى. In eum dicitur proverbium, qui res corrumpit et non reparat. Sunt autem, qui dicant, vocem تَبْهَى in proverbio significationem pulchritudine privat aut vacuum reddit aut amplam reddit lacerando habere posse.

٤٨ مَلْحَةٌ عَلَى رُكْبَتِهِ

48. Sal eius super genu suo.

Proverbium hoc in eum dicitur, qui pronus in iram est et prava indole praeditus, quemadmodum sal in hominis genu mox dispergitur. Alii voci ملح lactis significationem tribuunt, id quod Meidanio optimum videtur, ut prd verbii sensus sit: „Non custodit uxores suas et non observat officium“, quemadmodum nemo in genu suo lac conservare potest. Ebn-Alahrabius autem

dixit, proverbium significare: Parum fidei in eo est». Abu-Saihdus denique putavit, in proverbio hunc esse sensum: Sal eius existit, quamdiu apud te sedet, sed quum surgit, dispergitur. Miscinus Daremita in uxorem suam dixit:

لَا تَلْمِهَا إِنَّهَا مِنْ أُمَّةٍ مَلَتْهَا مَوْضِعَةُ قَوْقِ الرُّكْبِ
كَشْمُوسٍ الْخَيْلِ يَبْدُو شَعْبُهَا كُلَّمَا قِيلَ لَهَا هَاكِ وَهَبْ

„Ne eam vituperes, nam ex familia oriunda est, cuius sal super genibus positum est, ut sternax equa, cuius inobedientia apparet, quotiescunque ei dicis: Hae et Hab¹⁾).

Metrum Raml est, c. p. 237.

٤٩ مَا يَعْرِفُ قَبِيلًا مِنْ دَيْبِرٍ

49. Discernere non potest filium, quod inter nendum antrosum ducitur, a filo, quod retro trahitur.

Alazmähus autem hoc eum modo, quo aures ovium findantur, مقابلة et مدابة dicto collaerere putat. conf. Dj. s. دبر.

٥٠ مَا يَعْرِفُ هَرًا مِنْ بَرٍّ

50. Discernere non potest vocationem ovium a propulsione.

Ebn-Alahrabius dixit, vocem هر ad vocationem ovium, بر propulsionem significare. Alii dicunt, هر nomen esse derivatum a هررت abhorruī ab eo et بر a بمرت amavi eum, ut sensus sit. Non dignoscit eum, qui ipsum recusat, ab eo, qui eum benigne tractat. Dixit autem Chaledus ben Celsum, هر esse felem et بر

1) Legitur quoque هال. Utraque voce equi increpantur.

murem, ut proverbii sensus sit: Felem a mure non dignoscit. Ex Abu-Ohbaidahi denique sententia vox الهر cum هرة, autem cum هيرة cohaeret, ut sic proverbium intelligendum sit: Non discernit vocem ovium a voce caprarum. Summa autem hominis ignorantia designatur. conf. Kam. et Dj. Legi quoque dixit Samachscharius: ما هر من ير

٥١ مَا لَهُ هَلْعٌ وَلَا هِلْعَةٌ

51. Non hoedus aut capella ei est.

Nil possidet. conf. Dj.

٥٢ مَا لَهُ هَارِبٌ وَلَا قَارِبٌ

52. Non est ei aut fugiens aut appropinquans,

Alazinäihus hunc verborum sensum esse dicit: Neque fugiens ab eo, neque appropinquans ad eum ei est. Alchahilus autem voci قارب noctu petentis aquam significationem tribuendam esse censuit, ut proverbii sensus sit: Neque recedens ad eam ei est i. e. Nullam rem possidet.

٥٣ مَا لَهُ سُمْ وَلَا حُمْ

53. Nulla in eo omnino spes est.

Utraque proverbii vox سُم et حُم cum Fatha, ut nomina actionis sint, aut cum Dhamma, ut nomina sint, enunciatur. Sed de vera utriusque vocis significatione interpretes inter se non consentiunt. Alferräus dixit, utramque vocem spem significare, ut proverbii sensus sit: Nemo in eo spem ponit. Meidanus autem dixit, utriusque vocis significationem a loquendi modo: سميت سمكاً et سميت حمكاً, quod idem sit quam قصدت قصدك, Idem propositum habuit sumendam esse i. e. Quum in te nil boni sit, nemo te adit. In Kamusi opere proverbium sic legitur: ما له حم ولا سم. Auctor

dixit, fortasse verborum sensum esse: Neque parum neque multum ei est. In Djeuharii opere sic legimus: ما له سم ولا حم غيرك

٥٤ مَا لَهُ حَبْصٌ وَلَا نَبْصٌ

54. Non est ei vox et non motus arteriae.

Multa de vocibus حبص et نبص dissensio est. Abu-Ahmruus priori soni, vocis, posteriori motus arteriae significationem tribuit. Alazmāihus dicit, se nescire, quanam vocabuli حبص significatio sit. Legitur quoque sic proverbium: ما له نبص ولا حبص ut utraque vox motum significet. Alii alio modo voces explicant.

٥٥ مَا لَهُ حَانَّةٌ وَلَا آنَّةٌ

55. Non est ei camela et non ovis.

٥٦ مَا لَهُ سَبَدٌ وَلَا لَبَدٌ

56. Non est ei crinis et non lana.

Id est: Ob magnam paupertatem. Alii dicunt, esse pro نو سبد و نو لبَد ut equi, cameli, boves ovesque significentur. Samachschi.

٥٧ مَا لَهُ قَدْعَمَلَةٌ وَلَا قُرْطَعِبَةٌ

57. Non est ei res pauca.

Abu-Ohbaidus dixit, omnes istos loquendi modos significationem verbis aptam initio habuisse, tum in proverbialem transiisse. Quod vero attinet ad voces سَعْنَةٌ, قَدْعَمَلَةٌ et قُرْطَعِبَةٌ, se earum originem nescire confessus est. Abu-Ahmruus dixit, جَل قَدْعَمَلٌ, esse virum vilem, contemptum et, dixit Abu-Saidus, قَدْعَمَلَةٌ, esse mulierem parvam, despectam. Dixit autem Alasaji-

datus, vocem istam significare rem paucam ex gr. granum et cum hoc cohaerere formulam: لا تعط فلاناً قذعة: „Ne des cuidam granum“ ut proverbii sensus sit: „Non est ei res pauca“, vocem enim قذعة alteri similem significationem habere. In Samachseharii opere tanquam duo proverbii scripta sunt verba. Voci قذعة rei parvae ut granorum, voci قذعة پانی laceri significatio tribuitur.

٥٨ مَا لَهُ سَعَةٌ وَلَا مَعْنَى

58. Non est ei cibus multus et non cibus paucus.

Vario modo proverbii vocabula interpretati sunt. Alilijanius dixit, vocabulum سعة idem esse ac ودي adeps, Ebn-Alahrabius autem ei multitudinis cibi aliusve rei significationem, et voci معنى paucitatis cibi aliusve rei tribuit. Sensus igitur proverbii est: Ei neque multum neque paucum est. conf. Kam.

٥٩ مَا يَجْمَعُ بَيْنَ الْأَرْوَى وَالنَّعَامِ

59. Non congregantur ibices et struthiocameli.

Sic dicitur, quoniam caprae montanae in montium cacuminibus, struthiocameli in campis degunt. De rebus multum diversis proverbium adhibetur. Alter proverbii legendi modus est: مَا يَجْمَعُ الْأَرْوَى وَالنَّعَامِ i. e. Quomodo bonus et malus societatem ineunt?

٦٠ مَا نَهْوُ الضَّبَّ وَمَا تَضْبِرُ

60. Neque cruda neque benecocta est lacerta.

De eo adhibetur, qui incertus neque rem bene traetat, neque earn relinquit.

٦١ مَا هُوَ إِلَّا ضَبٌّ كُدِيَّةٌ

61. Non est is nisi Jacerta terrae durac.

Legitur quoque كدّ صب cum eadem significatione. Quum lacerta in terra dura, quae effodi non possit, non capiatur, proverbium hominem designat, in quem nemo potestatem habet.

٦٢ مَاتَ فُلَانٌ كَمَدَ الْحَبَارَى

62. Mortuus est quidam tristitiâ otidis.

Conf. C. XXII, 232.

٦٣ مَرَّتْ بِهِمُ الْجَمَاءُ الْغَفِيرُ

63. Transii ad eos tanquam clypeum caput tegentem.

Grammaticus Sibawaihi appellatus dixit, الجماء nomen esse, quod tanquam infinitivus poneretur. Accusativi locum habere ut vox العراق in hoc hemistichio metri Wafir (conf. p. 204.) «Et eos (camelos) ad aquationem adire sivit et eos non repulit». Alius quidam dixit, vocem الجماء idem significare quam vox الببضة nempe galeam capitis, quod aequabilis جماء sit i. e. in latere capitis prominentes partes non habeat. Adiectivum autem غفير eum apposuisse, quod caput tegat. Dicitur في هذا الامر الجماء هم في هذا الامر الجماء. Li in hac re clypeus caput tegens sunt i. e. omnes. Ebn-Alahrabiū versum sequentem citavit:

صَغِيرُهُمْ وَكَبِيرُهُمْ سَوَاءٌ هُمْ الْجَمَاءُ فِي التَّلَوِّمِ الْغَفِيرُ

«Parvus eorum et senex eorum aequalis est. Li in vilitate galea tegens sunt i. e. omnes» Metrum Wafir est. p. 204. Dicitur quoque جاوا جما غفيرا «Omnes (multi) venerunt». De quibus vocibus, quae diversissimo modo enunciantur, conf. Lexic m. s. v. غفير et Kam. s. غفر

مَا بِهِ قَلْبُهُ

64. Non est in eo vitium.

Vocem قَلْبُهُ cohaerere censent cum قَلَاب morbo cordis, quo eodem die camelus moritur.

مَا جُعِلَ الْعَبْدُ كَرِيهًا

65. Non collocatus est servus ut ipsius dominus.

Verba haec Rabiaho bcn-Djerad Alaslami adscribuntur. Causam eorum banc fuisse narrant. Alkabkahu ben-Mahbad ben-Sorarah bcn-Ohdos ben-Said ben-Ahbd-Allah ben-Darem et Chaledus ben-Ribih ben-Silm ben-Djandal ben-Nahschal ad Aetsamum bcn-Zaifi venorant disceptantes, quis nobilior esset, pignore centum camelorum, quos nobilior acciperet, posito. Aetsamus dicens: سَفِيهَانِ يَسْرِيدَانِ الشَّرَّ «Duo stulti malum volentes» eos ab ista re dehortatus est et quum nollent, retentis pignoris camelis eos ad Rabiahum ben-Djerad, qui litem dirimeret, misit dicens: قَتَلَ اَرْضًا «Occidit terram is, qui eam noscit et terra eura occidit. qui eam haud noscit». Primum Kahkahu interrogatus, quid proferret, dixit: Ego sum filius Mahbedi ben-Sorarah el mater mca filia Dhirari est. Ex patruis decern et ex avunculis meis decern principatum gesscrunt et hie est arcus patru mei, quern pro Arabibus pignori dedit. Avus autem meus Sorarahus tres reges in clientclam recepit unum contra alterum protegens. Turn Chaledus interrogatus, quid proferret, dixit: Ego sum tilius Ebn-Malici ben-Ribih ben-Silm, matre autem utor Kardaah filia Mendusi. Quae quum audivisset Rabiahu Kahkahum victorem pronuntiavit. Chaledus autem dixit: Num Ebn-Mahbadum ben-Sorarah parem Ebn-Silmo ben-Djendal fqcis? Respondit Rabiahu: Non par habitus est servus domino suo.

٦٦ مَا فَلْتَقَى إِلَّا عَنْ عَفْرِ

66. Non occurrimus nisi post mensis spatium

Vocabulum عفر ad temporis spatium maius, mensis aut duorum mensium definiendum adhibetur.

٦٧ مَا يَوْمَ حَلِيمَةَ بِسِرِّ

67. Non est dies Halimae secretum.

In omni re manifesta et nota adhibetur conf. C. XVIII 222. Ahbd-Airabmanus patrem suum Almofadhdhelum sic rem retulisse narravit: Quum Almondsirus ben-Mai-ssema in expeditionem ipsi fatalem suos educeret, Alliaritsus ben-Djehelah natus maior rex Ghassani eum metuebat. Erat in exercitu Almondsiri vir e gente Banu-Hanifah, Schaihrus ben-Ahmru appellatus, cuius mater e gente Ghassan oriunda erat, qui cum exercitu cicerat, ut ad Alharitsum transiret. Hic igitur Alharitso dixit, Almondsiri exereitum numerosiore esse, quam ut ei resisteret. Qua de causa Alliaritsus centum viros e suo exercitu fortissimos elegit et ad Almondsiri exercitum proficisci iussit, qui ei nuntiarent, se quod ei deberet solvere paratum esse, et si hostium exercitus incuriae se tradcret, ut subito in regem impetum facerent, iis imperavit. Filiam autem suam Ilalimani puellam pulcherrimam singulos odoramento imbuere iussit. Dura autem mandatum filia perliciebat, strenuus adolescens Lebidus ben-Ahmru appellatus, ei oscula dedit. Qua de re quum puella apud patrem questus esset, is eam tacere iussit, in isto enim adolescente summam se fiduciam habere. Mandato autem isti centum iuvenes ita satisfaciebant, ut rex occideretur. Abu'Haitsamus autem narravit, Arabes Balkisam appellare Halimam. Alnabeghahus gladios describens istius dici mentionem fecit:

نُخِصُّنَ مِنْ أَرْبَعِينَ يَوْمَ حَلِيمَةَ إِلَى الْيَوْمِ قَدْ جُوبَيْنَ كُلَّ التَّجَارِبِ

تَقْدُ السُّلُو فِي الْمَضَاعِفِ نَسْجِدُهُ وَيُوقِدُنَ بِالصُّقَاحِ نَارَ الْخَبَاحِ

»Eicli sunt (prae habiti sunt) c temporibus dici Halimae usque ad hunc diem omni experientia probati, diffundunt loricam Sakikificam dupliciter textam, et in lapidum tabula scintillas volantes eliciunt". Metrum Thawil est p. 161.

٦٨ مَا أَرْزَمَتْ أُمُّ حَائِلٍ

68. Quamdiu sonum edit mater pulli camelini recens nati.

Id est: semper. conf. Kam. Dj.

٦٩ مَا يَلْقَى الشَّجِي مِنْ الْخَلِّ

69. Quod accipit anxius a curis vacuo.

Nullum solatium vel auxilium adfert, quod ille aliorum curis vacuus est. Vox الشَّجِي sine Teschdidō effortur. Qui autem cum Teschdidō vocem enunciant, ei formam فَعِيل esse statuunt. conf. C. XXVI, 43 et Harir ٩٥.

٧٠ مَا أَمْرُ الْعُذْرَاءِ فِي نَوَى الْقَوْمِ

70. Non attinet virginis res ad gentis propositum.

De rebus publicis cum feminis non est consultandum.

٧١ مَا يُنْدِي الْوَتَرُ

71. Uvidam non reddit chordam.

٧٢ مَا يُنْدِي الرِّضْفَةُ

72. Uvidum non reddit lapidem candentem.

٧٣ مَا يُنْدِي صَقَاتُ

73. Uvidam non reddit petram suam.

Omnia hacc hominis avaritiam designtant. Lapidī candenti carnes assandae iraponuntur. Parum est, quod lapidē candentē uvidum tantum roddit. In codice Lugd. ما تندى صفاته legitur.

۷۴ مَا فِي سَنَامِهَا هُتَانَةٌ

74. Non est in eius (camelae) gibbo adeps.

De eo dicitur, apud quem nil boni est.

۷۵ مَا كُلُّ عَوْرَةٍ تُصَابُ

75. Non omnis locus nudus attingitur.

Id est: Non omnis locus nudus et haud custoditus talis est, ut per cum in hostium terram intres.

۷۶ مَا أَنْتَ بِحَيَّةٍ وَلَا سَبَّةٍ

76. Tu neque benefaciens neque malefaciens es.

Simili modo dicitur: فلان لا حياء ولا ساء. Fieri autem potest, ut voces proverbii a حياء, qua voce camelus increpatur et a ساء, qua voce asinus increpatur, derivatae sint. Id est: Quum sit decrepatus et robore destitutus, eos increpare non potest.

۷۷ مَا أَنْتَ بِعَلْقٍ مَضِنَّةٍ

77. Tu non es res pretiosa.

Id est: Neque res, cui animus adhaeret neque cui pareetur, quum vilis sit. conf. Kam. Dj. s. v. ضن

۷۸ مَا يُرَوَّى غُلَّتُهُ بِالْمُضِيحِ

78. Non exstinguitur eius sitis vehemens lacte aqua mixto.

In cum dicitur, cuius noxa parva re non reparatur.

٧٩ مَا كُذِّ رَامِي غَرَضٍ يُصِيبُ

79. Non omnis iaculans scopum ferit.

Proverbio hoc Arabes de spe frustrata se consolari solent.

٨٠ مَا هَذَا الْبَرُّ الطَّارِقُ

80. Quae est haec beneficentia noctu veniens?

In beneficium dicitur, quod ab homine prodiciis pro novo habetur. Loco vocis طارى «noctu veniens» legitur طارف «novus».

٨١ مِنْ قَرِيبٍ يَشْبَهُ الْعَبْدَ الْأَمَةَ

81. Modo non similis est servus servae.

Non multum discriminis inter eos est. In duos vehementer similes adhibetur.

٨٢ مِنْ قَدَمٍ مَا كَذِبَ النَّاسُ

82. Diu est, quod homines mentiti sunt.

Mendacium non est res nova, sed diu ab hominibus adhibitum erat.

٨٣ مَا لَهُ رَوَاءٌ وَلَا شَاهِدٌ

83. Non est ei pulchritudo corporis et lingua.

Neque corporis pulchri adspectu neque sermone se commendat.

٨٤ مَنْ حَدَّثَ نَفْسَهُ بِطَوِيلِ الْبَقَاءِ فَلْيُؤْطِنْ نَفْسَهُ
عَلَى الْمَصَائِبِ

84. Qui animae suae existentiam longam promittit,
is animam suam calamitatibus adsuescat !

Verba haec Ahbd-Alrahmano filio Abu-Becri Alziddik
adscribuntur. In Samachscharii opere loco vocis المصائب
legitur المرارى eadem cum significatione.

٨٥ مَنْ كَمَرَ يَأْسَ عَلَى مَا فَاتَهُ أَرَّاحَ نَفْسَهُ

85. Qui tristis non est ob rem, quae ipsum fugit,
is animam suam tranquillam reddit.

Sunt Actsami ben-Zaifi verba, quae hominem monent,
ut in rebus adversis tristitiam abiiciat.

٨٦ مَا أَشْبَهَ اللَّيْلَةَ بِالْبَارِحَةِ

86. Quam similis est haec nox praeteritae nocti!

Proverbium significat rerum duarum similitudinem et
maxime in malam partem adhibetur. Alhasanus proverbium
hoc in quodam sermone adhibuit hunc versum dicens:

كُلُّهُمْ أَرَوْعُ بْنُ تَعَلَّبٍ مَا أَشْبَهَ اللَّيْلَةَ بِالْبَارِحَةِ

„Omnes isti astutiores quam vulpes sunt. Quam similis
est haec nox praeteritae!“ Metrum Raml est p. 237.

٨٧ الْفَرُّ بِخَلِيلِهِ

87. Vir per amicum suum,

Ex amico, quo utitur, viri conditio cognoscitur. Verba
haec, quae Mohammedis esse dicuntur[^] nonnisi in codice Be-
rolin. et Pooock. hoc loco leguntur.

٨٨ مَلِكٌ ذَا أَيْرٍ أَمْرَهُ

88*. Fac, ut possessor rei rem suam possideat!

Id est: Omnis res dominum suum spectat. In cura, quam vir in opes suas impendit; adhibetur.

٨٩ * مَا أَيْلِيهِ عَيْكَةُ

89. Non curo eum minima cura.

Vox عَيْكَةُ est parva pars butyri in utro remanens, quae vilem et despectam rem designat. Accusativus عَيْكَةُ locum vocis إِلَيْهِ tenet, nam verbum أَيْلِي duplicem accusativum regit. Similis hic est loquendi modus alteri: ضَرْبُهُ سَوَاطِي, ut sensus sit ضَرْبُهُ ضَرْبًا بِسَوَاطِي, „Percussit eam percutiendo flagello usus“.

٩٠ مَا عِنْدَهُ مَا يَنْدِي الرِّضْفَةُ

90. Non est aquid eum, quod lapidem candentem madefacit.

Conf. prov. 67. Alazmāihus dixit: Homines, quum ollam non habeant, vas e cutibus sibi parare solent, in quo iniecto lapide candente res coquunt. In avarum, qui nullam rem dat, adhibetur, In Samachscharii opere الرِّضْفَةُ ما يَيْل „Non madefacit lapidem candentem“ legitur.

٩١ أَمْرَعِ وَأَدِيكَ وَأَجْنَى حَلَبِ

91. Pabulo abundat vallis tua et eius plantae Hollab fructus ferunt.

Vox حَلَبِ (Hollab) plantae nomen est in campo nascentis, quae per terrae superficiem se expandit semper virens. Inde dicitur حَلَبِ تَيْسِ „hircus plantae Hollab

i. e. earn amans. In virum dicitur opibus abundantem, cuius conditio pulchra est. In Samachscharii et Scharaf-Aldini opere واديه eius vallis legitur.

٩٢ مَرَعَى وَلَا كَالسَّعْدَانِ

92. Pratum est; sed non ut planta Sahdan.

Planta Sahdan in campis erescens optimum camelorum pabulum est. De re bona dicitur, quae alteri bonitate inferior est. Verba autem ista Chansae filiae Ahmrui ben-Alscharid tribuuntur. Causam hanc fuisse tradunt: Quum Chansa a nundinis reverteretur, homines ad Hindam filiam Ahtbahi ben-Rabiah congregatos invenit, quibus elegias in familiam pronuntiabat. Ad earn propitis accedens interrogavit, qua en am causa ploratus esset? Respondit: Principes gentis Modhar deploro. Rogavit igitur, ut et ipsi versus repeteret. Cecinit igitur hosce versus :

أَبْكِي عُمُودَ الْأَبْهَاتِيِّنِ كَلْبِيهِمَا وَمَانِعَهَا مِنْ كُلِّ بَاغٍ يُبِيدُهَا
أَلْعَتْبَةَ الْقَبَاصِ وَيَحْكُ فَاعْلَمِي وَشَيْبَةَ وَالْحَامِي الدِّمَارِ وَلَيْدُهَا
أُولَشَكَ أَهْلَ الْعَرِّ مِنْ آلِ غَاذِبٍ وَلِلْمَجْدِ يَوْمَ حَبْنِ عَدَّ عَيْدُهَا

„Deploro columnam utriusque alvei et eius defendentem ab omni expetenti, qui eum cupit, patrem meum Ahtbahum exundantem '(beneficiis), vaeli tibi! et scias o femina! et Schaibaham, cuius filius tutor sui iuris erat. Hi crant dignitate praediti inter genlern vincentem et laudi est dies, quando eius numerus numeratur".

Metrum Thawil est. p." 161.

Quibus auditis ista proverbii verba dixit et versus recitavit sequentes:

أَبْكِي أَنَا صَمْرٍو بِعَيْنِ غَزِيرَةٍ قَلِيلٍ إِذَا تَغْفَى الْعَيُّونُ رَقُودَهَا
وَصَخْرًا وَمِنْ ذَا مِثْلِ صَخْرٍ إِذَا بَدَا بِسَمَامِيَّةِ الْإِبْهَاتِالِ قِيَا يَقُودَهَا

„Deploro Abu-Ahmruum oculo lacrymis **abundante**, parum dormiente, quando oculi dormitant et Zachrum et quis est Zachro similis? quando apparet cum strenuis altis dux eos ducens". Metrum Thawil est. p. 161.

Almofadhdhchis autem ista verba feminae Thajjitae Iribuit, quae vidua ab Ahmru-l'Kaiso ben-Hodjr Alccndi in matrimonium ducta et ab eodem rogata, quomodo ipsi novus maritus placeret, ista verba dixerit significatura eum bonum esse, sed priorem meliorem fuisse. Samachscharius dixit, proverbium de benefico, qui in beneficiis modum teneat et ad summum finem non tendat, adhiberi. Vocabulo **مرعى** aut nominativi aut accusativi casus tribui potest. conf. Kam. Djeuli. s. v. سعد

٩٣ الْمَالُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ شَقٌّ الْاَيْلَمَةُ

93. Opes inter nos diffissio oleris Ailamah.

In hoc praeverbio voci شَقٌّ aut accusativi aut nominativi casus tribui potest. Legitur quoque الْاَيْلَمَةُ. In priore nominis actionis forma est, ut sic explicetur: الْمَالُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ مَشْقُوقٌ شَقٌّ الْاَيْلَمَةُ in posteriore modo praedicati construitur, ut sic explicanda sit: شَقٌّ الْمَالُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ. conf. Scharaf-Aldin., Samachschar. et Kam. D. s. v. بلمر

٩٤ مَثَلُ الْمُؤْمِنِ مَثَلُ الْحَامَةِ مِنَ الزَّرْعِ يُغِيثُهَا
الرِّيحُ مَرَّةً هَهُنَا وَمَرَّةً هَهُنَا وَمَثَلُ الْكَافِرِ
مَثَلُ الْأَرْزَةِ الْمَجْدِبَةِ عَلَى الْأَرْضِ حَتَّى يَكُونَ
أَجْعَافَهَا مَرَّةً

94. Similitudo credentis(Moliamedani) est similitude) mollis segetis, quam ventus modo hue modo illuc inclinare facit et similitudo increduli est similitudo arboris pintis firmæ super tevra, quæ una vice evellitur.

Loco vocis يفيثها in codice Lugdun. et in Djeuharii opere تميلها legitur. Verba sunt Mohammedis Arabum principis. Dixit Abu-Ohbaidahus, Mohammedanum cum ista planta comparatum esse, quoniam in se, familia, liberis et opibus adfligatur, incredulum vero usquo ad mortem detrimentum non capere, et si detrimentum capiat, huiusce rei mercedis participum non fieri. Mortem autem eius, quippe quum peccatis suis onustus Deo occurrat, cum ista arboris evulsione comparatam esse.

٩٥ مَرَّي وَلَا أَكُولَ

95. Pratum et non est ovis ad saginam separata.

In divitem dicitur, cuius opibus nemo fruitur.

٩٦ أَمَرَعَت فَانَزِلَ

96. In locum pabulo abundantem venisti, descende igitur!

Legitur quoque أعشبت فانزل «Herbas invenisti, descende!» Sensus est: Quod tibi opus est, attigisti, quiesce igitur! Simile est proverbium C. XVIII, 169. conf. Samachsch.

٩٧ مَا ضَرَّ نَائِي شَوْلِيَا الْمَعْلَقُ أَنْ تَرِدَ الْمَاءَ بِمَاءِ
أَوْشَقِ

97. Non nocuit camelæ meæ annosæ paucae

aquae quantitas ad earn appensa. Quod ad aquum venis cum aqua, fiducia dignius est.

De re adhibetur tibi innoxia, si bam tecum portas, quae tempore necessitatis utilitatem tibi adfert. conf. C. 1, 129.

٩٨ مَاءٌ وَلَا كَصَدَاءِ

98. Aqua est; sed non aqua putei Zadda appellati.

Huiusce putei, qui etiam صَدَاءُ appellatur, aqua optima fuisse dicitur. Dixit Dherarus Sahdita:

وَإِنِّي وَتَهْيَا بِي بِزَيْتَبْ كَأَلْدَى يُضَالِبُ بِنَ أَحْوَاصِ صَدَاءِ مَشْرَبَا

»Ego cum amore vehemente meo, quo Sainabam amplector, similis sum ei, qui e cisternis putei Zadda potum petit.«

Metrum Thawil est. p. 161. conf. prov. 92.

٩٩ الْمَاءُ مَلَكُ أَمْرِي

99. Aqua est id, quo res mea subsistit.

In meo codice امرى vir legitur. Legitur quoque ملك الامر i. c. Id, quo res substitit. Nec non legitur ملك امره »Res eius continet« Samachs. Scharaf-Aldin. De re dicitur, qua altera subsistit. Hoc proverbium Abu-Saidus retulit.

١٠٠ مَا أَقْوَمُ يَسِيرُ تَلْعَتِكَ

100. Non sto in torrenle collis tui.

Id est: Tibi resistere non possum, i.e. satyra et contumeliis te laedere non possum.

١٠١ مَا أَنْتَ بِلَحْمِهِ وَلَا سَنَاءِ

101. Tu neque subtegmen neque siainen telae es.

Nullam utilitatem aliis adferre poles. In Samachscharii opere ما هو „Non is“ legitur.

١.٢ مَا أَنْتَ بِنِيرَةٍ وَلَا حَقَّةٌ

102. Tu neque lignum transversum (quod adhibent in texendo) neque liciatorium es.

Vox حَقَّةٌ verbis القصبات الثلاث „Arundines tres“ in scholiis explicata est. Vox القصبات autem instrumentum, quo textores utuntur, significat. conf. lex. meum. Proverbium in eum dicitur, qui*neque prodest neque nocet. In Samachscharii opere ما هو „Non is“ legitur.

١.٣ مَا عِقَالُكَ بِأَنْشُوطَةٍ

103. Non est vinculum tuum nodus facile solvendus.

Id est: Amicitiae et amoris tui vinculum non facile rumpitur. عِقَالٌ proprio funis est, quo camelus ligatur. Est autem ellipsis in proverbio, quae sic describitur: ما عقْدٌ „Non est ligatio vinculi tui ligatio nodi facile solvendi. In Bertheaui libello p. 17. عِقَالُهُ „Vinculum eius“ legitur

١.٤ مَا فِيهَا نَافِخٌ ضِرْمَةٌ

104. Non est in ea (domo) sufflans ligna accensa.

In Samachscharii opere ما بالدار „Non in domo“ legitur. I. e. Nemo in domo est. conf. Kam.

١.٥ مَا عَلَيْهَا خَضَاصٌ

105. Non est super ea parva res ornamenti.

Vocabulo خَضَاصٌ et خَضَصٌ conchulae albae, qui-

bus servaesē ornant significantur. Omnino non ista femina ornata est.

١٤٦ مَا كَفَى حَرْبًا جَانِبَهَا

106. Non sufficit bello is, qui id accendit.

Dixit Abu-Alhaisanus: Qui rem corrumpit, ab eo eius reparatio non exspectatur. Dixit Hodjrus ben-Mahmud:

لَكِنْ قَرَّرْتُ حِدَارَ الْمَوْتِ مُنْكَفِيًا وَلَيْسَ مُغْنِي حَرْبٍ عَنْكَ جَانِبَهَا
„Sed fugisti recedens propter mortis timorem et bellum accendens te absente utilitati non est“

Metrum Basith est c. p. 190.

Poeta Djerir proverbii verba versui sequenti inseruit:

فَإِنْ يَدْعُنِي بِاسْمِ الْبَغِيْثِ فَلَمْ يَجِدْ لِيْمًا كَفَى فِي الْحَرْبِ مَا كَانَ جَانِبَهَا
„Et si nomine Albaihts me vocat, non invenit vilem, qui in bello ei rei, quam provocavit, sufficit“.

Metrum Thawil est. c. p. 161.

١٤٧ مَحَا السَّيْفُ مَا قَالَ ابْنُ دَارَةَ أَجْمَعًا

107. Delevit gladius omnia Ebn-Darae verba.

Hemisticbium metri Thawil est c. I. m. p. 161. Filius Darac (a matre, appellatus), cuius nomen Salim erat, ad gentem Banu-Ahbd-Allah ben-Ghathfan pertinebat. Qui quum Somailum unum e gente Banu-Fesarah hoc versu perstrinxisset:

أَبْلُغْ قَوَارَةَ ابْنِي لَمْ أَصْلَحْهَا حَتَّى يَمِيكَ زَمِيلُ أُمِّ دِينَارِ

„Perfer genti Fcsarah nuntium, me cum ea pacem non facturum esse, donec Somailus matrem Dinari futuat“.

Mctrum Basith est c. p. 190.

Somailus subito impetu cum occidit dicens:

أَنَا زَمِيلٌ قَاتِلُ أَبِي دَارَةَ وَوَاحِصُ الْمَخْزَاهِ عَنْ قُرَافَةٍ

„Ego sum Somailus occisor filii Darae et removens ignominiam a gente Fesarah." Metrum Sarin est. p. 246.

Alcomaitus autem in hoc dixit sequentes versus:

أَبَتْ أُمُّ دِينَارٍ فَأَصْبَحَ فَرْجُهَا حِصَانًا وَقَلْدَتْ سِمَ قَلَابِدَ قُرَافَةٍ
خَذُوا الْعَقْلَ إِنْ أَعْطَاكُمْ الْعَقْلَ قَوْمُهَا وَكُونُوا كَمَنْ سِيمَ الْهَوَانِ وَارْتَعَا
وَلَا تَكْثُرُوا فِيهِ الصَّخَاةَ فَإِنَّهُ فَمَا السَّيْفُ مَا قَالَ أَبِي دَارَةَ أَجْمَعًا

"Noluit mater Dinari et pudendum eius pudicum erat et vos torquibus semper manentibus (ignominiae) ornati eratis, Surnite piaculum et estate utis, qui in contemptus pratum dimissus liber incessit in pabuli copia. Et ne multum clamorem tollatis, nam etis verba omnia filii Darae delevitu. Metrum Thawil est c. p. 161.

Proverbium de timido adhibetur, qui minas profert; sed eas non peragit. Samachschar.

١٠٨ مَازِ رَأْسُكَ وَالسَّيْفُ

108. O Masine! caput tuum et gladium! •

Proverbii huius originem talem fuisse Alazmaihus narravit. Vir Masin appellatus captivum fecerat, a quo alius quidam se vindicare volebat. Dixit igitur hic Masino ista verba et quum caput deflecteret, captivum capite truncavit. In explicanda voce مَاز interpretes non consentiunt. Sunt, qui dicant مَاز esse abbreviatum vocis مَازِن, ut ellipsis verbi مَد «extendere» statuatur. Alasharius autem dixit, مَاز ex مَازِ, ut littera ي in imperativo abiecta sit, ortum esse. Kamusi auctor putavit, Masinum eum fuisse, qui capite truncaretur.

١٠٩ فَخْشُوبٌ لَا يُنْقَمُ

109. Araputatus (ramus) cuius cortex non detrahitur.

Vox **مُخَشَوِب** significat amputatus de arbore, antequam concinnatur. Dicitur **سَيْفٌ خَشِيبٌ** ensis nondum perfectus et contra politum ensen significant verba. De re proverbium adhibetur, quae incepta sed non recto aptata est.

II. مَا تَنْهَضُ رَابِضَتُهُ

110. Non surgit eius praeda cubans.

Altera proverbii lectio est: **مَا تَقُومُ** «non stat». Vocabulum **رَابِضَةٌ** praedam iactu occisam significat. Proverbii verba virum rei perficiendae peritum designant.

III. مَا أَصَبْتُ مِنْهُ أَقَدَّ وَلَا مُرَيْشًا

111. Non assecutus sum ab eo sagittam pennis carentem et non pennis instructam.

Legi potest **مُرَيْشٌ** et **مَرِيشٌ**. Neque multum boni neque paucum ab eo accepi. Kamusi auctor id intelligi posse putat de opibus aut de familia.

III. مَا لَهُ لَا عُدَّ مِنْ نَفَرَةٍ

112. Quid ei? Ne in eorum numero habeatur!

Dixit Abu-Ohbaidus, proverbium invocationem Dei continere, quae laudis locum teneret, quemadmodum diceretur: **قَاتِلْهُ اللَّهُ مَا أَفْضَحَهُ** «Pugnet cum eo Deus, quam disertus est!» Dixit Amru-l'Kaisus:

فَهُوَ لَا تَنْمِي رَمِيَّتُهُ مَا لَهُ لَا عُدَّ مِنْ نَفَرَةٍ

„Quod ad eum attinet, praeda ab eo petita a loco suo se non tollit, quid ei est? ne in eorum numero habeatur!

Metrum est Madid. Conf. 1. m. p. 181.

Proverbii sensus est: Occidat cum Deus, ut in eorum mimro non habeatur.

١١٣ مَعَ الْخَوَاطِي سَهْمٌ صَائِبٌ

113. Cum errantibus est sagitta feriens scopum.

De eo dicitur, qui saepius errans semel rectum invenit. Abu-El-Haithamus dixit, primam verbi formam خَطَّتْ non recte adhiberi pro quarta اَخْطَات. Proverbio autem huic aliud, quo vulgus utitur, simile est: رَبِّ رَمِيَةٍ مِنْ غَيْرِ رَأْمٍ »Interdum iactus est sine iaculatore«. conf. C. X, 62 et 71. Abu-Ohbaidus dixit, avarum interdum dona dare, proverbii nostri significationem esse.

١١٤ مِنْ أَيْنَ تَرْمِي الْأَقْرَعَ تَشَاجِهٌ

114. Unde calvum petis, cum vulneras.

De eo dicitur, qui honorem suum vituperanti et laedenti exponit omnino non cavens.

١١٥ مَا فُرِعَتْ عَصَا عَلَى عَصَا إِلَّا حَزِنَ لَهَا قَوْمٌ
وَسَرَّ بِهَا آخَرُونَ

115. Quotiescunque pulsatus fuit baculus baculo, tristitia adfecti sunt alii, alii gaucliura perceperunt.

Dicit Abu-Ohbaidus, in mundo rem nullatn accidere, in qua homines conscntiaut. Eandem ob rem, etsi minimi momenti sit, alios tristes alios laetos esse.

١١٦ مِثْلُ صَرْخَةِ الْحَبَلَى

116. Instar clamoris vehementis praegnantis.

Altera lectio est *صِيحَةٌ لِّلْبَلِي* cum eadem significatione.
Adhibetur in magno clamore, qui tollitur in calamitate vel alia re.

١١٧ مَا كَانُوا عِنْدَنَا إِلَّا كَلْفَةٌ آلَثُوبِ

117. Non erant apud nos nisi ut involutio vestis.
Despecti erant apud nos.

١١٨ مَا عَلَيْهِ قِرَاصٌ

118. Non est super eo vestimentum.

Legitur quoque *قِرَاص* i. e. Quod abrumpit ab eo oculum eum tegens. Eodem sensu dicitur: *ما عليه طعربة* „Non est super eo panniculus“, conf. Djeh. De nudo abhibetur.

١١٩ مَا ذُقْتُ عَضَاضًا وَلَا لَمَاجًا وَلَا أَكَلًا وَلَا ذَوَاقًا
وَلَا قَضَامًا

119. Non gustavi rem, quae mordetur, rem, quae editur extrema oris parte, rem, quae editur, rem, quae gustatur, rem, quae frangitur.

Id est: nil gustavi et sic quoque dicitur: *ما ذُقْتُ* „Non gustavi rem edulem“ vel *عَدَوًا* et *عَدَوًا* ut *عَدَا* et *عَدَا* „Rem, quae comeditur.“

١٢٠ مَا يَحْدَرِي أَيْحُورٌ أَمْ يُذِيبُ

120. Nescit, utrum crassum relinquat an liquefaciat.

Dixit Alazmaihus, proverbii originem hanc esse. Mulier butyrum coquendo purificans crassum cum tenui miscebat, ut purum non fieret. Taedium autem rei capiens

nesciebat, utrum ollam tolleret, an relinqueret super igne, donee butyrum purificatum esset. In re dubia adhibetur, dum liomo haesitat. Dixit poeta:

تَفَرَّقَتْ الْمَخَاضُ عَلَى ابْنِ بَوَقَمَا يَدْرِي أَخَيْرُ أَمْ يُذِيبُ

„Dispersae sunt camelae ad pellein stramino impletam et nescit, utrum crassum relinquat lac an liquefaciat."

Metrum Wafir est p: 204.

وَكُنْتُمْ كَذَابِ الْقِدْرِ لَمْ تَدْرِ إِذْ غَلَّتْ أَتَنْزِلُهَا مَذْمُومَةً أَمْ تُذِيبُهَا

„Eratis similes inulieri ollam habenti; quae quum bulliret, nesciebat, utrum eam ab igne removeret vitupcrata an liquefaceret." Metrum Thawil est. p. 161.

١٢١ مَا كُلُّ بَيْضَاءٍ شَحْمَةٌ وَلَا كُلُّ سَوْدَاءٍ تَمْرَةٌ

121. Omne album non est adeps et omne nigrum non est dactylus.

Narrant, Ilindam filiam Auhfi ben-Ahmir Dsohlo ben-Tsahlebah nuptam Ahmirum et Sehaibanum pepcrisse, turn mortuo Dsohlo eam Malico ben-Ber ben-Sahd ben-Dhabbah nuptam Dsolilum ben Malic genuisse. Filios autem eius Ahmirum et Sehaibanum cum matre inter gentem Banu-Dfoabbah vixisse et demum mortuo Malico ad suos rediisse. Hisce riubus autem opes apud patrum Kaisum ben-Tsahlebah appellatum fuisse. Quum ad patrum venientes, ilium opes perdidisse viderent, Ahmirum ben-Dsohl in patrum insiliisse et eum strangulare incepisse. Patrum autem dixisse: O fili fratris mei! sine me! فان الشيخ متوأة „et utique senex est interitus" quae verba in proverbii consuetudinem venerint, tum eum quoque dixisse: مَا كُلُّ بَيْضَاءٍ شَحْمَةٌ وَلَا كُلُّ سَوْدَاءٍ تَمْرَةٌ „Non omne album adeps est et non omne nigrum dactylus" ut significaret, forma externa eum patri similem esse, non animi natura. Proverbium in suspitione adhibent. Quae verba Samachscharius sic explicavit: يعنى

أَنْ تُرَاعِظَكَ مَالِكٌ قَتَلْتَنِي فِدَعْنِي أَعْطَكَ فَلَا تُتَوَى نَفْسِي
فَكَفَّ عَنْهُ وَقَالَ ذَلِكَ يُرِيدُ أَنَّكَ ظَنَنْتَ أَنَّ أَتْلَافَ مَالِي يُسَوِّغُ لَكَ
كَمَا يَظُنُّ الْجَاهِلُ أَنَّ كُلَّ بَيْضَاءٍ شَحْمَةٌ يَضْرِبُ فِي اخْتِلَافِ اخْتِلَافِ
النَّاسِ وَطَبَاعِهِمْ Id est: Si tibi opes tuas non do, me
occidēs; sed sine me, ut tibi (cas) denr, nam me ipsum
non perdam. Turn alter eo abstinuit ista verba dicēns,
ut significaret, cum putasse, direptionem opum ipsi licitam
esse, quemadmodum ignorans putet, oniric album adipem
esse. Adhibetur proverbium de diversitate naturae et
indolis in hominibus.

١٢٢ مَا أَصْدَيْتُ لَكَ إِنَاءً وَلَا أَصْفَرْتُ لَكَ فَنَاءً

122. Non effeci, ut tibi vas inclinatum esset, et
non effeci, ut locus ante habitaculum tuum
vacuus esset.

Nullam rem tibi ingratam peregi i. e. Non abduxi
camelos tuos, ut vasa tua inclinata essent, lacte non im-
pleta et locus ante habitaculum tuum camelis vacuus esset.

١٢٣ مَا أَنْتَ بِخَلٍّ وَلَا خَمَرٍ

123. Tu neque acetum neque vinum es.

Dixit Abu-Ohbaidus: Nonnulli vinum ob eius delicias
bonum, acetum vero malum esse habuerunt, alii autem rem
contrariam huic esse dixerunt. Proverbii sensus est: In
te neque bonum neque malum est.

١٢٤ مَا بِهَا طَلٌّ وَلَا نَاطِلٌ

124. In ea (domo) neque lac neque vinum est.

Suffixum ها ad دار domum referendum est. Nil boni
in domo est.

١٢٥ مَتَى كَانَ حُكْمُ اللَّهِ فِي كَرَبِ النَّخْلِ

125. Quando fuit Dei sapientia in infima parte ramorum palmae?

Hemistichium metri Thawil est. p. 160. Dixit Abu-Ohbaidus, proverbii verba Djeriro ben-Alchathafi adscribi. Dixerat in cum poeta e gente Ahbd-Alkais hunc versum

أَرَى شَاعِرًا لَا شَاعِرَ الْيَوْمِ مِثْلَهُ جَرِيرًا وَلَكِنْ فِي كَلْبٍ تَوَاضَعُ

"Video poetarn, non est hodic poeta ei similis, Djerirum, scd in Colaibo est humilitasu. Metrum Thawil est. p. 161.

Respondit Djerirus hisce verbis:

أَقُولُ وَلَمْ أَمْلِكْ بِنَادِرٍ تَمَعْتَنِي مَتْنِي كَانَ حُكْمُ اللَّهِ فِي كَرْبِ النَّحْلِ

„Dixit, et non cohibui lacrymas meas properantes: Quando fuit sapientia Dei in infima parte rami palmae?

Sic dixit, ut significaret, Dei sapientiam non esse in agricolis et palmarum possessoribus, quoniam ditio gentis Ahbd-Alkais palmis abundabat. conf. Djeuh. s. كَرْب. Proverbium de viro adhibetur, qui ad certamen de excellentia provocat isto certamine indignus. Samachschi.

۱۲۶ مَا ظَلَمْتَهُ نَقِيرًا وَلَا قَنَبِلًا

126. Non iniuste egi contra eum scrobiculo nuclei dactyli et pelle in medio ossis dactyli.

Id est: Nullo modo contra eum iniuste egi.

۱۲۷ مَا لِحَوَاظِي كَالْقَلْبَةِ وَلَا لِحَنَارِ كَالشَّعْبَةِ

127. Non sunt rami palmae ut medulla palmae, non lacerta variegata Chonnas appellata ut lacerta venenata Tsoahbah appellata.

Duo proverbia esse videntur, quorum prius unam rem alteri praeferendam esse significat. Vox تْسَوَاهِبَ Tsoahbah crassam significat lacertam viridi capite, vene-

natam, cuius morsus interdum hominem occidit. Maior est corpore quam lacerta وزغة appellata. Proverbium posterius significare, unam rem altera leviores esse, Meidauius adnotavit.

١٢٨ مَا نَقَصَ مِنْ مَالِكَ مَا زَادَ فِي عَقْلِكَ

128. Non est detrimentum in opibus tuis habendum id, quod prudentiae tuae augmento erat.
conf. C. XXIII, 108.

١٢٩ أَسْأَلُ آخِرَ كَسْبِ الرَّجُلِ

129. Mendicatio postremus viri quaestus est.

Verba haec Actsamo ben-Zaifi adscribuntur. Praecipit proverbium, ut homo non nisi summa necessitate coactus mendicetur.

١٣٠ مَالُهُ أَحَالَ وَأَجْرَبَ

130. Pecora eius ne concipiant et scabie infecta sint !

Dira hisce verbis iuiprecantur.

١٣١ مَثَلُ الْعَالِمِ كَالْحِمَةِ يَأْتِيهَا الْبُعْدَاءُ وَيَرْهَدُ فِيهَا الْفُرْيَاءُ

131. Similis est doctus fonti calido, ad quem longe remoti accedunt et quo propinqui abstinere.
Conf. C. XI, 33.

١٣٢ مَلَكْتَ فَاسْجَحْ

132. Rebus potitus es; condona igitur!

Narravit Abu-Ohbaidus, verba haec Ahjischam imperatori Ahlio dixisse die pugnae, qui dies camcli appellator, quum in pilento camelino ad Ahlium victorem adduceretur. Ahlius aulcm splendido cum comitatu Medinam earn misit. conf. Djeuh. Proverbii autem originem Samachscharius banc fuisse narravit. Doraidus ben-Alzammah viro Ahwanah ben-Almoschtahil appellato Alibsitae occurrens postulavit, ut hie se ci captivum traderet. Ahwanahus quum esset corpulentus, alter autem cmaciatus, facere nolebat. Post puguam acrem quum Doraidus alterum vicisset. iste dixit: ملكت فأسجج وطلبت فأتجج »In potestatem redegisti, condona igitur! postulasti, voti nunc compos esto! Proverbium poetae in usum saepius converterunt.

١٣٣ الملسى لا عهدة

133. Celeris, non reditus.

Samachscharius et Scharaf-Aldinus لا عهدة له habent. Proverbium a Meidanio sic explicatum est: Dicitur Camela celeris, quippe quae evadit et cui nulla res ob celeritatem adhaeret. Et dicitur in vendendo: البيعة الملسى i. e. ابيعك الملسى et الملسى لا عهدة »venditionem celerem» et forma ادعى adiectivi est. Vocabulum autem عهدة est persecutio vendentis ob vitium (تبعه). Sensus igitur est: Evadit res et tum ad me non redit. De eo dicitur, qui a re liber evadit, ut ea neque pro eo neque contra eum sit. Dixit Abu-Ohbaidahus, proverbium in aversatione vitiorum كراهية المعاييب adhiberi. Scharaf-Aldinus et Samachscharius dixerunt, proverbium monere, ut societas eius, cui fides habenda non sit, caveatur.

١٣٤ ما أبايخ عبكة

134* Eum non euro tanquam micra offae.

Proverbium significat, virum unum alterura nihili facere

Simili ratione dicitur ما أباليه باله „Nullam omnino eius rationem habeo“ quod in rebus quoque adhibetur. In Samachscharii codice haec duo proverbia in unum contracta sunt.

١٣٥ مَا ذُقْتُ عِنْدَهُ عِبْكَهٖ وَلَا لَبْكَهٖ

135 Non gustavi apud eum micam offae et non bucceam.

Aliis vocabulum عِبْكَهٖ butyri partem utri adhaerentem designat. conf. Kam.

١٣٦ الْمَرْءُ تَوَاقٍ إِلَىٰ مَا لَمْ يَنْدُ

136. Vir maxime cupit rem, quam non cepit.

Simili ratione poeta dixit:

أَحَبُّ شَيْءٍ إِلَىٰ الْإِنْسَانِ مَا مَنَعَا

„Maxime amata homini res est, quam attingere non potest.“

Metrum hemistichii Basith est. Conf. Meid. prov. 248. ed. Schult.

١٣٧ الْمَدْحُ الذَّبْحُ

137 Laus est mactatio.

Qui laude, qua alius eum ornat, decipitur, est quasi mactatus.

١٣٨ مَا يُمَعِنُ بِحَقِّي وَلَا يُذْعِنُ

138. Neque ins meum abnegat neque id confitetur.

Debitorem designat, qui debitum neque abnegat neque conGtetur, tum in quemlibet dicitur, qui rem irapedit.

١٣٩ مِنْ شَرِّ مَا أَلْفَاكَ أَهْلُكَ

139. Ob malum est, quod te familia tua reiecit.

Id est: Si in te bomim fuisset, familia tua te nou fugisset. Alius autem proverbii legendi modus est: من شر ما طرحك اهلك «Ob malum est, quod te reiecit gens tua». Sic Samachscharius. De avaro dicitur, quem homines fugiunt.

١٣٩ مَا لَهُ قَاعِيَّةٌ وَلَا رَاغِيَّةٌ

140. Neque balans neque barriens ei est.

Neque ovem neque camelum (i. e. mil) possidet.

١٤٠ مَا لَهُ دَقِيْقَةٌ وَمَا حَلِيْلَةٌ

141. Neque parva neque magna ei est.

Id est: Neque ovis neque camela. conf. Kam. s. r. دق et Djeuh. s. v. جد

١٤١ مَا لَهُ دَارٌ وَلَا عَقَارٌ

142. Neque domus ei est neque supellex.

In voce عَقَار definienda non consentiunt. Aliis palmarum sunt, aliis supellex domestica est. conf. Djeuh. s. v. عقر.

١٤٢ مَا فِي الدَّارِ صَافِرٌ

143. Non est in domo sibilans.

I. e. ullus. conf. Djeuh. s. v. صفر

١٤٣ مَا حَاجٌّ وَلَكِنْ نَجٌّ

144. Non est peregrinatus Meccam; sed mercaturam fecit.

Dicitur هم للحاج والداج. Dicunt, vocem الداج adiuto-

res et camelorum locatores (الاعوان والمكاردون) significare. Alii dicunt, voco الداج eos significari, qui mercaturae faciendae causa exierint ut derivetur a دج, quod rependi significationem habeat.

١٤٥ مَا أَنْكَرَكَ مِنْ سُوءٍ

145. Non te repudio ob malum.

Id est: Te repudio, quod mihi non bene notus es.

١٤٦ مَا عِنْدَهُ طَائِلٌ وَلَا نَائِلٌ

146. Non est apud eum utilitas aut donum.

Neque meritis insignis neque liberalis est. Hocco proverbium nonnisi in codice Berolin. et Pocock. legitur.

١٤٧ مَا عِنْدَهُ خَيْرٌ وَلَا مَيْرٌ

147. Non est apud eum bonum aut commeatus.

Inutilis est. conf. Djeuh. s. v. مير.

١٤٨ مَا لِي فِي هَذَا الْأَمْرِ دَرَكٌ

148. Non est mihi hac in re gradus.

Vocabulo درك gradus et locus, per quem ad-
s e e nd itur significatur; propriam autem vocis significatio-
nem esse dicunt funis inferne additi funi magno, ne in hau-
riendo ille magnus aqua semper madefactus corrumpatur.
Sensus proverbii igitur est: la eo nulla utilitas est, neque
per cum noxa avertitur.

١٤٩ اسْتَمْسَكَ فَإِنَّكَ مَعْدُوٌّ بِكَ

149. Te contine, nam in cursum actus es!

Monet proverbium, ut homo caveat. Fatum cum ad res a Deo ipsi decretas propellere. Dixit Alhasanus eundem fere sensum exprimens: من كان الليل والنهار مطيته فانه يسار به وان كان مقيما (tempus) sunt, is proficiscitur et si eodem loco maneat.

١٥٠ أَمْرٌ دُونَ عَيْبَةٍ الْوَدَمِ

150. Sine Albidaho lorum Wadsam appellatum firmiter torsum fuit.

Vocabulum ودم nomen lori est, quo situlae ansa ligatur. De eo dicitur, sine cuius ope res perficitur. Proverbium versus sequentis posterior pars est:

وَلَقَدْ قَمَمْتُ بِذَاتِي إِذْ خِيسَتْ وَأَمْرٌ دُونَ عَيْبَةٍ الْوَدَمِ

«Hoc mihi proposueram, quum constricta esset et praeter Albidahum lorum firmiter torsum esset».

Metrum Camil est. p. 214.

١٥١ مَا تَبَيَّنَ مِنِّي لَهْ حَاسَةٌ

151. Non stridet (commovetur) pro eo meus sensus.

Nulla eius commiseratione aut amore moveor.

١٥٢ مَا هَذَا الشَّفَقُ الطَّارِفُ حَتَّى

152. Quanam est haec commiseratio nova, o Hobba?

Hobba nomen feminae est.

١٥٣ مَا هُوَ يَا بَنِي قَاطَانَ

153 Non est is Ebn-Tsathan.

Mollis non est sicut lutum.

١٥٤ مَا الدُّبَابُ وَمَا مَرَقَّتُهُ

154. Quid est musca et quid portio iaseculi eius?
In contemptu rei adhibetur.

١٥٥ مَا يَدْرِي مَا أَيْ مِنْ بِي

155. Nescit, qualis sit unus respectu alterius.

أَي est quoniam et بِي est homo vilis. Legitur quoque sic proverbium: «مَا يَدْرِي مَا أَيْ مِنْ بِي» Nescit qualis sit quisnam respectu cuiusnam.

١٥٦ مَا يَعْرِفُ الْحَوَّ مِنَ اللَّهِ

156. Discernere non potest verum a falso.

In vocibus الله et الحو definiendis interpretum dissensio est. Alii dicunt, الحو significare verum, الله falsum; alii الله esse camelorum propulsionem, الله camelorum retentionem; aliis denique الله est corte, الله si (لو). Sunt quoque, qui proverbium sic proferant: «مَا يَعْرِفُ الْحَوَّ مِنَ اللَّهِ» conf. lex. meum s. حسي et Harir p. 204.

١٥٧ مَا طَافَ فَوْقَ الْأَرْضِ حَافٍ وَنَاعِلٍ

157. Non circumnivit super terra aut nudipes aut calceatus.

١٥٨ مَا يُعْوِي وَلَا يُنْبَحُ

158. Neque ad idulandiin neque ad latrandum impellitur.

Tarn debilis est, ut neque in malo neque in bono eius ratio sit habenda, canis enim latratus, quia hospitis adventum

adnunciat, pro bono habetur, lupi autem ululatus pro malo.

١٥٩ مَا جَعَلَ الْبُوسَ كَالْأَذَى

159. Frigus hiemis par non fecit aestui aestatis?

اذى miseriam hoc in proverbio frigus hiemis, بوس noxam calorem aestatis significare dicunt. Proverbium negat difficile et facile inter se conferri posse.

١٦٠ مَا أَكْتَحَلْتُ غَمَاضًا وَلَا حَنَاقًا

160. Non illevis oculo meo collyrium somno.

Omnino non dormivi. Samachscharius, qui in proverbio غماضا omisit, legi quoque dixit: غماضا في عيني حناتًا. Hoc in proverbio غماض arctatio oculorum et حنات somnus esse videtur. In Kamusi opere tanquam duo proverbio sub حنات et غمض adnotata sunt. conf. Djeuh.

١٦١ مَا لَهُ سِتْرٌ وَلَا عَقْلٌ

161. Non est ei velamen et non prudentia.

Voce velamine hoc in proverbio pudor significari dicitur.

١٦٢ مَا فِي كِنَانَتِهِ أَهْرَعٌ

162. Non est in eius pharetra unica superstes.

De eo dicitur, cui nil opum restat. Dicitur quoque: «In domo ullus non est» Djeuh. ما في الدار اهزع

١٦٣ مَا زَالَ مِنْهَا بَعْلِيَاءُ

163. Non cessavit esse ob illam (agendi rationem)
in Joco alto (honoris).

Pronomen لا referendum est ad nomen الفعلة omissum.

١٦٣ أَمْسَكَ عَلَيْكَ نَفَقَتَكَ

164. Parens sis in expensis tuis!

Verba hacc Schoraihus ben-Alharits iudcx viro, quern loquiontein audtverat, dixit, ut moneret, no nimium loqueretur. Sermoncm igitur cum expensis comparavit.

١٦٤ الْمِنَّةُ تَهْدِمُ الصَّنِيعَةَ

165. Exprobratio beneficium delet.

De viro dicitur, qui primum beneficium confert, tum exprobrando id delet.

١٦٥ الْمَوَاحَةُ يُذْهِبُ الْمَهَابَةَ

166. Locus verecundiam tollit.

Verba hacc Aclisamo ben-Zaifi tribuuntur. Ohmarus ben-Ähbd-Alahsis dixisse fertur: أياك والمزاج فإنه يجر القبيحة : Cave iocum, nam turpem agendi modum adducit et odii participem reddit.

١٦٦ الْمَوَاحُ سَبَابُ النَّوْكَى

167. locus est convicium stultorum.

Quod si cam stulto iocaris, ei similis fis. Stulto autem similem esse pro convicio habetur. Proverbii verba Cbale-dus ben-Zafwan dixisse fertur.

١٦٧ مَا زَالَ يَنْظُرُ فِي خَبِيرٍ أَوْ شَرٍّ

168. Non cessavit observare bonum aut malum.

In talem dicitur, qui, si bonam rem peragit, praemio donatur, sin inulam, vitupcratur. Similis ratio est proverbio, quod No. 163 legitur.

١٦٩ مَا ظَنُّكَ بِجَارِكَ فَقَالَ ضَيْئِي بِنَفْسِي

169. Quam opinionem de vicino tuo habes ? Dixit:
Eandem opinionem, quam de me, habeo.

Homo ex so ipso aut bene aut male iudicare de aliis solet.

١٧٠ مِثْلُ الْمَاءِ خَيْرٌ مِنَ الْمَاءِ

170. Res aquae similis nielior est, quam aqua.

Vir, cui lac aqua mixtum bibendum offerebatur, dum quidam dicebat: lac hoc aquae simile est, verbis illis usus est. Virum paucio conteutum esse significat.

١٧١ أَمْلِكُ النَّاسَ لِنَفْسِي أَكْتَنَّهُمْ لِسِرِّي

171. Qui secreta sua maxime celat, is summam in se potestalem habet.

Proverbium laudat cum, qui secreta sua non divulgat. In Scharaf-Aldini et Samachscharii operibus لاخيه »fratri suo«, additum est. Amicitiae enim conditionem interdum mutari dixerunt.

١٧٢ مَا فِي الْحَاجَرِ مَبْعَى وَلَا عِنْدَ فُلَانٍ

172. Non in lapide est modus expetendi et non apud quendam.

Id est: Nemo est, qui lapidcm expetendum esse putet. Proverbio hoc vilitas affirmatur et boni paucitas designatur.

١٧٣ من الأول حسن الآخر

173. A primo pendet postremi pulchritudo.

Si rei initium pulchrum est, eius finis bonus erit.

١٧٤ من مأمنيك توتين

174. A duobus lateribus securis tuis peteris.

Tibi res ingrata superveuiet c duobus lateribus propinquorum aut amicorum. quibus fidem habes.

١٧٥ مَا صَلَّى عَصَاكَ مُسْتَدِيمٌ

175. Cunctans **baculum** tuum rectum non reddidit.

Igne adhibito ramus, ex quo hasta conficitur, rectus redditur, in isto autem opere festinatio evilanda est. Proverbium in quo vir cum baculo non recto comparatur, significat, viruni esse ignorantem. Kaisus ben-Sohair dixisse fertur:

فَلَا تَعْجَلْ بِأَمْرِكَ وَأَسْتَدِيمُ فَمَا صَلَّى عَصَاكَ كَمُسْتَدِيمٍ

«Ne festines in re tua; sed cuncteris in ea, non enim baculum tuum rectum reddet nisi cunctans».

Metrum Wafir est. p. 204. conf. Djoul.

Similis est loquendi ratio: مَا صَلَّيْتُ عَصَا مِثْلَهُ i. e. Prudentiorem eo neminem reperi.

١٧٦ مَا ضَعَا وَلَا صَفَا عَطَاؤُهُ

176. Donum eius neque multum est neque purum.

Proverbium hoc Meïdanus sic explicavit: الصافي الكثير والصافي النقي أي لم يصف وفق الظن ولم يصف من كدر الفن «Vocabulum الصافي multus, الصافي purus est. I. e. Non multum est, ut opinioni consentiens sit et non purum est a sordibus exprobrationis».

lvv مَا هُوَ إِلَّا سَحَابَةٌ نَاصِحَةٌ

177. Non est is nisi nubes pluviam non emittens.

Dicitur سقاء ناصح »Uter e quo aqua non emanat«.
Proverbium virum vehementer avarum esse significat.

lvv مَا أَسَاءَ مَنْ أَعْتَبَ

178. Non male fecit is, qui contentum reddidit.

De eo dicitur, qui apud socium suum se excusat
nuntians, so eum contentum redditurum esse.

lvv مَا يُخْنَفُ عَلَى جَرَّتِهِ

179. Non suffocatur rumine suo.

Omnia, quae in animo habet, loquitur nil veritus. conf.
C. I, 359. Sed in codice meo et Lugdun. يَخْفَى legitur.

lvv مَا أَسْكَتَ الصَّبِيَّ أَهْوَنُ مِمَّا أَبْكَاهُ

180. Quod puerum ad silentium redegit, levius
fuit, quam quod eius lletum excitavit.

De eo dicitur, qui, si multum eum petiisse putas, parvo
dono a te accepto contentus fit.

lvv مَا لَكَ لَا تَنْبَحُ يَا كَلْبُ الْيَوْمِ قَدْ كُنْتَ
نَبَاحًا فَمَا لَكَ الْيَوْمَ

181. Quid tibi est, quod non latres? O canis tran-
quille! iam tantum latrans eras. Quid tibi
hodie est?

Versus sunt, quorum metrum Sarih est. p. 246. In eum
dicitur proverbium, qui grandaevus et debilis factus est.

In codicibus Berol. et Pocockiano Jegimus, proverbii originem talem fuisse. Viri cuiusdam asinum habentis canis latrabat, quotiescunque asinus revertebatur. Quodam die, quum asinus rion rediret et canis latratus non audirciur, vir ista verba dixit significaturus. asinum cunctari.

١٨٢ مَا يَنْغُضُ أُذُنَيْهِ مِنْ ذَلِكَ

182. Non excutit aures suas ab eo.

Constans est illa in re et eam non permutat.

١٨٣ مَا دُونَهُ شَوْكَةٌ وَلَا ذُبَابٌ

183. Non ab eo retinet spina et non fissura in interiore digiti parte.

De ro dicitur, ad quam facile pervenitur. conf. Djeh. v. ذَبَحَ

١٨٤ مَا دُونَهُ شَقْدٌ وَلَا نَقْدٌ

184. Non retinet ab eo propellens et abigens.

Id est: Non retinet ab illa re res timenda et ingrata. Dicit, Meidanus, nil ad hoc proverbium explicandum additum esse; fortasse autem vocem شَقْدٌ derivari posse ab اشَقْدٌ repulit et شَقْدٌ repulsus fuit, quasi dictum esset: ما دُونَهُ بعد «Non retinet ab ea re distantia longinqua», ita ut نَقْدٌ praecedenti voci adiuncta esset. Verba autem ما به شَقْدٌ وَلَا نَقْدٌ «Non est in eo motus» significare, Ebn-Alahrabius dixit. In Kamusi opere legimus: ما له شَقْدٌ «Nulla ei res est» (et sic in Samachs.) et ما به شَقْدٌ وَلَا نَقْدٌ «Non est in eo vitium», quae posteriora etiam cum vocali Dhamma enunciari possunt.

١٨٥ مَا لَكَ مِنْ شَيْخِكَ إِلَّا عَمَلُهُ

285. Non est tibi a sene tuo nisi eius opus.

A sene nil, nisi quod perficere valet, postulari potest.
De viro grandaevo dicitur.

١٨٦ مَا تُحْسِنُ تَعَجُّؤُهُ وَلَا تَنْجُوهُ

186. Neque bene propinat ei (infanti) lac neque
bene cacare eum sinit.

Vox تَنْجُوهُ a نَجَوْ (merda) derivanda est. Dicitur de medicamento homini ventrem solvente يُنَجِّوهُ futur. ينَجِّوهُ
»solvit eius ventrem«. Pronomen « ad omissum وَلَدٍ refe-
rendum est. Feminae stultitiam proverbium designat.

١٨٧ مَا نَزَعَهَا مِنْ لَيْتٍ

187. Non recessit ab ea per vocem لَيْت utinam.

Suffixum هَا ad vocem الْفَعْلَةَ actionem referendum
est. I. e. Qui facinus turpe peregit, ab eo desistere non vult.
In virum dicitur, qui vituperium ipsi adhaerens vel rem
turpem quam peragit, a se non removet. Vox نَزَعَهَا autem
est pro نَزَعَهَا omitta praepositione. Quod autem attinet
ad verba مِنْ لَيْت, ea significant, cum non a se removeret
illud facinus, poenitentiam dum agat, dicere enim solet
poenitens: لَيْتَ لَمْ أَفْعَلْ »Utinam ego id non fecissem«.
Proverbii autem sensus est: Eum facti non poenitet.

١٨٨ مَا هَلَكَ أَمْرٌ عَنْ مَشُورَةٍ

188. Non periit vir propter deliberationem.

Verbis hisce deliberatio in rebus commendatur.

١٨٩ مَا لِلرِّجَالِ مَعَ الْقَضَاءِ حِكْمٌ

189. Non est viris cum fato astutia.

١٩. مَا النَّاسُ إِلَّا أَكْمَةٌ وَبَصِيرٌ

190. Non sunt homines nisi caecus et videns.

Diversae sunt hominum naturae.

١٩١. الْمَرْءُ أَعْلَمُ بِشَانِهِ

191. Vir rem suam optime noscit.

١٩٢. الْمَنَاجِجُ الْكَرِيمَةُ مَدَارِجُ الشَّرَفِ

192. Mulieres generosae sunt viae, quibus ad celsitudinem adscenditur.

Verba haec Actsamo ben-Zaifi adscribuntur.

١٩٣. الْمَشَاوَرَةُ قَبْلَ الْمَسَاوَرَةِ

193. Deliberalio ante congressum.

Proverbio huic similis ratio est, quam pro v. C. I, 149 et C. III, 73.

١٩٤. الْمُدَارَاةُ قِوَامُ الْمَعَايِشِ وَمِلَاكُ الْمَعَاشَةِ

194. Comitas est column vitae et fulcrum consortii.

١٩٥. مَا أَحْلَى فِي هَذَا الْأَمْرِ وَلَا أَمْرٌ

195. Neque dulcis est hac 'in re neque amarus.

Id est: Nil facit. In Samachscharii opere sic legitur: مَا أَحْلَى وَمَا أَمْرٌ et in versibus poetarum sic semper legitur. Conf. Djeuh.

١٩٦. مَا لِي فِي هَذَا الْأَمْرِ يَدٌ وَلَا إَصْبَعٌ

196. Neque manus neque digitus bac in re mihi est,

Meritum mihi nullum hac in re est.

مَا رَأَيْتُ صَقْرًا يَرُصُّهُ خَرَبٌ ١٩٧

197. Non vidi accipitrē, cui avis tarda insidiaretur
De nobili adhibetur, quem vilis subiugat.

مَا أُمَامَةُ مِنْ هِنْدٍ ١٩٨

198. Quam diversa est Omamah ah Hinda !

Duarum mulicrum nomina sunt. conf*. C. XXIV, 12.
Differentiam inter duas res significat, ut una alterius com-
paratione iustituta definiri non possit.

مَا لَهُ حَابِلٌ وَلَا نَابِلٌ ١٩٩

199. Neque stamen telae neque subtegmen habet.
Nullam rem possidet.

مَا أَسْتَبَقَاكَ مِنْ عَرْضِكَ لِلْأَسَدِ ٢٠٠

200. Saperstitem te esse non voluit is, qui leoni te
obiecit.

De eo dicitur, qui ad rein perficiendam te cogit, cuius
finis tibi gratus non est.

مِثْلُ النَّعَامَةِ لَا طَيْرٌ وَلَا حَمَلٌ ٢٠١

201. Similis est strutbiocamelo neque avis neque
camelus.

In hoiniucm dicitur. cui neque bonum neque malum ad-
scribitur.

٢٠٢ مَا عَسَى أَنْ يَبْلُغَ عَضُّ النَّمْلَةِ

202. Non fieri potest, ut formicae morsus noceat.
Proverbium significat, unum alterius minas non curare.

٢٠٣ مَا سَدَّ فُقْرَكَ مِثْلُ ذَاتِ يَدِكَ

203. Paupertatem tuam non removet, nisi quod manus tua perficit.

Ne in re, quae nobis perficienda est, in alio fiduciatn ponamus, proverbium monet.

٢٠٤ مَا قَلَّ سُفْهَاءُ قَوْمٍ إِلَّا ذُلُّوا

204. Non sunt gentis stulti, nisi despecti sunt.

Similis ratio est proverbio لا بد للفقير من سفیه يناصر «Jurisconsulto oportet sit insipidus quem defendat» عنه

٢٠٥ مَا النَّارُ فِي الْفَتِيلَةِ بِأَحْرَقَ مِنَ التَّعَادَى
لِلْقَبِيلَةِ

205. Non est ignis in ellychnio ardentior, quam inimicitia mutua tribui.

٢٠٦ مَا لَهُ حَلَبَ قَاعِدًا وَأَصْطَبَحَ بَارِدًا

206. Quid ei est? Mulgeat sedens et potum matutinum sumat frigidus.

Scholion sic proverbium explicavit: يقال معناه حلب يقال شاة وشرب من غير ثفل وهذا في الدعاء عليه

sensus talis esse dicitur: Mulgeat ovem et bibat cibo solidiore carons, Hisco aulem verbis homini male precantur.

٢٧ مَقْتَعٌ وَأَسْتَدُّ بِأَدِيَّةِ

207. Calantica indutus, dura podex eius apparet.

De eo dicitur, qui arcana sua divulgat. Meid. Samachscharius dixit, proverbium significare, rem alieno loco adhibitam esse.

٢٨ مَا تَسَالَمَ خَيْلَاهُ كَذِبًا وَلَا تَسَايَرَ خَيْلَاهُ
كَذِبًا

208. Non pacem faciunt eius duo equi in mendacio; non simul incedunt eius duo equi in mendacio.

De meudace ultimumque proverbium adhibetur. Dixit poeta:

قَمَا تَسَالَمَ خَيْلَاهُ إِذَا اَلْتَقَتَا وَلَا يُعْجُزُ عَنْ بَابٍ إِذَا وَقَعَا

„Non pacem colunt eius duo equi, quin occurrunt, et non deflectitur a porta, quum stat".

Metrum Basith est. p. 190.

Dixit Ebn-Alahrabius: Dicitur: Meotitor, cuius duo equi non simul currunt et cuius duo equi pacem non colunt, verax non est, ut eius sermo admittatur.

٢٩ مَا عِنْدَهُ شَوْبٌ وَلَا رَوْبٌ

209. Non apud eum est mel mixtum et lac spissum.

Dixit Ebn-Alahrabius: Vocabulum شوب mel mixtum et روب lac coagulatum significat. i. e. Nil boni apud eum est. Samachscharius dixit, sensum esse: Non miscet

~~Id~~ cum aqua i.e. non corrumpit id et id non reparat. De eo adhiberi, qui neque noxius neque utilis sit. Traditionis verba sunt: لا شوب ولا روب في الشرى, „Non est deceptio in vendendo et emendo“. Tum quoque dicitur vendenti: لا شوب, „Tu a vitis mercis, quam vendidisti, liber es“ conf. Harir p. ۳۸۷

٢١. مَا الْإِنْسَانُ لَوْ لَا أَلِّسَانُ إِلَّا صُورَةٌ مُمَثَّلَةٌ
أَوْ بَهِيمَةٌ مُهْمَلَةٌ

210. Homo, si lingua non fuisset, nil esset, nisi imago similis facta vel brutum neglectum.

Hoc proverbio sermonis facultas laudatur.

٢١١. مَا تَرَكَ اللَّهُ لَهُ شُفْرًا وَلَا ضُفْرًا وَلَا أَقْدَّ وَلَا
مَرِيْشًا

211. Non reliquit ei Dens crepiclinem palpebrae et unguem et sagirtam alis carentem et alatum.

Iflura proverbia coniuncta esse videtur, ut quodlibet verbum separatim adhibeatur. Id est: Omnes opes amisit.

٢١٢. مَا لَهُ لَا سُقَى سَاعِدَ الدَّرِّ

212. Quid ei est? Ne satietur lactis copia in venis uberis!

Male precantur homini optantes, ut venae uberum camelorum lacte careant. Ante vocem ساعد در omissam esse statuunt.

٢١٣. مَا يَقُومُ بِرُوبَةِ أَهْلِهِ

213. Gentis suae res necessarias non perficit.

Alius proverbii legendi modus est: *يُرْوِبَةُ امْرَأَةٍ*, i. e. Totam rem suam⁶⁶. Primaria autem vocis *الرَّوْبَةُ* significatio esse dicitur res quae lacti inditur, ut coaguletur; aliis autem *الرَّوْبَةُ* necessitas, res necessaria est. Ebn-Alahrabius dixit, *رَوْبَةُ الرَّجُلِ*, prudentiam, ingenium viri significare. conf. *Kamus*.

٢١٣ مَا لَدَى جُولٍ وَلَا مَعْقُولٍ

214. Neque latus putei neque prudentia ei est.

Proverbii sensus est: Non est ei consilium firmum, sicut latus putci solidum, cuius ruina non limetur, neque prudentia, quae eura a rebus non convenientibus retinet.

٢١٤ مَا يَنْضِجُ كَرَاعًا وَلَا يَرُدُّ رَاوِيَةً

215. Non bene coquit cruris partem tenuiorem et non repellit iumentum aquam hauriens.

In virum debilem, despectum dicitur. Narravit Ahmrah filia Moahwijahi ben-Ahmru, sc palrem suum noete, in cuius fine moreretur, hunc versum recitantem audivisse:

يَا وَيْحَ صَبِيَّتِي الْأَوْلَاءَ تَرَكْتَهُمْ مِنْ ضَعْفِهِمْ مَا يَنْضِجُونَ كَرَاعًا

„Vae! pueris meis hisce, quos tam debiles reliqui, ut ne cruris partem tenuiorem coquere possent“.

Metrum Camil est. p. 213.

٢١٥ مَا أَمْلِكُ شَدًّا وَلَا أَرْخَاءَ

216. Neque firmiter ligare neque laxare possum.

Quod mihi imponis, perficere non possum.

٢١٦ مَا يُسَاوِي مُتَّكَ ذُبَابٍ

217. Non valet nervum in rauscae pene.

Rem vilem designat. Dixit Nozairus, vocabulum المتك significare nervum in interiore penis parte filo similem.

٢١٨ مَا فَخَّرَ غُيُورٌ قَطُّ

218. Non gloriatus est unquam zelotypus.

Verba haec sapiens dixit, quippe quum الغيور cum designet, qui in quamlibet mulierem zelotypus est.

٢١٩* مَا بِهَا عَرِيبٌ^٥

219. Non est in ea (domo) distincte loquens (i. e. ullus).

٢٢٠ مَا بِهَا دَيِّبٌ^٥

220. Non est in ea (domo) ullus.

Conf. lexic. meum sub voce ديب, sed legitur quoque ديب. In Samachscharii opere ما بالدار „non in domo“ legitur. Conf. Kam. Dj.

٢٢١ مَا بِهَا وَابِرٌ^٥

221. Non est in ea (domo) ullus.

De voce وابر dubitant. Fieri potest, ut significet pilos habens aut commorans aut incedens. In Samachscharii opere ما بالدار „non in domo“ legitur.

٢٢٢ مَا حَتَّى مَنَاحَ الْعَلُوقِ

222. Donavit mihi modo, quo camela in alienum pullum propensa donat.

Vocabulum علوق camela, quae in alienum pullum propensa lac suum retinet, quum odorem

eius percipit, significatur. De eo igitur adhibeiur proverbium, qui hypocrisi usus aliam de se mentem palam facit, quam habet.

٢٢٣ مَا سَقَانِي مِنْ سُؤْيِدٍ قَطْرَةً

223. Non mihi bibendam dedit nigri guttam.

Vocabulum سُؤْيِدٍ deminutivi forma vocis اسود est, qua aqua significatur, Arabes enim aquae et dactylis nigri cognomen dederunt. De eo dicitur, qui nullum tibi solatium adtulit.

٢٢٤ مَهْمَا تَعِشْ تَرَهُ

224. Quam diu vives, rem videbis.

Obiectum vocis تَرَهُ, in qua & non est pronominis signum, sed littera in fine addita, supplendum est, scilicet شَيْءًا rem l. a. quamdiu vives, res admirabiles videbis.

٢٢٥ مَا حَوَيْتَ وَلَا لَوَيْتَ وَمَا حَوَاكُ وَلَا لَوَاكُ

225. Non collegisti et non recondidisti; et non collegit id et non recondidit.

Duo sunt proverbia, quae de eo adhibentur, qui vanum petit. i. e. Non collegisti, quod petisti, quia vanum petisti.

٢٢٦ مَا جَاءَ بِهَا أُتَتْ يَدٌ إِلَى يَدٍ وَمَا جَاءَ بِهَا

تَحْمِلُ ذَرَّةً إِلَى حَجْرٍهَا

226. Non attulit id, quod manus ad manum perduxit; et non attulit id, quod formica in foramen suum portat.

Duo sunt proverbia, quae significant, hominem sine praeda et spe frustratum rediisse. In codice meo et Lugd. *يدا الى يد* legitur.

٢٢٧ مَا هُوَ إِلَّا غَرَقٌ أَوْ شَرَقٌ

227. Non est id nisi submersio aut suffocatio

De re dicitur, quae uno et altero modo difficilis perfectu est.

٢٢٨ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ زَبَلَةٌ وَلَا زَبَالٌ

228. Non ei tantum prodest, quantum ore formica portat.

Vocabula *زبلة* et *زبال* eadem significant et coniuncta sunt, ut omnes tales res amplectantur.

٢٢٩ مَا فِي الْإِنَاءِ زُبَالَةٌ

229. In vase res non est.

٢٣٠ مَا لَهُ نَقْرٌ وَلَا مُلْكٌ

230. Neque puteus neque aqua pauca ei est.

Vocabulum *نقرة* pluralis vocis *نقر* locum, ubi aqua restagnat et tum puteum significat.

٢٣١ مَا أَدْرِي أَغَارَ أَمْ مَارَ

231. Nescio, utrum in regionem Ghaur appellatam an in regionem Nedjd venerit.

Ghaur est occidentalis provinciae Tehamac pars inter marc et Dsat-Ihrk sita.

٢٣٢ مَا بِالْأَدَارِ لَا يَ فِ سِرْدِ

232. Non est in domo lingens yas, e quo canis bibere solet.

In significatione vocis قو definienda interpretes non consentiunt. Proverbii sensus est: Ullus in domo non est.

۲۳۳ مَا لَهُ هَابِلٌ وَلَا اِبِلٌ .

233. Non est ei insidians et camelos non bene pastum ducens.

De eo dicitur, cuius nemo curam habet.

۲۳۴ مَا كَانَ لِيَلِي عَنْ صَبَاحٍ يَنْجَلِي

234. Nox raea Aurorae cedere nolebat.

Proverbium significat, virum re, quam initio assequi non potuisset; post longum temporis spatium potitum esse.

۲۳۵ مَاؤُكَ مَاءٌ لَا يَنَالُ قَادِحُهُ

235. Aqua tua aqua est, quam bauriens non sumit.

Id est: Aqua tua tam pauca est, ut capi non possit, De re cum aqua putci comparata, quae pauca et parum utilis est. adhibetur. Sed in codicibus Berol. et Pocock. legitur لا ينام „Non dormit“.

۲۳۶ مَا يُشَقُّ غُبَارُهُ

236. Non diffinditur eius pulvis.

Propter celeritatem et levitatem cursus pulverem non excitat, qui diffludatur. De eo dicitur, quocum cursus certamen iniri non potest. Verba hacc Kazirus Djasimaho dixit, cuius iam in parte libri, in qua res Sabbae narratae sunt, mentio facta est. conf. T. I. p. 426 C. VII, 9.

۲۳۷ الْمَرْءُ بِأَصْغَرِيهِ

237. Vir per res suas eluas minimas est perfectus,
 lies duae minimae viri coret lingua sunt, quae res ma-
 ximi momenti iure habentur. conf. C. III, 48 لَنْ تَسْمَعَ
 أَنْ تَرَاهُ et Scharaf-Aldin.

٢٣٨ مَا كَلِمَتُهُ إِلَّا كَحَسْوِ الدِّيكِ

238. Non locutus sum cum eo, nisi quemadmo-
 dum gallus aquam sorbet.

Id est : Summa cum celeritate locutus sum.

٢٣٩ مَا يَخْفَى هَذَا عَلَى الضَّبْعِ

239. Non latet hoc hyaenam.

De re omnibus nota dicitur, quia hyaena stupidissimum
 animal esse putatur.

٢٤٠ مَسَى سَخِيلٌ بَعْدَهَا أَوْ صَبَحِي

240. Vespertino tempore, o Socliaila! post hoc
 factum aut matutino tempore venias!

Sochaila servae nomen erat, quae Ahmiri ben-Althsarib
 Alahdwanipecora pastum educebat. Eam Ahmirus semper
 vituperare solebat, si mane adveniebat vespera advehien-
 dum esse dicens, sin vespera, mane. Factum autem est,
 ut Ahmirus, ad quern, iudex quum esset, duplici sexu prae-
 ditum homitieni, ut de eo iudicium ferrety adduxissent, in
 iudicio ferendo dubius haereret. Qua in causa quum serva
 consilium prudens dedisset, ei ista verba dixit significatu-
 rus, earn, postquam ipsum e dubio liberassct, in agendo
 omnino liberam esse. De eo dicitur proverbium, qui libere
 a nemine impeditus negotium tractare potest.

٢٤١ مَا عِنْدَهُ أَبَعَدُ

241. Nil boni apud eum est.

Simili ratione dicitur ما عنده طایل „Non est apud eum longum“ et انه لغير أبعد „Ille profecto non longe remotus est“. Sic autem explicare licet proverbium: ما عنده Quod o rebus petendis apud eum invenitur longius remotum est, quam id, quod apud alios est vel hoc modo: Non est apud eum res, quae longius petatur i. e. res pretiosa.

مَا لَهُ بِذِمٍّ ٢٢٢

242. Non est ei prudentia.

In explicanda voce بَذِمَّ interpretes omnino non consentiunt. Conf. lex. meum.

مَا لَكَ أَتَتْ مَعَ أَتِكَ ٢٢٣

243. Non sunt tibi nates cum natibus tuis.

Abu-Saidus dixit, proverbium significare, cuidam neque opum multitudinem esse, neque copiam virorum.

مِنَ الرَّفْشِ إِلَى الْعَرْشِ ٢٢٤

244. A scōpis ad thronum.

De eo dicitur, qui postquam humilis fuerat, elevatur. Sunt, qui vocem رفش, nomen actionis cum elevationis significatione esse dicant. Initio autem proverbiū verbum ارتقى adscendit aut ارتفع elevatus est“ supplendum est. Proverbium genti Iracae proprium esse dicitur.

فَتَحَايِلُ أُغَوَّرَهَا السَّرَابُ ٢٢٥

245. Nubes aptae ad pluviam, quarum melior pars vapor, est.

Vapor autem, qui meridici tempore in desertis apparct, speciem quidem aquae prae se ferens nullam aquam continet, quapropter imbes oranino pluvia carens istis proverbii verbis designator. Do eo dicitur, qui multa verba facit, quarum autem maior pars nihili est.

٢٤٦ مِنْ قَبْلِ تَوْتِيرِ تَرُومِ النَّبْضِ

246. Antequam arcum nervo instruxisti, tinnitum arcus vis.

Id est: Rem ante tempus suum vis.

٢٤٧ مَا مِنْ غُرَّةٍ إِلَّا وَآلِي جَنْبِهَا عُرَّةٌ

247. Non est macula alba, in cuius latere scabies non est.

Macula alba in fronte equi quum sit signum gencrositatis, gcnorosum ipsum significat. Proveibium de generosis, quibuscum viles mixti sunt, adhibent.

٢٤٨ مَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ سَلِمَتْ لَهُ الْمُرُوءَةُ

248. Qui certamen de viri virtute contra alios intermittit, ei viri virtus Integra est.

٢٤٩ مَنْ عَاشَرَ النَّاسَ بِالسُّمْرِ كَافُوهُ بِالْغُدرِ

249. Qui in consortio erga homines dolose agit, erga cum perfidia utuntur pensantes.

٢٥٠ الْمَعَاذِرُ مَكَاذِبُ

250. Excusationes sunt mendacia.

Verba haec sunt Motharraf ben-Alschochajjir. Similis ratio proverbio est, quod C. I, 19. legitur.

٢٥١ مَعَ الْمَخْضِ يَبْدُو الْوَبْدُ

251. Dum commoves lactis flores, butyrum recens apparet.

Si summam in re diligentiam adhibemus, voto potimur.

٢٥٢ مَا عَدَا مِمَّا بَدَا

252. Quid praeteriit ex re, quae primum apparuit.

Abbas imperator Sohairo ben-Alahwwam die pugnae cameli dicto dixisse fertur: عرفني بالحجاز وانكرتني بالعراق فما عدا مِمَّا بَدَا «In regione Hidjasi me cognovisti et in regione Ithraeae me abnegasti. Quid autem praeteriit ex re, quae primum apparuit? I. e. Quid te impedivit, quominus mihi fidem praestares, quemadmodum initio animo habebas?

٢٥٣ مَن صَدَّقَ اللَّهَ نَجَا

253. Qui erga Deum sincere agit, is salvus evadit,

Abh-Horairahus verba haec Mohammedem dixisse adtuliit. Tres viros in deserto simul iter fecisse nanant. Subito incidente pluvia ad riontis antrum confugerant expectantes, donec pluvia cessaret. Accidit autem, ut petra e monte delapsa antri introitu omnino clauderet. Omnibus autem desperantibus unus eorum dixit: Quihbet vestrum optimum quod peregit opus, memoret et Deum invocet. Hoc consilium quum sequeretur, factum est, ut singulis joquentibus sensim sensimque petra ab antri introitu recederet. Mohammedes autem istam rem audiens illa verba dixit, quae postea in proverbii consuetudinem venerunt.

٢٥٤ مَن أَكْثَرَ أَهْجَرَ

254. Qui multa verba facit, absurde loquitur.

De oo dicitur, qui verbis suis res ipsum non spectantes attingit.

٢٥٥ مَنِ اغْتَابَ خَرَقَ وَمَنْ اَسْتَغْفَرَ رَقَّ

255. Qui absentem traducit, lacerat et qui veniam petit, reparat.

Dicunt obiectum verbi خرق esse ستر الله „Dei velum“ et tum sensum esse: Si veniam petit, reparat id, quod laceravit. Proverbium imperat hominibus, ut peccatorum veniam petant. Loco vocis رَقَّ legitur quoque رَقَّ.

٢٥٦ مَنْ حَفَرَ مَغْوَةً وَقَعَ فِيهَا

256. Qui foveam fodit, in eam incidit.

Vocabulum مغرة fovea est, quae tegitur, ut lupus aut hyaena hocdo superimposito allecti in eam incidant. conf. Djeuh. s. غوى. In Samachscharii opere sic legitur alterum proverbium: „Qui من حفر لآخيه جبا وقع فيه منكبا“ „Qui fratri suo foveam fodit, in eam pronus concidit.“

٢٥٧ مَنْ يُطِيعُ غَرِيبًا يُمَسِّ غَرِيبًا

257. Qui Gharibo obedit, is vespera peregrinus erit.

Inest proverbio verborum lusus in voce غريب, quod nomen proprium viri est, qui Gharib ben-Ihmlik (vel Ohmluk) ben-Lauds ben-Sem ben-Noah appellabatur et in voce غريب peregrinus. Iste vir opum dilapidator fuisse dicitur.

٢٥٨ مَنْ يُطِيعُ عِكَبَّا يُمَسِّ مُنْكَبَّا

258. Qui Ihcabbo obedit, is vespera prostratus est.

Ihcabb nomeii viri est, cut ab AInohmano bcu-Al-mondsir carceris custodia Iradita erat.

٢٥٩ مَنْ يُطْعَ ثَمَرَةٌ يَفْقَدُ ثَمَرَةً

259. Qui pardo obedit, fructu destitutus erit.

٢٦٠ مِنْكَ رِبْضُكَ وَإِنْ كَانَ سَمَارًا

260. Tuus est victus tuus sufficiens et si lac aqua dilutum est.

De propinquis vilibus et familia usurpatur proverbium
conf. Kam. s. رِبْضُ

٢٦١ مِنْكَ أَنْفُكَ وَإِنْ كَانَ أَجْدَعًا

201. Tuns est nasus et si amputatus est.

De co dicitur, cuius tarn malum quam bonum ad te attinet, et si non bene erga te agit. Verba hae Konfodsum ben-Djahwanah Masinifam Alrabiabo bcn-Cahb Masinilac dixisse tradunt. Causam talom fuissc. Alrabiahus fratri suo Comaischo homini incpto equum generosuui tradiderat., quo ad suos veheretur. Vir autem astutus quidam e gente Banu-Malic oriundus, cui nomcn Korad ben-Djorm, isti genti se immiscuerat occasionem illius equi ubripiendi eapturus, occultaverat enim prudenter, quoniam esset et quae- nam praesentiae causa. Qui quum Comaischum equo illo veheutem vidisset, camelam suam couscendit eique obviam venit, speravit enim fore, ut cum deciperet. Dixit autem illi inepto, se scire asinam multum piuguem et asinum cum ea aureum. Quibus si potitus es, gentis tuac ollas irnplebis et a paupcrtate scurus eris. Quibus verbis incptus fidem habens interrogavit, quomodo illis poliri posset. Alter dixit: Ego tibi eos adferam, sed noimisi equo tao noete vehens ego eos assequi possum. Offerebat igitur

ineptus equum suum, quern alter tradita camela, ut ipsum loco quodam expectaret redeuntem, conscendit. Ineptus autem fame coactus, quum alter non reverteretur, ad suos rediit. Rabiahus ob illam rem vehementer iratis fratrem in terrain prostravit, ut eum occidoret. Quod quum Konfodsus videret ista proverbii verba dixit, significaturus, fratrem', etsi male egisset, ferendum esse. conf. C. I, 51. Legitur quoque **وان ذن** et si muco manat" Samachs. Koradus autem cum equo ad suos veniens rem versibus sequentibus narravit:

رَأَيْتُ كُمَيْشًا نَوَّكُهُ لِي نَافِعٌ وَلَمْ أَرْ نَوَّكًا قَبْلَ ذَلِكَ يَنْفَعُ
يَوْمًا عَيْرًا مِنْ نَصَارٍ وَعَسَاجِدٍ فَهَلْ لَكَ فِي عَيْرٍ كَذَلِكَ مَطْمَعُ
فَقُلْتُ لَهُ أَمْسِكْ قَلْبِي وَلَا تَرَمْ خِدَاعًا لَهُ أَيْ ذُو الْمَكَايِدِ يَخْدَعُ
قَاصِبَحَ يَرْمِي الْخَافِقِينَ بِطَرْفِهِ وَأَصْبَحَ تَحْتِي ذُو الْأَنْبِيَةِ جُرْشَعُ
أَبْرَ عَلَى الْجُرْدِ الْغَنَاجِيحِ كُلِّهَا فَلَيْسَ وَلَوْ أَقْحَمْتَهُ الرِّعَى يَكْسَعُ

„Vidi Comaischum, cuius stupiditas mihi utilis erat, et non vidi stupiditatem ante illud utilem. Sperat asinum ex auro puro confectum. Et num tu talis asini cupidus es? Eique dixi: Prehende camelum meum iuvencum, et ne deciperis eum quaeras, siquidem astutus decipit. Is mane occidentem orientemque versus oculum direxit, et sub me est equus varii cursus, amplo ventre praeditus, qui omnes glabros, praestantes equos superabat. et qui, etsi eum in salebrosum locum propulsem, pede non offenderet."

Metrum Thawil est. D. 161.

۳۶۲ مَا أَنْتَ بِأَجَاهِم مَرَّةً

262. Tu non es eorum celerrimus quoad animum.

Meidanus hoc scholion adtulit: المِرْقَةُ النفس والتجى من النجاة يضرب لمن اقلعت من قوم قد اخذوا وامسبوا نجاة ا التجى من النفس et المِرْقَةُ idem est, quod Vocabulum derivandum est. Adhibetur de eo, qui salvus evasit e gente, quae capta et poena adficta erat. Dilucidius Samachscharius, qui ما هو habet, proverbium hisce verbis explicavit: جنى قوم جنانية فاخذوا واقلعت احدهم فقليل ما هو بانجاهم مِرْقَةُ اى نفسا وانجاهم من النجاة وهو السرعة. Uens crimen commiserat. Capta et punita est; sed unus eorum salvus evasit. Dicebatur igitur: ما هو بانجاهم مِرْقَةُ id est نفسا (quoad animam). Vox انجاهم autem ا نجا, quae vox celeritatem significat, derivanda est. Id est: Fatum cum eripuit et non celeritas.

٢٦٣ مَن نَجَا بِرَأْسِهِ فَقَدْ رَجَحَ

263. Qui caput suum e periculo liberavit, iam lucro potitus est.

Metrum Redjes est ommissa prima syllaba. Proverbium significat, rem perdifficilem et periculosam fuisse, ut, qui e periculo salvus evaserit, contentus esse debeat. Ahe-Ohbaidus dixit, versus hos in noctes proelii Siffinensis compositos esse:

الْلَيْلُ نَاجٍ وَالْكِبَاشُ تَنْتَبِهُنَّ نِطَاحَ أُسْدٍ مَا أَرَاهَا تَصْطَلِحُ

فَمَنْ نَجَا بِرَأْسِهِ فَقَدْ رَجَحَ

„Nox tenebrosa est et arietes cornibus petunt modo leonum, non eos video pacem incuntes. Qui autem caput suum e periculo liberavit, iam lucratus est“.

Metrum Redjes est. conf. p. 231.

٢٦٤ مَتَى عَهْدُكَ بِأَسْفَلِ فَيْكِ

264. Quando vidisti inferiorem oris tui partem?

Meidanus proverbio hocce scholion adiecit: أي متى انقضت يصرب للامر القديم وللرجل بخرف قبل وقصت الخرف وقال ابن الاعراب يصرب للذي يثلب ما لا ينال ويعني القليل به اسنانه ان كان صغيرا قال وهذا مثل قولهم هيهات صار غرابها بجردانك وقال ابو عمرو تقول انا قدم عهدك بالرجل ثم رايته متى عهدك باسفل فيك فيقول الحبيب زمن السلام رثاب وربما قيل زمن الفطاحل يريدون قدم Id est: Quando primores dentes abiicisti? De re antiqua adhibetur et de viro, qui mente sana privatur ante tempus. Dixit Ebn-Alahrabius: De eo adhibetur, qui invenit id quod non accipit. Dicens autem eo dentes suos significat, quando parvus erat. Et hoc simile est verbis: «هيهات صار غرابها بجردانك» «Diu est, quod eius corvus cum muribus tuis avolavit» (conf. C. XXVII, 23.). Dixit Abu-Ahmrans: Quum diu virum non vidisti, tum vero eum vides, dicis: متى عهدك باسفل فيك «Quando vidisti inferiorem partem oris tui?» Et dicit respondens: من السلام رثاب «Tempore Alselam rithab» et saepius dicitur زمن الفطاحل «Tempore Allithabli», quo antiquum tempus designant.

Samachscharius autem hoc scholion addidit: بقوله الرجل اذا سئل عن الشيء لم يعهد به منذ زمان ضويل يعني بعد عهدي كبعد عهدك باسفل فيك أي باسفل ثورك ومنبته وذلك قبل الاثغار القمر يذكر ويراد به الاسنان Verba haec dicit vir, quum interrogates est de re, quam diu non vidit. I. e. Distantia temporis mei, quo vidi, est ut distantia temporis, quo vidisti inferiorem partem oris tui i. e. inferiorem dentium partem et locum, unde dentes nascuntur et hoc est, antequam primores dentes abiiciuntur. Oris vero mentio fit, quo dentes designantur, Et dicitur: Foetus lacertae Lybiae on uon decidit, id est: eius denies."

٢٦٥ مَنْ وَفَى شَرَّ لَقْلَقَةٍ وَقَبَقَةٍ وَذَبَذَبَةٍ فَقَدْ وَفَى

265. Qui custodilus est a malo linguae suae et ventris sui et penis sui, is omnino custoditus est.

Id est: Is ab omni malo securus est. De eo dicitur qui multum loquitur etc. In Scharaf-Aldini libro legitur: اذا وقع et in fine كله الشر وفى et sic in codice Berolinens.

٢٦٦ مَنْ يَسْمَعُ يَحِلُّ

266. Qui audit, is opinatur.

Id est: Si quis rumores de aliorum vitis accipit, eius animo opinio prava de aliis inhaeret.

٢٦٧ مَنْ كَلَا جَنْبِيكَ لَا لَبِيكَ

267. Ex utroque latere tuo tibi non obeditur.

Loco vocis جانبيك legitur جانبيك, quod idem est. De eo dicitur, qui spe et ope destitutus est.

٢٦٨ مَنْ يَطُلُ هُنَّ أُبْيُهُ يَتَتَقُّ بِهِنَّ

268. Cui penis patris sui longus est, is eo tanquam zona medium corporis sui cingit.

Id est: Cui multi sunt fratres, is potens et honoratus est. Dixit poeta:

فَلَوْ شَاءَ رَبِّي كَانَ أَثَرُ أُبْيِهِمْ طَوِيلًا كَأَثَرِ الْخَسَارِثِ بْنِ سَدُوسٍ

„Si dominus incus voluisset, penis patris coram longus fuisset, ut penis Alharitsi ben-Sadus.

Metrum Thawil est. c. p. 163.

Ille enim Albarilus viginti et unum filios habuisse dicitur. Ahliuin imperatorem proverbii verba dixisse, Samachscharius narravit.

٣٦٩ مَنْ يَطْلُ ذَيْلَهُ يَنْتَطِفُ بِهِ

269. Cuius lacinia longa est, is ea tanquam zona utitur.

Abu-Hatimus retulit, Alazmaihum dixisse, proverbium significare, virum divitias suas modo baud continente adhibere, Legitur quoque sic proverbium :

٢٧٠ مَنْ يَطْلُ ذَيْلَهُ يَطَأُ فِيهِ رِجْلَهُ

270. Cuius lacinia longa est, is pede eam calcat.

Quae proverbialia in divitem, qui prodigus est, dicuntur.

٢٧١ مَنْ يَنْكَحِ الْحَسَنَاءَ يُعْطِ مَهْرَهَا

271. Qui feminam pulchram raatrimonio sibi iungit, is dotem eius dat.

Qui rem sibi necessariam petit, studium suum in ea acquirenda ponit et opes suas erogat. Proverbium docet, opibus aliorum favorem conciliandum esse.

٢٧٢ مَنْ سَرَّ بَنُوهُ سَاءَ نَدْبُهُ نَفْسَهُ

272. Quem filii sui laetitiae adficiunt, ei anitna sua displicet.

Verba haec Dhirarus ben-Ahmru Dhabbita dixisse fertur. Huius viri filii tredecim numero crant, quorum quisque incu suum hostilem fecerat et princeps factus erat. Quos quum die quodam cum filiis, quos haberent Congregatos conspiceret, ista verba dixit, sciobat enim,

illos, quod ipse grandaevus esset, ad istam aetatem pervenisse. conf. Ibn-Kotaib p. 89. ed. Eichhorn.

٢٧٣ مِثْلُ ابْنَةِ الْجَبَلِ مَهْمَا يَقُولُ تَقُولُ

273. Similis filiae montis (Echo), quae omnia, quae dicuntur, repetit.

In imbecilem mente dicitur, qui cuiusvis sententiam sequitur.

٢٧٤ مَنْ أَشْبَهَ أَبَاهُ فَمَا ظَلَمَ

274. Qui patri suo similis est, iniustus non est

Similitudo cum patre est res conveniens, nemo enim dignior, qui patri similis sit, quam filius. Alii autem dicunt: „Iniustus non est pater in eo, quod filius ipsi similis est.“ Hocce proverbium e versu Caabbi ben-Sohair derivatum esse dicunt:

أَنَا ابْنُ الَّذِي لَمْ يَخُونِي فِي حَيَاتِهِ قَدِيمًا وَمَنْ يُشَبِّهْ أَبَاهُ فَمَا ظَلَمَ

„Ego filius eius sum, qui, dum vivebat, olim ignominia me non adfecit, et qui patri suo similis est, is iniuste non agit“. Metrum Thawil est p. 162. conf. Harir. p. 580.

٢٧٥ مَنْ يَكُنْ أَبَوْهُ حَذَّاءَ تَجِدْ نَعْلَاهُ

275. Cuius pater sulor est, eius calcei praestantes sunt.

In eum dicitur, cui adiutores auxilio sunt.

٢٧٦ مَنْ لَكَ بِأَخِيكَ كَلِمَةٌ

276. Quis tibi frater tuus tolus est?

Abu-l'Dardai Anzaritae verba fuisse dicuntur. Id est: Amicus tuus non in omnibus rebus tibi placere potest,

cum igitur patienter feras oportet, etsi eius agendi ratio iuterdum tibi displicat.

٢٧٧ مِنْ الْعَنَاءِ رِيَاضَةُ الْهَرَمِ

277. Molestiae est condocefacere aetate decrepilura.

Ad Almanzurum chalifam schismaticorum unus pervenit. Quern quum Almanzurus verbis perstringeret, dixit:

أَتُرَوِّضُ عَرَسَكَ بَعْدَ مَا كَبُرَتْ وَمِنْ الْعَنَاءِ رِيَاضَةُ الْهَرَمِ

„Num uxorem luam condocefacis, posteaquam grandacva facta est, et condocefacere aetate decrepitum res molesta est" Metrum Camil est. p. 214.

Almanzurus, qui viri illius submiselloquentis verba non intellexisset, Alrabiahum praesentem interrogavit, quid senex dixisset. Alrabiahus respondit:

الْعَبْدُ عَبْدُكُمْ وَالْأَمَالُ مَا لَكُمْ وَهَلْ عَذَابُكَ عَنِّي الْيَوْمَ مَصْرُوفٌ

„Servus est servus vester et opes sunt opes vestrae et num poena tua mihi hodie remittitur? Metrum Basith est. p. 190.

Almanzurus virum impune dimisit et Alrabiahi factum gralum habuit.

٢٧٨ مَا أَسْتَتِرُ مِنْ قَادَ الْجَمَلِ

278. Qui camelum ducit, absconditus non est.

Dixit Alkolachus:

أَنَا الْقَلَاخُ بَيْنَ جَنَابِ بْنِ جَلَا أَخُو خَنَازِيرٍ أَقْوَدُ لِلْجَمَلِ

-Ego sum Alkolachus filius Djanabi¹⁾ filii Djalae, fra-

1) Djanab avus eius erat.

ter¹⁾) malorum duco camolum. Metrum Redjes est. p. 231

٢٧٩ مَا لَهُ سَارِحَةٌ وَلَا رَاجِعَةٌ

279. Non est ei aut pecus pastum incedens aut e prato vespera rediens.

Id est: Nil possidet. conf. Djeuh.

٢٨٠ مَعْيُورَاهُ تَكَادَمُ

280. Asini, qui se invicem mordent.

Stultos inter se concitatos et tumultuarites significat.

٢٨١ مَنْ لِي بِالسَّانِيحِ بَعْدَ الْبَارِحِ

281. Quis efficere mihi potest, ut a latere sinistro veniat, postquam a latere dextero venit.

Ad virum quondam dorcades a latere dextero ipsi venientes, id quod Arabibus malo omni est, transierunt. Quod quum aegre ferret, alius quidam dicebat, illas ei a latere sinistro iam transituras esse, Ilcspoudit autem vir pro-verbii verbis signiticaturus, se de re desperare. la'Sa-machschari opere لك من legitur.

٢٨٢ مَنْ اسْتَرْقَى الذِّئْبَ ظَلَمَ

282. Qui lupum esse vult pastorem, iniustus est.

Id est: Iniustus est in gregem. Alii autem dicunt, posse significare, eum iniustum in lupum esse, cui rei, cui praeesse non possit, curam tradat. Verba autem ista Actsamo ben-Zaifi tribuuntur. De eo dicitur proverbium, qui virum haud fidum rei praeiicit. Narrant, Ahmirum ben-

1) In Kamusi opere pater legitur.

Ohbaid ben-Wahab filiam Zaifii sororeni Actsami Zahbaham appellatam in niatrinionium duxisse et ex ea tres filios Dsibiim (lupum), Calbum (canem) et Sabohum (loonem) genuisse. Calbum, qui mulier in e gente Banu-Asad (se. e familia Banu-Habib in matrimonium duxisset, in gentes Kais (sc. Kais ben-Naufal, Kais ben-Wahban et Kais ben-Djabir) hostiliter irrupisse eorumque opes diripuisse. Turn gentem Banu-Asad in gentem Banu-Calb, qui sororis filii essent, irrupisse eosque pro gentibus Kais cepisse. Calbum autem filium Ahmiri ad avunculum suum Aetsamum venisse rogatum, ut ipsi Kaisitas eorumque opes traderet, se enim filios suos a gente Banu-Asad redempturum esse. Actsamum, qui rem facere vellet, patrem Zaifium dissuasisse dicentem: Ne facias, Calbus enim est vir angustus animo. Quod si ci opes tradideris, eas retinebit, sin vero Kaisitas ei dederis, eorum lytrum accipiet. Tradas potius opes Dsibi manibus, praestantissimus enim et generosissimus fratrum est. Tradidisse igitur Actsamum opes Dsibo, Kaisitas Calbo. Calbum autem, fratrem suum Dsibum quum decepisset, opes sumsisse et dixisse: Sivultis, capronis vestris amputatis vos libere dimittam, dum ego vestrum opibus potior, vos autem meos filios libere dimittatis eorum opibus retentis. Calbus lytri desiderio captus Kaisitas diutius apud se retinuit. Aetsamus autem quum de re certior factus esset, dixit: **من استرجسى الذئب ظلم** «Qui lupum pastorem esse vult, iniustus est» et ad eum veniens, dixit: **انك لفى اموال بنى اسد واهلك في الهوان** «Tu possides opes gentis Banu-Asad, dum gens tua in contentu est», tum dixit: **ذعيم كلب في بوس اهله** «Voluptas Calbi (canis) in miseria gentis suae est,» quae quoque verba in proverbii consuetudinem venerunt. conf. Djeuh. ٨. رعى et ظلم nec non Cap. VII, 126.

٢٨٣ مَن حَبَّ طَبَّ

283. Qui amat, Industrius est.

Proverbium hisce verbis explicatur: قالوا معناه من «أحب فطن واحتال لمن يحب والطب للصدق» Dicunt, sensum eius esse: Qui amat rem intelligens est, et in re, quam amat, sibi acquirenda solers est, nam vocabulo طب solertiae significatio inest. Samachs. In Kamusi opere أحب legitur.

٢٨٣ مِنْ نَطَاتِهِ لَا يَعْرِفُ قَطَاتَهُ مِنْ لَطَاتِهِ

284. Propter stupiditatem nates suas a fronte discernere nequit.

Legitur quoque نطاته من significatione haud diversa.

٢٨٥ مَطْلَهُ مَطْلَ نُعَاسِ الْكَلْبِ

285. Moram ei intulit, ut mora est somnolentiae canis.

Id est: Longam moram ei concessit, quippe canis somno deditus est. conf. Kam.

٢٨٦ الْمَنَآيَا عَلَى السَّوَايَا

286. Mortes super sellis.

Legitur quoque الحَوَايَا cum eadem significatione. Proverbium Ohbaido ben-Alabraz adscribitur, qui verba dixisse fertur die infausto, quo Alnohmanus, ut versus diceret, eura rogasset. Abu-Ohbaidus dixit, alios esse, qui in proverbio voce الحَوَايَا mulicrum clitellas significari dixerint[^] se autem putare proprium verborum sensum esse: homines mortui super sellis portati, et verba postea ad res calamitosas significandas adhibita esse. conf. Djeuh. s. v. حَوَى.

٢٨٧ الْمَنِيَّةُ وَلَا الدَّنِيَّةُ

287. Mors et non dedecus.

Id est: Mortem dedecori prachabendam esse puto. Si accusativi casum admittis, verbum اختار prachābeo supplendum est, sin vero nominativum ponis, sic explicandum est: «المنية الى احب ولا الدنية» Mors mihi gratior est et non dedecus. Proverbii auctorem Ausum ben-Haritsah esse dicunt.

٢٨٨ الْمَوْتُ الْأَحْمَرُ

288. Mors rubra.

Dixit Abu-Ohbaidus, verba haec proferri in patientia noxac et molestiac. Alazmaihus dixit, hoc duplici modo explicari posse: Uti homines loquendi modo: mors rubra et mors nigra. Tribui morti eolorem leonis, quasi mors tanquam leo in hominem irruat. Aliis autem rubro significari novum. Abu-Ohbaidahus autem dixit, homini terrore commoto totum mundum turn rubrum turn nigrum videri, quemadmodum Abu-Sobaidus Thajjita in describem!o leone dixit:

إِذَا عَلِقْتُ قَرْنًا خَطْلًا يُفِي كَفِّهِ رَأَى الْمَوْتَ بِالْعَيْنَيْنِ أَسْوَدَ أَحْمَرَ

„Quando ungues manus suae adversario inhaerent, videt oculis suis mortem nigram, rubram.“

Metrum Thawil est. p. 161.

٢٨٩ الْمَوْتُ السَّحِيحُ خَيْرٌ مِنَ الْحَيَاةِ الدَّمِيمَةِ

289. Mors lenis melior est, quam vita vituperata.

٢٩٠ مَنْ عَتَبَ عَلَى الدَّهْرِ طَالَتْ مَعْتَبَتُهُ

290. Qui obiurgat tempus, eius obiurgatio diuturna est.

Legitur مَعْتَبَةٌ et مَعْتَبَةٌ. Meidanus autem sic vertendum putat: Qui irascitur tempori, eius ira longa est.

٢٩١ الْكَثَارُ كَحَاطِبِ اللَّيْلِ

291. Qui multum loquitur, ei similis est, quinoctua ligna colligit.

Proverbium, quod Actsamo ben-Zaifi adscribitur, de co adhibetur, qui omnia, quae ipsi in mentem veniunt, loquitur. Ut noctu ligna colligens saepe aut serpentis aut scorpionis morsu laeditur, sic multa loquens verbis suis sibi nocet. In Scharaf-Aldini opere كَحَاطِبِ لَيْلٍ legitur.

Dixit poeta:

أَحْفَظْ لِسَانَكَ أَيُّهَا الْإِنْسَانُ لَا يَقْتُلَنَّكَ أَنَّهُ نُعْبَانُ
كَمْ فِي الْمَقَابِرِ مِنْ قَتِيلٍ لِسَانِهِ كَانَتْ تَخَافُ لِقَاءَهُ الْأَقْرَانُ

"Custodi linguam tuam, o homo, ne te occidat, nam cernens est longus. Quot sunt in sepulchris occisi a lingua sua, quibus occurrere timebant hostes!

Metrum Camil est. p. 213.

Proverbiu in duplici modo adhiberi dixit Scharaf-Aldinus, turn de eo, qui in sermone bona cum pravis misceat turn de eo, qui sermone suo erga se iniustus sit.

٢٩٢ مَنْ يَرَى يَوْمًا يَرِيهِ

292. Qui diem videt, in eo conspicitur.

Verba haec Calhabus ben-Schubub Asadita primum

dixisse ferlur¹⁾. Qui quum solus in gentem Thai incurreret, Haritsahus ben-Lam Thajjita virum geutis suae, qui Hitrim us appcllatur, fortem et strenuum ad se vocavit interrogans, num ab isto pravo eura liberare posset. Qui quum se posse rcspondisset, decem speculatores cum comisit. Invenerunt ilium in umbra arboris Araca appellatae dormientem et equum ad latus alligatum. Vir igitur ille strcnuus cum socio ad eura descendit. Eius manibus arreptis in terra cubantem retinuerunt. At evigilans dexteram manum ex unius manibus retrahens iugulo compresso virum nccavit. Turn reliqui advolarunt et iacentem vinculis constrinxerunt. Occisi autem filius Haudsahus ben-Ihtrim, ut sibi ius vindicandi concederetur, petiit. Caeteri, se eum ad Harithsahum adducturos esse, dixerunt. Advcnienti Haritsahus dixit: يا كلدحيب انا كُنت اسييرا فذللتنا اسرت «O Calhabe, si captus nunc es, et saepissime captivos fecisti». Calhabus autem istis verbis, quae in proverbii consuetudinem venerunt, respondit. Haritsahus turn occisi filio, ut vindictam sumeret, permisit. Reliqui autem dum inter se sermonem faciebant, Calhabus vincu'a solvens fuga se cripuit tanta celeritate, ut ipsi equis vehentes euni non attingerent. Tali modo vindicandi spe frustrata Haudsahus hos versus dixit:

إِلَى اللَّهِ أَشْكُو أَنْ أُؤَبَّ وَقَدْ تَوَيَّ قَتِيلًا فَأُرَدِّي سَيِّدَ الْقَوْمِ عِثْرِي

فَمَاتَ ضَيَاعًا هَكَذَا بِيَدِ أَمْرِ لَيْثِيمٍ فَلَوْ لَا قَيْلٌ ذُو الْوَتْرِ مُعَلِّمٌ

„Apud Deum queror, quod redeo et iam subslitit ille occidendus, periit enim gentis dominus Ihtrimus. Mortuus autem est sine vindicta isto modo per manum viri vilis. Et si non Choe accidisset), dictum fuisset: Vindictam

1) Ad proverbium C. XXIV, 359. legitur oratio, quani Ahmirus ben-Althsarib genti suae habuit. In ista oratione proverbii bulus leguntur verba.

sumens cognitus factus est.« Metrump Thawil est. p. 161.

Calliabus autem versus audiens sic respondit:

أَحْوَنَةُ إِن تَفَخَّرْ وَتَذَعْمَرْ أَتَنَى لَيْمَمٍ فَمَتَى عَتَمَرِ السُّومِ الْأَمِ
فَأَقْسَمُ بِالْبَيْتِ الْحَرَمِ مِنْ مَنَى أَلِيَّةٍ بِرِ ضَاقِ حِينٍ يَقْسَمُ
لَصَبٍ بِفَقْرِ فِي قِفَارٍ وَضَمْعَةٍ خَمُوعٍ وَهَبُوعٍ أَلْقَا مِنْكَ أَكْرَمِ
فَهَلْ أَنْتَ إِلَّا خَنْفَسَاءُ لَيْمَنَةٍ وَخَالِكَ يَرْبُوعٍ وَخُذِكَ شَيْئَهُمْ
أَتَوَعَّدُنِي بِالْمَعْرَاتِ وَأَنْنَى ضَبُورٍ عَلَى مَا نَابَ جَلْدُ ضَاخِذِهِ
قَالَنِ أَفَنَ أَوْ أَعْمَرَ إِلَى وَقْتِ مُدَّةٍ قَالَنِ أَتَنَى شُؤْبُوبِ جَسُورٍ غَشْمَشَمِ

„O Haudsahe! si gloriaris et coutendis, me vilem esse, turn Ihtriinus vilis me vilior est. luro per domum sacram ad Minam pertinent em hisiuranduni verissimum, verax quaudò iural: Profecto! Lacerta in deserto, et hyaena claudicans et runs descrti te generosior est. Tu nonnisi vilis scarabaeus et avunculus tuus mus et avus tuus erinaceus est. Num tu inihi minaris calamitates, dum ego sum palicns in forendo co quod accidit, tanquam durus, robustus (camelus). Sive ego intereo sive in vita conservor usque ad tenipus longinquuin, ego sum filius vehementiac (vehcmeiis) audax, intrepidusu.

Melruni Tliawil est. p. 161.

Samachscharius proverbium sic explicavit: أَيْ مِنْ رَأَى بِصَاحِبِهِ يَوْمًا غَيْرَ صَالِحٍ لِمَرِّ يَوْمَيْنِ أَنْ يَسْرَى مِثْلَ ذَلِكَ الْيَوْمِ بِهِ قَالَ الشَّاعِرُ

لَا تَشْمَتَنَّ قَالَنِ الدَّهْرُ ذُو دُولِ

وَيُرْوَى مِنْ يَرِ يَوْمًا أَيْ مِنْ تَهْتَضِرُ صَاحِبَهُ وَارَاهُ يَسُومًا مَكْرُوهًا رَمَى بِهِ خَدًّا يَضْرِبُ فِي تَنْقِصِ أَحْوَالِ الدَّهْرِ بَاهِلُهُ قَالَ الشَّاعِرُ

مَنْ يَرِ يَوْمًا يَرِيهِ وَالذَّهْرُ لَا يَغْتَرُّ بِهِ

Id est: Qui socium smim die infelici adflictum videt, securus non est, quod simili die non adfligatur. Dixit poeta: „Ne ob aliorum calamitates laetus sis, nam tempori vicissitudines sunt«.

Hemistichium metri Basith est. p. 190.

Legitur quoque quarta verbi رای forma, ut sensus sit: Qui alium adfligit et causa est, ut ingratum ipsi diem videat, mox simili adficietur. Proverbium vicissitudinis temporis significat. Dixit poeta:

»Qui diem vidit, in eo conspicitur, nam tempus per cum non dccipilur.K

Metrum Redjes est. p. 231.

۲۹۳ مَنْ يَنْكِ الْعَيْرَ يَنْكِ نَيْأًا

293. Qui fuluit asinum silvestrem, multum futu-
entem futuit.

Verba haec Chidhrus ben-Schibl Chotsahmila dixit, cuius uxor Hasehimi amica erat. Chidhrus quum aurum et argentum sub arboris radice abscondidisset et uxori suae rem narrasset, haec servam ad amicum misit, ut opes auferret. Serva herum suum rei certiore fecit. Herus, qui ad locum ilium Haschitnum expectaturus accesserat, opes suas iam ablatas esse vidit. Per aliquot dies tacens uxori narravit, se urinatore quodam occiso duabus unionibus positum esse et quodam loco abscondidisse, simul servae dicens, si hanc tua te ad Haschimum misit, ad me prius venias. Factum est, quemadmodum praeviderat. Hera ad Haschimum servam misit. Tum Chidhrus fratrem Zojaidum secum ducens ad istum locum ante Haschimum pervenit. Ibi absconditi Haschimum audiverunt versus canentem, quibus tota res palam fieret. Chidhrus autem in Haschimum impetum faciens dixit: Qui fatuit asinum sil-

vestrem, multum futuentera futuit; quae verba proverbi
loco in eum dicuntur, qui cum victore certat. Haschimus
manibus post tergum ligatis, ul confiterclur, ubi opes essent,
coactus, capite tandem truncatus est. Serva autem, quae
rem indieaverat, a Chidro loco uxoris, quam mortis poena
multaverat, in matrimonium ducta est. Do co dicitur,
qui saepius vincentem vincit. Samaehscb. Proverbio metrum
Sarh est. c. p. 245.

٢٩٤ مَن سَلَكَ الْجَدَّةَ أَمِنَ الْعِنَارَ

294. Qui incedit in terra dura ac plana, securus
est, ne pede offendat.

Mouet nos proverbium, ut incolumitatem quaeramus

٢٩٥ مَن تَجَنَّبَ الْخَبَارَ أَمِنَ الْعِنَارَ

295. Qui evitat terram mollem, in qua lapides
iacent, ne pede offendat, securus est.

Conf. Kam. s. v. خبر

٢٩٦ مَن دَخَلَ طَغَارَ حَمْرٍ

296. Qui vicum Taghari intrat, dialecto Himja-
ritica utitur.

Narrant Arabem campestem ad regem Iemanae venisse
Regem, ut cum honore adficeret, sua lingua Himjaritica
usum dixisse: **سَبِ** Sede; Arabem autem sali intellexisse
et desilientem a loco alto periisse. Quod quum vidisset
rex, de causa facti certiore factum ista verba dixisse.
Proverbium significat, cum, qui se genti immisceat, eius
mores imitari debere. Samacbscb. **طَغَار** Thagbari nomen vici
Iemanensis est. Sunt, qui voci **حَمْر** significationem luto
rubro tinxit tribuant, quia in illo vico luto rubro **مَغْرَا**
appellato utereplur.

٢٩٧ مَنْ يَرُدُّ السَّيْلَ عَلَى أَدْرَاجِهِ

297. Quis est, qui torrentem in viam suam retrudat?

Rem significat, quae perfici nequit.

٢٩٨ مَنْ يَشْتَرِي سَيْفِي وَهَذَا أَثَرُهُ

298. Quis gladium meum emit et hoc est eius fulgur?

Metrum Sarih est c. p. 245. Alraofadhdhelus, dixit, Alharitsumben-Tbsalim Morritam verbis hiscc primum usum esse. Causam eorum talem fuissc narrarit: Chalidus ben-Djahfar ben-Cilab Sohairum ben-Djadsimah Abbsitam occiderat. Huiusce rei causa vindictam gentis Ghathfan metuens ad Alnohnianum sc in eius clicntelam recipiens confugit. Ibi cum fratre suo Ohtbaho ben-Djahfar benigne cxeptus ad cibumsocietatemque regis admissus est. Interim Kaisus ben-Sohair bcllum contra gentem Banu-Abmir parans ab irruente hieme impediabatur. Haritsus autem Kaiso dixit, se profecturum esse, ut Chalidum occidat, et Kaiso monenti, Alnohmanum cum in clientelam recepisse, nibilominus se cum occisurum esse, etsi in Alnobmani gremio esset, iuravit. Alharitsus vir pulcherrimo sermone utens et pugnarum Arabum quam maxime gnarus simul honorifice ab Alnohmano cxcipiebatur. Chalidus hoc videos et ira accensus dixit: O Abu-Laila! Nonne mihi gratiam habes, quod Sohairum occiderim, quum tu illo occiso gentis Ghathfan dominus sis? Alharitsus autem ista verba audiens tromoro correptus, ut, quos manibus tencret, dactyli in terram deciderent, dixit: Tu eum occisus es! Alnohmanus autem eius iram observans Chalido dixit: Hie te occidet. Chalidus quidem tentorium suum lobulis invicem insertis omnino clauserat, sed Alharitsus gladio illos disruptit et Chalidum e somno excitavit dicens: O Chalide, num putasti, Sohairi sanguinem impune effusum esse? eum

necavit. Turn interim expergefacto Ohtbaho dixit: Si loquens te commoves, te quoque occidam! His peractis equum conscendit et fuga salutem petiit. Ohtbahus autem clamore sublato ad regis aulam tetendit dicens, Alharitsum regis fidem datam occiso Chalido irritam fecisse. Alnohmanus statim ad persequendum equites raisit. Prinio diluculo eum assecuti sunt. Alharitsus eum iis pugnans singulos cum eo dimicantes occidit, agmina dispersit, dum pugnabat, hunc versum canens:

أَنَا أَبُو لَيْلَى وَسَيْفِي الْمَغْلُوبُ مَنْ يَشْتَرِي سَيْفِي وَهَذَا أَثَرُهُ

„Ego sum Abu-Laila et gladius meus in capulo nervo obligatus est. Quis emit gladium meum et hoc eius fulgur est?“, Metrum Sarih est. p. 245.

Eum persequentes infecta re recesserunt. Proverbium autem adhibetur in cautione, si ex eiusmodi re damnum percepimus. Samachscharius dixit, proverbium adhiberi do viro, qui rem aggrediatur, quam iam expertus sit.

Alaghlabus Ihdjlita proverbium versui inseruit dicens :

قَالَتْ لَهُ فِي بَعْضِ مَا تَسْتَلِزُّ مَنْ اشْتَرَى سَيْفًا وَهَذَا أَثَرُهُ

„Dixit (mulier) ei, inter ea, quae composuit. Quis gladium emit et hic eius fulgur est?“ Metrum Redjes est. p. Sal.

Samachscharius dixit, proverbium adhiberi do viro, qui rem aggrediatur, quam iam expertus sit.

٢٩٩ مَنْ عَزَّ بُو

299. Qui vincit, praeda potitur.

Dixit Almofadhdhelus, virum e gente Thai ad familiam Banu-Tsoahl pertinentem, cui Djabir bcn-Ralan nomen esset, primum ista verba dixisse. Vir iste cum duobus sociis iter faciens in loco Altsawijjak, qui pone Hiram prope ad Cufam situs erat, Alnohmani ben-Mai-ssemai equitibus die infausto occurrit, quo Aluohraanus quemlibet in ipsum incidentem occidero solebat. Alnohmanus autem.

quum adducerentur, sortes ducere eos iussit dicens, se cum, qui sorte vicisset, liberum dimissurum esse, duos reliquos occisurum. Accidit, ut Djabirol bona sors contingeret. Quapropter sociis, quos ad *mortem* abduci videret, ista verba, quae postea in proverbium venerunt, dixit.

٣٠٠ مَنْ يَأْكُلْ خَضْمًا لَا يَأْكُلْ قَضْمًا وَمَنْ يَأْكُلْ قَضْمًا يَأْكُلْ خَضْمًا

300. Qui edit toto ore, is non edet extremis dentibus et qui extremis dentibus edit, toto ore edet.

Monet proverbium, ut vitae nostrae rationem habentes res prudenter disponamus, ne perditis opibus penuria oriatur.

٣٠١ مَنْ يَرَى الرَّبْدَ يَحْلَهُ مِنْ لَبَنِ

301. Qui vidit cremorem lactis, cum a lacte desumit putat.

Narrant, virum interrogasse mulierem, num oves eius lacte abundarent. Quaequum, minime! respondisset, virum, qui cremorem lactis apud ipsam conspiceret, ista verba dixisse. De viro dicitur, qui rem suam oculis occultare cupit. Abu-Haithamus vocem الربد cum duabus vocalibus Fatha enunciauit. In Samachscharii opere loco vocis يحله legitur: «يعلم انه» scit eum esse.

٣٠٢ مَنْ أَشْتَرَى أَشْتَوَى

302. Qui emit, assat.

Proverbium hoc de Alahmaro refertur. Opibus utendum esse, ut res nobis necessarias acquiramus, dicit.

٣٠٣ مَنْ فَازَ بِفُلَانٍ فَقَدْ فَازَ بِالسَّيِّئِ الْأَخْيَبِ

303, Qui quodam potitus est, is sorte frustrata potitus est.

Narrant, Mohammedanorum principem Ahlium verba haec in socios suos dixisse. Significat, virum rem quacitam non consecutum esse.

٣٠٤ مِنْ مَالٍ جَعَدَ وَجَعَدَ غَيْرُ مَكْمُودٍ

304. Ex opibus Djalidi et Djahdus non est laudatus.

Verba haec Djahdus bcn-Alhozain Alchodhrita pater Zachri ben-Djahl poctac dixisse fertur. Qui quum aetate provectus esset; filii et familia ab eo recesserunt, ut nemo nisi puella nigra remaneret. Haec autem in domum adolescentis, Ohrahbah appellati, cuius amore capta erat, omnia e domo Djalidi transtulit. Quod quum Djahdus animadverteret, hos versus dixit:

أَبْلَغُ لَدَيْكَ بَنِي عَمْرٍو مَغْلُغَلَةٌ عَمْرٍو وَعَوْفًا وَمَا قَوْلِي بِمَسْرُودٍ
بِأَنَّ بَيْتِي أَمْسَى فَوْقَ دَاهِيَةٍ سَوْدَاءٍ قَدْ وَعَدْتَنِي شَرَّ مَوْعُودٍ
تُسْعِلُنِي عُرَابٌ بِالْكَفَّيْنِ مُكْتَنِجًا مِنْ الْخُلُوقِ وَتُعْطِيْنِي عَلَى هَوْدٍ
أَمْسَى عُرَابٌ ذَا مَالٍ يُسَرِّ بِمِنْ مَالٍ جَعَدَ وَجَعَدَ غَيْرُ مَكْمُودٍ

„Perfer de te genti Ahmrui celeriter nuntium, Ahmrui et Auhfo et non est verbum meum repulsum, meam domum esse super astuta nigra, quae mihi promissum malum dedit. Dat Ohrahbah duabus manibus ad se rapienti ex odoramento Alchaluk et mihi dat super ligno (super scutella lignea). Ohrahbah iam factus est opum pos-

1) In primo versu loco vocis عمرو Amrui legitur عمى patruelis mei. Secundus tertiusque versus in codice Lugd. non leguntur. De voce الْخُلُوقِ dubito.

essor, quibus laefatur ex opibus Djahdi et Djahdus non est Jaudatus." Metrum Basith est. p. 190.

De viro dicitur, qui opum iacturam palicus vituperatur.

٣٠٥ مَنْ قَنَعَ فَنَعَ

305. Qui contentus est, opibus abundat.

٣٠٦ مَنْ عُرِفَ بِالصَّدَقِ حَازَ كَذِبُهُ وَمَنْ عُرِفَ
بِالْكَذِبِ لَمْ يَجُزْ صِدْقُهُ

306. Cuius veracitas nota est, eius menda. ium licitum est, et cuius mendacium notum est, eius veracitas non licita est.

٣٠٧ مَنْ خَاصَمَ بِالْبَاطِلِ أَجَبَهُ بِهِ

307. Qui litigat in re vana, cum (res vana) vincit.

Id est: Qui rem vanam petit, in eo argummenta sua perdit et vincitur.

٣٠٨ مُخَرَّنَقٌ لِيَنْبَاعَ

308. Silens ut insiliat.

Verbum *لِيَنْبَاعَ* de serpente in praedam insiliente potissimum adhibetur. Logitur quoque *لِيَنْبَاعَ* aut calamitatem adferat, conf. Kamus. Djenh.

٣٠٩ أَمَكْرًا وَأَنْتَ فِي الْحَدِيدِ

309. Num doliun (adhibes), dum lu in vinculis es?

Abu-Ohbaidus dixit, verba haec Ahbd-Almalicorn ben-

Mcruwan Saihdo ben-Ahmru ben-Alalia¹⁾ qui compedibus vinctus csset., dixisse. Quern quum Ahbd-Almalicus occidere vellet, is dixit: Peto a te, ut me in conspectu hominum, quae res ignominia me adficeret, non occidas. Nil autcm voluit, nisi ut Ahbd-Almalicus huius contrarium faccret, nam quum in conspectum hominum adductus esset, socii eum defendcrunt. Hanc rem videns Ahbd-Almalicus ista vdba dixit. De eo dicitur, qui dolose agere vult, dum vinctus est.

٣١. مُجَاهَرَةً إِذَا لَمْ أَجِدْ مَخْتَلًا

310. Vi aperta, quum decipiendi opportunitas mihi non est.

Palam inimicitiam ostendani et ius meum postulabu, si secreto nil obtinere possum.

٣١١. الْمَرْءُ يَعْجُرُ لَا الْمَخَالَةَ

311. Vir debilis est, non nstutia,

lie media contra calainitalcm non desuut; sed debilis iis non utitur. Dixit poeta:

حَسَاوَلْتُ حِينَ ضَرَمْتَنِي	وَالْمَرْءُ يَعْجُرُ لَا الْمَخَالَةَ
وَالسُّدْهُرُ يَلْعَبُ بِالْقَتْلِ	وَالسُّدْهُرُ أَرَوُّغٌ مِنْ تَعَالَةِ
وَالْمَرْءُ يَكْسِبُ مَالَهُ	بِالشَّيْءِ يُوَرِّثُهُ الْكَلَالَةُ
وَالْعَبْدُ يُقْرِعُ بِالْعَصَى	وَالْحُرُّ تَكْفِيهِهِ الْمَقَالَةُ

„Expetiisti, quaudo me amputasti(te a meseparasti) et vir debilis est sine dubio ct tompus cum viro ludil et tempus

1) Schanif-Aldin Ahmru ben-Saihd habet.

astutius est, quam vulpes et vir cum aviditate, quae lassitudinem ei procreat, opes suas acquirit. Et servus baculo percutitur; sed ingenuo sermo sufficit.

Metrum Camil est. p. 214.

۳۱۲ مَنْ تَجَلَّى النَّاسَ تَجَلُّوهُ

312. Qui homines pede anteriore percutit, eum (homines) percutiunt.

Qui prave se gerit erga homines, erga cum eodem agendi modo homines utuntur. Duplici modo aut confodiendo aut iaciedo vocabulum تَجَلَّى explicari potest, conf. Djeuh.

۳۱۳ مَنْ يَتَّعِ فِي الدِّينِ يَصْلَفْ

313. Qui a iusto recedit, commodum inde non capit

Qui mundanas res per religionem petit, parum consequitur. Dixit Alazmaihus: Nil obtingit apud homines et eorum amorem non meretur. Sainachscharius dixit, sensum esse: Qui in religione caeteris se praestantiorcm esse putet et superbiat, eum parum boni ab hominibus consequi
conf. Kam. s. v. صلف

۳۱۴ مَنْ حَفَّنَا أَوْ رَفَّنَا فَلْيَقْتَصِدْ

314. Qui nos ornat aut honorat, modum rectum teneat.

Vocem حَفَّنَا derivare licet, a حَفَّتِ الْمَرْأَةُ وَجْهَهَا «Pilos removit mulier e facie, ut se ornaret» et رَفَّنَا a رَفَّ الْغَزَالُ «Dorcas extremis labiis fructum arboris Arae appellatae sumpsit» i. e. Qui nos laudat aut ornat, modum rectum teneat. Dixit Abu-Ohbaidus: Qui nos laudat ne

modum excedat, sed verum loquatur. Dicitur من حفا i. e. „qui nobis servit et in nos propensus est“ et رفا i. e. „nos circumdat, nos custodit.“ Et dicitur من حفا i. e. qui ei servit et eum custodivit. Et legitur quoque: من حفا أو «Qui nobis servivit aut nos custodivit, omitat hoc facere». Narravit muliorem invenisse struthiocamelum. cuius in faucibus pars guinmi oblonga, tenuis, contorsa hacreret et eius caput veste sua texisse. Turn ad gentein sibi propensam et utilem ivisse ista verba dicentem, quum sperasset, fore, ut strutheocamelo illo potita dives fieret. Struthiocamelum vero vestem eius abstulisse. Quapropter proverbium in cum dicitur, qui re parva valde laetatur, et in re baud certa fiduciam ponit.

٣١٥ مَنْ قَلَّ ذَلَّ وَمَنْ أَمَرَ قَلَّ

315. Qui paucus est, vilis est et qui multus est, paucus est.

Id est: Cui pauci sunt adiutores, is vicilur et despedus est, at cuius propinqui multi sunt, pauci sunt eius inimici. Auso ben-Haritsah verba haec adscribuntur. In Samachiscurii opere in fine قل legitur et sic explicatur «Qui adiutores multos habet, is adversarium suum vincit et frangit».

٣١٦ مِنَ اللَّجَاجَةِ مَا يَضُرُّ وَيَنْفَعُ

316. Pertinacia turn nocet tum prodest.

Verba sunt Alasahri ben-Abi-Hamram Aldjahfi. Quum pullus equi gencrosus, cuius causa certamen cursus iniisset, periret, hunc versum dixit:

أَفَلَنْتُ مَهْرِي فِي الْإِهَانِ لَجَاجَةً وَمِنْ اللَّجَاجَةِ مَا يَضُرُّ وَيَنْفَعُ

nPcrdidi pulhim menra in certaminc ob pertinaciam et perlinacia turn nocet turn prodest".

Metrum Camil est. p. 212.

٣١٧ مِنْ غَيْرِ خَيْرِ طَرَحَكَ أَهْلِكَ

317. Quum bonum non esses, gens tua te abiecit.

Vir focdo vultu praeditus in habitaculum ab incolis relictum veniens speculum invenit. Illud sumens inspexit; sed quum foedum vultum suum conspiceret, speculum abiiicus verba ista dixit..

٣١٨ مِنْ مَّامِنٍ يُوتَى الْحَذَرُ

318. E loco securo suo invaditur cautus.

Verba haec Aetsamus ben Zaiifi dixisse fertur. Id est: Cautio ab homine res ipsi necessario ferendas non depellit, et si summa diligentia utitur. Traditionis verba sunt: «لا يَنْفَعُ حَذَرٌ مَنْ قَدَرُ» Contra decretum divinum cautio non prodest. Non nimium cavendum esse homini, docet proverbium.

٣١٩ أَمُوتْ دُونَ الْجَمَلِ الْمَجَلَّلِ

319. Mors est infra camelum magnificiendum.

Id est: Mors polius ferenda est, quam ut caniclus, quo Ajescha vchatur, occidatur. Alibid-Alrahniano ben-Ahttab ben-Osaid ben-Abi-rAbz ben-Omajjah verba ista tribuuntur, quae die puguac dies cameli appellatae in hoc versu dixit:

أَنَا أَهْنُ عُمَابٍ رَسِيفَى وَلَوْ وَأَلَمُوتْ دُونَ الْجَمَلِ الْمَجَلَّلِ

»Ego sum films Ahttabi et gladius incus sonans et mors infra camelum maguificiendum est«. Metrum Sarih est. p. 245.

٣٢. الْمَلِكُ عَقِيمٌ

320. Regnum sterile est.

Quod si gens do regno pugnat, propinquitatis vincula rumpuntur et pater contra filium se armat, ut pater filium non genuisse videatur conf. Ramus. Djeuh.

٣٣. لَحَقَّ الْحَقُّ إِذْكَارَ الْإِبِلِ

321. Clam opes delentur, si camelae pullos mares pariunt.

٣٣٢. مَنْ شَمَّ خِمَارِكَ بَعْدِي

322. Quis operiinenlum tuum post me olfecit?

Quaenam est causa, ut me fugias? De co dicitur, qui post quietem fugit. Scd in Kamusi ما شم خمارك legitur et sensus talis esse dicitur: Quid statum tuum mutavit et te adflixit? Arabum mulcres velum aromatibus imbucre solent.

٣٣٣. مَنْ يَمْدَحُ الْعُرُوسَ إِلَّا أَهْلَهَا

323. Quis praeter familiam eius sponsam laudat?

Proverbium significat; propinquos mutuam sibi auxiliura praestare et ipsorum admiratione adfici.

٣٣٤. مَنْ يَأْتِ الْحَكِمَ وَحْدَهُ يَفْلَحْ

324. Qui solus ad iudicem venit, desiderio suo potitur.

Nemo enim erit, qui eum mendacii accuset.

٣٣٥. مَوَاعِيدُ عُرُقُوبِ

325. Promissa Ohrkubi.

Proverbii verba promissa **non** impleta designant. conf.
C. VII, 103.

٣٢٦ مَنْ يَجْتَمِعُ يَتَقَعَّعُ عَمْدَهُ

326. Qui congregatur cum aliis, eius columnae
sirepunt.

Id est: Non fieri potest, nisi ut, qui congregentur, separantur. Alii dicunt, sensum hunc esse: Quum homines congregantur et inter se propinqui sunt, discordia et malum inter ipsos nasci solely ut separentur. Kamusi auctor addidit, sensum fortasse Imnc esse: Qui oh magnum numerum et rem collectam invisus sit, ei timendum esse, quod status ille cosset et res dispergantur.

٣٢٧ مَتَى يَأْتِي عَوَاثُكَ مَنْ تُغِيثُ

327. Quando venit auxilii clamor tuus ad eum,
cui tu opem fers.

In codice meo et Lugd. متى ياتي in codice Berol. متى ياتي legitur. Hoc praeferendum est, nam versus metri Wafir pars est. De viro dicitur, qui sero auxilium fert et de viro, qui promittens moram trahit. Dicitur غوث الرجل, quum dicit: «Ad auxilium!», dum nomen غوث et غوث cum vocali Dhamma aut Phata enuncians est. Alferra dixit, vocabulum غوث solum esse, quod vocalem Fatha haberet, reliqua omnia cum Dhamma aut Kesre efferri.

٣٢٨ مَنْ يَمْشِي يَرْصُ بِمَا وَكِبْ

328. Qui pedibus incedit, is eo, quod equitat.
contentus est.

De co adhibetiir, qui ad rem ipsi ingratam cogitur.

۳۲۹ مَن عَالَ بَعْدَهَا فَلَا أَجْتَبَرُ

329' Qui post ilhul pauper est, is ne ditelur!

Verba haec ex versu Ahmrui ben-Celtsum desumfa sunt:

مَن عَالَ مِنَّا بَعْدَهَا فَلَا أَجْتَبَرُ وَلَا سَقَى الْمَاءَ وَلَا رَعَى الشَّجَرَ

»Qui pauper est ex nobis post id, is ne ditetur et aquam ne propinet et arbores ne depascaturu.

Met ram Redjes est. p. 231.

۳۳۰ مَن لَّاحَاكَ فَقَدْ عَادَاكَ

330. Qui dedecore te adficere (quasi corticem tuam detralicre) studet, is inimicitiam tecu| exercet.

Proverbium hoc Aetsamo bcn-Zaifi adscribitur. conf. Djcu. s. لَحَى. Monet proverbium, ne amicis adversemur. Samachs.

۳۳۱ مَن حَقَّرَ حُرْمَ

331, Qui despicit, frustratur.

Qui despicit parvum, quod assequi potest, niagno non potitur.

۳۳۲ مَن صَانَعَ الْمَالَ لَمْ يَحْتَشِمِ

332. Qui opes erogat, pudorem non concipit.

Abu-Othbaidus proverbium sic adnotavit: من صانع المال لم يحتشم «Qui opes erogat pudorem non concipit in re necessaria potenda». Sunt, qui

legant بالال Samachsch. Hortatur proverbium, ut opibus non parcamus, quo certius res nobis necessarias consequamur.

۳۳۳ مَنْ يَلْقَ أَبْطَالَ الرِّجَالِ يُكَلِّمَ

333. Qui viris fortibus occurrit, vulneratur.

Verba hacc Ohkailus ben-Ohloflah Morrita, quum eius filius Abmallesus sagitta eius femora laeississet in verbis dixit:

إِنَّ بَنِي رَمْلَوِي بِالْأَثَمِ شَنْشَنَةٌ أَعْرِفُهَا مِنْ أَخْزَمَ
مَنْ يَلْقَ أَبْطَالَ الرِّجَالِ يُكَلِّمَ

»Filii sanguine me inquinaverunt. Natura est, quam Achsami esse scio. Qui viris stromas occurrit, vulneratur').

Metrinu Sarih est. p. 245.

۳۳۴ مَنْ لَا يَدُدُّ عَنْ حَوْضِهِ يُهْدَمَ

334. Qui a lacu suo (reeceptaculo aquae) non repellit, is vastabitur.

Est reeceptaculum aquae, e quo cameli bibunt. Fieri potest, ut camelis premenlibus id vastetur. Proverbii sensus est. Qui se non defendit, iniuria adficitur.

۳۳۵ مِنْ الْعَجَرِ وَالْتَوَايِ نَتَجَبَتِ الْفَاقَةُ

335. Debilitate et cuuclatione paupertas gignitur.

Haec duae res paupertatis praecipuae causae sunt. Meidanus hoc addidit scholion: وهذا من كلام اكثر بن صيفي حيث يقول المعيشة ان لا يني في استصلاح المال والتقدير

1) In Kainusi opere plures et varii versus adnotati sunt. Dixit auctor, Abu-Achsamum aut avum Hatimi Thajjitac aut abavum fuisse. Achsamo mortuo eius filios avum impetu facto vulnerasse.

واحد من الناس الى الغنى من لم يصلحه الا الغنى وكذلك الملوك وان التغريب مفتاح البوس يريد ان من كان في شدة وفقر اذا غرر بنفسه بان يوقعها في الاختار وحمل عليها اعباء الاسفار يوشك ان يفتح عنه اقفال البوس ويرثل من حسن الحال في اصفى البوس ومثل ما حكى من كلام صيفي ما حكاه المورج بن عمرو قال سال الحاجاج رجلا من العرب عن شيرته فقال اي عشيرتك افضل قال اتقاهم له بالرغبة في الاخرة والرهق في الدنيا فايهم اسود قال ارزاهم حلما حين يستجهل واستخاهم حين يسأل قال فايهم ادهى قال من كنز سره ممن احب مخافة ان يشار اليه يوما قال فايهم اكبر قال من يصلح ماله ويقصد في معيشته قال فايهم ارفق قال من يعطي بشر وجهه اصداقاء ويتلطف في مسأله ويتعاهد حقوق اخوانه في اجابة دعوتهم وعيادة مرضاهم والتسليم عليهم والسمتشي مع جنائزهم والنصح لهم بالغيب قال فايهم افطن قال من عرف ما يوافق الرجال من الحديث حين يجالسهم قال فايهم اصواب قال من اشتد عارضته في اليقين وحزمه في التوكل ومنع جساره من الظلم

»Verba hacc Aclsami ben-Zaifi sunt, quum diceret: Vitac ratio co consistit, quod vir non latus est in bene administrandis opibus casque recto disponit. Is autem opibus maxime cget, qui in rebus suis bene administrandis opibus carere non potest. Hacc est regum ratio. Semet autem periculo exponere est clavis calamitatis, quibus verbis significare vult, fieri posse, ut, qui penuria et paupertate labored si so ipsum periculo exponat, ita ut pericula subea. et onera itinerrum sibi imponat, calamitatum claustra ab eo removeantur et candidissimis veslimentis pulcherrimac conditionis indutus, iuccdat. His autem verbis sirailia sunt, quae Alinoarredjtis ben-Ahmru retulit. Dixit., interrogasse Alhadjdjadum quendam ex Arabibus campestribus: Quisnani in familia tua praeslantissimus est? Alterum respondisse: Qui Deum maxime timet cum desidcrio altcrius mundi.

et abstinentia in hoc inundo. Turn interrogassc: Quisnam corum potentissimus est? Respondisse alterum: Firmissiraa mansuetudine et intelligentia praeditus, quum ignorantia accusatur et liberalissimus corum, qu-im rogalur. Porro: Quisnam corum subtilissimus ingenio est: Respondisse alterum: Qui secretum suum ab eo, quern amat, occultat timens, ne aliquando ipse indicetur. Porro: Quisnam corum astutissimus est? Respondisse alterum: Qui opes suas bene administrat et in vitao ratione modum rectum tenet. Porro: Quisnam benignissimus corum est? Rcspondisse alteram: Qui hilari vultu amicos excipit, in interrogando comitatem ostendit, qui fratrum iura observat in co concedendo, quod sibi adsumuat, in visitandis aegrotis, in salute diccudo; in comitandis funcribus et in sincro monito, quando absentes vituperantur. Denique: Quisnam corum firmissimus est: Respondisse alterum: Is cuius latus in re certa durum est, qui prudenter cavet simul fiduciam in Deo ponens et vicinum suum ab iniuria defendiu.

٣٣٦ مَوْتُ لَا يَجْرُ إِلَى عَارِ خَيْرٍ مِنْ عَيْشٍ فِي رَمَاقٍ

336. Mors, quae dedecoris causa non est, melior est, quam vita in summa penuria.

Proprie vita, in qua tantum victus nobis est, quantum ad extremum vitae spiritum ducendum sufficit. Hortatur proverbium, ut mortem nobilem vitae ignobili praeferamus.

٣٣٧ مَارَبَةٌ لَا حَفَاوَةٌ

337. Necessitas, non rerum tuarum cura.

Id est: Te honore adficit, quod tu ci necessarius es, non quod te amat. De viro adhibetur, qui nonnisi ob rem ipsi necessariam te visitat. Samachs. Aut nominativi aut accusativi casus vocibus tribuitur. Si nominativi casum admittis, supplendum est ههناec ees necessitas

etc., sin vero accusativi casum esse statuís, proverbium sic explicandum est: *فعلت هذا ماربة* feci hoc necessitate etc. *حفاوة* autem est animi conditio, qua res alius nos maxime movét, ut, quomodo se habeat, multum interrogemus. Proverbio similia sunt verba *سائق* *ارب* *لا نزاع شاكك* «Necessitas te propulit, non desiderio tuorum adfectus fuisti».

٣٣٨ مِنْ دُونِ مَا تَأْمَلُهُ نَهَابِرُ

338, Quominus assequaris id, quod speras, difficultates impediunt.

Vocabulo *نهابير* impedimenta, quae nobis in via occurrunt, ut nox, fluvius, collis, terra aspera etc. significantur.

٣٣٩ مَوْلَاكَ وَإِنْ عَمَّاكَ

339. Herus tuus est, et si te adfligit.

Voci *مولاك* accusativi casum tribuunt, ut *احفظ* aut *راع* «custodi, cura» supplendum sit.

٣٤٠ مِنْ لَكَ بِذُنَابَةِ لَوْ

340. Quis extremum vocis si (لو) verum esse efficit?

Id est: Quis efficere potest, ut (si) verum (حق) sit. Et dixit poeta:

تَعَلَّقْتُ مِنْ أَذْنَابِ لَوْ بِلَيْتِي وَلَيْتَ كَلَوْ خِيْبَةً لَيْسَ نَنْفَعُ

«Adhaesisti ad vocem utinam ego, dum vocem si modo protuleras et utinam sic ut si est frustratio, quae nil prodest. Metrum Thawil est. c. p. 161.

Vocabulum autem *ذُنَابِ* et *مذنبه* locus est, ad quem

torrens (fluctus) eius pervenit. Significare autem vult, caudam, quae est extremum membrorum iumentis.

٣٤١ مَنْ سَبَّكَ قَالَ مَنْ بَلَّغَنِي

341. Quis te contumeliis Terborum adfeeil? Dixit:
Qui ad me rem perlulit.

Qui ad te contumelias ab aliis in te ilitas prtulit, is contumeliam in te ipsum dixit, nam si tacuisset, iliae contumelias verborum tibi prorsus ignotac fuissent.

٣٤٢ مَشَى إِلَيْهِ أَمْلًا وَالْبَرَّاحُ

342. Palam ad eum ivit.

Duplex proverbium esse videtur مشى إليه الملا et مشى إليه البراح, quibus idem sensus est. Vocibus autem الملا et البراح descripti late patentis significatio hoc in proverbio est. Contrarius sensus inest verbis: (مشى إليه لخمراً) In loco arboribus tecto (i. e. occulto) ad eum accessit et لم الضرام Reptit ad eum inter arbores perplexas.

٣٤٣ مُعَاوِدُ السَّقْيِ سَقَا صَبِيًّا

343. Adsuetus rigationi iam puer rigavit.

De eo dicitur, cui rerum experientia est. Accusativus صبي statum et conditionem subiecti, id quod Arabum grammatici حال vocant, designat.

٣٤٤ مَنْ قَنَعَ بِمَا هَوَيْهِ قَرَّتْ عَيْنُهُ وَمَنْ لَيْسَ

1) Hoc in codice Berol. et Pocockiano novum proverbium est.

بِأَيْسَرٍ عَلَى مَا فَاتَهُ وَدَعَى بَدَنَهُ وَمَنْ رَضِيَ
بِالْيَسِيرِ طَابَتْ مَعِيشَتُهُ وَمَنْ عَتَبَ عَلَى
الدَّهْرِ طَالَتْ مَعْتَبَتُهُ

344. Qui contentus est eo, quod habet, tranquil-
lus est. Qui desperationi se non tradit ob-
res, quae ipsum fugiunt, is corpus suum
quietat* Qui paucò coulentus est, eius vita
bona est. Qui tempus vituperat, eius vitu-
peratio longa est.

Plura sunt proverbîa. Quae in codice meo, Lugd. et
Berolin. leguntur *من عتب الدهر طالت معتبته* ea iam prov.
345 occurrunt. In codice P. recte omissa sunt. Verba autem
omnia Aetsami ben-Zaifi esse dicuntur.

٣٤٥ مَنْ يَرُدُّ الْقَوَاتَ عَنْ دِرَاجَةٍ

345. Quis Euphratem in via sua retrudit?

Legitur quoque *عن ادراجة* eum eadem significatione. Rem
impossibilem designat proverbium. Verba haec usurpasse
dicitur Saidus ben-Zuhar Ahelita, qui oppido Cusae prae-
erat. Scripserat enim ad eum Ahjiseha Mohammedis vidua,
ut incolas Cusae dehertaretur, ne ad Ahlium imperatorem
proficiscerentur. Lectis litteris dixit: *امرت بامر وامرنا بامرنا*
ان نقاتل حتى لا تكون قننة وامرت ان تقعد في بيوتها
«Ei res imperata est et
nobis res impei'ita est. Nobis imperialum, ut pugnemu-S;
donee rebellio cesset et ei impratum est, ut domi maneat.
Nunc vero nobis imperavit id, quod ipsi imperatum est
et nobis interdixit id, quod nobis imperatum est». Tum tem-
plum intraus ir.anum sinistram, quae die Iarmuc appellato
amputata erat, sustulit et inter alia ista verba protulit, quae

in proverbii consuetudinem venerunt, significaturus se rem impedire nori posse, quum Cufae incolae proficisci vellent. In Samachscharii opere legitur: من يرد السيل على أدراجة
»Quis torrentem in via sua retrudit?»

٣٤٦ مَدَّقَتِي أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ مَحْضَةِ آخَرِ

346. Lac aqua mixtum meum gratius mihi est, quam lac purum aliud.

Simile est proverbium: غشك خير من سمين غيرك
»Macrum tuum melius est, quam pingue aliud«.

٣٤٧ مَنْ عَضَّ عَلَى شِبْدَعِهِ أَمِنَ الْأَنْامَ

347. Qui mordet super lingua sua, a peccatis securus est.

Qui linguam suam continet, ei poena timenda non est.

٣٤٨ مَنَاجِلُ تَحْصُدُ نَنَا بِالْيَا

348. Falces, quae lierbara aridam veterem rescant.

De eo dicitur, qui rem laudat, dum nemo eius laudem curat.

٣٤٩ مَنْ غَيَّرَ مَا شَخِصَ ظَلِيمٌ فَافِرٌ

349. Struthiocamelus mas fugiens dutn nulla persona est.

De eo dicitur, qui do socio, cui nullum est crimen, queritur.

٣٥٠ مَظْلُومٌ وَطَبَّ يَشْرَبُ الْخَبَبُ

350. Lac iron prorsus crassum utris bibit potu omnino saliatu.

De eo adbibetur, qui bonum, quo ei opus non est, consequitur.

٣٥١ مَقْنَأٌ رِيْحُهَا السَّمَايْمُ

- 351, Locus sole non illustratus, cuius venti fer-
vidi sunt.

Significatur vir dignitate pollens et potens, cuius bonum spratur; sed si quis ad cum so recipit, non is bene adiu-
vatur.

٣٥٢ مَخَالِبٌ تَنْسُرُ جِلْدَ الْأَعْرَلِ

352. Ungues, qui cutem inermis dilacerant.

Vocabulum *أعزل* inermis hoc in proverbio de ave, quae volare non potest, usurpari videtur. Proverbium cum designat, qui ipso inferiorem iniuste tractat.

٣٥٣ مَشِيْمَةٌ تَحْمِلُهَا مِيْنَاتٌ

353. Tunica foetum involvens, quam femineam prolem pariens portat.

Virum designat, in quo nulla aut laetitiae aut spei causa aliis est.

٣٥٤ مَشَامُ مُرْبِعٍ رَعَاهُ مُصِيفٌ

354. Locus, ubi observatur fulmen, vcre parientes canielos habentis, quem aestate parientes camelos habens depavit.

Do eo dicitur, qui e re utilitatem cepit, quae alii molesta fuit.

٣٥٥ مُجِيلٌ قَدَحٌ وَالْجَوُّورُ تَرْتَعِي

355. Sagittas sorti inservientes circnmvertens, dum mactando destinatus camelus pabuli copia fruitur.

Sagittal quae sorti inserviunt, circumvertuntur, postquam camekis niactatus est eiusque partes divisae sunt. Significat igitur proverbium virum, qui opus oclcrilcr periiicere stadct, cuius tempus nondum elapsum est.

٣٥٦ تَحِيْلَةٌ تَقْتُلُ نَفْسَ الْخَائِلِ

356. Superbia (quae) ipsum superbum occidit.

In cum dicitur, qui principatutn petens se in interitum coniiicit.

٣٥٧ مَسُّ الشَّرِّ خَيْرٌ مِنَ الشَّرَابِ

357. Terram humidam tangere melius est, quam vapor meridianus.

Voce الشَّرَابِ vapor meridiei tempore in desrtis appa-rens significalur, quae aquae speciem liabcns viatores in errore inducere potest. Monet igitur proverbium, ut paucocoulenti simus et opum, quas alius possideat, spe non decipiamur.

٣٥٨ مَمَالِحَانِ يَشْحَدَانِ الْمُنْصَلَ

358. Collactanei duo, qui ensem aeuuiit*

Duos viros designate qui amicorum speciem prac scfcrentes in animo odium mutuum foveat.

٣٥٩ مَنْ خَشِيَ الذِّئْبَ أَعَدَّ كَلْبًا

359. Qui lupum timet, canem sibi parat.

Adhortatur tios proverbium, ut contra inimicos nostros parati simus.

٣٦٠ مَنْ سَئِمَ الْحَرْبَ أَقْنَوَى لِلْسَّلَامِ

360. Qui bellum fastidit, pacem sumrao pretio dato emil.

Cautionem adhibendani esse dicit in re periculosa et suadet, ut eam relinquentes ad res nobis tutiores nos convertamus.

٣٦١ أَمَّ لَكَ الْوَيْلُ فَقَدْ ضَلَّ الْجَمَلُ

361. In cursum (equum) adige, vaoli tibi ! nam camelus erravit.

la rem gravem et periculosam si quis incidit, concedere debet, quod ab ipso petitur, ut o periculo liberetur.

٣٦٢ مَفْوزٌ عَظْفٌ شَنَا بِالْيَا

362. Iter per clescriptum faciens utrem tritum et vetustum appendit (iumento.)

Eum significat, qui res magnas et periculosas non satis praeparatus aggreditur.

٣٦٣ مَنْ أَنْفَقَ مَالَهُ عَلَى نَفْسِهِ فَلَا يَتَحَمَدُ بِهِ
عَلَى النَّاسِ

363. Qui opes suas in suum usum erogavit, ne is de hominibus glorietur

Legitur quoque على الناس, ut sensus sit, »ne laudem suam hominibus praedicet« Legitur quoque لَا يَتَحَمَدُ بِهِ النَّاسِ »ne petat, ut eum hac de re homines laudent«.

٣٦٤ مَن فَسَدَتْ بَطَانَتُهُ كَانَ كَمَنْ غَضَّ بِالْمَاءِ

364. Cuius interior vestis corrupta est, is ei similis est, qui aqua suffocatus est.

Verba sunt Actsami ben-Zaifi, quibus significare vult, cuius conditio tamen prava sit, ei nullum esse remedium, qui enim cibo suffocatur, is aquam adhibet, qui autem aqua suffocatur, ei rei nullum remedium restat. Samachscliarius dixit, voce البطانة personae nostrae addictos (للخاصة) significari et hanc conditionem reparari non posse.

٣٦٥ مَعَاتِبَةُ الْأَخْوَانِ خَيْرٌ مِنْ فَقْدِهِمْ

365. Fratrum obiurgatio melior est, quam eorum defectus.

Id est: Quod obiurgas fratrem ob rem tibi non plaacentem melius est, quam quod cum omnino deseris. Ad Abul'Dardaum proverbium hoc refertur. conf. Saiuachschar. et Berthcaui libell. p. 10. Proverbii huius ratio similis est allcri «In obiurgatione vita est inter gentes».

٣٦٦ مِّنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ

266. Boni Mohammedani indicium est, quod res ipsum non spectantes non curat.

Verba haec Mohammedi Arabum principi adscribuntur. Narraut, Lokmanum sapientem, qui interrogans esset, quatenam res ipsi fiducia maxime digna videtur, respondisse: Omittre res me non spectantes. Sic quoque Alahnafum, quum interrogatus esset a viro, qui eum vituperare vellet, quomodo mentis suae imperium obtinisset, respondisse hisce verbis: بترك ما لا يعنيني (من امري) كما عناك «Dum reliqui res me non spectantes

e rebus tuis, sicut te adfecit e rebus raeis id, quod te non spectat.»

٣٦٧ مَنْ يَنْزِعَ الشَّوْكَ لَا يَحْصُدْ بِهِ الْعَنْبَا

367. Qui spinas serit, uvas indu non decerpit.

Hcmistichium metri Basith est. p. 190. Qui pravo modo erga homines se gerit, is eundem ab hominibus agendi modum expectare debet.

٣٦٨ مَكْرَهُ أَخُوكَ لَا بَطْلٌ

368. Coactus est frater tuus, non strenuus.

Sunt Henschi avunculi Baihasi verba, de quibus vide C. IV, 1. Oe co dicitur, qui rem perficere cogitur, quae ipsi conveniens non est.

٣٦٩ مَرَّةٌ عَيْشٌ وَمَرَّةٌ جَيْشٌ

369. Modo vita modo exercitus.

Vocabula عيش et جيش nominativi casum obtinuerunt, quod praedicati locum, cuius subiectum omissum est, tenent; sic enim est supplendum: *الدهر مرة عيش والدهر مرة جيش* Tempus modo vita et tempus modo exercitus est et hoc est pro *دو جيش* et *دو عيش* «possessor vitae et possessor exercitus» Voce vita significare vult conservationem vitae, voce exercitus interitum. Meid. Amrua! Kaisus verba proverbii dixisse fertur tempore, quo vino bibendo occupatus patris occisi nuntium acciperet. Vicissitudines temporis significare volebat.

٣٧٠ مَنْ ضَاقَ عِنْدَ الْأَقْرَبِ أَتَاهُ اللَّهُ لَدَّ الْأَبْعَدِ

370. Cui propinquior impar est, ei Deus remotiorem per decretum suum destinat.

٣٧١ مَنْ يَرَنَا يَقْلُدْ سَوَادَ رَكْبٍ

371. Qui nos videt, dicit: Persona vectus est.

Consensum et consociationem significat.

٣٧٢ الْمَرْءُ يَعْرِفُ لَا ثَوْبَهُ

372. Vir princeps factus est, non eius vestis.

De viro praestante dicitur, quem videntes ob sordidum eius habitum aspernantur.

٣٧٣ مَنْ لَمْ يُغْنِهِ مَا يَكْفِيهِ أَفْجَرُ مَا يُغْنِيهِ

373. Qui contentus non est eo, quod satis ipsi est, is vincere non potest id, quod ipsum perdit.

Laudatur paucis contentus animus.

٣٧٤ مَوْتُ فِي قُوَّةٍ وَعَيْرَ أَصْلَحَ مِنْ حَيَاةٍ فِي ذُلٍّ وَعَجْزٍ

374. Mors in robore et honore melior est, quam vita in contemptu et debilitate.

٣٧٥ مَنْ تَخَضَّكَ مَوَدَّتُهُ فَقَدْ خَوَّلَكَ مُهَاجَتَهُ

375. Qui sincerum tibi praestitit amorem, is tibi sanguinem suum dedit.

٣٧٦ مَنْ يَكُنْ الْطَّمَعُ شِعَارَهُ يَكُنْ الْخَشَعُ دِثَارَهُ

376. Cuius interior vestis cupiditas est, eius exterior vestis humilitas est.

٣٧٧ مِنَ الْحَبَّةِ تَنْشَأُ الشَّجَرَةُ

377. E grano arbor provenit.

Id est: E re parva magnae res oriuntur.

٣٧٨ مَنْ يُعَالِجْ مَا لَيْسَ بِغَيْرِهِ يَسْأَمُ

378. Qui fractat opes alius, fastidium habebit.

Proverbii ratio alteri simile est: ما حك ظهري إلا «Non fricuit dorsum meum nisi unguis meus.

٣٧٩ مِنْ شَفَرَةٍ إِلَى شَفَرَةٍ

379. A crepidine palpebrae suae ad unguem suum.

Meidanus hoc scholion habet: يضرب لمن رجع اليه ما «De viro dicitur, ad quem res redit, quam contra alium dolose exegitaverat».

٣٨٠ مَنْ حَزَرَ الْيَوْمَ مِنَ الشَّرِّ ظَلَمَ

380. Qui hodie ob malum tristis est, iniuste agit.

Proverbium significat, conditionem pravam in meliorem mutam esse. I. e. Hodie non est causa, cur ob malum tristis sis.

٣٨١ مَنْ جَعَلَ لِنَفْسِهِ مِنْ حَسَنِ الظَّنِّ بِإِخْوَانِهِ
نَصِيْبًا أَرَأَى قَلْبَهُ

381. Qui bonae opinionis de fratribus portionem sibi sunlit, is animum suum tranquillum redeit.

Id est: Quod si quis fratrum in tunc animum mutatum esse vidit et huius rei excusationem quaerit, is ira in fratrem diminuta animum suum tranquillum reddit.

٣٨٢ مَنْ ذَهَبَ مَالُهُ هَانَ عَلَى أَهْلِهِ

382. Cuius opes perierc, is genti suae despectus est.

Commendat nobis proverbium diligentiam et curam in opibus nostris conservandis.

٣٨٣ مَنْ نَهَشْتَهُ لَحِيَةً حَذَرَ الرِّسَنِ الْأَبْلَقِ

إِنْ أُنْسِيْعَ لِحَاذِرٌ مُتَوَحِّشٌ يَخْشَى وَيَرْقُبُ كُلَّ حَيْدٍ أَبْلَقٍ

»Morsus a serpente cautus et timens est, timet enim et metuit omnem funem variegatum».

٣٨٤ الْمَرْأَةُ مِنَ الْمَاءِ وَكُلُّهَا دِمَاءٌ مِنْ آدَمَ

384. Mulier ex viro et tota ea est sanguis ex Adamo.

Proverbium in codice Lugdun. sic legitur. Dicitur hoc esse primum ab Arabibus prolatum proverbium. In codice Berol. sic legimus: المرأة من الماء وكلها دم من آدم
»Mulier ex hypocrisi et omnis effusio sanguinis ex Adamo», id quod vitiosum mihi videtur.

٣٨٥ مَنْ نَامَ لَا يَشْعُرُ بِشَجْوِ الْأَرْقِ

385. Qui dormit, moerorem vigilantis non novit.

Eum significat, qui molestias socii sui non curat.

٣٨٦ مُخَلَّاءٌ يُمْسِي لِحَوْضٍ لَا يَطْأُ

386. Ab aqua depulsus vespera receptaculum reparans est.

De eo dicitur, qui rei molestiam fert, ex qua commodum non capit.

٣٨٧ مَنْ طَلَبَ شَيْئًا وَجَدَهُ

387. Qui rem quaerit, eam inveniet.

Verba haec Abmirus ben-Altbsarib dixisse ferlur, qui genlis suae princeps et orator et Scherif erat. Qui quum morti propinquus esse videretur, gens ad cum conveniens rogavit, ut suo loco ipsis principem et oratorem et Scharifum crearet. Dixit autem: يا معشر عدوان كلفتموني بغيا ان كنتم شرفتموني فاني اريتكم ذلك من نفسي فاني لكم مثلى اقموا لي ما اقول لكم انه من جمع بين الحق والباطل لم يجتمعا له وكان الباطل اولى به وان الحق لم يزل ينفر من الباطل ولم يزل الباطل ينفر من الحق يا معشر عدوان لا تشمتوا بالذلة ولا تفرحوا بالعلم فبكل عيش يعيش الفقير مع الغنى ومن يري يوما يري به واعدوا لكل امرى جوابه ان مع السفاهة الندامة والعقوبة نكل وفيهسا دمامة ولليد العليا العاقبة والقود راحة لا عليك ولا لك واذا شئت وجدت مثلك ان عليك كما ان لك ولكثرة العرب وللصبر الغلبة ومن طلب شيئا وجدته وان لم يجدته يوشك ان يقع قريبا منه „O gens Ahdwan! Scharifum me creantes vos mini iniustitiam imposuistis, et quomodo meam sententiam vobis patefeci et quomodo vobis mei similis est? Intelligite verba, quae vobis dico. Si quis verum et fulsum coniungere vult, non coniungentur et falsum ei convenientius erit, nam verum semper fugit falsum et falsum semper fugit verum. O gens Ahdwan! Ne ob alius vilitatem gaudium concipiatis et ne ob scientiam laetemini et in omni vita pauper cum divite vivit, et qui diem videt, is co conspicitur. Parate autem cuilibet viro ipsi conveniens responsum, nam cum stultitia est poenitentia et poena est exemplum (poena) et in ea turpitudine est. Et si vis, similem tui invenies, qui contra te est, sicut pro te erat. Mul-

titudini motiis est et patitutiao victoria. Et qui rem quaerit, earn inveniet, et si earn non invenit, fieri potest, ut prope ad cum decadat."

٣٨٨ مِّنْ أَبْعَدِ أَدْوَانِهَا تَكْوَى الْأَبْلُ

388. Propter remotissimum morbum cameli uruntur.

Id est: Ob inorbum, quo non laborant. Do eo dicitur, qui re vairn occupatus est et res ipsum s'pectantes nogligit. Samachschb.

٣٨٩ مَلَأَ عَيْنَيْكَ شَيْءٌ غَيْرَكَ

389. Oculos tuos alia res, quam tua implet.

Proverbum adhibetur, ut spem rei nanciscendae, quao in aliorum manibus est, cuidam cripiamus. Loquendi modus res oculos tuos implet Arabibus idem est, quam res tibi placet.

٣٩٠ مَن مَّلَكَ اسْتَأْثَرَ

290. Qui regnat, praecellere vult.

De eo dicitur, qui rebus praefectus super se et gentem suam praecellere vult et banc ob agendi rationem vituperatur.

٣٩١ مَن لَكَ بِأَخٍ مِّنْبَعٍ حَرَمَةٍ

391. Qui tibi fratris loco est eius sacrum prohibitum est.

Adhibetur de viro, qui omnia defendit, quae pone cum sunt ut nemo iis potiri cupiat.

٣٩٢ مَن لَّا يَدَارِي عَيْشَهُ يُضَلِّلْ

392. Qui vitam suam **non** bene instituit, is erroris arguitur.

Talis stupidus putatur.

٣٩٢ مَا قِي أَنْتَ أَيُّهَا السَّوَادُ

393. Ad te veniam, o persona!

In eum dicitur, qui minis terrere vult. Tibi occurram, nam te non curo.

٣٩٣ مَرْحَى مَرَّاحٍ

394. Infortunium,

Meidanus hoc scholion adnotavit: مثل قولك صمى صمام يريد به الداعية قال الشاعر

فَلَسَمِعَ صَوْتَهُ عَمْرًا قَوْلِي وَأَيُّقَرُّ أَنَّهَا مَرْحَى مَرَّاحٍ

„Simile est verbis صمى صمام; quo infortunium significatur.

Dixit poeta:

„Vocem suam pronuntiavit Ahmrui. Hic autem se conveniens certo scivit, id esse infortunium«.

Metrum Wafir est. p. 204. Conf. C. XIV. 17.

٣٩٥ مَا كَأَنَّ مَرْبُوبًا لَمْ يَنْضَمَّ

395. Quamdiu (uter) succum spissum continuity humorem non emisit.

Quod si secretum apud virura firma mento praeditum deposuisti, nil inter hemines divulgatur.

٣٩٦ أَمَعْنَا أَنْتَ أَمْ فِي الْحَيَاشِ

396. Utrum nobiscum tu es an in exercitu?

Nam tu nobis auxilium praestas, an contra **nos** arma feceris?

٣٩٧ مِنْكَ الْخَيْضُ فَأَغْسِلِيهِ

397. Tuus est menstruus sanguis, eum igitur lava!
Hoc te spectat; excusa tel conf. C. XXVIII, 17.

٣٩٨ مُعْتَرِضٌ لِعَنِّي لَمْ يَعْنِهِ

398. Se converlens ad initium sermonis, qui ipsurn
non spectat.

Do co dicitur, qui rebus ipsum non spectantibus se
immiscet. Sic autem proverbium explicatum est: يضرب
للمعترض فيما ليس من شأنه والعن شوط الدابة وأول الكلام
»De eo dicitur, qui se immiscet rei ipsum non spectanti et
vox عن est cursus iumentis, qui fit uno impetu ad scopum
(aut scopus) et initium sermonis«.

٣٩٩ حَتَرَسَ مِنْ مِثْلِهِ وَهُوَ حَارِسٌ

399. Se custodiens ab ipsi simili et is custos est.

Meidanus hoc scholion habet: أى أن الناس يحترسون
منه ومن مثله وهو حارس وهذا كما تقول العامة اللهم
احفظنا من حافظنا وإنما أورد أبو عبيد هذا المثل مع قولهم
غير جبر بجره لأن الحارس يبرى نفسه من السرقة وينسبها إلى غيره
قال الأصمعي يضرب للرجل يعيب الفاسق بفعله وهو يفعل
Id est: Homines ab eo et ei simili se custodi-
unt, dum custos est. Hoc autem proverbium ei simile est,
quo vulgus utitur: اللهم ۞ حفظنا من حافظنا. Abu-Ohbaidus autem
hocce proverbium simul cum illo: »غير جبر بجره« Exprobrat
umbilici hernia laborans alteri herniam suam, quia custos
de furto se purgat, et alii id tribuit. Dixit Alazraaihus, de
viro proverbium adhiberi, qui pravam ob agendi rationem vitu-
pcret, dum ipse peiorem sequatur. Et sic Samachscharius.

٤٠٠ مِنْ حَظِّكَ مَوْضِعُ حَقِّكَ

400. E felicitate tua (portione tua) est locus officii tui.

Meidanus hocce scholion adnotavit: ویروی موقع ای وقوع حقک نتیجۃ حظک یرید آن وجوده منه وبسببه ويجوز أن یرید من حظک وختک أن یکون حامل حقک ملیاء یقوم بادائه ولا یعجز عن قضائه وهذا معنی قول ابی عبید فانه قال معناه ان مما وهب الله لعباده من الخفوط ان يعرف للرجل حقه فلا ینقصه قلست وتقدير المثل حسن موضع حقک i. e. officii tui existentia proveuit c fortuna tua, quo significare vult, id inde provenire eiusque causa cxistere. Statucre quoquo licet sensum esse hunc: Officium tuum portans omnia quae praestanda sunt, praestat, solvit quae solvenda sunt, pcriicit quae perficienda sunt, Hunc sensum Abu-Ohbaidus adnotavit dicens: Ex portionibus, quas Deus servis suis dedit, officium viri cognoscere licet; ne igitur minus faciat, quarn debet. Dico ego: Proverbii sensus sic definiendus est: Locus officii tui portioni tibi datae aptus est.

٤٠١ مَنْ كَانَ مُحَاسِبًا أَوْ مُوَسِّيًا فَلْيَتَّقِرْ

401. Qui nobis bibendum dat aut nos consolatur, copiosus sit.

Conf. prov. 289.

٤٠٢ مَنْ أَجْدَبَ أَتَتَّجَعَ

402. Qui annonae inopiam patitur, pabulum suo loco quaerit.

De eo dicitur, cui res necessaria est. Meid. et qui paupertate pressus opes acquirere studet. Samachschari. In Samachscharii opere أجذب جنابه اتتجع legitur.

Narrant Zahzaahum ben-Zuhan apud Moahwijjahum pransum esse, et eibum, qui ante Moahwijjahum esset, sumsisse, et quum Moahwijjahus dixisset: يا ابن صوحان انت جعت من بعد «O Ebn-Zuhane! Tu e longinquo pabulum quaeris!» cum respondisse proverbii verbis. Meid.

٤٠٣ مَنْ بَاعَ بِعْرَضِهِ أَنْفَقَ

403. Qui honorem suum vendit, is vendibilem eum invenit.

Qui hominum ignominiam se exponit, iis adlietetur.

٤٠٤ مَنْ يَأْكُلُ يَمَيْنَيْنِ يَنْفَدَ

404. Qui duabus manibus edit, opes suas perdit.

Qui duabus rebus simul occupatus unam earum non perficit, ambas perdit.

٤٠٥ مَنْ اعْتَمَدَ عَلَى حَيْرٍ جَارِهِ أَصْبَحَ غَيْرَهُ فِي

النَّادَا

405. Qui fretus est stabulo vicini sui, eius asinus mane in pluvia erit.

٤٠٦ مَرَرْتُ بِهِمْ بَقَطًا

406. Transii ad eos dispersos.

Eadem ratione dicitur: ذهبوا في الأرض بقطاً «Dispersi abierunt in terram». Dixit poeta:

رَأَيْتُ تَمِيمًا قَدْ أَضَاعَتْ أُمُورُهَا فَهُمْ يَقُطُ فِي الْأَرْضِ قُرْتُ طَوَائِفِ

„Vidi gentem Taming quae res suas perdiderat, et tum erat dispersa in terra, fimus agminum».

Metrum Thawil est. p. 161.

٤٠٧ مَنْ عَرَبَلَ النَّاسَ تَحْلُوهُ

407. Qui homines cribrat, eum eodem modo cribrant.

Qui hominum res et originem scrutator, eum furfurum loco habebunt.

٤٠٨ مُسَاعِدَةُ الْخَاطِلِ يُعَدُّ مِنَ الْبَاطِلِ

408. Auxilium, quod ignoranti praestatur, res inanis habetur.

Verba haec Alafaho Djorhamitae Nadjrauilac Arabum arbitro adscribuntur.

٤٠٩ مَرَّلَهُ غُرَابٌ شَمَالِ

409. Transiit ei corvus sinistri lateris.

Res ingrata ei accidit.

٤١٠ مَنْ بَعَدَ قَلْبُهُ لَمْ يَقْرَبْ لِسَانُهُ وَيَدُهُ

410i Cuius cor remotum est, eius lingua et manus prbpinquae non sunt.

In timidum, ignavum dicitur.

٤١١ مِنْ شُومِيَا رُغَاوَهَا

411. Propter infelicitatctn suam est eius barritus

Proverbium signilicat, rem difficilem esse, ut nulli in ea disseutiant.

٤١٢ مَنْ يَكُ ذَا وَفَرٍ مِنَ الصَّيْبِيَانِ، فَائِسٌ مِنْ

كَمَاةٍ شَبْعَانَ، وَمِنْ بَنَاتِ أَوْبَرِ امْتَانِ

412. Qui multos habet puefos, is satur tuberum teirae erit et speciei, quae Benat-Aubar appellatur, in terris Juris et allis crescentis.

Tres versus metri Sarih sunt c. p. 245. Nomine بنات أوبر species tuberum parvorum et lanugine obductorum, flavorum, stercori cameli similium significatur. Virum multos habere adiutores in rebus ipsi occurrentibus significat.

٤١٣ مَنْ سَاغَ رِبْقَ الصَّبْرِ لَمْ يَحْقَدْ

413. Qui sputum patientiae per gulam facile demittit, dolore ventris non laborat.

Monet proverbium, ut noxam, quae ab aliis nobis infertur, patienter seramus.

$$\begin{array}{ccccccc} ٢٢٣ & ٢٢٨ & ١٤٥ & ١٣٢ & ١١٩ & ١١٨ & ٧٢ + ١١٣ \\ \hline & & & & & & \\ \hline ٢٢٣ & = & ٢٢٣ & - & ٢٢٣ & + & ٢٢٣ \\ (٨٩) & - & ١ & & ٣ & & ١ \end{array}$$

$$\begin{array}{l} ٢٢٣ \\ (٨٩) - ١ - ٢٢٣ \end{array}$$

Forma comparativi.

٤١٤ أَمْنَعُ مِنْ أَمْرِ قَرْفَةٍ

414. Magis inaccessus, quam Omm-Kirfah.

Mulieris nomen est ad gentem Fesarah pertinentis, Malico ben-ITodaifah bcn-Radr nuplae, in cuius donro quinquaginta gladii ei sacrati suspensi erant. c. C, XV111, 223. et Kamus. s. قَرْف

٤١٥ أَمْنَعُ مِنْ أَسْتِ النَّمْرِ

415. Magis inaccessus, quam pardi podex.

In virum difficilem aditu dicitur.

٤١٦ أَمْنَعُ مِنْ عَقَابِ الْجَوِّ

416. Magis inaccessus, quam aquila aeris.

Verba haec Ahmruus ben-Ahdi Lachmita Kaziro ben-Sahd, quum de regina Sabae sermo esset, dixit. Simile est: أَمْنَعُ مِنْ عَقَابِ لُوحِ الْجَوِّ: conf. C. VII, 9.

٤١٧ أَمَوَّقُ مِنَ الرَّخْمَةِ

417. Stupidior, quam vulturis species Rachma appellati.

Loca ab hominum habitaculis remotissima et accessu difficillima incolit et omnium avium vilissima et stultissima habetur. Merda humana vescitur conf. C. VI. 183.

٤١٨ أَمَوَّقُ مِنْ نَعَامَةِ

418. Stupidior, quam etruthiocamela*

Narrant, slruthiocamelam, si nido suo cibi quaerendi causa relicto ovum alius iuvencrit, hoc incubare solere. conf. C. VI, 182.

٤١٩ أَمْضَى مِنْ سُلَيْكِ أَمْقَانِبِ

419. Celerius currens, quam S-olaicus Almakani.

Viri nomen erat Solaicus ben-Solacah Salulita, qui inter Arabes cursus celcritate celebris erat. conf. C. XVIII 231. Korraius Asadita sic dixit:

لَزَوَارٍ تَيْلَى مِنْكُمْ آلُ بَرْتَنَ عَلَى الْهَرَلِ أَمْضَى مِنْ سُنَيْكِ الْقَانِبِ

"Profecto! Visitantes ex vobis Lailam, o gens Bortson! propter terrorem celeriores sunt quam Solaic Almakani (agminum)."

Metrum Thawil est. p. 161.

٤٢٠ أَمْرُقٌ مِنَ السَّهْمِ

420. Magis transfodiens, quam sagitta.

٤٢١ أَخْطَطُ مِنَ سَهْمٍ

421. Penetrantior, quam sagitta.

٤٢٢ أَمْرٌ مِنَ الْخَطْبَانِ وَأَمْرٌ مِنَ الْأَمْرِ

422. Amarior, quam planta Choiban; et amarior, quam Aloe.

Nomen خطبان plantae est ei similis, quae هليون asparagus appellatur. In Scharaf-Aldini opere legimus, plantam الخطبان eandem esse, quam الخطبل nisi, quod striis praedita sit et nitorem coloris خطبة appellati habeat. Nonnullis vocabulum مفر venenum designat.

٤٢٣ أَمْرٌ مِنَ الْأَلَاءِ

423. Amarior, quam arbor Ala appellata.

Dixit poeta:

فَاتَّكُمُ وَمَدَّحَكُمُ بِجَبْرٍ يَنْجَاءُ كَمَا أَمْتَدَّحُ الْأَلَاءِ

يَرَاهُ النَّاسُ أَخْضَرَ مِنْ بَعِيدٍ وَتَمْنَعُهُ الْمَرَارَةُ وَالْأَلَاءُ

„Vos et laus vestra, qua Bodjairuui vehemente ornatis

comparandi estis laudi, qua arbor Ala ornatur. Vident cam homines viridem e longinquo et amaritudo et fastidium cam defendunt». Metrum Wafir est. p. 204.

٢/٢٢٤ أَمْسَحُ مِنْ لَحْمِ الْخَوَارِ

424. Magis insipidus, quam caro pulli cameli recens nati.

Eodem sensu dicitur أَمْلَحُ مِنْ لَحْمِ الْخَوَارِ. Alaschahrus Alrakabanus e gente Asad patruelem suum Ridhwanum ob avaritiam, qua hospitem exceperat, vituperans hosce versus dixit:

تَجَالَفَ رِضْوَانُ عَنْ ضَيْفِهِ أَلَمْ يَأْتِ رِضْوَانُ عَتَى الْمَلِكِ
بِحَسْبِكَ فِي الْقَوْمِ أَنْ يَعْلَمُوا بِأَنَّكَ فِيهِمْ غَنِيٌ مُحِيرٌ
وَقَدْ عَلِمَ الْعَشْرُ الثَّالِثُونَ بِأَنَّكَ لِيَضْبِيفِ جَوْعٌ وَقَرٌ
مَسِينٌ مَلِيحٌ كَلَعَمِ الْخَوَارِ فَلَا أَنْتَ حُلُوٌ وَلَا أَنْتَ مَرٌ
كَأَنَّكَ ذَاكَ الْكَدَى فِي الصُّرُوعِ قَدَامَ ضَرْبَتِهَا الْمُنْتَشِرُ
إِذَا مَا اتَّهَدَى الْقَوْمُ لَمْ تَأْتِهِمْ كَأَنَّكَ قَدْ وَلَدْتَكَ لَحْمٌ

„Declinavit Ridhwanus a hospito suo. Nonne ad Ridhwanum do mca parte dehortatio venit? Quod ad te adtuet, gens scit, te inter ipsos esse divitem, opulentum et iam sciunt ad te venientes, te esse hospiti famis et frigoris loco Insipidus sicut caro pulli cameli recens nati, nam tu neque dulcis neque ainarus es. Quasi tu sis id quod in mammis in anteriore parte papillae (lac in terrain demissum)-

1) Duplici modo scnsiim huius versus explicant. Pars dicunt, significari rem iutilciu niamiuis cameluui et ovium adnatarum, pars,

Quotiescunque gens convenit, noa ad earn venis, quasi te asini genuissentu.

Metrum Motakarib est. p. 281. sqq.

٢٢٥ أَمْنَعُ مِنْ صَبِيٍّ

425. Magis recusans, quam puer.

Conf. C. II p. 178.

٢٢٦ أَمْنَعُ مِنْ لَهَاءِ اللَّيْثِ

426. Magis defensus, quam columella faucibus leonis impendens.

Legitur quoque من لهاء الأسد. Hoc desumptum est ex versu Abu-Hajjali Nomairitao:

وَأَصْبَحْتُ كَلَهَاءِ اللَّيْثِ فِي فَمِهِ وَمَنْ يُجَاوِلُ شَيْءًا فِي فَمِ الْأَسَدِ

»Et fuit ut columella faucibus leonis impendens et quis rem in ore leonis expetit?»

Metrum Basith est. p. 190.

٢٢٧ أَمْنَعُ مِنْ عِثْرِ

427. Magis defensus, quam Ihtrus.

Vir fuisse dicitur ad gentem Ahd pertinens. Ishakus ben-Ibrahim Almauzcli auctoritate Ibn-Aicelbii fretus retulit, viro illi fuisse pastorem Ohbaidan appellatum, qui mille boves pastum duceret, quos si ad aquam duceret, ncimilicm suos codem tempore adduxisse. Hunc autem morem abrogasse Lokmanum. qui in pugna contra ilium victoriam

significari lactisunum nut duos radios, quos ante mulgendu in torram demittunt, pulant enim, illum primum o mammis efflueus lac aequam flavam et noxiam esse. Illi صبرة, hi صبرة legunt.

reportasset. Djanvus ben-Isaf ben-Alkuthun rem versibus descripsit dicens :

قَدْ كَانَ عِمْرُ بَنِي عَادٍ وَأُسْرَتُهُ فِي النَّاسِ أَمْتَعٌ مِّنْ يَمْشِي عَلَى قَدَمٍ
وَعَاشَ نَهْرًا إِذَا أَتَوَارُهُ وَرَدَّتْ لَمْ يَقْرَبِ الْمَاءَ يَوْمَ الْوَيْدِ ذُو نَسِيمٍ
لَرَّامَنَ كَانَ هُبَيْدَانُ تَنَازَرَهُ رِعَاةُ عَادٍ وَوَيْدُ الْمَاءِ فِي الْفَيْسَمِ
أَشْصَ عَنْهُ أَخُو صَدِّ كَتَابِيَّةٍ مِّنْ بَعْدِ مَا رَمَلُوا قَرْبَانَهُ يَدْبِرُ
لَا تَرْكَبُونَا بِظُلْمٍ يَا بَنِي هُبَيْلٍ فَتَنْدُمُوا إِنْ غَبَّ الظُّلْمُ ذُو ثَخَمٍ

„Ihtrus e gente Ahditarum eiusque familia inter homines, omnium, qui pedibus incedunt, maximo defensi crant; et vixcrat tempus longum, quo, dum eius tauri ad aquam veniebant, anima praeditus die adventus ad aquam non appropinquabat, usque ad tempus, quo Ohbaidanum pastores Ahdi dehortati crant et accensus ad aquam erat inter plures partitus. Repulerat ab ea hostis eius agmina, postcaquam eius propinqui¹⁾ sanguine inquinati crant. Ne autem vos, o gens Banu-Hobal iniuriam fcrendam nobis imponit, ut poenitentiam agatis, uam finis iniuriae noxius est;“.

Metrum Basith est, p. 190.

Kbn-Alahrafius cum Ebu-Calbjo non consentiens, Ohbaidau aquae nomeii esse dixit in extremis Arabiac felices finibus sitae, ad quam nonnisi ferae, quum uimis remota esset, bibitum accederent.

428. Tardior in solvendo debilo, quam Alikrabus.
Conf. C. III, 145.

1 In meo codice فرسان equites legitur.

٤٢٩ أَحْلَ مِنْ تَعْقَادِ الرِّثَمِ

429. Inutilior, quara nodatio, qua arboris rami coniunguntur.

Mos erat Arabum, ut, qui iter ingredi vellet, coniugis suae fidem ut cognoscere posset, filo duos arboris ramos coniungeret putans coniugem fidem rupisse, si rediens fili nodum dissolutum reperiret. Rem istam رَمَمَ et رَمَمَة appellabant. Ebn-Doraidus dixit, rem istam quoque رَمِيمَة appellatam fuisse. Poeta huiusce rei mentionem fecit in hoc versu:

هَلْ يَنْفَعُنَّكَ الْيَوْمَ إِنْ هَمَّتْ بِهِمْ كَثْرَةُ مَا نُوْصِي وَتَعْقَادِ الرِّثَمِ

»Num tibi hodie prodest, si eos allicere vult, multitudo adhortationis et ligatio arborum«

Metrum Redjes est. c. p. 231.

٤٣٠ أَحْلَ مِنْ تَسْلِيمِ عَلَى ظَلَدِ

430. Inutilior, quam salutes domorum vestigiis dictae.

Proverbium hoc ex versu poetae desumptum est.

قَالُوا السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَطْلَالُ قُلْتُ السَّلَامُ عَلَى الْخَبِيلِ فَحَالُ

„Dixerunt: Salutem vobis, o domtis vestigia! Dixi: Sahis roi per unum annum existenti dicta absurda est.«

Metrum Camil est. c. p. 213.

٤٣١ أَحْلَ مِنْ حَدِيثِ خَوَافِهِ

431. Inutilior, quain narrationes Chorafuhi.

Chorafahus vir ad gentem Ohdsrah pertinens fuisse fertur. Hic quum aliquod tempus inter daeinoncs, sic enun uarratit,

degisset, ad suos rediit incredibilia narravit, ut eius verba in proverbium venirent. Alii خرافة nomen proprium non esse dicunt; sed ei significationem narrationis lepidae, mirae tribuunt.

٤٣٢ أَكْهَلُ مِنَ التَّرَهَاتِ

432. Inutilior, quam nugae.

Conf. C. XXVII, 163.

٤٣٣ أَمْضَى مِنَ الرِّيحِ وَمِنَ السَّيْفِ وَمِنَ السَّهْمِ
وَمِنَ النَّصْلِ وَمِنَ اللِّسَانِ وَمِنَ الشَّفَرَةِ فِي
الْوَتِينِ وَمِنَ السَّيْلِ تَحْتَ اللَّيْلِ وَمِنَ
الْقَدْرِ الْمَتَّاحِ وَمِنَ الْأَجَلِ وَمِنَ الدَّرْهِمِ

433. Penetrantior, quam ventus; quam gladius; quara sagitta; quam cuspis teli; quam cuspis liastae; quam culter magnus in venam cordis; quam torrens sub nocte; quam faturn a Deo definitum; quam fatum; quam drachma (pecunia).

٤٣٤ أَمْضُ مِنْ قَرْحَةٍ بَعْدَ قَرْحَةٍ

434. Magis dolens, quam ulcus post ulcus.

1) Sic in codice Berol. Peacock., opere Scharaf-Aldini, et Samach-scharii legitur; in meo codice et Lugdun. من اللسان quam lingua est.

Codices L. et meus habent امصى; in codice Berol. correctum est امض. Sed in operibus Scharaf-Aldini et Samachsch. legitur: «*Penetrantior من قرحة بعد قرحة*» Penetrantior quam moeror post laetitiam. Hoc rectum est.

٤٣٥ امهن من ذباب

435. Imbecillior (vilior), quam musca.

٤٣٦ امر من العلقم ومن الخنظل ومن الدفلى
ومن الصبر والصبر

436. Amarior, quam colocynthis; quam colocynthis; quam oleander; quam myrrha.

٤٣٧ امنع من انف الاسد

437. Magis defensus, quam leonis nasus.

٤٣٨ امحل من بكاء على رسم منول

438. Inutilior, quam ploratus ob vestigia liabitaculi (ab incolis relict).

Conf. 402.

Proverbia recentiora*

٤٣٩ مَنْ ثَقُلَ عَلَى صَدِيقِهِ خَفَّ عَلَى عَدُوِّهِ

439. Qui importunus est amico suo, is inimico suo levis est.

٤٤٠ مَنْ أَهَانَ مَالَهُ أَكْرَمَ نَفْسَهُ

440. Qui parvi facit opes suas, is se ipsum honore adficit.

٤٤١ مَا أَبْعَدَ مَا فَاتَ وَمَا أَقْرَبَ مَا هُوَ آتٍ

441. Quamlonge remotum est id, quod praeteriit et quam propinquum est id, quod venit.

٤٤٢ مَنْ أَدَّبَ أَوْلَادَهُ أَرْغَمَ حُسَادَهُ

442. Qui filios suos bene instruit (educat), is invidios suos ad iram excitat.

In codice B. legitur رجم «lapidat».

٤٤٣ مَنْ يَشْنَأَكَ كَانَ وَزِيرًا

443. Qui te odit est Vezirus.

٢٢٤ مَنْ كَانَ لَكَ كُلُّهُ كَانَ عَلَيْكَ كُلُّهُ

444. Qui totus tibi est, totus contra te est.

٢٢٥ مَا نَظَرَ لَأَمْرٍ مِثْلَ نَفْسِهِ

445. Non tantam curam agit viro alius, quantam ipse.

In codice Lugd. legitur ما يعجب نظر لامرئ مثل نفسه

٢٢٦ مَا كُلُّ بَارِقَةٍ تَجُودُ بِمَائِمَا

446. Non omnis fulgurans (nubes) pluviam largiter emittit

٢٢٧ مَا وَعَظَ أَمْرًا كَتَجَارِيهِ

447. Nulla res virum monet modo, quo experientiae (eum monent).

٢٢٨ مَا يُدَاوِي الْأَحْمَقَ بِمِثْلِ الْأَعْرَاضِ عَنْهُ

448. Stulto non medicamur, si ab eo declinamus.

٢٢٩ مَنْ أَطَاعَ غَضَبَهُ أَضَاعَ أَدَبَهُ

449. Qui irae suae obedit, bonos mores suos amittit.

٢٣٠ مَنْ وَطَّنَ نَفْسَهُ عَلَى أَمْرِ هَانَ عَلَيْهِ

450. Qui summo cum studio in rem incumbit, ei res facilis est.

٢٥١ مَنْ دَارَى لِحَسَادِ أَسْفَهُمُ الْمَلِكِ

451. Qui invidos benigne tractat, is in eorum os tanquam ingratum medicamentum indit prunas.

٢٥٢ مَنْ تَرَكَ قَوْلَ لَا أَدْرِى أُصِيبَتْ مَقَاتِلُهُ

452. Qui omittit dicere: Nescio, eius loci mortis adficiuntur.

Id est: Loci, qui laesi ei mortem adferant, attinguntur.

٢٥٣ مَنْ هَابَ الرِّجَالَ تَهَيَّبُوهُ

453. Qui viros reveritur, cum reveruntur.

٢٥٤ مَنْ لَمْ يَتَغَدَّ بِدَانِقٍ تَعَشَى بِأَرْبَعَةٍ

دَوَانِيقٍ

454. Qui pransus non est pro uno Daneko, is pro quatuor Danekis cibum vespertium sumet.

Danekus sexta pars Drachmae est. In codice meo دوانق loco vocis دوانيق legitur.

٢٥٥ مَنْ دَقَّ نَظْرَهُ جَلَّ ضَرَرُهُ

455. Cuius consideratio parva est, eius noxa magna est.

۴۵۶ مَنْ لَمْ يَرْضَ بِحُكْمِ مُوسَى رَضِيَ بِحُكْمِ
فِرْعَوْنَ

456. Qui iudicio Mosis contentus non est, is iudicio Pharaonis contentus erit.

۴۵۷ مَنْ أَكَلَ الْقَلَايَا صَبَرَ عَلَى الْبَلَايَا

457. Qui cibos frixos edit, is calamitates patienter feret.

۴۵۸ مَنْ بَلَغَ السَّبْعِينَ أَشْتَكَى مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ

458. Qui ad aetatem septuaginta annorum pervenit, is sine causa (morbo) queritur.

۴۵۹ مَنْ لَا ذَكَرَ لَهُ فَلَا ذِكْرَ لَهُ

459. Cui penis non est, ei gloria non est.
De sobole proverbium, ni fallor, adhibetur.

۴۶۰ مَنْ سَلَّ سَيْفَ الْبَغْيِ قُتِلَ بِهِ

460. Qui gladium insolentiae (iniustitiae) educit; is eo occiditur.

۴۶۱ مَنْ أُعْجِبَ بِرَأْيِهِ ضَلَّ

461. Qui prudentiam suam admiratur, is errat.

۴۶۲ مَنْ اسْتَغْنَى بِعِلْمِهِ زَلَّ

462. Qui contentus est scientia sua, labitur.

In codice Berol. بعقله prudentia sua, in meo عمله opere suo legitur. In codice Berol. et Pocock. hoc proverbium cum pracedente coniunctum est, ut in hoc ومن legatur.

٤٦٣ مَنْ لَمْ يَكُنْ ذِيئًا أَكَلَتْهُ الْحَيَابُ

463. Qui lupus non est, cum lupi vorant.

٤٦٤ مَنْ جَعَلَ نَفْسَهُ عِظَامًا أَكَلَتْهُ الْكِلَابُ

464. Qui se ossium loco habet, cum canes vorant.

Proverbium hoc nonnisi in codicibus Berol. et Pocock. legitur.

٤٦٥ مَنْ طَلَى نَفْسَهُ بِالنَّحَالِ أَكَلَتْهُ الْبَقَرُ

465. Qui surfuribus se illinit, cum boves vorant.

٤٦٦ مَنْ دَخَلَ مَدَاخِلَ السُّوءِ أَتَاهُمْ

466. Qui in loca mala intrat, is suspectus est.

٤٦٧ مَنْ عَادَى تَجَدُّودًا فَقَدْ عَادَى اللَّهَ

467. Qui contra fortunatum inimicitiam exercet, is contra Deum inimicitiam exercet.

٤٦٨ مَنْ أَفْشَى سِرَّهُ كَثُرَ الْمَتَامِرُونَ عَلَيْهِ

468. Quisecretum suum divulgate in eum nulli inperiuin habent.

٤٦٩ مَا بَقِيَ مِنْ سِتْرِهِ إِلَّا مَا يَشْفَعُ عَلَى مَا دُونَهُ

469. Non reslat ex eius velo nisi id, quod pelucidum est super eo, quod piaeler eum est.

٤٧٠ مَا هُوَ إِلَّا نَارُ الْمَاجُوسِ

470. Non est is nisi Magorum ignis.

De viro dicitur, qui neminem veneratur et a nemine abstiuit, quippe ignis Magos comburit, etoi cum venerantur.

٤٧١ مَنْ سَابَقَ الدَّهْرَ عَثَرَ

471. Qui cum tempore cursu certat, is pedem offendit.

٤٧٢ مَنْ غَضِبَ مِنْ لَا شَيْءٍ رَضِيَ مِنْ لَا شَيْءٍ

472. Qui irascitur ob nihil, is nihili contentus est.

٤٧٣ مَنْ اسْتَحْيَى مِنْ ابْنَةِ عَمِّهِ لَمْ يُولَدْ لَهُ

473. Cui pudor est filiae patris sui, ei liberi non nascuntur.

٤٧٤ مَنْ لَمْ يَذُقْ لَحْمًا أَجَبَتْهُ الرِّبَّةُ

474. Qui carnem non gustavit, ei palmo placet.

٤٧٥ مَنْ عَمِيَ عَمِيَ

475. Qui alios opprobrio adficit, (ab aliis) opprobrio adficitur.

٤٧٦ مَنْ أَكَلَ السَّمِينَ أَثْخَمَ

476. Qui pinguem edit cibum, stomacchi indigestione laborat.

۴۷۷ مَنِ اعْتَدَا الْبَطَالَهَ لَمْ يَفْلَحْ

477. Qui ioco semper indulget, desiderio non potitur.

۴۷۸ مَنِ اشْتَرَى الْحَمْدَ لَمْ يُغْنِ

478. Qui laudem emit, non decipitur.

۴۷۹ مَنِ اشْتَرَى الدُّونَ بِالدُّونِ رَجَعَ إِلَى بَيْتِهِ
وَهُوَ مَغْبُونٌ

479. Qui rem vilem re vili data emit, ad domum suam deceptus redit.

۴۸۰ مَنِ تَأَنَّى اَدْرَكَ مَا تَمَنَّى

480. Qui cunctatur, id quod optat assequitur.

۴۸۱ مَنِ اَعْطَى بَصَلَةً اُخَذَ ثُومَةً

481. Qui cepe dat, allium accipit.

۴۸۲ مَنِ تَسَمَّعَ سَمِعَ مَا يَكْرَهُ

482. Qui auscultat, is quod ei displicet audit.

۴۸۳ مَنِ رَأَى فَقَدْ رَأَى وَرَحَلِي

483. Qui me videt, is me et sellam meam videt.

۴۸۴ مَنِ اكْثَرَ مِنْ شَيْءٍ عُرِفَ بِهِ

484. Qui rem saepius facit, is ista re cognoscitur.

۴۸۵ مَنْ تَرَكَ الشَّهَوَاتِ عَاشَ حُرًّا

485. Qui cupiditates relinquit, is liber vivit.

۴۸۶ مَنْ مَرَضَتْ سِرِّيْرَتُهُ أَتَتْ عَلَانِيَتُهُ

486. Cuius animi arcanum aegrotum est, eius res publica ingemit.

Conf. prov. 574.

۴۸۷ مَنْ لَمْ يَصْلِحْهُ الطَّلَىٰ أَصْلَحَهُ الْكَلَىٰ

487. Quem unctio non sanat, eum ustio sanabit.

۴۸۸ مَا ذَاقَ أَحَدٌ مِنْ لَحْمِهِ إِلَّا أَنْطَوَىٰ عَلَىٰ لَوَىٰ

488. Non gustavit unus carnem eius, nisi doloribus ventris contorsus fuit.

۴۸۹ مِنْكَ فَاسْتَقْرِضْ

489. A te ipso mutuo pete!

۴۹۰ مِنَ السُّوْرِ بَكَاءٌ

490. Ex laetitia ploratus oritur.

۴۹۱ مَنْ أَنْفَقَ وَلَمْ يَحْسَبْ هَلَكَ وَلَمْ يَدِّرْ

491. Qui opes erogat et non computat, is perdit et nescit.

٤٩٢ مَنْ طَفَرَ مِنْ وَتِدٍ إِلَى وَتِدٍ يَدْخُلُ أَحَدُهُمَا

فِي آسَتِهِ

492. Qui a paxillo uno usque ad alterum salit,
unus eorum in podicem eius intrabit.

٤٩٣ مَنْ أَكَلَ عَلَى مَآيِدَتَيْنِ اخْتَنَقَ

493. Qui edit super duabus mensis, is suffocatur.
Aviditatem vituperat proverbium.

٤٩٤ مَا بَقِيَ مِنَ اللَّصِّ أَخَذَهُ الْعَرَّافُ

494. Quod fur reliquit, id divinator sumit.

Adhibent enim ad furti auctorem detegendum divina-
torem.

٤٩٥ مَنْ كَانَ طَبَّاحُهُ أَبُو جَعْرَانَ مَا عَسَى يَكُونُ
مِنَ الْأَلْوَانِ

495. Cuius coquus scarabaeus ابو جعران appellatus
est, eius cibus varius esse non potest.

Vocabulo اللون varii cibi species significari videntur.

٤٩٦ مَنْ تَرَكَ حِرْفَتَهُ تَرَكَ بَخْتَهُ

496. Qui artem suam relinquit, eum fortuna sua
relinquit.

٤٩٧ مَنْ بَكَى مِنْ زَمَانٍ بَكَى عَلَيْهِ

197. Qui ob tempus plorat, is deploratur.

٤٩٨ مَنْ أَحْسَنَ السُّؤَالَ عِلِمَ

498. Qui bene interrogat, is sciet.

٤٩٩ مَنْ رَقَّ وَجْهَهُ رَقَّ عِلْمُهُ

499. Cuius facies tenuis est, eius scientia tenuis est.

٥٠٠ مَنْ كَمَرَ يُدَارِ الْمَشْطَ يَنْتِفِ لِحْيَتُهُ

500. Qui pecten haud leniter tractat, barbam suam evellit.

٥٠١ مَنْ يَجْعُ يَشْجَعُ

501. Qui dolore corripitur, strenuus est.

٥٠٢ مَنْ يَسْغَبُ يَشْغَبُ

502. Qui fame laborat, tumultum excitat.

٥٠٣ مَنْ أَكَلَ لِلْإِسْلَامِ زَبِيئَةً رَدَّهَا تَمَرَةً

503. Qui principis uvam passam edit, eam tanquam dactylum reddet.

٥٠٤ مَنْ أَنْتَ فِي الرِّفْعَةِ

504. Quis tu es in tabula latrunculorum?

٥٠٥ مَنْ لَمْ تَنْفَعَكَ حَيَاتُهُ فَمَوْتُهُ عَرَسٌ

505. Cuius vita tibi non prod est, eius mors convivium nuptiale est.

٥٠٦ مَن سَعَى رَقَى

506. Qui operam dat, is pascit.

٥٠٧ مَن جَالَ نَالَ

507. Qui circumit, assequitur.

٥٠٨ مَن أَحَنَرَ آعَنَفَ

508. Qui artem exercet, victiam accipit.

٥٠٩ مَن غَلَبَ سَلَبَ

509. Qui vincit, rapit.

٥١٠ مَن نَامَ رَأَى الْأَحْلَامَ

510. Qui dormit, somnia videt.

٥١١ مَن زَوَعَ الْمَعْرُوفَ حَصَدَ الشُّكْرَ

511. Qui beneficium serit, gratias metit.

٥١٢ مَن ضَعَفَ عَنْ كَسْبِهِ اتَّكَلَ عَلَى زَادٍ غَيْرِهِ

512. Qui lucrum suum facere non potest, is in alius commeatu fiduciam ponit.

٥١٣ مَن حَسَنَ ظَنَّهُ طَابَ عَيْشُهُ

513. Cuius opinio pulchra est, eius vita bona est.

٥١٤ مَن اتَّكَلَ عَلَى زَادٍ غَيْرِهِ طَالَ جُوعُهُ

- 514' Qui in alius cornmeatu fiduciam ponit, eius fames longa est.

٥١٥ مَنْ حَسَدَ مَنْ دُونَهُ فَلَا عُدْرَةَ لَهُ

515. Qui ipso inferiori invidet, ei excusatio non est.

٥١٦ مَنْ لَمْ يَصْلِحْهُ الْخَيْرُ أَصْلَحَهُ الشَّرُّ

516. Quem bonum non reparat, eum malum reparabit.

٥١٧ مَنْ تَعَدَّى الْحَقَّ ضَاقَ مَدْهَبُهُ

517. Qui ad veritatem transgreditur, eius via angusta est.

٥١٨ مَنْ جَرَّبَ أَجْرَبَ حَلَّتْ بِهِ النَّدَامَةُ

518. Qui experimentis probatum experitur, ei poenitentia supervenit.

٥١٩ مَنْ هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ فَهُوَ عَلَى غَيْرِهِ أَهْوَنُ

519. Qui sibi contemnendus est, is aliis maiore contemtionem dignus reperitur.

٥٢٠ مَنْ لَمْ يُحْسِنْ إِلَى نَفْسِهِ فَلَمْ يُحْسِنْ إِلَى غَيْرِهِ

520. Qui sibi non benefacit, is aliis non benefacit.

٥٢١ مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِهِ

521. Qui rem amat, is eius multam mentionem facit.

٥٢٢ مَنْ اشْتَرَى مَا لَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ بَاعَ مَا يَحْتَاجُ

إِلَيْهِ

522. Qui res sibi haud necessarias emit, is res sibi necessarias vendit.

٥٢٣ مَنْ طَلَبَ الْغَايَةَ صَارَ آيَةً

523. Qui extremum petit, signum fit.

٥٢٤ مَنْ لَمْ يُرِدْكَ فَلَا تُرِدْهُ

524. Qui te non vult, eum tu ne velis!

٥٢٥ مَنْ عَبَدَ اللَّهَ فِي خَلْقِ اللَّهِ

525. Quis Deo servit in Dei creaturis?

٥٢٦ مِنَ الْكَيْسِ خَتْمُ الْكَيْسِ

526. Crumenam obsignare prudentiae est.

٥٢٧ مُصَارَمَةُ الْجَاهِلِ مُوَاصَلَةُ الْعَاقِلِ

527. Alienatio ab ignorante est coniunctio cum prudente.

٥٢٨ مَنْ لَانَتْ كَلِمَتُهُ وَجَبَتْ نَحْبَتُهُ

528- Cuius sermo lenis est, eius amor necessarius est.

٥٢٩ مَنْ اسْتَغْنَى كَرَّمَ عَلَى أَهْلِهِ

529. Qui dives est, a familia sua honoratur.

Monet proverbium, no homines molestia adflciamus.
Samachschar.

٥٣٠ مِنْ تَمَامِ الْحَجِّ ضَرْبُ الْجَمَالِ

530. Ad perfectionem peregrinationis pertinet percussio ductoris camelorum.

Verba haec Alahmaschus dixisse fertur.

٥٣١ مَنْ أَصْطَنَعَهُ السُّلْطَانُ ضَيَّعَهُ الشَّيْطَانُ

531. Cui rex benefacit, eum diabolus amitti!

Conf. pr. 597.

٥٣٢ مَنْ يَقْدِرْ عَلَى رَدِّ أَمْسٍ وَتَطْيِينِ عَيْنِ الشَّمْسِ

532. Quis diem hesternum reducere potest et solem luto obducere?

٥٣٣ مَنْ لَمْ تَخْنَهُ نِسَاؤُهُ تَكَلَّمَ بِمِلَّةٍ فِيهِ

533. Quem mulieres suae non decipiunt, is pleno ore loquitur.

٥٣٤ مَنْ رَفَقَ رَتَقَ وَمَنْ خَرَقَ خَرَقَ

534. Qui benignus et comes est, reparat et qui stupidus est, lacerat.

٥٣٥ مِنْ كَثْرَةِ الْمَلَّاحِينَ غَرِقَتِ السَّفِينَةُ

٥٣٦ مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ أَنْ يَكُونَ خَصْمُهُ عَاقِلًا

536. Fortunae viri tribuendum est, quod eius adversarius prudens est.

٥٣٧ مِنْ عَادَةِ السَّيْفِ أَنْ يَسْتَخْدِمَ الْقَلَمَ

537. Gladii consuetudo est, ut calamus scriptorium in servitium adigat.

٥٣٨ مِنْ دُونِ ذَا قُدْرٍ الْوَكِيدُ

538. Propter rem minoris momenti quam hoc Alwalidus occisus est.

٥٣٩ مَنْ نَكَدِ الدُّنْيَا مَنَفَعَةَ الْهَلِيلِكِ وَمَضَرَ

الْلَّوْزِينِجِ

٥٤٠ مَنْ أَحَبَّ وَكَدَهُ رَحِمَ الْإِيْتَامَ

٥٤١ مَنْ تَغَدَّى بِسُوءِ السَّيْرِ تَعَشَى بِزَوَالِ

الْقُدْرَةِ

541. Qui cum prava agendi ratione prandit, is cum potentiae defectu cibum vespertiruum sumit.

٥٤٢ مَنْ فَعَلَ مَا شَاءَ لَقِيَ مَا سَاءَ

542. Qui facit quod vult, ei quod malum est, occurrit.

٥٤٣ مَنْ نَامَ عَنْ عَدُوِّهِ نَبَّهَتْهُ الْمَكَائِدُ

543. Qui dormit inimicum negligens, cum doli expercefaciunt*

٥٤٤ مِنْ الْعَجَائِبِ أَعْمَشُ كَحَالِ

544. Ad res admirabiles pertinet infirmitate visus cum lacrymarum frequenti fluxu laborans, qui stibio multum utitur.

٥٤٥ مِنْ فُرْصِ اللَّصِ ضَاجَةُ السُّوقِ

545. Ad furis occasiones pertinet quod in foro clamor et strepitus est.

٥٤٦ مَا يَنْفَعُ الْكَبِدَ يَضُرُّ الطَّحَالَ

546. Quod iecori prodest, id spleni nocet.

٥٤٧ مَا أَهْوَنَ لِلرَّبِّ عَلَى النَّظَرَةِ

547. Quam leve est bellum hominibus contemplantibus!

٥٤٨ مَا صِدْدُنَا شَيْئًا وَالَّذِي كَانَ مَعَنَا أَفَلَتَ

548. Nil venati sumus et quod nobiscum erat, periit.

٥٤٩ مَا تَرَكَ الْأَوَّلُ لِلْآخِرِ شَيْئًا

549. Primus postremo rem non reliquit.

٥٥٠ مَا أَحْسَنَ الْمَوْتُ إِذَا حَانَ الْأَجَلُ

550. Quam pulchra est mors, quando vitae finis adest!

٥٥١ مَا كُلُّ قَوْلٍ لَهُ جَوَابٌ

551. Non est omni verbo responsum.

٥٥٢ مَا لِلْحُبِّ إِلَّا لِلْحَبِيبِ الْأَوَّلِ

552. Non est amor nisi amato primo.

٥٥٣ مَا أَشَبَّ السَّفِينَةَ بِالْمَلَأَحِ

553. Navis quam similis est nautae!

٥٥٤ مَا صَنَعَ اللَّهُ فَهُوَ خَيْرٌ

554. Quod Deus fecit, id bonum est.

٥٥٥ مَا فِيهِ حَبَّةٌ مِلْحٍ

555. Non est in eo granum salis.

De odioso adhibetur.

٥٥٦ مَا جُمِسَ الْوُدُّ بِمِثْلِ الْعِتَابِ

556. Amor vituperio non congregatur.

Podockius vclit: Non valnerat amorem quodquam instar reprehensionis; sed propter praepositionem ب sic verti non potest. In codice Berol. Passivi vocales sunt, ut vertatur: Non vulneratur amor (خمش) re reprehensioni simili. In codice Lugd. حمش est »congregatur,« quod mihi praefendam videtur, ut sensus sit: Verbis, quae reprehensioni similia sunt, amor dispergitur (deletur). In meo codice جمش habeo.

٥٥٧ مَا أَطْيَبَ لِلْأَمْرِ لَوْ لَا الْخَمَارُ

557. Quam bonum esset vinum, nisi crapula esset.

٥٥٨ مَا حِيلَةُ الرِّيحِ إِذَا هَبَّتْ مِنْ دَاخِلٍ

558. Quod remedium venti est, quum intrinsecus flat?

٥٥٩ مَا عَدَا الْفَرَسُ فَلَا حَاجَةَ لَكَ إِلَى السَّوْطِ

559. Quamdiu equus currit, tibi flagellum opus non est.

٥٦٠ مَعَ كُفْرِهِ قَدَرِي

560. Cum incredulitate sua Kadarita est.

٥٦١ مَا بِي دُخُولُ النَّارِ بِي طَنُرِ مَالِكِ

561. Non est per me introitus ignis inferni, per me est ludibrium Malici.

Malic nomcu angeli est, qui inferno praecssc dicitur.

٥٦٢ مَا هُوَ إِلَّا بُسْتَانٌ

562. Non est ille nisi hortus.

De elegante dicitur.

٥٦٣ مَا تَحْمِلُهُ الْأَرْضُ

563. Eum terra non portat.

De gravi dicitur.

٥٦٤ مَلَحَ عَلَى حَرْجٍ

564. Sal super vulnere.

٥٦٥ مَنْ كَتَمَ عِلْمًا فَكَأَنَّمَا جَهَلَهُ

565. Qui scientiam occultat, est ac si eam ignorat.

٥٦٦ مَا أَصْنَعُ بِشَمْسٍ لَا تَدْفِئُنِي

566. Quid cum sole faciam, qui me non calefacit?

Nullum ex eo commodum percipio.

٥٦٧ مَا الْمَرْءُ إِلَّا بِحِرْهِمِيَّةٍ

567. Non est vir nisi per drachmas suas duas.

Id est: Per unam, quam alteri dat, et alteram, quam retinet.

٥٦٨ مَا خَيْرٌ لَدَّةٍ فِيهَا وَزْنُهَا مِنَ الْمَكْرُوهِ

568. Quid boni in voluptate, cuius pondus ingratum est?

٥٦٩ مَشِينًا شَوْطَ بَاطِلٍ

569. Incessiraus tanquam lux per fenestram intrans.

ov. مَوَدَّةُ الْآبَاءِ قَرَابَةُ الْأَبْنَاءِ

570. Amor parentum est propinquitas fillorum.

ovi مَتَى قَرَزْتِ يَا يَيِّدَقْ

571. Quando tanquam regina (in ludo latrunculorum) te gessisti, o pedes?

x ovi² مَعَ كُلِّ تَمْرَةٍ زُبُور

572. Cum quolibet dactylo vespa est.

x ovi³ مُشَطٌّ يُقَلِّبُهُ خَصِيٌّ أَصْلَعُ

573. Pecten, quod castratus calvus vertit.

x ovi⁴ مَنْ لَمْ تَهْدِ بِهِ الْأَفَالَةَ هَدَّ بِهِ الْعِنَارُ

574. Quem non corrigit condonatio vitii, eum lapsus corrigere debet.

x ovi⁵ مَنْ طَلَبَ عَيْبًا وَجَدَهُ

575. Qui vitium quaerit, id invenit.

ovi⁶ مَطَرَةٌ فِي نَيْسَانَ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَانَ

576. Pluvia upa raense Nisan melior est, quam mille res.

ovi⁷ مَدُورُ الْكَعْبِ

577. Rotundum talum habens.

Infaustum designat.

٥٧٨ مِنْ الْأَدَبِ تَوَكَّ الْأَدَبِ

578. Ad elegantes mores pertinet elegantes mores
non ostendere.

Nempe inter fratres.

٥٧٩ الْحُبُّ مَسْبُوبٌ

579. Amatus convicio adficitur.

٥٨٠ الْمَوْتُ فِي الْجَمَاعَةِ طَيِّبٌ

580. Mors in agmine bona est.

٥٨١ الْمَذْبُوحَةُ لَا تَأْكُلُ السَّلَاحَ

581. Mactatum animal dolores non habet quum
ei pellis detrahitur.

٥٨٢ الْمُعْجَبُ أَبَدًا مُعْضَبٌ

582. Admiratione sui plenus semper iratus est.

٥٨٣ الْمُسْتَقْرِضُ مِنْ كَيْسِهِ يَأْكُلُ

583. Mutuo petens e crumena sua edit.

٥٨٤ الْكَرَمُ يُسْعَى بِحَدِّهِ

584. Vir per fortunam suam in cursum agitur.

٥٨٥ الْمَوْتُ حَوْضٌ مَوْرُودٌ

585. Mors est aquae receptaculum, ad quod acco-
dendura est.

٥٨٦ الْمَاءُ مَبْيَاتٌ

586. Opes multum inclinantes sunt.

٥٨٧ الْمَرْأَةُ فِرَاشٌ فَلَسْتَوِيْرُوْهُ

587. Mulier stragula est, mollem eam vobis
reddite !

٥٨٨ الْمَرْأَةُ الشُّوْءُ غُلٌّ مِنْ حَدِيدٍ

588. Mulier prava est vinculum cervicis ferreum.

٥٨٩ الْمَرْءُ حَيْثُ يَضَعُ نَفْسَهُ

589. Vir ibi est, ubi se ipsum collocat.

٥٩٠ الْمَمْلُوْكَةُ مِنْ أُذُنِهَا تَسْمَعُ

590. Serva ab aure sua pinguis est.

De eo dicitur, qui verbis pulchris decipitur.

٥٩١ مَا يَوْمِيْ مِنْكَ بِوَاحِدٍ

591. Non est dies meus a te unus.

Magnum a te ortum non ab uno latere mo addeit.

٥٩٢ مَنْ كَانَ ذَا دُهْنٍ طَلَى أَسْتَدَهُ

592. Qui oleum possidet, podicem suum illinit.

Dives sine necessitate opes erogat. Samach.

٥٩٣ مَنِ الْحِيلَةِ تَرَكَّ الْحِيلَةَ

593. Astutiae est non adhibere astutiam.

٥٩٤ / ٢ مَنِ غَابَ خَابَ

594. Qui absens est, frustratur.

Legitur quoque من غاب غاب حظ Qui absens est, eius sors (portio) absens est. conf. Bertheaui libell. p. 20 text. Ar.

٥٩٥ الْمُرْكُوبُ خَيْرٌ مِنَ الرَّكَّابِ

595. Iumentum melius est quam eques.

٥٩٦ مَنِ لِلْجِدَاعِ سَبَقَ الْقَرَحِ

596. Quis efficit, ut triennes equi cursu praeventunt quinquennes?

٥٩٧ مَنِ أَكَلَ مَرَقَةَ السُّلْطَانِ احْتَرَقَتْ شَفَتَاهُ وَلَوْ
(٥٩٧) بَعْدَ حِينٍ

597. Qui principis iusculum edit, is labium laedit et si post tempus.

Conf. prov. 503.

٥٩٨ مَنِ الظَّفَرِ بِالْبُعْيَةِ تَجْعِلُ الْيَأْسِ

598. Qui desiderio suo potitur, is celeriter desperare solet.

٥٩٩ مَنِ شَهْوَةَ التَّمْرِ مَضَى النَّوَى

599. Qui dactylos cupit, is nucleos sugit.

٦٠٠ مَنْ كَثُرَ عَدُوُّهُ فَلْيَتَوَقَّعِ الصَّرْعَةَ

600. Cui multi inimici sunt, is, ut prosternatur, exspectet.

٦٠١ مَنْ خَدَمَ الرِّجَالَ خُدِمَ

601. Qui viris servit, ei servitia praestantur.

٦٠٢ مَنْ سَلِمَتْ سِرِّيَّتُهُ طَحَتْ عَلَانِيَتُهُ

602. Cuius arcanum incolume est, eius publicitas integra est.

Conf. prov. 458.

٦٠٣ مَنْ لَمْ يَنْتَفِعْ بِظَنِّهِ لَمْ يَنْتَفِعْ بِبَيِّنِهِ

603. Qui ex opinione sua utilitatem non capit, is ex certa cognitione sua utilitatem non capit.

Hoc proverbio ars divinandi (فِرَاسَة) laudatur.

٦٠٤ مَنْ أَيْقَنَ بِالْخَلْفِ جَادَ بِالْعَطِيَّةِ

604. Qui de re in locum succedente certus est, is liberaliter donum dat.

٦٠٥ مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى كَلِمَةٍ سَمِعَ كَلِمَاتٍ

605. Qui unum verbum patienter non audit, is plura verba audiet.

٦٠٦ مَنْ صَغَرَ مَقْتُولًا فَقَدْ صَغَرَ قَاتِلُهُ

606. Qui occisura parvura facit, is eius occisorem parvum fecit.

٦٠٧ مَنْ جَهِدَ أَبَاهُ فَقَدْ جَهِدَ

607. Qui patrem suum ignorat, is re vera ignorans est.

٦٠٨ مَنْ لَمْ يَحْصِنْ نَفْسَهُ ابْتَدَلَهُ غَيْرُهُ

608. Qui se ipsum non custodit, de eo conservando alii solliciti non sunt.

٦٠٩ مَنْ لَمْ يَرْكَبِ الْأَهْوَالَ لَمْ يَنْدِلِ الْأَمَالَ

609. Qui pericula non obit, is rebus speratis non potitur.

٦١٠ مَنْ لَجَأَ إِلَى الزَّمَانِ اسْلَمَهُ

610. Qui ad tempus confugit, eum tradit.

٦١١ مَنْ لَا يُكْرِمُ نَفْسَهُ لَا يُكْرَمُ

611. Qui se ipsum nonhonorat, is ab aliis non honoratur.

٦١٢ مَنْ غَلَبَ الْأَيَّامَ غُلِبَ

612. Qui cum diebus ccertat, is vincitur.

٦١٣ مَنْ عَمِلَ دَائِمًا أَكَلَ نَائِمًا

613. Qui semper opus facit, is dormiens edit.

٦١٤ مَنْ تَلَذَّذَ بِالْكَلامِ تَنَغَّصَ بِالْجَوَابِ

614. Qui ex serraone voluptatem percipit, is per responsum infelix fit.

Caput X X V .

L i t t e r a N u n .

ا نَفْسُ عِصَامٍ سَوَدَتْ عِصَامًا

1. Aninia Ihzami principem constituit Ihzamum.
Proverbium hemislichium huius versus est;

نَفْسُ عِصَامٍ سَوَدَتْ عِصَامًا وَعَلِمَتْهُ الْكِبَرُ وَالْأَقْدَامَا

"Amm Ihzami principem constituit Ihzamum et impetum
et audaciam cum docuit"

Metrum versus Sarin est. conf. p. 245. Kam. Djeuh.

Dicunt proverbium spectare Ihzamum ben - Schohair,
qui Alnohmaui beu - Almondsir cubicularius csset, ad quem
Alnabeghahus Dsobjauita, ab introitu ad Alnohmanum im-
peditiS; hunc versum direxerit:

فَأَنِّي لَا أُنَوِّمُكَ فِي نَحْوِي وَلَكِنْ مَا ذَرَأَتْكَ يَا عِصَامُ

„Ego ob introitum te non vitupero; sed quid pone te est, o Ihzame ?“)

Proverbium virum per se celebrem factum esse, dum eius maiores eclebres non essent, significat. Hanc ob causam ab Arabibus الحارجي cognominabatur, qui prodierit ad dignitatem nemine suorum praecedente. Narrant, ad Hadjdadjum virum venisse, ut rem peteret. Hadjdadjum de eius stultitia certiore factum, ut eum experiretur, interrogasse virum: „أَعْصَامِي أَمْ عِظَامِي“, „Num meritis tuis an maioribus tuis clarus es ?“²⁾ et illum respondisse: „مَعِيسَ مَعْرِيتِي وَبِأَكْبَرِ مَعْرِيتِي“, „Meis meritis et maioribus clarus sum“. Quod quum audiret, Hadjdadjum cogitasse, virum esse suminis meritis et dignitate insignem camque ob causam eius desideriis omnino satisfacisse. At vero quum postea intellexisset, illum esse vehementer stupidum, cum dixisse: Verum mihi die, nisi vis, ut te occidam ! Quaenam erat causa, cur mihi iutcroganti tali modo responderes ? virum autem hisce verbis se defendisse“. Quum noquo unum neque alterum verbum, quid significaret, intellexisset, se cogitasse, rectum futurum, si utrumque verbum adhibuisset, nam si unum ipsi noceret, alterum ipsi prodesset. Quae verba audientem Hadjdadjum dixisse: „المقايير تصير العي ختاييا“, „Coemeteria efficiunt, ut qui lingua impeditus sit, pulchro modo loquatur.“ Et haec quoque verba in proverbii consuetudinem venerunt.

٢ نَفْسِي تَعَلَّمُ أَنِّي خَاسِرٌ

2. Anitna mea scir, me esse a via aberranter

De eo dicilur, qui vituperatus, se esse vituperio dignum cognoscit et ea de se scit, quae aliis iguota sunt.

1) Quum aegrotus Alnolimaius esset, cupivit, ut de statu eius certior fieret. Metrum Wafir est. p. 203.

8) Conf. III. Wilken. hist. Samanid. p. 24.

٣ نَفْسُكَ بِمَا تُحِبُّ أَحَبُّ إِلَيْكَ أَعْلَمَ

3. Anima tua optime scit, quae ipsa dicere non vult.

Tu melius, quam alius intimas animi tui cogitationes novisti.

٤ نَظْرَةٌ مِنْ ذِي عِلْقٍ

4. Adspectus amantis.

De eo dicitur, qui eum amore adspicit.

٥ نَعْمَ عَوْفُكَ

5. Bene se habeat conditio tua!

De vocis عَوْفٍ significatione non consentiunt. Alii voci animi, rei significationem tribuunt, alii penis. Hisce diversis significationibus admissis aut generaliore aut specialiore bene precandi sensum habet. Conf. Kam.

٦ أَجَزَّ حَرْ مَا وَعَدَ

6. Perficit ingenuus quod promisit.

Metrum proverbii Redjes est. Conf. libr. meum p. 231. Dixit حَرْ sine articulo cavens, ne se ipsum ingenuum appellaret, quae propria sui ipsius laus fuisset. Dixit Al-mofadidhelus, haec verba Alharitsum ben-Ahmru cognominatum أَكَلِ الْمُرَّ (edens plantam amaram!) Cenditarn Zachro ben-Nahscha! ben-Darim dixisse. Harilsus enirii sub condilione quinq. partis praeclac homines lemancnses Zachro indicaverat, ut eos diripere. Re perlecla Alharitsus ista proverbii verba dixit monilunis, ut promissis satisfieret. Zachri autem gens quum Haritso praeclac partem dare recusaret, Zachrus collis fastigium, per cuius aigus-

1) Aliis cognomen Amru-l'Kai.si est.

tias genti transeundum erat, Schadjaat appellati, occupavit dicens: *ازمت شجعات بما فيهن*, Clivus Schadjaat angustus est propter id, quod in eo est“. conf. C. 1, 138. Hamsabus autem ben-Tsahlebah ben-Djahsar ben-Tsahlebah ben-Jarbuu iuravit dicens: Per Deum! Nullam praedae nostrae partem accipiet“. Zachrus istam impetu facto occidit et hanc ob causam quintam praedae partem accepit, quam Alharitso dedit. Nahschalus sic rem veribus descripsit:

وَحَنُّ مَنَعَنَا لَيْلِيَشَ أَنْ يَتَأَوَّبُوا عَلَى شَجَعَاتٍ وَلَيْيَادٍ بِنَا تَجْرِي
حَبْسَنَاهُمْ حَتَّى أَقْرُوا بِحِكْمِنَا وَأَدَّى أَتْقَالُ الْخَمِيسِ إِلَى صَاخِرِ

„Impedivimus exereitum, quomius super elivo Scliadjaat appellato iter faeeret, dum cquis generosis vehebatur. Retiuuimus cos, donee mandatum nostrum agnoscerent et ad Zachrum quinta pars praedae adportata esset“.

Metrum Thawil est. p. 161. Promissis satisfaciendum esse, proverbium docet. Samaeh.

٧ النَّفْسُ أَعْلَمُ مَنِ أَخُوهَا النَّافِعُ

7. Anirna melius scil, quis ci fralcr ulilis sit.

Dc eo dicitur, quem aut laudas aut vituperas, quum tibi necessarius sit.

٨ النَّفْسُ مُوَلَّعَةٌ بِحُبِّ الْعَاجِلِ

8. Anima est dedila amorì propcranlis.

Verba haec sunt Djcriri bcn-Alcbathafi :

إِنِّي لَأَرْجُو مِنْكَ شَيْئًا عَاجِلًا وَالنَّفْسُ مُوَلَّعَةٌ بِحُبِّ الْعَاجِلِ

„Ego, profecto! spero ate remproperantem et anima dedita est amorì properanlis“. Metrum Camil est. p. 212.

Propcrans niuudum caducum designat.

٩ النفس عَرُوفٌ

9. Anima patiens est in rebus ingratis ferendis.

Anima res ingratas, si ab aliis auxilium non exspectat, patienter fert.

١٠ نَظَرَ إِلَيْهِ عَرَضَ عَيْنٍ

10. Eum intuitus est intuitu subito.

Sic in scholiis: اعترضته عينه من غير تعمد ونصب عرض «Incidit in eum oculus haud data opera et vocabulum عرض accusativi casum obliuuit, tanquam nomen actionis.»

١١ نَرَتْ بِهِ الْبِطْنَةَ

11. Abripuit eum petulantia.

De eo dicitur, qui vitam commodam non ferens petulantiter se gerit. conf. C. XVI, 29.

١٢ أَنْكَحَنِي وَأَنْظِرْ

12. Mihi nupta fias et videas!

Vir deformis muliori, quam in matrimonium petebat, verba ista dixit significaturiis, se animi dotibus pulcherrimis praediium esse, etsi corporis pulchritudo ipsi non osset.

١٣ النَّاسُ إِخْوَانٌ وَشَتَّى فِي الشِّيمِ

13. Homines fratres sunt et diversi natura.

Id est: Homines, etsi tanquam fratres congregati, tamen natura diversi sunt. Samachscharius et Scharaf-Al-dinus huiusce proverbii explicandi causa addiderunt: قيل الشيم «Dicatur الشيم بيت للاسكاف فيه من كل جلد رقعة est domus sutoris, in qua omnis cutis segmentum est»

١٤ لَنْضُرَّ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا

14. *Adiuva fratrem tuum sive is iniuriam infert sive iniuriam patitur!*

Verba haec Mohammedem, Arabum prophetam, dixisse warrant et quum interrogaretur, quomodo iniustus adiuvandus esset, respondisse eo, ut ab iniuria removeretur. Abu-Ohbaidus retulit, Arabes, licet Mohamttiedes istis verbis usus esset, ita adhibere proverbium, ut significet, fratrem omni modo adiuvandum esse. Djondabo ben-Alahnbar ben-Ahniru beu-Tamim ista verba adscribuntur. Placet autem addere ex Meidanii opere lepidam, qua res explicatur, narrationem: قال المفصل أول من قال ذلك جندب بن العنبر بن عمرو بن تميم وكان رجلا نعيما فاحشا وكان شجاعا وأنه جلس هو وسعد بن زيد مناة يشربان فلما أخذ الشراب فيهما قال جندب لسعد وهو يمازحه يا سعد لشرب لبن الكفاج وطول النكاح وحسن المزاج أحب إليك من الكفاج ودعس الرماح وركض الوقاج فقال سعد كذبت والله أني لأعمل العامل وأحتر البازل وأسكت القليل قال جندب أنك لتعلم أنك لو فرغت دعوتني عجلا وما ابتغيت بي بدلا ولرايتني بطلا أركب العظيمة وأمنع الكريمة وأحمي الحريمة فغضب سعد وأنشأ يقول

هل يمسود الفتى اذا قبح الوجه وامسى قراه غير عتيد
واذا الناس في الندى رآه ناطقا قال قول غدير سديد
فاجابه جندب ليس زين الفتى للجمال ولكن زينة الضرب بالحسام التليد
ان ينلك الفتى فريس والا ربما ضمن باليسير العتيد
قال سعد وكان عافيا اما والذي احلف به لتاسرنك طعينة بين العربية
والدهينة ولقد اخبرني طبري انه لا يغيثك غيري قال جندب
كلا أنك لجبان تكره الطعان وتحب الغيان فتفرقا على ذلك
فغبرا حينئذ ان جندبا خرج على فرس له يجلب القنص
فأتى على امة لبني تميم يقال ان اصلها من جرهم فقال لها
لتمكنيني مسرورة او لتقررين مجبورة قالت مهلا فان الهء من نوكه

يشرب من سقاء لم يوكه فنزل اليها عن فرسه مذلا فلما دنا منها قبضت على يديه بيد واحدة فما زالت تعصرهما حتى تركته لا يستطيع ان يحركهما ثم كتفته بعنان فرسه وراحن به مع غنمها وهي تحذو به وتقول

لا تامن بعدها الوليدا فسوف تلقى باسلا مواردا

وحية تضحى لحى راصدا

قال فمر بسعد في ابله فقال يا سعد اغثنى قال سعد ان للبيان لا يغيب فقال جندب

يا ايها المرء الكريم المشكور انصر اخاك ظالما او مظلوما فاقبل اليه سعد فاحلقه ثم قال لو لا ان يقال قتل امرأة لقتلتك قالت كلا لم يكن ليكذب طيرك ويصدق غيرك قال «Dixit Almoḡadlīdhelū, Djondabum ben-Alahnbar ben-Ahmru ben-Tamim ista verba primum dixisse. Erat enim vir turpis, deformis, sed strenuus. Is quum aliquando cum Sahdo filio Saidi Manat vino bibendo indulgret et utrumque vinum occuparet, Djondabus Sahdo iocans dixit: O Sahde! Profecto! Bibere lac camelarum et cum feminis diu concumbere et pulchre iocari tibi gratius est, quam adversarium aggredi et confodere basta et cursu equorum duris unguis praeditonmi. Sahdus respondit: Mentitus es, per Deum, profecto! Ego hastae cuspidem tracto, et robustum camelum macto et loquentem ad si-leutium redigo. Dixit autem Djondabus: Tu cognosces, te, si timore impletus esses, ad auxilium me vocaturum esse. Et, profecto! Strenuum me esse videres, nam pericula subeo et mulieres defendo. Haec ob verba Sahdus iratus hosce versus recitavit:

"Num vir foedo vultu praeditus, qui hospites parato cibo vespera non excipit, regnare potest, quem in hominum consessu audiunt proferre verba insulsa«. Horum et sequentium versusum metrum Chafif est p. 262.

Djondabus autem respondens dixit:

„Viri ornamentum pulchritudo non est, sed ornamentum

cuius est percutere gladio antiquo. Quod si tibi dat vir, ornatur; si non, interdum parcus est in paucis, parato».

Sahdus autem, qui ex avibus futura cognoscebat, dixit: Iuro, mulierem inter camelos morbo عرن laborantes et camelas parum lactis habentes captivum te facturam esse. Et aves mihi nuntiarunt, alium quam me te liberaturum non esse. Turn Djondabus dixit: Minime, nam tu pavidus es, hastarum confossionem fugis et aucillas amas. Se separarunt. Tempore praeterlapso Djondabus equo veliens venatum cxiit. Incidens autem in servum Tamimitarum, quam e gente Djorham ortam esse tradunt, dixit: Aut te mihi tradas laeta aut paliaris coacta! Illa: Lenius agas! Vir propter stultitiam suam bibit ex utre, quem non ligavit. Ille cum despiciens ab equo suo descendit. Quum autem appropinquasset ea una sua manus cius matris arripens, eas comprimere non cessavit, donec eas movere non posset. Turn habena cum manibus post tergum ligatis vespera cum pecoribus domum recedens cum caucis propulit et dixit: Ne posthac a servis securum te esse putes, tu enim occurrere strenuo, simul ad aquam accedenti, et serpenti, qui vivo insidiatur. Dixit (narrator): Trausiens autem ad Sahdum, qui camelos suos domum ducebat, dixit: O Sahde! opem mihi fer! Sahdus autem respondit: Pavidus opem non fert. Djondabus turn dixit: O vir generose, remuneratione dignus! Opem fer fratri tuo sivo iniustus sive iniuria adfectus es. Turn accedens Sahdus cum liberavit et dixit: Nisi dicerent, me mulierem occidisse te occiderem. Turn illa dixit. Minime, factum enim non est, ut avis tua mentiretur et alius quam tu vorax esset. Ille autem dixit: Verum dixisti.»

Verba autem duplici modo grammatice explicare licet, aut ut duo status accusativi sint, qui ad vocem اخاك pertinent aut qui e pronomine (tu) in imperativo occulto pendet. Istud autem fraternitatis officium fratris onim modo adiuvaudi poeta versibus expressit sequentibus:

أَنْ أَخَا الصَّدِّيقِ الَّذِي يَسْعَى مَعَكَ وَمَنْ يَضُرُّ نَفْسَهُ لِيَنْفَعَكَ
وَمَنْ إِذَا صَرَفَ زَمَانٍ مَسَدَعَكَ شَتَّتَ أَمْرَ نَفْسِهِ لِيَجْمَعَكَ
وَإِنْ عَدَوْتَ ظَالِمًا عَدَا مَعَكَ *

„Verus amicus est is, qui tecum it, et qui sibi nocet, ut tibi prosit, et qui, quum temporis calamitas te diffindat, res suas dispergit, ut te colligate et qui, si iniustus curris, tecum currit."

Metrum Redjes est. p. 231. conf. Berthcaui libell. p. 8. text.

١٥ نَابٌ وَقَدْ تَقَطَّعَ الدَّوِيَّةُ

15. Annosa camela et iam desertum peragral.

De viro grandacvo cui vires restant, ut in eo iiducia ponatur, proverbium adhibent.

١٦ نَوُو الْفَرَارِ اسْتَجْهَلِ الْفَوَارِ

16. Adsullus pulli vaccae silvestris commovit pullam vaccae silvestris.

Metrum Sarih est. p, 246. Vaccae silvestris pullus, quum adultus est, insilire incipit, quam rem alii videntes imitantur. Monet igitur nos, ut pravorum societatem fugiamus, fieri enim potest, ut eorum agendi rationem imitantes corrumpamur. Sunt, qui voci نَوُو accusativi casum tribuant, ut verbum نَزَرُ supplicatur „Insiliit modo pulli vaccae silvestris“ Legitur quoque الْفَرَارِ (oves) Conf. proverbium تَسْفَهَتْ قَرَارًا قَرَارِ

١٧ أَنْكَحْنَا الْفَرَى فَسَنَرَى

17. In matrimonium dedimus asinum et iam videbimus*

Vir quidam, qui patri minime placebat, puellam in matrimonium petiit. Mater, cui istae imptiac gratao essent, patrcm commovit, ut quamvis invito animo consentiret. At malum illius rei finem pracvidens ista verba dixit. Proverbium nos monet, ut rei finem infelicem cavcamus. Legitur quoque **سوف نرى**. Novus maritus cum asino comparatur. Scharaf-Aldinus" dixit, proverbium quoque adbiberi, quum res necessaria a viro potcnte peteretur et quid ageret expectarctur. conf. Samach.

١٨ تَجَا عَيْرًا سَمْنَهُ

18. Asinum pinguedo sua e periculo liberavit.

Abu-Saidus dixit: Dum asini emaciati ob pabuli inopiam periissent, asinum pingucm salvum evasissc. Adhibctur igitur proverbium ad hominem monendum, ut rem caveat, antequam acciderit. Dicitur quoque do eo, quem opes suae c periculo liberarunt.

١٩ نَعِمَ الْكَلْبُ فِي بُوسِ أَهْلِهِ

19. Commode vivit canis tempore calamitatis gentis suae.

Legitur quoque: **نعيم الكلب في بؤس أهله** et **نعيم الكلب في بؤس أهله** „Commoda vita canis calamitate gentis suae nititur“. Tempore calamitatis canis cadaveribus gaudet. De servo aut alio adhibetur, qui, dum gens calamitate occupata est, eius opibus potitur. Virum laudans dixit poeta:

تَرَاهُ إِذَا مَا الْكَلْبُ أَنْكَرَ أَهْلَهُ يَفْتَدِي وَحِينَ الْكَلْبُ جَذْلَانُ نَاعِمَ

„Vides eum, quotiesunque canis geutem suam non novit, libcrantem et quando canis hilaris et bene nutritus est!
i. e. tempore calamitatis. Metrum Thawil est p. 161.

٢. النَّبُحُ مِنْ بَعِيدٍ أَهْوَنُ مِنَ الْهَرِيرِ مِنْ قَرِيبٍ

20. Latratus e loco remoto facilius est, quam gannitus e propinquo.

Id est: Ne prope accedas ad rem, quam times, sed c longinquo contra eam remedium quaeras.

٢١. أَنْطِقِي يَا رَحْمُ إِنَّكَ مِنْ طَيْرِ اللَّهِ

21. Loquere, o avis Racham! nam tu e numero avium Dei es.

Avis Racham, vulturum formam habens, corvimagnitudine, collo et corpora albo, sed extremis alis nigra hominibus multum despecta est, quippe quum cadavoribus vescatur. Quapropter quum sonum edat ut caeterae aves, nemo autem eius rationem habcat, ista proverbii verba ludibrii causa dicuntur. Proverbium de viro dicitur, cuius nemo ullam rationem liabet aut ad eius verba aures intendit. Dixit Alcomaitus virum vituperans:

أَنْشَأَتْ تَنْبُلِي فِي الْأُمُورِ تَوَافِدَ الرَّحْمِ الدَّوَابِرِ
إِذْ قِيلَ يَا رَحْمُ أَنْطِقِي فِي الطَّيْرِ إِنَّكَ شَرُّ طَائِرٍ
فَأَنْتَ بِمَا هِيَ أَهْلُهُ وَالْعَبَى مِنْ شَلْسِلِ الْخَسَائِرِ

„Adolevisti loquens in rebus sicut adveniens ex avibus Rachm in gyrum volanlibus. Quando dicitur: O avis Rachm! loquere inter aves, tu es pessima avis, adfert quae ea digna sunt et haesitationis in sermone causa in mutilatione respondentis est.”

Metrum Camil est. p. 215.

٢٢. قَامَ نَوْمَةً عَبُودٌ

22. Dormivit somno Ahbbudi.

Alscharcius virum istum, se mortuum esse fingentem sin's dixisse: Deplorate me tanquam mortuum, ut videam, quomodo me revera mortuum deplorabitis. Eum autem isto in statu mortem obiisse. Almofadhdhelus fabulam ad rem explicandam adferens dixit, cum servum nigrum fuisse, qui per septem annorum spatium e somno non evigilasset. Proverbum autem in omnem adhiberi, qui diu dormivisset, ut diceretur: *أنا من عبود*, „Ditius dormiens quam Ahbbudus.“

٢٣ النِّقْدُ عِنْدَ الْخَافِرَةِ

23» Pecunia parata apud terram est, quam equus pede effodit.

Dixit Tsahlabus, proverbium significare pecuniam paratam esse apud victoriam in equorum certamine, quia rem pignori depositam is accipiat, cuius equus cursu viccrit. Dixit Alferraus: Audivi quendam Arabem sic proverbium proferentem: *النِّقْدُ عِنْدَ الْخَافِرَةِ* „Pecunia parata apud ungulam (equi) est.“ Primum in equos dictum ad alios transferri proverbium. Alazmāihus dixit, verborum *النِّقْدُ عِنْدَ الْخَافِرَةِ* „Pecunia parata apud ungulam est“ sensum esse: pecunia parata in venditione, ut statim pretium detur, nam equum, ut Kamusi auctor dixit, qui sit animal omnium praestantissimum, mora solvendi concessa vendere non solent. Alius quidam dixit in venditione adhibitum proverbium *عِنْدَ رَجْعِ فَلَانٍ* esse i. e. apud primum verbum. Dicitur *رَجِعَ فَلَانٌ فِي خَافِرَتِهِ* „Rediit quidam in rei suae initio.“ Sunt denique, qui dicant, verborum *النِّقْدُ عِنْدَ الْخَافِرَةِ* sensum esse, conversionem et beneplacitum, siquidem fossor terram effodiat, ut videat, num bona sit nec ne.

٢٤ أَتَجَدُّ مَنْ رَأَى حَضَنًا

24. In regionem Nedjd pervenit, qui montem Hadhan vidit.

Hadhan montis in alta Nedjdj regionc siti nonicn est, ut qui cum conspexcrit; islam terram intraverit. Proverbiuin significat, rei indicium adessc. conf. Djcuu. s. v.

حصن

٢٥ النبع يقرع بعضه بعضاً

2f). Una arbor Nabau alteram perculit*

Arbor نبع Nabah appellala in montium cacuminibus crescit. Mam arborem magni haben!, quod ex eius ligno arcus et sagillae conficiuntur. Proverbium hoc Sijadus in se et Moahwijjahum dixit. Sijadus oppidi Bazrae praefecturam gerebat, dum Almoghiraus Elm-Schahbah oppido Cufae praeerat. Morluo Almoghiraus Sijadus, qui timeret, ne illius loco Ahbd-Allahus ben-Ahmir oppido praeficeretur, Moahwijjahus suasit, ut illius oppidi imperium Aldhahhaco ben-Kais traderet. Moahwijjahus autem. quid vellet cognoscens ei rescripsit: قد فهمت كتابك فليفرخ روعك أبا المغيرة لسننا نستعمل أبا: «Iam intellexi litteras tuas. Sit vero tranquillus animus tuus, (conf. C. XX, 66.) o Abu-l-Moghirahe! Abu-Ahmirum Cufae non praefecimus; sed illius loci praefecturam cum tua coniunximus!» Quae verba quum Sijadus legisset, ista proverbii verba dixit significaturus, duos viros ingenii acumine et intelligentia aequales esse. conf. XVIII, 24. et Bertheau libell. p. 19 text. nec non Hamas. p. vi

٢٦ نَجَّارَهَا نَارَهَا

26. Origo eius est eius (cameli) stigma.

Vocabulo نار ignis signum camelo inustum designatur, ut dicatur الناقة ما نَارَهَا «Quodnam signum huic camelae inustum est?» Ex stigmatibus camelorum inustis

origo cognosci potest. Proverbium adliibent significaturi ex signis externis rei internani conditionem cognosci posse.

٢٧ قَبْلُ الْعَبْدِ أَكْثَرُهَا الْمَرَامِي

27. Maior pars sagittarum scrvi sagittae scopi sunt.

Vir ingenuus caro pretio sagittas emit, emit enim sagittas lata cuspidē praeditas et sagittas longas cuspidēs habentes turn bello turn venando aptas, dum servus, qui neque bello neque venando operam dat, nonnisi sagittas, quibus scopus foritur, minore pretio venales sibi comparat.

٢٨ نَاقِرَةٌ لَا خَيْرَ فِي سَهْمٍ زَلَجَ

28. Scopum ferientes sunt (eius sagittae). Nil boni est in sagitta ex arcu delabente.

De viro dicitur, qui argumentis suis adversarium vincit. Voci نَاقِرَةٌ nominativi casus tribuitur, quod supplendum est سَهْمِ eius sagittae sunt scopum ferientes aut مِيتِهِ eius iactus est scopum feriens. Quod si vero accusativi casum admittis, supplendum est رَمِيَّةٌ »Iecit iactū (scopum feriente). Ad metrum Redjes referri potest. c. p. 232.

٢٩ الْفُغَاصُ يُقَطِّرُ الْجَلْبَ

29. Pabuli inopia effieit, ut in seriem (vendendi causa) cameli disponantur.

Proverbium monet nos, ut opibus nostris conservaudis operam demus, priusquam pereant. Conf. Kam. et Djeuh. Sunt, qui vocabulo in latus convertendi significatio- nem tribuant, ut de mactandis camelis et calamitate adhi- beatur.

٣. أَنْجُ وَلَا إِخَالِكَ نَاجِيًا

30. Libera te; sed non puto, te salvum evasurum esse.

Verba haec puella Alhaidjomanijjah appellata incursum hostilem Almakruhi patri suo nuntians dixit. Alahsahsus ben-Salamah proverbii verba versui iuscruit dicens:

فَإِنْ تَنْجُ مِنْهَا تَنْجُ مِنْ ذِي عَظِيمَةٍ وَإِلَّا فَأَنْتَ لَا إِخَالِكَ نَاجِيًا

„El si libraris ab ea, a magna calamitate liberaris et sin minus, turn non puto te salvum evasurum esse."

Metrum Thawil est. p. 161. Proverbii verbis, ut metrum hostis iniiciant, utuotur. Coaf. C. VI, 10. XXIII, 381.

٣١. النَّجَاحُ مَعَ الشَّرَّاحِ

31. Prosper successus eum explicatione est.

Sic Alazmaihus proverbium retulit et talem ci sciisuni tribuit: Explica milii rem meam, turn rebus meis prosper successus crit.

٣٢. النَّاقَةُ بِحِينَ ضَرَأِهَا

32. Camela per initium malignitatis suae.

Meidanus hoc scholion adionxit: يقال ناقه ضروس إذا كانت سيئة الخلق عند النتاج وإذا كانت كذلك حامت على ولدها وحين كل شي أوله وقرب عهده يضرب للرجل الذي «Dicatur de camela ضروس, quando in pariendo maligna natura est, et quum talis est, obit circa pullum suum. Vocabulum جن initium rei et propinquitatis eius designat. Adhibetur de viro, cuius natura in defendendo prava est.

٣٣ النَّقْبُ مِيعَادُ مَرَّاحِيْفِ الْمَطِيِّ

33. Via per montes ducens est locus promissus iurnentis saepius fatigatis.

Proverbium significare dicitur, res ex eventu cognosci.

٣٤ أَنْقَعَ لَهُ الشَّرُّ حَتَّى سَتَمَ

34. Malum ei maceravit (medicamentum), donec fastidium caperet.

Malum cum summo opere adflixit.

٣٥ نَشَطَنَهُ شَعُوبُ

35. Dente suo mors eum momordit.

Morte abreptus fuit.

٣٦ نَظَرَ الْمَرِيضُ إِلَى وَجْهِ الْعَوْدِ

36. Aegrotus visitantium vultus observavit.

De eo dicitur, qui vi oppressus amantem intuetur.

٣٧ نَفْسِي تَمَقَّسُ مِنْ سَمَائِ الْأَقْبَرِ

37. Animus mens male habet ex coturniee sepulchre-rum.

Nan-ant, pucrum bubonem venatum esse eamque; quam coturnicem esse putaret, edissc. Quum inde vomitus crearetur, cum ista verba dixisse. Proverbium significat, rem spurcam haberi.

٣٨ فَأَوْصَ الْجُرَّةُ ثُمَّ سَأَلَهَا

38. Lignum retis movit (dorcās), turn pacem cum eo fecit.

Primum dorcas capta multum so movet, ut lignum, quo rete tenetur, fraugat, turn autem latitat a tranquilla est. Do co dicitur, qui primum adversatur. turn ad consensum cogitur. conf. Djeuh. s. v. جر

٣٩ نَظَرَ الْتَيْوُسُ إِلَى شِفَارِ الْجَارِ

39. Hirci magnos lanii cultros observaverunt.

De eo dicitur, qui victus et vi coactus inimicum adspicit.

٤٠ أُنْجِ سَعْدٌ فَقَدْ هَلَكَ سَعِيدٌ

40. Eripe te, o Sahide! nam Soaidus iam perit.

Salidus et Soaidus duo Dhabbahi ben-Odd filii erant. Monet proverbium, ut re elapsa id, quod restet, nobis conservemus. Proverbium hoc Alhadjdadjus adhibuit, res autem C. VI, 29. narrata est. Scharaf-Aldin.

٤١ إِنْ بَاصَ بِغَيْرِ تَوْتِيرٍ

41. Altractiim arcum remittit, quem nervo rion instruxit.

Minatur et minas perficere non potest, fieri enim non potest, ut arcus attrahatur, nisi is nervo inslruclus sit. In Scharaf-Aldini libro غير من legitur. Simile sensui est proverbium: «Ut canendo ducens cui camelus non est» et غير شميع «Ructum emisit Lokmanus non satiat.» Legitur quoque sic proverbium: «لا تعجل بالانباص قبل التوتير» «Ne festines arcum attrahere, antequam cum nervo instruxeris.» Id est: Ne in re festines, antequam tempus adest.

٤٢ النَّاسُ كَأَسْنَانِ الْمَشِطِّ

42. Homines dentibus pectinis similes sunt.

Id est: Origine similes, omnes enim filii Adami sunt. Meid. In malo similes sunt. Scharaf-Aidin.

٤٣ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا تَبَايَنُوا

43. Homines statu gaudent bono, quamdiu inter se distincti sunt.

Necessc est, homines siut iubentes et obedientes, nam aquales inter se pcriront. In Scharaf-Ahlini el Samach-scharii codicibus proverbio addita sunt verba: **فَإِذَا تَسَاوَوْا هَلَكُوا** «Et quando inter se aequales sunt, pereunt.»

٤٤ النَّاسُ كَأَيْلِ مِائَةِ لَا تَجِدُ فِيهَا رَاحِلَةً

44. Homines centum camelis similes sunt, inter c[u]uos ne unus quidem est ad vecluram idone us.

Multi sunt homines, sed in paucis bonum est.

٤٥ النِّسَاءُ حَبَايِلُ الشَّيْطَانِ

45. Mulieres diaboli laquci sunt.

Verba haec Ebn-Masuhdus dixit, couf. Vita Timuri T. I. p. 24. ed. Manger.

٤٦ نَقَطُ عَرُوسٍ وَأَبْعَارُ ضَبَاءَ

46. Notae sponsae et stereora dorcadum.

Pocta Djcrirus hoc proverbio usus est, quum transiens poetam Osurilommahuin hominibus congregatis ver-

sus suos recitantes audiret, significaturus, versus illos dorcadis stercore similes esse, quorum bonus odor percipitur; sed quod contritum pravum reperiretur. Notae sponsae autem illas notas, quibus sponsa se ornatj significare videntur.

٤٧ نَقَى نَقِيَّكَ قَمَا أَنْتِ إِلَّا حُبَارَى

47. Vociferoris raodo tuo consueto, nam tu non es nisi avis Ilobara!

Bubonem quum vir venando cepisset, et illa in manu eius vociferaretur, ista verba protulit. Abu-Ahmruus dixit: Significat. rem turpem non curandam esse ratione habitata. *boni* التغميص على الفبيث لحساب الطيب

٤٨ تَجَا قَلَانُ حَرِيضًا

48. Evasit quidam iarn extremum spiritum du-eens.

E summo periculo vix salvus evasit.

٤٩ أَنْسَتِ أُمُّ مَعْرِفَةَ

49. Utrum generis commemoratio an notitia?

Id est: Num generis commemoratio et notitia acquies sunt in necessitate iuris (حَق) et utilitatis?

٥٠ نَعْمَ قَمَاوَى الْمِعْرَى تَرْمِدَاءَ

50. Quam pulecher est loous commorationis capraruin locus Tsermitla!

Tsermida nomen loci est, pabulo abundantis. Proverbium iubet audire virum liberalitate sua notum.

٥١ نَشَرَ لِدَاكَ الْأَمْرَ أَذْنِيهِ قَرَأَ عِبْرَ عَيْنِيهِ

51. Huic rei aires suas expandit, et res oculo suo fletum parientes vidit.

In cum dicitur, qui rei desiderio adfectus res ipsi ingratas videt. In codice Lugd. proverbium hoc post proverbium 53 positum est.

٥٢ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْقَلْبِ بَعْدَ الْكُثْرِ

52. Ad Deum confugimus a paucis post multum.

٥٣ النَّوْمُ فَرَحَ الْعُظْبِ

53. Somnus iram fugat.

Proverbii sensus est: Iratus quum dormit, ira fugit.

٥٤ تَجَا مِنْهُ بِأَفْوَقِ نَاصِلِ

54. Ab eo liberatus est cum sagitta ruptam crenam habente.

Damno adfectus ab eo liberatus est.

٥٥ نَشِبَ فِي حَبْلٍ غَيٍّ

55. In laqueo erroris haesit.

Legitur quoque: نَشِبَ فِي حَبْلَةٍ غَيٍّ cum eadem significatione. Id est: In rem ingratam, quam fugere non poterat, incidit.

٥٦ نَقَضَ الدَّهْرُ مِرَّتَهُ

56. Tempus eius funem dissolvit.

Tcnipus cum adflixit, ut vestigia noxae remanerent.

٥٧ نَطَحَ بِقَرْنٍ أَرُومَهُ نَقْدٌ

57. Petivit cornu, cuius radix vermibus erosa erat.

De eo dicitur, qui haud praeparatus tibi adversatur.

٥٨ النَّدَمُ تَوْبَةٌ

58. Poenitentia est, quod a peccatis ad Deum nos convertimus.

Verba haec Mohammedi Arabum prophetae adscribuntur. Traditione ad nos delata sunt. conf. Djeuh.

٥٩ النَّاسُ مَجْزِيُّونَ بِأَعْمَالِهِمْ إِنْ خَيْرًا فَخَيْرٌ وَإِنْ شَرًّا فَشَرٌّ

59. Hominum facta pensantur, si bona sunt, bono, sin mala, malo.

Enunciari quoque potest : إِنْ خَيْرًا فَخَيْرًا وَإِنْ شَرًّا فَشَرًّا : ut verbum suppleatur.

٦٠ أَنْفَقَ بِلَالٌ وَلَا تَخَشَّ مِنْ ذِي الْعَرْشِ أَغْلَالًا

60. Eroga opes, o Bilale! et ne time ab eo, qui thronum possidet, deminutionem (paupertatem).

Verba hacc Mohammeds, Arabum propheta, Bilalo dixisse fertur¹⁾. Proverbium avaritiam fugere nos iubet.

٦١ النَّارُ خَيْرٌ لِلنَّاسِ مِنْ خَلْفَةٍ

61. Ignis melior est hominibus, quam quod ferae inodo a facie modo a tergo veniunt.

1) Do Bilalo, qui apud Mohainniedeui prccam horac annuuciandue muneri praeerat, conferas librum meum. Selecta ex historia Halebi p. 49 adnott.

Proverbium hoc scholio Meidani sequente explicatur:
 زعموا أن الصبيح رأت سنا نار من بعيد فقابلتها ثم اقعنت
 ورقعت يديها فعل المصطفى وأيهات منها النار ثم قالت عند
 ذلك النار خير للناس من خلفه يضرب لمن يفرج بها لا
 Narrant, hyacnam splendorom ignis
 e longinquo videntem clunibus terrac affixis scdisse et ex
 adverso ignem adspexisse, duni se calefacientis modo pedes
 anteriores tolleret et quam remotus ab ea ignis erat! Turn
 cam dixisse isto statu: Ignis melior est hominibus, quam
 quod praeda modo a facie modo a tergo venit.« Prover-
 bium autem de eo adhibetur, qui re laetatur, ex qua non
 multum boni percipit.« Sed in proverbio de voce خلفه
 dubito. Pocockius et Schultcius dubitantes verterunt.«
 Ignis melior est hominibus; quam quod post eum est." In
 cod. Berol. vocales additae sunt, ut Chali fa h enuncitur, sed
 nescio, quamnam ob causam factum sit. In scholiis de voce
 وأيهات, quae et in meo et codice Lugdunensi legitur,
 dubitavit Reiskius, qui in margine codicis Lugdunens.
 وأيمات adscripsit. In codice Berol. وانهاات legimus.

٦٢ النَّاسُ نَقَائِعُ الْمَوْتِ

62. Homines sunt praeda ante distributionem
 mactata mortis*

Vocabulum نقيعة camelum significat, qui, anlcquam
 praeda facta inter singulos disiribuitur, mactatur. ef. Hamas.
 ٢٥٨. Id est: Mors homines maclat, quemadmodum lauius
 ilium camelum mactat. conf. Kam. Djeuh.

٦٣ النَّفْسُ عَزُوفٌ أَلُوفٌ

63. Anima est abstinens a rebus et adsueta rebus.
 Animam nostram rei adsuefacere et a re desuefacere
 possumus. In Scharaf-Aldini et Samachscharii operibus
 انوف omissum est.

٦٤ نَعَمْ أَجَلٌ مُسْتَأْخِرٌ

64. Quam praeclarus clypeus est finis vitae tardans !

Verba hacc Ahlius Mohammodanorum imperator dixisse fortur.

٦٥ نَعَمْ الدَّاءُ الْأَزِمُّ

65. Quam bonura est remedium mordens !

Febris significatur. Narrant Mohammedanorum imperatorcm Olimarum interrogate Alharctsum ben-Caldah de remedio optimo et hunc hisce verbis respondisse. Simili modo dicunt : ليس للبطن خیر من خمسة تتبعها. Non est impletioni ventris (e qua morbus oritur) melior res, quam fames, quae eam sequitur.

٦٦ فَاصْعُ أَخَاكَ الْخَبَرَ

66. Purum et non mutatum nuntium fratri tuo adfer !

٦٧ فَوْقَ الْحَقَائِقِ

67. Levitas rixae !

Significat, viro levitatem et inconstantiam in rixa esse. conf. Kam. s. v. حق

٦٨ تَجَوُّتَ وَأَرْهَنْتَهُمْ مَالَكَا

68. Salvus evasi, eisque Malicum pignori dedi.

Verba hacc sunt Ahbd-Allahi ben-Hammam Alsaluli in versu sequente dicentis :

فَلَمَّا خَشِيتُ أَظْفِيرَهُمْ تَجَوُّتَ وَأَرْهَنْتَهُمْ مَالَكَا

„Quum ungues eorum timerem, salvus evasi et pignori iis Malicum dedi.« Metrum Motakarib est. p. 281.

Omnes in eo consentiunt, quod et forma quarta et prima adhiberi possit excepto Alazmaiho, qui voci vocales futuri prirnac formae dedit, »Dum eis Malicum pignori dō. De eo dicitur proverbium, qui e periculo liberatur, in quo socii eius retinentur.

٦٩ نَكَأَ الْقَرْحَ بِالْقَرْحِ أَوْجَعَ

69, Quod ulcus eschara nudatur cum ulcere, maiore dolore adficit.

Ulcus cuticula recenti obductum si nudatur, ut iterum ulcus oriatur, id maiore nos dolore adficit. بالقرح hoc in pro-
verbio eundem sensum offert quam مع القرحة cum ulcere.

٧٠ نَاجِرًا بِنَاجِرٍ

70. Praesens pro praesente.

Proverbii huius explicatio talis legitur: كَقَوْلِكَ يَدَا بيد أي تعجلاً بتعجيل وفي الحديث لا تبيعوا إلا حاضراً بناجر أي حاضراً بحاضر يعني في النصرف ويقال البيع ناظر بناجر أي نقد بنقد وناجزاً في المثل منصوب بفعل مضمر أي ابيعك ناجزاً وهو نصب
«Ut dicis بيد يدا i. e. Festinando pro festinando». Et traditione delata ad nos sunt verba: لا تبيعوا إلا حاضراً «Ne vendatis nisi praesentem pro praesente» i. e. in mutatione (صرف) et dicitur: البيع ناظر بناجر «Venditio est praesens pro praesente» i. e. pecunia parata pro pecunia parata. In proverbio autem ناجزاً accusativi casus est, quod ابيعك verbum supplendum est. Accusativi autem casus modo, quem Arabes حال statum appellant, positus est.

٧١ نَعَمَ مَعْلَقَ الشَّرْبَةِ هَذَا

71. Quam bonum est hoc poculum potus!

Dixit Alazmäihus: Vocabulum **معاق** poculum, quod camelo vehens suspendit, significat. Vox autem **هذا** indicat **القدح** poculum. Id est: Bibenti, qui illo utitur, sufficit usque ad mansionem, quam petit, potus unus, altero non eget. Proverbium autem de eo dicitur, qui suo consilio in rebus utitur et cui alius consilium opus non est.

٧٢. النَّزَائِعُ لَا الْقَرَابِ

72. Peregrinas et non propinquas!

Dicitur quoque eodem sensu: **الغرايب لا القرايب**. Accusativi casus ex verbo omissio pendet, ut sic proverbium explicandum sit: **«تزوجوا الغرايب ولا تزوجوا القرايب»** In matrimonium ducite peregrinas et ne in matrimonium ducite propinquas! In opibus Scharaf-Aldini et Samachscharii legitur: **«النزايح احب»** Peregrinae praestantiores sunt.

٧٣. النَّاسُ يَمَامَةٌ

73. Homines columbae sunt.

Proverbium monet nos, ut benigne et comiter erga homines agamus et ne eos abigamus a domibus nostris, quemadmodum columbae domibus nostris adsuefiunt.

٧٤. اِنْتِسْرَاعُ الْعَادَةِ شَدِيدٌ

74. Consuetudinis remotio difficilis est.

Legitur quoque hoc modo: **انتزاع العادة من الناس** «Remotio consuetudinis ab hominibus peccatum computatum est». Hoc ei simile est, quod dicitur: **«العتام شديدا»** Ossa sunt dura. Dicitur simili modo **«العادة طبيعة خامسة»** Consuetudo est quinta natura.

٧٥ النِّدَاءُ بَعْدَ النَّجَاءِ

75. Convocatio post clanculum sermonem.

Id est: Palam res tractetur, postquani secreta fuit. Proverbium, ut cavcamus, monet.

٧٦ نَوَّانٌ شَالَا مُكَّيْبٌ وَبَارِحٌ

76. Duae stellae elatae fuerunt, una retenta pluvia, altera ventus fervidus.

Sic autem proverbium explicandum est: هـا نـوان ارتفعـا ,, Illi duo (viri) sunt duae stellae in coelo elatae, quarum altera nullam pluviam adducit, altera ventum calidum aestatis tempore flantem adfert'. Proverbium duos viros significat externa dignitate praeclari, sed aequalcs in eo, quod parum boni adferunt. Comparantur cum duabus stellis.

٧٧ فَشَيْطَةٌ لِلرَّأْسِ فِيهَا مَأْكُلٌ

77. Praeda in via obtingens duci, in qua lucrum est.

Vocabulum فَشَيْطَةٌ eam praedam significat, quae duci, antequam ad hostium locum pervenit, in maius incidit. Proverbium, quod rem parvam designat, cuius desidio capimur, adhibetur in virum iti debito suo postulando auxilium petentem ab eo, qui omnibus eius opibus potiri cupit.

٧٨ نَامَ عَصَامُ سَاعَةَ الرَّحِيلِ

78. Dorraivit Ihzamus hora profectionis.

Do viro dicitur. qui rem. postquam ea abut, petit.

٧٩ نَامِرٌ بَعَيْنٍ أَلَمِنَ الْمَشَيعِ

79. Dorraivit oculo securi, fortis.

In virum debilem dicitur, qui res tales petit, quales viri fortes ptere solent.

٨٠ نَعْلُكَ شَرٌّ مِنْ خَفَاكَ فَأَتْرُكْ

80. Solea tua peior est, quam nuditas pedum tuorum; relinque eam igitur!

De viro dicitur a viro auxilium pelente, qui ratione eius non habila auxilium non fert.

٨١ نَحْنُ بِأَرْضِ مَآوَاهَا مَسُوسُ

81. Nos sumus in terra, cuius aqua dulcis et pura est.

Versus hemistichium metri Sarih (p. 246) est. Sequitur: „لولا عقاب صيدها نسوس“, Nisi aquila fuisset, cuius praeda est avis Nasus appellata.“ Proverbium locum significat, in quo bene vivitur; sed in quo debilis iniustè noxa adficitur.

٨٢ نَغُورَ ظُبِّي مَا لَهُ زُوَيْرُ

82. Fugà dorcadis, cui dux non est.

Sic explicandum est proverbium: نغور ظبى ما له „Fugit modo dorcadis, quae refugium non habet, quo se recipiat“. Fugam accerrimam designat, dum eum fugimus, cuius natura et agendi modus pravi sunt.

٨٣ النَّسَى مِنْ خَيْرِ أَمَارَاتِ الرِّبِّعِ

83. Initium obesitatis est optimum indicium liberi accessus ad aquam.

A camelis in homines translatus loquendi modus do co adliibetur, qui de vita dura questus in facie commodae vitac indicia habet.

٨٤ نَحْنُ بِوَادٍ غَيْثُهُ ضَرُوسٌ

84. Nos in valle sumus, cuius pluvia pauca est.

De eo dicitur, cuius bonuin pa rum est et ad multos non attinet.

٨٥ نَفْطٌ وَقُطْنٌ أَسْرَعُ احْتِرَاقًا

85. Naphtha et gossypium celeriter comburuntur.

Legitur quoque اسرعا. In codice B, autem اسرعا est. Proverbium duo mala commixta inter se significat.

٨٦ النَّاسُ أَخْيَافٌ

- 86 Homines sunt diversi.

Pluralem اخياف derivant a plurali خيف, cuius singularis اخيف fem. خيفة est, aut ab infinitivi seu nominis actionis forma خيف. Vocabulum اخيف proprie significat diversos oculos habentem, ut unus niger alter caeruleus sit. Diversas esse naturas proverbium docet.

٨٧ النَّاسُ شَجَرَةٌ بَغْيٍ

87. Homines arbor iniustitiae sunt.

Homines arbor iniustitiae appellati sunt, ut hide cognoscatur, homines crescere et augeri iniustitia.

٨٨ نَقَّتْ ضَفَادِعُ بَطْنِهِ

88. Coaxaverunt ranae ventris eius.

I. e. Esurivit. Simili modo dicitur : صاحبت عصافير بطنه „passeres ventris eius pipiverunt“.

٨٩ النَمِيمَةُ أَرْثَةُ الْعَدَاوَةِ

89. Obrectatio est inimicitiae fomes.

٩٠ نَارُ الْحَرْبِ أَسْعَرُ

90. Belli ignis multum ardet.

Arabes, quotiescunque belli consilium ceperant, ignem accendere solebant, ut signum ad id surgentibus esset, conf. Alcoran. C. V, 69.

٩١ النَّتَمُ عَلَى السَّكُوتِ خَيْرٌ مِنَ النَّتَمِ عَلَى الْقَوْلِ

91. Poenitentia silentii melior est, quam poenitentia verbi.

Proverbio hoc multiloquium vituperatur.

٩٢ النَّخْسُ يَكْفِيكَ الْبَطِيَّ الْمُنْقَلَّ

92. Incitatio tardum, segnem propellit.

Legitur المثقل pravus, vilis loco vocis المنقل. Vox النخس pungere, fodicare significat, dum stimulo iumentum ad celerem gressum impellimus.

٩٣ نِصْفُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيْمَانِ بِاللهِ تَعَالَى مُدَارَاةُ النَّاسِ

93. Dimidium prudentiac post fidem Deo habendam est benigna hominum tractatio.

Haec verba referuntur in traditione, qua Mohammedis socius ipsa Mohammedis verba adlegat.

٩٤ تَجَا ضَبَارَةً لَمَّا جُدِعَ الْجَدْرُ

94. Salvus evasit Dhobarahus, quum Aldjadari nasus amputatus esset.

Nomina duorum virorum vilissimorum inter Arabes sunt, de quibus vide C. XXIII, 498. Illo in loco nee non in scholiis nomen unius viri جدر Djadrah scriptum est.

٩٥ نَابِلٌ وَأَبْنُ نَابِلٍ

95. Peritus et filius periti.

Proprie est: Peritus in sagittis iaciendis vel conficiendis.

Forma comparativi.

96. Genealogiae gnarior, quam Daghfalus.

Daghfalus vir e gente Banu-Dsohl bcn-Tsahlcba bcn-Ohcanah erat. conf. C. I, 33. XVIII, 267. XX, 98.

٩٧ أَنْسَبُ مِنْ ابْنِ لِسَانِ الْحَمْرَةِ

97. Gerrcalogiae gnarior, quara Ebn-LisanirHom-
rahus.

Vir iste ad gentem Banu-Taim-Altat ben-Tsalilcbah
pertinebat el nomen Waka ben-Alascabab gerebat. Cog-
nomen Abu-PCilab habebat. conf. C. XVIII, 268.

٩٨ أَنْسَبُ مِنْ كَثِيرٍ

98. Praestantior encomio amatae, quam Catsirus.

Laus amatae, quam initio carminum poetae canere
solebant, Arabes نسيب appellant. Proverbium hoc e
versu poetae desumptum esse dicunt:

وَكَاْنَ قُشَا فِي عَكَاطٍ يَخْتَلِبُ وَأَبْنُ الْمُتَّقِعِ فِي الْيَتِيمَةِ يُسْهَبُ
وَكَاْنَ لَيْلَى الْأَخْيَلِيَّةِ تَنْدُبُ وَكَثِيرٌ عَزَّةَ يَوْمَ يَمِينٍ يَنْسَبُ

"Quasi Kossus in nundinis Ocatbsi orationem haberet et
Ebn- Almokaffahus¹⁾ in Aljatimah mullum donaret et
Calsirus Absabi die separationis encomio aniatam lau-
Jaret. Metrum Camil est. p. 212.

٩٩ أَنْسَبُ مِنْ قَطَاةٍ

99. Sacpius memorans genus, quam avis Katha.

1) Abu-Mohammed Ahbd-Allah ben-Almokaffah erat facundus et di-
sctus. Eius nomen Husabah vol Dadabah ben-Dadahischnisch erat,
antequam Mohammedanum se confessus erat. Cognomen Abu-
Ahmru gerebat. Eius pater cognomen Almokaffah accepit, quod
a Hadjdjado verberatus in pede iucurvatos digitos acciperet.
Ham.

Sic dicitur, quia avis hacc sono, quem edit, nomen suum semper appellat. conf. C. XIV, 90.

١٠٠ أَنْكَحُ مِنْ ابْنِ الْغُرِّ

100. Vehementior in initu, quam Ebn-Alghasa.

Quae hoc de proverbio Arabes tradiderunt, ea sine damno omitti possunt. Caeterum de viri nomine multa inter Arabes dissensio est. Abu - l'lakhsanus cum appellatum esse Sahdus ben-Alghasa Alajadi dioit; Ebn-Alcalbius cum Alharitsum ben-Alghasa appellat; Alhamsahus cum fuisse tradit Ohrwahum ben-Aschjam Alajadi. Magno pene praeditus erat. In scholiis legimus: *وَيَقَالُ أَنْكَحُ مِنْ خَوَاتِ يَعْنُونَ صَاحِبَ ذَاتِ الْفَكَيْنِ وَقَدْ مَرَّ ذِكْرُهُ فِي بَابِ الشَّيْنِ* conf. C. XIII, 115.

١٠١ أَنْكَحُ مِنْ حَوْتَرَةٍ

101. Vehementior in initu, quam Hautsarabus.

Vir fuisse dicitur ad gentem Ahbd-Alkais pertinens, cuius nomen Rabbahus ben-Ahmru esset. Magnus is pene praeditus erat, ut proverbiali modo diceretur: *اعظم ايرا من حوترة* «Maiores pene praeditus, quam Hautsarabus.» Cognomen inde accepisse dicitur, quod, quum in nudinis Obcatsi mulieris amplum scyphum, quem emturus esset, quod illa magnum pretium postularet, glande penis sui implevisset.

١٠٢ أَنْدَمُ مِنَ الْكُسَعِيِّ

102. Maiorem poenitentiam agens, quam Alco-säihjjus.

Alhamsahus virum ad gentem Cosaah كساعة pertinuisse et nomen Moharib ben-Kais gessisse dixit. Alius quidam, cum

ad gentem Banu-Cosah (كسع), tum ad gentem Moharib pertinuisse, nomen autem Ahmir ben-Alharits habuisse. Conf. Harir. p. 95.

١٠٣ أَحَبُّ مِنْ مَرْيَةٍ

103. Nobilior, quam Maria.

Filia Abbd-Almanat ben-Malic ben Said ben Ahbd-Allah ben-Darim erat. Hamsahus autem contendit, cam ad genlem Darim pertinuisse et pepcrisse Hadjibum, Lakithum et Mahbadum, filios Sorarahi ben-Ohdos ben-Said Manat ben-Darim. Conferas quoque C. VII, 3.

١٠٤ أَحَبُّ مِنْ ذَاطِمَةٍ

104. Nobilior, quam Fathima.

Loco huius proverbii in libro Scharaf-Aldini أَحَبُّ مِنْ ذَاطِمَةٍ «Nobilior quam filia Chorschobia» legitur et sic in Samachscharii opere. Fathima erat filia Alchorschobi ad gentem Aumar pertinentis, nempe Anmari Baghid ben-Raïs ben-Ghathfan. Huius autem proverbii causa est, quod Sijado Ahbsitao peperit Rabiahum Alcamil (perfectum), Kaisum Alhaliths (memoria tenentem), Ahmarahum Alwahhab (donatorem), Insun Alfararis (optimum equitem). Nulla autem femina منجبة appellabatur, antequam tres filii nati erant.

١٠٥ أَحَبُّ مِنْ أُمِّ الْبَنِينَ

105. Nobilior, quam Oum-Albanin (mater filiorum).

Mulier ista filia Ahmrui ben Ahmir equitis gentis Aldhalja (الضحياء) Malico ben-Djahfar ben Cilab nupta quinque filios Abu-Bera cognoniinatum Molahib Alasinnah Ahmirumetquitem Korsoli Thofail Alchail, qui pater Alimiri bcu-Althofail erat, et Rabiahum Almoktar ben-Rabiab et Nas-

salum Almadhik Solami et Moahwwidsum AlhocamaMoali-wijahu.n peperit. conf. De Sacy Notice sur le poele Lebid. p. 116. Monumenta antiq. hist. Arabum. p. 215.

١٠٦ أَجَبٌ مِنْ خَبِيَّةٍ

106. Nobilior, quam Chabiah.

Erat filia Kijahi ben-Alaschall Alghanawi. Narrant, eam quum somniaret audivisse interroganlem: Num tibi decem viles, an tres, qui decern viris aequales sunt, gratiores liabcnlur? Quod quum altera nocte repetitum esset, eam marilura, Djafarum ben-Cilab, quid ipsa respomlcrccl; interrogasse et ex mariti consilio dixisse tertia nocte interroganti: Tres aequales decern viris. Peperisse igitur eam tales tres, Clialidum Alazbagh cognomiuatum, quod in anteriore capite maculam albam habcrecl, Malicum Althajjan, quod ventrem collapsum haberet et ltabiabum Alahwaz, quod parvis oculis praeditus esset.

١٠٧ أَجَبٌ مِنْ عَائِكَةَ

107. Nobilior, quam Ahticab.

Erat filia Helan ben-Falih ben-Morrah ben Dsiewan Al solamijjah, nupta Ahbd Menafo ben-Kozzajj, cui llaschium, Ahbd-Schemsum et Almothallebuin peperit.

١٠٨ أَنْتَنُ مِنْ مَوَدَّاتِ الْغَنَمِ

108. Foetidior, quam lana foetida ovium.

Lana foetens, quae e pellibus nondum omnino concinnatis (aliis antequam concinnati sunt), cvellitur.

١٠٩ أَنْكَحُ مِنْ يَسَارِ

109. Saepius iniens, quam Jesarus.

Jesarus cliens gentis Banu - Taim a Djobaihao Aschdjaihto capram, ut eius lacte utcretur, acceptis in domino reddere nolebat. Quapropter Djobaihaus cum pluribus hunc versum dixit:

أَمْوَلِي بَنِي تَيْمٍ أَلَسْتَ مُوَدِّيَا مَنِيعَتَنَا فِيمَا يُودَى الْمَنَاجِحِ

„Cliens gentis Banu-Taim! tu non reddis rem tibi mutuo dalam, dum tales res mutuo datae redduntur?

Metrum Thawil est. p. 161.

Respondit Taimita:

بَنَى سَنُودِيَهَا إِلَيْكَ دَمِيمَةً فَتَنَكَّحَهَا أَذْ أَعُوذُكَ أَلْمَنَاجِحِ

„Imo, eam reddam tibi vituperandam, et tu eam inibis, quum tibi mulieres desunt« Metrum Thawil est. p. 161.

Tum iterum Djobaihaus dixit:

ذَكَرْتَ نِكَاحَ الْعَنْزِ حِينًا وَلَمْ يَكُنْ بِأَعْرَاضِنَا مِنْ مَنَكِحِ الْعَنْزِ قَادِحِ
فَلَوْ كُنْتَ شَيْخًا مِنْ سَوَاةِ نَكَحَتَهَا نِكَاحَ يَسَارِ عَمْرَةٍ وَهوَ سَارِحِ

"Mentionem fecisti initus caprae tempore quo non erat, qui honorem nostrum propter initum caprae vitupcraret. Sed si fuisset princeps gentis Savat'), eam iniissem, quemadmodum Jesarus capram suam inivit, dum pastum incedebat. Metrum Thawil est. p. 161.

۱۱. أَنَمَّ مِنَ الصَّبَحِ

110. Magis divulgans, quam Aurora.

Sic dicitur, quoniam illa nullam rem tegit.

۱۱. أَنَمَّ مِنَ التَّرَابِ

111. Magis divulgans, quam terra.

Quia in ea vestigia apparent.

1) Gous Sawal illius rei accusata est,

١١٢ أَنَّمْ مِنْ جُلْجُلٍ

112. Magis divulgans, quam tintinnabulum.

Hoc e versu sequente derivatum est :

فَانْكَمَا يَا أَبْنَى جَنَابٍ وَجِدْتُمَا كَمَنْ دَبَّ يَسْتَخْفِي وَفِي الْعَنْقَى
جُلْجُلٍ

»Vos duo, o filii Djenabi! reperti estis ei similis, qui repit,
ut se occultet, dum in eius collo tintinnabulum est«.

Metrum Thawil est p. 161.

١١٣ أَنَّمْ مِنْ زَجَاجَةٍ عَلَى مَا فِيهَا

113. Magis divulgans, quam vas vitreum res, quas
continet.

Viri eloquentiae laude insignes aut vituperantes aut lau-
dantes vitrum descripserunt. Vituperium eius verissimum
verbis inest: يسرع اليه الكسر ولا يقبل للجر «Celestiter fran-
gitur, reparari non potest.» Apud regem quendam quom
Schaddadus Haretsita aurum descripsisset, Sahlus ben-
Harun contra vitrum laudavit. Placet autem utriusque
sermonem ipsissimis verbis addere: قل شداد الذهب
ابقى للجواهر على الدفن واصبرها على الماء واقلها نقصانا على
النار وهو اوزن من كل ذى وزن اذا كان فى مقسدار شخصه
وجميع جواهر الارض والفقر كله اذا وضع على ظهر الزبيب
فى انائه ثقا ولو كان ذا وزن ثقيل وحجر عظيم ولو وضعت
عليه قيراطا من ذهب لرسب حتى يضرب قعر الاناء ولا يجوز
ولا يصلح ان تشد الاسنان المقتلعة بغيره وان يوضع فى مكان
الانوف المصطلمة سواء وميله اجود الاميال والهند ثمره فى العين
بلا كحل ولا ضرر لصلاح طبيعه وموافقة جوهره لجوهر الناظرين
وله حسنة ومنه الترياب والصفايح التى تكون فى سقف الملوك
وعليه مدار التبايع مذ كان التبايع وهو ثمن كل شى سواء ثم
هو فوق الفضة مع حسن الفضة وكرمها وحظها فى الصدور

وانه تمن لكل شى مبيع| باضعاف واضعاف اضعاف وله المرجوع وقلة
 النقصان والارض التى تنبت ويسامر عليها تحيل الغصة السى
 جوهرا فى السنين البسيرة وتقلب الحديد الى طبعها فى الايام
 القليلة والطبيع الذى يكون فى قدوره اغذى وامراء واصبح فى
 الجوف واظيب وسئل على رضى الله عنه عن الكبريت الاحمر
 فقال هو الذهب وقال النبى عليه السلام لو ان لى طلاع الارض
 ذهب فاجراه فى ضرب الامثال كل مجرى فحسده سهل بن هارون
 على ما حاضره من البلاغة والخطابة فقال يعترض عليه بعب
 الذهب وفصل الزجاج وتفضيله عليه الذهب مخلوق والزجاج
 مصنوع وان فضله الذهب بالصلابة فقد يفصله الزجاج بالصقاة
 ثم الزجاج مع ذلك ابقى على الدفن والغرق والزجاج مجلو
 زورى والذهب مناع سائر والشراب من الزجاج احسن منه فى
 كل معدن ولا يفقد معه وجه النديم ولا يثقل اليد ولا يرتفع
 فى السوم واسم الذهب اسم يتطير منه ولا يتفال به وان سقط
 عليك قتلك وان سقطت عليه علك ومن لومه سرعت الى بيوت
 الليام وملكهم له وابطاوه عن بيوت الكرام وملكهم وهو فائن
 قاتل لمن صانه وهو ايضا من مصايد ابليس ولذلك قالوا اهلك
 الرجال الاحمران واهلك النساء الاحامر وقدر الزجاج اظيب
 من قدور التجارة وهى لا تصدء ولا يتداخلى فحق حيثانها
 ربح الغم واوساخ الوضو وان انسخت فالماء وحده لها جلا
 ومتى غسلت بالماء عادت جددا ولها مرجوع حسن وهواشبه
 شى بالماء ومنعته عجيبة وصناعته اعجب وكان سليمان بن داود
 هليهما السلام اذا عب فى الاناء كلكت فى وجهه مودة الحسن
 والشياطين فعلمه الله صنعة القوارير فحسمر بها من نفسه تلك
 الجراءة وذلك التهجين ومن كرع فيه شارب ماء فكانه يكرع فى
 اناء من ماء وهواء وضياء ومرائه المركبة فى الخائط اضواء من
 مرائى الفولان والصور فيها ابين وقد يقدح النار من قنينة
 الزجاج اذا كان فيها ماء فحاذوا بها عين الشمس لان طبع
 الزجاج والماء والهواء والشمس من عنصر واحد وليس فى كل

ما يدور عليه الفلك جوهر اقبل لكل صبغ واجدر ان لا يفارقه حتى كان ذلك الصبغ جوهريه فيه منه ومتى سقط عليه صياء انقذه الى الجانب الآخر من الهواء واعاره لونه وان كان الجاهل ذا الوان اراك ارض البيت احسن من وشى صنعاء ومن ديباج تستمر ولهم يتخذ الفاس انية لشرب الشراب اجمع لها يريدون من الشراب منه قال الله تعالى قيل لها ادخلي الصرح فلما راته حسيته لجة وكشفت عن ساقها قال انه صموج ممر من قوارير وقال تعالى واكواب كانت قوارير قوارير من فضة فاشتق الفضة اسما من اسمها وقال النبي عليه السلام للحدادي وقد عنف في سياتي شعنه يا انيس رثنا بالقوارير فاشتق للنساء اسما من اسمها ويقولون ما فلان الا قارورة على انه اقتلع من السيف واحد من موسى واذا وقع شعاع المصباح والقنديل على جوهر الزجاج صار المصباح والزجاج مصباحا واحدا ورد الصياء كل واحد منهما على صاحبه واعتبروا ذلك بالشعاع الذي يسقط في وجه المرأة وعلى وجه الماء وعلى الزجاج ثم انظروا كيف يتضاعف نوره وان كان سقوطه على عين انسان اعشاه وربها قال الله تعالى الله نور السموات والارض مثل نوره كمشكاة فيها مصباح المصباح في زجاجة الزجاج كانه كوكب دري يوقد من شجرة الاية فلزيت في الزجاج Dixit Schahddadus: Aurum in terra defossum omnium rerum durabilissimum est, aquam maxime tolerat, ex igne minimum detriment! capit, quantilatis ratione habita omnium rerum maximum pondus habet. Omnes quoque terrae res omniaque metalla magni ponderis magnique ambitus in vase argento vivo impleto posita supernant excepto auro, cuius minima particula (Kerathium) submergitur, ut fundum langat Evulsos autem dentes non convenit adligari nisi auro et in locum amputati nasi nil nisi aurum succedere potest. Styli quorum ope collyrium oculis inditur, ex auro confecti; praestantissimi sunt, quibus Indi sine collyrio et pulvere u'tuntur, quum per

oculos, quorum naturae auri natura raaxime conveniat, cos traduci utile videatur. Est quoque auro singularis pulchritudo. Auri aqua, qua res dcauranlur et lamina, quae in tectis regum sunt, iude parantur. commercium quoque eo semper nitebatur, quum omnium rerum pretium sit. Argento praestat, licet illud pulclirum et honoratum in hominum animos vim habeat. Eius pretio caeterae res multiplieiter duplicatae emi possunt. Ad nos redit et parum diminuitur, dum terra, quae id producit et super qua incolume est, paucis annis argentum ita permutat, ut ad naturam suam redeat, et paucis diebus ferrum ad pristinam suam naturam reducit. Cibus autem in ollis ex co confectis coctus gratior, salutarior, ventri convenientior meliorque est. Ahlius ben-Abi-Thaleb de sulphure rubro interrogatus dixit, aurum esse. Mobammedes autem dixit: Si mihi aurum, quot terrae colics sunt, esset! et quocunque proverbiali modo de auro locutus est. Sahlus ben -Harun facundiam in sermone de auro probatam isti viro invidens auri vitia et vitri praestantiam contra describens dixit: Aurum natura productum, vitrum arte factum est et quantum aurum duritiepraestat, tantum vitrum puritate. Nec non vitrum, quum defoditur aut in aqua submergitur, auro durabilior est. Vitrum est quasi politum et lucis naturam habet, dum aurum utensile abscondens est. Bibere ex vase vitreo iucundius est, quain bibere ex vase metallico, quale sit. Facies compotoris cum co non dc-sideratur (dum tegitur), manus non gravatur et pretium maximum non est. Ex auri nomine (abitus) malum omen capitur, nunquam bonum. Si in te decidit, te occidit, si tu in id decidis, te vulnerat. Maximo autem vitupcrandum est (aurum), quod ad vilium domos propcrat, et ab iis possidetur, tarde autem in generosorum domos et potestatorn venit. Qui id custodit, cum tentat occiditque. Unus laquorum diaboli est, quapropter dicunt: Duo rubra viros pcrdunt, rubra muliercs perdunt. Ollae vilreac memores sunt, quam ollae lapideae, rubigine non inficiuntur

Neque odor carnis neque sordes adipis in crassa earum latera intrant. Sordidae ope aquae poliuntur et lavatae renovantur, et pulchro modo ad pristinum statum redeunt. Aquae omnium rerum simillima est, artificium est admirabile et ars, qua conficitur, admirabilior est. Salomo quum vasi ad bibendum os admovebat, daemones rebelles diabolique austero vultu cum adspexerunt. Dens turn cum ampullas facere docuit, quarum ope istam audaciam et opprobrium a se retineret. Qui autem ad bibendum vitro os admovit, is vasi ex aqua, aura, splendore os admovebat videtur. Specula autem ex vitro confecta in pariete clariora sunt, quam specula ex chalybo parata et figuratae, quae in iis adparent, distinctiores. Ope ampullae vitrae aqua implentur ignis elicitur. Turn in eo ipsum solem aemulati suril, quoniam natura vitri, aquae, aerae et solis eiusdem dementi est. Nulla autem res sub coelo pigmenta melius in se excipit et conservat, ita ut cum substantia eius intime coniungantur. Lucis autem splendorem in alter urna acris latus transmitters colorem suum in illud transfert. Quod si vero terram habitaculi per poculum colores habeas contemplaris, ea pulchrior quam pictura Zanabae¹⁾ et sericum Tostari videtur. Homines autem ad vinum bibendum aptius vas quam vitreum sibi non paraverunt. Dixit Deus altissimus (Sur. XXVII, 44): « Dictum ei est: Intra, o femina, in palatium! Quod quum vidisset id magnum aquae molem esse putans crura sua denudavit. Ille autem dixit: Palatium est levigatum ex ampullis. Dixit porro (Sur. LXXXV, 10): »Et canthari, qui ampullae sunt, ampullae argenteae. Nomen autem argento dedit inde derivatum. Propheta autem agasoni, camelos uxores portantes vehementer impellenti dixit: O Onaise! cum ampullis leniter agas! Nomen igitur mulieribus inde derivatum dedit. Dicere solent: »Quidam nil

1) Nomen urbis Arabiae felicitis pennis siriatensis notae est.

2) Nomen oppidi est.

nisi ampulla est»; dum secantior quam gladius et acutior quam novaculum est. Quod si vero lucernae lux in vitrum Cadit, lucerna et vitrum una lucerna fiunt, dum altera res in alteram lucem rciicit. Huiuscc rci excmplum in speculo, aquae superficic et vitro cernitur, in quas res si lucis radii incidunt, lux duplicator, ita ut, si in hominis oculos incidat, is cernere non possit, imo interdum caecus fiat. Dixit Deus altissimus (Sur XXIV, 35): Deus est lux coelorum et terrae. Eius lux comparanda est cum fenestro, in quo lucerna est. Lucerna in vitro est. Vitrum simile est stellae fulgenti, accensae ex arbore etc. Oleo autem in vitro est lux duplicate, et splendor duplicatus. conf. Harir. p. ١٧٤, ١٨.

١١٤ أَنْقَى مِنْ لَيْلَةِ الصَّدَرِ

114. Purior, quam nox Alzadar oppellala.

Proprie est nox rcditus ab aqua. Sic appellata est nox, qua Meccam peregrinantes, iinitis rebus sacris, e valle Miua donium redire solbant, quia nemo ad aquam remanebat. conf. Heisk. ad Abulfed. Annal. T. II, p. 304. et C. XIV, 110.

١١٥ أَنْقَى مِنْ مِرَاةِ الْغَرِيبَةِ

115. 1 urior, quam speculum peregrinae.

Peregrina lioc in proverbio puella est, quae a viro peregrino in matrimonium ducta est. Talis autem puella quum peregrinorum vitupercatione timcat, speculum suum polirc solet, ut omnia, quae aliis displicere possint, a se removcat. Conf. Cap. XXVI, 107. Dixit poeta Dsu'l-Rommah camclam describens :

لَهَا أذنٌ حَشْرٌ وَذَفْرَى أُسَيْلَةٌ وَخَدٌّ كَمِرَاةِ الْغَرِيبَةِ أُسَاجِمٌ

„Ei est auris tenuis et cranii pars protuberans non avara

laevis et gena ut speculum peregrinac aequabilis." Metrum Thawil est. p. 161.

١١٦ أَنْكَدُ مِنْ تَالِي النَّجْمِ

113. Infaustior, quam stella, quae sequitur Plejades

Meidanus sequente scholio proverbium explicavit:

يعنون بالنجم المطلق الثريا وتاليه الدبران قال الاخطل
قَهْلًا زَجَرْتُ الطَّيْرَ إِذْ جَاءَ خَاطِبًا بِصِيقَةٍ بَيْنَ النَّجْمِ وَالدَّبْرَانِ
وقال الاسود بن يعفر يصف رفعة منزله

فَوَلَدْتُ (لِإِحْدَى) النَّجْمِ جَدُّو فَرِيئُهُ وَبِالْقَلْبِ قَلْبُ الْعَقَبِ الْمُتَوَقِّدِ
والعرب تقول ان الدبران خطيب الثريا واراد القمر ان يزوجه
فابت عليه وولدت عنه وقالت للقمر ما اصنع فهذا انفسه
الذى لا مال له فجمع الدبران قلاصه يتمول بها فهو يتبعها حيث
توجهت يسوق عداقها قدامه يعنون القلاص وان الجدى قتل
نعشا فبناته تدور به تريده وان سهيلا ركض للجزاء فركضته
برجلها فطرحته حيث هو وضربها هو بالسيف فقطع وستها وان
الشعري اليمانية كانت مع الشعري الشامية ففارقها وعبرت
الماجرة فسميت الشعري العبور فلما رأت الشامية فراقها بكمت
عليها حتى غمضت عينها فسميت الشعري الغمضية
,,Vocabulo sidus absolute dictum Plejades significant,

idque sequens Stella oculi tauri appellata est. Dixit Alachthal:

Cur non avem abegisti, quum in mansione lunae inter Plejades et oculum tauri in matrimonium petens venissct.²⁾

Dixit Alaswadus ben - Jahfur mansionem suam ele-
vatam describens:

1) Sed in Scharaf-Aldini opere وَلَدْتُ natus sis legitur, ut infeli-
citas isto versu significatur,

2) Avis الطير hoc in versu idem, quod الطَّيْرُ nomen atri cygni esse
videtur. Metrum Thawil est. p. 161.

„Habito apud agasonem Plejedum¹⁾ et apud cor sc cor scorpionis ardentis.²⁾”

Arabes dicunt, Stella oculi lauri quum in matrimonium petiisset Plejades, lunam illas ci in rnatrimonium dare voluisse, illas autem renuisse et retrocessisse dicentes: Quid cum hoc paupre, cui opes non sunt, facimus? Hanc ob causam stellam oculi tauri camelas iuvenas suas (قلاص) (conf. Ideler p. 137, 142.) congregasse, ut se divitem esse ostenderet, dum eas omni loco, quo tenderent, sequeretur, sponsalitiū donum nempo illas stellas قلاص ante se propellens. Dicunt porro Arabes, Capricornium (الجدي) necasse stellam زعش appellatam, quam ob causam huius filias (بنات زعش sidus ursae) cum circumdare petentes. Dicunt porro, stellam Canopum pede percussisse sidus Orionis, hoc vero eam pede percussisse et projecisse, ut locum, quem nunc habeat, occuparet. Eam (Canopum) autem tum id gladio percutientem medium eius dissecuisse. Dicunt porro, stellam Sirium Iemanensem olim fuisse cum Syriaca, tum se segregasse et viam lacteam transgressam esse, quapropter cognomen العبور accepisset. Stellam autem Syriacam, quum illam se separasse vidisset, lacrymas fudisse, qua de causa oculi fluxu albo laborans cognomen الغبيصا accepisset. Conf. de hisce rebus ill. Ideleri lib. plur. locis. Dicitur quoque من قنالى النجوم eodem sensu. Eadem stella التبع et التابع et التويبع cognominatur. Scharaf-Aldinus dixit, stellam oculi tauri (الدبران) cognominatam quoque esse حادى النجوم »Stellarum

1) حادى النجوم Agaso P'ejadam nomen stellae est, conf. ill. Ideleri librum: Untersuch. über die Sternnamen etc. p. 96, 137
Sic quoque قلب العقرب Cor scorpionis et القلب cor nomen stellae est, ibid. p. 179. 181.

2) Metram Thawil est. p. 161.

agasonem" et Arabes infaustam ipsis illam stellam putasse.

١١٧ أَتَنُّ مِنْ رِيحِ الْجُورِ

117. Magis foetens, quam odor panni, quo pes obvolvitur.

Proverbium hoc ex poetæ versu sequente desumptum esse dicunt:

أَتَنُّ عَلَى بِمَا عَلِمْتُ فَإِنِّي مَثْنٍ عَلَيْكَ بِبِشْلِ رِيحِ الْجُورِ

„Laudavit me ob res, quas scis; sed ego te laudo ob res, quae similes sunt odori panni, quo pes obvolvitur.“

Metrum Camil est. p. 212.

١١٨ أَتَنُّ مِنَ الْعَذْرَةِ

118. Magis foetens, quam merda humana.

١١٩ أُنَشِطُ مِنْ ظَلَى مُقْمَرٍ

119. Alacrior, quam tlorcas luna lucente.

Conf. Harir. p. ٥٨٣. conf. Cap. XIX, 44.

١٢٠ أُنْفَرُ مِنَ أَرْبٍ

120. Fugacior, quam pilosus.

Simili ratione dicitur: „Omnis pilosus fugax est.“ Camelus pilosus pilorum longitudine territus, quod personam eos esse putet, fugax esse dicitur. Dixit poeta Alnabeghahus:

أَثَرْتُ الْغَى ثُمَّ نَزَعْتُ عَنْهُ كَمَا نَفَرَ الْأَرْبُ عَنِ الطَّعَانِ

„Elegi errorem, turn fugi ab eo, quomodo pilosus confos-
sioncni fugtt."

Metrum Wafir est, p. 204.

Dixit poeta Said-Alchahi:

وَلَمَّا أَنْ رَأَيْتُ لَلْخَيْلِ زُورًا رَمَيْتُ بِهَا سَوَادَ أَبِي ذُوَالِ
فَحَادَ عَنِ الْفِطْعَانِ أَبُو أَثَالٍ كَمَا حَادَ الْأَزْبُ عَنِ الْبُطْلَالِ

„Quum vidissem equos in unum latum inclinare firmiter in
cedentes, cum iis in personam Abu-Doali irruui; sod Abu
Otsalus a confossione declinavit, qucmadmodum pilosus
ab umbris decimal."

Metrum Wafir est. p. 204.

١٢١ أَنْبَشُ مِنْ جِبَالِ

121. Magis effodiens terram cadaverum causa, quam
hyaena.

Hyaenae cadavera effodere solent.

١٢٢ أَنْعَسَ مِنْ كَلْبِ

122. Somnolentior, quam canis.

Proverbium inde ortum dicitur, quod canis interdum somno
indulgeat. E versu Rubahi id derivatum esse putant:

لَأَقِيْتُ مَطْلًا كُنْعَاسِ الْكَلْبِ وَعِدَّةَ عَادَ عَلَيْهَا تَحْيِي
كَالشَّهْدِ بِالنَّمَاءِ الْفَرَلَالِ الْعَلَابِ

„Occurri morac somnolentiac canis simili et promisso, ad
quod socii mei rediere, simili melli cum aqua limpida,
dulci."

Metrum Sarih est. p. 246.

At quum canis noctu vigilet, contraria ratione dicitur:
„Vigilantior, quam canis."

ابْقُطْ مِنْ كَلْبِ

١٢٣ أَنُومٌ مِّنْ فَهْدٍ

123. Magis dormiens, quam lupus cervarius.

Lupi cervarii natura in somnum propensi sunt.

١٢٤ أَنُومٌ مِّنْ غَرَّالٍ

124. Magis dormiens, quam dorcadis pullus.

Sie dictum est, quoniam dorcadis pullus sugendo satius somno indulgere solct.

١٢٥ أَنُومٌ مِّنْ عَبُودٍ

125. Magis dormiens, quam Alibhudus.

Viri nomen est, qui per septem annos dormivisse dicitur. Almofadhdhelus ben Silamah, soeius Alferrae, dixit, ilium Alibbudum fuisse servum nigrum, qui postquam septem dies ligna colligans non dormivisset, turn septem dies somno indulgere soleret, ut eius gravis somnus in proverbii consuetudinem veniret et diceretur: **«قد نام نومة عبود»** *Somno Ahbbudi dormivit*. Alii dicunt, cum fuisse virum, qui se mortuum fingeret, ut videret, quomodo eum deplorarent. **Re facta cum re vera mortuum fuisse. Conf. proverb. 22.**

١٢٦ أَنُعَمٌ مِّنْ خَرِيمٍ

126. Commodius vivens, quam Chorainms*

Nomen viri erat: Choraim ben Chalifah ben-Folan bcn-Folan¹⁾ ben Senan bcu-Abi-Ilaritsah Morrila. Interrogating ab Alhadjdjado, quatenus esset eius commodae vitae ratio? respondit, se aestatis tempore veste nova, hiemis tempore veste trita won uti. Tum interrogatus: *In*

1) Proprie filii cuiusdam filii cuiusdam (horum nomina incognita fuisse videntur).

quam re consisteret comoda vita, dixit, in securitate, quia timentem nullam ex vita utilitatem capere vidisset. Turn ut in describeudo pergeret rogatus dixit, in iuventute, quia seni vita utilis non esset, turn in sanitate, quia aegrotus nullum ex vita commodum caperet, denique in opulentia, quia pauper vita comoda non uteretur.

١٢٧ أَنعَمُ مِنْ حَيَّانٍ أَخِي جَابِرٍ

127. Mollius vivens, quam Hajjanus Achu-Djaber (frater Djaberi).

Molliiter hic omnino vivebat. Poeta Alahsclia, qui eius compotor erat, versum sequentem dixit, qui proverbii causa fuisse videtur:

شَتَّانَ مَا يَوْمِي عَلَى كُورْهَا وَيَوْمَ حَيَّانٍ أَخِي جَابِرٍ

»Quam diversus est dies in sella cameli et Hajjani fratris Djabiri.

Metrum Sarih est. p. 244.

Fratris nomen ob homoioteleuton versus poeta addiderat; sed quum iste frater Hajjano dissimilis esset, Hajjanus rem aegre tulit, ut causa dissidii fieret

١٢٨ أَنزَى مِنْ هِجْرَسٍ

128. Magis assiliens, quam ursus.

Id est: Initus causa.

١٢٩ أَنزَى مِنْ ضَيَّونَ

129. Magis assiliens, quam felis mas.

Hoc de initu intelligendum est.

١٣٠ أَنزَى مِنْ ضَبِّ وَأَنزَى مِنْ جَرَادٍ

130. Magis saliens, quam dorcas; magis saliens, quam locusta.

١٣١ أَذْصَحُّ مِنْ شَوْلَةٍ

131. Fidelior, quam Schauta.

Servac nomen in oppido Cufa sorvientis erat. Quae quo vis die, ut butyrum drachmae prctio emeret, a domina sua missa quum semel drachmam inveniens duplum butyri emisset et dominae suae reportasset, verberata est, quod domina pularet, earn antea dimidium butyri furatam esse. Quae res in causa erat, ut eius fidelitas in proverbii consuetudinem veniret. Conf. C. V, 129. XIII, 153.

١٣٢ أَنْدَمُ مِنْ أُنَى عُبْشَانَ وَمِنْ شَيْخٍ مَهُوٍ وَمِنْ قَضِيبٍ

132. Magis poenitens, quam Abu-Ghobschanus, quam princeps gentis Mahw, quam Kadhibus.

Conf. C. VI, 152. Conf. Cap. XII, 98. Conf. Cap. XXIII, 485.

١٣٣ أَلْخَبُّ مِنْ يَرَاعَةٍ

133. Debilior (timidior) quam arundo.

De voce يَرَاعَةٍ dissentiunt. Sunt, qui dicant esse arundinem, alii struthiocamelam, alii, organum, quod cavum sit.

١٣٤ أَنْدُ مِنْ نَعَامَةٍ

134. Fugacior, quam struthiocamelus.

أَنَمْرٌ مِّنْ ذِكَاةٍ وَمِنْ حِرْسٍ وَمِنْ جَوِزٍ فِي
جُوالِفٍ

135. Magis divulgans, quam sol; quam tintinnabulum; quam nuces in sacco.

De nucibus hoc dictum est, quod commotae sonum edunt.

١٣٦ أَنَقَى مِّنَ الدَّمْعَةِ وَمِنَ الرَّاحَةِ وَمِنْ طُسْتِ
الْعُرُوسِ

136. Purior, quam lacryma; quam vola manus; quam pelvis sponsae.

١٣٧ أَنَكِدُ مِّنْ كَلْبٍ أَحْصَ وَمِنْ أَحْمَرِ عَادٍ

137. Magis recusans quam canis raris pilis praeditus; 1) quam Alimar Ahditarum 2).

١٣٨ أَخَى مِّنْ دِيكَ

138. Gloriosior, quam gallus.

١٣٩ أَنُورُ مِّنْ صُبْحٍ وَمِنْ وَضَحِ النَّهَارِ

139. Magis lucens, quam Aurora; quam lux diei.

1) Dubito, num vox أَنَكِدُ infelicior an magis recusans vertatur.

Sed in Scharuf-Aldial et Samnachschari opere أَنَكِسُ مِّنْ كَلْبٍ
أَنَكِسُ مِّنْ كَلْبٍ أَحْصَ „Ingratior quam canis raris pilis“ legitur.

2) C. XIII, 117

١٤٠ أَنْضَرُ مِنْ رَوْضَةٍ

140. Magis florens, quam hortus.

١٤١ أُنْدَى مِنْ الْبَحْرِ وَمِنْ الْقَطْرِ وَمِنْ الرِّبَابِ وَمِنْ

الَّيْلَةِ الْمَاطِرَةِ

141. Humidior, quam mare; quam pluvia; quam nubes; quam nox pluviosa.

١٤٢ أَنْفَذُ مِنْ سِنَانٍ وَمِنْ خَازِقٍ وَمِنْ خِيَّاطٍ

وَمِنْ إِبْرَةٍ وَمِنْ الدَّرْهِمِ

142. Penetrantior, quam cuspis; quam cuspis hastae; quam acus; quam acus; quam drachma.

١٤٣ أُنْأَى مِنْ الْكَوْكَبِ

143. Remotior, quam stella.

١٤٤ أُنْشَطُ مِنْ ذَنْبٍ وَمِنْ عَيْرِ الْفَلَاةِ

144. Magis discurrens ex una regione in alteram, quam lupus; quam onager deserti.

١٤٥ أُنْطَقُ مِنْ سَحْبَانَ وَمِنْ قَسٍّ بَنِ سَاعِدَةَ

145. Disertior, quam Salibanus; quam Kassus ben-Saihdah.

١٤٦ أَنْكَحَ مِنْ أَعْمَى

146. Magis iniens, quam caecus.

١٤٧ أَنْزَى مِنْ عَصْفُورٍ وَمِنْ تَيْسِ بَنِي حِمَّانَ

147. Magis assiliens, quam passer; quam hircus gentis Banu-Himman.

Hoc de initu intelligendum est.

١٤٨ أَنْهَمَ مِنْ كَلْبٍ

148. Cibi avidior, quam canis.

١٤٩ أَنْفَسَ مِنْ قُرْطَى مَارِيَةَ

149. Pretiosior, quam inares duae Mariae.

Conf. C. VII, 3.

١٥٠ أَنْدَسَ مِنْ ظَوْبَانَ

150. Saepius pedens, quam animal Thsariban appellatum.

De significatione vocis أَنْدَس non consentiunt. Nonnulli dicunt, significationem esse foetentior انتن. Scharaf-Aldinus a voce الندس sonus occultus vocem derivandam esse censet, ut tie pedito intelligatur. Almabanus prudentioris significationem voci messe putat, siquidem animal pedito camelos separet et lacertam voret. Conf. C. XX. 25. 83.

Proverbia recentiora.

١٥١ نَزَلْتُ سَلْمَى بِسَلْمَى

151. Salma apud Salmam habitatum venit.

١٥٢ نَحْنُ عَلَى صَيْحَةٍ لِّلْحَبْلِ

152. Nos super clamore praegnantium sumus.
Periculum esse significat.

١٥٣ نِكَ وَأَطْرَحْ وَأَنْتَ لَا تَبْرَحْ

153. Futue et proiice et fiduciam habe et ne prodi!

١٥٤ نَشَأَ مَعَ نُوحٍ فِي السَّفِينَةِ

154. Adolevit cum Noa in nave.

١٥٥ نِعْمَ الْعَوْنُ عَلَى الْمُرَّةِ أَلْمَالِ

155. Pulchrum est auxilium, dum fortitudini opes
adsunt!

١٥٦ نِعْمَ حَاجِبُ الشَّهَوَاتِ غَضُّ الْبَصَرِ

156. Bonus contra cupiditates ianitor est demissio
oculorum !

١٥٧ نَعَمَ الشَّيْءُ الْهَدِيَّةُ أَمَامَ الْحَاجَةِ

157. Bona res est donum ante necessitatem !

١٥٨ نِفَاقُ الْمَرْءِ مِنْ ذِلَّةٍ

158. Hypocrisis viri ex vilitate eius (oritur.)

١٥٩ نَزَلْتُ مِنْهُ بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ

159. Diverti in vallem eius, ubi nulla erant sata

١٦٠ نَظَرَ الشَّحِيحُ إِلَى الْغَرِيمِ الْمَقْلِسِ

160. Adspexit avarus debitorem pauperem.

١٦١ نَظِيفُ الْقَدْرِ

161. Purus ollae.

Avarum esse hominem significat.

١٦٢ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ حِسَابٍ يَزِيدُ

162. Ad Deum confugimus a computo, qui redundat.

١٦٣ نِعَمَ الثَّوْبِ الْعَافِيَةِ إِذَا أُنْسِدَلَتْ عَلَى الْكَفَافِ

163. Pulchra vestis est incolumitas, quum super victum sufficientem demissa est!

١٦٤ نَطَفُ السَّكَارَى فِي أَرْحَامِ الْقَيْسِ

164. Guttae seminis ebriorum in uteris ancillarum.

النَّقْلَةُ مُنَّةٌ ١٦٥

165. Migratio est poena, quae in exemplum sumitur.

النَّاسُ اتَّبَاعُ مَنْ غَلَبَ ١٦٦

166. Homines eum, qui vicit, sequuntur.

النِّكَاحُ يُفْسِدُ الْحُبَّ ١٦٧

167. Coitus (matrimonium) amorem corrumpit.

النَّاسُ بِزَمَانِهِمْ أَشْبَهُ مِنْهُمْ بِأَبَائِهِمْ ١٦٨

168. Homines tempori suo similiores sunt, quam patribus suis.

النَّقْدُ صَابُونُ الْقُلُوبِ ١٦٩

916. Pecunia parata est animorum sapo.

النَّصْحُ بَيْنَ الْمَلَأِ تَقْرِيعٌ ١٧٠

170. Monitum fidum in hominum agmine datum reprehensio est.

In codice Berol. B. بين الورى legitur.

النَّاسُ عَلَى دِينِ الْمُلُوكِ ١٧١

171. Homines religionem regum sequuntur.

النِّسِيَّةُ نِسْيَانٌ ١٧٢

172. Mora in solvendo est oblivio.

١٧٣ النِّكَايَةُ عَلَى قَدَرِ الْجِنَايَةِ

173. Poena secundum rationem criminis.

١٧٤ النَّاسُ أَحَادِيثُ

174. Homines sunt narrationes.

١٧٥ النَّاسُ بِالنَّاسِ

175. Homines per homines.

١٧٦ النَّائِي فِي كُمِّي وَالرَّيْحُ فِي فَمِي

176. Fistula in manica mea et ventus in ore meo
Verba haec Sonamus tibiceu Almotawacclo dixisse
fertur, quum exire cum eo vellet. Id est: paratus sum.

١٧٧ النَّاسُ عِبِيدُ الْإِحْسَانِ

177. Homines servi beneficiorum sunt.

In Pocockii codice «الانسان عبد الاحسان» Homo
servus beneficii est» legitur.

١٧٨ أَنْفَقْتُ مَالِي وَحَجَّ الْجَمَلُ

178. Erogavi opes meas et camelus Meccam iter
fecit.

١٧٩ أَجْسُ مَا يَكُونُ الْكَلْبُ إِذَا اغْتَسَلَ

179. Maxime impurus est canis, quum lavatus est.
Quod se in terra volvero solet.

١٨٠ نَعَمَ الْمُدَبِّبُ الدَّهْرُ

180. Optimus praeceptor tempus est! ١٨٠ خ

Caput XXVI.

L i t t e r a W a w .

١ وَأَفَقَ شَنْ طَبَقَةً

1. Congruit Schannus cum Thabaka.

Varius est provorbii interpretandi modus. Narravit Alscharkius ben-Alkathami: Arabs quidam, cui nomen Schannus erat, prudentia ingenioque insignis iuraverat, se per regiones iter facturum esse, donee mulierem sibi similem, quam in matrimonium duceret, invenisset. Hic in via viro occurrat eundem locum, quam ipse, petenti et cum eo itineris societatem inivit. Schannus socium suum sic interrogavit: **أَتَحْمِلُنِي أَمْ أَحْمِلُكَ**, „Utrum tu me portabis an ego te portabo?“ Alter, quum uterque camelo veheretur, quod ille interrogasset, absurdum putavit. Tum propius ad vicum accedentes viderunt fruges demessas et Schannus socium interrogavit: **أَتَأْكُلُ هَذَا الزَّرْعَ أَمْ لَا**, „Putasne has fruges comestas esse nec ne? Alter Schannum, quum ista quaereret, vix sana mente praeditum putavit. Denique quum in vicum intrantes feretrum, quomortuus efferretur, viderent,

Schannus sociam interrogavit? أميت صمادبها ام حى
 „Vum mortuus es I, qui eo effort ur, an vivus ? Hacc au-
 tliens alter se Schanno .slupidiorcin neminem vidisse dixit.
 Ad domum suam veniens Schannum, tit tauquam hospes
 intraret, itivitavit. Erat autem Schauui socio filia ingeiiii
 acumine praedita. Cui quum pater Schanni interrogandi
 modum uarravisset, istuin virum stultum esse negavit et di-
 xit, primae quaestiuui hunc inesse sensum : Visne, ut tu
 mihi narrando viam minus iniucuiidam reddas, an ut ego
 faciam? sccondae : Utrum fruges istas possessor vendidit
 et pretium earum edit nec ne? Tertiao deuique : Utrum
 isti mortuo proles est, qua post mortem eius memoria vi-
 vat, uec no? De hoc explicandi modo quum alter Schan-
 nura certiore fecisset, filiarn in matrimoniumpetiit, ut inde
 proverbium oriretur, quo consensus inter duos significatur.
 Alazmaihus autem narravit, homines trilum utrem re con-
 gruente imposila reparasse., ut inde proverbii origo netenda
 esset. Tum vocis طَبَقَ diversus est enunciandi modus.
 Hic est ab Abu-Ohbaido adlatus explicandi modus. Ebu-
 Alcalbius dixit, Thabakah nomen gentis ad Ijad pertinentis
 fuisse, in quam nemo potestatem haberet. Schannum autem
 ben-Afza ben-Abbd-Alkais ben-Dolum ben-Djodailah ben-
 Asad ben-Nesar icruptione facta se ab ea vindicavisse, ut
 postea istis proverbii verbis uterentur significaturi, duos
 inter se robore aliave re congruere. Conf. prov. 100,
 Kam. s. v. طَبَق, Harir. p. ٢٩. doct. Bertheaui libr. p. 5.

٢ وَقَعَ الْقَوْمُ فِي سَلَا جَمَلٍ

2. Incidit gens in membranam cameli (maris).

Vocabulo سَلَا significatio membranae est, qua foetus
 in utero involutus est. Caniclo autem mari illi membrana
 esse non potest, quapropter proverbium gentem in malum
 gravissimuui, cui simile non esset, incidisse significat. conf.
 Kam. Dj. Samachscharius الْقَوْمُ omisit.

٣ وَقَعُوا فِي أُمِّ جَنْدَب

3. Inciderunt in matrem Djondabi.

Samachscharius وقع habet. Abu-Olbaidus dixit: أم جندب »Mater Djondabi« mali, iniuriae cognomen esse videri. De eo dicitur proverbium, qui in iniuriam et malum incidit. Alius quidam proverbium sic retulit: وَقَعُوا بِأُمِّ جَنْدَب, quod in eos dicitur, qui iniusti sunt et occidunt alios quam suorum occisores¹⁾. Sunt quoque, qui dicant, vocabulo جندب locustas significari, matremque earum arenam esse. Qui autem in arenas incidit, is in malum incidit. Sunt denique, qui vocem a verbo جذب derivandam censeant, ut sensus sit: Inciderunt in annum sterilem«. Conf. Kam. Dj.

٤ وَقَعُوا فِي وَادِي جَدَابَات

4. Inciderunt in vallem Djadabat.

Vario modo proverbium refertur. Alii dicunt, جدابات pluralem esse vocis جدبة sterilitas anni, alii vocem جذب السببي derivandam esse putant a جدب السببي. Ablactavit infantem, « quia ablactatio dura et interdum periculosa infanti sit. Meidanus autem putat, rectum explicandi modum Alasharium, qui Alazmäih auctoritate nixus esset, adtulisse morsus serpentis significationem voci tribuentem. Proverbium autem adhiberi de eo, qui in interitum ruat et a scopo declinet. In Kamusi opere جدابات اخذوا في وادي legitur, ut sensus sit: Erraverunt et rectum non invenerunt«. conf. s. v. جذب

1) In Kamusi opere ظلموا „Iuluriâ luesi sunt“ legitur.

ه وَقَعُوا فِي تَحَوُّطٍ

5. Inciderunt in annum infertilem.

Vocabulum تَحَوُّطٍ vario modo enunciatum. Alferra grammaticus hasce formas adnotavit: تَحَوُّطٍ تَحَوُّطٍ تَحِيْطٍ et تَحِيْطٍ conf. lex. meum et Kam. Samachscharius وَقَعَ النَّاسُ »Inciderunt homines« habet.

٦ وَقَعُوا فِي دُوْكَةٍ وَبُوحٍ

6. Inciderunt in malum; et perturbationem.

Duae sunt, ni fallor, proverbia, ut dicatur وَقَعُوا فِي دُوْكَةٍ et وَقَعُوا فِي بُوحٍ. Vocabulum دُوْكَةٍ aut cum Fatha aut cum Dhamma; vocabulum autem وَقَعُوا cum ح et خ enunciatum. De eo dicitur, qui in malum et rixam incidit.

٧ وَقَعُوا فِي وَادِي تَضَلَّلٍ وَتُخَيْبٍ

7. Inciderunt in rem vanam.

Tria sunt proverbia وَقَعُوا فِي وَادِي تَضَلَّلٍ et وَقَعُوا فِي وَادِي تَخَيْبٍ quorum tres voces aut cum Dhamma primae radicalis et Kesre secundae aut cum Fatha primae radicalis enunciantur; sed rectior enunciandi modus prior est.

٨ وَقَعُوا فِي الْأَهْيَغِينَ

8. Inciderunt in duas res bonas.

Quaenam vocis أَهْيَغٍ propria sit significatio, ignoratur. Dicitur أَهْيَغٌ عامٌ annus fertilis, pabulo abundans.

Bualis cibum et potum, aliis cibum et coitum significat. conf. lex. meum et Kani. et Dj. Samaclischarius وقع habet.

٩ وَقَعَ فُلَانٌ فِي سِيِّ رَأْسِهِ وَفِي سَوَاءِ رَأْسِهِ

9. Incidit quidam in bonorum copiam.

Duplici modo aut سى aut سواء in proverbio legitur. Dixit Abu-Ohbaidus, vocabulum سى significare numerum criminum in capite, ut bona eius criminibus multitudinis aequentur. Ebn-Alahrabius autem putat, proverbii sensum esse: Tanta bonorum copia tectus est, ut capitis altitudinem habeant. Legitur quoque, id quod vitiosum habetur, سى رأسه; sed conferas Samachscharii opus et lexicon meum.

١٠/١ وَقَعُوا فِي أَمِّ حَبُوكِرَ

10. Inciderunt in matrem arenarum.

Legitur أم حبوكرا et أم حبوكرا et tum omissa voce أم. Vocabulum حبوكرا arenas, in quibus viae signum non est, significat. De eo dicitur, qui in magnam calamitatem incidit. conf. Kam. et Djeuh.

١١ وَقَعَتْ عَلَيْهِ رَحْمَةٌ

11. Cecidit in eum eius amor.

Vocabula رحمة et رَحْمَةٌ significatione diversa non sunt. Proverbium, quendam amatum esse, significat.

١٢ وَذَقَّ الْعَبِيرُ إِلَى الْمَاءِ

12. Prope accessit onager ad aquam.

De eo dicitur, qui se alius voluntati submittit, post-

quam refractarius fuerat. Kamusi auctor dixit; proverbium significare, unum ob cupiditatem rei possidendae alteri so submittere.

۱۳ وَجِّهَ الْخَجَرَ وَجْهَهُ مَا لَهُ

13. Verte lapidem in convenientem ipsi situm !

Lapidi situs conveniens esse potest, ut, si iste situs ei non sit, in alium situm vertendus sit: Legitur وجهها et وجهه et جهة, quibus vocibus aut accusativi aut nominativi casus tribuitur. Quod si nominativi casum admittis, sic vertendum est proverbium: »Verte lapidem, nam ei situs conveniens est. Monet igitur nos, ut prudenter res nostras instituamus. Conf Kam s. v. وجه.

۱۴ وَأَهَّا مَا أَبْرَدَهَا عَلَى الْفَوَادِ

14. Engle! quam gratum est animo!

In Samachscharii opere sic proverbium legitur, وأهّا, Quam pulcher est sonus, et quam gratus jecoril.« Adhibetur aulem, ut lactitiam de lacto nuntio ostendamus. Narrant, Moahwijahun, quum ei Alascbtari mors uuntiata esset, ista verba dixisso. Narrant porro, Moahwijahum, nuntio de morte Taubahi Ebn-Al-homajjir Olikailitao ipsi adlato, suggestum adscendisse et post Dei laudes praemissas populum sequentibus verbis idlocutum esse: يا أهل الشام إن الله تعالى قتل الخمار بن الحمير وكفى المسلمين دراه فأحمدوا الله فإنها نغية كالشهد بل هي انفع لذى الغليل من الشهد أنه كان خارجيا تخشى بوايقه فقال هم-ام بن قبيصة يا أمير المؤمنين أنه كفاك عمله ولم يود حتى استكمل رزقه واجله كان والله نزار حرب يكره القوم دراه كما قالت الاخيلية

نزار حروب يكره القوم دراه ويمشي إلى الأقران بالسيف يخطر

مُطِلٌ عَلَى أَعْدَائِهِ يَجْعَلُونَهُ كَمَا يُجْعَلُ النَّبِيُّ الْهَرِيرُ الْغَضَنْفَرُ

فَقَالَ مَعَاوِيَةُ اسْكُتْ يَا ابْنَ قَبِيصَةَ وَأَنْشَا أَوْ أَنْشَدَ

فَلَا رَقَاتٌ عَيْنٌ بَكَتَهُ وَلَا زَأَتْ سُرُورًا وَلَا زَالَتْ نُهَانٌ وَتُخَفَّرُ

»O gens Syriae! Deus optimus maximus Alhimarum (asinum) ben-Alhomajjir occidit et Mohammedanos ab eius invasione repentina defendit. Laudato igitur Deus! nam hic nuntius favi mollis similis est, imo, sitibundo sitim magis restinguit quam favi mollis, haereticus (icbellis) enim erat, cuius calamitates metuebantur. Turn Hammamum ben-Kabizah dixisse: O princeps fidelium! Tu ab eius opere (Deus) defendit; sed ille morte abreptus non est, donec eius victis portio et terminus perfectus esset¹⁾. Per Deum! pertinax erat in bello, cuius impetum repentinum homines timebant, quemadmodum Laila Alachjalijjah dixit: Pertinax in bellis, cuius impetum repentinum homines timebant, ad hostes accedens cum vibrante gladio, hostibus imminens dum eum cavebant, sicut leo erassus, fortis cavetur«. Metrum Thawil est. p. 101.

Dixit Moahwijahus: Tace! o Ebn-Kabizah! Turn verbum sequentem composuit vel recitavit:

وَنَوْهُ عَيْنٌ بَكَتَهُ وَلَا زَأَتْ سُورًا وَلَا زَالَتْ نُهَانٌ وَتُخَفَّرُ
ta conspiciat, ne despectum et vilem esse cosset!»

Metrum Thawil est. p. 161.

١٥ وَجَدَ ثَمَرَةَ الْغُرَابِ

15. Invenit dactylum corvi.

1) De hoc loco paulum dubito; varii enim sunt in codicibus legendi modi.

In meo codice وَلَمْ يَكُنْ لَهُ عَمَلٌ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ عَمَلٌ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ عَمَلٌ
أَنْدَكَ كَفَاكَ عَمَلٌ, in codice Berol. أَنْدَكَ كَفَاكَ عَمَلٌ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ عَمَلٌ
legitur.

Item optimam quondam assceutum esse significal;
quippe quum corvus oplimos dactylos sibi eligere soleat.

١٦ وَجَدَتِ الدَّابَّةُ ظِلْفَهَا

16. Invenit iumentum ungulam suam.

In eam dicitur, qui instrumentum ad desiderium suum implendum invenit. Loco vocis ظلفها legitur ظلغها „Cursum suum“. Sed in Samachscharii opere sic legitur: هو غلط الارض يقال أرض ظلفة بينة الظلف غليظة لا يتبين فيها الاثار وهى الاظلوقة ايضا ولخيل تستحب لجرى فيها وقيل هو من قولهم وجد ظلفه أى ما يحبه ويظلفه عن الشهوة التى يطمح اليها «Id est: Durities terrae. Dicitur ظلفها terra dura, in qua vestigia non apparent, quae quoque اظلوقة appellatur. Equi in ea currere amant. Alii dicunt, proverbium derivatum esse a loquendi modo: وجد ظلفه „Invenit id quod amat et quod cum retinet a desiderio eius, quod adspicit“. Vocales vocis تلف in uno et altero intelligendi modo habet.»

١٧ وَلَدَكَ مِنْ دَمِي عَقَبِيكَ

17. Filius tuus est is, qui calces tuas sanguine infecit.

Almofadhdhclus narravit, Cabscham filiam Ohrwahi ben-Djahfar ben-Cilab Ohkailum filium Thofaili, quern mulier c gente Balkain Althofailo ben-Malic ben-Djahfar ben-Cilab genucrat, adoptasse et quodam die, quo Ohkailus matri suae malum inferre vellet, Cabscham cum retinuisse, dum verbis: O fili mi! uteretur. Quod quum mater acgre tulisset, ista proverbii verba earn protulisse narrant.

١٨ وَجَدْتُ النَّاسَ أَخْبَرْتُ تَقْلَهُ

18. Inveni homines: Probal Odio habebis.

Id est: Scio in homines loquendi modum quadrare: **لَرَّ اخِيرَ تَقْلَهُ** e. si eos probas, odio eos habebis. Vocabulo **الناس** nominativi casus tribui potest, ut phrasis sit narratio (حكاية). Qui autem accusativi casum admittunt, statuunt, cum ab imperativo **اخير** regi. Littera autem **و** in fine vocis **تَقْلَهُ** non effertur, nil nisi vim voci addit. Obiectum autem est pronomen **هم**, ut **تَقْلَهُ** sit pro **تَقْلَهُم**. Proverbium homines vituperio dignos eorumque consortium pravum esse significat.

١٩ وَحْمَى وَلَا حَبْلَ

19. Appetitu vehementi laborans et non uterus plenus.

De avido cibi potusque et de eo, qui res sibi baud necessarias petit, dicitur.

٢٠ وَجَدَ الْخَرِشَ أَقْبَحَ

20. Fades eius, qui alios irritat, foedior est.

De viro dicitur, qui tibi alius in te contumelias dictas defert. I.e. Turpior est is, qui tibi alius in te dictas contumelias defert, quam is, qui eas dixit.

٢١ أَوْسَعْتَهُمْ سَبَا وَادُّوْا بِالْأَبْلِ

21. Multam in eos contumeliam dixi et abstulerunt cavnelos.

Arabi cuidam cameli ab hostibus erepti erant. Quum hostes abiissent, collem conscendens contumelias dixit et a suis interrogates, ubi cameli essent, istis proverbii verbis respondit. Dixit poeta :

وَصِرْتُ كَرَاعِي الْأَبْلِ قَالَ لَنْفَسِمْتُ قَارِدِي بِهَا غَيْرِي وَأَوْسَعْتُهُمْ سَبًا

„Factus sum similis camclorum pastori, qui dixit: Disgregati sunt. Eos alius quam ego abstulit, et ego multa contumclia cos adfeci.”

Metrum Thawil est. p. 161.

Sunt autem, qui Cahbum ben-Sohair verborum auctorem esse dicant. Alharitsus ben-Warka Alzaidawi in gentem Banu-Ahbd-Allah ben-Ghathfan impetum faciens, Sohairs carnclis eorumque pastorem abduxerat. Sohairs primum ei carmen misit et quum cameli non redderentur, satyram confecit. At eius Alius Cahbus ista verba dixit, quibus significatur, viro nil nisi verba ad vindicandum esse, conf. doct. Bertheau libr. p. 17.

٢٢ أَوْدَى الْعَبِيرُ إِلَّا ضَرْطًا

22. Asinus periit excepto crepitu ventris.

De villi dicitur, cui nil roboris restat et sic de seno id adhibent. Accusativus ضَرْطًا est exceptio استثنا. In Scharaf-Aldini opere legitur ضَرْطًا et sic Samachscharius. De ro adhibetur, quae periit excepta parte eius inutili.

٢٣ أَوْرَدَهَا سَعْدٌ وَسَعْدٌ مُشْتَمِلٌ

23t Camelos ad aquam adduxit Sahdus et Sahdus est comprehendens.

Sahdus erat frater Malici ben-Said Manat. Malicus stupidus habebatur, quamvis camelos cosque tractandi rationem optime nosset (C. I, 409). Die, quo Malicus uxorem ducebat, eius frater camelos ad aquam ducbat. Qui ad aquam ducendi modus quum Malico non placcret, hunc fratri verum dixit:

أَوْرَدَهَا سَعْدٌ وَسَعْدٌ مُشْتَمِلٌ مَا هَكَذَا تُورِدُ يَا سَعْدُ الْأَبْلَ

„Ad aquam eos adduxit Sahdus, et Sahdus omnes simul cogit. Non hoc modo, o Sahde! cameli ad aquam ducuntur.

Metrum Redjes est. p. 231.

Dicunt, proverbium significare, quendam hand adfectuni fatigatione satisfacisse desiderio suo ; sed vera proverbii significatio est, quendam in re petenda minus, quam debuisset, fecisse. Contrarius sensus verbis inest: ما بيدین اوردها زایدہ »Duabus manibus eos (camelos) Sajidahus ad aquam adduxit, conf. C. II. 1.

۲۴ وَقَعَا كَعَكْمَى عَيْر

24. Ceciderunt ut duae asini sarcinae.

Duae sarcinae, quae asino ad portandum imponuntur, onere aequales sunt et simul decidunt, quapropter in proverbio duplex aut cadendi aut *roû* esse verbo وقع significatio tribuere licet. Duos autem viros inter se aequales esse proverbium significat.

۲۵ وَأَقِيَّةٌ كَوَاقِيَّةٌ الْكِلَاب

25. Custodiâ ut custodiâ canum.

I. e. Optima custodia, canes enim pullos suos quam maxime custodiunt.

۲۶ وَعَيْدٌ لِّلْحَبَارَى الصَّقَر

26. Minae otidis accipitri factae.

Avis otis, quamvis armis caret, cum accipitre pugnat et interdum stercore eum inquinat, ut proverbiali modo dicatur: سلاحه سَلاحه. »Arma eius sunt merda eius.« Proverbium minas debilis forti factas significat.

۲۷ وَرَدُّوا حَبَاصَ عَطِيش

27. Pervenerunt ad lacus Ohthaisch.

Eccegitur مياه عطيش wad aquas Ohthaisch." Vapor ille meridici tempore in desertis conspicuus, qui aquae speciem refertj aqua Ohthaisch cognominatur. Proverbum igitur, eos periisse, significat.

٢٨ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ

28. Infans strato, moecho lapides.

Voce stratum coninges, voce lapides frustrationem aut lapidationem significant, quemadmodum dicitur: بقيه in eius ore sint lapides et بقيه النهرى in eius ore sit terra. In eum dicitur, qui iure frustratur.

٢٩ أَوْدَى بِهِمْ عُقَابٌ مَّلَاعٌ

29. Abstulit eos aquila deserti.

Dixit Abu-Ohbaidus, hoc proverbium et in singulari et in plurali dici. Ebn-Doraidus autem dixit, istam aquilam celerem esse, ut voci ملاع aut deserti plantis carentis aut celeritatis significatio tribuatur. Tsahlabus denique loquendi modum adtulit: انت اخف من عقيب ملاع »Tu celerior es, quam parva aquila deserti, aquilam illam non-nisi passeret et mures venari diccus. Proverbium hominum interitum indicat.

٣٠ وَقَعَ الْقَوْمُ فِي دَرَّطَةٍ

30. Incidit gens in praecipitium.

Abu-Ohbaido vox درطه terram aequabilem via carentem significat i. e. In interitum gens irruit.

٣١ وَجَدَتِ النَّاسَ إِنْ قَارَضْتَهُمْ قَارِضُونَكَ

31. Homines invenies tales, ut, si iis benefacias, tibi beneficiant.

Verba, quae Abu-l'Dardaus protulisse dicitur, duplicem explicandi rationem patiuntur. Vocabulo قَارِض aut mutuo creditoque dandi, ut beneficia, aut secandi, ut calumnias indicet, significatio tribui potest. Addiderat autem Abu-l'Dardaus verba: «وَأَنْ تَرْكَبَهُمْ لَمْ يَتْرُكُوهُ» Et si cos reliqueris, te non relinquent, ut totus, si priorem significationem admittis, proverbii sensus sit. Si in homines beneficia conferre consuevisti, turn ista abrumpis, non te relinquent i. e. a te non recedent, ut porro in cos beneficia conferas. Quod si vero alteram significationem admittis, talis proverbii sensus est: Si hominum honorem calumniando laedis, te laedent, turn si hoc facere intermittis, illi ob pravam naturam in ista agendi ratione pergent.

٣٢ وَأَمَّ بِشَقِّ أَهْلِهِ جِيَاعٌ

32. Domus firma in loco Schakk, cuius incolae esurientes sunt.

De eo dicitur, qui ex opibus suis utilitatem non capit.

٣٣ الْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنْ جَلِيسِ السُّوءِ

33. Solitudo melior est, quam socius pravus.

Dixit Abu-Ohbaidus, proverbium hoc antiquis temporibus usitatum fuisse.

٣٤ أَوْدَى بِهِ الْأَزْمُ الْجَدْعُ

34. Abstulit eos tempus.

Voco الْأَزْمَ (extremas aurium partes amputatas habens) tempus designatur, cui tanquam adjectivum الْجَدْعُ iuvencus additur, quia nunquam decrepitem est, sed semper novum. Dicitur de eo, quem tempus perdidit, ut recuperari non posset. Legitur quoque الْأَزْمَ.

٣٥ وَقَعَ فِي رَوْضَةٍ وَعَدِيرٍ

35. Incidit in hortum et lacum.

Pabuli copiâ abundavit.

٣٦ أَوْضَعَ بِنَا وَأَمَلْ

36. Herbas Hamadh appellatas pascere nos sine et herbas Choblah depascere nos sine!

Modo hoc modo illud depascere nos sine, ne fastidio capiamur. Proverbium suadet, ut nimium in re evitantes modum rectum semper teneamus.

٣٧ / ٢ وَرَيْتُ بِكَ زَقَادِي وَزَعَرْتُ بِكَ نَارِي

37. Ignitabulum tuum ignem mihi emisit; Ignis tuus mihi splenduit.

Id est: 'Tu fecisti id quod mihi auxilio erat. Duo proverbîa, quae in felici rei successu adhibentur.

٣٨ وَجَدَانُ الرَّقِيقِ يُغَطِّي أَفْنَ الْأَفْسِينِ

38. Drachmae inventae stupiditatem stupidi tegunt.

Praestantiam divitiarum proverbium ostendit. Kamusi auctor proverbium sic adnotavit: ان الرقيق يغطي افن الافسين »Drachmae stupiditatem stupidi tegunt«. conf. s. v. افن

٣٩ وَشَكَانُ ذَا أَذَابَةٍ وَحَقْنًا

39. Quam celeriter hoc (butyrum) liquefactum et in utrerm inditura. fuit!'

Provetbium sigificat, rem celeriter axcidero et do eo quoque dicitur, qui rem ante tempus suum annuntiat. In Samachscharii opere proverbium sequens legitur: لَوْشَكَانُ

«Profecto! Celeriter hoc liquefit». Narrat, stupidum ovem macram, cuius e naso mucor flueret, emissc. Quem quum mater ob istam rem vituperaret, verba proverbii cum dixisse, quippe quum putarctj liquefactusn adipem cffluere.

٤٠. وَقَعَ عَلَى الشَّحْمَةِ الرَّقِ

40. Incidit in adipem cito liquescentem.

Verius dicitur ركي, at vulgus dicit رقي. Unum alteri in negotio opem necessariam non ferre, proverbium significat. Meid. Kam. In Samachscharii opere legitur: يَصْرَبُ لِمَنْ وَقَعَ عَلَى امْرِ لَا يِقَاسَى فِيهِ عَنَاءٌ «De viro adhibetur, qui in rem incidit, in qua molestias non perfert»

٤١. وَقَعُوا فِي عَافُورٍ شَرٍّ وَعَافُورٍ شَرٍّ

41. Inciderunt in fossam calamitatis.

Vocabulum عافور fossam, quae ad capiendum leonem et unde egressus non est, paratur, significat. Vocabulum عافور eandem significationem habet. Duplici igitur modo dicitur: وَقَعُوا فِي عَافُورٍ شَرٍّ et وَقَعُوا فِي عَافُورٍ شَرٍّ. Proverbii sensus est: In calamitatem, quam effugere non poterant, inciderunt. conf. Kam. s. عفر, Djeuh. s. عثر

٤٢. اَوْهَيْتَ وَهْيًا فَارْقَعَهُ

42. Lacerasti; repara igitur id!

Si rem corrupisti, vitium corrigendum est. In Scharaf-Aldini et Samachscharii opere اوسعت وهيا legitur.

٤٣. اَوْدَتْ اَرْضٌ وَاودَى عَامِرُهَا

43. Periiit terra et ea'm'colens periit.

Do re dicitur, quae evanuit, dbm simul is abiilj qui cam reparare solebat.

٤٤ وَيْلٌ لِلشَّجِيِّ مِنَ الْخَلِيِّ

44. Vae! curis presso a curis libero!

Id est: Quamiiam utilitatem ille ab hoc capcre potest? 1) e hoc proverbio conf. C. XIV, 30. Alio autem raodo, quo ibi res rclata est, Almadajenius et Mohammcdcs ben-Sclam Aldjomhi rem narrant. Actsamo ben-Zaifi Tami-mitae verba isla tribuuntur, Actsamus cnim grandaevus, quum Mohammcdcs in oppido Mecca homines, ut suam religioncm sequerentur, invitarct, filium suum misit, qu; ipsi, quid esset, nuntiaret et tum rei certior factus gentem suam, ut Mohammedis res adjuvaret, cohortatus est. Malicus autcm Nowairahi filius Aetsami verbis auditis dixit: Princeps vester mente alienatus est. Aetsamus ista turn proverbii verba dixit. conf. Harir. 559

٤٥ وَرَدُّوا حِيَاضَ غَتِيمٍ

45. Descenderunt ad lacum mortis.

Vocabulum غَتِيمٍ Alashario mortis nomen est, quod a significatione aestus vehementis et suffocantis derivatum esse dicit. In Samachsharii opere ورد legitur.

٤٦ وَسِعَ رِقَاعُ قَوْمِكَ

46. O Rikahe! genti tuae rerura copiam da!

Rikah nomen viri maligni est. Moarredjus dixit, pfo-verbium hoc interdum in bonam partem accipi, maxime autem in malam partem. De eo dicitur, qui contra gentem suam iniustus est.

٤٧ وَرَثَتُهُ عَنْ عَمَةٍ رَقُوبٍ

47. Haereditate accepi illud ab amita liberis orba.

Ea, quae liberis orba est, clemenissima in filium fratris sui esse solet.

٢٨ وَقَعُوا فِي تَغْلِسٍ

48. Inciderunt in calamitatem.

Sunt quoque, qui تغلس cum Dhamma litterae Lam efferant.

٢٩ وَلِ حَارَّهَا مَنْ وَتَى قَارَّهَا

49. Praefice calido eius eum, qui praefuit frigido eius!

Legitur quoque من تولى. Verba haec Ohmarus ben-Alchaththab aut Ahtabaho ben-Ghaswan aut Abu-Masuhdo Alanzari dixit. i. e. Onus tuum ei impone, qui ex te utilitatem cepit.

٥٠ وَ أَحَبَّدًا وَطَاءَ الْمَيْلِ

59. Eheu! quam pulcher est incessus inclinationis!

Verba haec vir iumento vehens dixit, quum vituperatus esset, quod in latus inclinaretur. Vulneravit autem iumentum sui dorsum. In eum dicitur, qui bonum consilium non admittit.

٥١ وَأَهْلَ عَمْرٍو قَدْ أَضَلُّوْهُ

51. Et gens Ahmrui eum in errorem induxit.

Meidanius hoc scholion habet: قالوا هو عمرو بن الاحوص ابن جعفر بن كلاب قاله ابيه لما قتل عمرو فلم يرجع اليه والمثل هكذا يضرب مع الواو في واهل لما اهلكه صاحبه بيده "Dixerunt, eura esse Ahmruium ben-Alahwaz ben-Djahfar ben-Cilab et patrem eius ista verba dixisse, quum Ahmruius occisus caset, nam ad eum uon redierat. Proverbium autem sic adhibetur cum littera و in واهل quum auctor

manu sua eam delevisset». In Samachscharii autem opere sic legitur: هو عمرو بن الأحوص بن جعفر بن كلاب غزا بني حنظلة في يوم ذي نجب فقتله خالد بن مالك بن ربيع وكان أبوه شديد المحبة له وكان إذا سمع بأكيدة قال ذلك يضرب «Is est Ahmruus ben-Alahwaz ben-Djahfar ben - Cilab, qui die Dsu-Nadjab in gentem Banu-Henthselah incursionem fecerat. Occiderat cum Clialidus ben-Malic ben-Ribih. Pater eura vehementer amabat et quum plorantem audiret ista verba dixit. Adhibetur proverbium, quum adflictus ex adflicto solatium capit.

أودى دارم

52, Periit Darimus.

Narravit Abu-Ahmruus, Alnohmanum ben-Almohdsir persecutum esse Darimum bcn-Dobb-ben Morrah bcn-Dsohl ben-Schaibau et praemium ci promississe, qui cum adduceret. Quidam viro potiti sunt, sed antequam cum ad Alnohmanum adducere poterant, mortem obiit. De eo dicitur, a quo vindicta siimi non potest. Duplex autem est huiusce proverbii legendi modus, unus quem adnotavit auctor libri *الجمهرة* appellati دارم اودى, alter, quem Samachscharius in libro suo اودى كما اودى دارم «Periit sicut periit Darimus» adnotavit. Alii dicunt, proverbium de re, quae efugit et praeteriit, adhiberi, Darimum autem fuisse viri nomen, qui, pabulum ut quaceret, missus periisset, Dixit poeta Alahscha.:

ولم يود من ألت تسعى له كما قيل في الحرب أودى دارم
 «Non periit is, cui tu in bello operam dabas, sicut dictum fuit: Periit Darim».

Metrum Motakarib est. p. 281., conf. prov. 69.

ولغ حربي كان محشوما

53. Sorbitio catuli parvi, qui pudore adfectus erat.

Talis legitur huiusce proverbii explicatio in scholiis: Dixit Ebn-Alahrabius, حشمته idem esse, quod اخجلته »pudore eum adfectisti«. Legitur quoque sic proverbium: وَلَعُ جَرَى كَانَ مُحْسُومًا «Sorbitio catuli parvi, qui male nutritus erat». Tali modo Ebn-Cetswahus (ابن كثوة) proverbium retulit. Significat proverbium, avidum multum rei expetere, qua potiri possit, postquam potiundi copiam non habebat. conf. Samach.

٥٤ وَجَدْتَنِي الشَّحْمَةَ الرُّقَى طَرَفًا

54. Invenisti me adipem cito liquescentem in latere.

Id est: Tenuem in latere, ut nil te a me retineret. nullave in me tibi resistendi facultas esset. In Kamusi opere legitur. وَجَدْتَنِي الشَّحْمَةَ الرُّقَى عَلَيْهَا الْمَائِي «Invenit me adipem cito liquescentem, ad quem perveniri potest». Explicandi causa additum est: إِذَا يَقُولُهَا لِصَاحِبِهِ «Hæc verba socio suo dicit, quem debilem esse putat».

٥٥ وَلَوْعٌ وَلَيْسَ لِشَيْءٍ مَرَدٌ

55. Cupidus et nulla res redditur.

Cupidus est rei, qua potiri non potest et nulla res, quam vult, ei conceditur.

٥٦ وَتَعَوُّوا فِي أَمْرِ خَنَوَرٍ

56. Inciderunt in fortunam secundum.

Duplex proverbii explicandi ratio est, dum Abu-

Ahmirus admisit, ut خنور *am* fortunae secundae cognomen sit, sed alii infortunii significationem voci tribuunt. Vox خنور duplici quoque modo aut Channur aut Cainaur enunciat. *am*

وَيَشْرَبُ جَمَلَهَا مِنَ الْمَاءِ ٥٧

57. Et camela eius aquam Libit.

Proverbii originem talem fuisse narrant. Vir uxorem, quam odio habebat, repudio dimiscrat. Aliquo tempore post in camelis vehentes mulieres rogarunt, ut camelis bibendum daret. Quod faciens quum inter caeteros suae repudio dirmissae uxoris camelum conspiceret, ista verba dixit, quibus inidendi causa in odiosum utuntur.

وَعَدَّةٌ عِدَّةُ الشَّرِّ بِالقَمَرِ ٥٨

58. Promisit, ei modo, quo Plejades lunae promittuntur.

Sic dicitur, quoniam Plejades et Luna quovis mense semel occurrunt.

أَوْرَثَتْ مَا لَمْ تُصِدِّرْ ٥٩

59. Ab aqua adduxisti id, quod ad aquam non adduxisti.

Id est: Verba locutus est; quae ad te revocare non potes vel turpe factum perfecisti.

وَأَبْطَلْنَا بَطْنِ ٦٠

60. Eheul Bothaine! ab interiore parte secal

Narrant, plurcspuellam sibi in matrimonium petisse. Patrem autem iis scandam proposuisse pedis anterioris anteriorem

partem et promississe, se ei qui secundo compagem bene attigisset, puellam in matrimonium daturum esse. Quod quum plures frustra tentassent, adolescenti Bothain appellator qui puellac placeret, id faciendum fuisse. Cui utsecandi modum puella indicaret, ista verba cam dixisse. Proverbii autem verba in prudentia et quum quis rem fessequitur, adhibentur.

٦١ وَلَدَتْ رَأْسًا عَلَى رَأْسٍ

61. Peperit caput super capite.

De muliere dicitur, quae quovis anno filium parit.

٦٢ وَيَلِدُ أَهْوَنَ مِنْ وَيْلَيْنِ

62. Calamitas una levior est, quam duae calamitates

Conf. C. II, 28. et Harir. p. ٢١٣. Solatii causa haec verba dicuntur.

٦٣ وَيَلِدُ لِعَالِمٍ أَمْرٌ مِنْ جَاهِلَةٍ

63. Vae ei, qui rem scit, ab eo, qui rei ignarus est!

Verba haec Actsamo ben-Zaifi adscribuntur. Proverbium quoque hoc modo legitur وَيَلِدُ عَالِمٌ أَمْرٌ مِنْ جَاهِلٍ.

٦٤ وَرَأَيْكَ أَوْسَعُ لَكَ

64. Pone te est amplior tibi.

Id est: Retromane, ampliorem enim tibi locum invenies. Contrario sensu dicitur: «أَمَامَكَ أَوْسَعُ لَكَ» Ante te est amplior tibi, i. e. praecede!

٦٥ وَجْهٌ عَدُوِّكَ يُعَرِّبُ عَنْ ضَمِيرِهِ

65. Facies inimici tui animum diserte explcat.

Simili ratione dicitur: **البغص يديده لك العينان** Odium tibi oculi duo ostendunt.

٦٦ وَهَذَا يُغْنِي مِنَ الْحَتَّانِ لَيْتَ

66. Num vocabulum utinam contra casus fortunae tibi utile est?

Similis sensus verbis **أني ليتنا وإن لوا عناء** Vox utinam et vox si est molestia, C. I, 429.

٦٧ أَوْسَعُ الْقَوْمِ ثَوْبًا

67. Inter gentem largissimam vestem habens.

I. e. Eorum beneficentissimus et potentissimus. Simili ratione liberalis **الرداء غمر** tegens pallium habens appellatur.

٦٨ الْوَفَاءُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ

68. Fidei apud Deum locus est.

Id est: Fides in promissis Deo grata est. Proverbium igitur laudem fidei continet.

٦٩ الْوَأَقِيَّةُ خَيْرٌ مِنَ الرَّقِيَّةِ

69. Custodia melior est, quam incantatio.

Hoc in proverbio voci **واقية**, eadem ratio quam voci **واقية** esse videtur, ut pro **رقية** sit. Si Deus nos servat, melius est, quam si incantamentis utimur. Sanitatem esse pro praeda habendam proverbium docet.

٧٠ أَوْدَى عَتِيبَ

70. Periit Ahtibus.

Dixit Ebn-Alcalbius : Viri huiusce nomen est Ahtibus ben-Aslam ben-Malic ben-Schanuah ben Kodail et ab eo gens Jemanensis originem et nomen duxit. Cuius gentis viros quum in captivitatē abduxisset rex quidam, et servos eos fecisset, sperabant, fore, ut si parvuli, quos reliquissent, adulti essent, liberarentur Quae spes eos omnino fefellit. Inde factum est, ut Arabes dicerent: Periit Ahtibus, quemadmodum dicunt: Periit Darimus (prov. 51) Dixit Ahdijus ben-Said:

تَرْجِيْهَا وَقَدْ وَقَعْتَ بِقَرْ كَمَا تَرْجُو أَصَاغِرَهَا عَتِيبُ

«Tu in ea spem ponis et iam incidit in locum, ubi manet, quemadmodum gens Ahtib in parvulis suis spem ponit.»

Metrum Wafr est. p. 204.

In Samachscharii et Scharaf-Aldini operibus proverbium sic legitur: أَوْدَى كَمَا أَوْدَى عَتِيبُ »Periit quemadmodum gens Ahtib periit.

٧١ وَقَعُوا فِي أَمْرٍ عَبِيدٍ تُصَايِحُ حَيَاتَهَا

71. Incidit in matrem Ohbaidi (desertum), cuius serpentes sibilant.

In calamitatem et periculum magnum inciderunt.

٧٢ وَلَوْ أَلْوَعْدُ عَاثِرُ الْأَحْجَارِ

72. Promissum pariens sterilis in complendo (promisso).

De eo dicitur, qui multa promittit, sed promissis non satisfacit.

٧٣ وَجَدْتُهُ لَا يَسَا أَذْنِيَهُ

73. Inveni eum aures suas tegentem.

Id est: Socordem. Dixit poeta:

لَيْسَتْ لِيْغَالِبِ اُنْتَنِيْ حَتَّى اَرَادَ يَرْقُبِيْهِ اَنْ يَّاْكُلُوْنِيْ

«Ghalibo aures meas texi, ut cum gente sua me edere vellet». Metrum Wafr est. p. 204.

۷۴ وَصَلَ رِبْعَةً بِضَرَّةٍ

74. Coniunctum fuit eius ver cum macie.

Id est: Mutata fuit vitae ratio, ut malum cum bono coniunctum esset.

۷۵ وَقَعْتَ فِيْ مِرْنَعَةٍ فَعِيشِيْ

75. Incidisti in opum copiam; grassare igitur!

In eum dicitur, qui opes suas non bene administrat, quum multarum opum copia ei sit. In Kamusi opere pro-
verbium sic legitur: «وقعت في مرنعة فعيشي» Incidisti in
opulentiam; vive igitur! Ex Samachscharii sententia ista
verba stultae feminae, quae opes suas non bene admini-
strat, dicuntur.

۷۶ الْوَحْشَةُ ذَهَابُ الْأَعْلَامِ

76. Metus est abitus principum.

Verba proverbii Aetsamo adscribuntur. Metuunt ho-
mines, quando principes desunt, ad quos in periculis con-
fugiant. Dixit poeta:

لَعَمْرُكَ مَا الرِّزْيَةُ فَقْدُ مَالٍ وَلَا قَرْسٌ يَمُوتُ وَلَا يَعْبُرُ

وَلَكِنَّ الرِّزْيَةَ فَقْدُ حُرٍّ يَمُوتُ لِمَوْتِهِ بَشَرٌ كَثِيرٌ

"Per vitam tuam! Calamitas non est defectus opum et
non quod equus moritur aut camelus; sed calaraitas est

defectus generosi, ob cuius mortem homines multi moriuntur." Metrum Wafir est. p. 204,

وَدَعَ مَالًا مُودِعًا ٧٧

77. Qui opes alii asservandas tradit, iis valedixit.

Fieri enim potest, ut opes ipsi non reddantur. Pro verbum de parva fiducia adhibetur Samach.

٧٨ الْوَقْسُ يُعْدِي قَنَعَدَ الْوَقْسَا مَنْ يَدْنُ لِلْوَقْسِ
يُلَاقِي تَعْسًا

78. Scabies contagio inficit; transi igitur ad scabiem! Qui ad scabiem adpropinquat, is calamitati occurrit.

Proverbium monet, ut pravos fugiamus, ne malitiâ eorum inficiamur. In Samachscharii opere proverbium sic legitur: «الوقس يعدي قنعد الوقسا» Scabies contagio inficit; transi igitur ad scabiem. In Scharaf-Aldini opere sic: «الوقس يعدي قنوق الوقس» Scabies contagio inficit; scabiem igitur cave! Sequentem versum adnotavit:

الْوَقْسُ يُعْدِي قَنَوَقَ الْوَقْسَا مَنْ يَدْنُ الْوَقْسَ يُلَاقِي تَعْسًا
«Scabies contagio inficit; scabiem igitur cave! Qui scabiem gustat, exitio occurrit».

Metrum Sarih est. p. 246.

٧٩ وَقَعُوا فِي هَوَاةٍ تَتَرَامِي بِهِمْ أَرْجَافُهَا

79. Inciderunt in barathrum, cuius latera eos invicem proiecerunt.

In summam calamitatem irruerunt.

٨٠ وَرِيًّا يَقْطَعُ الْعِظَامَ بَرِيًّا

80. Pure (cum adficiat Deus), quod ossa extenuando disrumpit!

Initio proverbii verba ورِيًّا الله «Pure cum Deus adficiat!» supplenda sunt. Verbis autem hisce, quibus metrum Sarili esse videtur (p. 246), homini mala imprecantur.

٨١ وَقَعُوا فِي ضِلْعٍ مُنْكَرَةٍ

81. Inciderunt in regionem petrosam ingratam.

Vocabulo ضلع hoc in proverbio significatio regionis inaequalis vel petrosae similis costae tribuenda videtur. De eo dicitur, qui in rem ingratam incidit.

٨٢ وَقَعُوا فِي حَرَّةٍ رَحِيلَةٍ

82. Inciderunt in terram lapidosam, asperam.

In rem ingratam et difficilem inciderunt.

٨٣ وَشِيعَةٌ فِيهَا ذِيَابٌ وَنَقَدٌ

83. Caula e virgis facta, in qua lupi sunt et oves parvae.

Proverbio, cui metrum Redjes est p. 230, locus significatur, in quo iniusti sunt et debiles adiutoribus destituti.

٨٤ أَوْدَى بِلَبِّ الْحَازِمِ الْمَطْرُوقُ

- 84* Prudentis consilium infirmus mente abstulit.

In prudentem dicitur, quem ignorans decepit. Aut metrum Redjesaut Sarili verbis esse videtur. p. 230. 346.

٨٥ وَمَوْرِدُ الْجَهْلِ وَفِي الْمُنْهَلِ

85. Locus aquae ignorantiae est locus aff uae baud salutaris.

Vocabulum **وَقَى** aquam pecori haud utilem, ut non pinguescat, significat. Sed in codice Berol. legitur **الْوَقَى** in Lagd. **الدنى** «vilis». Monet nos proverbium. ut ignorantiae vitium evitemus. Metrum Redjes (p. 230) est.

٨٦ أَوْرَدْتَ مَاءً نَامَ عَنْهُ الْقَارُطُ

86. Ad aquam adductus es, ad quam praecessurus dormivit.

Ad aquam adductus es et sine molestia bibere potuisti, quum nemo eam ante te occupasset. Proverbium igitur significat, virum sine molestia negotium suum perfecisse.

Metrum Redjes est. p. 230.

٨٧ أَوْدٌ مِنْ عَيْشِكَ شَوْكُ الْعُرْفِطِ

87. Magis amata, quam vita tua est spina fruticis Obrfoth.

Vocabulum **عُرْفِطٍ** speciem fruticis vel arboris designat, quae ad genus **عصاء** appellatum pertinet. Id est: Vita tua durior est, quam illa spina. De eo dicitur, cuius vita perquam molesta et dura est. Metrum Redjes est. p. 230.

٨٨ أَوْقَدَ فِي ظَلِيفَةٍ لَا تُسْلَكُ

88. Ignem accendit in terra dura, in qua viator non est.

Sic viri magna avaritia describitur, nam qui in terra tali ignem accendit; ad cum viatores hospitii causa non accedunt. Metrum Redjes est. p. 230.

٨٩ وَاحِدَةٌ جَاءَتْ مِنْ أَلْسَبَعِ الْمَعْرِ

89. Una advenit ex septem pilos non liabentibus.

Id est: Una calamitas ex septem non ocoultis ei superuenit. De viro dicitur, qui monitus ut caveret, cautionem omisit et calamitatem obrutus est.

٩٠ وَحَىٰ فِي حَجَرٍ

90. Scriptura in lapide.

In secretis adhibetur. Secretum tuum scripturae in lapide simile est, siquidem lapis secretum non divulgat. Usurpatur quoque de re apparente. Samachs.

٩١ وَقَعَ الْكَلْبُ عَلَى الدِّيبِ

91. Cecidit canis super lupum*

Verba haec Ahcramahus, cliens Ebn-Ahbbasi dixisse fertur. Vir quidam alterius opes diripuerat. Post ille alter, quum faciendi potestatem nactis esset, idem fecit. Ahcramahus hac de re interrogatus, ista verba respondit. Proverbium significat, quendam ab iniusto se vindicasse.

٩٢ أَوَّلَى الْأُمُورِ بِالنَّجَاحِ الْمَوْاطَّعَةِ وَالْإِلْحَاحِ

92. Perseverantissimus et constantissimus quisque optimum in rebus successum habet.

Monemur, ut constantes et perseverantes in rebus tractandis simus.

Forma comparativi.

٩٣ أَوْفَى مِنَ السَّمَوَاتِ

93. Fidelior, quam Samuel.

Samuel ben-Hajjan ben-Ahdija Judaeus Amru-l'Kaisi ben-Hodjr ad imperatorem Graecorum proficiscentis depositas loricas habebat. Mortuo Ahmru-l'Kaiso rex quidam Syriae contra Samuclem exercitum ducens istas loricas postulavit Tempore aulem quo Samuclem in arce sua oppugnabat, filius ex arce prodierat. Hunc ille rex captivum factum ad muros adduxit minitans, nisi loricac sibi traderentur, se filium trueidaturum esse et quum Samucles, licet onirics sui, ut loricas traderet, suasissent, rem denegaret, minas perfecit. Rex autem frustratus, quum in regioncm suam re-versus esset, Samueles in nundinis Ohcatsi loricas illas Abmru-l'Kaisi haeredibus tradidit. Rem ipse versibus hisce descripsit:

وَقَبْتُ بِأَدْرَعِ الْكَتْمِيِّ إِنِّي إِذَا مَا حَانَ أَقْوَامٌ وَقَبْتُ
وَقَالُوا إِنَّهُ كُنْزٌ رَغِيبٌ فَلَا وَاللَّهِ أَغْدِرُ مَا مَشَيْتُ
بَنَى لِي عَادِيًا حَصْنًا حَصِينًا وَمَاءُ كُلِّمَا شَبِثْتُ أَسْتَقْبِلْتُ
طَيْرًا تَزْلُقُ الْعُقْبَانُ عَنْهُ إِذَا مَا تَابَنِي ظُلْمُ أَيْبَتُ

„Fidus fui in loricis reddendis, nam *ego*, quotiescunque alii perfidi sunt, fidclis sum. Et dixcrunt: Thesaurus desiderandus est; sed, per Deum! Ego perfidus non sum, quamdiu in terra inccdo. Aedificavit mihi Ahdija arcem

firmam et aquam, quotiescunque volo, haurio, petram in coelo clatam, a quo aquilae dclabuntur (quum glaber sit). Quotiescunque iniustitia me petit, recuso."

Metrum Wafir est. p. 204.

Poeta Alahscha istam rem versibus pulchre narravit:

كُنْ كَالسَّمُوءِ إِنْ طَافَ الْهَمَامُ بِهِ فِي جَحْفَلٍ كَرْفَاهِ الْبَلْبَلِ جَرَارِ
بِالْبَلْبَلِ الْفَرْدِ مِنْ تَيْمَاءَ مَنْزِلُهُ حُصْنٌ حَصِينٌ وَجَارٌ غَيْرُ غَدَارِ
إِنْ سَامَهُ حُطَّتَى حَسِبِ فَقَالَ لَهُ مَهْمَا تَقُلْهُ فَإِنِّي سَامِعٌ حَارِ
فَقَالَ غَدْرٌ وَتَكَلُّ أَلَسَ بَيْنَهُمَا كَاخْتَرِ وَمَا فِيهِمَا حِطٌّ بِاخْتَارِ
فَشَكَّ غَيْرَ طَوِيلٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ أَقْتُلْ أَسِيرَكَ إِنِّي مَانِعٌ جَارِي
عِنْدِي لَهُ خَلْفٌ إِنْ كُنْتَ قَاتِلُهُ وَإِنْ قَتَلْتَ كَرِيمًا غَيْرَ عُورِ
فَقَالَ تَقْدِيمَةً إِنْ قَامَ يَقْتُلُهُ أَشْرَفُ سَمُوءُ فَإِنْظِرْ لِسَدَمٍ لِحَارِي
أَأَقْتُلُ أَبْنَكَ صَبْرًا أَوْ نَجِي بِهِ طَوْعًا فَتَنْكَرُ هَذَا أَيْ أَنْكَارِ
فَشَاكَ أَوْ دَاخَجَهُ وَالصَّدْرُ فِي مَضْضٍ عَلَيْهِ مَمْطُوبًا كَاللَّدْعِ بِالْأَنْدَارِ
وَأَخْتَارَ أَدْرَاعَهُ أَلَّا يَسْبَ بِهَا وَلَمْ يَكُنْ هَهُنَا فِيهَا بِخَشَّارِ
وَقَالَ لَا أَشْتَرِي عَارًا بِمَكْرَمَةٍ فَاخْتَارَ مَكْرَمَةً أَلْدُنْيَا عَلَى السَّعَارِ
وَالصَّبْرُ مِنْهُ قَدِيمًا شَيْمَةً خَلْفٌ وَزَنْدُهُ فِي أَلْوَاهِ التَّنَاقِبِ أَلْوَارِي

„Sis ut Samuel, quum eum circumdaret heros cum exercitu raagno, simili noctis agmini, multis impedimeitis gravi. In arce Alablak Alfard regionis Taima, cius habitaculum erat arx firma et vicinus haud perfidus. Quum duas res noxias ei propoucret, dixerat en im ci: Quid di-

cis, coo audiens sum, dignus'). Et dixit: Inter perfidiam et orbitatem tu es; clige igitur et non in iis eligenti portio bona est. Sed non dlu dubitans, ei dixit: Occide captivum tuum, ego vicinum meum defendo. Apud me ei successor est, si tu eum occidis, licet generosum, baud impavidum occidis. Tum alter dixit (filium) procedere iubens, quum cum occidere paratus esset: Adspicce, o Samuel, et vide sanguinem fluentem! Num occidam filium tuum ligatuni an tu obediens venies? Illo autem hoc omnimodo recusavit. Turn eius venas in collo diffidit²⁾ et pectus erat dolore adfectus propter cum dum erat complicating sicut ustio per ignem. Et elegit loricas suas, ne propter eas dedecore adficeretur et promissum, quod de iis dederat, perfiduni non erat. Et dixit: Loco actionis generosae dedecus non emo, et genere agere in hoc mundo dedecori praetulit. Constantia enim ab antiquo tempore eius innata indoles erat et eius ignitabulum fidei seintillas emittens accendit."

٩٤ أَوْقٍ مِنْ عَوْفٍ بِنِ مُحَمَّدٍ

94. Fidelior, quam Auhfus hen-Moliallem*

Merwanus Alkarifs³⁾ ben-Sinbah incursionem hostilem iu gentem Beer ben-Wajel appellatam fecerat. Gens autem ilia quum exercitus redeuntis vestigia sequeretur, accidit, ut vir quidam qui cum non cognosecret, Merwanuni ipsum captivum faceret. Mater redeuntem et ob captivum superbia elatum videns dixit: Tu superbire mihi

1) حار quod in pluribus codicibus legitur idem esse videtur, quod حار dignus, conventens.

2) شق hoc in loco est pro شق.

3) Cognomen inde accepit, quod in terram Jeannensem, regionem, ubi fructus acaciae قَرْط frequentes erant, incursiones facere solebat.

videris non" aliter ac si ipsum Merwanum captivum fecisses. Tum Merwanus dixit: Et tu quid a Merwano speras? Magnum lytrum, respondit mulier; et quantum? ille interrogare perrexit. Mulier quum centum camelos se sperare dixisset, Merwanus tot camelos ei promisit, si ipsum ad Chomaaham filiam Auhfi ben-Mohallem duxisset. Merwanus enim hanc Auhfi filiam ab Ahmrui ben-Karib et Dsuabo ben-Asma, qui eam captivam fecerant tempore, quo gens Banu-Ahbs tentorium mortui Laitsi ben-Malic, cui nupta fuerat, diriperent, in libertatem vindicaverat. Factum est. Interim Ahmrui ben-Hind de re certior factus, quippe qui iratus contra Merwanum iuraverat, se veniam ei daturum non esse, donec manum suam in manu eius posuisset ad Auhfum, ut illum ad ipsum adduceret, misit. Auhfus autem se id facere non posse dixit, nisi permetteret, ut suam manum inter manus utriusque haberet. Venia turn Merwano data Ahmrui dixit: لا حر في وادي عوف, Non est liber in valle Auhfi. Conf. Cap. XXIII, 403.

٩٥ أَوْقَى مِنْ لَحَارِ بْنِ ظَالِمٍ

95. Fidelior, quam Alharillius hen-Thsalim.

Warrant, Ihjadhū ben-Daihs ad Alharitsi pastures, aquam camclis haurientes, transeuntem veniam rogasse suis camelis aquam hauriendi. Venia data, quum funis eius nimis brevis esset; pastores Alharitsi funis partem, quam cum suo coniungeret, ei commodasse. Re autem finita quum Ahmrui ben-Aliiobman regis ministri camelos diriperent, virum clamasse: O vicine opem fer! Alharitsus quum ista verba pronuntiantem audiret, dixisse: Quando vicinus tuus eram? Alterum autem respondisse: Fuem tuum cum meo coniunxi, et tu camelis meis potum dedisti; et dum aqua tua in venribus camelorum meorum erat, impetus in eos factus est. Alharitsum turn vicinitatis iura agnoscentem rogasse Aluohmanum, ut sibi Ihjadhi opes redder-

rentur. Alnohmanum autem, ut significaret, Alharitsum Chalidum ben-Djafar ben-Cilab, qui vicinus Alaswadi ben-Almondsir esset, occidisse, dixisse: **أَفَلَا تَشْدُ مَا وَهَى مِنْ أَدِيمِكَ** „Nomen tu corii tui partem raptam firmiter ligas?“ Alharitsum autem respondisse: **هَلْ تَعْدُونَ لِلْجَلْبَةِ إِلَى نَفْسِي** „Num equos ad certamen prodeimtes ad me veniens transibis?“ quibus verbis, quae in proverbii consuetudinem vincerent, significaret, eam, si ipsum perderet, nullum nisi ipsum occideret. Alnohmanum autem istis verbis commotum, opes raptas reddidisse.

٩٦ أَوْقَى مِنْ أُمِّ حَمِيلٍ

96. Fidelior, quara Omm-Djamila.

Mulier ista ad familiam Abu-Ilorairalii ben-Dus, Al-sarat incolentem portuehat. Heschamus ben-Alwalid ben-Almoghirah Machsumita occiderat Abu-Nohairum Al-sahrani, qui ad tribum Asd Schanuali perlinebat et propinquus Abu-Sofjani ben-Harb erat. Re audita eius gens in oppido Alsat in Dhirarum ben-Alchalhthab, ut cum pro illo occideret, irruit. At hic in domum Omm-Djatnilac fugiens ab ea convocatis suis defensus est.

٩٧ أَوْقَى مِنْ أَبِي حَمِيلٍ الطَّائِي

97. Fidelior, quain Abu-Hanbalus Thajjita.

Viri nomen erat Haritsah ben-Morr. Causa proverbii erat, quod Amru-l'Kaiso cum uxoribus, opibus armisque ad cum devertenti fidem servaverat. Duae autem uxores ei erant una Bjodalitica altera Tsoalilitica, quanim prior, ut fidem falleret, altera ut servaret, suadebat. Quarum consilium quum audivisset, ovem bimam muisit et lac eius bibens et ventrem suum detergens dixit: Per Deum! Non perfide agam, quamdiu lac ovis binae mihi sufficit, et sequentes versus recitavit:

لَقَدْ آتَيْتُ أُعْدِرُ فِي جَدَاعٍ وَإِنْ مُتَيْتُ أَمَاتِ السَّرْبَاعِ
لَأَنْ أَلْعَدَرُ فِي الْأَقْوَامِ عَارٌ وَإِنْ لَحَرٌ يُجْزَأُ بِالْكَرَاعِ

„Iam iuravi anno sterili me periidum non futurum esse, et si septennes camclae milii decernerentur; nam peridia inter gentes ignominiae est et iugenuo pars cruris tenuior sufficit."

Metrum Wafir est. p. 204.

Turn illa prior cius crura tenuia videns ludibrii causa dixit: „Per Deum! Non vidi sicut hodie duo crura fidem servantis! At ille Abu-Hanbalus dixit: „Ea tanquam crura perfidi malum essent," quae verba in proverbii consuetudinem venerunt.

٩٨ أَوْفَى مِنَ الْحَرِثِ بَنُ عَمَّادٍ

98. Fidelior, quam Alharitsus ben Ahbbad.

Alharitsus Alidijjum ben-Rabiah captivum fecerat. Hie ei, quem non cognosceret, promisit, se ipsum Jibratc donaturum esse, si ei Ahdijjum indicaret. Quum alter se promittere diceret, postulavit, ut Auhfus ben-Mohallem promissi sponsor esset. Qui quum sponsionem interposuisset; se ipsum Ahdijjum esse dicens e captivitate dimissus est. Alharitsus autem hunc versum dixit:

لَيْفَ نَفْسِي عَلَى عَيْدِي وَقَدْ اسْتَقْبَلَ لِلْمَوْتِ وَاحْتَوَتْهُ أَيْدِيَانِ

„Heu auimam meam propter Ahdijjum! Nam morti propiuquus erat, et manus duae eo potiti crant."

Metrum Cliafif est. p. 262.

٩٩ أَوْفَى مِنْ خُمَاعَةٍ

99. Fidelior, quam Chomaah.

Est filiae Auhfi bon-Mohallem notneu, cuius mentio facta est in proverbio 94.

١٠٠ أَوْفَىٰ مِنْ فُكَيْهَةٍ

100. Fidelior, quam Focaihah.

Mulier est ad gentem Banu-Kais ben-Tsahlabah perti-
nens. Hamsabus dixit, eam fuisse filiam Ketadabi ben-
Maschnu, materteram Tharafahi poetae celeberrimi, quia
Tharafahi mater Waradalia filia Ketadahi erat. Narraut,
Solaicum ben-Solacah iti gentem Beer ben-Wajel incur-
sionem facturum propter eorum vigilantiam praedandi occa-
sionem non iuvenisse. Tum, quum ad aquam venientis ve-
stigia cognovissent, eos expectasse, donec potu satius
recederet. In cursu autem, cuius celeritati confideret, sa-
jutem petere coactum, eum mullitudine aquae, quam bi-
bisset impeditum fuisse, ita ut sub Fokaihahae indusio
se abscondere cogeretur. Illam autem fratribus et filiis
convocatis persecutores repulisse. Islam vero rem Solaicus
versibus hisce celebravit.:

لَعَمْرُ أَبِيكَ وَالْأَنْبَاءُ تَنْمِي لِنَعَمَرٍ تَجَارَ أَخْتُ بَيْ عَوَارَا
عَنِيَتْ بِهَا فُكَيْهَةٌ حَيَوٍ قَامَتْ لِنَصْلِ السَّيْفِ فَالْتَرَعُوا لِحِمَارَا
مِنَ الْخِفَاتِ لَمْ تَصْفَحْ أَخَاهَا وَلَمْ تَرْفَعْ لَوَالِدَهَا شَنَا رَا

„Per vitam patris tui! et nuntii deferuntur, quam pulehra
vicina est soror gentis Ohwar! Focaiham dico, quum
staret contra gladii cuspidem, nam velum ei delraxerant
Propter defensiones fratrem suum ignominia non adfecit
et patri suo dedecus non elevavit.”

Metrum Walir est. p. 204.

١٠١ أَوْفَدُ مِنَ الْحَبِيرِينَ

101. Saepius accedentes ad reges, quam fracturas ossium reparantes«

Fracturas ossium reparantes **المجبرون** cognomen est, quod filii Ahbd-Manafl ben-Kozajj gerebant, qui inter omnes Arabes saepissime reges adire solebant. Conf. Cap. XXI, 132.

١٠٢. أَوْفَقُ لِلشَّيْءِ مِنْ شَنِ طَبَقَةٍ

102. Convenientior rei, quam Schannus Tabakahae.

Conf. Cap. XXVI, 1. Ebn-Alcalbius ab Alscharikijjo ben-Alkathami in legendo et explicando proverbio dissensuens sic retulit: „أَوْفَقُ مِنْ طَبَقِ لَشْنٍ. Convenientior, quam Thabakus Schanno“ vel لَشْنُهُ. Dixit autem Thabak gentis nomen esse ad Ijad pertinentis, quam nemo unquam superavisset, Schannum ad Rabiah pertinuisse. Schannum ben-Akza ben-Dohmi ben-Djadilah ben Asad ben-Rabiah ben-Nesar impetum in illam facientem ei par fuisse, ut diceretur: „وَأَوْفَقُ شَنَا طَبَقِهِ. Schann suo Thabako conveniens erat ut iste loquendi modus in proverbii consuetudinem veniens, duos robore vel alia re pares esse, significaret. Hunc quoque versum recitavit:

لَقِيْتُ شَنَا أَيَادٍ بِالْقَنَى وَلَقَدْ وَأَفَقُ شَنَا طَبَقِهِ

„Gens Ijad cum lanceis genti Schann obviam venerat et gens Schann genti suae Thabak par fuerat.“

Metrum Raml est. p. 237.

Alii dicunt, vocabulum **طَبَقِ** significare agmen hominum alteri aequale; gentem autem Schann iter facientem genti occurrisset, a qua in fugam ageretur. Pronomen in voce **طَبَقِهِ** ad vocem **شَنِ** referatur, necesse esse, si **لَشْنُهُ** legatur. Alii denique dicunt, **شَنِ** et **طَبَقِهِ** virorum nomina fuisse, qui in proelio occurrerent. Dictum igitur esse **وَأَفَقُ شَنِ طَبَقِهِ وَأَفَقُهُ فَعَتْنُهُ**, „Convenit Schannus Thabaka-

ho, convonit ei, turn manu in collum iniecta cumeopugnavit. Conf. prov. 1.

١٠٣ أَوْلَم مِّنَ الْأَشْعَثِ

103. Magia. epulum instruens, quam Alaschahtsus.

Hie Alaschahtsus erat filius Kaisi ben-Mahdi Carb Ccnditac. Cum pluribus a religione Mohammedica quum defecisset, ad Abu-Becruni captivus adductus est. Abu-Becrus e vinculis cum dimisit, et ob genus praeclarum, unde originem ducebat, matrimonio cum sua sorore Farwaha filia Abu-Kehafae coniunxit. Ab Abu-Becro exiens omnibus ipsi occurrentibus quadrupedibus turn camelis, tum equis, tum bobus suffragines dissecuit et in domum cuiusdam Mcdinensis, ur. ius corum, qui Mohammedi advenienti opcm luleral, secessit. Hoc videntes homines Abu-Becro nuntium tulerunt. cum iterum a religione defecisset. Misit igitur Abu-Becrus viros, qui cum caperent. At ille in tectum domus adscendens homines ita allocutus est: Ego inter vos, o Medinenses, peregrinus sum, et vobis cpula instrux'. Edat igitur quilibet, quod velit. Sumserunt autem omnes Medinenses carnes, ut eius factum in proverbium veniret. Huius rei mentionem poeta sequentibus versibus fecit :

لَقَدْ أَوْلَمَ الْكِنْدِيُّ يَوْمَ مِلَايِهِ وَلَيْمَةَ حَمَالٍ لِّثَقَلِ الْأَعْظَاءِ
لَقَدْ سَلَّ سَيْفًا كَانَ مَذًى كَانَ مُعَمِّدًا لِّدَا الْحَرْبِ مِنْهُ فِي أُنْثَلَا وَلِجَمَاجِمِ
فَأَعْمَدَهُ فِي كُلِّ بَكْرٍ وَسَابِغٍ وَعَبِيرٍ وَفُحُورٍ فِي الْخَشَى وَالْقَوَائِمِ
ثَقُلَ لِلْفَتَى الْكِنْدِيِّ يَوْمَ لِقَائِهِ ذَهَبَتْ بِأَسْنَى ذِكْرِ أَوْلَادِ أَدَمِ

„Cindita die connubii sui praebeat epulum baiuli ob grave pondus magnarum bestiarum. Evaginavit gladium, qui

in bello, ex quo tempore in vagina reconditus erat, in collis et craniis erat. Iara cum in vagina recondidit oranis cameli iuveni et equi velociter incedentis et asini et tauri in visceribus pedibusque. Die autera viro Cinditae die occursum; Pulcherrimam hominum laudem abstulisti."

Metrum Thawil est. p. 161.

١٠٤ أَوْفَرِ فِدَاءٍ مِّنَ الْأَشْعَثِ

104. Maiore lytro redemptus, quam Alaschahtsus.

Quum gens Modhidj cum captivum fecisset, tanto lytro, quantum nemo adhuc neque rex neque privatus dederat, se redemit, tribus millibus camelorū datis, pro regibus enim captivis mille cameli lytro dabantur. Huiusce rei Ahmrus bcn-Mahdi Carb in versu mentionem fecit dicens:

فَكَانَ فِدَاؤُهُ أَلْفَى قُلُوبٍ وَأَلْفًا مِّنْ طَرِيفَاتٍ وَتَلْدِ

„Et eius lytrum erat duo millia camelarum iuveniarum et mille cameli turn novi turn hacreditate accepti."

Metrum Wafir est. p. 204.

١٠٥ أَوْحَى مِّنْ عُقُوبَةِ الْفُجَاءَةِ

105. Celerior, quam poena Alfodjahi.

In opere Scharaf-Aldini legitur: أَوْحَى عُقُوبَةِ الْفُجَاءَةِ. Fodjahus ad gentem Banu-Solaim pertinens tempore Abu-Becri latrocinia faciebat Qui quum captus et cum viro ad gentem Banu-Asad pertinente Schodjah ben-Warka appellator qui in podice futuebatur, adductus esset, Abu-Becrus utrumque igne cremari iussit, ita ut prior ligatus, posterior haud ligatus iniiceretur. Prior statim in carbonem mulatus est, posterior exiens aliquo tempore post crematus

est. Talis erat vcrborum causa, quae Medinae income protulcrunt.

١٠٦. أُوعِلٌ مِنْ طَفِيلٍ

106. Bibentibus sapius superveniens, quam Tbofallus.

Conf. Cap. XVI, 72. Contondit Abu-Ohbaidahus, eum Cufae incolam, cui iiomcn esset Thofail ben-Dallal, ad gentem Banu-Ahbd-AHah ben-Ghathfan pertinentem fuisse, qui baud invitatus ad epula accederet. Cognomen habet طَفِيلُ الْعَرَايِسِ Thofailus nuptiarum et طَفِيلُ الْأَعْرَاسِ Thofailus sponsarum. Qui quum primus omnium in oppidis tali modo ageret, factum est, ut eius agendi rationem imitans طَفِيلِي appellaretur. Arabes campestres eum, qui ad cibum haud invitatus accedebat, وارش, ad potum accedentem autem وَاغِلْ appellare solebant. Oppidani autem ei, qui ad cibum accedebat haud invitatus, nomen وَاغِلْ dederunt. Sic eorum poeta in versibus:

أُوعِلٌ فِي التَّنْفِيلِ مِنْ ذُبَابٍ عَلَى تَعَامٍ وَعَلَى شَرَابٍ
لَوْ أَبْصَرَ الرُّغْفَانَ فِي السَّحَابِ نَهَارٌ فِي الْكَلْبِ بِلَا حِجَابٍ

nlmportunius ad epula aliorum accedens, quam musca ad cibum poltimque. Si conspexisset liba in nubibus, profecto in acrcm advolasset sine velo."

Metrum Thawil est. p. 161.

Alazmāihus contendit, vocem طَفِيلِي eum significare, qui haud invitatus ad homines intret, ut derivata sit significatio a طَفَلَ „supervenit nox diei“, dum Abu-Ahmaruus voci طَفَلَ obscuritatis significationem tribuit. Ebu-Alahrabius denique dixit, qui طَفِيلِي appellatus esset, eum quoque لِعَمَطِي appellari.

١٠٧. أَوْلَعُ مِنْ كَلْبٍ

107. Magis inserta in vas lingua bibens, quam canis.

١٠٨. أَوْلَعُ مِنْ قِرَدٍ

108. Imitando magis deditus, quam simius.

١٠٩. أَوْضَحُ مِنْ مِرَاةِ الْغَرِيبَةِ

109. Clarior, quam speculum peregrinae.

Conf. C. XXV, 115.

١١٠. أَوْطَأُ مِنَ الرِّيَاءِ

110. Mollior, quam hypocrisis.

Scharaf-Aldinus scholion sequens habet: يعنى ان الرياء المركب لا يحتاج النفس الى كلفه في تحصيله بل هو من طبعها الذي يحتاج في التخلص منه الى احتمال مشقة وقار، ولمبرد في تفسيره ان اهل كل صناعة همرا حذق بها ممن سواهم ومن ذلك ما يروى عن محمد بن واسع انه قال الانتقاء على العمل اشد من العمل يعنى انه يتقوى عليه ان يشوبه حب الرياء والسبعة ومن ذلك ما يحكى عن ابي قرة الجابح انه قال، الخمية اشد من العلة وذلك ان الخمية يتعجل الادى في Id est: quod hypocrisis est molle iumentum et animac non opus est studium, ut cam consequatur; sed ea est pars naturae ipsius, ut natura ad se ab ea deliberandum molestias ferre debeat')

1) Comparator hypocrisis cum iumento molli, quod molestiam non parat insidenti.

Almobarredns in explicando proverbio dixit, artis cuiuslibet et sermonis possessores in eo esse solertiores quam caeteros. Hoc id spectat, quod de Mohammed ben-Wasih relatatum est, cum nempe dixisse: Cautio propter opus molestior est, quum opus i. e. quod cavet, ne ipso (opere) permisceatur amor conspectus et auditus¹). Hoc spectat quoque id, quod de Abu-Ivorralio Aldjaih retulerunt, cum dixisse, victus rationem (Diat) molestiorem esse, quam morbum, quia victus rationem habens cito noxam in antecessum capit, dum cupiditati suae non satisfacit ob spem sanitatis recuperandae".

أَوْحَىٰ مِنْ صَدَىٰ وَمِنْ طَرَفِ الْمَوْقِ ۝۱۱

111. Celerior, quam Echo et latus anguli interioris oculi.

أَوْضَعَ مِنْ أَيْنِ قَرَصَعِ ۝۱۲

112. Humilior, quam Ebn-Karzah.

Nomen viri vilissimi ex incolis regionis Iemen.

أَوَّلَجَ مِنْ رِيحٍ وَمِنْ زَجِ ۝۱۳

113. Magis intrans, quam ventus; quam cuspis ferrea in inferiorem hastae extremitatem.

أَوْقَدَ مِنْ وَعِيلٍ وَمِنْ غَفْرِ ۝۱۴

114. Altius in montem adscendens, quam caper montanus; quam pullus rupicaprac.

1) I. e. Dum cupimii-s ab aliis in agourio audiri et conspici.

115. **أَوْثَبُ مِنْ قَهْدٍ** 115

Magis insiliens, quam lupus cervarius.

116. **أَوْحَشُ مِنْ ذَيْبٍ** 116

Impudentior, quam lupus.

117. **أَوْقَى لِدَمِهِ مِنْ عَيْرٍ** 117

Magis custodiens sanguinem suum, quam asinus silvester.

Conf. C. XVIII, 37. proverb. العير أوقى لدمه. De viro multum canto adhibetur, nam inter bestias asinus silvester omnium cautissima est.

118. **أَوْفَى مِنْ كَيْلِ الْوَيْتِ** 118

Perfectionior, quam olei mensura.

119. **أَوْجَدُ مِنَ الْمَاءِ وَمِنَ الْتَرَابِ** 119

Magis inventus (existens), quam aqua et terra.

In Scharaf Aldini et Samachscharii operibus duo pro-
verbia sunt, ut **أَوْجَدُ** repetatur.

120. **أَوْفَرُ مِنَ الرِّمَانِ** 120

Plenior, quam malum Punicum.

In Scharaf-Aldini, Samachscharii operibus nec non in
codicibus Berol. et Pocock. الرمانه legitur.

121. **أَوْسَعُ مِنَ الدَّهْنَاءِ وَمِنَ اللَّوْجِ** 121/2

121. Amplior, quam desertum et quam aer.

١٢٢ أَوْثَقُ مِنَ الْأَرْضِ

122. Fiducia dignior, quam terra.

Conf. C. I, 415, 416.

١٢٣ أَوْطَىٰ مِنَ الْأَرْضِ

123. Magis conculcatus, quam terra.

١٢٤ أَوْهَنُ مِنْ بَيْتِ الْعَنْكَبُوتِ

124. Infirrior, quam domus araneae.

١٢٥ أَوْهَىٰ مِنَ الْأَعْرَجِ

125. Debilior, quam claudus naturâ.

Proverbia recentiora.

١٢٦ وَعُظَّتْ لَوْ اتَّعَظْتَ

126. Monitus es, si admonitionem admittere voluisses.

١٢٧ وَقَرَّ نَفْسَكَ تَهَبْ

127. Te ipsum gravem esse ostendas, ut le venerationem.

١٢٨ وَضِيعَةٌ عَاجِلَةٌ خَيْرٌ مِنْ رِبْحٍ بَاطِلٍ

128. Pars diminuta pretii celeriter dati melior est, quam lucrum tardum.

١٢٩ وَقَعَ اللَّصُّ عَلَى اللَّصِّ

129. Incidit fur in furem.

١٣٠ وَجْهٌ يَرُدُّ الرِّزْقَ

130. Vultus eius res ad vitam necessarias repellit.

In Burckhardtii libro p. 210 يقطع legitur. Nisi fallor, sensus est: Facies eius tam deformis est, ut res ad vitam necessarias, quas Deus cuilibet creaturae concedit, ei non concedantur. conf. Burckh.

١٣١ وَقَعَ نَقْبُهُ عَلَى كَنِيفٍ

131. Cecidit foramen eius super locum tectum.

Loco intus proverbii post proverbium 127 Pocockius habet: وقع نقبه على كشف, quod Arabs quidam vertendum putavit. „Incidit perfossio eius in domum vacuum.“

١٣٢ وَجْهٌ مَدَّهُونٌ وَبَطْنٌ جَائِعٌ

132. Facies oleo uncta et venter esuriens.

١٣٣ وَاحِدٌ أُمِّهِ

133. Unicus matris suae.

Hisce verbis honoratus designatur.

١٣٤ وَقَعَتْ أَجْرَةٌ وَلَبَنَةٌ فِي الْمَاءِ فَقَالَتْ الْأَجْرَةُ

وَأَبْتَلَالَةٌ فَقَالَتْ اللَّبَنَةُ فَمَاذَا أَقُولُ أَنَا

- 14* Inciderant later coctus et later crudus in
aquam. Later coctus dixit: Elieu! madefa-
ctus sura, turn dixit later crudus: Et quid
mihi dicendum est?

١٣٥ وَعَدَّ الْكَرِيمُ الزَّمَّ مِنْ دَيْنِ الْغَرِيمِ

135. Promissum generosi magis necessario sol-
vendum est, quam debitum debitoris.

١٣٦ الْوَلَدُ ثَمَرَةُ الْقَوَادِ

136. Infans fructus cordis est.

١٣٧ الْوَجْهَ الطَّرِيقُ سَفْتَجَةٌ

137. Facies juvenilis syngrapha bona est.

١٣٨ الْوَيْبَةُ عَلَى قَدْرِ الْأَمْكَانِ

138. Adsultus est secundum facultatem.

Id est: Nemo altius salit, quam vires eius permittunt.

١٣٩ الْوَيْقَةُ فِي نَصِّ الْحَدِيثِ إِلَى أَهْلِهِ

139. Fiducia, qua in in narrationis verbis ponimus,
narranti tribuenda est.

Caput XXVII.

L i t t e r a H a .

١ هُدْنَةٌ عَلَى تَخَنِ

1. Lenitas cum corruptione.

Vocabulum دَخِنَ cibi corruptionem ex fumo significat, tum in mentem corruptam transfertur.

٢ هَلْ بِالرَّمْلِ أَوْشَالٌ

2. Num in arenis aqua e rupibus destillans est?

Proverbium in boni paucitate, in re, in qua fiduciam non ponimus et in avaro, qui beneficus non est, adhibetur. conf. Djeuh. s. v. وشد

٣ هَلْ تُنْتَجُ النِّاقَةُ إِلَّا لِمَنْ لِقَحَمَتْ كُهُ

3. Non parit camela, nisi ei, per quem concepit.

Proverbii sensus est: Infans non erit nisi ei, cui semen est. Proverbium in comparatione unius rei cum altera (تشبيه) adhibetur. Legitur quoque: لَمَّا لَقِيتُ لَدُنَّ i. e. quoniam uterum admissarii aquam concepit. Proverbium similitudinem indicat. Meid. Samach.

٤ قَيْنَ لَيْنٍ وَأَوْدَتِ الْعَيْنُ

4« Lenis, mollis et abiit pulchritudo.

Verba haec mulier Dogha appellata (conf. C. VI. 163) protulit. Lora ia clitellis eius quum stridorem ederent, mulieres loris novis invidentes dixerunt. Quod si viri hunc stridorem audiunt, dicent: Dogha crepitum ventris emittit; sin vero olco id c molliSj islo tu opprobrio liberata eris. Se facturam esse dixit. Mulieres igitur ei, quum domum pervenisset, oleum adtulerunt. Lorum illa tum sumens, in latus eius oleum stillatim fluere sivit et lorum nigrescere quum videret, ista verba protulit. In cum dicitur proverbium, qui rem perdit vel potius eius pulchritudinem delet, dum eam reparare vult. Dixit Abu-Ahmruus, in eum proverbium adhiberi, cui quum res superveniat, dicatur: Patientia utaris, maiora enim tibi preferenda sunt. In Samachscharii opere legitur: يضرب لذي مخبر لا منظر له „De viro adhibetur, cui interna bonitas, sed externi nil est.“

٥ هُوَ الْعَبْدُ زَلَمَةٌ

5. Servus ille est corporis staturâ.

Vocabulum زَلَمَةٌ vario modo enunciat. Proverbium significat: Omnino servus est et a Deo talis creatus est, ut ab omnibus servus putetur i. e. homo vilis est. Legitur quoque زَلَمَةٌ Samachschar. Conf. lexic. moum s. voc. زَلَمٌ et زَلَمٌ.

٦ هَاجَمَتْ زَبْرَاءُ

6. Concitata est Sabra.

Alahnafo serva impudens et clamosa erat, Sabra appellata. Quoties ea irascebatur, Alahnafus هاجت زبراء „Concitata est Sabra“, dicere solebat. Postea ista verba in proverbii consuetudinem venerunt, ut si quis irasceretur, dicere solerent: قد هاج زبراء „Eius ira iam exarsit.“

٧ هَجَمَ عَلَيْهِ نَقَابًا

7. De improvise in eum irruit.

٨ هُوَ فِي مِثْلِهِ رَأْسِهِ

8. Ib in plenitudine capitis eius est.

De viro dicitur, qui ob rem gravem ipsi accidentem alios negligit.

٩ هُوَ قَفَا غَادِرٍ شَرٍّ

9. Illud si esset occiput perfidi, malum esset.

Proverbii huius originem talem fuisseo narrant. Quidam ad gentem Tamim pertinens virum, ab ipso in clientelam receptum, contra gentem suam defenderat. Puella patrem suum rogavit, ut ipsi virum, qui promissis steterit, ostenderet. Quod quum pater faceret, deformem eum esse videns dixit: لم أر كاليوم قفا وافي „Non vidi, quemadmodum hoc die, occiput viri promissis stantis.“ Quae verba vir ille audiens ista proverbii verba protulit. Duplici autem ratione verba ista grammatico explicare licet. Aut, ut verba هو قفا غادر accusativilocum teneant conditionem indicantia tali modo: هو شر إذا كان قفا غادر „Malum id est, quum occiput perfidi est“ quibus sensus tribuitur: لو كان هذا القفا على دمامته لغادر كان أقبح أن هو جمع „Si hoc occiput foedum perfido fuisset“

set, turpius id esset, quippe quum perfidia et foeditas coniunctae essent“. Aut ita, ut pronomini rei, quod Arab um grammatici ضمير الشأن والامر appellant, locum occupet, et voci قفا nominativi casus sit modo, quem Arabum grammatici ابتداء appellant. Tum proverbium sic explicandum est: Res et negotium tale, occipit perfidi malum esset in foeditate sua“. Proverbium de eo dicitur, cui pulchra animi in-doles est, dum corporis forma foeda est. Legitur quoque ut هي قفا غادر vocis القصة historia locum teneat, aut ut voci قفا feminiini genus tribuatur, conf. C.XXVI, 95.

١. هُوَ الْيَوْمَ لَكَ مِنْ شَعَرَاتٍ قَصَصَكَ

10. Is tibi magis adhaeret, quam pili pectoris tui.

Eum a te removere non potes. De eo dicitur, qui a socio suo depellitur, nec non de eo, qui rem ipsi necessario praestandam denegat. Sunt quoque, qui voci قص nominis actionis significationem tribui posse putent.

٢. هُوَ اَزْرَقُ الْعَيْنِ

11. Caeruleo oculo praeditus est.

Caeruleis oculis quum Graeci, Arabum inimici, praediti essent, proverbium virum inimicitiam et odium fovere significat. Simili ratione dicitur هو اسود الكبد Is nigrum iecur habet. هو اسود الكبد Is nigra iecora habent. هو اصفر السبيل Is flavam super labiis barbam habent.

٣. هُوَ عَلَى حَنْدَرِ عَيْنِهِ

12. Is super pupilla oculi eius est.

De eo dicitur, qui alteri propter odium molestus est,

ut eius adspœctum ferro nequeat. Conf. Kam et Dj. s. حدر. In Samachscharii opere حندرة عينية et حندر عينية legitur.

١٣ هُم فِي مِثْلِ حَذَقَةِ الْبَعِيرِ

13. Ii conditione fruuntur simili pupillae cameli.

Homines vita commoda frui significat, ex pupilla enim cameli cogioscerc solent, num pinguis sit nec ne. In oculo autem cameli et ossiculo infimi pedis postremo pinguedinis signum remanct caeteris disparentibus. Sed in Samachscharii codice حذيقة legitur. Poeta camelos describens dixit:

لَا يَشْتَكِيَنَّ عَمَلًا مَا أَنْقَيْنَ مَا دَامَ مَخٌّ فِي سُلَامَى أَوْ عَيْنٍ

„Non queruntur de opere, quamdiu pingues sunt, quamdiu medulla in osso infimi pedis aut oculo est“.

Metrum Sarih est. p. 246.

١٤ هُوَ فِي مِثْلِ حَوْلَاءِ الذَّاقَةِ

14. Is conditione gaudet simili secundis membranis camelae.

Allihjanus dixit حَوْلَاءُ et حَوْلَاءُ significare قويد السلا rem ante secundam membranam ex utero exiens in partu. Hae autem voce multae herbae designantur, siquidem aqua ista multum viridis est. Proventum abundantem igitur proverbium describit.

١٥ هُوَ يَقْرَعُ سِنَّ نَادِمٍ

15. Fricat dentem poenitentis.

Legitur quoque سنى الندم „Dentem poeniten-

23. Procul esto ! avolviteius corvus cum muribus tuis.

De re dicitur, quam praeterjani nemo reparare cupit. Similis ratio est proverbio, quod C. XXIV, 264 legitur.

٢٣ هَوْلَاءِ عِيَالِ ابْنِ حَوْبٍ

24. Haec est familia Ebn-Haubi.

De eo dicitur, qui molestia adfectus est. Vocabulum حَوْبٍ Haub calamitatem, molestiam significat.

٢٥ هَذَا الَّذِي كُنْتَ تَخْبِئِينَ

25. Hoc erat. quod tu occultares

Vir quidam puejlam, quam pulchram putarat in matrimonium petens, quum spem suam falsam esse videret, ista verba protulit. In eum, qui spem tuam in co positam fallit, dicitur.

٢٦ هَيْهَاتَ مِنْ رُعَايِكَ الْخَنِينِ

26. Multum differt a vociferatione lua adfectio desiderii.

Proverbium a camela desumptum est, quae ob pulli desidcrium argutum et tenuem solium edit. Significat igitur, duos inter so conditione omnino diversos esse.

٢٧ هَيْهَاتَ تَطْرِيفٌ مَعَ الرَّجُلِ كَذِبٌ

27. Ohe! partus cum capite et simul cum pede praecedente mendacium est."

Proverbium explicatum est scholio sequente: Vocabulum (تَطْرِيفٌ) partum significat, quo manus infantis cum capite

prodit. Quod si vero pes ante manum prodit, res يَتَن appellatur. Est autem periculosus hic pariendo modus, ut interdum et infans et mater moriatur. Ille autem modus pariendo تَطْرِيْق appellatus cum pedo coniungi non potest. Proverbium de eo adhibetur, qui agendi modum sequitur, quo ad verum bonumque non perducitur.

٢٨ هَبِّهَاتِ كُفِّ دُونَهُ وَمَرْمَضُ

28. Ohe! locus in quo ob asperitatem pedes vulnerantur et locus, cuius arena iervida est, accessuni ad id impediunt.

Metrum Redjes est. p. 230. Hem significant! quam noimisi magna cum molcstia perveniri potest.

٢٩ هُوَ ابْنُ شَفِّ فَدَحِ الْعَتَايَا

29. Is filius defectus est; omitte igitur vituperationem!

Metrum Sarih est. c. p. 246. Is filius defectus in virtute et amore est, si autem tibi amorem ostendit, cum vituperare omittas et in eo fiduciam ne ponas. De eo dicitur, cuius vinculum amoris rumpitur.

٣٠ هَنِئِثًا مَرِيًّا غَيْرَ دَاءٍ مُّخَامِرٍ

30. Salutare et proficiens, non morbus interiores partes occupans.

Hemistichium metri Thawil est. c. p. 161. Alschahbius homines ipsum vituperantes audiens ista dixit verba. Narrant, Cotsajjimm in oppido Bazra ab hominibus circumdatum versus recitasse tempore, quo ad eum Ahssa cum marito suo transiret. Maritum ab Abssa postulasse, ut Cotsajjirum ira accenderet. Quod vero quum illa pudore recitata facere recusasset, maritum minis earn coegisse, ut

tiac". Proverbii sensus est: Poenitet eum facti. Dixit poeta Djcirus:

إِذَا رَكِبْتُ قَيْسَ بَحِيلٍ مُّغَيِّرًا عَلَى الْفَقِيمِ يَقْرَعُ سِنَّ خَرَبَانَ قَادِمِ

„Quando gens Kais cum equitibus incursionem facturus est contra Alkainum, dentes pudibundi, poenitentis fricat“.

Metrum Thawil est. p. 161.

١٦ أَهْدِ لِجَارِكَ أَشَدَّ لِمَضْغِكَ

16. Affer (donum) vicino tuo; erit durius manducationi tuae.

Meidanus hoc scholion habet: يعني أنك إذا هديت Id est: „لجارك اهدي اليك فيكون اهداؤه أشد لمضغك Quod si tu vicino tuo adfers (donum), tibi adferet (donum) et eius adlatio manducationi tuae durior erit“. In codice Lugdun. sic proverbium legitur: هو لجارك أشد لمضغك nec non in scholii fine لمضغك legitur.

١٧ هُوَ يَحْطُ فِي هَوَاؤِ

17. Is incumbit in cupidine eius.

Id est: nititur eius utilitate, ut ei utilitatem adferre cupiat. Similis ratio verbis hisce est: هو يحطب في حبله ligna colligit in fune eius (i. e. eum adiuvat). Verbum حط hoc in proverbio significationem nixus fuit in habena habet, ut cupido cum habena comparata sit.

١٨ هَذَا أَمْرٌ لَيْسَ دُونَهُ نَكْبَةٌ وَلَا ذُبَابٌ

18. Haec est res, a qua non impeclit aut laesio lupide facta aut fissura in pede.

Res est. quae facile attingitur.

١٩ قَبِيَّاتٌ تَضْرِبُ فِي حَدِيدٍ بَارِدٍ

19. Apage! ferrum frigidum percutis.

Posteriorius versus hemistichium metri Camil (p. 212) est. Prius sic sonat: يا خادع البخلاء عن أموالهم „O tu, qui avaros decipere vis, ut opes suas tibi concedant“. Proverbium significat, in homine nil utilitatis esse.

٢٠ هَا أَنَا ذَا وَلَا أَنَا ذَا

20. Ohe! ego sum ille et ego non sum ille.

Verba haec vir dicit, qui interrogatur: أين انت „Ubi tu es?“ Id est: ego tibi non prosum.

٢١ الْيَّابِيُّ شَرٌّ مِنَ الْكَابِي

21. Pulveris similis factus peior est, quam in carbonem mutatus.

Dicitur عبا الجمر „quievit prunae“ i. e. mutata est in cinerem volantem et dicitur: كما الجمر „Prunae in carbonem mutata est extincto igne. In duos corruptores adhibetur, quorum unius corruptio peior est quam alterius.

٢٢ هُرَيْفٌ صَبُوحُهُمْ عَلَى غُبُورِهِمْ

22. Effusus est potus malutinus eorum super potum vespertinum eorum.

De hominibus dicitur, quos poenitet rei palcfactac. Alius quidam dixit scsum esse: Utrque ahiit, ut neque potus inatuliaus neque potus vesperlius csset.

٢٣ هَمِيَّاتٌ طَارَ غُرَابُهَا جَرْدَانِك

propius ad hominum circulum accedens versus cuiusdam poetæ proferret. Cotsajjirum tum, qui eam cognovisset, hos dixisse versus :

يَكْلِفُهَا الْخَمِيرُ شَتْمِي وَمَا بِهَا هَوَانِي وَلَكِنْ لِلْمَلِكِ اسْتَدْنَيْتِ
هَنِيئًا مَرِيئًا غَيْرَ دَاءٍ مُخَابِرٍ لِعَزَّةٍ مِنْ أَعْرَاضِنَا مَا اسْتَخْدَمْتِ

..Porcus cum iussit, mihi contumeliam dicere, dum me non contemnebat; sed domino obsequium praestitit. Salutare et proficiens, non morbus internas partes occupans sit Ahssao propter dignitatis meae partem; quam licitam sibi habuit".

Metrum Thawil est. p. 161.

٣١ الهوى الهوان

31. Amor est contemptus.

Vir ad gentem Banu-Dhabbah pertinens, Asahdus ben-Kais appellatus, ista verba amorem descripturus protulit dicens: هو أظهر من أن يخفى وأخفى من أن يرى فهو كاس كمن النار في الحجر أن قد حته أوري وأن تركته تساري وأن الهوى الهوان ولكن غلط باسمه وإنما يعرف ما أقول من أبكته Amor apertior est, quam ut occultus sit et occultior est, quam ut conspiciatur. Absconditus est sicut ignis in lapide; si cum percutis, ignem emittit, sin autem eum relinquis, absconditus est. Et amor contemptus est; sed nomine eius in errorem inducimur. Veritatem autem verborum meorum is cognoscit, cuius lacrymas domus et vestigia domorum excitant (post amicae abitum)."

٣٢ هَذَا أَحَقُّ مَنْزِلٍ يَتَرَكُ

32. Hoc est habitaculum dignissimum, ut relinquatur.

Metrum Sarih est. p. 246. De omni re, sive vir sive mulier sive alia res sit, quae digna est. ut relinquatur, dicittir. Dixit Abu-Auhsadjahus:

هَذَا أَحَقُّ مَنْزِلٍ يَتْرَكُ الذَّبَابُ يَعْرِى وَالْغَرَابُ يَبْكِي

„Hoc habitaculum dignissimum est, ut relinquatur. Lupus ululat et corvus plorat“. Metrum Sarih est. p. 246.

٣٣ هُوَ مَكَانُ الْقَرَادِ مِنْ أَسْتِ الْجَمَلِ

33. Is est locus ricini in podice cameli.

Eum significat, qui nunquam a re se separat.

٣٤ هَذَا أَوَّانُ شَدِّكُمْ فَشُدُّوا

34. Hoc est tempus currendi; currite igitur!

Conf. prov. 54.

٣٥ هُوَ لَكَ عَلَى ظَهْرِ الْعَصَا

35. Id tibi est super dorso baculi.

Simili modo dicitur: „هو على طرف التمام“ Id est super extremitate herbae Tsomam appellatae. Id est: res sine molestia attingitur.

٣٦ هُوَ كَدَاءِ الْبَطْنِ لَا يُدْرِي أَنَّى يُوْنِي

36. Is est instar morbi ventris, qui nescitur, quomodo attingatur.

Nonnisi in codice Berolin. scholion legitur: يضرب لمن. In eum, a quo liberari non possumus, dicitur.

٣٧ هُمُ الْمَعَا وَالْكَرِشُ

37. Ii sunt intestinum et ventriculus.

Res gentis bene dispositas esse, significat. Dixit poeta:

يَا أَيُّهَا النَّائِمُ الْمُقْتَرِشُ كَسَتْ عَلَى شَيْءٍ ظَمْرٌ فَانْكَمِشْ

لَسْتُ تَقْوِمُ أَصْلَحُوا أَمْرَهُمْ فَاصْبَحُوا بِمِثْلِ الْبَعَا وَالْكَرِشِ

„O lu dormiens, expanse! tu nil perficis; surge igitur et propera! Non es similis genti, quae rem suam bene egit, ut similis sit intestino et ventriculo”.

Metrum Sarili est. p. 243.

٣٨ هُوَ حَيَاءٌ مَارِحَةٌ

38. Hie pudor Masihae est.

Masihah mulicris nomen est, quae quum pudorem multum de se patcfecisset, sepulcrum effodiens invenicbatur. Proverbum igitur magnani impudentiam designat.

٣٩ هَادِيَةُ الشَّاةِ أَبْعَدُ مِنَ الْأَذَى

39. Collum ovis remotius est a noxa.

Vocabulo هاديسه collum, humerus, brachium (ذراع) significatur. Ista autem corporis pars a noxa remota dicitur, quod remota est a ventriculo, intestinis, iliis faucibusque podicis. In Kodhaac gente familia Balijja appellate'erat, quae chines, quod propinquae faucibus podicis essent, non edere solbat.

٤٠ هَدْمَةُ الثَّعْلَبِ

40. Dirutio vulpis.

Vocabulo هدمه latibulum vulpis dirutum significari scholion dixit. Proverbium autem de gente adhibetur, cuius res bonae et pacis conditio turbatae sunt.

٤١ هُوَ دَرَجُ يَدِكَ

41. Is tibi obsequens est.

Dicitur quoque هم درج aut هما درج aut هي درج.
Sensus proverbii est: Is tibi obsequens est. Haec dixit Alschar-
kîus, quocum Abu- Ahmrus consentit, qui voci modo, quem
Arabum grammatici طرف appellant, accusativi casum tribuit,
quemadmodum dicitur: انفذته درج كتابي „Transmisi
id in plicis epistolae meae“ (في درج). Almondsarius
autem درج (cum Fatha litterae legit, quemadmodum dicitur:
ذهب معه درج الرياح Abiit eius sanguis viâ vento-
rum i. e. sine vindicta occisus fuit.

٤٢ هُوَ عَلَى حَبْلِ ذِرَاعِكَ

42. Id super vena magna brachiil tui est.

Res tibi ita propinqua est, ut facile capiatur. Dixit
Alazmaihus, proverbiiura fratrenr, qui cum fratre omnino consen-
tiat eiqc omnino obsequiumpraestet, significare. Dicitur quo-
que: هو لك على حبل الذراع „Id tibi praesto est“. Conf.
Djeuh. s. v. حبل.

٤٣ هَذِهِ يَدِي لَكَ

43. Haec manus mea tibi est.

Ego me tibi submitto.

٤٤ هُوَ عِنْدِي بِالْيَمِينِ

44. Is apud me in latere dextero est.

In honore cum habeo.

٤٥ هُوَ عِنْدِي بِالشِّمَالِ

45. Is apud me in latere sinistro est.

In honore eum non habeo.

٤٦ هُمْ عَلَيْهِ يَدٌ وَاحِدَةٌ

46. Ii contra eum manus una sunt.

Ii contra eum coniuncti sunt. Samachscharius واحدة omisit.

٤٧ هَلَكُوا عَلَى رَجُلٍ فَلَان

47. Periere super pede cuiusdam.

Id est : Tempore cuiusdam. Dicitur : كان ذلك على رجل „Fuit illud dum quidam vivebat“. Kam.

٤٨ هَذَا جَرٌّ مَعْرُوفٌ

48. Hoc est pudendum cognitum.

Verba hacc Lokmano bon-Ahd adscribiuntur. Soror eius viro debili nupta optavit, ut filium prudentia et astutia Lokmano similcm pareret. Rogavit igitur uxorem fratrissui, ut ipsi ledum fratris per unam noctem cederet. Haec origo Lokaimi erat. At Lokmanus sequente nocte ad suam uxorem veniens ista verba dixit.

٤٩ هُنْتُتْ وَلَا تُنْكَهُ

49. Bene tibi sit, neque noxa adficiaris !

Vox هُنْتُتْ est pro تُنْكُ noxa adficiaris addita littera ء. Sic Abu-l-Haitsamus proverbium retulit; sed Abu-Ahmrus sic proverbium adnotavit : هُنْتُتْ وَلَمْ تُنْكَهُ i. e. Haereditatem eius, quem non deploravisti, consequaris! Verbis hisce Arabes bene precantur.

٥٠ هُمْ فِي أَمْرِ لَا يُنَادَى وَلِيْنَهُ

50. Ii in re sunt, cuius infans non vocatur.

In Scharaf-Aidini opcre voces في omisssae sunt. Dixit Abu-Ohbaidus, rem esse gravissimam, ut non parvuli, sed scnes in ea vocentur. Dixit Alferrausj hisce verbis extreraum rei tarn bonac quam malae significari. Dixit autem Cilabita, proverbii verba homines adhibere, ut signifcent, nullas esse opes, multumque terrae proventum, ut si puer rem capturus sit, non revocetur. Kamusi auctor denique dixit, proverbium de re adhiberi, qua tarn occupati sintj ut si puer nianum ad capiendum extendat, is non rcvocetur. Dixit Ahbd-AIkais:

قَالِي أَنَا أَشْتَكِي طَوْلَ حُرْنِي وَبَلَايَا وَيُذْهَا لَا يُنَادِي

»Apud deum queror de longitudine tristitiae meae et de calamitatibus, quarum infans non vocatur«.

Metrum Chali est. c. p. 262.

هَـ هَوْتُ أُمِّ

51. Cadat mater eius!

Verbis hisce maia imprecatio proprie inesse videtur; sed nonnisi ad laudem et admirationem significandam ea adhibentur. conf. Hamas. p. 424 et Djeub.

هَـ هَلْ لَكَ فِي أُمِّكَ مَهْزُوكَةٌ قَالَ إِنْ مَعَهَا أَحْلَابَةٌ

52. Num tibi matris tuae emaciatæ (desiderium) est? Dixit: Cum ea lac mulctum est.

Metrum Sarih est. conf. p. 243 sq. Vocabulum احْلَابَةٌ, quod lac mulctum verti, significat e prato virum lac mulctum suis domum mittere. Sic autem explicata sunt proverbii verba: هَلْ لَكَ طَمَعٌ فِي أُمِّكَ فِي حَالٍ »Num tibi desiderium matris tuae pauperrimæ est. i. e. desiderium eius, dum nil possidet, te ne teneat. At alter respondet: إِنْ مَعَهَا

احلالة «cum ea est lac mulctum». Proverbium significat, filio semper manere desiderium beneficiorum matris suae.

هـ هَذَا التَّصَافِي لَا تَصَافِي لِحَلَبٍ

53. Haec amicitia mutua non est amicitia mulctri.

Metrum Redjes est. c. I. m. p. 230. Narravit Abu-Ahmruus ben-Alahla viros duos, qui ad gentem Hodsail bcn-Modricah pertinerent, exiisse impetura facturos in gentem Fahm. Qui quura Fahmitam unum occidissent, eos captivos factos interrogatos esse, quisnam eorum virum illum occidisset. Uterque eorum, se et non alterum virum interfecisse, quum confiteretur, gentem senem, quia pro iuvenelytrum sperarent, necasse. Virum autem e gente Fahm, qui eorum amicitiae certamen videret, dixisse ista verba, quibus significaret, hanc non esse amicitiam edendi et bibendi appellandam, sed veram esse amicitiam. Samach-scharius في المشجب habet et dicit, proverbium de mutua amicitia adhiberi.

هـ هَذَا أَوَانُ الْيَشِدِ ذُشْتِدِي زِيمَر

54. Hoc est tempus currendi, curre igitur, o Sijame!

Metrum Redjes est. p. 230. sq. Dixit Alazmāihus, Sijam hoc in proverbio equi nomen esse. Proverbium hortatur, ut diligentia in re tractanda adhibeatur. Abu-Ohbaidus proverbium tua cum altero: ليس هذا بعشك «Hic nidus tuus non est, abi igitur!» adtulit. Proverbium autem hoc in cum dicitur, qui rem aut honorem sibi arrogat, quo dignus non est. Quae autem inter utrumque proverbium cognatio reperitur, alia esse non potest, nisi quod dicitur, contrarium priori proverbio sensum praebere cum scilicet, non quiescendi sed agendi tempus esse. conf. prov. 34.

هه هُمَا كَفَرَسَي رِقَان ٩

55. Duo illi similes sunt equis duobus certaminis.

Duos homines significat, qui viribus, ut videtur, aequales unum eundenique finem assequi student, Haec autem aequalitas in initio, non in rei fine conspicitur. conf.

Kam. 8. فرس

ه٦ هُمَا كَرَكَبَتَي الْبَعِيرِ

56. Ii ut duo cameli genua sunt.

Dixit Ebn-Alcalbius, Harim ben-Kothbah Fesaritam proverbio isto in Ahlkamahum ben - Ohlatsah et Ahmirum ben-Althofail, qui ad cum de gloria et honore disceptaturi venissent, usura esse, ut significant, eos gloria et honore inter se aequales esse, quippe quum cameli genua eodem tempore in terram decidunt. Quum isti duo viri disceptaturi ad cum vespere venissent, quemlibet seorsim interrogavit, quacnam veniendi causa esset, et quum utrumque ut de honore cum socio disceptaret, venisse audiret, sibi ingratum certamen cvitaturus et uni et alteri dixit, socio victoriam adiudicandam esse, si in certamen venissset. conf. C. VI, 172. Quae autem res in causa erat, cur et unus et alter a certamine absisteret. Quum vero poeta Alahscha utrique in itinere occurrens de itineris causa certior factus esset, Ahmiro dixit: Quid mihi dono das, si effecero, ut gloria Ahlkamahum vincas? Ahmirus respondit: Centum camelos tibi do! et quum Alahscha interrogasset, num ipsi contra Arabes tutelae futurus esset? alter respondit: أجبرك من أهل السماء والأرض »Tutelae tibi sum contra gentem coeli terraeque! Ahmirus interrogans, quid verbis gens coeli vellet, respondit: Quod si unus e filiorum aut uxorum numero mortuus fuerit, mortis pretium dabo et si iumentum tibi pcrierit, loco eius alterum dono tibi dabo. Quod quum Alahscha gratum haberet, Ahmirum laudavit et Ahlkamahum satyra perstrinxit dicens:

أَعْلَمُ قَدْ حَكَمْتَنِي فَوَجَدْتَنِي بِكُمْ عَلِيًّا عِنْدَ الْحُكُومَةِ غَائِبًا
كَلَّا أَبَوَيْكُمْ كَانَ فَرَعِي دَعَامِي وَلَكِنَّهُمْ زَادُوا وَأَصْبَحْتَ نَاقِصًا
تَبِيتُونَ فِي الْمَشْتَى مِلَاءَ بَطُونِكُمْ وَجَارَاتِكُمْ غَرَضِي يَبْتَنِ خَمَائِصًا
فَمَا ذُنُوبًا إِنْ جَاشَ حَرَائِرِ عَمِكُمْ وَحَرَّكَ سَاجَ مَا يُوَارِي الدُّعَامِصَا

„O Ahlkamabe! voluisti, ut iudicium ferrem et invenisti. me vestrum gnarura esse in iudicio penctrantem. Patres vestri craut columnae rami (principibus progeniti), sed illi creverunt, lu aulcm deminutus es. Vos hicme pernolalis ventribus plenis et vicinac vestrac fame adflidae pernolant ventribus collapsis. Non antem est crimen nostrum, si mare patruclis vestri acstuat, dum marc tmini leniter incedit, animalcula nigra non occultansc.

Mctrura Thawil est e. p. 161.

Diccre autcm solebant turn temporis Arabes, quem Alahscha laudaverit, cum datum esse, quern satyra perslrinxerit, cum abiectum esse.¹⁾ Ahlkamahus Mohamcdanorum fidci se addicens c numero sociorum Mohammedis erat, non item Alimirus.

هَذَا الَّذِي كُنْتَ تُحَيِّينَ ٥٧

57. Hoc tibi ptulori erat.

Narrant, mulierj, cuius pudendum apparuisset, dum facim tegcret, haec dicta esse verba. De co dicitur, qui, rem, quam disponcre vult, corrumpit.

هَذَا أَمْرٌ لَا يُتَّقَى لَهُ قَدْرِي ٥٨

58. Haec est res, cui olla mea tripodibus non fulcitur.

أي امر لا اقربه ولا اقبله : Meidanius hocce scholion habet :

1) Conf. libr. m. Darstellung d. Arab. Verskunst etc. p. 375.

i. e. res, quam non adduco et quam non accipio". Sed in codice Berol. لا اقر به "quam non confiteor", ut duae sint voces, legitur.

٥٩ اٰهٰنَا الْمَعْرُوْفُ اَوْحَاةٌ

59. Utilissimum beneficium est celerrime in nos collatum.

Conf. Chrestom. moam novam p. 40, lin. 13.

٦٠ هٰذِهِ خَيْرُ الشَّائِنَيْنِ حَيَوَةً

60. Haec est optima duarum ovium tonsurâ.

De duabus rebus dicitur, quarum una alteri parum praestat.

٦١ هَآءَانِ عَلَى الْأَمْلَسِ مَا لَاقَى الدَّبَرَ

61. Leve videtur integro dorso praedito id, quod patitur laesum dorsum liabens.

Ad metrum Redjes referri potest, p. 230. Proverbium significat, virum socii sui res parum curare.

٦٢ هٰذَا أَمْرٌ لَا تَبْرُكُ عَلَيْهِ الْإِبِلُ

62. Haec est res, super qua cameli in genua non procumbunt.

Cameli in loco durissimo quum procumbant molestias magnas patienter ferentes, proverbium rem gravem, quae ferri non potest- significat.

٦٣ هُوَ أَذَلُّ مِنْ حِمَارٍ مُّقَيَّدٍ

63. Is vilior est, quam asinus vinclus.

Conf. C. IX, 52.

٦٤ هُوَ يَبْعَثُ الْكِلَابَ عَنْ مَرَابِضِهَا

64. Is excitat canes c locis, ubi cubant.

In virum avidum dicitur qui noctu mendicans homines adit, ut canes latrent. Alii dicunt, virum istum avidum canes e loco, ubi cubent, excitare, ut res sub iis latentes et cibi reliquias quaerat.

٦٥ هَلْ أَوْفَيْتَ قَالَ نَعَمْ وَتَغَلَّيْتُ

65. Nurn totum dedisti? Dixit: Cerfe et terminum transgressus sum.

Significat proverbium, virum ad extremum rei pervenisse et plus fecisse, quam ei imperatum esset.

٦٦ هُمَا يَتَمَاشَتَانِ جِلْدَ الظَّرْبَانِ

66. Li duo pellem animalis Tsariban appellati inter se percutiunt.

ظربان nomen animalis feli similis et foetentis est. Proverbium significat, inter viros duos inimicitiam excitatam esse, ut unus contra alterum obscena proferret. conf. XX, 25, 83. XXV, 150. In Samachscharii opere يتماشيان «Ceporunt inter se», legitur.

٦٧ هُوَ بَيْنَ حَاذِفٍ وَقَافٍ

67. Is est inter baculo percutientem et lapides proiicientera.

Dicunt hoc de lepore adhiberi, qui baculo percutiatur et lapidibus petatur. In eum dicitur, qui inter duo mala est modo hoc modo illo adfectus.

٦٨ هُمْ فِي خَيْرٍ لَا يَطِيرُ غَرَابُهُ

68. li in bono sunt, cuius corvus non avolat.

Proverbium significat, eos *copia proventus* et pabuli gaudere, ut corvus ob pabuli copiam, si in *ilium* locum deciderit, non avolet. Dixit Dsojbanita:

وَلَرَهْطِ حَرَّابٍ وَقَدْ سُوْرَةٌ فِي التَّجْدِ لَيْسَ غُرَابُهَا بِمُطَارٍ

»Et familiae Harrabi et Kaddi est celsitudo in laude, cuius corvus non avolat».

Metrum Camil est. p. 213.

٦٩ هُوَ وَاقِعُ الْغُرَابِ

69. Is est, cuius corvus decedit.

Eodem paene modo dicitur: هو ساكن الريح »Is est, cuius ventus quiescit«. i. e. Quietus, gravis, mansuetus¹⁾ est. Dixit poeta:

وَمَا زِلْتُ مِنْ قَامِ ابْنِ مَرْوَانَ وَأَبْنَهُ كَانَ غُرَابًا بَيْنَ عَيْنَيَّ وَاقِعٌ

„Et non cessavi, ex quo tempore Ebn -Merwanus eiusque iilii stabant, conditione uti, quasi corvus inter meos oculos decidebat",

Metrum Thawil est p. 161.

٧٠ هُوَ غُرَابُ بَنٍ دَايَةَ

70. Is Ghorabus filius Dajae (seu corvus filius corvi est).

Eum designat, qui de origine sua falsa praedicat.

٧١ هُوَ أَحَدَى الْأَثَاثِي

1) Loca vocis وقور, quae in codice Berol. legitur, in Lugd. قوى fortis invenitur.

71. Is unum sustentaculorum ollue est.

In cum dicitur, qui hostem tuum adiuvat.

۷۲ هُوَ أَبْنَةُ الْجَبَلِ

72. Is filia montis est.

Filia montis cognomen echus est. Eum designat, qui cum quolibet est.

۷۳ هَيَّاهُتْ هَيَّاهُتْ الْجَنَابُ الْأَخْضَرُ

73. Multum abest latus viride!

Mctrum Redjes est. p. 230. Alscharkius dixit, proverbium aiilicjuis esse adiuincrandum. Ouum Dhabbahus ben-Odd vehement! morbo premerctur, cius filius dixit: «Si ad latus pervencrimus, iste te dolor deseret». Pater autem respondens ista proverbii verba prolulit; ut significaret, se ad latus viride non perventurum esse. Proverbium de re, ad quam perveniri non potest, adhibetur.

۷۴ هَلْ عَادَ مِنْ كَرَمٍ بَعْدِي لِذِكْوَانٍ

74. Num rediit generositatis pars post me ad Dsacwanum?

Dicunt istum fuisse virum avarum. De co dicitur, qui de so rem promttit, quam cum antea fecissc, nemo scit. Dicitur igitur ei: Num te post me quidam lmitavit? Te talem puto esse, quale.n te cognovi.

۷۵ هَلْ صَاعَكَ بَعْدِي صَايَغُ

75. Num quidam post me te finxit?

Huic similis ratio quam praecedenti est et in malum et bonam partem accipitur.

٧٦ هَكَذَا فَعَصْدِي

76. Talis est **enae** sectio mea.

Narrant Cahbo beu-Mahmah in gente Almasali captivo donius malronam imprasse, ut camelae venam secaret. Camelam autem quum mactasset et hac do causa vituperatus esset, ista cum verba dixisse, ut significant, so non-nisi modo gencrosorum agere.

77. Altissimus hominum est sagittae ratione habita.

Praestantissimus eorum est. Simili ratione dicitur: هو اعلى الناس كعبا **Is altissimus hominum est tali ratione habita.** In Samachscharii opere اعلاه legitur.

٧٨ هُوَ أَصْبَرُ عَلَى السَّوَافِ مِنْ ثَالِثَةِ الْأَتَافِ

78. Is morbum Ictlicalem pecorum suorum patientius fert, quam tertium ollae sustentaculum.

De eo dicitur, qui ferre pecorum interitum assuetus est.

٧٩ هُوَ أَمْعَةٌ وَهُوَ أَمْرَةٌ

79. Is imbecillis mente est;

Duplex est proverbium. Dicitur هو أمعة et هو أمرة. In eum dicitur, qui cuiuslibet consilium sequitur.

٨٠ هَنِيئًا لِسَحَامٍ مَا أَكَلَ

80. Salutare sit Solihamo id, quod edil !

Soham iimen canis est; sed rectius Kamusi auctori adhibetur proverbium in gaudio, quo quis ob inimici calamitatem, dum eius pecora pereunt, adficitur.

٨١ هَيَّاتَ مِنْكَ قُعَيْقَعَان

81. Quam longe distat a te Koaihkihahn!

Duo montes sunt nomen Koaihkihahu habentes, Minis apud Meccam, alter in regione Alahwas. Uter eorum in proverbio significetur, dici non potest. Hominem rei, quam optet, assequendae nullam spem habere, significat.

٨٢ هَذَرَا هَذِرِيَان

82. Delira, o delire!

Hisce verbis proverbium explicatur: أَيُّ أَكْثَرٍ مِنْ كَلَامِكَ وَتَخْلِيْعَتِكَ يَا هَذِرِيَان » Multum profer tui sermonis et confusiois tuae, o delire!

٨٣ هُوَ الضَّلَالُ بْنُ تَهْلٍ وَتَهْلٍ وَفَهْلٍ

83. Is est Aldhalal ben-Bahlal et Tahlal et Fahlal.

I. e. Vanus filius vani est. Tria sunt proverbia. Vocibus hisce vanus significatur. Sunt autem indeclinabiles, tanquam nomina propria ex lingua Arabica non derivanda. Legitur تهْلٍ et تَهْلٍ, quod vario modo enunciatur. Tum quoque الضلال بن التلال dicitur.

٨٤ هُوَ قَرِيبُ الْمُنْرَعَةِ

84. Is est propinquus consilii.

٨٥ هَذِهِ مِنْ مُقَدَّمَاتِ أَفَاعِيكَ

85. Hacc sunt praemissa agmina viperarum tuarum.

Initio calamitatum sunt.

٨٦ هُوَ الْفَعْلُ لَا يُقَدِّحُ أَنْفُ

86. Is admissnrius est, cuius nasus non percutitur.

Is est, qui non repellitur a camelis. De nobili adroissario, qui ab initu non retinctur, in virum nobilem translauin. est, cuius cognationrm quilibrt cupit.

٨٧ هُوَ يَلْطُمُ عَيْنَ مِهْرَانِ

87. Is oculum Mihrani percutit.

Proverbium, quod in Pocockii opere non legitur significat; virum in narrando mentiri. Mohallemo versus sequentes tribuuntur:

إِذَا مَا أَجْتَمَعَ الْجَزْنَى وَالْكُوفَى وَالْأَعْلَمُ
فَكَمْ مِنْ سَيِّئٍ يُنْثَى وَكَمْ مِنْ حَسَنٍ يَكْتُمُ
وَكَمْ عَيْنٍ لِمِهْرَانٍ إِذَا مَا أَجْتَمَعُوا تَلْظُمُ

"Quotiescunque congregantur Djasnita et Cufita et maxime gnarus, quot res pravae divulgantur et quot res pulchrae occultantur, et quot oculi Mihraui, quotiescunque congregantur, percutiuntur!"

Metrum Hesedj est. p. 230.

٨٨ هُوَ يَنْسِي مَا يَقُولُ

88. Is obliviseitur quod dicit,

Dixit Tsahlabus, proverbium significare, verba viri mendacia esse.

٨٩ هُوَ يَخْصِفُ حَدَاءَهُ

89. Is calceum suum consuit.

Addit in narrando res, quae ad rem pertinent.

٩. أَهْلَكَتَ مِنْ عَشْرِ تَمَانِيَا وَجِئْتَ بِسَائِرِهَا
حَاجِبَةً

90. Perdidisti octo e decem et reliquos emaciatos adduxisti.

Vocabulum حَاجِبَةً emaciatos, debiles significare in scholio legimus. Ebn-Alahrabius adnotavit, a vocabulo حَاجِبَةً appellari debilem ignem حَاجِبَةً نارِ اِى حَاجِبَةً ignem Abu-Habhabahi. Alius quidam voci حَاجِبَةً propulsus vehementioris significationem tribuit. Accusativi casum habet modo infinitivi (مصدر) aut status (حال), ut Arabum loquendi modo utar. Proverbium de vitio, quo quis opes perdidit, adhibuerunt.

٩١ هُوَ يَدِبُ مَعَ الْقَرَادِ

91. Is cum ricinis repit.

In pravum et turpom virum dicitur. Proverbium a viro desumptum esse dicitur, qui utrem ricinis impletum ad cameli caudam adligaverit. Morsus tum a ricinis camelus quum curreret, simul reliqui cameli cucurrerunt. Qua autem re illi pravo unum ex agmine furandi occasio data est.

٩٢ هَنَا وَهَنَا عَنْ جِمَالٍ وَعَوَعَدَ

92. Longe absis a camelis Wahwaah!

Duplici modo explicatur. Nonnulli وعوعدة nomen loci

est, ut proverbii sensus sit : Si salvus sum, neminem praeter te curat quemadmodum dicitur : كل شيء ولا وجع الرأس «Omnia res et non dolor capitis». Abu-Saidus vero dixit, Wahwaah nomen viri e gente Banu-Kais ben-Hent-selah esse, et hunc loquendi modum similem esse sequenti : كل شيء ما خلا الله جليل «Omnia res praeter Deum levis est».

٩٣ هُوَ أَهْوَنُ عَلَيَّ مِنْ طَلِيَّةٍ

93. Is vilior mihi est quam pannus, quo pice cameli illinuntur.

Vilem et despectum esse virum designat. Dixit poeta:

بَا هَقِيدَ اللَّثْوِمِ لَوْ لَا نِعْمَتِي كُنْتُ كَالرَّيْبِذَةِ تَلْقَى بِالْفَنَاءِ

«O homo vilis ! Si benevolentia mea fuisset, similis fuisses panno, quo pice illinuntur cameli et qui in atrium prolicitura». Metrum Raml est. p. 237.

٩٤ هُوَ أَسْكُ الْأَمَةِ

94. Is ora vulvae servae est.

Dicitur quoque : هو أسك الاماء. Foetidum, vilem designat.

٩٥ هُمْ كَنَعِمِ الصَّدَقَةِ

95. Ii sunt ut pecora tributum.

Multum diversi sunt. Similiter dicitur : هُمْ كَبَيْتِ الْأَدَمِ «Ii ut domus coriorum sunt» quippe quum in ea tam nobilis quam vilis habitet. Conf. C. II, 41, 182.

٩٦ هُمْ كَالْحَلَقَةِ الْمُرَغَّةِ

96. Ii sunt ut solidus armulus.

Nescitur, ubi solidi anuli extremum sit. Proverbium

igitur homines congregatos et non dissentientes significat Samachscharius habet: هم كحلقة مفرغة لا يدرى اين طرفها: «li sunt sicut solidus annulus, cuius extremitas nescitur».

٩٧ أَهْدِ لِحَارِكِ الْأَدْنَى لَا يُقْلِكَ الْأَقْصَى

97. Dona da vicino tuo propinquo, te odio non habebit remotus.

Meidanius hocce scholion adtulit: اى انك اذا اهديت للادنى يعذرك الاقصى لبعده ويروى لا يقللك ومن روى لا يقللك اراد اى لا تفعل ما يوذى الاقصى فكأنه يأمره بالاحسان Id est: Quod si dona das vicino tuo propinquo, excusatum te habebit remotus, quod procul abest. Et legitur يقللك. لا. Et qui hunc legendi modum sequitur, hunc sensum exprimere vult, te non nocere remoto, quasi utriusque benefacere te iubeat proverbii auctor. In uno legendi modo vox يقللك a verbo قلى odit, in altero a قل parvus fuit derivanda est.

٩٨ هُوَ قَاتِلُ السَّنَوَاتِ

98. Is occisor hiemum est.

Benefactori dicitur, qui pauperibus hieme cibum et lignum ad calefaciendum dat. Legitur quoque: هو قاتل السنوات «Is occisor annorum sterilium est».

٩٩ هُمْ عَلَيْهِ ضَلَعُ جَائِرَةٍ

99. Ii contra eum costa iniusta sunt.

Contra eum iniusti sunt. Legitur quoque هو «isa».

١٠ هَذَا جَنَائِي وَخِيَارُهُ فِيهِ

100. Hoc est quod collegi et optimum eius in eo est.

Legitur quoque sic proverbium: **هَذَا خَنَافٍ وَخِجَانُهُ فِيهِ**
 «Hoc est quod collegi et album eius in eo est.»
 Verba haec Ahmruus ben- Ahdi filius sororis Djadsimahi dixisse fertur. Conf. C. XXII, 37.

١٠١. هُوَ عَبْدُ عَيْنٍ

101. Is servus oculi est.

In servum dicitur, qui praesente domino iussa peragit, sed absente domino nil curat. Simili modo dicitur: **هُوَ أَخُو**
 «Is frater oculi est» et **هُوَ صَدِيقُ عَيْنٍ** «Is amicus oculi est».

١٠٢. هَذَا وَلَكِنَّا تَرِدِي تَهَامَةَ

102. Hoc et nondum in Tehamam pervenisti.

Verba haec vir in regione Nedjd camelae suae dixit, quum in Tehamam iter faceret, lassa enim et adflicta eius camela erat. Metrum Sarih est p. 246.

١٠٣. هُوَ أَشَدُّ حُمَةً مِنَ الْمَصْعَةِ

103. Is intensiore rubore est, quam fructus Zizyphi.

١٠٤. هُوَ عَلَى طَرَفِ الْقَتَامِ

104. Is super extrema herba Tsomam appellata est.

Tsomam **ثَمَام** nomen herbae tritico similis est, qua domorum rimae obstruuntur. Herba illa quum longa non sit, proverbium rem designat, qua quisque facile potitur.

١٥ هو حواءة

105. Is planta Huwwaah est.

Vocabulum حواءة (Huwwaah) nomen plantae est florem album habentis. Similia plautae Hendeba habet folia, quae per terram expanduntur. Do viro dicitur, qui e loco suo Don prodit.

١٦ هَذَا لَجَنَى لَا أَنْ يَكْدَ الْمَغْفَرِ

106. Haec est collectio, non modo quo manna manu colligitur.

Metrum Redjes est. c. p. 230. Abu-Ahmarus legit: لا ان تكد المغفر Vox مغفر aut vocali Fatha aut Kesre in initio enuncienda mannae speciem, quae in plantis Remts (رمت) Ohschar (عشر) et Tsomam (ثمام) reperitur, significat. Parum autem per anni spatium inde colligitur, ut proverbium significet, rem generi suo praefereendam esse et virum multum doni consecutum esse. Conf. Kam. s. v. غفر

١٧ هُوَ يَوْفَرُ فِي الْمَاءِ

107. Is in aqua scribit.

Virum ingeniosum esse et solertem significat. Dixit poeta:

سَأَرْقُمُ فِي الْمَاءِ الْقَرَّاحَ إِيَّاكُمْ عَلَى نَأْيِكُمْ إِنْ كَانَ فِي الْمَاءِ رَاقِمٌ
»Ego in aqua limpida ad vos scribam, dum remoti estis, si in aqua scribens est«.

Metrum Thawil est. p. 161.

١٨ هَذَا بَرَضٌ مِنْ عَيْدٍ

108. Haec est quantitas parva ex aqua perenni.

De eo dicitur, qui parum e multo dat.

١٠٩ هَذَا يَحْطِبُ فِي حَبْلِهِ

109 Hic in funem eius ligna colligit.

Eum significat, qui in rebus, quas agit, alius com-
modi rationem habet.

١١٠ هُوَ تَأْتِبُ الرَّندِ

110. Is ardens ignitabulum habet.

Eodem modo dicitur: هو وارى الرند „Is ignem emit-
tens ignitabulum habet“. De eo dicitur, a quo bonum
petimus et consequimur.

١١١ هُوَ كَايِ الرَّندِ

111. Is ignem non emittens igniarium habet.

Eundem sensum praebent verba هو ملود الرند. Id est:
Parum boni in eo est.

١١٢ تَهْرِقُ عَلَى جَمْرِكَ مَاءً

112. Effunde aquam super prunas tuas!

Iram tuam mitiga! Dixit Rubah poeta:

يَا أَيُّهَا الْكَاسِرُ عَيْنَ الْأَغْصَنِ وَالْغَائِلُ الْأَقْوَالِ مَا لَمْ تَلْقَى

هَرَقَ عَلَى جَمْرِكَ أَوْ تَبَيَّنَ بَايَ قَلْبِي إِذْ غَرَقْنَا تَسْتَبِي

„O tu, qui oculo compresso meadspicis et verba dicis, quam-
diu mihi non occurristi, affunde super prunam tuam aquam
aut clare explica, quanam situla usurum. quum haurimus,
te haurire velle“.

Metrum Redjes est. p. 231.

١١٣ هُوَ أَوْثَقُ سَهْمٍ فِي كِنَانَتِي

113. Is est sagitta pharetrae meae, in qua maximam fiduciam pono.

Hominem, in quo maximum fiduciam ponimus, significat. Verba haec Malicus ben-Mismah in Ohbaid-Allahum ben-Sijad ben-Tsibjam Taimitam dixit.

١١٤ هُمَا فِي بُرْدَةِ أَخْمَاسَ

114. Ii duo in panno striato Chimsi sunt.

Vocabulum خمس speciem panni striati designat, qui in Arabia felici conficiebatur. Nomen aut a rege Chims appellato aut a numero quinque, quod longitudine quinque spithamarum (أشبار) fuerit, derivatur. Duos viros inter se propinquitatis et amoris intimi vinculo coniunctos aut idem factum peragentes, ita ut in eo similes quasi una veste induti sint, significat. Conf. Kam, s. v. خمس.

١١٥ هُوَ الشَّعَارُ دُونَ الدِّتَارِ

115. Is interius amiculum corporis est et non exterius amiculum.

Virum intimo cum altero coniunctum, ut eius res perfecte noscat, designat.

١١٦ هُوَ مَوْدِمٌ مَبْشَرٌ

116. Is est talis, ut tam exterius quam interius cutis latus adhibeatur.

Vocabulum أَدِمَة interius cutis latus designat. Quod si hoc latus, qua parte corium lenius est, in conflouendis rebus ita adhibent, ut in exteriore rei parte sit, res مَوْدِمٌ appel-

contrarium ^{مبشر} est. Perfectum omnimodo virum, ut in se bene latus interior et asperum latus exterior coniunctum habeat, proverbium designat. *conf. Kam. 8. آدم* et *Djeuh. 8. بشر*

۱۱۷ هَذَا حَظُّ جَدِّ مِنَ الْمَبْنَاةِ

117* Haec est portio corii ad insidendum destinati Djaddo concessum*

Djaddus vir prudens ad gentem Ahd pertinens fuisse dicitur. Qui quum ad hospitetn initio noctis pervenisset, ibi alios ante ipsura advenieiUes, qui multura cibi potusquo sumserant, invenit. Noctu autem, omnibus in uno codemque corio dormientibus, ne, quod unus hospitem in corio ventrem exonerasset, in ipsum culpa coniiceretur, metuens suam corii partem abscidit et ista domino verba dixit, Proverbium significat, virum aliorum culpaе insontem esse. Huiusco rei poetae nictionem fecerunt. SicMalicusben-No-vvairah dibens:

وَلَمَّا أَتَيْتُم مَّا تَمَشَى صَدُوكُمْ عَدَلْتُ فِرَاشِي عَنْكُمْ وَوَسَادِي
وَكُنْتُ تَجِدُ حِينَ قَدْ بِسَيْفِهِ حِذَارَ الْخِلَاطِ حَظَّهُ بِسَوَادٍ

„Quum id peregissetis, quod inimicus vester optaverat, lectum et pulvinar meum a vobis removi et Djaddo similis cram, quum gladio suo cavens, ne cum turba misceretur, portioncra suam amputaret.“

Metrum Thawil est. c. p. 161.

۱۱۸ هَرَقَ لَهَا فِي قَرَقَرٍ ذَنْوًا

118. Effudit ei in lacum putei situlam aqua impletam.

Vocabulum ^{قَرَقَر} in scholio hisce verbis explicatum est:

الفرقة الحوض حصص الركية
Vocabulum فرقة est lacus i. e.
lacus putei. Virum, qui infirmus habetur et vincitur,
ab alio adiutum et liberatum esse, proverbium significat.

هُوَ يَشُوبُ وَيَرْوِبُ ١١٩

119. Is conturbat et concinnat.

Vox يشوب hoc in proverbio ob antecedens يربو loco
vocis يربو posita est. Proverbii sensus est: Modo falso mo-
do recte agit. Sunt autem, qui contendunt, vocem
يشوب idem esse ac يدفع repellit et يربو mente tur-
batus est significare. Hisce autem verborum significatio-
nibus admissis, proverbii sensus est: Modo mente turbatus
est, ut se non moveat, modo se aliosque defendit dimicans.
Legitur quoque sic proverbium: هُوَ يَشُوبُ وَلَا يَرْوِبُ. Hunc
legendi modum Alazmâihus adtulit. Sensus est: Aquam
lacte miscet et non coagulatum est (lac), i. e. Vera falsis
miscet, lac enim aqua mixtum non coagulatur.

هُوَ السَّمْنُ لَا يَحْمَرُ ١٢٠

120. Is est adeps non foetens.

Hisce verbis viri pulchrae indoles, ut nil mali in eo
sit, laudantur.

هِيَ الْخَمْرُ تُكْتَى الطَّلَا ١٢١

121. Ea vinura est, sapae cognomen habet.

Verba haec Ahbidus ben-AIabraz Mondsiro dixisse
fertur, quum hie cum occidere vellet, significaturus, se
honore ab Almondsiro adfici., licet eum occidere vellet.
Vinum licet pulchrum cognomen habet, tamen hominibus
noxam infert. conf. Djeuh. s. طَلَا. In virum dicitur, cuius
exterior habitus pulcher est, interior autem animi conditio
prava.

١٢٢ هَذِهِ بَيْتُكَ وَالْبَادِي أَظْلَمُ

122. Haec pro ilia; sed incipiens iniusior est.

Ferasdakus inter gentem suam carmina recitans sc-debat, quum Djerirus iumento vehens transiret. Ferasdakus quum audivisset interrogans, cum Djerirum esse, versum hunc dixit, eumque Djeriro nuntiatio vim iussit:

فِي حَرِّ أُمِّكَ أَسْكَنَ مَعْرُوفَةً لِّلشَّاطِيرِينَ وَمَا لَهُ شَفَتَانِ

„In pudendis matris tuae ora est nota videntibus, cui duo labia non sunt“.

Djerirus cum audiens alium et quidem eo acriorem Ferasdako versum renuntiatio iussit:

لَكِنَّ حَرَّ أُمِّكَ ذُو شِفَاهٍ خَبْثَةٍ لِّخَضْرَاءَ كَقَبَائِبِ الْبَيْمَرَانِ

„Sed pudendum matris tuae labia habet crassa, viridia sicut iugula taurorum.“

Versus ad metrum Camil (p. 212) referendus est; sed initio una syllaba abundat. Qui versus verborum causa erat, quae postea in proverbii consuetudinem venerunt. Sic autem verba explicantur: هَذِهِ الْقَائِلَةُ مُسْتَحَقَّةٌ أَوْ مُجْلُوبَةٌ „Hic sermo dignus est illo aut adductus est per illum.“ Incipientem autem iniustiorum esse dixit, quod ille initium faciens causam responsi adduxerat. De retributione adhibetur.

١٢٣ الْهَيْبَةُ مِنَ الْخَيْبَةِ

123. Timor causa frustrationis est.

Eodem sensu dicitur: «الْهَيْبَةُ خَيْبَةٌ» Timor frustratio est“. Id est: Si metuis, rem non assequeris. De viro adhibetur, qui licet rem cupit, eam aggredi non audet. Hunc sensum poeta expressit:

مَنْ رَاقَبَ النَّاسَ مَاتَ غَمًّا وَفَارَ بِاللَّدَى لِّلْجُورِ

»Qui homines timet, is moerore moritur, sed audax gaudio potitur". Metrum Basith est. p. 194.

١٢٤ هَذِهِ بَيْتُكَ فَهَلْ جَزَيْتُكَ

124. Hoc pro illo et num tibi par pari reddidi?

Samachscharius in fine addidit يا عمرو O Ahmrue! Vidit Ahmrus ben-Alahwaz ad gentem Banu-Nahschal pertinens Iasidum ben-Almondsir, qui eiusdem gentis erat, iocantem cum ipsius uxore, ita ut eam repudio dimitteret. Quae res in causa erat, cur Iasido Ahmru pudor esset. Accidit autem, ut quum uterque incursionem hostilem faceret, Ahmrus confossus equum suum amitteret. Iasidus eum liberans et equum reddens, quum fuga se eripientem conspiceret, ista verba dixit.

١٢٥ هَمَّكَ مَا هَمَّكَ

125. Sollicitudo tua te anxium reddidit.

Eodem sensu dicunt Arabes: هَمَّكَ مَا هَمَّكَ et sic Samachscharius adnotavit. In eum dicitur, qui cura socii sui sollicitus non est, sed quem alia res sollicitum habet. Haec Abu-Ohbaidus adtulit. Vocabulum aut هَمَّكَ aut هَمَّكَ enunciatur. Prius sic explicatur: شَاذَكَ الَّذِي يَجِبُ أَنْ تَهْتَمَّ بِهِ „Res tua sollicitum te reddere debet“, posterius sic: „Emaciavit te id quod te sollicitum tenet“.

١٢٦ هَلُمَّ جَرًّا

126. Adesdum! leniter!

Scholion ista verba sic explicavit: Dixit Almofadhdhelus: I. e. adscendite cum commoditate vestra, quomodo facile vobis est. Vocabulum هَلُمَّ a leniter propellendo desumptum est, dum oves et cameli

in incedendo pascuntur. Verba ista Ahjidsus dixisse fertur Ahmrū ben - Hamran Djahditae, quum ab eo cremorem lactis et cameli gibbum petisset et ille his quoque dactylos addidisset. conf. C. XXII, 98. Ahjidsus filius Iasidi Ieschcoritae fratre usus est Djendelah appellato. Hic eius frater redcunti hos dixit versus:

أَعَايِدُ لَيْتَ شِعْرِي أَىْ أَرْضٍ رَمَتْ بِكَ بَعْدَ مَا قَدْ غِيَبَتْ ذَهْرًا
فَلَمْ يَكْ يَرْجُحْ لَكُمْ إِيَابٌ وَلَمْ نَعْرِفْ لِدَارِكُمْ مُسْتَقَرًّا
فَقَدْ كَانَ الْفِرَاقُ أَذَابَ جِسْمِي وَكَانَ الْغَيْشُ بَعْدَ الْصَفْوِ كَمْدَرًا
وَكَمْ فَاسَيْتَ عَايِدٌ مِنْ فَطِيعٍ وَكَمْ جَاوَزْتَ أَمْسٌ مُقَشِّعَرًّا
إِذَا جَاوَزْتَهَا اسْتَقْبَلَتْ أُخْرَى وَأَقْوَدُ مُشْمَخِرُ السَّيْفِ وَعَسَرًا

„O Ahjidse! Utinam fiossem, quatenus terra te proiccerit, posteaquam din absens fuisti. Noil autem vester reditus sperabatur, et dorao tuae locum non novimus. Et separatio corpus meum iam emaciaverat, et vita, postquam pura fuerat, turbulenta facta est, Quot autem tu, o Ahjidse! tolerasti graves calamitates et quot deserta sterilia peragrasti! Quum autem tu unum superavisses, ad alteram te convertebas et ad montem alto vertice praciditum, difficilem".

Metrum Wafir est. p. 204.

Ahjidsus autem hisce versibus sequcutibus respondiit:

أَجْنَدُلُ كَمْ قَضَعْتُ إِلَيْكَ أَرْضًا يَمُوتُ بِهَا أَبُو الْأَشْبَالِ ذَهْرًا
فَقَطَعْتُ وَلَامِعَاتُ آلَالٍ تَجْرِي وَقَدْ أَوْتَسَرْتُ فِي أَمَوَاتٍ كُسْدَرًا
وَلَامِسَةُ الْمُنُونِ ذَعَرْتُ فِيهَا خَوَاصِبَ ذَاتِ أَرَالٍ وَغُبْسَرًا
وَإِنْ جَاوَزْتَ مَقْفَرًا رَمَتْ بِي إِلَى أُخْرَى كَبَلْدِكَ فَلَمْ جَرًّا

فَلَمَّا لَاحَ بِي سَعْبٌ وَلَوْحٌ وَقَدْ مَتَعَ النَّهَارُ لَقِيتُ عَمْرًا
فَقُلْتُ فَهَاتِ زَيْدًا أَوْ سَنَامًا فَقَالَ كِلَاهُمَا وَيَزَادُ تَمَرًا
فَقَدَّمَ لِقَرِي شَتْبًا وَزَيْدًا وَطَلْتُ لَدَيْهِ عَشْرًا ثُمَّ عَشْرًا

„O Djandale! quoties ad te tendens terram peragravi, ia qua Ieo *ob* terrorem moritur; peragravi dum rutilans vapor fluebat et iam in desertis onagros crassos iaculatus sum, nee non dissitas terras altas, in quibus terrefeci cruribus rubescentibus praeditos struthiocamelos et lupos. Si desertum peragrabam, ad alteram (desertum) me duxit, ut illud in quo dicebatur: *هلم جرا*. Et quum famis sitisque die vesperascente me invaderet, Ahmrui occurri. Turn dixi: Adfer cremorem aut cameli gibbum! Ille autem dixit: Utrumque et dactylos addam. Et adduxit ad me excipiendum segmenta gibbi longa et decem et turn decern (dies) apud cum permansi."

Metrum Walir est. p. 204.

١٢٧ الهوى من النوى

127. Amor ex absentia oritur.

Homo despiciere solet eum, quem quovis die videt, fastidio videndi captus. Quapropter dicitur: *أعترِبْ تَتَجَدَّدْ* „Peregrineris et novus fies!“ et *رب ثاو يميل منه ثسواء* „Subsistens saepe fastidium producit commemoratione.“

١٢٨ الهيدان والريدان

128. Pavidus et fortis.

De viro dicitur, qui modo procedit modo recedit, ut pavidus et fortis significetur. Dixit Abu-Ahmrui: *فلان يعطى* „Quidam dona dat ei, quem nescit et ei, quem non nescit.“

١٢٩ هُوَ حَمِيرٌ لِّلْحَاجَّاتِ

129. Is asinus parvus necessitatum est.

Is in servitium adhibetur. De vili et despecto dicitur.

١٣٠ هَيَّجَ عَلَى غَيٍّ وَذَرَّ

130. Concitavit ad errorem et se avertit.

Meidanus hoc scholion habet: يضرب للمتسرع الى الشبر: اى هيج بينهم حتى اذا التخمت الحرب كف عن المعونة „De viro adhibetur, qui ad malum festinat. I.e. Concitavit inter eos (bellum) ita ut, si accensum esset, auxilium non ferret.“ Samiachscharius sequentia verba explicandi gratia adtulit: „Excitavit gentem, اى ابعث القوم على الشر وانتبهذ جانبا ad malum et ad latus recessit.“

١٣١ هَلَا بِصَدْرٍ عَيْنِكَ، تَنْظُرُ

131. Noane anteriore oculi tui parte cernis?

De eo dicitur, qui a latere homines adspicit.

١٣٢ هَلْ مِنْ مَغْرَبَةٍ خَبَرٌ

132. Num nuntius ex peregrina terra?

Legitur quoque: „Num nuntius, qui terram peragravit?“ In Djeuharii opere legitur: هل جاءكم „Num ad vos venit nuntius, qui terras peragravit?“ De nuntiorum investigatione adhibetur.

١٣٣ هَلْ يَخْفَى عَلَى النَّاسِ الْقَمَرُ

133. Num Iuna homines latet?

De re manifesta, omnibus aota dicitur. Dixit pocia Dsu'l-Rommah:

وَقَدْ بَهَرَتْ قَمَا تَخْفَى عَلَى أَحَدٍ إِلَّا عَلَى أَحَدٍ لَا يَعْرِفُ الْقَمَرَ

„Iam videris, turn nemini occultus es nisi ei, qui lunam non noscit." Metrum Basith est. p. 190.

١٣٤ هَلْ يَنْهَضُ الْبَارِي بِغَيْرِ جَنَاحٍ

134. Num accipiter sine alis in aerem se extollit?

Proverbium adhibent, ut homines ad mutuum auxilium praestandum et consensum incitentur.

١٣٥ هَوْنٌ عَلَيْكَ وَلَا تَوَلَّعَ بِشَفَاقٍ

135. Leve tibi sit et ne amoris dedilus sis!

Metrum Basith est. p. 190. Monet nos proverbium, ne magna ob res mundanas tristitia adficiamur, quum mundum relicturi simus. Posterius autem versus hemistichium est: «فَانَمَا مَالُنَا لِلْوَارِثِ الْبَاقِي» Namopes nostrae haec crediderunt.

١٣٦ هُمُ السَّهْ السُّفْلَى

136. Illi podex inferior sunt.

Homines vilissimos esse, ex quibus commodum non capiat, proverbium significat. Dixit poeta:

شَاتَكَ فُعَيْنٌ غُثْيَا وَسَمِينَهَا وَأَنْتَ السَّهْ السُّفْلَى إِذَا دُعِيَتْ نَصْرٌ

„Te praecessit gens Koarhn¹⁾, eius macri et phrgues et tu es podex inferior, quado gens Nazr vocatur".

Metrum Thawil est p. 161.

١٣٧ هَلْ يَجْهَلُ فَلَانَا إِلَّا مَنْ يَجْهَلُ الْقَمَرَ

1) Grus Koaihu pars gettis Bauu- Asad est

137. Num ignotus est quidam nisi ei, cui luna ignota est.

Idem sensus hemistichio sequenti est: وقد بهرت فما
Omnes splendore tuo vicisti, et neminem
lates“. conf. prov. 133.

١٣٨ الهم ما نعوته احاب

138. Sollicitudo, quotiescunque eam vocas, tibi respondet.

Proverbium, quod ad metrum Redjes aut Sarih referri potest (conf. p. 230, 246.), nos hortatur, ut laetitiae occasionem arripiamus.

١٣٩ هنيئا لك الناجية

139. Proficiat tibi augens?

Hisce verbis Arabes ante Mohammedis tempus ei congratulari solebant, cui filia nata erat. Vox الناجية voce المعظمة in scholiis explicata est. Sic autem filia isto tempore cognominabatur, quod dote accepta opes patrisangebantur. conf. Djeuh. نفم

١٤٠ هامة اليوم أو غد

140. Bubo huiusce diei aut crastini.

Id est: «هو مايت اليوم أو غد» Is mortuus huiusce diei aut crastini est«. Sie scholion. Verba autem ista Schotairus ben-dialed ben Nofail Dhiraro ben-Ahmru Dhabbilae dixit, qui cum captivum fecerat. Dhirarus enim dixerat: E tribus rebus unam tibi eligere potcs. Quum igitur alter, ut illas proponerot, postulasset, Dhirarus dixit: Reddas niiln filium meum Alhozainum, quern tuns filius Ah-tabahus occidit. Quum se mortuos resuscitare non posse dixisset, postulavit, ut ipsi filium suum traderet occidendum

et quum verbis sequentibus *ان يدفعوا* «Non gratum erit genti Hanu-Ahmir, tradere equitem fortem pro sene lusco. Bubo huiusce diei aut crastini», respondisset, te occidam, dixit et filio suo, ut eum occideret imperavit. Clamavit autem Schotairus *يا عالمر اصبر يا وصبى* „O gens Ahmir! Num vinctus occidor et per Dhabbitam?“ Conf. XIV, 82. In Samach-scharii codice legitur *هامة*.

١٤١ قَبِّلْتَهُ أُمًّا

141. Amittat eum mater!

Verbis hisce male precantur homini, conf. Kam. Dj.

١٤٢ اِهْتَيْلْ قَبْلَكَ

142. Rem tuam age!

De eo dicitur, qui adversario suo adversatur. Abu-Saidus, verba haec nonnisi ab irato adhiberi dixit. conf. Kam.

١٤٣ هُوَ عَلَى خَلِّ خَيْدَبِهْ

143. Is in semita viae suae manifestae est.

Vocabulum *خيدب* in scholiis verbis: *الطريق الواضح* „via manifesta“ explicatur; at in lexicis voci *خيدبة* consilii, quod vir primum copit, significatio tribuitur; nec vero dubito, quin haec in proverbio admittenda sit, adhibetur enim de eo, qui rem, quam aggressus est, non deserit. Dicitur quoque: *اقبل على خيدبتك* conf. Djculi. s. v. *خدب*

١٤٤ هَلْ تَرَى الْبَرْقَ بَيْتِ شَانِيكَ

144. Num vides montem Albark in ore osoris tui?

Sic scholion habet: البرق جبل قالوا هو مثل قولك حجر Vocabulum البرق nomen montis est. Dicunt, بقی شانیک hunc loquendi modum similem esse illi: Lapis in ore osoris tui!

١٤٥ هَلَكُوا فَصَارُوا حَتًّا بَنَّا

145. Periere et facti sunt aridum et evanescens?

Id est: Omnino perierunt sicut folia arida, quae deciderunt, evanescunt.

١٤٦ هُوَ كَرِيَاةِ الظَّلِيمِ

146. Is similis est augmento in struthiocamelo mare.

Res, quae plantae pedis struthionis adnascitur, digito similis neque nocet neque utilis est, quapropter proverbium virum aliis neque utilem neque nocentem designat.

١٤٧ هُوَ أَبُو عَلَى ظَهْرِ الْأَنَاءِ

147. Is eius pater est super dorso vasis.

Talis corura similitudo est, ut omnibus adpareat, quemadmodum res super vase omnibus conspicitur. Sunt autem, qui proverbium modo, quo in sequente Jegitur, enunciant.

١٤٨ هُوَ أَبُو عَلَى ظَهْرِ الثُّمَّةِ

148. Is eius pater est super dorso manipuli herbarum aridarum.

Vocabulum الثُّمَّة duplici modo vocali Dhamma aut Fatha enunciat. Ista herba Tsomam appellata significatur, quam aridam e terra evulsam utribus supputuit. Proverbii igitur sensus talis est: Eius cum illo similitudo tanta est, ut omnibus adpareat, quemadmodum uter herbis aridis impositus ab omnibus conspicitur, conf. prov. 35.

Forma comparativi.

١٤٩ أَهْوَنُ مَرْيَةٍ لِسَانٌ مُمِخٌ

149. Levissimum tletrimentum est lingua medullosa.

Quod verbis tantum, non opibus homini auxilium praestatur, id parvi momenti est, ut eo facile carere possit. Verba autem pulchra in proverbio lingua medullosa appellantur, quippe quae homini inutilia sunt, opibus enim potius auxilium ferendum est. In Scharaf-Aldini nec non in Samachscharii opere proverbium sic legitur: أَهْوَنُ مَرْيَةٍ لِسَانٌ مُمِخٌ „Levissimum, quod operi adhibes, lingua medullosa est“. Sensum vero proverbii poeta versu sequente expressit:

وَأَيْسَرُ مَا يَجُوبُهُ الْفَرُّ خَلَّةٌ بَيْنَ الْعَسَافِينَ أَلَمْ يَجُودِ أَنْ يَتَكَلَّمَا

„Levissimum, quod vir amico suo dono dat ex opibus antiquis, est id, quod loquitur“. Metrum Thawil est p. 164

١٥٠ أَهْوَنُ هَالِكٍ عَجُوزٌ فِي عَامٍ سَنَةٍ

150. Levissimus periens est vetula anno sterili.

Parum curamus, quod vetula anno sterili perit. De re dicitur, quao perdita nos non affligit. In Scharaf-Aldini nec non Samachscharii opere vox عام in proverbio omissa est. Legitur quoque في سَبِيلِهِ „in delirio senili“. Dixit poeta:

وَأَقْرَبُ مَقْذُودٍ إِنَّمَا أَلَمْتُ نَابِدٌ عَلَى الْمَرْءِ مِنْ أَصْحَابِهِ مَنْ تَقْتَعَا

„Levissime desideratus, quando mors ei supervenit, viro e sociis suis calantica iuduta (mulier) est“.

Metrum Thawil est. p. 161.

لَا أَهْوَنُ مَظْلُومٍ عَجُوزٌ مَعْقُومَةٌ

151. Levissimus iniuriâ laesorum est vetula sterilis.

Id est: Cuius vindicta minime timenda est. De eo dicitur, quem, quum impotens sit, parum curamus.

لَا أَهْوَنُ مِنْ عَفْطَةٍ عَنَرٍ بِالْحَرَّةِ

152. Levior, quam crepitus ventris caprae in regione petrosa.

لَا أَهْوَنُ مَظْلُومٍ سِقَاءٌ مُرَوِّبٌ

153. Levissimus iniuriâ afflictorum est uter nondum agitatus, dum in eo lac coagulatum est.

Vocabulum مَظْلُومٌ proprie est iniuria afflictus, tum lac designat, quod potatur, antequam prorsus crascescit. Haec autem duplex significatio proverbio inest. De eo dicitur, qui noxam, qua affligitur, patienter fert.

لَا أَهْوَنُ أَلْسَقِي التَّشْرِيعِ

154. Facillima potatio est, quum ad flumen ipsum adducitur pecus.

De eo dicitur, qui in re tractanda summam diligentiam non adhibet; sed leviter agit. Narrant, familiam viri occisi, quam suspicio socios eum occidisse, prehendisset, rem ad Schoraihum detulisse, ut in rem inquireret, et quum

Schoraihus, ut de caede facta argumenta proferret, postulasset, ad Ahlium earn ivisse. Ahlium hunc versum dixisse:

أَوْرَثَهَا سَعْدٌ وَسَعْدٌ مُشْتَبِلٌ يَا سَعْدُ لَا تُرَوِّى عَلَى هَذَا الْإِبْرَءِ

„Sahdus eos aquam adduxit et Sahdus omnes simul adducit. O Sahde! Hoc modo cameli sitim non explent.“

Metrum Redjes est. p. 231. Conf. C. XXVI, 23.

Tum dixit: أهون السقى التشريع «Facillima potatio est, quum ad flumen ipsum pecus adducitur». Tum eos (socios) quum separatim interrogasset, discrepantia protulerunt et se cum occidisse confessi sunt“.

١٥٥ أهون من ثعيس على عمته

155. Levior (contemtibilior), quam Koaihsus amittae suae.

Narrant, Koaihsu Cufensem in domum amittae suae venissc. Quae domus quum angusta esset, illa, pluvia et frigore incidente, canem suum intromisit et Koaihsu inde exire iussit. Viro autem hae causa mortis fuit* Alscharkijjus Alkathamijjus rem aliter retulit. Koaihsu ben-Mokahis ben-Ahmru ad gentem Bauu-Tamim pctinens patre mortuo ab amita mereatori in pignus pro tritici quantitate baud magna traditus, quum pretium tritici non solvereiur, in servitutem redactus est.

١٥٦ أهون من نغلة

156. Contemtibilior, quam corrupta (pellis).

Vocabulum نغلة corruptionem designat, quae in pecorum pelles incidit. Proverbii loco Arabes dicere solent: قالت: النغلة لا اكون وحدى, „Dixit corrupta (pellis): Non ero sola“. Ovi enim adhuc vivae lana evellitur. Quod si vero pelles a coriario nondum instructa concinnatur, ceterae pelles

circa cam corrumpuntur. Quapropter proverbii sensus est: Quae in viro conspicitur prava indoles, sola non est, sed aliae cum illa cohaerentes reperiri possuat.

١٥٧ أَهْوَنُ مِنْ دِحْنِدِجٍ

157. Levior (contemtibilior) quam Dihindih.

Vocabulum دِحْنِدِجٍ Dihindih alius nullam rem designat, aliis Iudi puerilis nomen est, quo vocem istam دِحْنِدِجٍ enunciant. Qui autem in enuncians erraverit, ei uno pede subsistendum et septem vicibus subsultim incedendum est.

١٥٨ أَهْوَنُ مِنْ ضَرْطَةِ الْعَنْزِ

158: Contemptior, quam caprae crepitus ventris.

Proverbium desumptum esse dicitur e poetae Ahmruben-Hornus appellati versu:

لَسَيَّانٍ عِنْدِي قَتْلُ الرَّبِيِّ وَضَرْطَةُ عَنْزٍ يَدِي لَلْأَخْفَةِ

„Aequales sunt apud me caedes Alsobairi et crepitus ventris a capra in loco pasturae idoneo emissa“.

Metrum Motakarib est. p. 281.

١٥٩ أَهْوَنُ مِنْ ثَمِيلَةٍ وَمِنْ طَلِيَةٍ وَمِنْ رَبْدَةٍ

159. Contemptior, quam pannus parvus, quo picem liquidam camelis scabiosis illinunt.

Sunt tria proverbia, vocabula enim رَبْدَةٌ, طَلِيَةٌ, ثَمِيلَةٌ eandem rem significant. In Scharaf-Aldini nec non Samachscharii libro من ثَمِيلَةٍ legitur.

١٦٠ أَهْوَنُ مِنْ مِعْبَاةٍ

160. Contemptior, quara pannus quo femina menstruum sanguinem excipit.

١٦١ أَهْوَنُ مِنْ لَقْعَةٍ بِبَعْرَةٍ

161. Contemptior, quam iactus, qui fit stercoreis globo.

Vcrbum لَقْعَةٍ etiam de maligni adspectu, quo quis occiditur. adhibetur. Ut hanc significationem probaret, Meidanis haec adduxit : *حكى أن هشام بن عبد الملك ورد المدينة حاجا فدخل عليه سالم بن عبد الله بن عمر فقال له كم تعد يا سالم فقال ثلاثا وستين قال فأناله ما رأيت في ذوى أسنانك أحسن كدنة منك فما ضامك قال الخبز والزيت قال أفلا تأخذه قال إذا أجمته تركته حتى اشتبهه فأنصرف سالم إلى منزله وحمير فجعل يقول لقعنى الاحول بعينه حتى مات واجتاز* Narrant, ad Hischamum ben-Ahbd-Almalic, quum in itinere sacro Medinam intrasset, venisse Salimum ben-Abbd- Allah ben-Ohmar. Hunc quum interrogassct Hischamus, quot annos vixisset et quum alter se sexaginta tres annos habere, respondisset, Hischamum dixisse: Non vidi pulchriorem te carne, et quaenam res tibi nutrimento sunt? Alterum respondisse: Pane et oleo se vivere. Hischamum interrogasse: Nonne hae res fastidium creant? et alterum dixisse: Quod si carum rerum fastidium me movet, cas relinquo, donec desiderium carum rediit. Sajimū autem domum reversum et febris correptum dixisse: Strabus ille oculo suo me lacsit. Quum autem mortem obiisset, Hischamum pede incedentem fun us eius secutum esse et preces solitas fecisse".

١٦٢ أَهْوَنُ مِنْ تَبَالَةٍ عَلَى الْحَاجِّ

162. Contemptior, quam oppidulum Tabalah Al-hadjdjadjo.

Tabalah nomen oppiduli est in regione Arabiae felicitati. Proverbium incolis regionis Thajef proprium fuisse

dicitur. , Narravit Abu-l'fekthsanus, oppiduli istius Al-liadjdjadji primam fuisse praefecturam. Ad quod oppidum quum proficiscens viae ducem interrogassct, ubi situm csset, et hie pone collem id situm esse, respondisset, Al-hadjdjadjus, se oppidi praefecturam, quod collis abscondere possit, contemnere diccus qua vincerat via rediit. Ab isfo inde tempore proverbium illud usu tritum erat. conf. Vit. Timur. T. I p. 582 ed Mang.

١٦٣! أَهْوَنُ مِنَ النَّبَاحِ عَلَى السَّحَابِ

163. Conteratior, quam latralus catiis nubi.

Canes apud scenitas viventcs, quum semper sub coelo commorantes ex pluvia, quain nubes adferunt, molestiam percipiant, quoties coelo nubem conspiciant, latrare dicuntur. Simile huic alterum proverbium est: لا يضر السحاب: „Non nocet nubi latratus canum et non petrae vitri ruptura“. Dixit poeta:

وَمَا لِي لَا أَغْزُو وَلِلدَّهْرِ كَرَّةٌ وَقَدْ نَجَحْتُ تَحْتَ السَّمَاءِ كِلَابُهَا

„Quamnam ob causain iicursiouem nou facio et tempori est redivit et iam sub coelo eius canes latrarunt“.

Sic quoque canes lunam orientem adlatrare dicuntur in hoc versu:

يَا جَابِرَ بْنَ عَدِيٍّ أَنْتَ مَعَ زَفَرٍ كَالْكَلْبِ يَتَّبِعُ مِنْ بَعْدِ عَلَى الْفَقْرِ

„O Djabire ben-Ahdijj tu cum agmine cani similis es, qui e longinquo lunam adlatrat“.

إِهْلَكَ مِنْ تَسْرَهَاتِ الْبَسَابِيسِ

164. Magis perdens, quam viae parvae in desertis vastis.

Proverbiura genti Tamira proprium esse dicitur; gens enim ilia formae primae هلك significationem perdendi, quae est quartae اهلك propria, tribuit. In vastis desertis si quis viis parvis incedit, facile fieri potest, ut a via recta aberrct.

١٦٥ أَهْدَى مِنْ نُعَيْمِصِ الرَّمْلِ

165. Melius ducens, quam Doahmizus arenarum.

Dicuut Doahmizum virum fuisse viarum maxime gnarum euruquo unicura fuisse, qui in regionem Wabar a daeraonibus cultam pervenerit. Alii eum servum nigrum fuisse dicuut. Inde rversum in nundinis versum eum recitasse sequentem:

فَمَنْ يُعْطَى تِسْعًا وَتِسْعِينَ بَكْرَةً هِجَابًا وَأَدَمًا أَقْدِي يَوْبَارَ

„Si quis mihi dederit nonaginta novem iuvenças camelas nobilcs et fuscas, cum ad locum Wabar¹⁾ ducamu.

Metrura Thawil est. p. 161.

Vir ad gentem Mahrah مَهْرٍ pertinens postulata obtulit et iter cum eo ingressus, quum daemones viae ducem in errorcm induxissent, periit. conf. Kam. et Djcuu.

١٦٦ أَهْنَأُ مِنْ كَنْزِ النَّطْفِ

166. Gravior, quam thesaurus Ainathfi.

Conf. C. XXIII. 71

١٦٧ أَهْوَنُ مِنْ تِبْنَةٍ عَلَى لِبْنَةٍ

1) Wabur est nomen. deserti inter regionem Iemen, Ohman, Bahrain et feraamab siti.

176. Levior (contemptior), quam straminis particula super latere sole cocto.

أَهْوَنُ مِنْ ذُبَابٍ وَمِنْ صَوَابَةٍ وَمِنْ حُنْدِجٍ
وَمِنْ الشَّعْرِ السَّاقِطِ وَمِنْ قَرَاظَةٍ لِلْجَلَمِ وَمِنْ حَبَالَةٍ
الْقَرَطِ وَمِنْ ضَرْطَةٍ لِلْجَمَلِ وَمِنْ ذَنْبٍ لِلْخِمَارِ
عَلَى الْبَيْطَارِ

168. Contemptior, quam musca; quam lens (dis); quam pediculus; quam crinis deciduus; quam particula decidua lanae tonsae; quam dispersa folia arboris Salam appellatae¹⁾; quam cameli crepitus ventris; et quam Cauda asini veterinario»

أَهْوَلُ مِنَ السَّيْلِ وَمِنْ الْحَرِيقِ

169. Magis terreus, quam aquarum fluctus irruentes; et quam flammae incendii.

Unicus codex Berol., quocum Scharaf-Aldinus consensit, rectum habet, nam in codice meo et Lugdun. أَهْوَنُ legitur.

أَهْوَمُ مِنْ لَبَدٍ وَمِنْ قَشْعَمٍ

170. Aetate magis decrepitus, quam vultur Lokmani Lobad appellatus; quam vultur annosus-

2) Folia sunt, quibus coria concinnantur.

١٧١ أَهْدَىٰ مَنِ الْيَدِ إِلَى الْفَمِ وَمِنَ النَّجْمِ
وَمِن قَطَاةٍ وَمِن حَمَامَةٍ وَمِن جَمَلٍ

171. Melius ducens, quam manus ad os; quam stellae; quam avis Katha appellata; quam columba; quam camelus.

Conf. C. VI, 189.

Proverbia recentiora.

١٧٢ هَلَّا التَّقَدُّمُ وَالْقُلُوبُ طِحَاحٌ

172. Quid non praecedere, dum animi integri sunt?

١٧٣ هَدَّ الْأَرْكَانَ فَقَدْ الْأَخْوَانِ

173. Quum columnae diruuntur, fratres desiderantur.

In codice Berol. B. legitur هدم الأركان.

١٧٤ هَاذَىٰ مَنِ لَحَىٰ

174. Deliravit, qui disputavit.

١٧٥ هَان عَلَى النَّظَارَةِ مَا يَمُرُّ بِظَهْرِ الْمَجْلُودِ

175. Observantibus lene videtur id, quo dorsum flagellati adficitur.

Conf. C. XXVII, 61 et Harir p. 009.

١٧٦ هَذِهِ الطَّاقَةُ مِنْ هَذِهِ الْبَاقَةِ

176. Hic fragrantium herbarum fasciculus ex hoc florum fasciculo.

١٧٧ هَذَا الْمَيِّتُ لَا يُسَاوِي الْبَكَاءَ

177. Hic mortuus ploratum non valet.

Conf. Burckhardt. p. 201. In codice Berol. B. legitur ما يسوى

١٧٨ هَهُنَا تُسَكَّبُ الْعَبْرَاتُ

178. Hic lacrymae effunduntur.

In codice Berol. B. هنا legitur.

١٧٩ هُوَ أَضْرَطُّ النَّاسِ فِي دَارِ قَارَعَةٍ

179. Is omnium hominum maxime pediens est in domo vacua.

١٨٠ قَبَّتْ رِجْلُهُ

180. Venlus eius flat.

Id est: lies eius floridae sunt.

١٨١ هُوَ أَحَدَى الْآيَاتِ

181. Is unum signorum est.

In cum dicitur, qui opprobrio adfectus est.

هُوَ مِنْ كُلِّ زَيْقٍ رُقْعَةٍ وَمِنْ كُلِّ قَدِيرٍ مَغْرَفَةٍ ١٨٢
وَمِنْ كُلِّ كُتَّابٍ صَدِيقٍ

182. Is ex omni ultre pars est, qua reparatur, et
ex omni olla haustum, et ex omni schola
puer.

هَذَا حَتَّى تَعْلَمَ أَنَّ الْمَيِّتَ يَضْرُطُّ ١٨٣

183. Hoc, donec scis, mortuum edere crepitum
ventris.

هُوَ لِي كَالطَّيِّبِ لَا كَالْمَغْنَى ١٨٤

184 Is mihi ut medicus est, non ut cantor.

هُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ١٨٥

185. Is e numero gentis Paradisi est.

De simplicibus dicitur, nam Mohammedis traditione
ad nos delata verba sunt: «أكثر أهل الجنة أبلة» Maior pars
incolarum Paradisi simplices (in rebus mundanis) sunt.

هُوَ عَلَيْنَا بِجَرَعَةِ التَّكْلِ ١٨٦

186. Is contra nos est sorbitio orbae.

In iratum dicitur.

هَمْهُ لَا يُجَاوِزُ طَرَفِي رَدَائِيهِ ١٨٧

187. Cura eius duas pallei, quo vestitus est, extremitates non transit.

١٨٨ هَذَا نَبَأٌ قَدْ تَغَنَّتْ عَلَيْهِ الْأَمَاءُ الْحَوَاطِبُ

188. Hic est nuntius, quem ancillae ligna colligentes cantu iam divulgaverunt.

De re omnibus nota, nisi fallor, dicitur.

١٨٩ هَذَا وَرَبِّ الْكَعْبَةِ آخِرُ مَا فِي الْجَعْبَةِ

189. Hoc, per dominum templi sacri ultimum eius est, quod in pharetra erat.

١٩٠ هَلَكَ مَنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ

190. Qui cupiditates suas sequitur, perit.

١٩١ الْهَوَىٰ إِلَهٌ مَّعْبُودٌ

191. Cupiditas est Deus cultus.

١٩٢ هُوَ الدَّهْرُ وَعِلَاجُهُ الصَّبْرُ

192. Is tempus est et medicina contra cum adhibenda patientia est.

١٩٣ هُوَ أَنْسُ خِدْمَتِهِ وَبَلَالُ نَعْوَتِهِ وَعُكَّاشَتُهُ
مُؤَالَاتِهِ

193. Is Anasus servitii eius est, et Belalus advocacy eius, et Ohcaschahus mutuae consuetudinis eius est.

Anasus ben-Malic minister Mohammedis erat. Belalus celeberrimus ille tempore Mohammedis ad preces convocans vir, Ohcaschahus ben-Tsaur et Ohcaschahus ben-Mihzan

et Oheaschah Alghanawi e numero sociorum Mohammedis erant. In codice Berol additur : وحسان مدحته وأبو هريرة مجلسه » Et Hassanus rei laudabilis eius et Abu-Horairahus consensus eius. Omnia autem ista mihi significare videntur: Is apud eum in magno honore est.

١٩٣ اَعْلَمَكَ سُنُورَ الشَّكِّ بِالسُّوَالِ

194. Lacera interrogando vela dubii!

Conf. Burckhard. p. 206.

١٩٥ هَلْ يَخْفَى عَلَى النَّاسِ النَّهَارُ

195. Num dies homines latet?

Caput XXVIII.

L i t t e r a J a .

ا يَٰ بَعْضِي دَعْ بَعْضًا

1. O pars mei! sine partem alteram!

Ebn-Alcalbius proverbii huiusce auctorem Sorarahum ben-Ohdos Tamimitam, cuius filia Sowaido ben-Kabiah nupta esset, fuisse tradidit. Sowaidus quum Ahmrui ben-Hind regis fratrem parvum occidisset, fuga vindictae se cripuit. Misit igitur rex ad Sorarahum, ut cum filiis illius, qui novem essent, ad ipsum veniret. Non poterat non mandato obsequium praestare. Quos igitur occidi rex ius sit. Pueri autem illud maudatum audientes avo se adhaeserunt. Avus ista verba pronuntiavit, quae in proverbii consuetudinem venerunt, et mutuam cognatorum propensionem designant. Filios autem ex filia natos partem sui appellate se ipsum partem alteram. Verborum sensus est: Sinite me, qui opem ferre non possim eidem quam vos periculo expositus.

٢ يَا عَاقِدُ أَذْكَرَ حَلًّا

2. O ligans! memor sis solvendi.

Legitur quoque يا حامل «o portans». Ne onus cameli dorso impositum firmitus liges cavens noxam in solvendo. In codice B. est lectio يا راحل «O iter faciens!» Quod si hic legendi modus admittitur, voci حل diver-tendi significatio tribuenda est. Monet autem proverbium, ut in agendo finis rationem habeamus. Modum, quo cli-tellae in camelis ligantur, proverbii verba spectant.

٣ يَا طَبِيبُ طِبِّ لِنَفْسِكَ

3. O medice! te ipsam cura!

Simile proverbium est: ان كنت ذا طب فطب لعينك «Si tibi medicinae scientia est, oculum tuum cura!» In eum dicitur, qui rei scientiam, qua non pollet, sibi arrogat. Meidanus autem dicit, طب لنفسك linguae regulis aptum esse, si verbo طب verba عالم tractandi, curandi significatio tribuatur. Praepositionem ل additam esse, quia accusativus داءها omissus sit I. e. cura animae tuae morbum. Alter autem verborum intelligendorum modus hic est: اعلم هذا النوع من العلم لنفسك ان كنت ذا علم وعقل «Hac scientiae specie in tuum usum gaudeas, si scientia ingenioque polles».

٤ يَا مَاءَ لَوْ بَغَيْرِكَ غَصَصْتُ

4. O aqua! si per aliam rem, quam per te suffo-catus fuisset!

De eo dicitur, quem res, a quo auxilium expectave-rat, multum adflixit. In Samachscharii opere proverbium sic legitur: يا ماء غصصت بغيرك اجرت بك: «O aqua! quod

si per aliam rem quam per te suffocatus fuisset, per te id trarismissem".

٥ يَا عَمْرِي مُقْبِلَةً وَسَهْرِي مُدْبِرَةً

5. O plorans (femina), dum a facie advenis, et vigilans, dum a tergo venis !

Dixit Abu-Ohbaidus, feminarum proverbium esse, sed Abu-Ohbaidahus id retulit. De re dicitur, quae ab una et altera parte ingrata est.

٦ يَا ضُلٌّ مَا تَجْرِي بِهِ الْعَصَا

6. Oh gens! Oh interitum, quem currens equus Alahza adfert!

Verba haec Ahmrus ben - Alahdijj dixit videns equum Djadsimahi Alahza appellatum et in eo Kazirum vehentem. Post vocem يَا vocabulum قوم gens omissum est; ضل autem admirationis significationem habet, ut sit pro ٥ يا قوم ما أضل "O gens! quam magna est mors! Interitum Djadsimahi designat. Proverbium de malo, quod timetur, adhibent. Conf. Kam. v. ضل

٧ يَا لِلْأَفْيَكَةِ

7. O magnum mendacium !

Similis loquendi modus est in verbis يا للبهيتة et يا للعصية, quae eundem sensum praebent. Quod si mendacium profertur, verbis hisce in admirando utuntur.

٨ يَا مُهْدِي أَمَالٍ كُلِّ مَا أَهْدَيْتَ

8. O tu, qui opes offers, ede quod obtulisti!

I. e. Opes nonnisi in tuum usum crogas, ne igitur aliis beneficia tua exprobres! De avaro dicitur, qui in suum solummodo usum opes crogat.

٩ يَا جُنْدَبُ مَا يُصْرِكُ قَالَ أَصِرُّ مِنْ حَرِّ غَدٍ

9. O locusta ! quaenam causa est, cur strideas ?

Dixit: Strideo propter calorem craslini diei.

De co dicitur, qui sibi rem timet, in quam postea non incidit. In codicibus verba: قَالَ أَصِرُّ مِنْ حَرِّ غَدٍ a proverbio, interpositis explicandi causa verbis مَا يَحْمِلُكَ عَلَى الصَّرِيرِ, separata sunt, sed quoque a Pocockio ad proverbium referuntur.

١٠ يَهَيِّجُ لِي السَّقَامَ شَوْلَانُ الْبَرُوقِ فِي كُلِّ عَامٍ

10. Excitat mihi morbum, quod camela non grvida quovis anno caudam tollit.

Vocabulo بَرُوقِ camela non grvida significatur, quae caudam tollit, ut grvida habeatur. In re adhibetur, quae alius quidam, quam is, qui volebat, potitur.

١١ يَسَارُ الْكَوَاعِبِ

11. Jesarus puellarum sororantibus mammis prae-ditarum.

Jesar servi nigri iimen fuisse tradunt, qui camelos domini sui cum altero servo pastum duxerit. Quo dam die domini filia ad camelos pascentes transiens lac accepit a servo isto et quum servus pedibus divaricatis incederet, ilia risit. Servus ob risum puellae gaudio elatus alteri servo rem narravit. Monuit autem ille, ut ingenuorum filias caveret. Nihilominus tamen noctu illi filiae lac bibendum obtulit et quum illa, quaenam veniendi causa esset, interrogasset, respondit: Quod ei adrisisset veniendi causam esse. Quapropter puella irata, sed iram occultans, membrum virile ei amputavit et aures nasuque reseuit. Pro-

verbum autem in hominem adhibetur, qui modum ipsi tenendum transgressus noxam sibi infert. Alterum autem erat nomen, quo appellabatur يسار النساء «Jesarus mulierum». Poeta erat praeclarus (مفلح), qui filium poetam «Jomailum filium Jesari mulierum» appellatum habebat. Dixit poeta Farasdakus Djerirum alloquens:

وَإِنِّي لَأَخْشَىٰ أَنْ خَطَبْتَ إِلَيْهِمْ عَلَيْكَ أَلَدِي لَأَقَىٰ يَسَارَ الْكَوَاعِبِ

«Ergo tibi metuo, si ab iis uxorem in matrimonium petis, idem, quod Jesaro puellarum accidit». Metrum Thawil est. p. 161.

١٢ جَمِلُ شَيْءٍ وَيَغْدَىٰ لَكُمُ

12. Imponit iumento Schannus et liberatur Locaisus.

In codice Lugdun. جميل legitur; in caeteris nec non in opere Samachscharii يحمل. Schannus et Locaisus, Almosadhdhelo referente, Afzai ben-Ahbd-Alkais filii erant. Qui quum essent in itinere cum matre Laila filia Korrani ben-Balijj, haec loco Dsa-Thowau, ubi quieverat, filium Schannum, libere dimisso Locaiso, advocavit, ut ei in iumento conscendendo auxilium praestoret. Fecit quidem; sed iratus. In elivo igitur montis matrem a iumento deiecit et ista, quo in proverbii consuetudinem venerunt, verba pronuntiavit. Mater mortem inde obiit. Dixit quoque: «Sume tibi matris tuae merdā, o Locaisel!» Et haec quoque verba in proverbium venerunt. Alterum autem illud significare videtur, unum filium a matre alteri praeferrī. Similem proverbii sensum poeta versu sequente expressit:

وَإِذَا تَكُونُ كَرِهَةً أَدْعَىٰ أَبَا وَإِذَا يُحَاسُّ أَحَبُّسَ يَدْعَىٰ جُنْدَابَ

„Quando res ingrata est, ad cam ego vocor; sed quando
cibus Hais paratur, Djondobus vocatur«.

Melrum Camil est. p. 212.

١٣ يَا جَهِيْزَةَ

13. O Djahisa!

Chalilus dixit, Djahisam stultae feminac nomen fuisse,
quapropter ista verba omnem stultum designant. conf.
C. VI, 157.

١٤ يَا شَنَّ اَنْتَخِنِيْ قَاسِطًا

14. O Schanne ! debilita gentem kasith!

Proverbii verbis ad malum infercnduin instigatur. Tempore,
quo inter gentem Habiah ben-Nesar bellura gerebatur,
Schannus contra gentem Kasith missus erat. Proficiscenti
vir quidam ista verba dixit, oum cohortaturus, ut hostibus
magnam cladem inferret. At Schannus respondit: *مَحَارُ سُوْءٍ*
„Reditus malii i. e. Reditus ad pugnandum cum lis mihi
nou placet". Et haec quoque verba in proverbii consue-
tudinem venientia significant, occupationem rei displicere.

١٥ يَا عَبْدُ مَنْ لَا عَبْدَ لَهُ

15. O serve eorum, quibus servus non est!

In adolescentem dicitur, qui cum aetate provecis do-
git et eis servitio est.

١٦ يَعْتَدِلْ بِالْاَعْسَارِ وَكَانَ فِي الْبَيْسَارِ مَا نَعَا

16. A paupertate praetextura petit, et in opulen-
tia denegabat.

In avarum dicitur, qui, quum dives nil dederit, iam a
paupertate recusandi praelextum petit.

يَدَاكَ اَوْكَتَا وَفُوكَ نَفَعَا ١٧

17. Manus tuae coustrinxerunt et **os tuum flavit.**

Narrant, virum in insula maris consilium cepisse, utris inflati ope mare traicicudi. Qui quum medium maris nando attigisset, ulre non firmiter constricto et vinculo soluto eum pcriisse. In summo autem vitae periculo virum in auxilium vocaus istud responsum tulit. Verba autem significant, virum sua culpa perire.

اَلْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِّنَ اَلْيَدِ السُّفْلَى ١٨

18. Manus superior melior est, quam manus inferior,

Manus superior manus dantis, manus inferior manus pctentis est. Hasano manus inferior manum avari significare dicitur. Haec sunt verba Mohammedis Arabum prophetae, quibus ad eleemosynas dandas incitavit.

يَعُودُ لِمَا اَبْنَىٰ فِيْهِمْ جِسْلٌ ١٩

19. Redit ad id, quod aedifico, tum id **Hislus** destruit.

De eo dicitur, qui res, quas alter instruxit, corrumpit. Hislus viri, qui proverbii verba protulerit, filius fuisse dicitur. Do posteris pravis id adhibcri dixit Samachscbarius.

يَحْلُبُ بَنِيَّ وَاَشَدُّ عَلَىٰ يَدَيْهِ ٢٠

20. Mulget filiulus meus et ego in manus eius impetum facio.

Do eo dicitur, qui rem, quam ipse agit, alii iribuit. Verba haec mulier dixisse fertur, qui necessitate coacla mulgebat; sed quum res Arabum mulieribus dedecori du-

coretur, filioi sui manus in usum adhibebat, ut filius ubera strinxisse videretur. Legitur autem loco verborum اشد اضب على يديه sic اشد اضب على يديه "quatuor digitis adhibitis super eius manibus mulgeor. Dixit poeta Farasdakus:

كَمْ عَمَّةٌ لَكَ يَا جَرِيرُ وَخَالَةٌ قَدْ حَلَبَتْ عَلَى عِشَارِي

شَعَارَةٌ تَقْدُ الْفَصِيلَ بِرِجْلِهَا فَطَارَ إِبْقَادِمِ الْأُبْكَارِ

„Quot amitae et malitiae luac, o Djerire! distortos pedes habentes pro me camelas meas gencrosas mulserunt, in mingcudo pedem tollentes, vehementer pede percutientes camelos ablactalos, pollice et indice mulgentes anteriores papillas camelarum iuvenearum. Metrum Camil est. p. 212.

٢١ جَرِي بَلِيْقٌ وَيَحْمُ

21. Currit Bolaikus et vituperatur.

Bolaikus equi nomen erat, qui cursu victoriam reportans vituperabatur. Benefacientem vituperari significat. conf. Kam. s. v. بلق

٢٢ يَحْبُطُ خَبَطَ عَشَوَاءُ

22. Pede terrain pereutit sicut caeca (camela).

De eo dicitur, qui a re recedit sic ut eius notitiam non habere videtur, et in cum quoque adhibetur, qui nil curans siue prudentia in re proruit. conf. Kam. et Djeuh.

٢٣ يَا اِبْلِي عُوْدِي اِلَى مَبْرَكِك

23. O cameli mei! redite ad locum quietis vestrum!

Legitur مبارکک et مبرکک. Viro haec verba dicuntur,

qui rem ipsi utilem relinquit, nec noil ei, qui rem ipsi necessariam fugit. Vir camelis, qui locum quietis fugerent, quum unum camelum resectis nervis pedum posteriorum prostravisset, dixisse fertur: عودى فان هذا لك ما عشت
 "Redi, hoc enim tibi erit, quamdiu vivis".

٣٤ يَوْمَ يَوْمٍ لَّخَفَضِ الْمَاجُورِ

24. Dies pro die utensilium proiectorum.

Proverbio, cui mctrum Redjes (p. 230) est, is utitur, qui alius malis lactatur. Originem proverbii talem fuisse narrant: Vir patru sui decrepiti utensilia hue illuc, ut nullus ordo esset, proicere solebat. Quod quum eidem decrepito fieret, ista verba pronuntiavit.

٢٥ يَا شَاةُ أَيِّنَ تَذْهَبِينَ قَالَتْ أَجْرَمَعَ الْمَاجُورِينَ

25. O ovist quo abis? Dixit: Ego cum tondendis tondeor.

In stultuui dicitur, qui cum aliis est, quorum neque agendi rationem neque agendi finem seit.

٢٦ يَشْجُ وَيَأْسُو

26. Frangit et sanat.

In eum dicitur, qui modo recte et prudenter, modo falso et stulto agit. Dixit poeta:

إِنِّي لَأَكْثَرُ مِمَّا سُمِّيتُ غَجْمًا يَدُ تَشْجٍ وَأَخْرَى مِنْكَ تَأْسُونِي

"Ego magna eius admiratione adficior, quod mihi imposuisti. Una manus vulnerat et altera tua me sanat".

Metrum Basith est. p. 190.

٢٧ يَرْيِضُ حَجْرَةً وَيَرْتَعَى وَسْطًا

27. Cubat in latere domus (atrio) et in medio pascitur.

Alter huius proverbii legendi modus hic est: ياكل خصره „Edit viride, et cubat in latere domus (atrio)“ De camelo aliove animali desumptum in virum dicitur, qui tibi, quamdiu secunda fortuna uteris, auxilium fert. In Hariri opere p. 520 sic legitur: يرتفع وسننا ويربض حجرة. Proverbii autem sensum expressit poeta:

مَوَالِينَا إِذَا أَتَقَرُّوا إِلَيْنَا وَإِنْ أَتَرُّوا فَلَيْسَ لَنَا مَوَالٍ

„Clientes nostri sunt, dum pauperes sunt, sed si divites sunt, nobis non sunt clientes“. Metrum Waafir est. p. 204. conf. doct. Bertheau libell. p. 9. text.

٢٨ يَذْهَبُ يَوْمَ الْغَيْمِ وَلَا يُشْعِرِيهِ

28. Dies nubium abit et non animadvertitur.

Dixit Abu-Ohbaidus, proverbium in cum adhiberi, qui iucurius agendi occasionem, dum nesciat, praetermiserit.

٢٩ يَرْعَدُ وَيَبْرُقُ

29. Tonat et fulgurat.

Alter proverbii enunciaudi modus est, quod quartae formae vocalcs, sensu verborum non mutato, adhibentur. Dixit poeta:

أَرْعَدُ وَأَبْرُقُ يَا يَزِيدُ فَمَا وَعَيْدُكَ لِي بِضَائِرٍ

„Tona et fulmiua, a Jaside! sod minao tuac mihi non nocent.“ Metrum Carail est. p. 214.

Virum minas iaccre significat.

٣٠ يَا تُنِيكَ كُلُّ عَدٍ بِمَا فِيهِ

30. Quodvis crastmum tempus tibi id quod in eo est, adfert.

Res a Deo decretas sive bonas sive malas qui vis dies tibi adfert.

٣١ يَوْمَ الْاَنْزَالِينِ بُنِيَتْ سُوْقُ تَمَانِيْنَ

31. Die descendentium forum Tsamanin aedificatum est.

In Pocockii codice loco vocis سوق forum legitur سور muri. Vocabulo الْاَنْزَالِينِ descendentium Neachus cum suis, qui e navi descendebant, significatur. Erant octoginta (ثمانون) personae, quapropter vicus, quem, ut fama fert, in Mesopotamia non dissitum ab urbe Mosul extruxerant, Tsamanun (octoginta) nomen accepit. De eo dicitur, qui grandaevo tempore vicissitudines hominesque vidit.

٣٢ الْيَوْمُ ظَلَمَ

32- Dies iniustus est.

Id est: Loco non conveniente rem posuit. Proverbii verba in virum dicuntur, qui rem, quam antea peragere nolucrat, iussus perficit i. e. Dies me coegit facere, quae antea facurus non eram. Ahlhaus ben-Muzihb dixit, esse proverbialem loquendi modum: أَخْبِرْكَ وَالْيَوْمُ ظَلَمَ „Nuntium tibi fero, nam hic dies iniustus est“ i. e. Debilis factus sum, postquam robustus fueram, ut hoc die faciam, quae ante hunc diem non feci. Alferrāns autem hunc adduxit versum:

قُلْتُ لَهَا بَيِّنِي فَقَالَتْ لَا جَرَمَ إِنَّ الْفَرَاقَ الْيَوْمَ وَالْيَوْمَ ظَلَمَ

„Ei dixi: Separa te! Tum illa dixit: Haud dubie, separatio hoc die erit, et dies hic iniustus est“.

Metrum Canil est. p. 212.

Alter autem proverbii legendi modus est: يَلِي وَالْيَوْمُ ظَلَمَ „Sane, et dies iniustus est“. Verbis autem hisce

utitur vir, cui res imperatur. Do proverbii auctore dissonant. Alii narrant, virum ad aquam praemisso homines, qui aquam in lacum colligrent, eum autem, quum adveniens alios inveniret, qui suis camelis aquam praeberent, dixisse:

خَلَّ سَمِيلَ الْوَرْدِ قَالِيَوْمَ ظَلَمَ

„Viam fac, ut ad aquam accedam, nam dies hodie iniustus est. Metrum Redjds est. p. 231.

Alii autem narrant, mulieribus e gente Hentselah iter facientibus, virum quendam ad gentem Banu Jarbuh, quae despecta erat, pertinentem Hadjibi ben-Sorarab matrem, qui in pilento esset, adiisse postulantem, ut ipsi aquam daret. Earn dixisse: نَعْمَ قَالِيَوْمَ ظَلَمَ „Faciam, nam dies iniustus est.“

٣٣ يُرِيكَ يَوْمَ بَرَايَةٍ

33. Ostendet tibi dies consilium suum.

Putavit Meidanus, voci الرأى in hocce proverbio significationem participii passivi (id quod conspicitur) tribui posse, quod interdum nomina actionis participiorum passivorum significationem admitterent. Praepositionis ب causam in eo autem videt, quod verbo يريك significatione verbi يظفرى insit i. e. Dies efficiet, ut potiaris eo, quod tibi in eo ostendit ex numero vicissitudinum rerum. Est autem, qui tali modo proverbium protulerit: يريك كل يوم رايه „Ostendit tibi quivis dies consilium suum i. e. Quovis die tibi apparebit res, quam te videre decet. In Samaghscharii opere sic legitur: يراك وهو يوم برايه et sic explicatur: Quivis dies tibi ostendit res, quas tu in eo videre cupis. Proverbium significat, dies res miras et peregrinas ostendere.

٣٤ يُوهِى الْأَدِيمَ وَلَا يَقَعُ

34 Rumpit corium et non re parat.

Hominem corrumpere res et non reparare significat.

٣٥ يَحْتُ وَهُوَ الْآخِرُ

35. Instigat et ipse est ultimus.

Hominem alios ad festinationem iucitantem, dum ipse cunctabundus est, designat.

٣٦ يَا رَبِّمَا خَانَ الذِّصِيحُ الْمُتَمَنِّدُ

36. Oh! fidus monitor, cui fides habebatur, interdum decepit.

Ad metrum Redjes referri potest (p. 230.). Monet nos proverbium, ne in hominibus nimiam fiduciam ponamus.

٣٧ يَخْبِرُ عَنْ فَجْهَوْلِهِ مَرَاتِهِ

37. Conspectus eius indicat partem eius aliis iucognitam.

Ad metrum Redjes referri potest, (p. 230.) Quanam sit aiiinii eius conditio, ex externo habitu cognosce potest. Similis ratio est proverbio, quod Cap. I, 5. legitur.

٣٨ يَدِبُ لَهُ الضَّرَاءُ وَيَمِشِي لَهُ الْحَمْرُ

38. Repit ei in latebris sylvosus et incedit ei in locis ipsum tegentibus.

Duo sunt proverbia in Samachscharii opere diversis locis adnotata. In voce الضَّرَاءُ explicanda lexicographi non consentiunt. Alii voci significationem latebrarum sylvosarum in valle, alii loci depressi tribuunt. Vocabulum autem الْحَمْرُ locum significat, ubi incedens ob prostantem collem aut ripam fluvii exesam absconditus est.

Do co dicitur, qui sociuni decept. Conf lexic. mcm
8. ضراء.

٣٩ بِحَسَبِ الْمَطُورِ أَنْ كُلَّ مَطَرٍ

39. Pluvia adfectus putat, omnes esse pluvia madidos.

In divitem dicitur proverbium, qui omnes homines eadem, qua ipse, opulentia frui putat.

٤٠ يَجْمَعُ سَهْرَيْنِ فِي خُرْزَةٍ

40. Colligit duo lora in una sutura.

Virum duas res necessarias uno modo colligere significat.

٤١ يَلْقَمُ لُقْمًا وَيَغْدِي زَادَهُ يَرْمِي بِأَمْثَالِ الْقَطَا
فَوَادَهُ

41. Deglutit buccellas et nutrit commeatum suum, iacit cor sum bucellis similibus magnitudine avibus Katba.

Mctrum Sarih est. p. 246. In cum dicitur, qui suis opibus parcens, aliorum opibus nutritur.

٤٢ يُسِرُّ حَسَوًا فِي ارْتِغَاءٍ

42. Clam bibit (lac), dum spumam bibere videtur.

De co dicitur, qui, dum alii auxilium ferre videtur, suo comodo inservit, ae si quis, cui lac adfertur, ut spumam inde auferat, una cum spuma lac bibit.

٤٣ يَمْنَعُ دَرَّةً وَدَرَّ غَبِيرَةً

43. Impedit fluxum lactis suum et fluxum laetis alius.

In avarura dicitur, qui et alium, quominus beneficus sit, impedit. Dixit Abu-Ahmrutis, proverbii origiueu talem fuisse, quod camela, quae calcando pullum suum, necaverit, uon solum lac suum, pullo mortuo, reliucret, sed in causa esset, cur altera camela, quae ob pulli illius amorem lac emisisset, iam, isto mortuo, lac suum cohiberet.

٢٣ يَرَوِي عَلَى الْمَصِيحِ الْخَلُوبِ

44. Satiatur lacte aqua diluto.

Meidanio auctore vox المصيح lac spissum aqua infusa dilutum significat. Citissime quidem tale lac bibenti sitim sedat; sed mox sitis redit, ut parum vel nihil inde commodi bibens capiat. In virum dicitur, cuius promissa nullam prorsus alteri utilitatem adferunt. Silentio laud praetermittendum videtur, Pocockium vertisse: Irrigat, ut sit verbi forma quarta. Vox الخلوب, si codicis mei et Berclii. ratio habetur, pars proverbii est, qua de re dubitare licet; in proverbio enim quum sit superflua, fieri potest, ut in scholiis vocis الخلوب explicandae gratia addita sit; sic enim tum scholium incipit: الخلوب المصيح اللبن الخائر رقق بالماء يصب عليه. »Lac المصيح appellatum est lac spissum aqua dilutum, quae ei affunditur.«

٢٥ يَكْفِيكَ نَصِيْبَكَ شَمَّ الْقَوْمِ

45. Portio tua contra avariliam hominum te tuetur.

Portio victus tui tibi sufficit, ut tibi ab hominibus avaris res ad vitam necessarias petere nou opus sit. Ne mendicemus, proverbium monet.

٢٦ الْيَوْمَ خَمْرٌ وَغَدًا أَمْرٌ

40. Hodie vinum et eras negotium

Conf. pro v. 70. Verba proverbii, quae significant: hodie vinum nos occupat, eras belli negotium, Amru-l-Kaiso filio Hodjri Cenditae poetae celeberrimo tribuuntur. Causa verborum talis fuisse dicitur: Amru-PKaisum pater ob amorem, quo ille poesi et carminibus amatoriiis indulgeret; relegaverat. Apud locum Damnum in Arabia felici, quo se receperat, occisi a *genie* Banu Asad ben-Chosaimalt patris adlatum nuntium accepit per Alah-warum Ihdjlitam. Dixit igilur:

تَطَاوَلُ اللَّيْلُ عَلَيْنَا ذَمُّونَ ذَمُّونَ أَفَّا مَعَشَرَ يَمَانُونَ
وَأَنَّا لِقَوْمًا مُّحِبُّونَ

„Superbo se gessit erga nos hac nocte Damnum, Damnum quod ad me attinet, o gens Iemanensium! et nos amamus gentem nostram.“ Metrum Sarih est. p. 246.

ضِيعَنِي صَغِيرًا وَحَمَلَنِي دَمْدَمٌ كَبِيرًا لَا صَبَحُوا الْيَوْمَ وَلَا شَرِبُوا غَدًا
Amisit me quum parvus essem, et mihi portandum imposuit quum maguus essoin, sanguinem suum. Hodie mentis compos non sum et eras non bibo. Hodie vinum est et eras negotium; quae ultima verba in proverbii consuetudineni venientia significant, rerum esse vicissitudines iam tristium quam lactarum. Turn, postquam per septem dies vino indulserat, bos versus dixit:

أَتَانِي وَأَصْحَابِي عَلَى رَأْسِ ضِيعٍ حَدِيثُ أَضَارَ الثَّوَمُ عَنِّي فَأَنْعَمًا
وَقُلْتُ لِعِبْجَلِي بَعِيدَ مَسَابِهِ نَبِيْنٌ وَبَيْنَ لِي لِحَدِيثِ أَهْجَمَاجِمًا
فَقَالَ أَبَيْتَ الْقَلْعَ عَمْرُو وَكَاهِلُ أَبَاخُوا جَمِي خَجَرٍ فَأَصْبَحَ مُسْلِمًا

„Ad me venit, dum socii mei super cacumine montis Zailah erant, nuntius, qui somnum a me depulit dulcem, et dixi Ihdjlitac c loco longingo ad me venienti: Distiuctus sis et

mihi nuntium obscurum explices! Tum dixit: Nihil sinistri tibi oveniat!" Ahmruus et Cabilus Hodjri sacram ditionem laescrunt, et is in hostium potestatem pervenit.

Metram Thawil est p. 161. Silenſio praetermittendu in non est et de Hodjro et de Amrti-l'Kaiso varia et dissentientia tradi, quae si enarrare vellem, longius foret. Conf. quoque Hengsteubergii el. Amrulkeisi Moallakah p. 6. sqq. Ab aliis autem proverbium Mohalhelo adscribitur, qui verba Hammamo ben-Morraha, quum certior factus esset. Colaibum a Djassaso occisum esse, dixerit. Proverbium quoque sic traditur: **اليوم قحاف وغدا نفاق** «Hodie multum bibendum est, cras capita sunt percutienda». Scharaf-Aldin. Samachsch.

٢٧ يَا حَبْدَا الْإِمَارَةَ وَلَوْ عَلَى الْحِجَارَةِ

47. Quam pulchra est praefectura, etiamsi in lapides exercenda sit!

Verba haec dixisse fertur Abbd-Allahus ben-Chaled ben Osaïd, qui aedificandae domus in oppido Mecca filio suo maudatum dederal permittens, ut in eadem sibi habitandi locum conticeret. Ahbd-Allahus domum intrans, quum videret locum lapidibus pulchre exornatum, interrogavit, cuinam ille locus destinatus esset, et quum filium sibi illum parasso audivisset, ista verba pronuntiavit. In Scharaf-Aldini opere, in quo **يَا حَبْدَا الْإِمَارَةَ وَلَوْ عَلَى الْحِجَارَةِ** est, legimus verba ista Sijannum dixisse, quum de opulentia viri certior factus esset, quem aedificando templo in oppido Bazra praefecisset.

٢٨ يَا حَبْدَا الْفَرَاتَ لَوْ لَا الْوَلَدَةُ

48. Quam pulchra esset haereditas, nisi vilitas esset!

Baihasi verbis haec accensentur, quorum in proverbio C. IV, 1. mentio facta est.

٤٩. يَأْتِيكَ بِالْأَمْرِ مِنْ فَصِيحٍ

49. Adfert tibi rem oranino distinctam.

Prop, rem ox distinctiono sua. Dixit Abbd-Allaluis ben-Djahfar:

وَرَبَّ أَمْرِي تَزِدُّ بِهِ الْعَيُّونُ بِرَّيْكَ بِالْأَمْرِ مِنْ فَصِيحٍ

„Saepe vir, quem oculi contemnunt, rem omnino distinctam tibi adfert ". Metrum Motakarib est. p. 281.

De viro, qui rerum iuternam et veram conditionem cognovit, dicitur.

٥٠. يَنْبِذُ النَّاسَ قَبْلًا

50. Coram homines adlatrat.

Contumelias in homines dicit.

٥١. يَدِي مِنْ يَدِهِ

51. Periere manus eius.

Quod si ما له anteponitur, male precandi formula est conf. Dj., et simili ratione dicitur: ما له تَرَبَّتْ يَدَا «Terrae adhaereant manus eius». Hamas. p. 275. Explicandi pro-
verbii causa additum est: مَنْ يَجْنِي عَلَى نَفْسِهِ «In cum dicitur, qui contra se ipsum iniustus est», ut verba يَدِي
يَدِي مِنْ يَدِهِ verti possint »pereunt eius manus per ipsius ma-
num« In meo codice يَجْنِي عَلَى نَفْسِهِ legitur.

٥٢. يَا حَرَزَا وَأَبْتَغِي النَّوَافِلَا

52. Oh rem custodiendam! et dona desidero,

Metrum Redjes est. p. 231. Quo in proverbio expli-
camlo quum interpretes non consentiant, scholion addere-

ويرى (واحرزا قالوا يريد وا حرزا. placet e codice Lugdun. تحذف واصله للخطر يضرب لمن طمع في الربح حتى لاقه راس المال هذا قول بعضهم وقال ابو عبيد يريد ادركت ما اردت واطلب الزيادة قال يضرب في اكتساب المال ولحق عليه وللحرص عليه قالوا وللحرص بمعنى المحرز كانه اراد يا قوم ابصروا ما احرزت من مرادى ثم ابتغى الزيادة وحرزا يريد به حرزى الا انه فر من الكسرة الى الفتحة لثقتها كقولهم يا غلاما في موضع يا حرز Dixerunt, cum voluisse Legitur quoque «وا حرزا» Legitur quoque «واحرزا» scribere Eheu! rem custodiendam! abiecta littera » in fine, qua voce nux illa, qua in alcarum ludo pueri utuntur, appellata significatur. Proverbium in eum adhibetur, qui dum lucrum desiderat, opum summam amittit. Sic quidam proverbium explicavit. Abu-Obhaidus autem proverbii hunc esse sensum dixit. «Assēcutus es id quod voluisti, maiora igitur pete!», et proverbium adhiberi in opum quaestu, ut earum cupiditas accenderetur. Alii contenderunt, vocem الحرز significationem vocis المحرز rei custodiendae habere, ita ut hic proverbio sensus tribuendus esset: «O gens mea, vide, quale id sit, quod mihi custodiendum putaverim et iam plura peto.» Vocem حرز esse pro حرزى; sed proverbii auctorem vocalem Kesre, quae levis esset, evitasse, quemadmodum غلاما يا loco vocis غلامى diceretur. conf. Djeuh. s. حرز

٥٣ يَرْكَبُ الصَّعْبَ مَنْ لَا ذُلُولَ لَهُ

53. Velitur camelo indomito is, cui domitus non est.

1) In codice Berol. واحترزى; sed in Djeuharii opere rectius واحرزى legitur. Codicis Berol. vitiosa scribae correctio esse videtur.

Qui rem desideratam sine molestiis assecutus non est, is, ut ea poliat, molestias perfert. Meidanus dixit proverbium adhiberi, quum quis parte rei ipsi necessarian contentus esset.

٥٤ يَكْسُو النَّاسَ وَأَسْتَدُّ عَارِيَةً

54. Homines vestit, dum ipsius podex nudus est.
Eum designat, quum, dum aliis benefacit, sibi nocet.

٥٥ يَا وَيْلَى رَأَيْتِ رَبِيعَةً

55. Vae milii! Habiabus me vidit.

Verba haec mulieri adscribuntur, quae quum optarct, ut cum vir ad ipsam transiens nulla eius ratione habita conspiceret, ista verba protulit, quae in causa erant, ut ille in ipsam visum converteret. Proverbium igitur significat, quendam, quamvis speciem se abscondeatis prae se feral, tarcti, ut alteri locum suum indicet, optarc.

٥٦ يَا لَيْتَنِي لَمْ أَكُنْ عَلَيَّ

56. Utinam ego essem is, contra quem pulvis spargitur.

Tempore, quo vir apud mulierem sedebat, mulieris umatus advenit. Mulier, ut conditionem suam celaret, in advnicutis faciem, ne propius accederet pulverem sparsit*. At alter vram rei conditionem cognoscens ista verba dixit significaturus, se alius loco esse cupere. Proverbium igitur desiderium hominis designat, qui loco palam detestati, sed occulte honorati esse cupit.

٥٧ يَا عَمَاهُ هَلْ كُنْتَ أَعْوَرَ قَطُّ

57. O patruelem mi! Num unquam monoculus fuis?

Narrant mulieris amatorem, quotiescunque eam visitaret, oculum unum suum compressisso, ne a mulieris filio alio loco cognosceretur. Patrem, ad quem puer rem retulisset, puerura in gentis concionem introduxisse, ut quis csset, indicaret. Puerum autem virum quidem cognoscentem sed dubitantem, quia mono cuius *non* amplius esset, proverbii verbis cum allocutum Jesse. Proverbium in cum dicitur, qui forma sua exteriori quandam indolis suae partem indicat.

٥٨ يَضْرِبُنِي وَيَصْأَى

58. Verberat me et pipit.

Proverbio huic eadem ratio est, quam proverbio, quod C. III, 33. legitur.

٥٩ يَوْمٌ تَوَافَى شَاوَةٌ وَنَعْمَةٌ

59. Dies est, cuius oves et cameli completi sunt.

Vox تَوَافَى pro تتَوَافَى esse potest. Proverbium res disgregatas esse congregatas significat.

٦٠ يَوْمٌ مِنْ حَبِيبٍ قَلِيلٍ

60. Dies ex dilecto parum est.

Si dilecti societate nonnisi per unum diem fruimur, parum est. Adhibetur in re, quae parva putata augetur.

٦١ يَشْتَهَى وَيَنْجَعُ

61. Cupit et prosper est.

In eum dicitur, qui accipere vult, sed non dare.

٦٢ يُخْبِرُكَ أَدْنَى الْأَرْضِ عَنْ أَقْصَاهَا

62. Certiorem te facit propinquior pars terrae de remotiore eius parte.

Si in initio rei bonum 'est. idem in fine invenitur.

٦٣ يَأْكُلُهُ بَضِيرٌ وَيَطْوُهُ بِظُلْفٍ

63. Dente molari cum edit et ungula cum conculcat.

In cum dicitur, qui ingratus in benefactorem est.

٦٤ يَشْجِنِي وَيَيْكِي

64. Me vulnerat et plorat.

In cum dicitur, qui hominis, quern decepit, fidus amicus haberi vult.

٦٥ يَا لَهَا دَعَا لَوْ أَنَّ سَعَةَ

65. O quietem! Si opulentia esset.

Quiete fruor; sed opes mihi non sunt, ut quiete mea laeter.

٦٦ يَعْيشُ أَمْرٌ بِأَصْغَرِيَّةٍ

66. Vir ope minimorum duorum suorum vivit.

Cor et linguam Arabes cognomine الاصغران minima duo appellarunt. Loco vocis يعيش legitur يستمتع obiectatur. Cor autem seu animus et lingua in homine maxime valent. conf. C. III, 47. adnot.

٦٧ يَا أَبْنَ أَسْتِهَا إِذْ أَحْمَضَتْ حِمَارَهَا

67. O fili podicis eius (mulieris)! Quando asino suo ea plantam حمص appellatam edendam dedit.

Asino ista plant a non porrigitur; sed contumeliosa sunt verba, quibus mater hominis cuiusdam petitur. Proverbii sensus est: Tempore, quo mater tua asino suo illud pabulum porrigebat, in recessu copiam sui viro fecit. Metrum Redjes est. p. 231*

٦٨ يَا نَعْلَمُ إِنِّي رَجُلٌ

68. O struthiocamele! ego vir sum.

Narrant, homines laqueum super ovis, ut struthionem caperent, disposuisse et virum, cui laqueum ilium custodiendum tradidissent, ut caveret, ne a struthiocamelo conspiceretur aut nimis festinanter ad illam accedentem accurreret, monuisse. Virum, illorum monitis neglectis, se struthiocamelo advenienti ostendisse et verba illa pronuntiasset, quibus ille statim in fugam ageretur. Verbis proverbii is deridetur, qui rem sibi cavendam negligit.

٦٩ يَمْشِي رَوِيدًا وَيَكُونُ أَوَّلًا

69. Leniter incedit et primus est.

Virum cum quiete et commoditate rem assequi significat. Cecinit poeta:

تَسْأَلُنِي أُمُّ الْوَلِيدِ جَمَلًا يَمْشِي رَوِيدًا وَيَكُونُ أَوَّلًا

»Petit a me mater Alwalidi camelum, qui leniter incedens primum advenit«. Metrum Redjes est. p. 231.

٧٠ الْيَمِينُ حَنْثٌ أَوْ مَذْمُومٌ

70. Iuramentum crimen aut poenitentia est.

Verba Ohmaro Mohammedanorum principi adscribuntur, quibus iurare dissuasit. Scharaf-Aldin. Samachs. Iuramentum enim si falsum est, pro crimine habendum, si verum, eius poenitentiam agimus. Rem ab utraque parte homini ingratam proverbium significat. Meidan.

٧١ الْيَوْمَ قَحَافٌ وَغَدًا نِقَافٌ

71. Die hodierno est potatio multa et crastino capitis percussio.

Vocabulum قَحَاف vas, quod potui inservit, significat. Inde قَحَاف potatio multa est, quae magno poculo (قَحَاف) fit. Eadem autem proverbii ratio est quam proverbio 25. Nec non Amrūl-Kaiso adscribitur.

٧٢ يَدُكَ مِنْكَ وَإِنْ كَانَتْ شَلَالَةً

72. Manus tua tui pars est, etsi arida est.

Proverbii sensus ab eo, qui proverbio C I, 51 inest. non differt. Conf. C. X, 52.

٧٣ يَا رُبَّ هَيَّجَا هِيَ خَيْرٌ مِنْ دَعَا

73. O ! interdum pugna quietem praeslat.

Metrum Redjes est. p. 231. Hisce verbis tanquam excusatione in rixa utuntur.

٧٤ يَا مُنَنِّوْرَاهُ

74. O tu, qui me observas !

Narrant, virum amore captura e longinquo mulierem observasse. Alius qui da m hoc videns; monuit illam, ut caveret. At illa tollens vestis anteriorem partem et se ad eum convertens, ista verba dixit. Vir autem ab isto inde tempore earn fugit. Proverbium significat, hominem turpem agendi rationem neque cavere neque pulchro deditum esse.

٧٥ يُصْبِحُ ظَمَانٌ وَفِي الْبَحْرِ فَمَةٌ

75. Sitibundus est, dum eius, os in mari est.

Metrum Redjes est. p. 231. De eo dicitur, cui cum opulento avaro consortium est.

70. Iuramentum, quod in viis inter monies apparuit.

Iuramentum significatur, quod iuramentum rem perficere non cogit, viis effugii relictis. Cecimit Djerirus :

وَلَا حَيْرٌ فِي مَالٍ عَلَيَّ أَلِيَّةٌ وَلَا فِي يَمِينٍ غَيْرِ ذَاتِ مَحَارِمٍ

„Non est bonum in opibus, super quibus iuramentum est, et non in iuramento cui nuilae sunt effugii viae“.

Metrum Thawil est. p. 161.

يَمَلُّ الدَّلَوُ إِلَى عُقْدِ الْكَرْبِ ۷۷

77. Implet situlam usque ad nodos funis.

Vocabulum كرب funem parvum designat, qui ad mediam urnae ansam adligatur, ne maior funis aqua corrumpatur. Proverbium, quod in eum dicitur, qui cum summa diligentia negotio praest, e versu Alfadhli ben-Alahbbas ben-Altabah ben-Abi-Lohab desumptum est:

مَنْ يُسَاجِلُنِي يُسَاجِلُ مَا جِدَا يَمَلُّ الدَّلَوُ إِلَى عُقْدِ الْكَرْبِ

„Qui mecum de gloria certat, certat cum gloria conspicuo, qui situlam usque ad nodos funis implet“.

Metrum Raml. est. p. 237.

يَعْدُ فِي مِثْلِ الصُّوَابِ وَفِي عَيْنَيْهِ مِثْلُ الْجَرَّةِ ۷۸

78. Computat in me rem similem lendi at in eius oculis est res similis lanae ovis.

In eum dicitur, qui parva in aliis vitia vituperate magna autem ipsius vitia non videt. Proverbii sensum exprimens adduxit Rijaschita versus hosce:

أَلَا أَيْهَكَ الْإِلَهِمِّي فِي خَلِيقَتِي قَدِ الْإِنْسِ فِيمَا كَانَ مِنْكَ تَلَوْمٌ
فَكَيْفَ تَرَى فِي عَيْنِ صَاحِبِكَ الْفُتَا وَتَنْسَى قَدَا عَيْنِيكَ وَهُوَ عَظِيمٌ

„Eheu tu, qui me vituperas ob meam naturam, num te ipsum ob tua vitia vituperas? Et quomodo in oculo socii tui festucam conspicis et festucae oculorum tuorum, quae magna est, oblivisceris«. Metrum Thawil est. p. 163.

٧٩ يَذُقُ دَقَّ الْأَيْلِ الْخَامِسَةِ

79. Frangit ruodo, quo caraeli per quinque dies sitientes frangunt.

Dixit Alahrabius sitim, dum quinto die cameli ad-aquacutur, vchemcutissimam omnium esse, quippe quum illa tempore aestatis sit, nam exeunte aestate per plures dies cameli silim tolerare possunt. Tempore autem aestatis, si per quinque dies sitim tolerarunt cameli, ad aquam adducti snmma cum vehementia bibunt et inde ad pratum reducti summa cum vehementia omnes herbas vorant. Quae autem res in causa est, cur ista verba in proverbii consuetudinem venerint ad summam vehementiam in re agenda significandam.

٨٠ يَا قَرْفَ الْقَمْعِ

80. O orustula infundibuli!

Infundibulum utris, in quod lac inditur, propter lac ci adhaerens spurcum semper est. Crustula igitur lactis, quod infundibulo adhaeret, significatur. Spurcum esse hominem, proverjnum significat.

٨١ يَا مُهَدَّرَ الرَّحْمَةِ

81. O tu, qui avem Rackamah ad barritura excitare vis!

Avis Hachama quum barrire noil possit, stultum proverbii verba designant. .

82. O tu, qui struthiocamelo cum Alcorani exeniplaribus obviam is !

Gens quaedam Arabian, quae struthiocamelum nunquam vidisset, calamitatem earn esse nutans, Alcorani exemplaria eduxit dicens: بيننا وبينك كتاب الله لا تهلكنا »Inter nos et inter te liber Dei sit, ne nos perdas!« Stupidum et timidum proverbii verba designare videntur.

٨٣ يَوْمَ ذُنُوبِ

83. Dies longa praeditus caudâ.

Id est: Dies, cuius malum diuturnum est, ut vix cesset.

٨٤ يَا عَمَاهُ هَلْ يَتَمَطَّطُ لَبَنُكُمْ كَمَا يَتَمَطَّطُ لَبَنُنَا

84. O patruelis mi! num lac veslrum extenditur, quemadmodum lac nostrum extenditur?

Ue eo dicitur, cuius conditio antea exigua, bona evasit. Narrant puerum divitem factum patrueli suo, qui pauper factus esset, ista verba dixisse. Intelligebat autem lac radiatim ex uberibus effluens, ut quasi extenderetur. Huic simile est proverbium: كلكم فليحتلب صعدا „Omnes vos ut abortum passam camelam mulgeatis!“

٨٥ يَطْلُبُ الدَّرَاجَ فِي خَيْسِ الْأَسَدِ

85. Quaerit attagenem in leonis lustru I

Ad metram Rami referri potest, p. 237. Rem difficilem inventu virum quaerere significat.

٨٦ يَحْفَظُ الْمَرْءُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا مِنْ نَفْسِهِ

86. Vir ab omni re, nisi a se ipso custodiri potest.

Hisce verbis vir, qui contra se ipsum peccat, obiurgatur.

٨٧ يَطْرُقُ أَعْمَى وَالْبَصِيرُ جَاهِلٌ

87. Iacit silices vaticinandi ergo caecus et videns ignarus est.

De eo dicitur, qui rem tractat, cuius perficiendae ignarus est; turn autem alius quidam extra (i. e. quem res non spectat) de rei modo certiore cum facit. Metrum Rcdjes est. p. 231.

٨٨ يَحْمِلُ حَالًا وَلَهُ حِمَارٌ

88. Portat fascem et ei asinus est.

Metrum Sarih est. p. 246. Vocabulo الْحَالُ pannorum fascis, quern fullo in dorso portat, designator. Proverbium indicat, hominem, ut opibus potiatur, inferiorem vitae sortem in se suscipere.

٨٩ يَكْرِفُ عُونًا لِحِيفٍ مَمْعُولٌ

89. Odoratur asinorum silvestrium agmen admissarius corio ab ineundo irapeditus castratus*

Ad isetrum Sarih referri potest, p. 246. Vocabulum نَجَافٍ corii non nen est, quod inter veretrum animalis et anteriorem ventrem, ne coire possit, adligatur et inde نَجَفٌ tali corio instructus derivatum est. Vocabulum مَمْعُولٌ si Meidanio fides habenda est, castrati significationem habet. Corrigendus est error s. v. مَمْعُولٌ in lexico meo ortus ex vitiosa codicis lectione. Proverbium in eum dicitur, qui propius accedere cupit ad eum, qui ipsum a bono suo prohibet rcmovetque.

٩٠. يَضْبُ فَوْهُ بَعْدَ مَا أَكْتَظَّ الْحَشَا

90. Fluit eius os, postquam eius venter cibo omnino impletus erat.

Metrum Redjes est c. p. 231. Verbis يَضْبُ فَوْهُ Fluit eius os sc. saliva hominis summam rei cupiditatem significant, quemadmodum تُضْبُ لُثَاثُهُ Fluunt eius gingivae dicere solent. Proverbii igitur verba hominem avidissimum designant, qui rebus, quas optaverat, potitus, non contentus est, sed plura cupit.

٩١. يَأْكُلُ قَوَّيْنِ وَقَابًا يَرْتَقِبُ

91. Edit duos pullos avis et pullum iam expectat.

Ad metrum Redjes referri potest p. 231. Interpretes in definienda vocis قَوْبُ et قَابُ significatione non consentiunt. Nonnullis vox قَوْبُ et قَابُ et قَابَةُ avis pullum significat, aliis قَوْبَةُ ovum est, aliis قَابِيَّةُ ovum. Meidanus autem voces قَابُ et قَوْبُ pulli avis, قَابِيَّةُ vero et قَابُ ovi significationem habere contendit. De eo dicitur, qui duas res sibi necessarias poscit, tertiam vero aviditate adductus iis addi vult. Huic proverbio simile est proverbium Cap. XXIII, 303.

٩٢. يَرْكَبُ قَيْتِيَهْ وَإِنْ ضَبًّا كَمَا

92. Velitur pedibus suis et si sanguine fluunt.

Ad metrum Redjes pertinet. p. 231. Meidanus vocem الْقَيْنَانُ voce الرِّسْغَانُ explicavit. Vocabulo رِسْغُ, locus in pede significatur, ubi os tenue est et ubi in iumento vinculum adligatur. In meo lexico error ex Kamuso ortus corrigendus est, quippe قَيْنَانُ Kainani, ut dualis forma sit, scribatur, necesse est. Proverbium hominem patienter ferentem calamitates describit.

٩٣ يَوْمُ الشَّقَى نَحْسُهُ لَا يَأْفُلُ

93. Dies infelicis, cuius infelicitas non occidit.

Ad metrum Redjes referri potest, p. 231. In infelicem dicitur, qui rem, quae nonnisi cum difficultate parari potest, petit, et si cam assecutus est, in ca exitium suum videt.

٩٤ يَكُونُ الْبَعِيرُ مِنْ يَسِيرِ الدَّاءِ

94. Uritur camclus oh levem morbum.

Ad metrum Sarih referri potest, p. 246. Rem noxiam, antequam magna evaserit, in initio repellendam essesuadct.

٩٥ يَبْكِي إِلَيْهِ شَبْعَى وَجَوَى

95. Sive satiata sive esuriens est, ad eum se flens convertiit

Id est: In omni statu semper flens. In hominem dicitur, qui semper queritur sive bonus sive malus status sit.

٩٦ يَمَأَى سِقَاءٌ لَيْسَ فِيهِ مَحْرَزٌ

96. Extendit utrera, in quo consuendi locus non est.

Ad metrum Redjes referri potest, p. 231. Id est: Cutem, e qua utcr conficiatur, irrigat aqua, turn eam extendit, ut amplior fiat. Istis rebus pcractis pice oblinitur et consuitur Cutis autem, cuius in proverbio mentio facta est, ita corrupta dicitur, ut consui non possit. In hominem dicitur, qui rem baud desiderabilem cupit.

٩٧ يَضُورِي إِلَى قَوْمٍ بِهِمْ هَوَالٌ

97. Ad gentem se recipit, in qua macies est.

Ad metrum Sarih referri potest, p. 246. A horaine, qui ipse calamitate adfliclus est, opcm petit.

٩٨ يَمْتَحُ لِلْهَيْمِ الدَّوَى الْخُرُوقَ

98. E' puteo haurit vehementer sitientibus femur
laesum habens (camelus.)

Ad metrum Redjes referri potest, p. 231. Vocabulo
مَحْرُوق camelus designatur, cuius pars corporis حَارَقَة
appellata (conf. lex. meum) laesa est. Talis autem came-
lus pcdibus infirmua est. In debilem adhibetur, cuius au-
xilium in re gravi adhibetur, nam vehcmenter sitientibus
camelis imiltum aquae hauriatur ncesse est.

٩٩ يَحْشُ قَدْرَ الْغَى بِالْأَتَّحُوبِ

99. Accendit ollam exitii, dum commiseratur*

Ad metrum Redjes referri potest, p. 231. De homine,
qui, dum speciem amici prae se fert, alterius interitum ad-
ducere studet, proverbium adhibetur.

١٠٠ يَمْدُ حَبَلًا أَسْنَهُ مَفَكَّ

100. Extendit funem, cuius singulae partes solu-
tae sunt.

Ad metrum Redjes referri potest, p. 231. In hominem
dicitur, cuius dictis fides habenda non est et e cuius factis
nullum commodum prodit.

١٠١ يَلْدُ ضَحَا وَيَشْتَهَى نَخِيسَا

101. Lac aqua mixtum gratum ei est; sed lac
ovium cum Jacte caprarum mixtum cupit.

Do eo dicitur, qui parum petens, multum quoque cupit.

١٠٢ يَغْرِفُ مِنْ حِسْبِي إِلَى خَرِيسِ

102. Haurit c puteo non profunro (et pervenit)
ad sinum maris.

Ad metrum Sarih referri potest, p. 246. Do co dicitur, qui a paupere capiens ad locupletem propellitur. Observandum est scriptionem حريص rectiorem haberi, quam خريص.

١٠٣ يَعُودُ لِلْأَذْنِ مَنَاتَيْفُ الزَّبِيبِ

103. Redeunt auri pili evulsi.

Metrum Redjes est. p. 231. Quatuor in codicibus sunt lectiones. Una in meo الذنب, altera in codice L. الزنب, tertia in B. الزيب, in cod. P. الزبت. Quantum et primum vitiosum est. Rectum الزيب videtur. Num الذنب et الزنب ferri possit, dubitare licet. De homine dicitur, qui arte adhibita conditionem suam permutat, tum vero ad naturam suam redit.

١٠٤ يَرْضَى بِعَقْدِ الْأَسْرِ مَنْ أَوْفَى الشَّلَلِ

104. Qui interitui propinquus est, is captivitatis pacto contentus est.

Ad metrum Rcdjes referri potest, p. 231. Proprio verbum أَوْفَى ope praepositio على cum sequenti nomine conitngitur. In cum dicitur proverbium, qui e maiore periculo salvus evadens contento animo malum minoris moraeanti tolerat.

١٠٥ الْيَمِينُ الْغَمُوسُ تَدْعُ الدِّيَارَ بِالْأَقْ

105. Iuramentum falsum, ut domus vacuae sint, efficit.

De significatione vocabuli غموس interpretes non semper

consentiant. conf. lex. meum. Iuramenti falsi tristes effectus proverbium describit.

١٠٦ يَعودُ عَلَى الْمَرْءِ مَا يَأْتِمُرُ

106. In virum redit id, quod suam mentem secutus peragit.

Metrum Motakarib est. p. 281. Verbo ائتمِرُ obediendi significatio inest. Proverbium, ut alios consulamus, nobis praecepit, proprium enim consilium perniciosum habetur. Cecinit Amru l'Kaisus:

أَحَارِ بَرٍّ عَمْرٍو كَأَنِّي خَيْرٌ وَيَعْدُو عَلَى الْمَرْءِ مَا يَأْتِمُرُ

„O Haritae ben-Ahmrū! Est ac si crapula adfectus essem; et in virum incurrit id quod secutus proprium consilium agit.“ Metrum Motakarib est. p. 281.

In proverbio autem, ut in versu, loco vocis يعود legitur quoque يعدو.

١٠٧ يَأْكُلُ بِالضَّرْسِ الَّذِي لَا يَخْلُقُ

107. Edit dente molari, qui non laevis est.

De homine dicitur, qui, quamvis nemini benefecit, laudari cupit.

١٠٨ يُفْنَى الْكِبَاثُ وَتَتَعَارَفُ

108. Fructus arboris Arac appellatae pereunt, et nos invicem nos cognoscimus.

Vocabulum كِبَاثُ fructum arboris Arac maturum designate quern veris tempore colligere solebant. Vir quidam isto fructu colligendo taatoperc occupatus erat, ut nunquam amicum, quo uteretur, visitatum iret. Quapropter amicus iste versus sequentes composuisse dicitur:

جَاءَ زَمَانُ الْكِبَاثِ مُقْتَبِلًا فَلَا خَلِيلٌ لِّخَلِيٍّ يَهْفُ

قُلْ لِعَمْرٍو مَقَالٌ مُّعْتَبِرٌ إِذَا تَوَلَّى الْكِتَابَ تَعْتَرِفُ
كَأَنَّمَا رُبَّعُ الْمُلَاصِفِ فِي رُبْعِ غَرِيبٍ مَحْتَدٍ سَرِفُ

„Advenit tempus fructus Arac colligendi et amicus amico suo non adest. Die igitur Ahmrui sermonem experientia edocti: Quando tempus colligendi praeteriit, nos cognoscimus; quasi eius verna domus mihi contigua cset domus peregrina, cuius locus est neglectus.”

Metrum Monsarih est. p. 255.

Vox سرف negligens significat. Locus negligens est pro loco neglecto. At vero non est silentio praetermittendum id, quod in codice Berol. quasi manu cuiusdam scribae post versus insertum legitur: موضع وقال الأزهري هو سرف بكسر: Locum, et dixit Alasharius, cum Sarif enuntiandum esse. „Vertas igitur, si hanc explicandi rationem non reiicis: „Cuius locus est Sarif.“ Proverbium significat, quando ob negotia non evitanda amicos suos non videre.

١٠٩ يَغْلِبُ كَفِيَّةً

109. Vertit manus suas.

Virum poenitentem rei praeteritae significat. Legitur in Corano Sur. XVIII, 40: فَاصْبِرْ يَغْلِبُ كَفِيَّةً عَلَى مَا أَنْفَقَ: „Tum mane convertebat manus suas de impensis in cam factis.“

١١٠ يَغْلِبَنَّ الْكَرَّامَ وَيَغْلِبَهُنَّ اللَّيَامُ

110. Eae (mulieres) vincunt generosos (viros) et viles (viri) eas vincunt.

Sc. Mulieres viros generosos vincunt, sed ab avaris et vilibus vineuntur.

۱۱۱ یَوْمَ لَنَا وَيَوْمَ عَلَيْنَا

111. Dies pro nobis et dies contra nos.

Vieissitudines temporibus esse, ut modo bonum, modo malum homini accidat, proverbium docet. Hoc in calamitatibus solatio esse debet.

۱۱۲ يَطْبِئْنَ عَيْنَ الشَّمْسِ

112. Faciem solis luto oblinuit.

Veritatem inanifcstam eclat. Forma verbi sccimda, quae a nonnulliis lexicographis reiicitur, in codicibus adnotata erat.

۱۱۳ يَكْفِيكَ مِمَّا لَا تَرَى مَا قَدْ تَرَى

113. Res, quas vides, tibi satis ostendunt res, quas non vides.

Metrum Redjes est. p. 231. Ut exemplo rerum praeteritarum doccarnur, proverbium monet.

۱۱۴ يُسْقَى مِنْ كُلِّ يَدٍ بَكَّاسٍ

114. Ex quavis manu poculo rigat.

Multum mutabilem hominem esse proverbium docet.

۱۱۵ يُوْشِكُ مَنْ أَسْرَعَ أَنْ يَوْبَ

115. Fieri potest, ut qui festinet, redeat.

Ad metrum Sarih referri potest, p. 246. In valedicendo adhibetur.

۱۱۶ يُمْسَى عَلَى حَرٍّ وَيُصْبِحُ بَارِدًا

116. Vespera calidus est, mane iam frigidus.

Hemistichium metri Camil est. p. 212. Eum designat, qui summo cum studio rem aggrediens mox lassus fit.

يَكَايِلُهُ الشَّرُّ وَجَاسِيَهُ ١١٧

117. Mensuram ei facit mali et illud ei bibendum est.

In codice Pocockiano جَاسِيَهُ computum cum eo init legitur. Par pro paup̄ refert.

يَجْرُ عَلَيْهِ وَيَبْرُدُ ١١٨

118. Modo calidum contra eum, modo frigidum adfert.

Modo duriter modo leniter in eum agit.

يَأْتِيكَ بِالْأَخْبَارِ مَنْ لَمْ تَوَدِّ ١١٩

119. Nuntios tibi adfert is, quern commeatu non instruxisti.

Non opus est nuntios interrogare. Haud data opera nuntius tibi adferetur.

الْأَيَّامُ عَوَجٌ رَوَّاجِعٌ ١٢٠

120. Dies curvi, redeuntis sunt.

Tempus s. fortuna modo a te deflectit cujsum, modo ad te redit. Verba is profert, de cuius infortunio alii laetantur.

الْيَسِيرُ يَجِيءُ الْكَثِيرُ ١٢١

121. Parvum adducit multum.

Res, quae initio parvae sunt, niagnae fiunt. Verba

Actsamo ben-Zaifi adscribuntur. Simili ratione dicitur (C. XVIII, 40.) Malo initium parvum. Dixit Ahdius:

سَطَّ وَصَلُ الَّذِي تُرِيدِينَ مِنِّي وَصَغِيرُ الْأُمُورَ يَجْنِي الْكَبِيرَا

„Multum abest; ut ad id, quod a me vis, pervenias, et res parva magnam adducit." Metrum Chafif est. p. 262.

In Pocockii codice, nee non in Samachscharii opere in proverbio الكبير magnum loco vocis الكثير legitur.

١٢٢ يَتَدَعُ الْعَيْنَ وَيَطْلُبُ الْآثَرَ

122. Rem ipsam relinquit et petit vestigium.

Conf. Cap. III, 44.

١٢٣ يَا أُمِّهِ أَنْكَلِيهِ

123. O mater! Eo orbata sis!

Ohmari, principis Mohammedanorum verba sunt, quae diris iuserviant.

Forma comparative

١٢٤ أَيْقُظُ مِنْ ذِيْبٍ

124. Vigilantior lupo.

١٢٥ أَيْبَسُ مِنْ صَاخِرٍ

125. Aridior, quam petra.

أَيَّاسٌ مِنْ غَرِيفٍ

126. Magis desperabundus, quam aqua submersus.

١٢٧ أَيَّسَرُ مِنْ لَقْمَانَ

127. Alearum ludo magis dedilus, quam Lokman.

Lokmanus ille antiquissimis temporibus vivens Ahdi filius significatur, qui alearum lusui multum dedilus erat, ut ista res in proverbium veniret. Octo autem personae cum eo isti ludo indulgere solebant: Bidh, Homamah, Thotail, Dsokafah, Malic, Faraah, Tsomail, Ahmmar. Qui viri quum ob generositatem suam in proverbii consuetudinem venirent, cum eis cenerosissimi aleatores comparantur. Dicitur: *هم ناييسار لقمان*, „Ii, ut aleatores Lokmani sunt.“ Cecinit Tharafahus:

وَهُمْ أَيَّسَارُ لَقْمَانَ إِذَا أَغْلَبَ الشَّتْوُ أَبْدَاءَ الْجَزْرِ

„Ii sunt Lokmani aleatores, quando litens membra mactalorum animalium coquit.“ Mctrum Rami est. p. 237.

Sensus versus hic est: Liberalitate Lokmani sociis similes sunt, quando hiemis tempore animalium membra coquantur.

Proverbia recentiora.

١٢٨ يَفْنَى مَا فِي الْقُدُورِ وَيَبْقَى مَا فِي الصُّدُورِ

128. Perit id, quod in ollis est, sed id quod in animis est, manet.

١٢٩ يَحْمِلُ الْتَمَرُ إِلَى الْبَصْرَةِ

129. Bazram dactylos portat.

In codice L. P. B. التمر legitur; in meo autem التمرة; id quod homoiotelcuto, quod in recentibus proverbis sacpe observauit, conveniens neque sensui contrarium est. Unum ille dactylum Bazram portat, ubi dactyli frequentes sunt. In eum dicitur, qui homini id, quod, ipse possidet, adfert. Conf. C. X, 195.

١٣٠ يَدَّهْنُ مِنْ قَارُورَةٍ فَارِغَةٍ

130. Ungit ex ampulla vacua.

Do homine dicitur, qui promissis datis non stat.

١٣١ يَجْعَلُ الْعَظْمَ لِلْحِمِّ أَدَامًا

131. Ponit os carni obsonium.

De homine dicitur, qui optiraam opum partem perdit, ut re nullius pretii potiatur.

١٣٢ يَحْدِثُكَ مِنْ لُحْفٍ إِلَى الْمِقْنَعَةِ

132. Narrat tibi ab ocrea usque ad calaulicam.

Virum rei omnino gnarura esse significat.

١٣٣ يَصِيدُ مَا بَيْنَ الْكُرْكِيِّ إِلَى الْعَنْدَلِيبِ

133. Venatur tam gruem quam lusciniam.

Eum significat, qui tam parvum quam magnum dicit.

١٣٤ يَسْتَفُ التُّرَابَ وَلَا يَخْضَعُ لِأَحَدٍ عُلَى رَأْسٍ

134. Pulverem edit et ne uni quidem ad portam se humiliat.

In refractarium dicitur, qui summa paupertate pressus aliis se non submittit.

١٣٥ يَهْبُتُ مَعَ كُلِّ رِيحٍ وَيَسْعَى مَعَ كُلِّ قَوْمٍ
وَيَخْرُجُ فِي كُلِّ وَكْرٍ

135. Spirat cum omni vento et currit cum omni gente et incedit in omni nido.

In imbecillem mente dicitur.

١٣٦ يَابِسُ الطِّينَةِ صُلْبُ الْجَنَنِ

136. Lutum siccum habens, caseum durum habens.
Avarum designat.

١٣٧ جَبِلُ بِنَظَرِهِ وَيَبْكُ بَعَيْنِهِ

137. Praegnantem facit cogitatione sua et fuluit oculis suis.

Virum raulicribus deditum designat.

١٣٨ يَغْسِلُ دَمًا بِدَمٍ

138. Lavat sanguinem sanguine.

De co dicitur, qui ab uno sumit et alteri reddit, itaut acre alieno obstrictus maneat et rem inutilem agat.

١٣٩ يَأْكُلُ خُبْرَهُ بِلُحُومِ النَّاسِ

139. Panem suum edit cum carnibus hominum.

De co dicitur, qui absentes traducit.

١٤٠ يَكْذِبُ لِذَيْلِهِ عَلَى حَيْبِهِ

140. Mentitur pro lacinta' sua contra sinum vestis suae.

Mendacem esse hominera significat.

١٤١ * يَحُولُ الْيَأْسُ دُونَ طَمَعِهِ (٥).

141. Desperatio retinet eum a desiderio suo.

١٤٢ يَمْنَى قَصْرًا وَيَهْدِمُ مِصْرًا

142. Aedificat palatium et urbem vastat.

De eo dicitur, cuius mala, quae aliis infert, maiora sunt, quam bona, quae peragit.

١٤٣ يَنْصَحُ نَصِيحَةَ السِّنُّورِ لِلْفَارِ وَالشَّيْطَانِ لِلْإِنْسَانِ

143. Dat consilium felis muri datum et diaboli homini.

١٤٤ يَأْكُلُ أَكْلَ الشَّيْصِ فِي بَيْتِ الْإِلَصِ

144. Edit modo vafri in domo furis.

١٤٥ يَا وَجْهَ شَيْطَانِ

145. O facies diaboli!

Hominem facie deformem esse significat.

١٤٦ يَقْدِمُ رَجُلًا وَيُوْخِرُ أُخْرَى

146. Unum pedem protendit, alterum retrahit.

Haesitantem in re dubia proverbium describit.

١٤٧ يَجْمَعُ مَا لَا يَجْمَعُهُ أُمَّ أَبَانَ

147. Coniungit id quod non coniungit mater eius,
qui foedissima libidine laborat.

Virura in lenocinio versatissimum esse, proverbium dicit.
Fieri quoque potest, ut Oram-Abbau nomen lenae sit.

يُدْخِلُ شَعْبَانَ فِي رَمَضَانَ ١٤٨

148. Mensem Schahban in mensem Ramadhan
introducitur.

In virum res miscendo conturbantem dicitur.

يَضْرِبُ الْمَاشَ بِالْأَدْرَمَاشِ ١٤٩

149. Percutit Almaschum per Aldormaschum.

Vocabulum الماش legumen parvum rotundum significat, sed quum voci الأدرماش nulla prorsus significatio in-
sit, vocem الماش significatione carere hoc in proverbio puto,
ut sensus sit, voces et res haud intelligibiles miscet. In
virum enim dicitur, qui tam in dictis quam in factis omnia
perturbat.

يَنِيكَ حُمْرَ الْحَاجِّ ١٥٠

150. Futuit asinas Meccam peregrinantis.

Otiosum esse hominem significat.

يَضْرِبُ بَيْنَ الشَّاةِ وَالْعَلْفِ وَالْأَدَابَةِ وَالشَّعِيرِ ١٥١

151. Excitat dissensionem inter ovem et pabulum
et inter iumentum et hordeum.

يُلْجِمُ الْفَارَّ فِي يَمِينِهِ ١٥٢

152. In dorao sua glirem fraeno instruit (ne voret).
Amodum davarus est.

١٥٣ يَكْفِيكَ مِنْ قَضَاءِ حَقِّ لَحْدِ ذَوْقِهِ

153. Gustu veram aceti conditionem cognoscere potes.

Adhibetur proverbium, quum quis rem obiter agit nou altius peretrans.

١٥٤ يَشْفِيكَ مِنَ الْخَاسِدِ أَنَّهُ يَغْتَمُّ عِنْدَ سُورِكَ

154. Medicinam invidi tibi adfert, quod is ob laetitiam tuam moerore afficitur.

١٥٥ يَبْسُ بَيْنَهُمُ الثَّرَى

155. Arida est inter eos humida terra.

Inimici facti sunt. Conf. Bertheau doct. libell. p. 8. text.

١٥٦ يَقُولُ لِلْسَّارِقِ أَسْرِقْ وَلِكَمَاحِبِ الْمَنْزِلِ أَحْفَظْ مَتَاعَكَ

156. Dicit furi: Furare! et domino habitaculi: Custodi utensilia tua!

In virum bilinguem dicitur.

١٥٧ يَأْكُلُ الْغَيْلَ وَبَغْتَصُ بِالْبَقَّةِ

157. Elephantem edit et per culicem in angustiam redigitur.

In eum dicitur, qui per mendacium in angustiam se redactum esse sentit.

١٥٨ يَقْشِرُ لِي عَصَا الْعَدَاوَةِ

158. Decorticat mihi baculum inimicitiae.

De eo dicitur, qui odium alicui aperte ostendit. Conf. Cap. XXI, 44.

١٥٩ يَظُنُّ بِالْمَرْءِ مَا يَظُنُّ بِقَرِينِهِ

159. Talis vir esse putatur, qualis socius eius putatur.

Sic dicunt proverbiali modo: عن المرء لا تسأل وابصر قرينه
„Quis vir sit, ne interrogas; sed eius socium adspice! Metrum Thawil est. p. 162.

١٦٠ يَغْرِفُ مِنْ بَحْرٍ

160. Haurit e mari.

In opulentum dicitur, qui pecuniam multam erogat.

١٦١ يَضْرُطُ مِنْ أَسَبٍ وَاسِعَةٍ

161. Pedit e podice amplo.

Falso gloriantem designat.

١٦٢ يَحْجُجُ وَالنَّاسُ رَاجِعُونَ

162. Meccam proficiscitur dum homines redeunt

Hominem, qui ab aliis diversam agendi rationem sequitur, proverbium describit.

١٦٣ يَتَمَضَّمُ بِذِكْرِ الْأَعْرَاضِ وَيَتَفَكَّهُ بِهَا

163. Leviter adficitur mentione facta opum hisque lactatur.

Hic certo de affectu iucundo sermo est.

١٦٤ يُخْرِجُ الْحَقَّ مِنْ خَاصِرَةِ الْبَاطِلِ

164. Producit rectum ex hypochondrio falsi.

De eo dicitur, qui verum a falso distinguit.

١٦٥ يَا لَكَ مِنْ ضُرْسٍ لِلْخَبِيثَاتِ مُحْضَمٍ

165. Oh! Te dentem molarem! Qui turpia pleno ore edit.

Be eo dicitur, qui et verbis et factis multum turpis est et alios multum vituperat.

١٦٥ يَنْبُو الرِّعْظُ عَنْهُ نَبُو السَّيْفِ عَنِ الصَّفَا

166. Retunditur adhortatio ab eo, quemadmodum gladius a petra retunditur.

Do eo dicitur, qui adhortationem non admittit.

١٦٦ يَوْمَ السَّفَرِ نَصْفُ السَّفَرِ

167. Dies profectionis est dimidium itineris.

Id est: Dies profectionis ob multas in eo occupationes tantam nobis molestiam adfert, quantam dimidium totius itineris.

١٦٨ يَضْرِبُ عَنَّا بِسَيْفَيْنِ

168. Duobus gladiis nos defendit.

In eum dicitur, qui omnibus viribus alium defendit.

١٦٩ يَوْمَ كَأَيَّامِ

169. Dies unus aequalis pluribus.

Diem gravem, calamitosum designat.

١٧٠ جَحْسِدُ أَنْ يُفْضَلَ وَيَرْهَدُ أَنْ يُفْضَلَ

170. Invidus est, quod praestantiâ vincitur, et alio praestantes esse dicere abstinet.

١٧١ يَلْطُمُ وَجْهِي وَيَقُولُ لَمْ تَبْكِي

171. Faciem meam colaphis percutit et dicit:
Cur fles?

١٧٢ يَرَى الشَّاهِدُ مَا لَا يَرَى الْغَائِبُ

172. Praesens videt id, quod absens non videt.

١٧٣ يُعْنَى بِالشَّرِّ مَنْ جَنَّاهُ

173. Qui malum patravit, eo adfligitur.
yui peccatum commisit, ob id punitur.

Addenda et corrigenda.

C. I. prov. 16. 17. Horum proverbiorum metrum Wafir est. — C. I. prov. 90. Legendum est اعترضت كاعتراض, nam legitur quoque transpositis litteris: اذا ارتعصت كارتعاص, quemadmodum in Scharaf-Aldini et Samachscharii operibus reperitur. — C. I. prov. 134. Fortasse melius vertitur: Quemnam virum fumus occidit? — C. II. 80. Proverbii verba conversa esse dicunt pro: ابعدت الرغبة عن الصريح. Proverbio huic plures legendi modi ex gr. الريح عن الريد C. XIV, 6. صرح الصريح تحت وضع الصبح لذي عينين, ويرج الخفاء C. XIV, 63. الرغبة صرح الحق عن محضه, similes sunt. Conf. Scharaf-Ald. et Samachschar. — C. II. 149. In Scharaf-Aldini libro legitur: ابصر بالليل من الوطواط. Sunt, qui vocem بصير a بصيرة intelligentia derivandam esse putent, ut sensus sit: Noctem melius noscens. — C. III, 57. Loco vocis اتق in Scharaf-Aldini libro احذر legitur. — C. IX, 28. Silentio praetermittendum non est, in Samachscharii opere huiusce proverbii diversam explicandi rationem esse, sic enim legitur: هو الخلق الملك وبنات طمار الدواهي والشدايد. Is Almohallek rex est. Voces بنات طمار infortunia calamitates designant. Proverbium de optante et de eo, qui finem suum transgreditur, adhibetur. — C. X, 65. Hoc proverbium sic melius verti posse puto: Hominibus satisfacere scopus est, qui non attingitur. — C. XIV, 112. Verba اصبر على السدل, quae vertenda esse putavi: Patientior quam amor in ferendo contentu, re diligentius perpensa iam verto: Patientior in vilitate quam paucillus, ut vox مَطْرَحٌ ex الترد contracta sit. — C. XVIII, 200. Si

Mothlatharah legeretur, proverbii metrum Redjes esset. prov. 206. Si هَانِيَكُمْ legis, proverbii metrum Redjes est. — C. XX, 34. Dicitur quoque: وَأَثَرُ ذِي أَثِيرٍ وَأَثَرُ مَا وَأَثَرُ ذِي أَثِيرٍ وَأَوَّلُ ذِي أَثِيرٍ وَأَثَرُهُ ذِي أَثِيرٍ وَأَثَرُ ذَاتِ يَدَيْنِ وَأَثَرُ ذِي أَثِيرِينَ وَأَثَرُهُ ذِي أَثِيرٍ. Praeter illum, quem adnotavi, Alazmäihî interpretandi modum, Almofadhdhetus dixit, sensum esse: اِيثَارًا عَلَى غَيْمٍ "id praefereus" et alius quidam "hoc aliis praefereus" conf. Schar.-Ald. et lex. meum. — C. XXI, 22. In Scharaf-Aldini et Samachscharii operibus proverbium sic legitur: الْعَبِيرُ يَضْرِبُ وَالْمَكْرُوءُ فِي النَّارِ. — C. XXI, 75. In Samachscharii opere sic proverbium legitur: لَوْ قِيلَ لِلشَّحْمِ أَيُّهُ تَذْهَبُ قَالَ أَقْوَمُ الْعَوُجِ. Auctor adnotavit, proverbium vulgo proprium esse. — C. XXI, 108. Proverbio metrum Redjes est. — C. XXIII, 29. Sic quidem, quemadmodum adnotavimus, in Samachscharii textu, cuius codex multis locis corruptus est, existere videtur; at vero iterum collatis verbis, quae in Meidanii codice invenimus, non dubitamus, quin Ohmarus imperator verbis لِكُلِّ أَنَسٍ فِي جَمَلِهِمْ خَيْرٌ vel, quemadmodum in codice Lugd. legitur, مِنْ جَمَلِهِمْ, usus sit, quum Ahlbäus ben-Alhaisum Sadusita tritis vestibus indutus apud ipsum diserte locutus esset. — C. XXIII, 102. In Samachscharii opere duplex proverbium legitur, unum: أَمْثَلُ هَذَا كُنْتُ لَمْثَلِهَا كُنْتُ أَسْقِيكَ الْحُجْعَ: الآخرum: أَحْسَبُكَ الْحَسَا. Sensus non differt. — C. XXIII, 193. In Samachscharii opere جَابَةٌ legitur. Idem auctor adnotavit, legi quoque يَوْدُنِ a radice وَدُنِ haculo percussit; proverbium autem adhiberi de eo, qui, postquam rem acceperit, iterum postulet, — C. XXIII, 583. Dixit Dhahi Albordjomi:

لِكُلِّ جَدِيدٍ لَذَّةٌ غَيْرَ أَثْنَى وَجَدْتُ جَدِيدَ الْمَوْتِ غَيْرَ لَذِيذٍ

„Omne novum laetitiam procreat; sed novo mortis laetitiam non inveni." Metrum Thawil est p. 163. — C. XXIV, 31. In Scharaf-Aldini et Samachscharii operibus

proverbium sic legitur: **أَنَّ الْعَالَمَ كَمَثَلِ الْخَمَةِ بِأَتِيهَا الْبَعْدَاءُ** „Sensus est: Doctus in patria non honoratur. — C. XXIV, 198. In Samachscharii opere sic adnotatum proverbium: **تَبَيَّنَ رُؤَيْدًا مَا أُمَامَةُ مِنْ هِنْدٍ** „Bene distingue, quaenam differentia inter Omamara Hindamque sit" dilucidius explicatum est: Quum Ahrarus ben-Hind frustra in regionem Jemamam incursione hostili facta, in gentem Thai, quacum foedus ei esset, irrupisset, ne sine praeda rediret, Ahrikus Thajjita, qui rem perfidiae tribueret, eum vituperavit et Ahmrui minitanti sequentibus versibus respondit:

**مَنْ مَبْلُغٌ عَمْرُوبَيْنَ هِنْدٍ رِسَالَةٌ إِذَا اسْتَحَقَّقْتُهَا أَلَيْسَ تُنْبِئِي مِنَ الْبَعْدِ
أَتَوْعَدُنِي وَالرَّمْلُ بَيْنِي وَبَيْنَهُ تَبَيَّنَ رُؤَيْدًا مَا أُمَامَةُ مِنْ هِنْدٍ**

„Quis Ahmrui ben-Hind nuntium perfert tanto viae spatio, ut, si albi cameli eum in dorso portarent, eorum mors annuntiaretur? Num tu mihi minaris, dum arenae nos separant? Bene distingue, quaenam differentia inter Omamam Hindamque sit." Metrura Thawil est. p. 160. Matrem suam Omamah praestantiorē esse regis matre Hinda dirit. Unam rem altera praestantiorē esse proverbium significat. — C. XXIV, 329. Samachscharius, qui in proverbio **مَنْ عَالَ مَنَا**, quemadmodum in versu legitur, habet, proverbii causam talem fuisse adnotavit: Ahmrui in gentem Banu-Sahd irruptione facta contra gentem Banu-Kais cum copiis profectus magna praeda captivisque multis potitus erat. Inde usque ad provinciam Jemamah pergens genti Banu-Solaim ad pugnandum paratae occurrit. Quam quum vidisset, ista verba dixit significaturus occasione praedae faciendae oblata utendum esse. — C. XXIV, 384. In Scharaf- Aldini et

Samachscharii operibus **أَدَمَاءُ** legitur, ut yerti possit: Et omnes fusi (homines) ex Adamo." Proverbium docet, virum mulieremque amoris vinculo propter originem coniunctos esse.

Errata.

Tom. I.

P. 3 l. 3 leg. Ebn-Alahrabio. P. 14 l. 2 l. Ohmarus ben-Alhd-Alahsis. P. 25 l. 5. l. العَصْرُط. P. 48 l. 7 l. Alhobabus, tum leg. Alanzarita. P. 97 l. 2 l. vasis. P. 124 l. 7 l. suscipit. P. 129 l. 7 loco vocis omnino lege animo. P. 131 l. 14 l. cocto P. 139. l. 5. l. Mahkili. P. 169 l. 10 l. adligetur. P. 203 l. 1 l. infra. Loco vocis vas lege mercem. P. 223 l. 7 l. Ohdos. P. 259 l. 1 l. اَتَعَبَ مِنْ. P. 280 l. 13 l. سوى وَجَدَ, ut cum praecedentibus sensu coniungatur. P. 281 l. 1 l. vulneravit. l. 13 l. afflictum. P. 344 l. 6 infra l. velis. P. 347 l. 10 infra l. Ohkailus. P. 432 l. 5. Loco verborum: Noctu veni, legas: Contice! P. 480 l. 8 loco vocis Allodjaidjus legas Allodjai-mius. P. 508 l. 19 loco vocis فَعِيل (fahjallon) legas يفعل (jafahllon). P. 558 l. 16 legas (oculus). P. 563 l. 18 l. آرنى. P. 596 l. 2 et 4 loco vocis eleemo-syna melius legitur tributum. P. 597 l. 1 pro eleemo-syna legas tributum. P. 609 l. 8 Legitur quoque شَحْمَتَى الْفَصْلَانِ حَتَّى الْفَرِيعَى. P. 664 l. 5 infra l. شَحْمَتَى.

Tom. II.

P. 6 l. 8 Loco 92 l. 86. P. 15 l. 5 infra. Loco 210 l. 214. P. 33 l. 3 l. الطعن. P. 34 l. 4 l. واشباهها. P. 50 l. 8. Loco vocis loco legas loco. P. 54 l. 7 l. eis incedendum. P. 62 l. 7 infra l. ذُو. P. 65 loco 221 l. 225. P. 80 l. 12 loco vocis Ahdhi legas Ahdli. P. 86 l. 11 loco 222 l. 229. P. 87 l. 4 infra. Loco 199 l. 200.

P. 104 Proverbio 72 metrum Sarih est. P. 111 l. 7 l. silentio. P. 139 l. 16 l. **الهيثم**. P. 147 l. 8 loco 2 l. 9. P. 153 l. 6 infra l. Aucta. P. 156 l. 2 l. Alsijadius. P. 171 l. 1 infra. Loco 197 l. 198. P. 179 l. 7 infra l. duabus. l. 8 l. elegantiam. P. 180 Proverbio 31 metrum Redjes est. P. 197 l. 1. Loco vocis **لي** legas **لي**. P. 206 l. 11 l. **مثل**. P. 208 l. 1 infra l. gentis. P. 220 l. 8 l. enunciandae. P. 231 l. 6 l. **البحاف** et in versione adnotationibusque ubique Aldjahhaf. P. 233 l. 1 l. sororem eius. P. 238 l. 4 l. **غير**. P. 241 l. 8 loco vocis stupidis legas stultis. P. 251 l. 7 infra. Loco 437 l. 441. P. 253 l. 4. Loco 63 l. 64. P. 257 l. 19 l. Ebn-Wakidus. P. 272 l. 14 l. Paene. P. 288 l. 5 infra l. Turpes. P. 301 l. 1 l. alteram. P. 352 l. 16 l. postea. P. 355 l. 9 l. **هينك**. P. 363 l. 12 l. **يصكبهم**. P. 394 l. 5 l. **تزدور**. P. 396 l. 4 l. Iudaeus perfectus. P. 420 l. 8 l. Amalekitam P. 444 l. 5 infra l. longa cilia. P. 458 l. 9 l. **الصاخي**. P. 469 l. 7 l. non ex posterioribus. P. 477 l. 7 l. emaciata l. 8. l. Ad. P. 487. l. 7 l. virosum. P. 499 l. 1. l. **جملي**. P. 502 l. 3 infra l. **هذا**. P. 503 l. 14 l. **الارض**. P. 512 l. 7 l. Reginam. P. 517 l. 7 l. **البحر**. P. 526 l. 11 l. loci, ubi. P. 527 l. 10 l. **لكني**. P. 528 l. 12 l. non capit. P. 592 l. 6 l. **للحمية**. P. 540 l. 8 l. Abu-Djondabo Alhodsaliij. P. 555 l. 3 infra l. assecutus. P. 559 l. 3 l. leporis; quam cremor lactis; quam lorum etc. P. 560 l. 4 l. non nescit. P. 561 l. 1 l. significari. P. 573 l. 6 l. **السماء**. P. 593 l. 2 l. parva. P. 616 l. 11 l. eum P. 617 l. 7 l. altera. P. 618 l. 3 l. similis. P. 653 l. 1 infra l. **وذلك**. P. 656 l. 5 l. quorum. P. 662 l. 9 infra l. **باصغريه**. P. 673 l. 7 infra post sum adde: Ebn-Schububi seu. P. 682 l. 13 post recedit adde: in religione. P. 702 l. 8 l. **بخشي**. Metrum versus Motawafir est. P. 712 l. 10 l. **الخطبان**. P. 717 loco vocis **اللسان** legas **السنسان**. l. 2 infra l. **قرحة**. P. 729 l. 7 l. **احترف**. P. 766 l. 7 infra l. distribuitur. P. 813 l. 8 l. **ان**. P. 819 l. 1 l. ad-

mittit. In proverb, 59 l. reduxisti et adduxeras. P. 861 l.
7 infra l. والارض. P. 862 l. 4 l. قُدْرِي. P. 870 l. 1 infra
,1. Nonmillis. P. 877 l. 17. 1. diccns. P. 917 l. 20
L. ultima verba l. postrewia verba.

